00048847

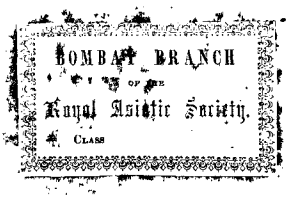

Digitized with financial assistance from
Hemendra Kothari
on 20 February, 2020

[I]ndische Studien.

[B]eiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

48847

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber,

Professor e. o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Asiatic Society of Bengal in Calcutta und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg und der American Oriental Society, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

[M]it Unter[illegible]chen Morgenländischen Gesellschaft.

Siebenter Band.

A 18 75

[P]

Ferd. Dümml[illegible]chhandlung.

[illegible]ann.

ORI
Geo 294-1
web/Int

Die

Hymnen des Ṛigveda.

Herausgegeben

von

TH. AUFRECHT.

Zweiter Theil.

Maṇḍala VII—X.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
Harrwitz und Gofsmann.
1863.

John Muir Esq.

D. C. L.

freundschaftlichst zugeeignet

von Th. Aufrecht.

Den Freunden des Indischen Alterthums überreiche ich diese vollständige Ausgabe des Rigveda mit dem frohen Bewufstsein einer willkommenen Entgegennahme. Die Aufgabe, die Friedrich Rosen in seiner im Jahre 1838 erschienenen Ausgabe des ersten Ashṭaka sich gestellt hatte, den Text mit Uebersetzung und Erläuterungen zu begleiten, hätte ich gern als ein Erbstück von diesem eben so gründlichen als bescheidenen Gelehrten übernommen. Welche Anregung wir jenem Buche schuldig sind, in nachhaltiger Wirkung nur der vergleichlich, die wir durch Roth's Abhandlungen zur Litteratur und Geschichte des Weda erhielten, mufs uns allen in dankbarer Erinnerung haften. Aber die Schwierigkeiten, die einer vollständigen Uebersetzung und Deutung der ältesten Indischen Urkunden sich entgegenstellen, sind den Verständigen seitdem bewufster geworden, und ich kann nur das Versprechen geben, zur Lösung dieser Aufgabe nach Kräften beizutragen.

Die Weise der Umschreibung des Sanskrit-Alphabetes erhellt aus der nachstehenden Tabelle. Nur in wenigen Stücken weicht sie von derjenigen Modification des Jones'schen Alphabetes ab, die Hermann Brockhaus vorgeschlagen hat. Durch ihre

Durchsichtigkeit und leichte Herstellbarkeit zeichnet sie sich vor allen anderen Versuchen aus, Indische Laute in Europäischem Gewande zu vergegenwärtigen.

Aus dem Pada ist so viel herausgehoben, als zum klaren Verständnisse des gebundenen Textes nöthig war. Zusammenziehungen zweier oder mehrerer Wörter, Veränderungen von Vokalen vor anderen, Dualformen in î û e, Wechsel vom Accent in Folge eines Zusammentreffens von betonten mit unbetonten Sylben, und anderes Bemerkenswerthe, ist geflissentlich bemerkt worden. Der Hiatus, der durch Verlust eines s nach a vor â und ungleichartigen Vokalen entsteht, und der analoge von â für âs vor allen Vokalen, konnte unbezeichnet bleiben, weil einem Mifsverständnisse durchgängig vorgebeugt ist.

Für die ersten sieben Mandala stand mir die vortreffliche Textausgabe von Professor Müller zu Gebote. Durch eine Vergleichung dieser mit Handschriften der Wilson'schen Sammlung in Oxford ist eine geringe Anzahl von Druckfehlern, die in jene Ausgabe sich eingeschlichen hatte, beseitigt worden. Die letzten drei Mandala sind aus vier Handschriften derselben Sammlung, und zwei Pada-Handschriften der India Office Library herausgegeben worden. Regnier's Ausgabe des Rigveda-Prâtiçâkhya war für die Sicherstellung des Textes von vorzüglichem Werthe. Trotz aller angewandten Sorgfalt liefsen, wie das angehängte Druckfehlerverzeichnifs lehrt, in Folge der Schwierigkeit des Satzes accentuirter Texte, einzelne Irrthümer sich nicht vermeiden.

Professor Weber hat mit grofser Aufopferung der Mühe sich unterzogen, die erste und dritte Cor-

rectur zu lesen und, so oft ich dessen bedurfte, die Berliner Handschriften für mich eingesehen. Unsere Fachgenossen werden ihm mit mir dafür Dank wissen. Die Akademie der Wissenschaften in Berlin hat mit gewohnter Liberalität dieser Ausgabe ihre Unterstützung angedeihen lassen.

Edinburgh 7. Januar 1863.

Schrifttabelle.

Vokale	a	â	i	î	u	û	ṛi	ṛ̂i	ḷi*)	e	ai	o	au
Guttürale	k	kh	g	gh	ṅ								
Palatale	c	ch	j	jh	ñ								
Linguale	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	(ḷ, ḷh)							
Dentale	t	th	d	dh	n								
Labiale	p	ph	b	bh	m								
Halbvokale	y	r	l	v									
Zischlaute	ç	sh	s	Spirans h.									

Anusvâra im Inlaute eines einfachen Wortes vor ç sh s h ist durch ṅ bezeichnet, in allen anderen Fällen durch ṃ, der Anunâsika durch ñ, Visarga durch ḥ. Die beiden Accente sind Udâtta ˊ, Svarita ˋ.

---

*) blos in √klip.

1 (517). virâj. 19—25 trishṭubh.

Agníṃ náro dîdhitibhir aránayor hástacyutî janayantâ praçastám | dûredṛíçaṃ gṛihápatim atharyúm || 1 || tám agním áste vásavo ny ṛiṇvant supraticáksham ávase kútaç cit | dakshâyyo yó dáma ãsa nítyaḥ || 2 || préddho agne dîdihi puró nó 'jasraṇâ sûrmyâ yavishṭha | tvâṃ çáçvanta úpa yanti vâjâḥ || 3 || prá te agnáyo 'gníbhyo váraṃ níḥ suvîrâsaḥ çóçucanta dyumántaḥ | yátrâ náraḥ samâsate sujâtâḥ || 4 || dấ no agne dhiyấ rayíṃ suvîraṃ svapatyáṃ sahasya praçastám | ná yáṃ yấvâ tárati yâtumấvân ||5|| 23||

úpa yám éti yuvatíḥ sudákshaṃ doshấ vástor haví-shmatî ghṛitấcî | úṣa svainam arámatir vasûyúḥ || 6 || víçvâ agné 'pa dahấrâtîr yébhis tápobhir ádaho járûtham | prá nisvaráṃ câtayasvấmîvâm || 7 || ã́ yás te agna idhaté ánîkaṃ vásishṭha çúkra dîdivaḥ pấvaka | utó na ebhíḥ staváthair ihá syâḥ || 8 || ví yé te agne bhejiré ánîkam mártâ náraḥ pítryâsaḥ purutrấ | utó na ebhíḥ sumánâ ihá syâḥ || 9 || imé náro vṛitrahátyeshu çûrâ víçvâ ádevîr abhí santu mâyấḥ | yé me dhíyam panáyanta praçastấm || 10 || 24 ||

1, 2. ní ṛiṇvan. dáme. 3 prá-iddhaḥ. naḥ ájasrayâ. 4 yátra. 5 dấḥ. yâtu-mấvân. 6 svấ enam. 7 agne ápa daha árâtîḥ. câtayasva ámîvâm. 8 agne. utó *iti*. 9 mártâḥ. 10 çûrâḥ.

mā́ çū́ne agne ní shadâma nṛiṇā́m mā́çéshaso 'vī́ratâ pári tvâ | prajā́vatîshu dúryâsu durya || 11 || yám açvī́ nítyam upayā́ti yajnám prajā́vantaṃ svapatyáṃ ksháyaṃ naḥ | svájanmanâ çéshasâ vâvṛidhânám || 12 || pâhí no agne raksháso ájushṭât pâhí dhûrtér árarusho aghâyóḥ | tvā́ yujā́ pṛitanâyū́ñr abhí shyâm || 13 || séd agnír agnī́ñr áty astv anyā́n yátra vâjī́ tánayo vîḷúpâṇiḥ | sahásrapâthâ akshárâ saméti || 14 || séd agnír yó vanushyató nipā́ti sameddhā́ram áṅhasa urushyā́t | sujâtā́saḥ pári caranti vîrā́ḥ || 15 || 25 ||

ayáṃ só agnír ā́hutaḥ purutrā́ yám ī́çânaḥ sám íd indhé havíshmân | pári yám éty adhvaréshu hótâ || 16 || tvé agna âhávanâni bhū́rîçânā́sa ā́ juhuyâma nítyâ | ubhā́ kṛiṇvánto vahatū́ miyédhe || 17 || imó agne vîtátamâni havyā́jasro vakshi devátâtim ácha | práti na îṃ surabhī́ṇi vyantu || 18 || mā́ no agne 'vī́rate párâ dâ durvā́sase 'mataye mā́ no asyaí | mā́ naḥ kshudhé mā́ rakshása ṛitâvo mā́ no dáme mā́ vána ā́ juhûrthâḥ || 19 || nū́ me bráhmâṇy agna úc chaçâdhi tváṃ deva maghávadbhyaḥ sushûdaḥ | râtaú syâmobháyâsa ā́ te yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 20 || 26 ||

tvám agne suhávo raṇvásaṃdṛik sudîtī́ sûno sahaso didîhi | mā́ tvé sácâ tánaye nítya ā́ dhan mā́ vîró asmán náryo ví dâsît || 21 || mā́ no agne durbhṛitáye sácaishú devéddheshv agníshu prá vocaḥ | mā́ te asmā́n durmatáyo bhṛimā́c cid devásya sûno sahaso naçanta || 22 || sá márto agne svanîka revā́n ámartye yá âjuhóti havyám | sá devátâ vasuvániṃ dadhâti yáṃ sûrír arthī́ pṛichámâna éti || 23 ||

1, 11 mā́ açéshasaḥ. 13 syâm. 14 sáḥ ít. 17 tvé *iti* agne. bhū́ri îçânā́saḥ. vahatū́ *iti*. 18 imó *iti*. havyā́ ájasraḥ. 19 dâḥ duḥ-vā́sase ámataye. raksháse. váne. 20 nú. agne út çaçâdhi. syâma ubháyâsaḥ. 21 nítye ā́ dhak. asmát. 22 sácâ eshú devá-iddheshu. bhṛimā́t.

mahó no agne suvitásya vidvắn rayím sûribhya á vahâ bṛihántam | yéna vayám sahasâvan mádemắvikshitâsa áyushâ suvîrâḥ || 24 || nú me bráhmâṇy agna — || 25 || 27 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

2 (518). trishṭubh.

Jushásvâgnaḥ samidham agne adyá çócâ bṛihád yajatám dhûmám ṛiṇvan | úpa spṛiça divyám sắnu stúpaiḥ sám raçmíbhis tatanaḥ sûryasya || 1 || nárâçáṅsasya mahimắnam eshâm úpa stoshâma yajatásya yajnaíḥ | yé sukrátavaḥ çúcayo dhiyaṃdhắḥ svádanti devắ ubháyâni havyắ || 2 || îḷényaṃ vo ásuram sudáksham antár dûtám ródasî satyavắcam | manushvád agním mánunâ sámiddhaṃ sám adhvarắya sádam in mahema || 3 || saparyávo bháramâṇâ abhijnú prá-vṛiñjate námasâ barhír agnaú | âjúhvânâ ghṛitápri-shṭham príshadvad ádhvaryavo havíshâ marjayadhvam || 4 || svâdhyò ví dúro devayántó 'çiçrayû rathayúr devátâtâ | pûrvî́ çíçum ná mâtárâ rihâṇé sám agrúvo ná sámaneshv añjan || 5 || 1 ||

utá yóshaṇe divyé mahî́ na ushắsânáktâ sudúgheva dhenúḥ | barhishádâ puruhûté maghónî á yajníye suvitắya çrayetâm || 6 || víprâ yajnéshu mânusheshu kârû́ mánye vâṃ jâtávedasâ yájadhyai | ûrdhvám no adhvaráṃ kṛitaṃ háveshu tấ devéshu vanatho vắryâṇi || 7 || á bhắratî bhắratîbhiḥ — || 8 || tán nas turî́pam — || 9 || vánaspaté 'va — || 10 | á yâhy agne — || 11 || 2 ||

1, 24 vaha. mádema ávi-kshitâsaḥ. — 2, 1 çóca. 3 ródasî *iti.* ít. 4 â-júhvânâḥ. 5 deva-yántaḥ áçiçrayuḥ. pûrvî-rihâṇé *iti.* 6 y. d. mahî *iti.* sudúghâ-iva. puruhûté-maghónî-yajníye *iti.* 7 kârû́ *iti.* 8—11 = 238, 8—11.

3 (519). trishṭubh.

Agníṃ vo devám agníbhiḥ sajóshâ yájishṭhaṃ dûtám adhvaré kṛiṇudhvam | yó mártyeshu nídhruvir ṛitâvâ tápurmûrdhâ ghṛitânnaḥ pâvakáḥ || 1 || próthad áçvo ná yávase 'vishyán yadâ mahâḥ saṃváraṇâd vy ástât | âd asya vâto ánu vâti çocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti || 2 || úd yásya te návajâtasya vṛishṇó 'gne çáranty ajárâ idhânâḥ | áchâ dyâm arushó dhûmá eti sáṃ dûtó agna îyase hí devân || 3 || ví yásya te pṛithivyâm pâjo áçret tṛishú yád ánnâ samávṛikta jámbhaiḥ | séneva sṛishṭâ prásitish ṭa eti yávaṃ ná dasma juhvâ vivekshi || 4 || tám íd doshâ tám ushási yávishṭham agním átyaṃ ná marjayanta náraḥ | niçíçânâ átithim asya yónau dîdâya çoçír âhutasya vṛishṇaḥ || 5 || 3 ||

susaṃdṛík te svanîka prátîkaṃ ví yád rukmó ná róçasa upâké | divó ná te tanyatúr eti çúshmaç citró ná sûrâḥ práti cakshi bhânúm || 6 || yáthâ vaḥ svâhâgnáye dâçema párîḷâbhir ghṛitávadbhiç ca havyaíḥ | tébhir no agne ámitair máhobhiḥ çatám pûrbhír âyasîbhir ní pâhi || 7 || yâ vâ te sánti dâçúshe ádhṛishṭâ gíro vâ yâbhir nṛivátîr urushyâḥ | tâbhir naḥ sûno sahaso ní pâhi smát sûríñ jaritṛíñ jâtavedaḥ || 8 || nír yát pûtéva svádhitiḥ çúcir gât sváyâ kṛipâ tanvâ rócamânaḥ | â yó mâtrór uçényo jánishṭa devayájyâya sukrátuḥ pâvakáḥ || 9 || etâ no agne saúbhagâ didîhy ápi krátuṃ sucétasaṃ vatema | víçvâ stotṛíbhyo gṛiṇaté ca santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 4 ||

3, 1 sa-jóshâḥ ghṛitá-annaḥ. 2 ví. âd — çocíḥ 148, 4. 3 vṛíshṇaḥ ágne. áchâ agne. 4 séna-iva. prá-sitiḥ te. 6 su-anîka. rócase. 7 svâhâ agnáye. pári íḷâbhiḥ. 8 yâḥ. ádhṛishṭâḥ. 9 pûtâ-iva.

4 (520). trishṭubh.

Prá vaḥ çukrấya bhânáve bharadhvaṃ havyám matíṃ câgnáye súpûtam | yó daívyâni mấnushâ janűñshy antár víçvâni vidmánâ jígâti ‖ 1 ‖ sá gṛítso agnís táruṇaç cid astu yáto yávishṭho ájanishṭa mâtúḥ | sáṃ yó vánâ yuváte çúcidan bhűri cid ánnâ sám íd atti sadyáḥ ‖ 2 ‖ asyá devásya saṃsády ánîke yám mártâsaḥ çyetáṃ jagṛibhré | ní yó gṛíbham paúrusheyîm uvóca durókam agnír âyáve çuçoca ‖ 3 ‖ ayáṃ kavír ákavishu prácetâ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | sá mấ no átra juhuraḥ sahasvaḥ sádâ tvé sumánasaḥ syâma ‖ 4 ‖ á yó yónim devákṛitaṃ sasấda krátvâ hy àgnír amṛítâñ átârît | tám óshadhîç ca vanínaç ca gárbham bhűmiç ca viçvádhâyasam bibharti ‖ 5 ‖ 5 ‖

îçe hy àgnír amṛitasya bhűrer îçe râyáḥ suvîryasya dấtoḥ | mấ tvâ vayáṃ sahasâvann avîrâ mấpsavaḥ pári ṣhadâma mấduvaḥ ‖ 6 ‖ parishádyaṃ hy áraṇasya rékṇo nítyasya râyáḥ pátayaḥ syâma | ná çésho agne anyájâtam asty ácetânasya mấ pathó ví dukshaḥ ‖ 7 ‖ nahí grábhâyâraṇaḥ suçévo 'nyódaryo mánasâ mántavấ u | ádhâ cid ókaḥ púnar ít sá ety á no vâjy àbhîshấḷ etu návyaḥ ‖ 8 ‖ tvám agne vanushyató — ‖ 9 ‖ etấ no agne saúbhagâ — ‖ 10 ‖ 6 ‖

5 (521). trishṭubh.

Prấgnáye taváse bharadhvaṃ giraṃ divó aratáye pṛithivyấḥ | yó víçveshâm amṛítânâm upásthe vaiçvânaró vâvṛidhé jâgrivádbhiḥ ‖ 1 ‖ pṛishṭó diví dhấyy agníḥ pṛithivyấṃ netấ síndhûnâṃ vṛishabháḥ stíyânâm | sá mấnushîr

---

4, 1 ca agnáye. 4 prá-cetaḥ. 5 hí agníḥ. 6 avîrâḥ mấ ápsavaḥ pári sadâma mấ áduvaḥ. 7 hí. 8 grábhâya áraṇaḥ. anyá -udaryaḥ. mántavaí. ádha. vâjî abhîshấṭ. 9 456, 12. — 5, 1 prá agnáye.

abhí víço ví bhâti vaiçvânaró vâvṛidhânó váreṇa || 2 || tvád bhiyấ víça âyann ásiknîr asamanấ jáhatîr bhójanâni | vaiçvânara pûráve çóçucânaḥ púro yád agne daráyann ádîdeḥ || 3 || táva tridhấtu pṛithivî́ utá dyaúr vaiçvânara vratám agne sacanta | tvám bhâsấ ródasî ấ tatanthấjasreṇa çocíshâ çóçucânaḥ || 4 || tvấm agne haríto vâvaçânấ gíraḥ sacante dhúnayo ghṛitấcîḥ | pátiṃ kṛishṭînấṃ rathyàṃ rayîṇấṃ vaiçvânarám ushásâṃ ketúm áhnâm || 5 || 7 ||

tvé asuryàṃ vásavo ny ṛiṇvan krátuṃ hí te mitramaho jushánta | tvấṃ dásyûṉr ókasa agna âja urú jyótir janáyann ấryâya || 6 || sá jấyamânaḥ paramé vyòman vâyúr ná pấthaḥ pári pâsi sadyáḥ | tvám bhúvanâ janáyann abhí krann ápatyâya jâtavedo daçasyán || 7 || tấm agne asmé ísham érayasva vaiçvânara dyumátîṃ jâtavedaḥ | yáyâ rấdhaḥ pínvasi viçvavâra pṛithú çrávo dâçúshe mártyâya || 8 || táṃ no agne maghávadbhyaḥ purukshúṃ rayîṃ ṇi vấjaṃ çrútyaṃ yuvasva | vaiçvânara máhi naḥ çárma yacha rudrébhir agne vásubhiḥ sajóshâḥ || 9 || 8 ||

6 (522). trishṭubh.

Prá samrấjo ásurasya práçastim puṁsáḥ kṛishṭînấm anumấdyasya | índrasyeva prá tavásas kṛitấni vánde dârúṃ vándamâno vivakmi || 1 || kavíṃ ketúṃ dhâsím bhânúm ádrer hinvánti çáṃ râjyáṃ ródasyoḥ | puraṃdarásya gîrbhír ấ vivâse 'gnér vratấni pûrvyấ mahấni || 2 || ny àkratûn grathíno mṛidhrávâcaḥ paṇî́r açraddhấṉ avṛidhấṉ ayajnấn | prá-pra tấn dásyûṉr agnír vivâya pûrvaç cakârấparâṉ

5, 3 asamanấḥ. 4 pṛithivî́. ródasi *iti*. tatantha ájasrena. 5 vâvaçânấḥ. 6 ní ṛiṇvan. agne. 8 asmé *iti*. ấ îrayasva. — 6, 1 índrasya-iva. 3 ní akratûn. cakâra áparân.

áyajyûn ‖ 3 ‖ yó apâcîne támasi mádantîḥ prâcîç cakâra nṛítamaḥ çácîbhiḥ | tám îçânaṃ vásvo agníṃ gṛiṇîshé 'nânataṃ damáyantam pṛitanyûn ‖ 4 ‖ yó dehyò ánamayad vadhasnaír yó aryápatnîr ushásaç cakâra | sá nirúdhyâ náhusho yahvó agnír víçaç cakre balihṛítaḥ sáhobhiḥ ‖ 5 ‖ yásya çármann úpa víçve jánâsa évais tasthúḥ sumatím bhikshamâṇâḥ | vaiçvânaró váram â ródasyor âgníḥ sasâda pitrór upástham ‖ 6 ‖ â devó dade budhnyâ vásûni vaiçvânará úditâ sûryasya | â samudrâd ávarâd â párasmâd âgnír dade divá â pṛithivyâḥ ‖ 7 ‖ 9 ‖

7 (523). trishṭubh.

Prá vo devâṃ cit sahasânám agním áçvaṃ ná vâjínaṃ hishe námobhiḥ | bhávâ no dûtó adhvarásya vidvân tmánâ devéshu vivide mitádruḥ ‖ 1 ‖ â yâhy agne pathyâ ánu svâ mandró devânâṃ sakhyáṃ jushâṇáḥ | â sánu çúshmair nadáyan pṛithivyâ jámbhebhir víçvam uçádhag vánâni ‖ 2 ‖ prâcîno yajnáḥ súdhitaṃ hí barhíḥ prîṇîté agnír îḷito ná hótâ | â mâtárâ viçvávâre huvânó yáto yavishṭha jajnishé suçévaḥ ‖ 3 ‖ sadyó adhvaré rathiráṃ jananta mânushâso vícetaso yá eshâm | viçâm adhâyi viçpátir duroṇè 'gnír mandró mádhuvacâ ṛitâvâ ‖ 4 ‖ ásâdi vṛitó váhnir âjagan-vân agnír brahmâ nṛishádane vidhartâ | dyaúç ca yám pṛithivî vâvṛidhâte â yáṃ hótâ yájati viçvávâram ‖ 5 ‖ eté dyumnébhir víçvam âtiranta mántraṃ yé vâraṃ náryâ átakshan | prá yé víças tiránta çróshamâṇâ â yé me asyá dîdhayann ṛitásya ‖ 6 ‖ nú tvâm agna îmahe vásishṭhâ îçâ-

---

6, 4 gṛiṇishe ánânatam. 5 ni-rúdhya. 6. 7 â agníḥ. — 7, 1 bháva. 2 svâḥ. pṛithivyâḥ. 3 viçvávâre *iti*. 4 duroṇé agníḥ. 5 vavṛidhâte *iti*. 6 â atiranta. vâ áram. 7 nú. agne.

nắṃ sûno sahaso vásûnâm | íshaṃ stotṛíbhyo maghávadbhya ânaḍ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

8 (524). trishṭubh.

Indhé rắjâ sám aryó námobhir yásya prátîkam ắhutaṃ ghṛiténa | náro havyébhir îḷate sabắdha ắgnír ágra ushásâm açoci || 1 || ayám u shyá súmahâñ avedi hótâ mandró mánusho yahvó agníḥ | ví bhắ akaḥ sasṛijânáḥ pṛithivyắṃ kṛishṇápavir óshadhîbhir vavakshe || 2 || káyâ no agne ví vasaḥ suvṛiktíṃ kắṃ u svadhắṃ ṛiṇavaḥ çasyámânaḥ | kadắ bhavema pátayaḥ sudatra râyó vantắro dushṭárasya sâdhóḥ || 3 || prá-prâyám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sűryo ná rócate bṛihád bhắḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛítanâsu tasthaú dyutânó daívyo átithiḥ çuçoca || 4 || ásann ít tvé ậhávanâni bhűri bhúvo víçvebhiḥ sumánâ ánîkaiḥ | stutáç cid agne çṛiṇvishe gṛiṇânáḥ svayáṃ vardhasva tanvàṃ sujâta || 5 || idáṃ vácaḥ çatasắḥ sáṃsahasram úd agnáye janishîshṭa dvibárhâḥ | çáṃ yát stotṛíbhya âpáye bhávâti dyumád amîvacắtanaṃ rakshohắ || 6 || nű tvắm agna îmahe — || 7 || 11 ||

9 (525). trishṭubh.

Ábodhi jârá ushásâm upásthâd dhótâ mandráḥ kavítamaḥ pâvakáḥ | dádhâti ketúm ubháyasya jantór havyắ devéshu dráviṇaṃ sukṛítsu || 1 || sá sukrátur yó ví dúraḥ paṇînắm punánó arkám purubhójasaṃ naḥ | hótâ mandró viçắṃ dámûnâs tirás támo dadṛiçe râmyắṇâm || 2 || ámûraḥ kavír áditir vivásvânt susaṃsán mitró átithiḥ çivó naḥ | citrábhânur ushásâm bhâty ágre 'pắṃ gárbhaḥ prasvà ắ

8, 1 ắ agníḥ ágre. 2 syáḥ. 4 prá-pra ayám. 5 tvé *iti*. 6 çáṃ — bhávâti = 229, 11. — 9, 1 hótâ. 3 su-saṃsát.

viveça || 3 || îḷényo vo mánusho yugéshu samanagã açucaj jâtávedâḥ | susaṃdṛíçâ bhânúnâ yó vibhấti práti gấvaḥ samidhânám budhanta || 4 || ágne yâhí dûtyàm mấ rishaṇyo devấñ áchâ brahmakṛítâ gaṇéna | sárasvatîm marúto açvínâpó yákshi devấn ratnadhéyâya víçvân || 5 || tvấm agne samidhânó vásishṭho járûthaṃ han yákshi râyé púraṃdhim | puruṇîthấ jâtavedo jarasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 12 ||

10 (526). trishṭubh.

Ushó ná jâráḥ pṛithú pấjo açred dávidyutad dĭdyac chóçucânaḥ | vṛíshâ háriḥ çúcir ấ bhâti bhâsấ dhíyo hinvânâ uçatîr ajîgaḥ || 1 || svàr ṇá vástor ushásâm aroci yajnáṃ tanvânấ uçíjo ná mánma | agnír jánmâni devá ấ ví vidvấn dravád dûtó devayâvâ vánishṭhaḥ || 2 || áchâ gíro matáyo devayántîr agníṃ yanti dráviṇam bhíkshamâṇâḥ | susaṃdṛíçaṃ suprátîkaṃ sváñcaṃ havyavấham aratím mấnushâṇâm || 3 || índraṃ no agne vásubhiḥ sajóshâ rudráṃ rudrébhir ấ vahâ bṛihántam | âdityébhir áditiṃ viçvájanyâm bṛíhaspátim ṛíkvabhir viçvávâram || 4 || mandráṃ hótâram uçíjo yávishṭham agníṃ víça îḷate adhvaréshu | sá hí kshápâvấñ ábhavad rayîṇấm átandro dûtó yajáthâya devấn || 5 || 13 ||

11 (527). trishṭubh.

Mahấñ asy adhvarásya praketó ná ṛité tvád amṛítâ mâdayante | ấ víçvebhiḥ saráthaṃ yâhi devaír ny àgne

---

9, 4 samana-gấḥ açucat. 5 ácha. açvínâ apáḥ. 6 puru-níthâ. — 10, 1 dĭdyat çóçucânaḥ. 2 ná. 3 ácha. su-áñcam 4 sa-jóshâḥ. vaha. — 11, 1 ná. amṛítâḥ. ní agne.

hótâ prathamáḥ sadehá || 1 || tvắm îḷate ajirắm dûtyâya haviṣhmantaḥ sádam ín mắnushâsaḥ | yásya devaír ắsado barhír agné 'hâny asmai sudínâ bhavanti || 2 || tríç cid aktóḥ prá cikitur vásûni tvé antár dâçúshe mártyâya | manushvád agna ihá yakshi devắn bhávâ no dûtó abhiçastipắvâ || 3 || agnír îçe bṛihaté adhvarásyâgnír víçvasya haviṣhaḥ kṛitásya | krátum hy àsya vásavo jushántắthâ devắ dadhire havyavắham || 4 || ắgne vaha havirádyâya devắn índrajyeshṭhâsa ihá mâdayantâm | imắm yajnắm diví devéshu dhehi yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 14 ||

12 (528). trishṭubh.

Áganma mahắ námasâ yávishṭhaṃ yó dîdắya sámiddhaḥ své duroṇé | citrábhânuṃ ródasî antár urvî́ svâhutaṃ viçvátaḥ pratyáñcam || 1 || sá mahnắ víçvâ duritắni sâhvắn agníḥ shṭave dáma ắ jâtávedâḥ | sá no rakshishad duritắd avadyắd asmắn gṛiṇatá utá no maghónaḥ || 2 || tvắṃ váruṇa utá mitró agne tvắṃ vardhanti matíbhir vásishṭhâḥ | tvé vásu sushaṇanắni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 15 ||

13 (529). trishṭubh.

Prắgnáye viçvaçúce dhiyaṃdhé 'suraghné mánma dhîtím bharadhvam | bháre havír ná barhíshi prîṇánó vaiçvânarắya yátaye matînắm || 1 || tvám agne çocíshâ çóçucâna ắ ródasî apṛiṇâ jắyamânaḥ | tvắṃ devắñ abhíçaster amuñco vaíçvânara jâtavedo mahitvắ || 2 || jàtó yád agne bhúvanâ

11, 1 sada ihá. 2 ít. ắ ásadaḥ. agne áhâni. 3 agne. bháva. 4 adhvarásya agníḥ. hí asya. jushánta átha devắḥ. 5 ắ ắgne. — 12, 1 ródasî *iti*. urvî́ *iti* sú-âhutam. 2 sahvắn agníḥ stave dáme. 3 su-sananắni. — 13, 1 prá agnáye. 2 ródasî *iti* apṛiṇâḥ.

vy ákhyaḥ paçûn ná gopâ íryaḥ párijmâ | vaiçvânara brâhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 16 ||

14 (530). 1 bṛihatî. 2. 3 trishṭubh.

Samídhâ jâtávedase devấya devấhûtibhiḥ | havírbhiḥ çukráçocishe namasvíno vayáṃ dâçemâgnáye || 1 || vayáṃ te agne samídhâ vidhema vayáṃ dâçema sushṭutî́ yajatra | vayáṃ ghṛiténâdhvarasya hotar vayáṃ deva havíshâ bhadraçoce || 2 || ấ no devébhir úpa devấhûtim ágne yâhí vấshaṭkṛitiṃ jushâṇáḥ | túbhyaṃ devấya dấçataḥ syâma yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 17 ||

15 (531). gâyatrî.

Upasádyâya mîlhúsha âsyè juhutâ haviḥ | yó no nédishṭhaṃ ấpyam || 1 || yấḥ páñca carshaṇî́r abhí nishasấda dáme-dame | kavír gṛihápatir yúvâ || 2 || sá no védo amấtyam agnî́ rakshatu viçvátaḥ | utấsmấn pâtv áṅhasaḥ || 3 || návaṃ nú stómam agnáye diváḥ çyenấya jîjanam | vásvaḥ kuvíd vanấti naḥ || 4 || spârhấ yásya çríyo dṛiçé rayír vîrávato yathâ | ágre yajnásya çócataḥ || 5 || 18 ||

sémấṃ vetu váshaṭkṛitim agnír jushata no gíraḥ | yájishṭho havyavấhanaḥ || 6 || ní tvâ nakshya viçpate dyumántaṃ deva dhîmahi | suvî́ram agna âhuta || 7 || kshápa usráç ca dîdihi svagnáyas tváyâ vayám | suvî́ras tvám asmayúḥ || 8 || úpa tvâ sâtáye náro víprâso yanti dhîtíbhiḥ | úpấkshârâ sahasríṇî || 9 || agnî́ rákshâṅsi sedhati çukráçocir ámartyaḥ | çúciḥ pâvaká îḍyaḥ || 10 || 19 ||

13, 3 ví. — 14, 1 dâçema agnáye. 2 ghṛiténa adhvarasya. — 15, 1 miḷhúshe. juhuta. 2 kavír-yúvâ 12, 6. agníḥ. utá asmân. 5 spârhâḥ. 6 sáḥ imấm. 7 agne. 8 su-agnáyaḥ. 9 úpa ákshârâ. 10 agníḥ.

sá no rā́dhāṅsy â bhareçânaḥ sahaso yaho | bhágaç ca dâtu vā́ryam || 11 || tvám agne vîrávad yáço deváç ca savitā́ bhágaḥ | dítiç ca dâti vā́ryam || 12 || ágne rákshâ ṇo áṅhasaḥ práti shma deva rîshataḥ | tápishṭhair ajáro daha || 13 || ádhâ mahî́ na ā́yasy ánâdhṛishṭo nṛípîtaye | pū́r bhavâ çatā́bhujiḥ || 14 || tvám naḥ pâhy áṅhaso dóshâvastar aghâyatáḥ | dívâ náktam adâbhya || 15 || 20 ||

16 (532). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Enā́ vo agním námasorjó nápâtam ā́ huve | priyám cétishṭham aratím svadhvarám víçvasya dûtám amṛítam || 1 || sá yojate arushā́ viçvábhojasâ sá dudravat svâhutaḥ | subráhmâ yajnáḥ suçámî vásûnâṃ devám rā́dho jánânâm || 2 || úd asya çocír asthâd âjúhvânasya mîḷhúshaḥ | úd dhūmā́so arushā́so divispríçaḥ sám agním indhate náraḥ || 3 || tám tvâ dûtám kṛiṇmahe yaçástamaṃ devā́ñ ā́ vîtáye vaha | víçvâ sûno sahaso martabhójanâ rā́sva tád yát tvémahe || 4 || tvám agne gṛihápatis tvám hótâ no adhvaré | tvám pótâ viçvavâra prácetâ yákshi véshi ca vā́ryam || 5 || kṛidhí rátnaṃ yájamânâya sukrato tvám hí ratnadhā́ ási | ā́ na ṛité çiçîhi víçvam ṛitvíjaṃ suçáṅso yáç ca dákshate || 6 || 21 ||

tvé agne svâhuta priyā́saḥ santu sûráyaḥ | yantā́ro yé maghávâno jánânâm ûrvā́n dáyanta gónâm || 7 || yéshâm íḷâ ghṛitáhastâ duroṇá ā́ñ ápi prâtā́ nishī́dati | tā́ṅs trâyasva sahasya druhó nidó yáchâ naḥ çárma dîrghaçrút || 8 || sá mandráyâ ca jihváyâ váhnir âsā́ vidúshṭaraḥ | ágne rayím maghávadbhyo na ā́ vaha havyádâtiṃ ca sûdaya || 9 ||

15, 11 bhara îçânaḥ. 13 ráksha naḥ. sma. ríshataḥ. 14 ádha. âyasi. bhava. — 16, 1 námasâ ûrjáḥ. 2 sú-âhutaḥ. 4 tvâ ímahe. 5 prá-cetâḥ. 8 duroṇé ā́. yácha.

yé rādhâṅsi dádaty áçvyâ maghā́ kā́mena çrávaso mahā́ḥ | tā́ṅ áṅhasaḥ pipṛihi partṛíbhish ṭvám çatám pûrbhír yavishṭhya ‖ 10 ‖ devó vo draviṇodā́ḥ pûrṇā́m vivashṭy âsícam | úd vâ siñcádhvam úpa vâ pṛiṇadhvam ā́d íd vo devá ohate ‖ 11 ‖ tám hótâram adhvarásya prácetasaṃ váhniṃ devā́ akṛiṇvata | dádhâti rátnaṃ vidhaté suvī́ryam agnír jánâya dâçúshe ‖ 12 ‖ 22 ‖

17 (533). dvipadâ trishṭubh.

Agne bháva sushamídhâ sámiddha utá barhír urviyā́ ví stṛiṇîtâm ‖ 1 ‖ utá dvā́ra uçatī́r ví çrayantâm utá devā́ñ uçatá ā́ vahehá ‖ 2 ‖ ágne vîhí havíshâ yákshi devā́nt svadhvarā́ kṛiṇuhi jâtavedaḥ ‖ 3 ‖ svadhvarā́ karati jâtávedâ yákshad devā́ñ amṛitân pipráyac ca ‖ 4 ‖ váṅsva víçvâ vā́ryâṇi praceṭaḥ satyā́ bhavantv âçísho no adyá ‖ 5 ‖ tvā́m u té dadhire havyavā́haṃ devā́so agna ûrjá ā́ nápâtam ‖ 6 ‖ té te devā́ya dā́çataḥ syâma mahó no rátnâ ví dadha iyâ-náḥ ‖ 7 ‖ 23 ‖

Prathamo 'nuvâkaḥ.

18 (534). trishṭubh.

Tvé ha yát pitáraç cin na indra víçvâ vâmā́ jaritā́ro ásanvan | tvé gā́vaḥ sudúghâs tvé hy áçvâs tvám vásu devayaté vánishṭhaḥ ‖ 1 ‖ rā́jeva hí jánibhiḥ kshéshy evā́va dyúbhir abhí vidúsh kavíḥ sán | piçā́ gíro maghavan gó-bhir áçvais tvâyatáḥ çiçîhi râyé asmā́n ‖ 2 ‖ imā́ u tvâ pa-spṛidhânā́so átra mandrā́ gíro devayántîr úpa sthuḥ | arvā́cî

16, 10 partṛí-bhiḥ tvám. — 17, 1 su-samídhâ. 2 vaha ihá. 3 su-adhvarā́. 4 jātá-vedāḥ. pipráyat. 5 satyā́ḥ. 6 agne. — 18, 1 cit. hí. 2 rā́jā-iva. evá áva. vidúḥ. 3 mandrā́ḥ.

te pathyâ râyá etu syáma te sumatáv indra çárman || 3 || dhenúṃ ná tvâ sûyávase dúdukshann úpa bráhmâṇi sasṛije vásishṭhaḥ | tvám ín me gópatiṃ víçva âhá na índraḥ sumatíṃ gantv ácha || 4 || árṇâṅsi cit paprathânấ sudấsa índro gâdhấny akṛiṇot supârấ | çárdhantaṃ çimyúm ucáthasya návyaḥ çáṣaṃ síndhûnâm akṛiṇod áçastîḥ || 5 || 24 ||

puroḷấ ít turváço yákshur âsîd râyé mátsyâso níçitâ ápîva | çrushṭíṃ cakrur bhṛígavo druhyávaç ca sákhâ sákhâyam atarad víshûcoḥ || 6 || ấ pakthấso bhalânáso bhanantấlinâso vishâṇínaḥ çivấsaḥ | ấ yó 'nayat sadhamấ ấryasya gavyấ tṛítsubhyo ajagan yudhấ nṛ́n || 7 || durâdhyò áditiṃ sreváyanto 'cetáso ví jagṛibhre párushṇîm | mahnâvivyak pṛithivîṃ pátyamânaḥ paçúsh kavír açayac cấyamânaḥ || 8 || îyúr árthaṃ ná nyarthám párushṇîm âçúç canéd abhipitvám jagâma | sudấsa índraḥ sutúkâṉ amítrân árandhayan mấnushe vádhrivâcaḥ || 9 || îyúr gấvo ná yávasâd ágopâ yathâkṛitám abhí mitráṃ citấsaḥ | pṛíçnigâvaḥ pṛíçninipreshitâsaḥ çrushṭíṃ cakrur niyúto rántayaç ca || 10 || 25 ||

ékaṃ ca yó viṅçatíṃ ca çravasyấ vaikarṇáyor jánân rấjâ ny ástaḥ | dasmó ná sádman ní çiçâti barhíḥ çúraḥ sárgam akṛiṇod índra eshâm || 11 || ádha çrutáṃ kaváshaṃ vṛiddhám apsv ánu druhyúṃ ní vṛiṇag vájrabâhuḥ | vṛiṇânấ átra sakhyấya sakhyáṃ tvâyánto yé ámadann ánu tvâ || 12 || ví sadyó víçvâ dṛiṅhitấny eshâm índraḥ púraḥ sáhasâ saptá dardaḥ | vy ấnavasya tṛítsave gáyam bhâg jéshma pûrúṃ vidáthe mṛidhrávâcam || 13 || ní gavyávó 'navo

---

18, 4 su-yávase dúdhukshan. ít. âha á. 4 su-dáse. 6 ápi -iva. 7 bhananta á álinâsaḥ. ánayat sadha-máḥ. 8 duḥ-ádhyaḥ. mahnâ avivyak. paçúḥ kavíḥ açayat. 9 ni-arthám. caná ít. su-dáse. árandhayat. 10 ágopâḥ yathâ-kṛitám. 11 ní ástar *ity* ástaḥ. 12 ap-sú. 13 ví. 14 gavyávaḥ ánavaḥ.

druhyávaç cā shashṭíḥ çatā́ sushupuḥ shát sahásrā | shashṭír vîrā́so ádhi shâḍ duvoyú víçvéd índrasya vîryā́ kṛitā́ni || 14 || índreṇaité tṛítsavo vévishāṇā́ ā́po ná sṛishṭā́ adhavanta nī́cīḥ | durmitrā́saḥ prakalavín mímānā́ jahúr víçvâni bhójanā́ sudā́se || 15 || 26 ||

ardhám vîrásya çṛitapā́m anindrám párā çárdhantam nunude abhí kshā́m | índro manyúm manyumyò mimāya bhejé pathó vartaním pátyamānaḥ || 16 || ā́dhreṇa cit tád v ékam cakâra sinhyàm cit pétvenā́ jaghâna | áva sraktī́r veçyâvṛiçcad índraḥ prā́yachad víçvā́ bhójanā́ sudā́se || 17 || çáçvanto hí çátravo râradhúsh ṭe bhedásya cic chárdhato vinda rándhim | mártā́ñ énaḥ stuvató yáḥ kṛiṇóti tigmám tásmin ní jahi vájram indra || 18 || ā́vad índram yamúnā́ ṭṛítsavaç ca prā́ṭra bhedám sarvátātā́ mushâyat | ajā́saç ca çígravo yákshavaç ca balím çîrshā́ṇi jabhrur áçvyāni || 19 || ná ta indra sumatáyo ná rā́yaḥ samcákshe pū́rvā́ usháso ná nū́tnāḥ | dévakam cin mânyamānám jaghanthā́va tmánā́ bṛihatáḥ çámbaram bhet || 20 || 27 ||

prá yé gṛihā́d ámamadus tvāyā́ parāçaráḥ çatáyâtur vā́sishṭhaḥ | ná te bhojásya sakhyám mṛishantā́dhā sū́ribhyaḥ sudínā́ vy ùchān || 21 || dvé náptur devávataḥ çaté gór dvā́ ráthā́ vadhū́mantā́ sudā́saḥ | árhann agne paijavanásya dā́naṃ hóteva sádma páry emi rébhan || 22 || catvā́ro mā́ paijavanásya dā́nāḥ smáddishṭayaḥ kṛiçaníno nireké | ṛijrā́so mā́ pṛithivishṭhā́ḥ sudā́sas tokám tokā́ya çrávase vahanti || 23 || yásya çrávo ródasî antár urvī́ çîrshṇé-çîrshṇe vi-

---

18, 14 duvaḥ-yú víçvā́ ít. 15 índreṇa eté. prakala-vít mímānāḥ. 16 manyu-myàḥ. 17 pétvena. veçyā́ avṛiçcat. prá ayachat. 18 raradhúṣ te. cit çárdhataḥ. 19 prá átra. 20 te. cit. jaghantha áva. 21 mṛishanta ádha. ví uchān. 22 dvé-çaté *iti*. hótā-iva. 23 ni -reké. 24 ródasī-urvī́ *iti*.

babhâjâ vibhaktẫ | saptéd índraṃ ná sravâto gṛiṇanti ní yudhyâmadhíṃ açiçâd abhî́ke || 24 || imáṃ naro marutaḥ saçcatấnu dívodâsaṃ ná pitáraṃ sudấsaḥ | avishṭánâ paijavanásya kétaṃ dûṇâçaṃ kshatrám ajáraṃ duvoyú || 25 || 28 ||

19 (535). trishṭubh.

Yás tigmáçṛiṅgo vṛishabhó ná bhîmá ékaḥ kṛishṭî́ç cyâváyati prá víçvâḥ | yáḥ çáçvato ádâçusho gáyasya prayantấsi súshvitarâya védaḥ || 1 || tváṃ ha tyád indra kútsam âvaḥ çúçrûshamâṇas tanvẫ samaryé | dấsaṃ yác chúshṇaṃ kúyavaṃ ny àsmâ árandhaya ârjuneyấya çikshan || 2 || tváṃ dhṛishṇo dhṛishatẫ vîtáhavyam prấvo víçvâbhir ûtíbhiḥ sudấsam | prá paúrukutsiṃ trasádasyum âvaḥ kshétrasâtâ vṛitraháty eshu pûrúm || 3 || tváṃ nṛíbhir nṛimaṇo devávîtau bhûrîṇi vṛitrẫ haryaçva haṅsi | tváṃ ní dásyuṃ cúmuriṃ dhúniṃ cā́svâpayo dabhî́taye suhántu || 4 || táva cyautnấni vajrahasta tấni náva yát púro navatíṃ ca sadyáḥ | nivéçane çatatamấviveshîr áhañ ca vṛitráṃ námucim utấhan || 5 || 29 ||

sánâ tẫ ta indra bhójanâni râtáhavyâya dâçúshe sudấse | vṛíshṇe te hárî vṛíshaṇâ yunajmi vyántu bráhmâṇi puruçâka vấjam || 6 || mấ te asyấṃ sahasâvan párishṭâv aghấya bhûma harivaḥ parấdai | trấyasva no 'vṛikébhir vârûthais táva priyấsaḥ sûríshu syâma || 7 || priyấsa ít te maghavann abhíshṭau náro mádema çaraṇé sákhâyaḥ | ní turváçaṃ ní yấdvaṃ çiçîhy atithigvấya çáṅsyaṃ karishyán || 8 || sadyáç cin nú te maghavann abhíshṭau náraḥ çaṅ-

---

18, 24 vi-babhâja. saptá ít. 25 saçcata ánu. avishṭána. duḥ -náçam. duvaḥ-yú. — 19, 1 pra-yantấ asi súsvi-tarâya. 2 yát çúshṇam kúyavam ní asmai. 3 prá âvaḥ. 4 ca ásvâpayaḥ. 5 çata-tamấ aviveshîḥ. utá ahan. 6 tấ te. 7 parâ-daí. 9 cit.

santy ukthaçā́sa ukthā́ | yé te hávebhir ví paṇîñr ádâçann asmā́n vṛiṇîshva yújyâya tásmai || 9 || eté stómâ narā́ṃ nṛitama túbhyam asmadryàñco dádato maghā́ni | téshâm indra vṛitrahátye çivó bhûḥ sákhâ ca çū́ro 'vitā́ ca nṛiṇā́m || 10 || nū́ indra çûra stávamâna ûtī́ bráhmajûtas tanvā́ vâvṛidhasva | úpa no vā́jân mimîhy úpa stī́n yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 11 || 30 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

20 (536). trishṭubh.

Ugró jajne vîryā́ya svadhā́vâñ cákrir ápo náryo yát karishyán | jágmir yúvâ nṛishádanam ávobhis trâtā́ na índra énaso maháç cit || 1 || hántâ vṛitrám índraḥ çū́çuvânaḥ prā́vîn nú vîró jaritā́ram ûtī́ | kártâ sudā́se áha vā́ u lokáṃ dā́tâ vásu múhur ā́ dâçúshe bhût || 2 || yudhmó anarvā́ khajakṛít samádvâ çū́raḥ satrâshā́ḍ janúshem áshâḷhaḥ | vy ā́sa índraḥ pṛítanâḥ svójâ ádhâ víçvaṃ çatrûyántaṃ jaghâna || 3 || ubhé cid indra ródasî mahitvā́ paprâtha távishîbhis tuvishmaḥ | ní vájram índro hárivân mímikshant sám ándhasâ mádeshu vā́ uvoca || 4 || vṛíshâ jajâna vṛíshaṇaṃ ráṇâya tám u cin nā́rî náryaṃ sasûva | prá yáḥ senânī́r ádha nṛíbhyo ástînáḥ sátvâ gavéshaṇaḥ sá dhṛishṇúḥ || 5 || 1 ||

nū́ cit sá bhreshate jáno ná reshan máno yó asya ghorám âvívâsât | yajnaír yá índre dádhate dúvâṅsi ksháyat sá râyá ṛitapā́ ṛitejā́ḥ || 6 || yád indra pū́rvo áparâya çíkshann áyaj jyā́yân kánîyaso deshṇám | amṛíta ít páry

---

19, 10 stómâḥ. 11 nú. — 20, 2 prá âvît. vaí. 3 samát -vâ. janúshâ îm. ví âse. su-ójâḥ ádha. 4 ubhé *iti*. ródasî *iti* mahi -tvā́ ā́. vaí. 5 cit. ásti ináḥ. go-éshaṇaḥ. 6 nú. reshat. râyé. ṛite-jā́ḥ. 7 áyat.

âsîta dûrám ấ citra cítryam bharâ rayím naḥ || 7 || yás ta indra priyó jáno dádâçad ásan nireké adrivaḥ sákhâ te | vayám te asyấm sumataú cánishṭhâḥ syấma várûthe ághnato nṛípîtau || 8 || eshá stómo acîkradad vṛishâ ta utá stâmúr maghavann akrapishṭa | râyás kấmo jaritấram ta ấgan tvám aṅgá çakra vásva ấ çako naḥ || 9 || sá na indra tváyatâyâ ishé dhâs tmánâ ca yé maghávâno junánti | vásvî shú te jaritré astu çaktír yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 2 ||

21 (537). trishṭubh.

Ásâvi devám góṛijîkam ándho ny àsminn índro janúshem uvoca | bódhâmasi tvâ haryaçva yajnaír bódhâ naḥ stómam ándhaso mádeshu || 1 || prá yanti yajnám vipáyanti barhíḥ somamấdo vidáthe dudhrávâcaḥ | ny ù bhriyante yaçáso gribhấd ấ dûráùpabdo vṛíshaṇo nṛishấcaḥ || 2 || tvám indra srávitavấ apás kaḥ párishṭhitâ áhinâ çûra pûrvîḥ | tvád vâvakre rathyò ná dhénâ réjante víçvâ kṛitrímâṇi bhîshấ || 3 || bhîmó viveshấyudhebhir eshâm ápâṅsi víçvâ náryâṇi vidvấn | índraḥ púro járhṛishâṇo ví dûdhod ví vájrahasto mahinấ jaghâna || 4 || ná yâtáva indra jûjuvur no ná vándanâ çavishṭha vedyấbhiḥ | sá çardhad aryó víshuṇasya jantór mấ çiçnádevâ ápi gur ṛitám naḥ || 5 || 3 ||

abhí krátvendra bhûr ádha jmán ná te vivyañ mahimấnaṃ rájâṅsi | svénâ hí vṛitráṃ çávasâ jaghántha ná çátrur ántaṃ vividad yudhấ te || 6 || devấç cit te asuryâya pûrvé 'nu kshatrấya mamire sáhâṅsi | índro maghấni dayate vi-

---

20, 7 bhara. 8 yáḥ te. ásat. 9 te. te ấ agan. 10 tvá-yatâyai. sú. — 21, 1 ní asmin. janúshâ îm. bódha. 2 soma-mấdaḥ. dudhrá-vâcaḥ. ní ûṃ *iti*. dûré-upabdaḥ. 3 srávitavaí apáḥ kar *iti* kaḥ. dhénâḥ. 4 vivesha ấyudhebhiḥ. 6 krátvâ indra. vivyak. svéna. 7 pûrve ánu.

sháhyéndram vâjasyâ johuvanta sâtaú || 7 || kîríç cid dhí tvâm ávase juhâvéçânam indra saúbhagasya bhûreḥ | ávo babhûtha çatamûte asmé abhikshattús tvâvato varûtâ || 8 || sákhâyas ta indra viçváha syâma namovṛidhâso mahinâ tarutra | vanvántu smâ té 'vasâ samîkè 'bhîtim aryó vanúshâṃ çávâṅsi || 9 || sá na indra tváyatâyâ — || 10 || 4 ||

22 (538). virâj. 9 trishṭubh.

Píbâ sómam indra mándatu tvâ yáṃ te sushâva haryaçvâdriḥ | sotúr bâhúbhyâṃ súyato nârvâ || 1 || yás te mádo yújyaç cârur ásti yéna vṛitrâṇi haryaçva háṅsi | sá tvâm indra prabhûvaso mamattu || 2 || bódhâ sú me maghavan vâcam émâṃ yâṃ te vásishṭho árcati práçastim | imâ bráhma sadhamâde jushasva || 3 || çrudhî hávam vipipânásyâdrer bódhâ víprasyârcato manîshâm | kṛishvâ dúvâṅsy ántamâ sácemâ || 4 || ná te gíro ápi mṛishye turásya ná sushṭutím asuryàsya vidvân | sádâ te nâma svayaço vivakmi || 5 || 5 ||

bhûri hí te sávanâ mânusheshu bhûri manîshî havate tvâm ít | mâré asmán maghavañ jyók kaḥ || 6 || túbhyéd imâ sávanâ çûra víçvâ túbhyam bráhmâṇi várdhanâ kṛiṇomi | tvám nṛíbhir hávyo viçvádhâsi || 7 || nû cin nú te mányamânasya dasmód açnuvanti mahimânam ugra | ná vîryàm indra te ná râdhaḥ || 8 || yé ca pûrva ṛíshayo yé ca nûtnâ índra bráhmâṇi janáyanta víprâḥ | asmé te santu sakhyâ çivâni yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 9 || 6 ||

21, 7 vi-sáhya índram. 8 hí. juhâva îçânam. 9 te. sma te ávasâ sam-îké abhí-itim. — 22, 1 píba. hari-açva ádriḥ. ná árvâ. 2 prabhuvaso *iti*. 3 bódha. â imâm. 4 çrudhí. vi-pipânásya ádreḥ bódha víprasya árcataḥ. kṛishvá. sácâ imâ. 6 mâ âré asmát. 7 túbhya ít. viçvádhâ asi. 8 nú cit. dasma út. 9 pûrve.

23 (539). trishṭubh.

Úd u bráhmāṇy airata çravasyéndraṃ samaryé mahayâ vasishṭha | ấ yó víçvâni çávasâ tatấnopaçrotấ ma ívato vácâṅsi || 1 || áyâmi ghósha indra devájâmir irajyánta yác churúdho vivâci | nahí svám áyuç cikité jáneshu tấníd áṅhâṅsy áti parshy asmấn || 2 || yujé ráthaṃ gavéshaṇaṃ háribhyâm úpa bráhmāṇi jujushâṇám asthuḥ | ví bâdhishṭa syá ródasî mahitvéndro vṛitrấṇy apratí jaghanvấn || 3 || ấpaç cit pipyuḥ staryò ná gấvo nákshann ṛitáṃ jaritấras ta indra | yâhí vâyúr ná niyúto no áchâ tváṃ hí dhîbhír dáyase ví vấjân || 4 || té tvâ mádâ indra mâdayantu çushmíṇaṃ tuvirấdhasaṃ jaritré | éko devatrấ dáyase hí mártân asmíñ chûra sávane mâdayasva || 5 || evéd índraṃ vṛishaṇaṃ vájrabâhuṃ vásishṭhâso abhy àrcanty arkaíḥ | sá naḥ stutó vîrávat pâtu gómad yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 7 ||

24 (540). trishṭubh.

Yónish ṭa indra sádane akâri tám ấ nṛíbhiḥ puruhûta prá yâhi | áso yáthâ no 'vitấ vṛidhé ca dádo vásûni mamádaç ca sómaiḥ || 1 || gṛibhîtáṃ te mána indra dvibárhâḥ sutáḥ sómaḥ párishiktâ mádhûni | víṣrishṭadhenâ bharate suvṛiktír iyám índraṃ jóhuvatî manîshấ || 2 || ấ no divá ấ pṛithivyấ ṛijîshinn idám barhíḥ somapéyâya yâhi | váhantu tvâ hárayo madryàñcam âṅgûshám áchâ tavásam mádâya || 3 || ấ no víçvâbhir ûtíbhiḥ sajóshâ bráhma jushâṇó haryaçva yâhi | várîvṛijat sthávirebhiḥ suçiprâsmé dádhad

---

23, 1 çravasyấ índram. mahaya. tatấna upa-çrotấ me. 2 yát çurúdhaḥ. tấni ít. 3 go-éshaṇam. mahi-tvấ índraḥ. apratí. 4 te. ácha. 5 çûra. 6 evá ít. abhí arcanti. — 24, 1 yóniḥ te 3 ácha. 4 sa-jóshâḥ. su-çipra asmé *iti*.

vṛíshaṇaṃ çúshmam indra ‖ 4 ‖ eshá stómo mahá ugráya váhe dhurîvâtyo ná vâjáyann adhâyi | índra tvâyám arká îṭṭe vásûnâṃ divîva dyáṃ ádhi naḥ çrómataṃ dhâḥ ‖ 5 ‖ evá na indra váryasya pûrdhi prá te mahîṃ sumatíṃ vevidâma | ísham pinva maghávadbhyaḥ suvîrâṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 8 ‖

25 (541). tṛishṭubh.

Á te mahá indrôty ùgra sámanyavo yát samáranta sénâḥ | pátâti didyún náryasya bâhvór má te máno vishvadryàg ví cârît ‖ 1 ‖ ní durgá indra çnathihy amítrân abhí yé no mártâso amánti | áre táṃ çáṅsaṃ kṛiṇuhi ninitsór á no bhara sambháraṇaṃ vásûnâm ‖ 2 ‖ çatáṃ te çiprinn ûtáyaḥ sudâse sahásraṃ çáṅsâ utá râtír astu | jahí vádhar vanúsho mártyasyâsmé dyumnám ádhi rátnaṃ ca dhehi ‖ 3 ‖ tvávato hîndra krátve ásmi tvávato 'vitúḥ çûra râtaú | víçvéd áhâni tavishîva ugraṅ ókaḥ kṛiṇushva harivo ná mardhîḥ ‖ 4 ‖ kútsâ eté háryaçvâya çûshám índre sáho devájûtam iyânâḥ | satrá kṛidhi suhánâ çûra vṛitrá vayáṃ tárutrâḥ sanuyâma vájam ‖ 5 ‖ evá na indra váryasya — ‖ 6 ‖ 9 ‖

26 (542). trishṭubh.

Ná sóma índram ásuto mamâda nábrahmâṇo maghávânaṃ sutásaḥ | tásmâ ukthám janaye yáj jújoshan nṛiván návîyaḥ çṛiṇávad yáthâ naḥ ‖ 1 ‖ ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghávânaṃ sutásaḥ | yád îṃ sabá-

---

24, 5 mahé. dhurí-iva átyaḥ. tvâ ayám. dîví-iva. 6 evá. — 25, 1 indra ûtî ugra. sam-áranta. didyút. 2 duḥ-gé. 3 vádhaḥ. mártyasya asmé *iti*. 4 hí indra. víçvâ ít. tavishî-vaḥ ugra. — 26, 1 ná ábrahmâṇaḥ. tásmai. yát jújoshat nṛi-vát. 2 ukthé-ukthe.

dhaḥ pitáraṃ ná putráḥ samânádakshâ ávase hávante || 2 || cakâra tấ kṛiṇávan nûnám anyấ yấni bruvánti vedhásaḥ sutéshu | jánîr iva pátir ékaḥ samânó ní mâmṛije púra índraḥ sú sárvâḥ || 3 || evấ tám âhur utá çriṇva índra éko vibhaktấ taráṇir maghónâm | mithastúra ûtáyo yásya pûrvîr asmé bhadrấṇi saççata priyấṇi || 4 || evấ vásishṭha índram ûtáye nṛ́ṇ kṛishṭînâṃ vṛishabhấṃ suté gṛiṇâti | sahasriṇa úpa no mâhi vấjân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 10 ||

27 (543). trishṭubh.

Índraṃ náro nemádhitâ havante yát pấryâ yunájate dhíyas tâḥ | çûro nṛíshâtâ çávasaç cakânấ ấ gómati vrajé bhajâ tvấṃ naḥ || 1 || yá indra çúshmo maghavan te ásti çíkshâ sákhibhyaḥ puruhûta nṛíbhyaḥ | tvấṃ hí dṛiḷhấ maghavan vícetâ ápâ vṛidhi párivṛitaṃ ná rấdhaḥ || 2 || índro rấjâ jágataç carshaṇînâm ádhi kshámi víshurûpaṃ yád ásti | táto dadâti dâçúshe vásûni códad rấdha úpastutaç cid arvấk || 3 || nú cin na índro maghávâ sáhûtî dấnó vấjaṃ ní yamate na ûtî́ | ánûnâ yásya dákshiṇâ pîpấya vâmấṃ nṛíbhyo abhívîtâ sákhibhyaḥ || 4 || nú indra râyé várivas kṛidhî na ấ te máno vavṛityâma maghấya | gómad áçvâvad ráthavad vyánto yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 11 ||

28 (544). trishṭubh.

Bráhmâ ṇa indrópa yâhi vidvân arvấñcas te hárayaḥ

26, 3 kriṇávat. mamṛije. 4 evá. çriṇve. 5 evá. —
27, 1 pấryâḥ. nṛí-sâtâ. bhaja. 2 çíksha. ápa. 4 nú cit.
5 nú indra. kṛidhi. — 28, 1 bráhma naḥ indra úpa.

santu yuktấḥ | víçve cid dhí tvâ vihávanta mártâ asmấkam íc chṛiṇuhi viçvaminva || 1 || hávaṃ ta indra mahimấ vy ânaḍ bráhma yát pấsi çavasinn ṛíshîṇâm | ấ yád vájraṃ dadhishé hásta ugra ghoráḥ sán krátvâ janishṭhâ áshâḷhaḥ || 2 || táva práṇîtîndra jóhuvânânt sáṃ yán nṛ́ín ná ródasî ninétha | mahé kshatrấya çávase hí jajné 'tûtujiṃ cit tũtujir açiçnat || 3 || ebhír na indrấbhir daçasya durmitrấso hí kshitáyaḥ pávante | práti yác cáshṭe ánṛitam anenấ áva dvitấ váruṇo mâyî naḥ sât || 4 || vocéméd índram maghávânam enam mahó râyó rấdhaso yád dádan naḥ | yó árcato bráhmakṛitim ávishṭho yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 12 ||

29 (545). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunva ấ tú prá yâhi harivas tádokâḥ | píbâ tv àsyá súshutasya cấror dádo maghấni maghavann iyânáḥ || 1 || bráhman vîra bráhmakṛitiṃ jushâṇò 'rvâcînó háribhir yâhi tũyam | asmínn û shú sávane mâdayasvópa bráhmâṇi çṛiṇava imấ naḥ || 2 || kấ te asty áraṃkṛitiḥ sûktaíḥ kadấ nûnáṃ te maghavan dâçema | víçvâ matîr ấ tatane tvâyádhâ ma indra çṛiṇavo hávemấ || 3 || utó ghâ té purushyấ íd âsan yéshâm pũrveshâm áçṛiṇor ṛíshîṇâm | ádhâháṃ tvâ maghavañ johavîmi tváṃ na indrâsi prámatiḥ pitéva || 4 || vocéméd índram maghávânam enam — || 5 || 13 ||

28, 1 hí. ít çṛiṇuhi viçvam-inva. 2 te. ví ânaṭ. háste. 3 prá-nîtî indra. yát. átûtujim. 4 indra áha-bhiḥ. yát. 5 vocéma ít. dádat. — 29, 1 sunve. tát-okâḥ piba tú asyá. 2 jushâṇúḥ arvâcînáḥ. ûṃ *iti* su. mâdayasva úpa. 3 su-uktaíḥ. víçvâḥ. tvâ-yấ ádha me. hávâ imấ. utó *iti* gha. ádha ahám. indra asi. pitấ-iva.

30 (546). trishṭubh.

Ấ no deva çávasā yâhi çushmin bhávâ vṛidhá indra râyó asyá | mahé nṛimṇấya nṛipate suvajra máhi kshatrấya paúṅsyâya çûra || 1 || hávanta u tvâ hávyaṃ vívâci tanúshu çúrâḥ sûryasya sâtaú | tváṃ víçveshu sényo jáneshu tváṃ vṛitrấṇi randhayâ suhántu || 2 || áhâ yád indra sudínâ vyuchấn dádho yát ketúm upamáṃ samátsu | ny àgníḥ sîdad ásuro ná hótâ huvânó átra subhágâya devấn || 3 || vayáṃ té ta indra yé ca deva stávanta çûra dádato maghấni | yáchâ sûríbhya upamáṃ várûthaṃ svâbhúvo jaraṇấm açnavanta || 4 || vocémêd índram — || 5 || 14 ||

31 (547). gâyatrî. 10—12 virâj.

Prá va índrâya mấdanaṃ háryaçvâya gâyata | sákhâyaḥ somapấvne || 1 || çáṅsêd ukthám sudấnava utá dyukshám yáthâ náraḥ | cakṛimấ satyárâdhase || 2 || tváṃ na indra vâjayús tváṃ gavyúḥ çatakrato | tváṃ hiraṇyayúr vaso || 3 || vayám indra tvâyávo 'bhí prá ṇonumo vṛishan | viddhí tv àsyá no vaso || 4 || mấ no nidé ca váktave 'ryó randhîr árâvṇe | tvé ápi krátur máma || 5 || tváṃ vármâsi sapráthaḥ puroyodháç ca vṛitrahan | tváyâ práti bruve yujấ || 6 || 15 ||

mahấṅ utâsi yásya té 'nu svadhâvarî sáhaḥ | mamnâte indra ródasî || 7 || tám tvâ marútvatî pári bhúvad vấṇî sayâvarî | nákshamâṇâ sahá dyúbhiḥ || 8 || ûrdhvâsas tvấnv índavo bhúvan dasmám úpa dyávi | sám te namanta kṛishṭáyaḥ || 9 || prá vo mahé mahivṛídhe bharadhvam prácetase

---

30, 1 bháva. 2 hávante. randhaya. 3 su-dínâ vi-uchấn. ní agníḥ. 4 te. yácha. su-âbhúvaḥ. — 31, 2 çáṅsa ít. su-dấnave. cakṛimá. 4 tú asyá. 6 várma asi. puraḥ-yodháḥ. 7 utá asi. te ánu. svadhâvari-mamnâte-ródasî *iti*. 9 tvâ ánu.

prá sumatím kṛiṇudhvam | víçaḥ purvîḥ prá carâ carshaṇiprâḥ || 10 || uruvyácase mahíne suvṛiktím índrâya bráhma janayanta víprâḥ | tásya vratâni ná minanti dhîrâḥ || 11 || índraṃ vâṇîr ánuttamanyum evá satrâ râjânaṃ dadhire sáhadhyai | háryaçvâya barhayâ sám âpîṇ || 12 || 16 ||

32 (548). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj. Sodann Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Mó shú tvâ vâghátaç canâré asmán ní rîraman | ârâttâc cit sadhamâdaṃ na â gahîhá vâ sánn úpa çrudhi || 1 || imé hí te brahmakṛítaḥ suté sácâ mádhau ná máksha âsate | índre kâmaṃ jaritâro vasûyávo ráthe ná pâdam â dadhuḥ || 2 || râyáskâmo vájrahastaṃ sudákshiṇam putró ná pitáraṃ huve || 3 || imá índrâya sunvire sómâso dádhyâçiraḥ | tân â mádâya vajrahasta pîtáye háribhyâṃ yâhy óka â || 4 || çrávac chrútkarṇa îyate vásûnâṃ nú cin no mardhishad gíraḥ | sadyáç cid yáḥ sahásrâṇi çatâ dádan nákir dítsantam â minat || 5 || 17 ||

sá vîró ápratishkuta índreṇa çûçuve nṛíbhiḥ | yás te gabhîrâ sávanâni vṛitrahant sunóty â ca dhâvati || 6 || bhávâ várûtham maghavan maghónâṃ yát samájâsi çárdhataḥ | ví tvâhatasya védanam bhajemahy â dûṇâço bharâ gáyam || 7 || sunótâ somapâvne sómam índrâya vajríṇe | pácatâ paktîr ávase kṛiṇudhvám ít pṛiṇánn ít pṛiṇaté máyaḥ || 8 || mâ sredhata somino dákshatâ mahé kṛiṇudhvaṃ râyá âtúje | taráṇir íj jayati kshéti púshyati ná devâsaḥ kavatnáve || 9 ||

31, 10 cara. 12 ánutta-manyum barhaya. — 32, 1 mó *iti* sú. caná âré asmát. ârâttât. gahi ihá. 3 râyáḥ-kâmaḥ. 4 imé. 5 çrávat çrút-karṇaḥ. nú cit. dádat. 7 bháva. sam-ájâsi. tvâ -hatasya. duḥ-náçaḥ bhara. 8 sunóta. pácata. 9 dákshata. râyé â-túje. ít.

nákiḥ sudā́so rátham páry âsa ná rîramat | índro yásyâvitā́ yásya marúto gámat sá gómati vrajé || 10 || 18 ||

gámad vā́jaṃ vâjáyann índra mártyo yásya tvám avitā́ bhúvaḥ | asmā́kam bodhy avitā́ ráthânâm asmā́kaṃ çûra nṛiṇā́m || 11 || úd ín nv àsya ricyaté 'ṅço dhánaṃ ná jigyúshaḥ | yá índro hárivân ná dabhanti táṃ rípo dákshaṃ dadhâti somíni || 12 || mántram ákharvaṃ súdhitaṃ supéçasaṃ dádhâta yajníyeshv ā́ | pûrvī́ç caná prásitayas taranti táṃ yá índre kármaṇâ bhúvat || 13 || kás tám indra tvā́vasum ā́ mártyo dadharshati | çraddhā́ ít te maghavan pā́rye diví vâjī́ vā́jaṃ sishâsati || 14 || maghónaḥ sma vṛitrahátyeshu codaya yé dádati priyā́ vásu | táva práṇîtî haryaçva sûríbhir víçvâ tarema duritā́ || 15 || 19 ||

távéd indrâvamā́ṃ vásu tvám pushyasi madhyamā́m | satrā́ víçvasya paramásya râjasi nákish ṭvâ góshu vṛiṇvate || 16 || tvā́ṃ víçvasya dhanadā́ asi çrutó yá îm bhávanty âjáyaḥ | távâyáṃ víçvaḥ puruhûta pā́rthivo 'vasyúr nā́ma bhikshate || 17 || yád indra yā́vatas tvám etā́vad ahám ī́çîya | stotā́ram íd didhisheya radâvaso ná pâpatvā́ya râsîya || 18 || çíksheyam ín mahayaté divé-dive râyá ā́ kuhacidvíde | nahí tvád anyán maghavan na ā́pyaṃ vásyo ásti pitā́ caná || 19 || taráṇir ít sishâsati vā́jam púraṃdhyâ yujā́ | ā́ va índram puruhûtáṃ name girā́ nemíṃ táshṭeva sudrvàm || 20 || 20 ||

ná dushṭutī́ mártyo vindate vásu ná srédhantaṃ rayír naçat | suçáktir ín maghavan túbhyam mā́vate deshṇáṃ yát pā́rye diví || 21 || abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ iva

---

32, 10 yásya avitā́. 12 ít nú asya ricyate áṅçaḥ. 14 tvā́vasum. çraddhā́ ít. 16 táva ít índra avamám. nákiḥ tvâ. 17 yé. táva ayám. 18 radavaso *iti*. 19 ít. kuhacit-víde. anyát. 20 táshṭâ-iva su-drvàm. 21 duḥ-stutī́. ít. mā́-vate. 22 nonumaḥ ádugdhāḥ.

dhenávaḥ | ĩçânam asyá jágataḥ svardṛíçam ĩçânam indra tasthúshaḥ || 22 || ná tvāvāñ anyó divyó ná pārthivo ná jātó ná janishyate | açvāyánto maghavann indra vājíno gavyántas tvā havāmahe || 23 || abhĩ shatás tád ā́ bharéndra jyā́yaḥ kánīyasaḥ | purūvásur hí maghavant sanād ási bhára -bhare ca hávyaḥ || 24 || párā ṇudasva maghavann amítrānt suvédā no vásū kṛidhi | asmā́kam bodhy avitā́ mahādhané bhávā vṛidháḥ sákhīnām || 25 || índra krátuṃ na ā́ bhara pitā́ putrébhyo yáthā | çíkshā ṇo asmín puruhūta yā́mani jĩvā́ *jyótir* açīmahi || *26* || mā́ no ájnātā vṛijánā durādhyò mā́çivāso áva kramuḥ | tváyā vayám pravátaḥ çáçvatīr apó 'ti çūra tarāmasi || 27 || 21 ||

33 (549). trishṭubh.

Çvityáñco mā dakshiṇatáskapardā dhiyaṃjinvā́so abhí hí pramandúḥ | *uttíshṭhan* voce pári barhísho nṛ́ñ ná me dūrā́d ávitave vásishṭhāḥ || 1 || dūrā́d índram anayann ā́ suténa tiró vaiçantám áti pā́ntam ugrám | pā́çadyumnasya vāyatásya sómāt sutā́d índro avṛiṇītā vásishṭhān || 2 || evén nú kaṃ síndhum ebhis tatārevén nú kam bhedám ebhir jaghāna | evén nú kaṃ dāçarājné sudā́sam prā́vad índro bráhmaṇā vo vasishṭhāḥ || 3 || júshṭī naro bráhmaṇā vaḥ pitṝṇā́m áksham avyayaṃ ná kílā rishātha | yác chákvarīshu bṛihatā́ ráveṇéndre çúshmam ádadhātā vasishṭhāḥ || 4 || úd dyā́m ivét tṛishṇájo nāthitā́só 'dīdhayur dāçarājné vṛitā́saḥ | vásishṭhasya stuvatá índro açrod urúṃ tṛítsubhyo akṛiṇod u lokám || 5 || 22 ||

32, 24 abhí sataḥ. bhara índra. 25 nudasva. vásu. bháva. 26 çíksha naḥ. jīvā́ḥ. 27 ájnātāḥ vṛijánāḥ duḥ-ādhyàḥ mā́ áçivāsaḥ. apáḥ áti. — 33, 1 dakshiṇatáḥ-kapardāḥ. 2 avṛiṇīta. 3 evá ít. tatāra evá ít. prá āvat. 4 kíla. yát çákvarīshu. ráveṇa índre. ádadhāta. 5 iva ít. nāthitā́saḥ ádīdhayuḥ.

daṇḍâ ivéd goájanâsa âsan párichinnâ bharatâ arbhakâsâḥ | ábhavac ca puraëtâ vásishṭha âd ít ṭrítsûnâṃ víço aprathanta || 6 || tráyaḥ kṛiṇvanti bhúvaneshu rétas tisráḥ prajâ âryâ jyótiragrâḥ | tráyo gharmâsa ushásaṃ sacante sárvân ít tân ánu vidur vásishṭhâḥ || 7 || sûryasyeva vakshátho jyótir eshâṃ samudrásyeva mahimâ gabhîráḥ | vâtasyeva prasavó nânyéna stómo vasishṭhâ ánvetave vaḥ || 8 || tá ín niṇyâṃ hṛídayasya praketaíḥ sahásravalçam abhí sâṃ caranti | yaména tatám paridhíṃ váyanto 'psarása úpa sedur vásishṭhâḥ || 9 || vidyúto jyótiḥ pári saṃjíhânam mitrâváruṇâ yád ápaçyatâṃ tvâ | tát te jánmotaíkaṃ vasishṭhâgástyo yát tvâ viçá âjabhâra || 10 || 23 ||

utâsi maitrâvaruṇó vasishṭhorváçyâ brahman mánasó 'dhi jâtáḥ | drapsáṃ skannám bráhmaṇâ daívyena víçve devâḥ púshkare tvâdadanta || 11 || sá praketá ubháyasya pravidvân sahásradâna utá vâ sádânaḥ | yaména tatám paridhíṃ vayishyánn apsarásaḥ pári jajne vásishṭhaḥ || 12 || satré ha jâtâv ishitâ námobhiḥ kumbhé rétaḥ sishicatuḥ samânám | táto ha mâna úd iyâya mádhyât táto jâtám ṛíshim âhur vásishṭham || 13 || ukthabhṛítaṃ sâmabhṛítam bibharti grâvâṇam bíbhrat prá vadâty ágre | úpainam âdhvaṃ sumanasyámânâ â vo gachâti pratṛído vásishṭhaḥ || 14 || 24 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

34 (550). dvipâdâ. 22—25 trishṭubh.

Prá çukraítu devî manîshâ asmát sútashṭo rátho ná

33, 6 iva ít. pári-chinnâḥ. ábhavat. 7 áryâḥ. 8 sûryasya -iva. samudrásya-iva. vâtasya-iva. ná anyéna. 9 té ít. 10 jánma utá ékam vasishṭha agástyaḥ. 11 utá asi. vasishṭha urváçyâḥ. mánasaḥ ádhi. tvâ adadanta. 12 sá-dânaḥ. 14 úpa enam. — 34, 1 çukrâ etu. manîshâ.

vâjî ‖ 1 ‖ vidúḥ pṛithivyấ divó janítraṃ çṛiṇvánty ấpo ádha kshárantîḥ ‖ 2 ‖ ấpaç cid asmai pínvanta pṛithvîr vṛitréshu çúrâ máṅsanta ugrấḥ ‖ 3 ‖ ấ dhûrshv àsmai dádhâtâçvân índro ná vajrî́ hiraṇyabâhuḥ ‖ 4 ‖ abhí prá sthâtấheva yajnáṃ yấteva pátman tmánâ hinota ‖ 5 ‖ tmánâ samátsu hinóta yajnáṃ dádhâta ketúṃ jánâya vîrám ‖ 6 ‖ úd asya çúshmâd bhânúr nârta bíbharti bhârám pṛithivî́ ná bhûma ‖ 7 ‖ hváyâmi devấñ áyâtur agne sấdhann ṛiténa dhíyaṃ dadhâmi ‖ 8 ‖ abhí vo devî́ṃ dhíyaṃ dadhidhvam prá vo devatrấ vấcaṃ kṛiṇudhvam ‖ 9 ‖ ấ cashṭa âsâm pấtho nadî́nâṃ váruṇa ugráḥ sahásracakshâḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

rấjâ râshṭrấṇâṃ péço nadî́nâṃ ánuttam asmai kshatrấṃ viçvấyu ‖ 11 ‖ àvishṭo asmấn víçvâsu vikshv ádyuṃ kṛiṇota çáṅsaṃ ninitsóḥ ‖ 12 ‖ vy ètu didyúd dvishấm áçevâ yuyóta víshvag rápas tanûnâm ‖ 13 ‖ ávîn no agnír havyấn námobhiḥ préshṭho asmâ adhâyi stómaḥ ‖ 14 ‖ sajûr devébhir apấṃ nápâtaṃ sákhâyaṃ kṛidhvaṃ çivó no astu ‖ 15 ‖ abjấm ukthaír áhiṃ gṛiṇîshe budhné nadî́nâṃ rájaḥsu shî́dan ‖ 16 ‖ mấ nó 'hir budhnyò rishé dhân mấ yajnó asya sridhad ṛitâyóḥ ‖ 17 ‖ utá na eshú nṛíshu çrávo dhuḥ prá râyé yantu çárdhanto aryáḥ ‖ 18 ‖ tápanti çátruṃ svàr ṇá bhûmâ mahấsenâso ámebhir eshâm ‖ 19 ‖ ấ yán naḥ pátnîr gámanty áchâ tváshṭâ supấṇir dádhâtu vîrấn ‖ 20 ‖ 26 ‖

práti naḥ stómaṃ tváshṭâ jusheta syấd asmé arámatir vasûyúḥ ‖ 21 ‖ tấ no râsan râtishấco vásûny ấ ródasî varuṇânî́ çṛiṇotu | várûtrîbhiḥ suçaraṇó no astu tváshṭâ su-

---

34, 2 pṛithivyấḥ. 3 çúrâḥ. máṅsante. 4 dhûḥ-sú asmai dádhâta áçvân. 5 sthâta áhâ-iva. yấtâ-iva. 7 ná ârta. 10 cashṭe. 11 viçvá-âyu. 12 ávishṭo *iti*. vikshú. 13 ví etu. 14 ávît. havya-át. asmai. 16 ap-jấm. sî́dan. 17 naḥ áhiḥ. dhât. 19 ná bhûma. 20 yát. ácha. 22 ródasî *iti*.

dátro ví dadhātu rāyaḥ || 22 || tán no rāyaḥ párvatās tán na āpas tád rātishāca óshadhīr utá dyaúḥ | vánaspátibhiḥ pṛithivī sajóshā ubhé ródasī pári pāsato naḥ || 23 || ánu tád urvī ródasī jihātām ánu dyukshó váruṇa índrasakhā | ánu viçve marúto yé sahāso rāyáḥ syāma dharúṇam dhiyádhyai || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír āpa óshadhīr vaníno jushanta | çármant syāma marútām upásthe yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 25 || 27 ||

35 (551). trishṭubh.

Çám na indrāgnī bhavatām ávobhiḥ çám na índrāvāruṇā rātáhavyā | çám índrāsómā suvitāya çám yóḥ çám na índrāpūshāṇā vājasātau || 1 || çám no bhágaḥ çám u naḥ çáṅso astu çám naḥ púraṃdhiḥ çám u santu rāyaḥ | çám naḥ satyásya suyámasya çáṅsaḥ çám no aryamā purujātó astu || 2 || çám no dhātā çám u dhartā no astu çám na urūcī bhavatu svadhābhiḥ | çám ródasī bṛihatī çám no ádriḥ çám no devānām suhávāni santu || 3 || çám no agnír jyótiranīko astu çám no mitrāváruṇāv açvínā çám | çám naḥ sukṛítām sukṛitāni santu çám na ishiró abhí vātu vātaḥ || 4 || çám no dyāvāpṛithivī pūrváhūtau çám antárikshaṃ dṛiçáye no astu | çám na óshadhīr vaníno bhavantu çám no rájasas pátir astu jishṇúḥ || 5 || 28 ||

çám na índro vásubhir devó astu çám ādityébhir váruṇaḥ suçáṅsaḥ | çám no rudró rudrébhir jálāshaḥ çám nas tváshṭā gnābhir ihá çṛiṇotu || 6 || çám naḥ sómo bhavatu bráhma çám naḥ çám no grāvāṇaḥ çám u santu yajnāḥ | çám naḥ svárūṇām mitáyo bhavantu çám naḥ prasvàḥ çám

---

34, 23 tát. 24 urvī-ródasī *iti*. 25 tát. — 35, 3 r. bṛihatī *iti*.

v astu védiḥ || 7 || çám naḥ sűrya urucákshâ úd etu çám naç cátasraḥ pradíço bhavantu | çám naḥ párvatâ dhruváyo bhavantu çám naḥ síndhavaḥ çám u santv ấpaḥ || 8 || çám no áditir bhavatu vratébhiḥ çám no bhavantu marútaḥ svarkấḥ | çám no víshṇuḥ çám u pûshấ no astu çám no bhavítraṃ çám v astu vâyúḥ || 9 || çám no devấḥ savitấ trấyamâṇaḥ çám no bhavantûsháso vibhâtîḥ | çám no parjányo bhavatu prajấbhyaḥ çám naḥ kshétrasya pátir astu çambhúḥ || 10 || 29 ||

çám no devấ viçvádevâ bhavantu çám sárasvatî sahá dhîbhír astu | çám abhishấcaḥ çám u râtishấcaḥ çám no divyấḥ pấrthivâḥ çám no ápyâḥ || 11 || çám naḥ satyásya pátayo bhavantu çám no árvantaḥ çám u santu gấvaḥ | çám na ṛibhávaḥ sukṛítaḥ suhástâḥ çám no bhavantu pitáro háveshu || 12 || çám no ajá ékapâd devó astu çám nó 'hir budhnyàḥ çám samudráḥ | çám no apấṃ nápât perúr astu çám naḥ príçnir bhavatu devágopâḥ || 13 || âdityấ rudrấ vásavo jushantedám bráhma kriyámâṇaṃ návîyaḥ | çṛiṇvántu no divyấḥ pấrthivâso gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ || 14 || yé devấnâṃ yajníyâ yajníyânâm mánor yájatrâ amṛítâ ṛitajnấḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 30 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

36 (552). trishṭubh.

Prá bráhmaitu sádanâd ṛitásya ví raçmíbhiḥ sasṛije sűryo gấḥ | ví sấnunâ pṛithivî́ sasra urvî́ pṛithú prátîkam

---

35, 8 ûṃ *iti* astu. párvatâḥ. 9 su-arkấḥ. 10 bhavantu ushásaḥ. 11 devấḥ viçvá-devâḥ. 13 naḥ áhiḥ. 14 âdityấḥ rudrấḥ. jushanta idám. 15 yajníyâḥ. — 36, 1 bráhma etu. sasre.

ádhy édhe agníḥ || 1 || imấṃ vâm mitrâvaruṇâ suvṛiktím ísham ná kṛiṇve asurâ návîyaḥ | inó vâm anyáḥ padavîr ádabdho jánaṃ ca mitró yatati bruvâṇáḥ || 2 || ấ vâtasya dhrájato ranta ityấ ápîpayanta dhenávo ná sŭdâḥ | mahó diváḥ sádane jấyamânó 'cikradad vṛishabháḥ sásminn ŭdhan || 3 || girấ yá etấ yunájad dhárî ta índra priyấ surathâ çûra dhâyŭ | prá yó manyúṃ ririkshato minấty ấ sukrátum aryamáṇaṃ vavṛityâm || 4 || yájante asya sakhyáṃ váyaç ca namasvínaḥ svá ṛitásya dhấman | ví príksho bâbadhe nṛíbhiḥ stávâna idáṃ námo rudrấya préshṭham || 5 || 1 ||

ấ yát sâkáṃ yaçáso vâvaçânấḥ sárasvatî saptáthî síndhumâtâ | yấḥ sushváyanta sudúghâḥ sudhârấ abhí svéna páyasâ pîpyânâḥ || 6 || utá tyé no marúto mandasânấ dhíyaṃ tokáṃ ca vâjíno 'vantu | mấ naḥ pári khyad ákshará cáranty ávîvṛidhan yújyaṃ te rayíṃ naḥ || 7 || prá vo mahîṃ arámatiṃ kṛiṇudhvam prá pûshấṇaṃ vidathyàṃ ná vîrám | bhágaṃ dhiyò 'vitấraṃ no asyấḥ sâtaú vấjaṃ râtishấcam púraṃdhim || 8 || áchâyáṃ vo marutaḥ çlóka etv áchâ víshṇuṃ nishiktapấm ávobhiḥ | utá prajấyai gṛiṇaté váyo dhur yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 9 || 2 ||

37 (553). trishṭubh.

Ấ vo vấhishṭho vahatu stavádhyai rátho vâjâ ṛibhukshaṇo ámṛiktaḥ | abhí tripṛishṭhaíḥ sávaneshu sómair máde suçiprâ mahábhiḥ pṛiṇadhvam || 1 || yûyám ha rátnam maghávatsu dhattha svardṛíça ṛibhukshaṇo ámṛiktam | sáṃ

36, 1 ấ ídhe. 3 rante. jáyamânaḥ ácikradat. 4 hárî *iti* te. 5 své. 7 mandasânấḥ. cárantî. 8 dhiyáḥ avitấram. 9 ácha ayám. ácha. nisikta-pấm. — 37, 1 su-çiprâḥ.

yajnéshu svadhâvantaḥ pibadhvaṃ ví no rā́dhāṅsi matíbhir dayadhvam ‖ 2 ‖ uvócitha hí maghavan deshṇáṃ mahó árbhasya vásuno vibhā́gé | ubhā́ te pūrṇā́ vásunā gábhastî ná sūnṛ́tâ ní yamate vasavyâ ‖ 3 ‖ tvám indra sváyaçâ ṛibhukshā́ vā́jo ná sâdhúr ástam eshy ṛ́ikvâ | vayáṃ nú te dâçvā́ṅsaḥ syâma bráhma kṛiṇvánto harivo vásishṭhâḥ ‖ 4 ‖ sánitâsi praváto dâçúshe cid yā́bhir vívesho haryaçva dhîbhíḥ | vavanmā́ nú te yújyâbhir ûtī́ kadā́ na indra râyá ā́ daçasyeḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

vâsáyasîva vedhásas tvám naḥ kadā́ na indra vácaso bubodhaḥ | ástaṃ tâtyā́ dhiyā́ rayíṃ suvī́raṃ pṛikshó no árvâ ny ùhîta vâjī́ ‖ 6 ‖ abhí yáṃ devī́ nírṛitiç cid ī́çe nákshanta índraṃ çarádaḥ supṛ́ikshaḥ | úpa tribandhúr jarádashṭim ety ásvaveçaṃ yáṃ kṛiṇávanta mártāḥ ‖ 7 ‖ ā́ no rā́dhāṅsi savitaḥ stavádhyâ ā́ rā́yo yantu párvatasya râtaú | sádâ no divyáḥ pâyúḥ sishaktu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 8 ‖ 4 ‖

38 (554). trishṭubh.

Úd u shyá deváḥ savitā́ yayâma hiraṇyáyîm amátiṃ yā́m áçiçret | nûnám bhágo hávyo mā́nushebhir ví yó rátnā purûvásur dádhâti ‖ 1 ‖ úd u tishṭha savitaḥ çrudhy àsyá híraṇyapāṇe prábhṛitâv ṛitásya | vy ùrvī́ṃ pṛithvī́ṃ amátiṃ sṛijâná ā́ nṛíbhyo martabhójanaṃ suvânáḥ ‖ 2 ‖ ápi shṭutáḥ savitā́ devó astu yám ā́ cid víçve vásavo gṛiṇánti | sá naḥ stómān namasyàç cáno dhâd víçvebhiḥ pâtu pāyúbhir ní sūrī́n ‖ 3 ‖ abhí yáṃ devy áditir gṛiṇā́ti savā́ṃ devásya sa-

---

37, 3 gábhastî *iti*. 4 ṛibhukshā́ḥ. 5 sánitâ asi. vavanmā́. 6 vâsáyasi-iva. ní uhîta. 7 nákshante. ásva-veçam.. 8 stavádhyai. — 38, 1 syáḥ. 2 çrudhí asyá. ví urvī́m. 3 stutáḥ 4 devī́.

vitúr jushâṇấ | abhí samrấjo váruṇo gṛiṇanty abhí mitrấso aryamấ sajóshâḥ || 4 || abhí yé mithó vanúshaḥ sápante rấtiṃ divó râtishấcaḥ pṛithivyấḥ | áhir budhnyà utá naḥ çṛiṇotu várûtry ékadhenubhir ní pâtu || 5 || ánu tán no jấspátir manasîshṭa rátnaṃ devásya savitúr iyânáḥ | bhágam ugró 'vase jóhavîti bhágam ánugro ádha yâti rátnam || 6 || çáṃ no bhavantu vấjino háveshu devátâtâ mitádravaḥ svarkấḥ | jambháyantó 'hiṃ vṛíkaṃ rákshâṅsi sánemy asmád yuyavann ámîvâḥ || 7 || vấje-vâje 'vata vấjino no dháneshu víprâ amṛitâ ṛitajnâḥ | asyá madhváḥ pibata mâdáyadhvaṃ tṛiptấ yâta pathíbhir devayấnaiḥ || 8 || 5 ||

39 (555). trishṭubh.

Ûrdhvó agníḥ sumatíṃ vásvo açret pratîcî́ jûrṇír devátâtim eti | bhejấte ádrî rathyèva pánthâm ṛitáṃ hótâ na ishitó yajâti || 1 || prá vâvṛije suprayấ barhír eshâm ấ viçpátîva bî́riṭa iyâte | viçấm aktór ushásaḥ pûrváhûtau vâyúḥ pûshấ svastáye niyútvâṇ || 2 || jmayấ átra vásavo ranta devấ urấv antárikshe marjayanta çubhrấḥ | arvấk pathá urujrayaḥ kṛiṇudhvaṃ çrótâ dûtásya jagmúsho no asyá || 3 || té hí yajnéshu yajníyâsa ûmâḥ sadhástham víçve abhí sánti devấḥ | tấ adhvará uçató yakshy agne çrushṭî́ bhágaṃ nấsatyâ púraṃdhim || 4 || ấgne gíro divá ấ pṛithivyấ mitráṃ vaha váruṇam índram agním | ấryamâṇam áditiṃ víshṇum eshâṃ sárasvatî marúto mâdayantâm || 5 || raré havyám matíbhir yajníyânâṃ nákshat kấmam mártyânâm ásinvan | dhấtâ rayím avidasyáṃ sadâsấṃ sakshîmáhi yújyebhir nú

38, 5 várûtrî. 6 tát. jấṇpátiḥ. ávase. 7 mitá-dravaḥ su-arkấḥ jambháyantaḥ áhim. 8 tṛiptấḥ. — 39, 1 bhejâte-ádrî *iti* rathyấ-iva. 2 vavṛije su-prayấḥ. viçpátî-iveti bî́riṭe iyâte *iti*. 3 çróta 4 adhvaré. 5 ấ agne. pṛithivyấḥ. ấ aryamâṇam. 6 dhấta. avi dasyám sadâ-sấm.

devaiḥ ‖ 6 ‖ nú ródasî abhíshṭute vásishṭhair ṛitávâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrá upamáṃ no arkáṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 6 ‖

40 (556). trishṭubh.

Ó çrushṭír vidathyâ sám etu práti stómaṃ dadhîmahi turáṇâm | yád adyá devâḥ savitá suvâti syâmâsya ratníno vibhâgé ‖ 1 ‖ mitrás tán no váruṇo ródasî ca dyúbhaktam índro aryamá dadâtu | dídeshṭu devy áditî rékṇo vâyúç ca yán niyuvaíte bhágaç ca ‖ 2 ‖ séd ugró astu marutaḥ sá çushmî yám mártyam pṛishadaçvâ ávâtha | utém agníḥ sárasvatî junánti ná tásya râyáḥ paryetâsti ‖ 3 ‖ ayáṃ hí netá váruṇa ṛitásya mitró rájâno aryamápo dhuḥ | suhávâ devy áditir anarvá té no áṅho áti parshann árishṭân ‖ 4 ‖ asyá devásya mîḷhúsho vayá víshṇor eshásya prabhṛithé havírbhiḥ | vidé hí rudró rudríyam mahitvám yâsishṭáṃ vartír açvinâv írâvat ‖ 5 ‖ mâtra pûshann âghṛiṇa irasyo várûtrî yád râtishâcaç ca rásan | mayobhúvo no árvanto ní pântu vṛishṭím párijmâ vâto dadâtu ‖ 6 ‖ nú ródasî abhíshṭute vásishṭhair — ‖ 7 ‖ 7 ‖

41 (557). trishṭubh. 1 jagatî.

Prâtár agním prâtár índraṃ havâmahe prâtár mitrávâruṇâ prâtár açvínâ | prâtár bhágam pûshánam bráhmaṇas pátim prâtáḥ sómam utá rudráṃ huvema ‖ 1 ‖ prâtarjítam bhágam ugráṃ huvema vayám putrám áditer yó vidhartá | ádhráç cid yám mányamânas turáç cid rájâ cid yám bhá-

---

39, 7 nú r. abhí-stute *iti.* — 40, 1 ó *iti.* syáma asya. 2 tát. ródasî *iti.* devî áditiḥ. yát niyuvaíte *iti.* 3 sáḥ ít. utá îm. pari-etá asti. 4 aryamá ápaḥ. devî. 5 vayáḥ. 6 má átra. â-ghṛiṇe.

gam bhakshîty âha || 2 || bhága prâṇetar bhága sátyarâdho bhágemâṃ dhíyam úd avâ dádan naḥ | bhága prá ṇo janaya góbhir âçvair bhága prá nṛíbhir nṛivántaḥ syâma || 3 || utédânîm bhágavantaḥ syâmotá prapitvá utá mádhye áhnâm | utóditâ maghavant sûryasya vayáṃ devânâṃ sumatáu syâma || 4 || bhága evá bhágavâñ astu devâs téna vayám bhágavantaḥ syâma | táṃ tvâ bhaga sárva íj johavîti sá no bhaga puraëtâ bhavehá || 5 || sám adhvarâyosháso namanta dadhikrâveva çúcaye padâya | arvâcînáṃ vasuvídam bhágaṃ no rátham iväçvâ vâjína â vahantu || 6 || áçvâvatîr gómatîr na ushâso vîrávatîḥ sádam uchantu bhadrâḥ | ghṛitáṃ dúhânâ viçvátaḥ prápîtâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 8 ||

42 (558). trishṭubh.

Prá brahmâṇo áṅgiraso nakshanta prá krandanúr nabhanyàsya vetu | prá dhenáva udaprúto navanta yujyâtâm ádrî adhvarásya péçaḥ || 1 || sugás te agne sánavitto ádhvâ yuñkshvâ suté haríto rohítaç ca | yé vâ sádmann arushâ vîravâho huvé devânâṃ jánimâni sattáḥ || 2 || sám u vo yajnám mahayan námobhiḥ prá hótâ mandró ririca upâké | yájasva sú purvaṇîka devân â yajníyâm arámatiṃ vavṛityâḥ || 3 || yadâ vîrásya revátо duroṇé syonaçîr átithir âcíketat | súprîto agníḥ súdhito dáma â sá viçé dâti vâryam íyatyai || 4 || imáṃ no agne adhvaráṃ jushasva marútsv índre yaçásaṃ kṛidhî naḥ | â náktâ barhíḥ sadatâm ushâso-

---

41, 2 bhakshi íti. 3 bhága imâm. ava dádat. naḥ. 4 utá idânîm. syâma utá pra-pitvé. utá út-itâ. 5 ít. bhava ihá. 6 adhvarâya ushásaḥ. dadhikrâvâ-iva. iva áçvâḥ. 7 ushásaḥ. dúhânâḥ. prá-pîtâḥ. — 42, 1 ádrî *iti*. 2 yuñkshvá. arushâḥ. 3 ririce. puru-aníka. 4 dáme. 5 kṛidhi. ushásâ.

çántâ mitrâváruṇâ yajehá || 5 || evâgníṃ sahasyàṃ vásishṭho râyáskâmo viçvápsnyasya staut | íshaṃ rayím paprathad vâjam asmé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 9 ||

43 (559). trishṭubh.

Prá vo yajnéshu devayánto arcan dyâvâ námobhiḥ pṛithivî́ ishádhyai | yéshâm bráhmâṇy ásamâni víprâ víshvag viyánti vaníno ná çấkhâḥ || 1 || prá yajná etu hétvo ná sáptir úd yachadhvaṃ sámanaso ghṛitấcîḥ | stṛiṇîtá barhír adhvarấya sâdhûrdhvấ çocî́ñshi devayúny asthuḥ || 2 || ấ putrấso ná mâtáraṃ víbhṛitrâḥ sấnau devấso barhíshaḥ sadantu | ấ viçvấcî vidathyấm anaktv ágne mấ no devátâtâ mṛídhas kaḥ || 3 || té sîshapanta jósham ấ yájatrâ ṛitásya dhấrâḥ sudúghâ dúhânâḥ | jyéshṭhaṃ vo adyá máha ấ vásûnâm ấ gantana sámanaso yáti shṭhá || 4 || evấ no agne vikshv ấ daçasya tváyâ vayáṃ sahasâvann ấskrâḥ | râyấ yujấ sadhamấdo árishṭâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 10 ||

44 (560). trishṭubh. 1 jagatî.

Dadhikrấṃ vaḥ prathamám açvínoshásam agníṃ sámiddham bhágam ûtáye huve | índraṃ víshṇum pûshấṇam bráhmaṇas pátim âdityấn dyấvâpṛithivî́ apáḥ svàḥ || 1 || dadhikrấm u námasâ bodháyanta udî́râṇâ yajnám upaprayántaḥ | íḷâṃ devî́m barhíshi sâdáyanto 'çvínâ víprâ suhávâ huvema || 2 || dadhikrấvâṇam bubudhânó agním úpa bruva ushásaṃ sûryaṃ gấm | bradhnám mâñçcatór váruṇasya ba-

---

42, 5 uçántâ. yaja ihá. 6 evá agním. râyáḥ-kâmaḥ. — 43, 1 pṛithivî́ *iti*. vi-yánti. 2 sâdhú ûrdhvấ. 4 su-dúghâḥ.. sthá. 5 evá. vikshú. árishṭâḥ. — 44, 1 açvínâ ushásam. dyấvâpṛithivî́ *iti*. 2 ut-ŕîṇâḥ. 3 bruve. mañçcatóḥ.

bhrúṃ té víçvâsmád duritẫ yâvayantu || 3 || dadhikrẫvâ prathamó vâjy árvẫgre ráthânâm bhavati prajânán | saṃvidâná ushásâ sûryeṇâdityébhir vásubhir áṅgirobhiḥ || 4 || ẫ no dadhikrẫḥ pathyẫm anaktv ṛitásya pánthâm ánvetavẫ u | çṛiṇótu no daívyaṃ çárdho agníḥ çṛiṇvántu víçve mahishẫ ámûrâḥ || 5 || 11 ||

45 (561). trishṭubh.

Ẫ devó yâtu savitẫ surátno 'ntarikshaprẫ váhamâno áçvaiḥ | háste dádhâno náryâ purûṇi niveçáyañ ca prasuváñ ca bhûma || 1 || úd asya bâhû́ çithirẫ bṛihántâ hiraṇyáyâ divó ántẫ anashṭâm | nûnáṃ só asya mahimẫ panishṭa sûraç cid asmâ ánu dâd apasyẫm || 2 || sá ghâ no devâḥ savitẫ sahẫvâ sâvishad vásupatir vásûni | viçráyamâṇo amátim urûcîm martabhójanam ádha râsate naḥ || 3 || imẫ gíraḥ savitẫraṃ sujihvám pûrṇágabhastim îḷate supâṇím | citráṃ váyo bṛihád asmé dadhâtu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 12 ||

46 (562). jagatî. 4 trishṭubh.

Imẫ rudrẫya sthirádhanvane gíraḥ kshipréshave devẫya svadhẫvne | áshâḷhâya sáhamânâya vedháse tigmẫyudhâya bharatẫ çṛiṇótu naḥ || 1 || sá hí kshâyeṇa kshámyasya jánmanaḥ sẫmrâjyena divyásya cétati | ávann ávantîr úpa no dúraç carânamîvó rudra jẫsu no bhava || 2 || yẫ te didyúd ávasṛishṭâ divás pári kshmayẫ cárati pári sẫ vṛiṇaktu naḥ | sahásraṃ te svapivâta bheshajẫ mẫ nas tokéshu tánayeshu

---

44, 3 víçvâ asmát duḥ-itẫ yavayantu. 4 vâjî́ árvâ ágre. sûryeṇa âdityébhiḥ. 5 ánu-etavaí. — 45, 1 antariksha-prẫḥ. 2 asmai. 3 gha. sahâ-vâ ẫ. 4 imẫḥ. — 46, 1 imẫḥ. kshiprá-ishave. bharata. 2 cara anamîváḥ. 3 su-apivâta.

rîrishaḥ ‖ 3 ‖ mấ no vadhî rudra mấ párâ dâ mấ te bhûma prásitau hîḷitásya | ấ no bhaja barhíshi jîvaçaṅsé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 4 ‖ 13 ‖

47 (563). trishṭubh.

Âpo yáṃ vaḥ prathamáṃ devayánta indrapấnam ûrmím ákṛiṇvateḷâḥ | tám vo vayáṃ çúcim ariprám adyá ghṛitaprúsham mádhumantaṃ vanema ‖ 1 ‖ tám ûrmím âpo mádhumattamaṃ vo 'pấṃ nápâd avatv âçuhémâ | yásminn índro vásubhir mâdáyâte tám açyâma devayánto vo adyá ‖ 2 ‖ çatápavitrâḥ svadháyâ mádantîr devî́r devấnâm ápi yanti pấthaḥ | tấ índrasya ná minanti vratấni síndhubhyo havyáṃ ghṛitávaj juhota ‖ 3 ‖ yấḥ sû́ryo raçmíbhir âtatấna yấbhya índro áradad gâtúm ûrmím | té síndhavo várivo dhâtanâ no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 4 ‖ 14 ‖

48 (564). trishṭubh.

Ṛíbhukshaṇo vâjâ mâdáyadhvam asmé naro maghavânaḥ sutásya | ấ vo 'rvấcaḥ krátavo ná yâtấm víbhvo rátham náryaṃ vartayantu ‖ 1 ‖ ṛibhúr ṛibhúbhir abhí vaḥ syâma víbhvo vibhúbhiḥ çávasâ çávâṅsi | vấjo asmấṅ avatu vấjasâtâv índreṇa yujấ tarushema vṛitrám ‖ 2 ‖ té cid dhí pûrvî́r abhí sánti çâsấ víçvâṅ aryá uparátâti vanvan | índro víbhvâṅ ṛibhukshấ vấjo aryáḥ çátror mithatyấ kṛiṇavan ví nṛimṇám ‖ 3 ‖ nû́ devâso várivaḥ kartanâ no bhûtá no víçvé 'vase sajóshâḥ | sám asmé íshaṃ vásavo dadîran yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 4 ‖ 15 ‖

46, 3 ririshaḥ. 4 vadhîḥ. dâḥ. — 47, 1 ákṛiṇvata iḷáḥ. 3 ghṛitávat. 4 dhâtana. — 48, 1 vâjâḥ. ví-bhvaḥ. 3 hí. ví-bhvâ ṛibhukshấḥ. 4 nú. kartana. víçve ávase. asmé *iti*.

49 (565). trishṭubh.

Samudrájyeshṭhâḥ salilásya mádhyât punânẫ yanty áni-viçamânâḥ | índro yẫ vajrî̃ vṛishabhó rarấda tẫ ấpo devîr ihá mấm avantu || 1 || yẫ ấpo divyấ utá vâ srávanti khaní-trimâ utá vâ yấḥ svayaṃjấḥ | samudrấrthâ yấḥ çúcayaḥ pâvakấs tẫ ấpo — || 2 || yấsâṃ rấjâ váruṇo yấti mádhye satyânṛité avapáçyañ jánânâm | madhuççútaḥ çúcayo yấḥ pâvakấs tẫ ấpo — || 3 || yấsu rấjâ váruṇo yấsu sómo víçve devấ yấsûrjam mádanti | vaiçvânaró yấsv agníḥ právishṭas tẫ ấpo — || 4 || 16 ||

50 (566). jagatî. 4 atijagatî oder çakvarî.

Â mấm mitrâvaruṇehá rakshataṃ kulâyáyad viçváyan mấ na ấ gan | ajakâvâṃ durdṛíçîkaṃ tiró dadhe mấ mấm pádyena rápasâ vidat tsáruḥ || 1 || yád vijấman párushi vándanam bhúvad ashṭhîvántau pári kulphaú ca déhat | agníṣh ṭác chócann ápa bâdhatâm itó mấ mấm pádyena — || 2 || yác chalmalaú bhávati yán nadîshu yád óshadhîbhyaḥ pári jấyate vishám | víçve devấ nír itás tát suvantu mấ mấm pádyena — || 3 || yấḥ praváto niváta udváta udanvátîr anudakấç ca yấḥ | tẫ asmábhyam páyasâ pínvamânâḥ çivấ devîr açipadấ bhavantu sárvâ nadyò açimidấ bhavantu || 4 || 17 ||

51 (567). trishṭubh.

Âdityânấm ávasâ nûtanena sakshîmáhi çármaṇâ çáṃtamena | anâgâstvé aditité turấsa imáṃ yajnáṃ dadhatu çróshamâṇâḥ || 1 || âdityấso áditir mâdayantâm mitró aryamấ

49, 1 punânâḥ. yấḥ. 2 samudrá-arthâḥ. 3 satyânṛité *iti*. 4 devấḥ yấsu ûrjam. — 50, 1 mitrâvaruṇâ ihá. vi-çváyat. ajakâ-vâm. 2 vi-jấman. agníḥ tát çócan. 3 yát çalmalaú. yát. devấḥ. 4 çivấḥ. açipadấḥ. sárvâḥ. açimidấḥ.

váruṇo rájishṭhâḥ | asmâkaṃ santu bhúvanasya gopâḥ pibantu sómam ávase no adyá || 2 || âdityâ víçve marútaç ca víçve devâç ca víçva ṛibhávaç ca víçve | índro agnír açvínâ tushṭuvânâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 18 ||

52 (568). trishṭubh.

Âdityâso áditayaḥ syâma púr devatrâ vasavo martyatrâ | sánema mitrâvaruṇâ sánanto bhávema dyâvâpṛithivî bhávantaḥ || 1 || mitrás tán no váruṇo mâmahanta çárma tokâya tánayâya gopâḥ | mâ vo bhujemânyájâtam éno mâ tát karma vasavo yác cáyadhve || 2 || turaṇyávo 'ñgiraso nakshanta rátnaṃ devásya savitúr iyânâḥ | pitâ ca tán no mahân yájatro víçve devâḥ sámanaso jushanta || 3 || 19 ||

53 (569). trishṭubh.

Prá dyâvâ yajnaíḥ pṛithivî námobhiḥ sabâdha îḷe bṛihatî yájatre | té cid dhí púrve kaváyo gṛiṇántaḥ puró mahî dadhiré deváputre || 1 || prá pûrvajé pitárâ návyasîbhir gîrbhíḥ kṛiṇudhvaṃ sádane ṛitásya | â no dyâvâpṛithivî daívyena jánena yâtam máhi vâṃ várûtham || 2 || utó hí vâṃ ratnadhéyâni sánti purûṇi dyâvâpṛithivî sudâse | asmé dhattaṃ yád ásad áskṛidhoyu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 20 ||

54 (570). trishṭubh.

Vâstosh pate práti jânîhy asmânt svâveçó anamîvó bhavâ naḥ | yát tvémahe práti tán no jushasva çáṃ no bhava

---

51, 3 âdityâḥ. víçve ṛibhávaḥ. tustuvânâḥ. — 52, 2 tát. bhujema anyá-jâtam. yát. 3 turaṇyávaḥ áñgirasaḥ. tát. — 53, 1 pṛithivî-bṛihatî-yájatre-té-mahî-deváputre *iti*. hí. 2 pûrvajé-sádane *iti*. 3 utó *iti*. — 54, 1 su-âveçâḥ. bhava. tvâ îmahe. tát.

dvipáde çám cátushpade || 1 || vástosh pate pratáraṇo na edhi gayasphấno góbhir áçvebhir indo | ajárâsas te sakhyé syâma pitéva putrấn práti no jushasva || 2 || vástosh pate çagmáyâ saṃsádâ te sakshîmáhi raṇváyâ gâtumátyâ | pâhí kshéma utá yóge váraṃ no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 21 ||

55 (571). gâyatrî. 2—4 uparishṭâdbṛihatî. 5—8 anushṭubh.

Amîvahấ vâstosh pate víçvâ rûpấny âviçán | sákhâ suçéva edhi naḥ || 1 || yád arjuna sârameya datáḥ piçaṅga yáchase | vîva bhrâjanta ṛishṭáya úpa srákveshu bápsato ní shú svapa || 2 || stenáṃ râya sârameya táskaraṃ vâ punaḥsara | stotṛ́ín índrasya râyasi kím asmấn duchunâyase ní shú svapa || 3 || tváṃ sûkarásya dardṛihi táva dardartu sûkaráḥ | stotṛ́ín índrasya — || 4 || sástu mâtấ sástu pitấ sástu çvấ sástu viçpátiḥ | sasántu sárve jnâtáyaḥ sástv ayám abhíto jánaḥ || 5 || yá ấste yáç ca cárati yáç ca páçyati no jánaḥ | téshâṃ sáṃ hanmo akshấṇi yáthedáṃ harmyáṃ táthâ || 6 || sahásraçṛiṅgo vṛishabhó yáḥ samudrấd udấcarat | ténâ sahasyènâ vayáṃ ní jánant svâpayâmasi || 7 || proshṭheçayấ vahyeçayấ nấrîr yấs talpaçî́varîḥ | stríyo yấḥ púṇyagandhâs tấḥ sárvâḥ svâpayâmasi || 8 || 22 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

56 (572). 1—11 dvipadâ. 12—25 trishṭubh.

Ká îṃ vyàktâ náraḥ sánîḷâ rudrásya máryâ ádhâ sváçvâḥ || 1 || nákir hy èshâṃ janúṅshi véda té aṅgá vidre mi-

---

54, 2 gâya-sphấnaḥ. pitấ-iva. 3 kshéme. — 55, 2 ví-iva bhrâjante. sú. 3 duchuna-yase. 6 yáthâ idám. 7 ut-ấcarat. téna sahasyèna. 8 proshṭhe-çayâḥ vahye-çayâḥ. — 56, 1 ké. ví-aktâḥ. sá-nîḷâḥ. ádha. 2 hí eshâm.

thó janítram || 2 || abhí svapū́bhir mithó vapanta vā́tasvanasaḥ çyenā́ aspṛidhran || 3 || etā́ni dhī́ro niṇyā́ ciketa pṛíçnir yád ū́dho mahī́ jabhā́ra || 4 || sā́ víṭ suvī́râ marúdbhir astu sanā́t sáhantî púshyantî nṛimṇám || 5 || yā́maṃ yéshṭhâḥ çubhā́ çóbhishṭhâḥ çriyā́ sámmiçlâ ójobhir ugrā́ḥ || 6 || ugráṃ va ójaḥ sthirā́ çávâṅsy ádhâ marúdbhir gaṇás túvishmân || 7 || çubhró vaḥ çúshmaḥ krúdhmî mánâṅsi dhúnir múnir iva çárdhasya dhṛishṇóḥ || 8 || sánemy asmád yuyóta didyúm mā́ vo durmatír ihá práṇañ naḥ || 9 || priyā́ vo nā́ma huve turā́ṇâm ā́ yát tṛipán maruto vâvaçânā́ḥ || 10 || 23 ||

svâyudhā́sa ishmíṇaḥ sunishkā́ utá svayáṃ tanvàḥ çúmbhamânâḥ || 11 || çúcî vo havyā́ marutaḥ çúcînâṃ çúciṃ hinomy adhvaráṃ çúcibhyaḥ | ṛiténa satyám ṛitasā́pa âyañ chúcijanmânaḥ çúcayaḥ pâvakā́ḥ || 12 || áṅseshv ā́ marutaḥ khâdáyo vo vákshaḥsu rukmā́ upaçiçriyâṇā́ḥ | ví vidyúto ná vṛishṭíbhî rucânā́ ánu svadhā́m ā́yudhair yáchamânâḥ || 13 || prá budhnyā́ va îrate máhâṅsi prá nā́mâni prayajyavas tiradhvam | sahasríyaṃ dámyam bhâgám etáṃ gṛihamedhī́yam maruto jushadhvam || 14 || yádi stutásya maruto adhîthétthā́ víprasya vâjíno hávîman | makshū́ râyáḥ suvī́ryasya dâta nū́ cid yám anyá âdábhad árâvâ || 15 || 24 ||

átyâso ná yé marútaḥ sváñco yakshadṛíço ná çubháyanta máryâḥ | té harmyeshṭhā́ḥ çíçavo ná çubhrā́ vatsā́so ná prakrîḷínaḥ payodhā́ḥ || 16 || daçasyánto no marúto mṛiḷantu varivasyánto ródasî suméke | âré gohā́ nṛihā́ vadhó vo astu sumnébhir asmé vasavo namadhvam || 17 || ā́ vo hótâ johavîti sattáḥ satrā́cîṃ râtím maruto gṛiṇânáḥ | yá

56, 3 sva-pū́bhiḥ. 7 ádha. 9 práṇak. 10 tṛipát. 12 âyan çúci-janmânaḥ. 13 vṛishṭí-bhiḥ. 15 adhi-ithá itthā́. makshú. nú. â-dábhat. 16 su-áñcaḥ yaksha-dṛíçaḥ. harmye-sthā́ḥ. çubhrā́ḥ. 17 ródasî-suméke *iti*.

ívato vṛishaṇo ásti gopáḥ só ádvayâvî havate va ukthaíḥ || 18 || imé turám maruto râmayantîmé sáhaḥ sáhasa ấ namanti | imé çáṅsaṃ vanushyató ní pânti gurú dvésho árarushe dadhanti || 19 || imé radhráṃ cin marúto junanti bhṛímiṃ cid yáthâ vásavo jushánta | ápa bâdhadhvaṃ vṛishaṇas támâṅsi dhattá víçvaṃ tánayaṃ tokám asmé || 20 || 25 ||

mấ vo dâtrấn maruto nír arâma mấ paççấd daghma rathyo vibhâgé | ấ naḥ spârhé bhajatanâ vasavyè yád îṃ sujâtáṃ vṛishaṇo vo ásti || 21 || sáṃ yád dhánanta manyúbhir jánâsaḥ çúrâ yahvîshv óshadhîshu vikshú | ádha smâ no maruto rudriyâsas trâtấro bhûta pṛítanâsv aryáḥ || 22 || bhűri cakra marutaḥ pítryâṇy ukthấni yấ vaḥ çasyánte purấ cit | marúdbhir ugráḥ pṛítanâsu sấḷhâ marúdbhir ít sánitâ vấjam árvâ || 23 || asmé vîró marutaḥ çushmy àstu jánânâṃ yó ásuro vidhartấ | apó yéna sukshitáye táremấdha svám óko abhí vaḥ syâma || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír — || 25 || 26 ||

57 (573). trishṭubh.

Mádhvo vo nấma mấrutaṃ yajatrâḥ prá yajnéshu çávasâ madanti | yé rejáyanti ródasî cid urvî́ pínvanty útsaṃ yád áyâsur ugrấḥ || 1 || nicetấro hí marúto gṛiṇántam praṇetấro yájamânasya mánma | asmấkam adyá vidátheshu barhír ấ vîtáye sadata pipriyâṇấḥ || 2 || naítấvad anyé marúto yáthemé bhrấjante rukmaír âyudhais tanűbhiḥ | ấ ródasî viçvapíçaḥ piçânâḥ samânám añjy àñjate çubhé kám || 3 || ṛídhak sấ vo maruto didyúd astu yád va ấgaḥ puru-

---

56, 19 ramayanti imé. 20 cit. 21 dâtrất. bhajatana. 22 hánanta. çűrâḥ. sma. 24 çushmî́ astu. tárema ádha. 25 = 550, 25. — 57, 1 ródasî-urvî́ *iti*. 3 ná etấvat. yáthâ imé. añjí añjate.

shátâ kárâma | mâ vaṣ tásyâm ápi bhûmâ yajatrâ asmé vo astu sumatíç cánishṭhâ || 4 || kṛité cid átra marúto raṇantânavadyâsaḥ çúcayaḥ pâvakâḥ | prá ṇo 'vata sumatíbhir yajatrâḥ prá vâjebhis tirata pushyáse naḥ || 5 || utá stutâso marúto vyantu víçvebhir nâmabhir náro haviṁshi | dádâta no amṛitasya prajâyai jigṛitá râyáḥ sûnṛítâ maghâni || 6 || â stutâso maruto víçva ûtî áchâ sûríṁt sarvátâtâ jigâta | yé nas tmánâ çatíno vardháyanti yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 27 ||

58 (574). trishṭubh.

Prá sâkamúkshe arcatâ gaṇâya yó daívyasya dhâmnas túvishmân | utá kshodanti ródasî mahitvâ nákshante nâkam nírṛiter avaṅçât || 1 || janúç cid vo marutas tveshyèṇa bhîmâsas túvimanyavó 'yâsaḥ | prá yé máhobhir ójasotá sánti víçvo vo yâman bhayate svardṛík || 2 || bṛihád váyo maghávadbhyo dadhâta júyoshann ín marútaḥ sushṭutíṁ naḥ | gató nâdhvâ ví tirâti jantúm prá ṇaḥ spârhâbhir ûtíbhis tireta || 3 || yushmóto vípro marutaḥ çatasvî yushmóto árvâ sáhuriḥ sahasrî | yushmótaḥ samrâḷ utá hanti vṛitrám prá tád vo astu dhûtayo deshṇám || 4 || tâṁ â rudrásya mîḷhúsho vivâse kuvín náṁsante marútaḥ púnar naḥ | yát sasvártâ jihḷiré yád âvír áva tád éna îmahe turâṇâm || 5 || prá sâ vâci sushṭutír maghónâm idáṁ sûktám marúto jushanta | ârâc cid dvésho vṛishaṇo yuyota yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 28 ||

57, 4 bhûma. 5 raṇanta anavadyâsaḥ. naḥ avata. 7 víçve ûtî ácha. — 58, 1 sâkam-úkshe arcata. 2 túvi-manyavaḥ áyâsaḥ. ójasâ utá. 3 ít. ná ádhvâ. prá naḥ. 4 yushmâ-ûtaḥ. 5 kuvít. 6 ârât.

59 (575). 1. 3. 5 bṛihatî. 2. 4. 6 sâtobṛihatî. 7. 8 trishṭubh. 9—11 gâyatrî. 12 anushṭubh.

Yáṃ trâyadhva idám-idaṃ dévâso yáṃ ca náyatha | tásmâ agne váruṇa mítrâryaman márutaḥ çárma yachata || 1 || yushmâkaṃ devâ ávasâhani priyá ṛjânás tarati dvíshaḥ | prá sá kshâyaṃ tirate ví mahîr ísho yó vo várâya dâçati || 2 || nahí vaç caramáṃ caná vásishṭhaḥ parimáṅsate | asmâkam adyá marutaḥ suté sácâ víçve pibata kâmínaḥ || 3 || nahí va ûtíḥ prítanâsu márdhati yásmâ árâdhvaṃ naraḥ | abhí va âvart sumatír návîyasî tûyaṃ yâta pipîshavaḥ || 4 || ó shú ghṛishvirâdhaso yâtánândhâṅsi pîtáye | imâ vo havyâ maruto raré hí kam mó shv ànyátra gantana || 5 || â ca no barhíḥ sádatâvitâ ca naḥ spârhâṇi dâtave vásu | ásredhanto marutaḥ somyé mádhau svâhehá mâdayâdhve || 6 || 29 ||

sasváç cid dhí tanvàḥ çúmbhamânâ â háṅsâso nîlapṛishṭhâ apaptan | víçvaṃ çárdho abhíto mâ ní sheda náro ná raṇvâḥ sávane mádantaḥ || 7 || yó no maruto abhí durhṛiṇâyús tiráç cittâni vasavo jíghâṅsati | druháḥ pâçân práti sá mucîshṭa tápishṭhena hánmanâ hantanâ tám || 8 || sâṃtapanâ idáṃ havír márutas táj jujushṭana | yushmâkotî riçâdasaḥ || 9 || gṛihamedhâsa â gata máruto mâpa bhûtana | yushmâkotî sudânavaḥ || 10 || ihéha vaḥ svatavasaḥ kávayaḥ sûryatvacaḥ | yajnám maruta â vṛiṇe || 11 || tryàmbakaṃ yajâmahe sugándhim pushṭivárdhanam | urvârukám iva bándhanân mṛityór mukshîya mâmṛítât || 12 || 30 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

59, 1 trâyadhve. tásmai. mítra áryaman. 2 ávasâ áhani priyé. 4 yásmai. â avart. 5 ó *iti* sú ghṛishvi-râdhasaḥ yâtána ándhâṅsi. mó *iti* sú anyátra. 6 sádata avitá. svâhâ ihá. 7 sasvár *iti*. hí. seda. 8 hantana. 9 tát. yushmâka utî. 10 mâ ápa. 11 ihá-iha.

60 (576). trishṭubh.

Yád adyá sûrya brávó 'nâgâ udyán mitrấya váruṇâya satyám | vayáṃ devatrấdite syâma táva priyấso aryaman gṛiṇántaḥ || 1 || eshá syá mitrâvaruṇâ nṛicákshâ ubhé úd eti sū́ryo abhí jmán | víçvasya sthâtúr jágataç ca gopấ ṛijú márteshu vṛijinấ ca páçyan || 2 || áyukta saptá harítaḥ sadhásthâd yấ îṃ váhanti sū́ryaṃ ghṛitấcîḥ | dhấmâni mitrâvaruṇâ yuvấkuḥ sáṃ yó yûthéva jánimâni cáshṭe || 3 || úd vâṃ pṛikshấso mádhumanto asthur ấ sū́ryo aruhac chukrám árṇaḥ | yásmâ âdityấ ádhvano rádanti mitró aryamấ váruṇaḥ sajóshâḥ || 4 || imé cetấro ánṛitasya bhū́rer mitró aryamấ váruṇo hí sánti | imá ṛitásya vâvṛidhur duroṇé çagmấsaḥ putrấ áditer ádabdhâḥ || 5 || imé mitró váruṇo dûḷábhâso 'cetásaṃ cic citayanti dákshaiḥ | ápi krátuṃ sucétasaṃ vátantas tiráç cid áṅhaḥ supáthâ nayanti || 6 || 1 ||

imé divó ánimishâ pṛithivyấç cikitvấṅso acetásaṃ nayanti | pravrâjé cin nadyò gâdhám asti pârấṃ no asyá vishpitásya parshan || 7 || yád gopấvad áditiḥ çárma bhadrám mitró yáchanti váruṇaḥ sudấse | tásminn ấ tokấṃ tánayaṃ dádhânâ mấ karma devahéḷanaṃ turâsaḥ || 8 || áva védiṃ hótrâbhir yajeta rípaḥ kấç cid varuṇadhrútaḥ sáḥ | pári dvéshobhir aryamấ vṛiṇaktûrúṃ sudấse vṛishaṇâ u lokám || 9 || sasváç cid dhí sámṛitis tveshy èshâm apîcyèna sáhasâ sáhante | yushmád bhiyấ vṛishaṇo réjamânâ dákshasya cin mahinấ mṛiḷátâ naḥ || 10 || yó bráhmaṇe sumatím âyájâte vấjasya sâtaú paramásya râyáḥ | sî́kshanta manyúm maghá-

---

60, 1 brávaḥ ánâgâḥ ut-yán. deva-trấ adite. 2 ubhé *iti*. 3 yûthấ-iva. 4 aruhat çukrám. yásmai. 5 imé ṛitásya. 6 acetásam cit. 7 pra-vrâjé cit. 8 dádhânâḥ. 9 varuṇa-dhrútaḥ. vṛiṇaktu urúm. vṛishaṇau. 10 sasvár *iti*. hí. tveshî́ eshâm. réjamânâḥ., cit. mṛiḷáta.

vâno aryá urú kshâyâya cakrire sudhâtu ‖ 11 ‖ iyáṃ deva puróhitir yuvábhyâṃ yajnéshu mitrâvaruṇâv akâri | víçvâni durgẫ pipṛitaṃ tiró no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 12 ‖ 2 ‖

61 (577). trishṭubh.

Úd vâṃ cákshur varuṇa suprátîkaṃ devâyor eti sũryas tatanvã̃n | abhí yó víçvâ bhúvanâni cáshṭe sá manyúm mártyeshv ẫ ciketa ‖ 1 ‖ prá vâṃ sá mitrâvaruṇâv ṛitẫvâ vípro mánmâni dîrghaçrúd iyarti | yásya bráhmâṇi sukratû ávâtha ẫ yát krátvâ ná çarádaḥ pṛiṇaíthe ‖ 2 ‖ prórór mitrâvaruṇâ pṛithivyẫḥ prá divá ṛishvẫd bṛihatáḥ sudânû | spáço dadhâthe óshadhîshu viksbv ṛídhag yató ánimisham rákshamâṇâ ‖ 3 ‖ çáṅsâ mitrásya váruṇasya dhẫma çúshmo ródasî badbadhe mahitvẫ | áyan mẫsâ áyajvanâm avîrâḥ prá yajnámanmâ vṛijánaṃ tirâte ‖ 4 ‖ ámûrâ víçvâ vṛishaṇâv imẫ vâṃ ná yẫsu citráṃ dádṛiçe ná yakshám | drúhaḥ sacante ánṛitâ jánânâṃ ná vâṃ niṇyẫny acíte abhûvan ‖ 5 ‖ sám u vâṃ yajnám mahayaṃ námobhir huvé vâm mitrâvaruṇâ sabẫdhaḥ | prá vâm mánmâny ṛicáse návâni kṛitẫni bráhma jujushann imẫni ‖ 6 ‖ iyáṃ deva puróhitir — ‖ 7 ‖ 3 ‖

62 (578). trishṭubh.

Út sũryo bṛihád arcîmshy açret purú víçvâ jánima mânushâṇâṃ | samó divẫ dadṛiçe rócamânaḥ krátvâ kṛitáḥ súkṛitaḥ kartṛíbhir bhût ‖ 1 ‖ sá sûrya práti puró na úd gâ ebhíḥ stómebhir etaçébhir évaiḥ | prá no mitrẫya váruṇâya vocó 'nâgaso aryamṇé agnáye ca ‖ 2 ‖ ví naḥ sa-

---

60, 12 devâ puráḥ-hitiḥ. — 61, 1 varuṇâ. 2 sukratû *iti*. 3 prá urôḥ. dadhâthe *iti*. vikshú. 4 çáṅsa. 5 imẫḥ. — 62, 2 vocaḥ ánâgasaḥ.

hásraṃ çurúdho radantv ṛitāvâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrā́ upamā́ṃ no arkā́m ā́ naḥ kā́mam pûpurantu stávânâḥ || 3 || dyā́vâbhûmî adite trā́sîthâṃ no yé vâṃ jajnúḥ sujánimâna ṛishve | mā́ héḷe bhûma váruṇasya vâyór mā́ mitrásya priyátamasya nṛiṇā́m || 4 || prá bâhávâ sisṛitaṃ jîváse na ā́ no gávyûtim ukshataṃ ghṛiténa | ā́ no jáne çravayataṃ yuvânâ çrutám me mitrâvaruṇâ hávemā́ || 5 || nū́ mitró váruṇo aryamā́ nas tmáne tokā́ya várivo dadhantu | sugā́ no víçvâ supáthâni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 4 ||

63 (579). trishṭubh.

Úd v eti subhágo viçvácakshâḥ sā́dhâraṇaḥ sū́ryo mā́nushâṇâm | cákshur mitrásya váruṇasya devā́ç cármeva yáḥ samávivyak támāṅsi || 1 || úd v eti prasavîtā́ jánânâm mahā́n ketúr arṇaváḥ sū́ryasya | samānā́ṃ cakrám paryâvívṛitsan yád etaçó váhati dhûrshú yuktáḥ || 2 || vibhrājamâna ushásâm upásthâd rebhaír úd ety anumadyámânaḥ | eshá me deváḥ savitā́ cachanda yáḥ samānā́ṃ ná praminā́ti dhā́ma || 3 || divó rukmá urucákshâ úd eti dûréarthas tarā́ṇir bhrājamānaḥ | nūnā́ṃ jánâḥ sū́ryeṇa prásûtâ áyann árthâni kṛiṇávann ápāṅsi || 4 || yátrâ cakrúr amṛitâ gâtúm asmai çyenó ná dī́yann ánv eti pā́thaḥ | práti vâṃ sū́ra údite vidhema námobhir mitrâvaruṇotá havyaíḥ || 5 || nū́ mitró váruṇo aryamā́ — || 6 || 5 ||

64 (580). trishṭubh.

Diví kṣháyantâ rájasaḥ pṛithivyā́m prá vâṃ ghṛitásya

62, 3 ṛitāvâno — arkám = 555, 7. 4 dyāvâbhûmî *iti.* ṛishve *iti.* 5 hávâ imā́. 6 nú. — 63, 1 cárma-iva. sam-ávivyak. 2 pra-savitā́. pari-âvívṛitsan. 5 yátra. amṛitâḥ. sū́re út-ite. mitrâvaruṇâ utá.

nirṇíjo dadîrañ | havyám no mitró aryamấ sújâto râjâ sukshatró váruṇo jushanta || 1 || ấ râjânâ maha ṛitasya gopâ síndhupatî kshatriyâ yâtam arvấk | iḷấṃ no mitrâvaruṇotá vṛishṭím áva divá invataṃ jîradânû || 2 || mitrás tán no váruṇo devó aryáḥ prá sấdhishṭhebhiḥ pathíbhir nayantu | brávad yáthâ na ấd aríḥ sudấsa ishấ madema sahá devágopâḥ || 3 || yó vâṃ gártam mánasâ tákshad etám ûrdhvấṃ dhîtíṃ kṛiṇávad dhâráyac ca | ukshéthâm mitrâvaruṇâ ghṛiténa tấ râjânâ sukshitîs tarpayethâm || 4 || eshá stómo varuṇa mitra túbhyaṃ sómaḥ çukró ná vâyáve 'yâmi | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púraṃdhîr yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

65 (581). trishṭubh.

Práti vâṃ sűra údite sûktair mitráṃ huve váruṇam pûtádaksham | yáyor asuryàm ákshitaṃ jyéshṭhaṃ víçvasya yấmann àcítâ jigatnú || 1 || tấ hí devấnâm ásurâ tấv aryấ tấ naḥ kshitîḥ karatam ûrjáyantîḥ | açyáma mitrâvaruṇâ vayáṃ vâṃ dyấvâ ca yátra pîpáyann áhâ ca || 2 || tấ bhűripâçâv ánṛitasya sétû duratyétû ripáve mártyâya | ṛitásya mitrâvaruṇâ pathấ vâm apó ná nâvấ duritấ tarema || 3 || ấ no mitrâvaruṇâ havyájushṭiṃ ghṛitaír gávyûtim ukshatam íḷâbhiḥ | práti vâm átra váram ấ jánâya pṛiṇîtám udnó divyásya cấroḥ || 4 || eshá stómo varuṇa mitra — || 5 || 7 ||

66 (582). gâyatrî. 10—15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 16 puraüshṇih.

Prá mitráyor váruṇayoḥ stómo na etu çûshyàḥ | ná-

64, 2 mitrâvaruṇâ utá. 3 tát. su-dâse. 4 dhâráyat. 5 avishṭáṃ — púraṃdhîr = 346, 11. — 65, 1 práti — údite = 579, 5. su-uktaíḥ. â-citâ. 3 sétû *iti* duratyétû *iti* duḥ-atyétû.

masvân tuvijâtâyoḥ || 1 || yâ dhârâyanta devâḥ sudákshâ dákshapitarâ | asuryâya prámahasâ || 2 || tâ naḥ stipâ tanûpâ váruṇa jaritṛ̂ṇâm | mítra sâdhâyatam dhíyaḥ || 3 || yád adyá sûra údité 'nâgâ mitró aryamâ | suvâti savitâ bhágaḥ || 4 || suprâvîr astu sá kshâyaḥ prá nú yâmant sudânavaḥ | yó no áṅho 'tipíprati || 5 || 8 ||

utá svarâjo áditir ádabdhasya vratásya yé | mahó râjâna îçate || 6 || práti vâṃ sûra údite mitráṃ gṛiṇîshe váruṇam | aryamáṇaṃ riçâdasam || 7 || râyâ hiraṇyayâ matír iyám avṛikâya çávase | iyám víprâ medhásâtaye || 8 || té syâma deva varuṇa té mitra sûríbhiḥ sahá | ísham svàç ca dhîmahi || 9 || bahávaḥ sûracakshaso 'gnijihvâ ṛitâvṛídhaḥ | trî́ṇi yé yemúr vidáthâni dhîtíbhir víçvâni páribhûtibhiḥ || 10 || 9 ||

ví yé dadhúḥ çarádam mâsam âd áhar yajñám aktúṃ câd ṛícam | anâpyâṃ váruṇo mitró aryamâ kshatrám râjâna âçata || 11 || tád vo adyá manâmahe sûktaíḥ sûra údite | yád óhate váruṇo mitró aryamâ yûyám ṛitásya rathyaḥ || 12 || ṛitâvâna ṛitájâtâ ṛitâvṛídho ghorâso anṛitadvíshaḥ | téshâṃ vaḥ sumné suchardíshṭame naraḥ syâma yé ca sûráyaḥ || 13 || úd u tyád darçatâṃ vápur divá eti pratihvaré | yád îm âçúr váhati devá étaço víçvasmai cákshase áram || 14 || çîrshṇáḥ-çîrshṇo jágatas tasthúshas pátiṃ samáyâ víçvam â rájaḥ | saptá svásâraḥ suvitâya sûryaṃ váhanti haríto ráthe || 15 || 10 ||

tác cákshur devâhitaṃ çukrám uccárat | páçyema çarádaḥ çatâṃ jîvema çarádaḥ çatám || 16 || kâvyebhir adâbhyâ

66, 3 sti-pâ tanû-pâ. 4 sûre út-ite ánâgâḥ. 5 supra-avîḥ. 7 sûre. 11 ca ât. 12 sûre. 13 ṛitá-vânaḥ. ṛita-vṛídhaḥ. su-chardíḥ-tame. 16 tát. ut-cárat. 17 adâbhyâ â.

yâtaṃ varuṇa dyumát | mitráç ca sómapîtaye || 17 || divó dhấmabhir varuṇa mitráç cấ yâtam adrúhâ | píbataṃ sómam âtujî́ || 18 || ấ yâtam mitrâvaruṇâ jushâṇấv ấhutiṃ narâ | pâtáṃ sómam ṛitâvṛidhâ || 19 || 11 ||

67 (583). trishṭubh.

Práti vâṃ ráthaṃ nṛipatî jarádhyai havíshmatâ mánasâ yajníyena | yó vâṃ dûtó ná dhishṇyâv ájîgar áchâ sûnúr ná pitárâ vivakmi || 1 || áçocy agníḥ samidhânó asmé úpo adṛiçran támasaç cid ántâḥ | áceti ketúr ushásaḥ purástâc chriyé divó duhitúr jấyamânaḥ || 2 || abhí vâṃ nûnám açvinâ súhotâ stómaiḥ sishakti nâsatyâ vivakvấn | pûrvî́bhir yâtam pathyấbhir arvấk svarvídâ vásumatâ ráthena || 3 || avór vâṃ nûnám açvinâ yuvấkur huvé yád vâṃ suté mâdhvî vasûyúḥ | ấ vâṃ vahantu sthávirâso áçvâḥ píbâtho asmé súshutâ mádhûni || 4 || prấcîm u devâçvinâ dhíyam mé 'mṛidhrâṃ sâtáye kṛitaṃ vasûyúm | víçvâ avishṭaṃ vấja ấ púraṃdhîs tấ naḥ çaktaṃ çacîpatî çácîbhiḥ || 5 || 12 ||

avishṭáṃ dhîshv àçvinâ na âsú prajấvad réto áhrayaṃ no astu | ấ vâṃ toké tánaye tûtujânâḥ surátnâso devávîtiṃ gamema || 6 || eshá syá vâm pûrvagátveva sákhye nidhír hitó mâdhvî râtó asmé | áheḷatâ mánasâ yâtam arvấg açnántâ havyám mấnushîshu vikshú || 7 || ékasmin yóge bhuraṇâ samâné pári vâṃ saptá sravâto rátho gât | ná vâyanti subhvò deváyuktâ yé vâṃ dhûrshú taráṇayo váhanti || 8 || asaççátâ maghávadbhyo hí bhûtáṃ yé râyấ maghadéyaṃ junánti | prá yé bándhuṃ sûnṛítâbhis tiránte gávyâ pṛiñ-

---

66, 18 ca ấ. âtujî́ *ity* â-tujî́. — 67, 1 ácha. 2 asmé *iti* úpo *iti*. purástât çriyé. 4 mâdhvî *iti*. 5 devâ açvinâ. me ámṛidhrâm. vấje. 6 dhîshú açvinâ. 7 pûrvagátvâ-iva. 8 su-bhvàḥ devá -yuktâḥ.

cánto áçvyâ maghấni || 9 || nú me hávam ấ çṛiṇutaṃ yuvânâ yâsishṭáṃ vartír açvinâv írâvat | dhattáṃ rátnâni járataṃ ça sûríṇ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 13 ||

68 (584). virâj. 8. 9 trishṭubh.

Ấ çubhrâ yâtam açvinâ sváçvâ gíro dasrâ jujushâṇấ yuvấkoḥ | havyấni ca prátibhṛitâ vîtáṃ naḥ || 1 || prá vâm ándhâṅsi mádyâny asthur áraṃ gantaṃ havísho vîtáye me| tiró aryó hávanâni çrutáṃ naḥ || 2 || prá vâṃ rátho mánojavâ *iyarti tiró* rájâṅsy açvinâ çatótiḥ | asmábhyaṃ sûryâvasû iyânáḥ || 3 || ayáṃ ha yád vâṃ devayấ u ádrir ûrdhvó vívakti somasúd yuvábhyâm | ấ valgú vípro vavṛitîta havyaíḥ || 4 || citráṃ ha yád vâm bhójanaṃ nv ásti ny átraye máhishvantaṃ yuyotam | yó vâm omấnaṃ dádhate priyáḥ sán || 5 || 14 ||

utá *tyád* vâṃ juraté açvinâ bhûc cyávânâya pratîtyaṃ havirdé | ádhi yád várpa itáûti dhatthâḥ || 6 || utá tyám bhujyúm açvinâ sákhâyo mádhye jahur durévâsaḥ samudré | nír îm parshad árâvâ yó yuvấkuḥ || 7 || vṛikâya cij jásamânâya çaktam utá çrutaṃ çayáve hûyámânâ | yấv aghnyấm ápinvatam apó ná staryàṃ cic chakty àçvinâ çácîbhiḥ || 8 || eshá syá kârúr jarate sûktaír ágre budhânấ ushásâṃ sumánmâ | ishấ táṃ vardhad aghnyấ páyobhir yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 9 || 15 ||

69 (585). trishṭubh.

Ấ vâṃ rátho ródasî badbadhânó hiraṇyáyo vṛíshabhir

67, 10 nú. — 68, 1 su-áçvâ. 3 çatá-ûtiḥ. sûryâvasû *iti*. 4 valgú *iti*. 5 nú. ní. 6 bhût. haviḥ-dé. 8 cit. cit çaktí açvinâ.

yâtv áçvaiḥ | ghṛitávartaniḥ pavíbhî rucânâ ishâṃ voḷhâ nṛipátir vâjínîvân || 1 || sá paprathânó abhí páñca bhûmâ trivandhuró mánasâ yâtu yuktáḥ | víço yéna gáchatho devayántîḥ kútrâ cid yâmam açvinâ dádhânâ || 2 || sváçvâ yaçásâ yâtam arvâg dásrâ nidhím mádhumantam pibâthaḥ | ví vâṃ rátho vadhvâ yádamânó 'ntân divó bâdhate vartaníbhyâm || 3 || yuvóḥ çríyam pári yóshâvṛiṇîta sûro duhitâ páritakmyâyâm | yád devayántam ávathaḥ çácîbhiḥ pári ghraṅsám omânâ vâṃ váyo gât || 4 || yó ha syá vâṃ rathirâ vásta usrâ rátho yujânáḥ pariyâti vartíḥ | téna naḥ çáṃ yór usháso vyùshṭau ny àçvinâ vahataṃ yajné asmín || 5 || nárâ gauréva vidyútaṃ tṛishâṇâsmâkam adyá sávanópa yâtam | purutrâ hí vâm matíbhir hávante mâ vâm anyé ní yaman devayántaḥ || 6 || yuvám bhujyúm ávaviddhaṃ samudrá úd ûhathur árṇaso ásridhânaiḥ | patatríbhir açramaír avyathíbhir daṅsánâbhir açvinâ pâráyantâ || 7 || nû me hávam â çṛiṇutaṃ yuvânâ — || 8 || 16 ||

70 (586). trishṭubh.

Â viçvavârâçvinâ gataṃ naḥ prá tát sthânam avâci vâm pṛithivyâm | áçvo ná vâjî çunápṛishṭho asthâd â yát sedáthur dhruváse ná yónim || 1 || síshakti sâ vâṃ sumatíç cánishṭhâtâpi gharmó mánusho duroṇé | yó vâṃ samudrânt saritaḥ píparty étagvâ cin ná suyújâ yujânáḥ || 2 || yâni sthânâny açvinâ dadhâthe divó yahvîshv óshadhîshu vikshú | ní párvatasya mûrdháni sádantéshaṃ jánâya dâçúshe

---

69, 1 paví-bhiḥ. 2 bhûma. mánasâ â. kútra. 3 yaçásâ â. yádamânaḥ ántân. 4 yóshâ avṛiṇîta. 5 váste usráḥ. ní açvinâ. 6 gaurâ-iva. tṛishâṇâ asmâkam. sávanâ úpa. 7 samudré. — 70, 1 viçva-vârâ açvinâ. 2 cánishṭhâ átâpi. éta-gvâ cit. 3 sádantâ íshaṃ.

váhantâ ‖ 3 ‖ canishṭáṃ devâ óshadhîshv apsú yád yogyấ açnávaithe ṛíshiṇâm | purū́ṇi rátnâ dádhatau ny àsmé ánu pū́rvâṇi cakhyathur yugấni ‖ 4 ‖ çuçruvấṅsâ cid açvinâ purū́ṇy abhí bráhmâṇi cakshâthe ṛíshîṇâm | práti prá yâtaṃ váram ấ jánâyâsmé vâm astu sumatíç cánishṭhâ ‖ 5 ‖ yó vâṃ yajnó nâsatyâ havíshmân kṛitábrahmâ samaryò bhávâti | úpa prá yâtaṃ váram ấ vásishṭham imấ bráhmâṇy ṛicyante yuvábhyâm ‖ 6 ‖ iyám manîshấ iyám açvinâ gī́r imấṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇâ jushethâm | imấ bráhmâṇi yuvayū́ny agman yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 17 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

71 (587). trishṭubh.

Ápa svásur usháso nág jihîte riṇákti kṛishṇī́r arushấya pánthâm | áçvâmaghâ gómaghâ vâṃ huvema dívâ náktaṃ çárum asmád yuyotam ‖ 1 ‖ upā́yâtaṃ dâçúshe mártyâya ráthena vâmám açvinâ váhantâ | yuyutám asmád ánirâm ámîvâṃ dívâ náktam mâdhvî trâsîthâṃ naḥ ‖ 2 ‖ ấ vâṃ rátham avamásyâṃ vyùshṭau sumnâyávo vṛíshaṇo vartayantu | syū́magabhastim ṛitayúgbhir áçvair âçvinâ vásumantaṃ vahethâm ‖ 3 ‖ yó vâṃ rátho nṛipatî ásti voḷhấ trivandhuró vásumâñ usráyâmâ | ấ na enấ nâsatyópa yâtam abhí yád vâṃ viçvápsnyo jígâti ‖ 4 ‖ yuvấṃ cyávânaṃ jaráso 'mumuktaṃ ní pedáva ûhathur âçúm áçvam | nír áṅhasas támasaḥ spartam átriṃ ní jâhushấṃ çithiré dhâtam antáḥ ‖ 5 ‖ iyám manîshấ iyám açvinâ gī́r — ‖ 6 ‖ 18 ‖

70, 4 devau. açnávaithe *iti*. ní asmé *iti*. 5 cakshâthe *iti*. jánâya asmé *iti*. 6 sa-maryàḥ. 7 manîshấ. — 71, 1 áçva-maghâ. 2 upa-ấyâtam. 3 sumna-yávo. ấ açvinâ. 4 nṛipatî *iti*. nâsatyâ úpa. 5 ní — áçvam = 117, 9 und vgl. 117, 13.

72 (588). trishṭubh.

Ấ gómatâ nâsatyâ ráthenâçvâvatâ puruçcandréṇa yâtam | abhí vâṃ víçvâ niyútaḥ sacante spârháyâ çriyấ tanvâ çubhânấ || 1 || ấ no devébhir úpa yâtam arvấk sajóshasâ nâsatyâ ráthena | yuvór hí naḥ sakhyấ pítryâṇi samânó bandhúr utá tásya vittam || 2 || úd u stómâso açvínor abudhrañ jâmí bráhmâṇy ushásaç ca devîḥ | âvívâsan ródasî dhishṇyemé áchâ vípro nấsatyâ vivakti || 3 || ví céd uchánty açvinâ ushấsaḥ prá vâm bráhmâṇi kârávo bharante | ûrdhvám bhânúṃ savitấ devó açred bṛihád agnáyaḥ samídhâ jarante || 4 || ấ paçcấtân nâsatyấ purástâd ấçvinâ yâtam adharấd údaktât | ấ viçvátaḥ pấñcajanyena râyấ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 19 ||

73 (589). trishṭubh.

Átârishma támasas pârám asyá práti stómaṃ devayánto dádhânâḥ | purudáṅsâ purutámâ purâjấmartyâ havate açvinâ gîḥ || 1 || ny ù priyó mánushaḥ sâdi hótâ nấsatyâ yó yájate vándate ca | açnîtám mádhvo açvinâ upâká ấ vâṃ voce vidátheshu práyasvân || 2 || áhema yajnám pathấm urâṇấ imấṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇâ jushethâm | çrushṭîvéva préshito vâm abodhi práti stómair járamâṇo vásishṭhaḥ || 3 || úpa tyấ váhnî gamato víçaṃ no rakshoháṇâ sámbhṛitâ vîḷúpâṇî | sám ándhâṅsy agmata matsarấṇi mấ no mardhishṭam ấ gataṃ çivéna || 4 || ấ paçcấtân nâsatyấ purástâd — || 5 || 20 ||

72, 1 ráthena áçva-vatâ puru-candréṇa. víçvâḥ. 3 ródasî-dhishṇye -imé *iti*. ácha. 4 ca ít. açvinau ushásaḥ. ûrdhvám — açret = 309, 2. 5 paçcấtât nâsatyâ ấ. ấ açvinâ. — 73, 1 purâ-jấ ámartyâ. 2 ní ûṃ *iti*. açvinau upâké. 3 çrushṭîvấ-iva prá-ishitaḥ. 4 váhnî *iti*.

74 (590). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Imấ u vâṃ dívishṭaya usrấ havante açvinâ | ayáṃ vâm ahvé 'vase çacîvasû víçaṃ-viçaṃ hí gáchathaḥ || 1 || yuvám citráṃ dadathur bhójanaṃ narâ códethâṃ sûnṛítâvate | arvấg ráthaṃ sámanasâ ní yachatam píbataṃ somyám mádhu || 2 || ấ yâtam úpa bhûshatam mádhvaḥ pibatam açvinâ | dugdhám páyo vṛishaṇâ jenyâvasû mấ no mardhishṭam ấ gatam || 3 || áçvâso yé vâm úpa dâçúsho gṛihấṃ yuvấṃ dîyanti bíbhrataḥ | makshûyúbhir narâ háyebhir açvinấ devâ yâtam asmayú || 4 || ádhâ ha yánto açvínâ pṛíkshaḥ sacanta sûráyaḥ | tấ yaṅsato maghávadbhyo dhruvấṃ yáçaç chardír asmábhyaṃ nấsatyâ || 5 || prá yé yayúr avṛikấso ráthâ iva nṛipâtấro jánânâm | utá svéna çávasâ çûçuvur nára utá kshiyanti sukshitím || 6 || 21 ||

75 (591). trishṭubh.

Vy ùshấ âvo divijấ ṛiténâvishkṛiṇvânấ mahimấnam ấgât | ápa drúhas táma âvar ájushṭam áṅgirastamâ pathyâ ajîgaḥ || 1 || mahé no adyá suvitấya bodhy úsho mahé saúbhagâya prá yandhi | citráṃ rayíṃ yaçásaṃ dhehy asmé dévi márteshu mâṇushi çravasyúm || 2 || eté tyé bhânávo darçatấyâç citrấ usháso amṛítâsa ấguḥ | janáyanto daívyâni vratấny âpṛiṇánto antárikshâ vy àsthuḥ || 3 || eshấ syấ yujânấ parâkất pấñca kshitîḥ pári sadyó jigâti | abhipáçyantî vayúnâ jánânâṃ divó duhitấ bhúvanasya pátnî || 4 || vâjínîvatî sûryasya yóshâ citrấmaghâ râyá îçe vásûnâm | ṛíshishṭutâ jaráyantî maghóny ushấ uchati váhnibhir gṛiṇânấ || 5 ||

74, 1 ahve ávase. 4 makshuyú-bhiḥ. açvinâ ấ. 5 ádha. — 75, 1 ví ushấḥ. âvaḥ. ṛiténa âviḥ-kṛiṇvânấ. ấ agât. âvaḥ. ajîgar *iti*. 3 ấ aguḥ. ví asthuḥ. 5 citrá-maghâ. ṛíshi-stutâ. maghónî.

práti dyutânām arushāso áçvâç citrā adṛiçrann ushásaṃ váhantaḥ | yā́ti çubhrā́ viçvapíçâ ráthena dádhâti rátnaṃ vidhaté jánâya || 6 || satyā́ satyébhir mahatī́ mahádbhir devī́ devébhir yajatā́ yájatraiḥ | rujád dṛiḷhā́ni dádad usríyâṇâm práti gā́va ushásaṃ vâvaçanta || 7 || nú no gómad vîrávad dhehi rátnam úsho áçvâvad purubhójo asmé | mā́ no barhíḥ purushátâ nidé kar yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 22 ||

76 (592). trishṭubh.

Úd u jyótir amṛítaṃ viçvájanyaṃ viçvā́naraḥ savitā́ devó açret | krátvâ devā́nâm ajanishṭa cákshur âvír akar bhúvanaṃ víçvam ushā́ḥ || 1 || prá me pánthâ devayā́nâ adṛiçrann ámardhanto vásubhir íshkṛitâsaḥ | ábhûd u ketúr ushásaḥ purástât pratîcy ā́gâd ádhi harmyébhyaḥ || 2 || tā́nī́d áhâni bahulā́ny âsan yā́ prâcī́nam úditâ sū́ryasya | yátaḥ pári jârá ivâcáranty úsho dadṛikshé ná púnar yatī́va || 3 || tá íd devā́nāṃ sadhamā́da âsann ṛitā́vânaḥ kaváyaḥ pûrvyā́saḥ | gûḷháṃ jyótiḥ pitáro ánv avindant satyámantrâ ajanayann ushā́sam || 4 || samáná ûrvé ádhi sáṃgatâsaḥ sáṃ jânate ná yatante mithás té | té devā́nāṃ ná minanti vratā́ny ámardhanto vásubhir yā́damânâḥ || 5 || práti tvâ stómair îḷate vásishṭhâ usharbúdhaḥ subhage tushṭuvā́ṅsaḥ | gávāṃ netrī́ vā́japatnî na uchóshaḥ sujâte prathamā́ jarasva || 6 || eshā́ netrī́ rā́dhasaḥ sūnṛítânâm ushā́ uchántî ribhyate vásishṭhaiḥ | dîrghaçrútam rayím asmé dádhânâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 23 ||

75, 8 nú. — 76, 2 pánthâḥ. pratîcī́ ā́ agât. 3 tā́ni ít. iva â-cárantî. yatī́-iva. 4 té. ṛitá-vânaḥ. 5 samāné. 6 ucha úshaḥ.

77 (593). trishṭubh.

Úpo ruruce yuvatír ná yóshâ víçvaṃ jîvám prasuvántî carấyai | ábhûd agníḥ samídhe mấnushâṇâm ákar jyótir bấdhamânâ támâṅsi || 1 || víçvam pratîcî sapráthâ úd asthâd rúçad vấso bíbhratî çukrám açvait | híraṇyavarṇâ sudṛíçîkasaṃdṛig gávâm mâtấ netry áhnâm aroci || 2 || devấnâṃ cákshuḥ subhágâ váhantî çvetáṃ náyantî sudṛíçîkam áçvam | ushấ adarçi raçmíbhir vyàktâ citrấmaghâ víçvam ánu prábhûtâ || 3 || ántivâmâ dûré amítram uchorvíṃ gávyûtim ábhayaṃ kṛidhî naḥ | yâváya dvésha á bharâ vásûni codáya rấdho gṛiṇaté maghoni || 4 || asmé çréshṭhebhir bhânúbhir ví bhâhy úsho devi pratirántî na áyuḥ | ísham ca no dádhatî viçvavâre gómad áçvâvad ráthavac ca rấdhaḥ || 5 || yấṃ tvâ divo duhitar vardháyanty úshaḥ sujâte matíbhir vásishṭhâḥ | sấsmâsu dhâ rayím ṛishvám bṛihántaṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 24 ||

78 (594). trishṭubh.

Práti ketávaḥ prathamấ adṛiçrann ûrdhvấ asyâ añjáyo ví çrayante | úsho arvâcâ bṛihatấ ráthena jyótishmatâ vâmám asmábhyaṃ vakshi || 1 || práti shîm agnír jarate sámiddhaḥ práti víprâso matíbhir gṛiṇántaḥ | ushấ yâti jyótishâ bấdhamânâ víçvâ támâṅsi duritấpa devî || 2 || etấ u tyấḥ práty adṛiçran purástâj jyótir yáchantîr usháso vibhâtîḥ | ájîjanant sûryaṃ yajnám agním apâcînam támo agâd ájushṭam || 3 || áceti divó duhitấ maghónî víçve paçyanty ushásaṃ vibhâtîm | ấsthâd rátham svadháyâ yujyámânam á

77, 1 úpo *iti*. 2 sudṛíçîka-saṃdṛik. netrî. 3 ví-aktâ citrá-maghâ. 4 ucha urvîm. kṛidhi. yaváya. bhara. 5 áçva-vat rátha-vat. 6 sấ asmấsu dhâḥ. — 78, 2 sîm. ushấḥ. duḥ-itấ ápa. 3 purástât. 4 ấ asthât.

yám áçvâsaḥ suyújo váhanti || 4 || práti tvâdyá sumánaso budhantâsmâkâso maghávâno vayáṛ ca | tilvilâyádhvam ushaso vibhâtîr yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 25 ||

79 (595). trishṭubh.

Vy ùshâ âvaḥ pathyâ jánânâm páñca kshitîr mânushîr bodháyantî | susaṃdṛígbhir uksháhbhir bhânúm açred ví sûryo ródasî cákshasâvaḥ || 1 || vy àñjate divó ánteshv aktûn víço ná yuktâ usháso yatante | sám te gávas táma â vartayanti jyótir yachanti savitéva bâhû || 2 || ábhûd ushâ índratamâ maghóny ájîjanat suvitâya çrávâṅsi | ví divó devî duhitâ dadhâty áṅgirastamâ sukṛíte vásûni || 3 || tâvad usho râdho asmábhyaṃ râsva yâvat stotṛíbhyo árado gṛiṇânâ | yâṃ tvâ jajnúr vṛishabhásyâ ráveṇa ví dṛilhásya dúro ádrer aurṇoḥ || 4 || devám-devaṃ râdhase codáyanty asmadryàk sûnṛítâ îráyantî | vyuchántî naḥ sanáye dhíyo dhâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 26 ||

80 (596). trishṭubh.

Práti stómebhir ushásaṃ vásishṭhâ gîrbhír víprâsaḥ prathamâ abudhran | vivartáyantîṃ rájasî sámante âvishkṛiṇvatîṃ bhúvanâni víçvâ || 1 || eshâ syâ návyam âyur dádhânâ gûḍhvî támo jyótishoshâ abodhi | ágra eti yuvatír áhrayâṇâ prâcikitat sûryaṃ yajnám agním || 2 || áçvâvatîr gómatîr na ushâso — || 3 || 27 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

78, 5 tvâ adyá. budhanta asmâkâsaḥ. — 79, 1 ví ushâḥ. ródasî *iti* cákshasâ âvar *ity* âvaḥ. 2 ví añjate. savitâ-iva. 3 maghónî. 4 vṛishabhásya. 5 codáyantî. dhâḥ. — 80, 1 vásishṭhâḥ. rájasî-sámante *iti*. 2 jyótishâ ushâḥ. ágre. prá acikitat. 3 = 557, 7.

81 (597). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Práty u adarçy âyaty ùchántî duhitấ diváḥ | ápo máhi vyayati cákshase támo jyótish kṛiṇoti sûnárî || 1 || úd usríyâḥ sṛijate sûryaḥ sácấ udyán nákshatram arcivát | távéd usho vyúshi sûryasya ca sám bhakténa gamemahi || 2 || práti tvâ duhitar diva úsho jîrấ abhutsmahi | yấ váhasi purú spârhâṃ vananvati rátnaṃ ná dâçúshe máyaḥ || 3 || uchántî yấ kṛiṇóshi maṅhánâ mahi prakhyaí devi svàr dṛiçé | tásyâs te ratnabhấja îmahe vayáṃ syáma mâtúr ná sûnávaḥ || 4 || tác citráṃ rā́dha ấ bharósho yád dîrghaçrúttamam | yát te divo duhitar martabhójanaṃ tád râsva bhunájâmahai || 5 || çrávaḥ sûríbhyo amṛítaṃ vasutvanáṃ vấjấṅ asmábhyaṃ gómataḥ | codayitrî́ maghónaḥ sûnṛítâvaty ushấ uchad ápa sridhaḥ || 6 || 1 ||

82 (598). jagatî.

Índrâvaruṇâ yuvám adhvarấya no viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrgháprayajyum áti yó vanushyáti vayáṃ jayema pṛítanâsu dûḍhyàḥ || 1 || samrấḷ anyáḥ svarấḷ anyá ucyate vâm mahấntâv índrâvâruṇâ mahấvasû | víçve devấsaḥ paramé vyòmani sáṃ vâm ójo vṛishaṇâ sám bálaṃ dadhuḥ || 2 || ánv apấṃ khấny atṛintam ójasấ sûryam airayataṃ diví prabhúm | índrâvaruṇâ máde asya mâyínó 'pinvatam apítaḥ pínvataṃ dhíyaḥ || 3 || yuvấm íd yutsú pṛítanâsu váhnayo yuvấṃ kshémasya prasavé mitájnavaḥ | îçânấ vásva ubháyasya kâráva índrâvaruṇâ suhávâ havâmahe || 4 || índrâvaruṇâ yád imấni cakráthur víçvâ jâtấni

---

81, 1 ûṃ *iti* adarçi â-yatî uchántî. ápo *iti*. jyótiḥ. 2 sácâ ut -yát. táva ít ushaḥ vi-úshi. 3 vanan-vati. 5 tát. bhara úshaḥ. 6 sûnṛítâ-vatî. — 82, 3 ójasâ ấ. mâyínaḥ ápinvatam.

bhúvanasya majmánâ | kshémeṇa mitró váruṇaṃ duvasyáti marúdbhir ugráḥ çúbham anyá îyate || 5 || 2 ||

mahé çulkáya váruṇasya nú tvishá ójo mimâte dhruvám asya yát svám | ájâmim anyáḥ çnathâyantam ắtirad dabhrébhir anyáḥ prá vriṇoti bhűyasaḥ || 6 || ná tám áṅho ná duritắni mártyam índrâvaruṇâ ná tápaḥ kútaç caná | yásya devâ gáchatho vîthó adhvarám ná tám mártasya naçate párihvṛitiḥ || 7 || arvắñ narâ daívyenắvasắ gataṃ çṛiṇutáṃ hávaṃ yádi me jújoshathaḥ | yuvór hí sakhyám utá vâ yád ắpyam mârḍîkám indrâvaruṇâ ní yachatam || 8 || asmắkam indrâvaruṇâ bhâre-bhare puroyodhắ bhavataṃ kṛishṭyojasâ | yád vâṃ hávanta ubháye ádha spṛidhí náras tokásya tánayasya sâtíshu || 9 || asmé índro váruṇo mitró aryamắ dyumnáṃ yachantu máhi çárma sapráthaḥ | avadhráṃ jyótir áditer ṛitâvṛídho devásya çlókaṃ savitúr manâmahe || 10 || 3 ||

83 (599). jagatî.

Yuvắṃ narâ páçyamânâsa ắpyam prâcắ gavyántaḥ pṛithupárçavo yayuḥ | dắsâ ca vṛitrắ hatám ắryâṇi ca sudắsam indrâvaruṇắvasâvatam || 1 || yátrâ náraḥ samáyante kṛitádhvajo yásminn âjắ bhávati kíṃ caná priyám | yátrâ bháyante bhúvanâ svardṛíças tátrâ na indrâvaruṇắdhi vocatam || 2 || sám bhűmyâ ántâ dhvasirắ adṛikshaténdrâvaruṇâ diví ghósha ắruhat | ásthur jánânâm úpa mắm árâtayo 'rvắg ávasâ havanaçrutắ gatam || 3 || índrâvaruṇâ vadhánâbhir aprati bhedáṃ vanvántâ prá sudắsam âvatam |

82, 6 tvishé. mimâte *iti*. ắ átirat. 8 arvắk. daívyena ávasâ ắ. 9 kṛishṭi-ojasâ. hávante. 10 asmé *iti*. — 83, 1 indrâvaruṇâ ávasâ avatam. 2 yátra. sam-áyante kṛitá-dhvajaḥ. yátra. tátra. indrâvaruṇâ ádhi. 3 ántâḥ. adṛikshata índrâvaruṇâ. ắ aruhat. havana-çrutâ ắ.

bráhmâṇy eshâṃ çṛiṇutaṃ hávîmani satyâ ṭṛítsûnâm abhavat puróhitiḥ || 4 || índrâvaruṇâv abhy ấ tapanti mâghấny aryó vanúshâm árâtayaḥ | yuvám hí vásva ubháyasya rấjathó 'dha smâ no 'vatam pấrye diví || 5 || 4 ||

yuvấṃ havanta ubháyâsa âjíshv índraṃ ca vásvo váruṇaṃ ca sâtáye | yátra rấjabhir daçábhir níbâdhitam prá sudấsam ấvataṃ ṭṛítsubhiḥ sahá || 6 || dáça rấjânaḥ sámitâ áyajyavaḥ sudấsam indrâvaruṇâ ná yuyudhuḥ | satyâ ṇriṇấm admasádâm úpastutir devâ eshâm abhavan deváhûtishu || 7 || dâçarâjné páriyattâya viçvátaḥ sudấsa indrâvaruṇâv açikshatam | çvityáñco yátra námasâ kapardíno dhiyâ dhîvanto ásapanta ṭṛítsavaḥ || 8 || vṛitrấny anyáḥ samithéshu jíghnate vratấny anyó abhí rakshate sádâ | hávâmahe vâṃ vṛishaṇâ suvṛiktíbhir asmé indrâvaruṇâ çárma yachatam || 9 || asmé índro váruṇo mitró — || 10 || 5 ||

84 (600). trishṭubh.

Ấ vâṃ râjânâv adhvaré vavṛityâṃ havyébhir indrâvaruṇâ námobhiḥ | prá vâṃ ghṛitấcî bâhvór dádhânâ pári tmánâ víshurûpâ jigâti || 1 || yuvó râshṭrám bṛihád invati dyaúr yaú setṛíbhir arajjúbhiḥ sinîtháḥ | pári no hélo váruṇasya vṛijyâ urúṃ na índraḥ kṛiṇavad u lokám || 2 || kṛitấṃ no yajnáṃ vidátheshu cấruṃ kṛitám bráhmâṇi sûríshu praçastấ | úpo rayír devájûto na etu prá ṇaḥ spârhấbhir ûtíbhis tiretam || 3 || asmé indrâvaruṇâ viçvávâraṃ rayíṃ dhattaṃ vásumantam purukshúm | prá yá âdityó ánṛitâ minấty ámitâ çúro dayate vásûni || 4 || iyám índraṃ váru-

---

83, 5 abhí. mâ aghấni. rấjathaḥ ádha sma. 6 havante. 7 sám -itâḥ. 8 su-dấse. 9 asmé *iti*. — 84, 1 yuvóḥ. 3 úpo *iti*. prá naḥ. 4 asmé *iti*.

ṇam ashṭa me gîḥ prâvat toké tánaye tútujânâ | sûrátnâso devávîtiṃ gamema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

85 (601). trishṭubh.

Punîshé vâm arakshásam manîshâṃ sómam índrâya váruṇâya júhvat | ghṛitápratîkâm ushásaṃ ná devîṃ tâ no yâmann urushyatâm abhîke || 1 || spárdhante vâ u devahûye átra yéshu dhvajéshu didyávaḥ pátanti | yuvâṃ tâñ indrâvaruṇâv amítrân hatám párâcaḥ çárvâ víshûcaḥ || 2 || âpaç cid dhí sváyaçasaḥ sádaḥsu devîr índraṃ váruṇaṃ devátâ dhúḥ | kṛishṭîr anyó dhârâyati práviktâ vṛitrâṇy anyó apratîni hanti || 3 || sá sukrátur ṛitacíd astu hótâ yá âditya çávasâ vâṃ námasvân | âvavártad ávase vâṃ havíshmân ásad ít sá suvitâya práyasvân || 4 || iyám índraṃ váruṇam ashṭa me gîḥ — || 5 || 7 ||

86 (602). trishṭubh.

Dhîrâ tv àsya mahinâ janûṅshi ví yás tastámbha ródasî cid urvî | prá nâkam ṛishvâṃ ṇunude bṛihántaṃ dvitâ nákshatram papráthac ca bhûma || 1 || utá sváyâ tanvâ sáṃ vade tát kadâ nv àntár váruṇe bhuvâni | kím me havyám áhṛiṇâno jusheta kadâ mṛiḷîkâṃ sumánâ abhí khyam || 2 || priché tád éno varuṇa didṛíkshûpo emi cikitúsho viprícham | samânám ín me kaváyaç cid âhur ayáṃ ha túbhyaṃ váruṇo hṛiṇîte || 3 || kím âga âsa varuṇa jyéshṭhaṃ yát stotâraṃ jíghâṅsasi sákhâyam | prá tán me voco dûḷabha svadhâvó 'va tvânenâ námasâ turâ iyâm || 4 || áva dugdhâni

---

84, 5 prá âvat. — 85, 2 vaí. 3 dhúr *iti* dhúḥ. prá-viktâḥ. 4 âdityâ. â-vavártat. — 86, 1 tú asya. ródasî-urvî *iti*. papráthat. 2 nú antáḥ. 3 didṛíkshu úpo *iti*. vi-prícham. ít. 4 tát. duḥ-dabha svadhâ-vaḥ áva tvâ anenâḥ.

pítryâ sṛijâ nó 'va yấ vayáṃ cakṛimấ tanûbhiḥ | áva râjan paçutṛ́ipaṃ ná tâyúṃ sṛijấ vatsáṃ ná dấmno vásishṭham || 5 || ná sá svó dáksho varuṇa dhrútiḥ sấ súrâ manyúr vibhī́dako ácittiḥ | ásti jyấyân kánîyasa upâré svápnaç canéd ánṛitasya prayotấ || 6 || áraṃ dâsó ná mîḷhúshe karâṇy ahấṃ devấya bhûrṇayé 'nâgâḥ | ácetayad acito devó aryó gṛítsaṃ râyé kavítaro junâti || 7 || ayáṃ sú túbhyaṃ varuṇa svadhâvo hṛidí stóma úpaçritaç cid astu | çáṃ naḥ kshéme çám u yóge no astu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 8 ||

87 (603). trishṭubh.

Rádat pathó váruṇaḥ sûryâya práṛṇâṅsi samudríyâ nadî́nâm | sárgo ná sṛishṭó árvatîr ṛitâyáñ cakấra mahî́r avánîr áhabhyaḥ || 1 || âtmấ te vấto rája á navînot paçúr ná bhûrṇir yávase sasavấn | antár mahî́ bṛihatî́ ródasîmé víçvâ te dhấma varuṇa priyấṇi || 2 || pári spáço váruṇasya smádishṭâ ubhé paçyanti ródasî suméke | ṛitấvânaḥ kaváyo yajnádhîrâḥ prácetaso yá isháyanta mánma || 3 || uvấca me váruṇo médhirâya tríḥ saptá nâmấghnyâ bibharti | vidvấn padásya gúhyâ ná vocad yugấya vípra úparâya çíkshan || 4 || tisró dyấvo níhitâ antár asmin tisró bhûmîr úparâḥ shâḍvidhânâḥ | gṛítso rấjâ váruṇaç cakra etấṃ diví preṅkhâṃ hiraṇyáyaṃ çubhé kám || 5 || áva síndhuṃ váruṇo dyaúr iva sthâd drapsó ná çvetó mṛigás túvishmân | gambhîráçaṅso rájaso vimấnaḥ supârákshatraḥ sató asyá rấjâ || 6 || yó mṛiḷáyâti cakrúshe cid ấgo vayáṃ syâma váruṇe

---

86, 5 sṛija naḥ áva. cakṛimá. sṛijá. 6 vi-bhîdakaḥ. upa-aré. caná ft. 7 bhûrṇaye ánâgâḥ. — 87, 1 prá árṇâṅsi. ṛita-yán. 2 mahî́-bṛihatî́-ródasî-imé *iti*. 3 smát-ishṭâḥ ubhé-ródasî-suméke *iti*. yé. 4 nâma ághnyâ. 5 shâṭ-vidhânâḥ. cakre. pra-îṅkhám.

ánâgâḥ | ánu vratấny áditer ṛidhánto yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || 7 || 9 ||

88 (604). trishṭubh.

Prá çundhyúvaṃ váruṇâya préshṭhâm matíṃ vasishṭha mîḷhúshe bharasva | yá îm arvấñcaṃ kárate yájatraṃ sahásrâmaghaṃ vṛíshaṇam bṛihántam || 1 || ádhâ nv àsya saṃdṛíçaṃ jaganvấn agnér ánîkaṃ váruṇasya maṅsi | svàr yád áçmann adhipấ u ándho 'bhí mâ vápur dṛiçáye ninîyât || 2 || ấ yád ruhấva váruṇaç ca nấvam prá yát samudrám îráyâva mádhyam | ádhi yád apấṃ snúbhiç cárâva prá preṅkhâ îṅkhayâvahai çubhé kám || 3 || vásishṭhaṃ ha váruṇo nâvy ấdhâd ṛíshiṃ cakâra svápâ máhobhiḥ | stotấraṃ víprâḥ sudinatvé áhnâṃ yấn nú dyávas tatánan yấd ushấsaḥ || 4 || kvà tyấni nau sakhyấ babhûvuḥ sácâvahe yád avṛikám purấ cit | bṛihántam mấnaṃ varuṇa svadhâvaḥ sahásradvâraṃ jagamâ gṛihấṃ te || 5 || yá âpír nityo varuṇa priyáḥ sán tvấm ấgâṅsi kṛiṇávat sákhâ te | mấ ta énasvanto yakshin bhujema yandhí shmâ víprâḥ stuvaté várûtham || 6 || dhruvấsu tvâsú kshitíshu kshiyánto vy àsmát pấçaṃ váruṇo mumocat | ávo vanvânấ áditer upásthâd yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

89 (605). gâyatrî. 5 jagatî.

Mó shú varuṇa mṛinmáyaṃ gṛihấṃ râjann ahấṃ gamam | mṛiḷấ sukshatra mṛiḷáya || 1 || yád émi prasphuránn iva dṛítir ná dhmâtó adrivaḥ | mṛiḷấ s. m. || 2 || krátvaḥ sa-

---

88, 1 sahásra-magham. 2 ádha nú asya. adhi-páḥ ûṃ *iti*. 3 pra -îṅkhé. 4 nâví ấ adhât. su-ápâḥ. yát. ushásaḥ. 5 jagama. 6 te. sma. 7 tvâ âsú. ví asmát. — 89, 1 mó *iti* sú. mṛit-máyam. mṛiḷá.

maha dînátâ pratîpáṃ jagamâ çuce | mṛilấ s. m. || 3 || apấṃ mádhye tasthivấṅsaṃ tṛíshṇâvidaj jarítấram | mṛiḷấ s. m. || 4 || yát kíṃ cedáṃ varuṇa daívye jáne 'bhidrohám manushyâç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ yuyopimá mấ nas tásmâd énaso deva rîrishaḥ || 5 || 11 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

90 (606). trishṭubh.

Prá vîrayấ çúcayo dadrire vâm adhvaryúbhir mádhumantaḥ sutấsaḥ | váha vâyo niyúto yâhy áchâ píbâ sutấsyấndhaso mádâya || 1 || îçânấya práhutiṃ yás ta ấnaṭ çúciṃ sómaṃ çucipâs túbhyaṃ vâyo | kṛiṇóshi tám mártyeshu praçastáṃ jâtó-jâto jâyate vâjy àsya || 2 || râyé nú yáṃ jajnátû ródasîmé râyé devî dhishấṇâ dhâti devám | ádha vâyúṃ niyútaḥ saççata svấ utá çvetáṃ vásudhitiṃ nireké || 3 || uchánn ushásaḥ sudínâ aripấ urú jyótir vividur dîdhyânâḥ | gávyaṃ cid ûrvám uçíjo ví vavrus téshâm ánu pradívaḥ sasrur ấpaḥ || 4 || té satyéna mánasâ dîdhyânâḥ svéna yuktấsaḥ krátunâ vahanti | índravâyû vîravấhaṃ rátham vâm îçânáyor abhí príkshaḥ sacante || 5 || îçânấso yé dádhate svàr ṇo góbhir áçvebhir vásubhir híraṇyaiḥ | índravâyû sûráyo víçvam ấyur árvadbhir vîraíḥ prítanâsu sahyuḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamâṇâ indravâyû sushṭutíbhir vásishṭhâḥ | vâjayántaḥ sv ávase huvema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 12 ||

91 (607). trishṭubh.

Kuvíd aṅgá námasâ yé vṛidhấsaḥ purấ devấ anavadyấsa

89, 3 prati-îpám jagama. 4 tṛíshṇâ avidat. 5 ca idám. dhárma. ririshaḥ. — 90, 1 vîra-yấ. ácha píba sutásya ándhasaḥ. 2 te. vâjî asya. 3 jajnátuḥ ródasî *iti* imé *iti*. 6 naḥ. 7 sú.

âsan | té vâyáve mánave bâdhitâyâvâsayann ushásaṃ sûryeṇa || 1 || uçántâ dûtấ ná dábhâya gopấ mâsáç ca pâtháḥ çarádaç ca pûrvîḥ | índravâyû sushṭutír vâm iyânấ mârḍîkám îṭṭe suvitáṃ ca návyam || 2 || pîvoannấ rayivṛ́idhaḥ sumedhấḥ çvetáḥ sishakti niyútâm abhiçrîḥ | té vâyáve sámanaso ví tasthur víçvén naraḥ svapatyấni cakruḥ || 3 || yấvat táras tanvò yấvad ójo yấvan náraç cákshasâ dîdhyânâḥ | çúciṃ sómaṃ çucipâ pâtam asmé índravâyû sádatam barhír édám || 4 || niyuvânấ niyútaḥ spârhávîrâ índravâyû sarátham yâtam arvấk | idáṃ hí vâm prábhṛitam mádhvo ágram ádha prîṇânấ ví mumuktam asmé || 5 || yấ vâṃ çatáṃ niyúto yấḥ sahásram índravâyû viçvávârâḥ sácante | ấbhir yâtaṃ suvidátrâbhir arvấk pâtáṃ narâ prátibhṛitasya mádhvaḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamâṇâ — || 7 || 13 ||

92 (608). trishṭubh.

Ấ vâyo bhûsha çucipâ úpa naḥ sahásraṃ te niyúto viçvavâra | úpo te ándho mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrvapéyam || 1 || prá sótâ jîró adhvaréshv asthât sómam índrâya vâyáve píbadhyai | prá yád vâm mádhvo agriyám bháranty adhvaryávo devayántaḥ çácîbhiḥ || 2 || prá yấbhir yấsi dâçvấṅsam áchâ niyúdbhir vâyav ishṭáye duroṇé | ní no rayíṃ subhójasaṃ yuvasva ní vîráṃ gávyam áçvyaṃ ca rấdhaḥ || 3 || yé vâyáva indramấdanâsa ấdevâso nitóçanâso aryáḥ | ghnánto vṛitrấṇi sûríbhiḥ shyâma sâsahvấṅso yudhấ nṛ́ibhir amítrân || 4 || ấ no niyúdbhiḥ ça-

---

91, 1 bâdhitâya ávâsayan. 3 víçvâ ít. su-apatyấni. 4 yấvat náraḥ. çuci-pâ. asmé *iti*. ấ idám. 6 yấḥ vâm. ấ âbhiḥ — 92, 1 úpo *iti*. 3 ácha. vâyo *iti*. 4 vâyáve indra-mấdanâsaḥ ấ-devâsaḥ ni-tóçanâsaḥ. syâma sasahvấṅsaḥ. 5 ấ no — yâhi = 135, 3.

tíṇîbhir adhvaráṃ sahasríṇîbhir úpa yâhi yajnám | vâyo asmínt sávane mâdayasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 14 ‖

93 (609). trishṭubh.

Çúciṃ nú stómaṃ návajâtam adyéndrâgnî vṛitrahaṇâ jushéthâm | ubhâ hí vâṃ suhávâ jóhavîmi tâ vâjaṃ sadyá uçaté dhéshṭhâ ‖ 1 ‖ tâ sânasî̆ çavasânâ hí bhûtáṃ sâkaṃvṛidhâ çávasâ çûçuvâ̆nsâ | kshâyantau râyó yávasasya bhû̆reḥ pṛiñktáṃ vâjasya sthávirasya ghṛíshveḥ ‖ 2 ‖ úpo ha yád vidátham vâjíno gúr dhîbhír víprâḥ prámatim ichámâṇâḥ | árvanto ná kâ̆shṭhâṃ nákshamâṇâ indrâgnî̆ jóhuvato náras té ‖ 3 ‖ gîrbhír víprâḥ prámatim ichámâna îṭṭe rayíṃ yaçásam pûrvabhâ̆jam | índrâgnî vṛitrahaṇâ suvajrâ prá no návyebhis tiratam deshṇaíḥ ‖ 4 ‖ sáṃ yán mahî̆ mithatî̆ spárdhamâne tanûrúcâ çû̆rasâtâ yátaite | ádevayuṃ vidáthe devayúbhiḥ satrâ̆ hatam somasútâ jánena ‖ 5 ‖ 15 ‖

imâ̆m u shú sómasutim úpa na éndrâgnî saumanasâ̆ya yâtam | nû̆ cid dhí parimamnâ̆the asmâ̆n â̆ vâṃ çáçvadbhir vavṛitîya vâ̆jaiḥ ‖ 6 ‖ só agna enâ̆ námasâ sámiddhó 'châ mitráṃ váruṇam índraṃ voceḥ | yát sîm â̆gaç cakṛimâ̆ tát sú mṛiḷa tád aryamâ̆ditiḥ çiçrathantu ‖ 7 ‖ etâ̆ agna âçushâ̆ṇâ̆sa ishṭî̆r yuvóḥ sácâbhy àçyâma vâ̆jân | méndro no víshṇur marútaḥ pári khyan yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 8 ‖ 16 ‖

94 (610). gâyatrî. 12 anushṭubh.

Iyáṃ vâm asyá mánmana índrâgnî pûrvyástutiḥ | abhrâ̆d

93, 1 adyá índrâgnî *iti*. 2 sânasî̆ *iti*. 3 úpo *iti*. 5 yát. mahî̆-mithatî̆-spárdhamâne-yátaite *iti*. 6 sú. â̆ indrâgnî *iti*. nú. hí parimamnâthe *iti*. 7 agne. sám-iddhaḥ ácha. cakṛimâ̆. aryamâ̆ áditiḥ. 8 ágne. sácâ abhí açyâma. mâ̆ índraḥ.

vṛishṭír ivâjani ‖ 1 ‖ çṛiṇutám jaritúr hávam índrâgnî vánatam gíraḥ | îçânâ pipyatam dhíyaḥ ‖ 2 ‖ mâ pâpatvâya no naréndrâgnî mâbhíçastaye | mâ no rîradhatam nidé ‖ 3 ‖ índre agnâ námo bṛihát suvṛiktím érayâmahe | dhiyấ dhénâ avasyávaḥ ‖ 4 ‖ tấ hí çáçvanta ílata itthấ víprâsa ûtáye | sabấdho vấjasâtaye ‖ 5 ‖ tấ vâm gîrbhír vipanyávaḥ práyasvanto havâmahe | medhásâtâ sanishyávaḥ ‖ 6 ‖ 17 ‖

índrâgnî ávasấ gatam asmábhyam carshaṇîsahâ | mấ no duḥçáṅsa îçata ‖ 7 ‖ mấ kásya no áraruṣo dhûrtíḥ práṇaṅ mártyasya | índrâgnî çárma yachatam ‖ 8 ‖ gómad dhíraṇyavad vásu yád vâm áçvâvad îmahe | índrâgnî tád vanemahi ‖ 9 ‖ yát sóma ấ suté nára indrâgnî́ ájohavuḥ | sáptîvantâ saparyávaḥ ‖ 10 ‖ ukthébhir vṛitrahántamâ yấ mandânấ cid ấ girấ | âṅgûshair âvívâsataḥ ‖ 11 ‖ tấv íd duḥçáṅsam mártyam dúrvidvâṅsam rakshasvínam | âbhogám hánmanâ hatam udadhím hánmanâ hatam ‖ 12 ‖ 18 ‖

95 (611). trishṭubh.

Prá kshódasâ dhấyasâ sasra eshấ sárasvatî dharúṇam ấyasî pûḥ | prabấbadhânâ rathyèva yâti víçvâ apó mahinấ síndhur anyấḥ ‖ 1 ‖ ékâcetat sárasvatî nadînâṃ çúcir yatî́ giríbhya ấ samudrất | râyáç cétantî bhúvanasya bhûrer ghṛitám páyo duduhe nấhushâya ‖ 2 ‖ sá vâvṛidhe náryo yóshaṇâsu vṛíshâ çíçur vṛishabhó yajníyâsu | sá vấjinam maghávadbhyo dadhâti ví sâtáye tanvàm mâmṛijîta ‖ 3 ‖ utá syấ naḥ sárasvatî jushâṇópa çravat subhágâ yajné asmín |

94, 1 iva ajani. 3 narâ índrâgnî *iti* mấ abhí-çastaye. 4 ấ îrayâmahe. 5 ílate. 7 índrâgnî *iti* ávasâ ấ. mấ îçata = 23, 9. 8 áraruṣo — mártyasya = 18, 3. índrâgnî — yachatam = 21, 6. 9 híraṇya-vat. 10 sóme. indrâgnî́ *iti*. sápti-vantâ. — 95, 1 sasre. rathyấ-iva. 2 ékâ acetat. 3 mamṛijîta. 4 jushâṇấ úpa.

mitájnubhir namasyaìr iyânâ râyâ yujâ cid úttarâ sákhibhyaḥ ‖ 4 ‖ imâ júhvânâ yushmád â námobhiḥ práti stómaṃ sarasvati jushasva | táva çárman priyátame dádhânâ úpa stheyâma çaraṇáṃ ná vṛikshám ‖ 5 ‖ ayám u te sarasvati vásishṭho dvấrâv ṛitásya subhage vy âvaḥ | várdha çubhre stuvaté râsi vấjân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 19 ‖

96 (612). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 prastârapaṅkti. 4—6 gâyatrî.

Bṛihád u gâyishe váco 'suryấ nadînấm | sárasvatîm ín mahayâ suvṛiktíbhiḥ stómair vasishṭha ródasî ‖ 1 ‖ ubhé yát te mahinấ çubhre ándhasî adhikshiyánti pûrávaḥ | sấ no bodhy avitrî́ marútsakhâ códa rấdho maghónâm ‖ 2 ‖ bhadrám íd bhadrấ kṛiṇavat sárasvaty ákavârî cetati vấjinîvatî | gṛiṇấnấ jamadagnivát stuvấnấ ca vasishṭhavát ‖ 3 ‖ janîyánto nv ágravaḥ putrîyántaḥ sudấnavaḥ | sárasvantaṃ havâmahe ‖ 4 ‖ yé te sarasva ûrmáyo mádhumanto ghṛitaçcútaḥ | tébhir no 'vitấ bhava ‖ 5 ‖ pîpivấṅsaṃ sárasvataḥ stánaṃ yó viçvádarçataḥ | bhakshîmáhi prajấm ísham ‖ 6 ‖ 20 ‖

97 (613). trishṭubh.

Yajné divó nṛishádane pṛithivyấ náro yátra devayávo mádanti | índrâya yátra sávanâni sunvé gáman mádâya prathamáṃ váyaç ca ‖ 1 ‖ ā́ daívyâ vṛiṇîmahé 'vâṅsi bṛíhaspátir no maha ā́ sakhâyaḥ | yáthâ bhávema mîḷhúshe ánâgâ yó no dâtấ parâvátaḥ pitéva ‖ 2 ‖ tám u jyéshṭhaṃ

95, 5 juhvânâḥ. 6 ví âvar *ity* âvaḥ. — 96, 1 ít mahaya. 2 ubhé -ándhasî *iti*. 3 sárasvatî ákava-arî. 4 jani-yántaḥ nú ágravaḥ putri-yántaḥ. — 97, 1 nṛi-sádane pṛithivyâḥ. gámat. 2 vṛiṇîmahe áváṅsi. mahe. ánâgâḥ. pitấ-iva.

námasâ havírbhiḥ suçévaṃ bráhmaṇas pátiṃ gṛiṇîshe | índraṃ çlóko máhi daívyaḥ sishaktu yó bráhmaṇo devákṛitasya râjâ || 3 || sá ấ no yóniṃ sadatu préshṭho bṛíhaspátir viçvávâro yó ásti | kấmo râyáḥ suvîryasya táṃ dât párshan no áti saççáto árishṭân || 4 || tám ấ no arkám amṛítâya júshṭam imé dhâsur amṛítâsaḥ purâjấḥ | çúcikrandaṃ yajatám pastyânâm bṛíhaspátim anarvấṇaṃ huvema || 5 || 21 ||

táṃ çagmấso arushấso áçvâ bṛíhaspátiṃ sahavấho vahanti | sáhaç cid yásya nîḷavat sadhásthaṃ nábho ná rûpám arushám vásânâḥ || 6 || sá hí çúciḥ çatápatraḥ sá çundhyúr hiraṇyavâçîr ishiráḥ svarshấḥ | bṛíhaspátiḥ sá svâveçá ṛishváḥ purú sákhibhya âsutíṃ káriṣṭhaḥ || 7 || devî́ devásya ródasî jánitrî bṛíhaspátiṃ vâvṛidhatur mahitvấ | dakshấyyâya dakshatâ sakhâyaḥ kárad bráhmaṇe sutárâ sugâdhấ || 8 || iyáṃ vâm brahmaṇas pate suvṛiktír bráhméndrâya vajríṇe akâri | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púraṃdhîr jajastám aryó vanúshâm árâtîḥ || 9 || bṛíhaspate yuvám índraç ca vásvo divyásyeçâthe utá pấrthivasya | dhattáṃ rayíṃ stuvaté kîráye cid yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 22 ||

98 (614). trishṭubh.

Ádhvaryavo 'ruṇáṃ dugdhám aṅçúṃ juhótana vṛishabhấya kshitînấm | gaurấd védîyâñ avapấnam índro viçvâhéd yâti sutásomam ichán || 1 || yád dadhishé pradívi cấrv ánnaṃ divé-dive pîtím íd asya vakshi | utá hṛidótá mánasâ jushâṇá uçánn indra prásthitân pâhi sómân || 2 || jajnânáḥ

97, 4 párshat. 6 áçvâḥ. 7 svaḥ-sâḥ. su-âveçáḥ. purú. 8 devî-ródasî-jánitrî *iti*. dakshata. 9 bráhma índrâya. avishṭáṃ — árâtîḥ = 346, 11. 10 divyásya îçâthe *iti*. — 98, 1 viçváhâ ít. 2 hṛidấ utá.

sómaṃ sáhase papâtha prá te mâtấ mahimā́nam uvâca | éndra prapârthorv àntárikshaṃ yudhā́ devébhyo várivaç cakartha ‖ 3 ‖ yád yodháyâ maható mányamânânt sā́kshâma tā́n bâhúbhiḥ çā́çadânân | yád vâ nṛíbhir vṛíta indrâbhiyúdhyâs táṃ tváyâjíṃ saucravasáṃ jayema ‖ 4 ‖ préndrasya vocam prathamā́ kṛitā́ni prá nū́tanâ maghávâ yā́ cakā́ra | yadéd ádevîr ásahishṭa mâyā́ áthâbhavat kévalaḥ sómo asya ‖ 5 ‖ távedáṃ víçvam abhítaḥ paçavyàṃ yát páçyasi cákshasâ sū́ryasya | gávâm asi gópatir éka indra bhakshîmáhi *te práyatasya* vásvaḥ ‖ 6 ‖ bṛíhaspate yuvám índraç ca vásvo — ‖ 7 ‖ 23 ‖

99 (615). trishṭubh.

Paró mā́trayâ tanvấ vṛidhâna ná te mahitvám ánv açnuvanti | ubhé te vidma rájasî pṛithivyā́ víshṇo deva tvám paramásya vitse ‖ 1 ‖ ná te vishṇo jấyamâno ná jâtó déva mahimnáḥ páram ántam âpa | úd astabhnâ nā́kam ṛishvám bṛihántaṃ dâdhártha prā́cîṃ kakúbham pṛithivyā́ḥ ‖ 2 ‖ írâvatî dhenumátî hí bhûtáṃ sûyavasínî mánushe daçasyā́ | vy àstabhnâ ródasî vishṇav eté dâdhártha pṛithivîṃ abhíto mayū́khaiḥ ‖ 3 ‖ urúṃ yajñā́ya cakrathur u lokáṃ janáyantâ sū́ryam ushā́sam agním | dā́sasya cid vṛishaçiprásya mâyā́ jaghnáthur narâ pṛitanā́jyeshu ‖ 4 ‖ índrâvishṇû dṛiṃhitā́ḥ çámbarasya náva púro navatíṃ ca çnathishṭam | çatáṃ varcínaḥ sahásraṃ ca sâkáṃ hathó apraty ásurasya vîrā́n ‖ 5 ‖ iyám manîshā́ bṛihatî́ bṛihántorukramā́ tavásâ vardháyantî |

98, 3 á indra paprâtha urú antáriksham. 4 yodháyâḥ. indra abhi-yúdhyâḥ. tváyâ âjím. 5 prá índrasya. yadá ít. átha abhavat. 6 táva idám. — 99, 1 ubhé-rájasî *iti* pṛithivyâḥ. 2 astabhnâḥ. 3 írâvatî-dhenumátî-suyavasínî-ródasî-vishṇo-eté *iti*. ví astabhnâḥ. 4 ushásam. vṛisha-çiprásya mâyâḥ. 5 apratí. 6 bṛihántâ uru-kramā́.

raré vâṃ stómaṃ vidáṭheshu vishṇo pínvatam ísho vṛijáneshv indra ‖ 6 ‖ váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi tán me jushasva çipivishṭa havyám | várdhantu tvâ sushṭutáyo gíro me yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 24 ‖

100 (616). trishṭubh.

Nú márto dayate sanishyán yó víshṇava urugâyấya dấçat | prá yáḥ satrấcâ mánasâ yájâta etávantaṃ náryam âvívâsât ‖ 1 ‖ tváṃ vishṇo sumatíṃ viçvájanyâm áprayutâm evayâvo matíṃ dâḥ | párco yáthâ naḥ suvitásya bhûrer áçvâvataḥ puruçcandrásya râyáḥ ‖ 2 ‖ trír deváḥ pṛithivîṃ eshá etấṃ ví cakrame çatárcasam mahitvấ | prá víshṇur astu tavásas távîyân tveshấṃ hy àsya sthávirasya nấma ‖ 3 ‖ ví cakrame pṛithivîṃ eshá etấṃ kshétrâya víshṇur mánushe daçasyán | dhruvấso asya kîráyo jánâsa urukshitíṃ sujánimâ cakâra ‖ 4 ‖ prá tát te adyá çipivishṭa nấmâryáḥ çaṁsâmi vayúnâni vidvấn | táṃ tvâ gṛiṇâmi tavásam átavyân kshấyantam asyá rájasaḥ parâké ‖ 5 ‖ kím ít te vishṇo paricákshyam bhût prá yád vavakshé çipivishṭó asmi | mấ várpo asmád ápa gûha etád yád anyárûpaḥ samithé babhûtha ‖ 6 ‖ váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi — ‖ 7 ‖ 25 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

101 (617). trishṭubh.

Tisró vấcaḥ prá vada jyótiragrâ yấ etád duhré madhudoghám ûdhaḥ | sá vatsáṃ kṛiṇván gárbham óshadhînâṃ

99, 7 vishṇo *iti*. tát. çipi-vishṭa. — 100, 1 nú. víshṇave. yájâte. 2 eva-yâvaḥ. áçva-vataḥ puru-candrásya. 3 çatá-arcasam. hí asya. 5 nấma aryáḥ. — 101, 1 jyótiḥ-agrâḥ. madhu-doghám.

sadyó jâtó vṛishabhó roravîti ‖ 1 ‖ yó várdhana óshadhînâṃ yó apâṃ yó víçvasya jágato devá îçe | sá tridhâtu çaraṇáṃ çárma yaṅsat trivártu jyótiḥ svabhishṭy àsmé ‖ 2 ‖ starîr u tvad bhávati sûta u tvad yathâvaçáṃ tanvàṃ cakra eshâḥ | pitúḥ páyaḥ práti gṛibhṇâti mâtâ téna pitâ vardhate téna putráḥ ‖ 3 ‖ yásmin víçvâni bhúvanâni tasthús tisró dyâvas tredhâ sasrúr âpaḥ | tráyaḥ kóçâsa upasécanâso mádhvaḥ çcotanty abhíto virapçám ‖ 4 ‖ idáṃ vácaḥ parjányâya svarâje hṛidó astv ántaraṃ táj jujoshat | mayobhúvo vṛishṭáyaḥ santv asmé supippalâ óshadhîr devágopâḥ ‖ 5 ‖ sá retodhâ vṛishabháḥ çáçvatînâṃ tásminn âtmâ jágatas tasthúshaç ca | tán ma ṛitám pâtu çatáçâradâya yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 1 ‖

102 (618). gâyatrî.

Parjányâya prá gâyata divás putrâya mîḷhúshe | sá no yávasam ichatu ‖ 1 ‖ yó gárbham óshadhînâṃ gávâṃ kṛiṇóty árvatâm | parjányaḥ purushîṇâm ‖ 2 ‖ tásmâ íd âsyè havír juhótâ mádhumattamam | íḷâṃ naḥ saṃyátaṃ karat ‖ 3 ‖ 2 ‖

103 (619). trishṭubh. 1 anushṭubh.

Saṃvatsaráṃ çaçayânâ brâhmaṇâ vratacârínaḥ | vâcam parjányajinvitâm prá maṇḍûkâ avâdishuḥ ‖ 1 ‖ divyâ âpo abhí yád enam âyan dṛitiṃ ná çúshkaṃ sarasî çáyânam | gávâm áha ná mâyúr vatsínînâm maṇḍûkânâṃ vagnúr átrâ sám eti ‖ 2 ‖ yád îm enâñ uçató abhy ávarshît tṛishyâvataḥ

101, 2 su-abhishṭí asmé *iti*. 3 sûte. cakre. 4 vi-rapçám. 5 tát. 6 retaḥ-dhâḥ. tát mâ. — **102**, 3 tásmai. juhóta. sam-yátam. — **103**, 1 çaçayânâḥ brâhmaṇâḥ. 2 sarasî *iti*. átra. 3 abhí.

prâvṛíshy âgatâyâm | akhkhalîkṛítyâ pitáraṃ ná putró anyó anyám úpa vádantam eti || 3 || anyó anyám ánu gṛibhṇâty enor apâm prasargé yád ámandishâtâm | maṇḍûko yád abhívṛishṭaḥ kánishkan príçniḥ sampṛiṅkté háritena vâcam || 4 || yád eshâm anyó anyásya vâcaṃ çâktásyeva vádati çíkshamâṇaḥ | sárvaṃ tád eshâṃ samṛídheva párva yát suvâco vádathanâdhy apsú || 5 || 3 ||

gómâyur éko ajámâyur ékaḥ príçnir éko hárita éka eshâm | samânâṃ nâma bíbhrato vírûpâḥ purutrâ vâcam pipiçur vádantaḥ || 6 || brâhmaṇâso atirâtré ná sóme sáro ná pûrṇám abhíto vádantaḥ | saṃvatsarásya tád áhaḥ pári shṭha yán maṇḍûkâḥ prâvṛishîṇam babhûva || 7 || brâhmaṇâsaḥ somíno vâcam akrata bráhma kṛiṇvántaḥ parivatsarîṇam | adhvaryávo gharmiṇaḥ sishvidânâ âvír bhavanti gúhyâ ná ké cit || 8 || devâhitiṃ jugupur dvâdaçásya ṛitúṃ náro ná prá minanty eté | saṃvatsaré prâvṛíshy âgatâyâṃ taptâ gharmâ açnuvate visargám || 9 || gómâyur adâd ajámâyur adât príçnir adâd dhárito no vásûni | gávâm maṇḍûkâ dádataḥ çatâni sahasrasâvé prá tiranta âyuḥ || 10 || 4 ||

104 (620). trishṭubh. 1—6. 18. 21. 23 jagatî. 7 jagatî oder trishṭubh. 25 anushṭubh.

Índrâsomâ tápataṃ ráksha ubjátaṃ ny àrpayataṃ vṛishaṇâ tamovṛídhaḥ | párâ çṛiṇîtam acíto ny òshataṃ hatáṃ nudéthâṃ ní çiçîtam atríṇaḥ || 1 || índrâsomâ sám aghâçaṅsaṃ abhy àghám tápur yayastu carúr agnivâñ iva | brah-

---

103, 3 akhkhalîkṛítya. 4 kániskan. sam-pṛiṅkté. 5 çâktásya-iva. samṛídhâ-iva. vádathana ádhi. 6 gó-mâyuḥ. ajá-mâyuḥ. 7 áhar *iti*. stha yát. 8 sisvidânâḥ. gúhyâḥ. 9 dvâdaçásya. taptâḥ. 10 háritaḥ. maṇḍûkâḥ. tirante. — **104**, 1 ní arpayatam. ní oshatam. 2 abhí aghám.

madvíshe kravyā́de ghorácakshase dvésho dhattam anavâyáṃ kimîdíne || 2 || índrâsomâ dushkṛíto vavré antár anârambhaṇé támasi prá vidhyatam | yáthâ nā́taḥ púnar ékaç canódáyat tád vâm astu sáhase manyumác chávaḥ || 3 || índrâsomâ vartáyataṃ divó vadháṃ sám pṛithivyā́ agháçaṅsâya tárhaṇam | út takshataṃ svaryàm párvatebhyo yéna ráksho vâvṛidhânáṃ nijū́rvathaḥ || 4 || índrâsomâ vartáyataṃ divás páry agnitaptébhir yuvám áçmahanmabhiḥ | tápurvadhebhir ajárebhir atríṇo ní párçâne vidhyataṃ yántu nisvarám || 5 || 5 ||

índrâsomâ pári vâm bhûtu viçváta iyám matíḥ kakshyā́çveva vâjínâ | yā́ṃ vâṃ hótrâm parihinómi medháyemā́ bráhmâṇi nṛipátîva jinvatam || 6 || práti smarethâṃ tujáyadbhir évair hatáṃ druhó raksháso bhañgurā́vataḥ | índrâsomâ dushkṛíte mā́ sugám bhûd yó naḥ kadā́ cid abhidā́sati druhā́ || 7 || yó mâ pā́kena mánasâ cárantam abhicáshṭe ánṛitebhir vácobhiḥ | ā́pa iva kâçínâ sáṃgṛibhîtâ ásann astv ā́sata indra vaktā́ || 8 || yé pâkaçaṅsáṃ viháranta évair yé vâ bhadráṃ dûsháyanti svadhā́bhiḥ | áhaye vâ tā́n pradádâtu sóma ā́ vâ dadhâtu nírṛiter upásthe || 9 || yó no rásaṃ dípsati pitvó agne yó áçvânâṃ yó gávâṃ yás tanū́nâm | ripúḥ stenáḥ steyakṛíd dabhrám etu ní shá hîyatâṃ tanvā́ tánâ ca || 10 || 6 ||

paráḥ só astu tanvā́ tánâ ca tisráḥ pṛithivī́r adhó astu víçvâḥ | práti çushyatu yáço asya devâ yó no dívâ dípsati yáç ca náktam || 11 || suvijnânáṃ cikitúshe jánâya sác cā́sac ca vácasî paspṛidhâte | táyor yát satyáṃ yatarád ṛíjîyas

---

104, 2 kravya-áde. 3 ná átaḥ. caná ut-áyat. manyu-mát çávaḥ. 6 kakshyā́ áçvâ-iva. medháyâ imā́. nṛipátî-iveti nṛipátî-iva. 7 bhañgurá-vataḥ. 8 ásataḥ. 9 pâka-çaṅsám vi-hárante. 10 ní sáḥ. 11 devâḥ. 12 sác ca ásat ca vácasî iti paspṛidhâte iti.

tád ít sómo 'vati hánty ásat || 12 || ná vấ u sómo vṛijināṃ hinoti ná kshatríyam mithuyấ dhārấyantam | hánti rákṣho hánty ấsad vádantam ubhấv índrasya prásitau çayāte || 13 || yádi vāhám ánṛitadeva ấsa móghaṃ vā devấñ apyûhé agne | kím asmábhyaṃ jātavedo hṛiṇîshe droghavấcas te nirṛithāṃ sacantām || 14 || adyấ murîya yádi yātudhấno ásmi yádi vấyus tatápa pūrushasya | ádhā sá vîraír daçábhir ví yûyā yó mā móghaṃ yấtudhānéty āha || 15 || 7 ||

yó mấyātuṃ yātudhānéty āha yó vā rakshāṇ çúcir asmîty āha | índras táṃ hantu mahatā vadhéna víçvasya jantór adhamás padîshṭa || 16 || prá yấ jígāti khargáleva náktam ápa druhā tanvàṃ gūhamānā | vavrāñ anantāñ áva sā padîshṭa grāvāṇo ghnantu rakshása upabdaiḥ || 17 || ví tishṭhadhvam maruto vikshv ìcháta gṛibhāyáta rakshásaḥ sám pinashṭana | váyo yé bhūtvî patáyanti naktábhir yé vā ripo dadhiré devé adhvaré || 18 || prá vartaya divó áçmānam indra sómaçitam maghavant sáṃ çiçādhi | prāktād ápāktād adharād údaktād abhí jahi rakshásaḥ párvatena || 19 || etá u tyé patayanti çváyātava índraṃ dipsanti dipsávó 'dābhyam | çiçîte çakráḥ píçunebhyo vadhám nūnáṃ sṛijad açániṃ yātumádbhyaḥ || 20 || 8 ||

índro yātûnām abhavat parāçaró havirmáthînām abhy âvívāsatām | abhî'd u çakráḥ paraçúr yáthā vánam pātreva bhindánt satá eti rakshásaḥ || 21 || úlūkayātuṃ çuçulūkayātuṃ jahí çváyātum utá kókayātum | suparṇáyātum utá gṛidhrayātuṃ dṛishádeva prá mṛiṇa rákṣha indra || 22 || mā

104, 12 ásat. 13 vaí. ásat. 14 vâ ahám. api-ûhé. 15 adyá. yātu-dhānaḥ. vâ áyuḥ. púrushasya. ádha. yûyāḥ. yātu-dhāna íti. 16 mâ áyātum yātu-dhāna íti. asmi íti. 17 khargálâ-iva. 18 vikshú icháta. 20 eté. çvá-yātavaḥ. dipsávaḥ ádābhyam. 21 haviḥ-máthînām abhí â-vívāsatām abhí ít. pâtrâ-iva. 22 dṛishádâ-iva.

no rákṣo abhí naḍ yâtumâvatâm ápochatu mithunâ yâ kimîdínâ | pṛithivî naḥ pârthivât pâtv áṅhaso 'ntárikṣaṃ divyât pâtv asmân || 23 || índra jahí púmâṅsaṃ yâtudhânam utá strîyam mâyáyâ çâçadânâm | vígrîvâso mûradevâ ṛidantu mâ té dṛiçant sûryam uccárantam || 24 || práti cakshva ví cakshvéndraç ca soma jâgṛitam | rákṣobhyo vadhám asyatam açánim yâtumádbhyaḥ || 25 || 9 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

SAPTAMAM MAṆḌALAM.

104, 23 nâṭ yâtu-mâvatâm ápa uchatu. 24 ví-grîvâsaḥ. ut-cárantam. 25 cakshva índraḥ.

1 (621). bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 33. 34 trishṭubh.

Mấ cid anyád ví çaṅsata sákhâyo mấ rishaṇyata | índram ít stotấ vṛíshaṇaṃ sácâ suté múhur ukthấ ca çaṅsata || 1 || avakrakshíṇaṃ vṛishabhám yathâjúraṃ gấṃ ná carshaṇîsáham | vidvéshaṇaṃ saṃvánanobhayaṃkarám máṅhishṭham ubhayấvínam || 2 || yác cid dhí tvâ jánâ imé nấnâ hávanta ûtáye | asmấkam bráhmedám indra bhûtu té 'hâ víçvâ ca várdhanam || 3 || ví tartûryante maghavan vipaççíto 'ryó vípo jánânâm | úpa kramasva pururúpam ấ bhara vấjaṃ nédishṭham ûtáye || 4 || mahé caná tvấm adrivaḥ párâ çulkấya deyâm | ná sahásrâya nấyútâya vajrivo ná çatấya çatâmagha || 5 || 10 ||

vásyâṅ indrâsi me pitúr utá bhrấtur ábhuñjataḥ | mâtấ ca me chadayathaḥ samấ́ vaso vasutvanấya rấdhase || 6 || kvèyatha kvéd asi purutrấ́ cid dhí te mánaḥ | álarshi yudhma khajakṛit puraṃdara prá gâyatrấ́ agâsishuḥ || 7 || prấ́smai gâyatrám arcata vâvấtur yáḥ puraṃdaráḥ | yấbhiḥ kânvásyópa barhír âsádaṃ yấsad vajrî́ bhinát púraḥ || 8 || yé te sánti daçagvínaḥ çatíno yé sahasríṇaḥ | áçvâso yé te vṛíshaṇo raghudrúvas tébhir nas tûyam ấ gahi || 9 || ấ tv

---

1, 1 stota. 2 yathâ ajúram. vi-dvéshaṇam saṃ-vánanâ ubhayam -karám. 3 yát cit hí. hávante. bráhma idám. te áhâ. 5 ná ayútâya. çata-magha. 6 indra asi. 7 kvà iyatha kvà ít. hí. 8 prá asmai. vavấtuḥ. kâṇvásya úpa. 9 daça-gvínaḥ. 10 tú.

ádyá sabardúghâṃ huvé gâyatrávepasam | índraṃ dhenúṃ sudúghâm ányâm ísham urúdhârâm araṃkṛítam || 10 || 11 ||

yát tudát sūra étaçaṃ vañkú vâtasya parṇínâ | váhat kútsam ârjuneyáṃ çatákratus tsárad gandharvám ástṛitam || 11 || yá ṛité cid abhiçríshaḥ purâ jatrúbhya âtṛídaḥ | sáṃdhâtâ saṃdhím maghávâ purûvásur íshkartâ víhrutam púnaḥ || 12 || mâ bhûma níshṭyâ ivéndra tvád áraṇâ iva | vánâni ná prajahitâny adrivo duróshâso amanmahi || 13 || ámanmahīd anâçávo 'nugrâsaç ca vṛitrahan | sakṛít sú te mahatâ çûra rádhasânu stómam mudîmahi || 14 || yádi stómam máma çrávad asmâkam índram índavaḥ | tiráḥ pavítraṃ sasṛivâṅsa âçávo mándantu tugryâvṛídhaḥ || 15 || 12 ||

â tv àdyá sadhástutiṃ vâvâtuḥ sákhyur â gahi | úpastutir maghónâm prá tvâvatv ádhâ te vaçmi sushṭutím || 16 || sótâ hí sómam ádribhir ém enam apsú dhâvata | gavyâ vástreva vâsáyanta ín náro nír dhukshan vakshánâbhyaḥ || 17 || ádha jmó ádha vâ divó bṛiható rocanâd ádhi | ayâ vardhasva tanvâ girâ mámâ jâtâ sukrato pṛiṇa || 18 || índrâya sú madíntamaṃ sómaṃ sotâ váreṇyam | çakrá enam pîpayad víçvayâ dhiyâ hinvânáṃ ná vâjayúm || 19 || mâ tvâ sómasya gáldayâ sádâ yâcann ahám girâ | bhūrṇim mṛigáṃ ná sávaneshu cukrudhaṃ ká îçânaṃ ná yâcishat || 20 || 13 ||

mádeneshitám mádam ugrám ugréṇa çávasâ | víçveshâṃ tarutâram madacyútam máde hí shmâ dádâti naḥ || 21 || çévâre vâryâ purú devó mártâya dâçúshe | sá sunvaté ca

---

1, 10 adyá sabaḥ-dúghâm. 11 vañkū *iti*. 12 abhi-çríshaḥ. â-tṛídaḥ. 13 iva índra. pra-jahitâni. 14 ámanmahi ít. rádhasâ ánu. 15 tugrya-vṛídhaḥ. 16 tú adyá. vavâtuḥ. tvâ avatu ádha. 17 sóta. â îm. vástrâ-iva. ít. 18 máma â. 19 enam sota. 21 mádena ishitám. sma.

stuvaté ca râsate viçvágûrto arishṭutáḥ || 22 || éndra yâhi mátsva citréṇa deva rádhasâ | sáro ná prâsy udáraṃ sápîtibhir á sómebhir urú sphirám || 23 || á tvâ sahásram á çatáṃ yuktá ráthe hiraṇyáye | brahmayújo háraya indra keçíno váhantu sómapîtaye || 24 || á tvâ ráthe hiraṇyáye hárî mayûraçepyâ | çitiprishṭhá vahatâm mádhvo ándhaso vivákshaṇasya pîtáye || 25 || 14 ||

píbâ tv àsyá girvaṇaḥ sutásya pûrvapá iva | párishkṛitasya rasína iyám âsutíç cárur mádâya patyate || 26 || yá éko ásti dańsánâ mahán ugró abhí vrataíḥ | gámat sá çiprí ná sá yoshad á gamad dhávaṃ ná pári varjati || 27 || tvám púraṃ carishṇvàṃ vadhaíḥ çúshṇasya sám piṇak | tvám bhá ánu caro ádha dvitá yád indra hávyo bhúvaḥ || 28 || máma tvâ sűra údite máma madhyáṃdine diváḥ | máma prapitvé apiçarvaré vasav á stómâso avṛitsata || 29 || stuhí stuhí d eté ghâ te mánhishṭhâso maghónâm | ninditâçvaḥ prapathí paramajyá maghásya medhyâtithe || 30 || 15 ||

á yád áçvân vánanvataḥ çraddháyâháṃ ráthe ruhám | utá vâmásya vásunaç ciketati yó ásti yádvaḥ paçúḥ || 31 || yá ṛijrá máhyam mâmahé sahá tvacá hiraṇyáyâ | eshá víçvâny abhy àstu saúbhagâsaṅgásya svanádrathaḥ || 32 || ádha pláyogir áti dâsad anyán âsaṅgó agne daçábhiḥ sahásraiḥ | ádhokshaṇo dáça máhyaṃ rúçanto naḷá iva sáraso nír atishṭhan || 33 || ánv asya sthûráṃ dadṛiçe purástâd anasthá ûrúr avarámbamâṇaḥ | çáçvatî nárî abhicákshyâha súbhadram arya bhójanam bibharshi || 34 || 16 ||

1, 22 ari-stutáḥ. 23 á indra. 24 yuktáḥ. 25 mayúra-çepyâ. 26 píba tú asyá. pári-kṛitasya. 27 hávam. 29 sűre út-ite. api-çarvaré vaso *iti*. 30 stuhí ít. gha. ninditá-açvaḥ pra-pathí parama-jyáḥ. medhya-atithe. 31 vánan-vataḥ çraddháyâ ahám. 32 mamahé. abhí astu saúbhagâ â-saṅgásya svanát-rathaḥ. 33 ádha ukshánaḥ. 34 nárî abhi-cákshya áha.

2 (622). gâyatrî. 28 anushṭubh.

Idáṃ vaso sutám ándhaḥ píbâ súpûrṇam udáram | ánâbhayin rarimâ te || 1 || nṛíbhir dhûtáḥ sutó áçnair ávyo vâraiḥ páripûtaḥ | áçvo ná niktó nadîshu || 2 || táṃ te yávaṃ yáthâ góbhiḥ svâdúm akarma çrîṇántaḥ | índra tvâsmínt sadhamâde || 3 || índra ít somapâ éka índraḥ sutapâ viçvâyuḥ | antár devân mártyâṅç ca || 4 || ná yám çukró ná dúrâçîr ná tṛiprâ uruvyácasam | apaspṛiṇvaté suhárdam || 5 || 17 ||

góbhir yád îm anyé asmán mṛigáṃ ná vrâ mṛigáyante | abhitsáranti dhenúbhiḥ || 6 || tráya índrasya sómâḥ sutâsaḥ santu devásya | své kshâye sutapâvnaḥ || 7 || tráyaḥ kóçâsaḥ çcotanti tisráç camvàḥ súpûrṇâḥ | samâné ádhi bhárman || 8 || çúcir asi purunishṭhâḥ kshîraír madhyatá âçîrtaḥ | dadhnâ mándishṭhaḥ çûrasya || 9 || imé ta indra sómâs tîvrâ asmé sutâsaḥ | çukrâ âçíraṃ yâcante || 10 || 18 ||

tân âçíram puroḷâçam índremáṃ sómaṃ çrîṇîhi | revántaṃ hí tvâ çriṇómi || 11 || hṛitsú pîtâso yudhyante durmádâso ná súrâyâm | ûdhar ná nagnâ jarante || 12 || revân íd revátaḥ stotâ syât tvâvato maghónaḥ | préd u harivaḥ çrutásya || 13 || ukthám caná çasyámânam ágor arír â ciketa | ná gâyatráṃ gîyámânam || 14 || mâ na indra pîyatnáve mâ çárdhate párâ dâḥ | çíkshâ çacîvaḥ çácîbhiḥ || 15 || 19 ||

vayám u tvâ tadídarthâ índra tvâyántaḥ sákhâyaḥ | káṇvâ ukthébhir jarante || 16 || ná ghem anyád â papana vájrinn apáso návishṭau | távéd u stómaṃ ciketa || 17 || ichánti devâḥ sunvántaṃ ná svápnâya spṛihayanti | yánti

---

2, 1 píba. rarimá. 3 tvâ asmín. 4 suta-pâḥ viçvá-âyuḥ. 5 dúḥ-âçiḥ. apa-spṛiṇvaté su-hárdam. 6 asmát. vrâḥ. 9 puruniḥ-sthâḥ. 10 te. â-çíram. 11 índra imám. 12 nagnâḥ. 13 prá ít. 15 çíksha. 16 tadít-arthâḥ. 17 gha îm. táva ít.

pramấdam átandrâḥ || 18 || ó shú prá yâhi vā́jebhir mấ hṛiṇîthâ abhy àsmā́n | mahā́ṅ iva yúvajāniḥ || 19 || mó shv àdyá durháṇâvânt sâyáṃ karad âré asmát | açrîrá iva jā́mâtâ || 20 || 20 ||

vidmấ hy àsya vîrásya bhûridāvarîṃ sumatím | trishú ṣâtásya mánâṅsi || 21 || ā́ tū́ shiñca káṇvamantaṃ ná ghâ vidma çavasânāt | yaçástaraṃ çatámûteḥ || 22 || jyéshṭhena sotar índrâya sómaṃ vîrā́ya çakrā́ya | bhárâ píban náryâya || 23 || yó védishṭho avyathíshv áçvâvantaṃ jaritṛ́bhyaḥ | vā́jaṃ stotṛ́bhyo gómantam || 24 || pányam-panyam ít sotâra ā́ dhâvata mádyâya | sómaṃ vîrā́ya çū́râya || 25 || 21 ||

pā́tâ vṛitrahấ sutám ā́ ghâ gaman nā́ré asmát | ní yamate çatámûtiḥ || 26 || éhá hárî brahmayújâ çagmấ vakshataḥ sákhâyam | gîrbhíḥ çrutáṃ girvaṇasam || 27 || svâdávaḥ sómâ ā́ yâhi çrîtā́ḥ sómâ ā́ yâhi | çíprinn ṛíshîvaḥ çácîvo nā́yám ácha sadhamā́dam || 28 || stútaç ca yā́s tvâ várdhanti mahé rā́dhase nṛimṇā́ya | índra kîríṇaṃ vṛidhántaḥ || 29 || gíraç ca yā́s te girvâha ukthā́ ca túbhyaṃ tā́ni | satrā́ dadhire çávâṅsi || 30 || 22 ||

evéd eshá tuvikûrmír vā́jâṅ éko vájrahastaḥ | sanā́d ámṛikto dayate || 31 || hántâ vṛitráṃ dákshiṇenéndraḥ purū́ puruhûtáḥ | mahā́n mahî́bhiḥ çácîbhiḥ || 32 || yásmin víçvâç carshaṇáya utá cyautnā́ jráyâṅsi ca | ánu ghén mandī́ maghónaḥ || 33 || eshá etā́ni cakâréndro víçvâ yó 'ti çṛiṇvé | vâjadāvâ maghónâm || 34 || prábhartâ ráthaṃ gavyántam apâkā́c cid yám ávati | inó vásu sá hí vóḷhâ || 35 || 23 ||

2, 19 *ó iti* sú. abhí asmā́n. yúva-jâniḥ. 20 mó *iti* sú adyá duḥ-hánâvân. 21 vidmá hí asya. 22 tú siñca. gha. çatám-ûteḥ. 32 bhára píbat. 26 gha gamat ná âré. 27 ā́ ihá. 28 ríshi -vaḥ. ná ayám ácha. 31 evá ít. 32 dákshiṇena índraḥ purú. 33 gha ít. 34 cakâra índraḥ. áti. 35 apâkā́t.

sánitâ vípro árvadbhir hántâ vṛitráṃ nṛíbhiḥ çúraḥ | satyò 'vitâ vidhántam || 36 || yájadhvainam priyamedhâ índraṃ satrâcâ mánasâ | yó bhût sómaiḥ satyámadvâ || 37 || gâthâçravasaṃ sátpatiṃ çrávaskâmam purutmânam | káṇvâso gâtá vâjínam || 38 || yá ṛité cid gâs padébhyo dât sákhâ nṛíbhyaḥ çácîvân | yé asmin kámam áçriyan || 39 || itthâ dhîvantam adrivaḥ kâṇvám médhyâtithim | meshó bhûtò 'bhi yánn áyaḥ || 40 || çíkshâ vibhindo asmai catvâry ayútâ dádat | ashṭâ paráḥ sahásrâ || 41 || utá sú tyé payovṛídhâ mâkîr ráṇasya naptyâ | janitvanâya mâmahe || 42 || 24 ||

3 (623). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 21 anushṭubh. 22. 23 gâyatrî. 24 bṛihatî.

Píbâ sutásya rasíno mátsvâ na indra gómataḥ | âpír no bodhi sadhamâdyo vṛidhè 'smâñ avantu te dhíyaḥ || 1 || bhûyâma te sumataú vâjíno vayám mâ naḥ star abhímâtaye | asmâñ citrâbhir avatâd abhíshṭibhir â naḥ sumnéshu yâmaya || 2 || imâ u tvâ purûvaso gíro vardhantu yâ máma | pâvakávarṇâḥ çúcayo vipaçcíto 'bhí stómair anûshata || 3 || ayáṃ sahásram ṛíshibhiḥ sáhaskṛitaḥ samudrá iva paprathe | satyáḥ só asya mahimâ gṛiṇe çávo yajnéshu viprarâjye || 4 || índram íd devátâtaya índram prayaty àdhvaré | índraṃ samîké vaníno havâmaha índraṃ dhánasya sâtáye || 5 || 25 ||

índro mahnâ ródasî paprathac cháva índraḥ sûryam aro-

3, 36 satyáḥ avitâ. 37 yájadhva enam. satyá-madvâ. 38 çrávaḥ-kâmam puru-tmânam. 40 bhûtáḥ abhí. 41 çíksha vibhindo *iti* vi-bhindo. ashṭá. 42 tyé-mâkîr *iti*. mamahe. — 3, 1 píba. mátsva. vṛidhé asmân. 2 yamaya. 3 yâḥ. 5 devá-tâtaye. pra-yatí adhvaré. havâmahe. 6 paprathat çávaḥ.

cayat | índre ha víçvâ bhúvanâni yemira índre suvânâsa índavaḥ || 6 || abhí tvâ pûrvápîtaya índra stómebhir âyávaḥ | samîcînâsa ṛibhávaḥ sám asvaran rudrấ gṛiṇanta pûrvyam || 7 || asyéd índro vâvṛidhe vṛíshṇyaṃ çávo máde sutásya víshṇavi | adyấ tám asya mahimấnam âyávó 'nu shṭuvanti pûrváthâ || 8 || tát tvâ yâmi suvîryaṃ tád bráhma pûrvácittaye | yénâ yátibhyo bhṛígave dháne hité yéna práskaṇvam âvitha || 9 || yénâ samudrám ásṛijo mahîr apás tád indra vṛíshṇi te çávaḥ | sadyáḥ só asya mahimấ ná saṃnáçe yáṃ kshoṇîr anucakradé || 10 || 26 ||

çagdhî́ na indra yát tvâ rayíṃ yấmi suvîryam | çagdhí vấjâya prathamáṃ síshâsate çagdhí stómâya pûrvya || 11 || çagdhî́ no asyá yád dha paurám âvitha dhíya indra síshâsataḥ | çagdhí yáthâ rúçamaṃ çyâvakaṃ kṛípam indra prấvaḥ svàrṇaram || 12 || kán návyo atasînâṃ turó gṛiṇîta mártyaḥ | nahî́ nv àsya mahimấnam indriyáṃ svàr gṛiṇánta ânaçúḥ || 13 || kád u stuvánta ṛitayanta devátā ṛíshiḥ kó vípra ohate | kadấ hávam maghavann indra sunvatáḥ kád u stuvatá ấ gamaḥ || 14 || úd u tyé mádhumattamâ gíraḥ stómâsa îrate | satrâjíto dhanasấ ákshitotayo vâjayánto ráthâ iva || 15 || 27 ||

káṇvâ iva bhṛígavaḥ sûryâ iva víçvam íd dhîtám ânaçuḥ | índraṃ stómebhir maháyanta âyávaḥ priyámedhâso asvaran || 16 || yukshvấ hí vṛitrahantama hárî indra parâvátaḥ | arvâcînó maghavant sómapîtaya ugrá ṛishvébhir ấ gahi || 17 || imé hí te kârávo vâvaçúr dhiyấ víprâso medhásâ-

---

3, 6 yemire. 7 pûrvá-pîtaye. rudrâḥ. 8 asyá ít. vavṛidhe. adyá. âyávaḥ ánu stuvanti. 9. 10 yéna. 11 çagdhí naḥ. 12 çagdhí. ha. prá âvaḥ svàḥ-naram. 13 kát. nahí nú asya. 14 devátâ. 15 mádhumat-tamâḥ. satrâ-jítaḥ. 17 yukshvá. hárî *iti*. sóma-pîtaye.

taye | sá tvám no maghavann indra girvaṇo venó ná çriṇudhî hávam || 18 || nír indra bṛihatîbhyo vṛitrám dhánubhyo asphuraḥ | nír árbudasya mṛígayasya mâyíno níḥ párvatasya gấ âjaḥ || 19 || nír agnáyo rurucur nír u sûryo níḥ sóma indriyó rásaḥ | nír antárikshâd adhamo mahấm áhiṃ kṛishé tád indra paúṅsyam || 20 || 28 ||

yám me dúr índro marútaḥ pấkasthâmâ kaúrayâṇaḥ | víçveshâṃ tmánâ çóbhishṭham úpeva diví dhấvamânam || 21 || róhitam me pấkasthâmâ sudhúram kakshyaprấm | ádâd râyó vibódhanam || 22 || yásmâ anyé dáça práti dhúram váhanti váhnayaḥ | ástaṃ váyo ná túgryam || 23 || âtmấ pitús tanûr vâsa ojodấ abhyáñjanam | turîyam íd róhitasya pấkasthâmânam bhojám dâtấram abravam || 24 || 29 ||

4 (624). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 21 puraüshṇih.

Yád indra prấg ápâg údañ nyàg vâ hûyáse nṛíbhiḥ | símâ purû nṛíshûto asy ấnavé 'si praçardha turváçe || 1 || yád vâ rúme rúçame çyấvake kṛípa índra mâdáyase sácâ | káṇvâsas tvâ bráhmabhiḥ stómavâhasa índra yachanty ấ gahi || 2 || yáthâ gauró apấ kṛitám tríshyann éty ávériṇam | âpitvé naḥ prapitvé tûyam ấ gahi káṇveshu sú sácâ píba || 3 || mándantu tvâ maghavann indréndavo râdhodéyâya sunvaté | âmúshyâ sómam apibaç camû sutám jyéshṭham tád dadhishe sáhaḥ || 4 || prá cakre sáhasâ sáho babhấñja manyúm ójasâ | víçve ta indra pṛitanâyávo yaho ní vṛikshấ iva yemire || 5 || 30 ||

sahásreṇeva sacate yavîyúdhâ yás ta ấnaḷ úpastutim |

3, 18 çriṇudhi. 21 úpa-iva. 23 yásmai. 24 ojaḥ-dâḥ abhi-áñjanam. — 4, 1 údak. síma purú nṛí-sûtaḥ asi ấnave ási pra-çardha. 2 kṛípe. índra ấ. 3 áva íriṇam. 4 indra índavaḥ râdhaḥ-déyâya. â-múshya. camû *iti*. 5 te. yaho *iti*. 6 sahásreṇa-iva. yavi-yúdhâ. te.

putrám prâvargám kṛiṇute suvîrye dâçnóti námaüktibhiḥ || 6 || mấ bhema mấ çramishmográsya sakhyé táva | mahát te vṛíshṇo abhicákshyaṃ kṛitám páçyema turváçaṃ yádum || 7 || savyấm ánu sphigyàṃ vâvase vṛíshâ ná dânó asya roshati | mádhvâ sámpriktâḥ sâraghéṇa dhenávas tûyam éhi drávâ píba || 8 || açvî́ rathî́ surûpá íd gómâñ íd indra te sákhâ | çvâtrabhấjâ váyasâ sacate sádâ candró yâti sabhấm úpa || 9 || ṛíçyo ná tṛíshyann avapânam ấ gahi píbâ sómaṃ váçâñ ánu | niméghamâno maghavan divé-diva ójishṭhaṃ dadhishe sáhaḥ || 10 || 31 ||

ádhvaryo drâváyâ tvám sómam índraḥ pipâsati | úpa nûnám yuyuje vṛíshaṇâ hárî ấ ca jagâma vṛitrahấ || 11 || svayám cit sá manyate dấçurir jáno yátrâ sómasya tṛimpási | idám te ánnaṃ yújyaṃ sámukshitaṃ tásyéhi prá dravâ píba || 12 || ratheshṭhấyâdhvaryavaḥ sómam índrâya sotana | ádhi bradhnásyấdrayo ví cakshate sunvánto dâçvàdhvaram || 13 || úpa bradhnám vâvấtâ vṛíshaṇâ hárî índram apásu vakshataḥ | arvấñcaṃ tvâ sáptayo 'dhvaraçríyo váhantu sávanéd úpa || 14 || prá pûsháṇaṃ vṛiṇîmahe yújyâya purûvásum | sá çakra çiksha puruhûta no dhiyấ túje râyé vimocana || 15 || 32 ||

sám naḥ çiçîhi bhuríjor iva kshurám râsva râyó vimocana | tvé tán naḥ suvédam usríyaṃ vásu yám tvám hinóshi mártyam || 16 || vémi tvâ pûshann ṛiñjáse vémi stótava âghṛiṇe | ná tásya vemy áraṇaṃ hí tád vaso stushé pajrấya sấmne || 17 || párâ gávo yávasaṃ kác cid âghṛiṇe

---

4, 7 çramishma ugrásya. 8 vavase. ấ ihi dráva. 10 píba. divé-dive. 11 dravấya. hárî *iti*. 12 yátra. tásya ấ ihi. drava. 13 rathe-sthấya adhvaryavaḥ. bradhnásya ádrayaḥ. dâçú-adhvaram. 14 vavấtâ. hárî *iti*. sávanâ ít. sáptayo — úpa = 47, 8. 15 puru -vásum. 16 tát. 17 stótave. 18 kát.

nítyaṃ rékṇo amartya | asmā́kam pûshann avitā́ çivó bhava máṅhishṭho vā́jasâtaye || 18 || sthûráṃ rā́dhaḥ çatā́çvaṃ kuruñgásya dívishṭishu | rā́jnas tveshásya subhágasya râtíshu turváçeshv amanmahi || 19 || dhîbhíḥ sâtā́ni kâṇvásya vâjínaḥ priyámedhair abhídyubhiḥ | shashṭíṃ sahásrā́nu nírmajâm aje nír yûthā́ni gávâm ṛíshiḥ || 20 || vṛikshā́ç cin me abhipitvé arâraṇuḥ | gā́m bhajanta mehánā́çvam bhajanta mehánâ || 21 || 33 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

5 (625). gâyatrî. 37. 38 bṛihatî. 39 anushṭubh.

Dûrā́d ihéva yát saty àruṇápsur áçiçvitat | ví bhânúṃ viçvádhâtanat || 1 || nṛivád dasrâ manoyújâ ráthena pṛithupā́jasâ | sácethe açvinoshásam || 2 || yuvā́bhyâṃ vâjinîvasû práti stómâ adṛikshata | vā́caṃ dûtó yáthohishe || 3 || purupriyā́ ṇa ûtáye purumandrā́ purûvásû | stushé káṇvâso açvínâ || 4 || máṅhishṭhâ vâjasā́tamesháyantâ çubhás pátî | gántârâ dâçúsho gṛihám || 5 || 1 ||

tā́ sudevā́ya dâçúshe sumedhā́m ávitâriṇîm | ghṛitaír gávyûtim ukshatam || 6 || ā́ naḥ stómam úpa dravát tū́yaṃ çyenébhir âçúbhiḥ | yâtám áçvebhir açvinâ || 7 || yébhis tisráḥ parâváto divó víçvâni rocanā́ | trī́ṅr aktū́n paridī́yathaḥ || 8 || utá no gómatîr ísha utá sâtī́r aharvidâ | ví patháḥ sâtáye sitam || 9 || ā́ no gómantam açvinâ suvī́raṃ suráthaṃ rayím | voḷhám áçvâvatîr íshaḥ || 10 || 2 ||

vâvṛidhânā́ çubhas patî dásrâ híraṇyavartanî | píbataṃ

4, 19 çatá-açvam. 20 sahásrâ ánu niḥ-májâm. 21 cit. araraṇuḥ. mehánâ áçvam. — 5, 1 ihá-iva. satī́ aruṇá-psuḥ. viçvádhâ atanat. 2 sácethe *iti* açvinâ ushásam. 3 yáthâ ohishe. 4 naḥ. puru-mandrā́ puru-vásû *iti*. 5 vâja-sā́tamâ isháyantâ. 6 ávi-târiṇîm. ghṛitaír — ukshatam = 296, 16. 9 ahaḥ-vidâ. 11 vavṛidhânā́.

somyám mádhu || 11 || asmábhyaṃ vâjinîvasû maghávadbhyaç ca sapráthaḥ | chardír yantam ádâbhyam || 12 || ní shú bráhma jánânâṃ yâvishṭaṃ tûyam â gatam | mó shv anyâñ úpâratam || 13 || asyá pibatam açvinâ yuvám mádasya cârúṇaḥ | mádhvo râtásya dhishṇyâ || 14 || asmé â vahataṃ rayíṃ çatávantaṃ sahasríṇam | purukshúṃ viçvádhâyasam || 15 || 3 ||

purutrâ cid dhí vâṃ narâ vihváyante manîshíṇaḥ | vâghádbhir açvinâ gatam || 16 || jánâso vṛiktábarhisho havíshmanto araṃkṛítaḥ | yuvâṃ havante açvinâ || 17 || asmâkam adyá vâm ayáṃ stómo vâhishṭho ántamaḥ | yuvâbhyâm bhûtv açvinâ || 18 || yó ha vâm mádhuno dṛítir âhito rathacárshaṇe | tátaḥ pibatam açvinâ || 19 || téna no vâjinîvasû páçve tokâya çáṃ gáve | váhatam pîvarîr íshaḥ || 20 || 4 ||

utá no divyâ ísha utá síndhûñr aharvidâ | ápa dvâreva varshathaḥ || 21 || kadâ vâṃ taugryó vidhat samudré jahitó narâ | yád vâṃ rátho víbhish pátât || 22 || yuvâṃ káṇvâya nâsatyâpiriptâya harmyé | çáçvad ûtîr daçasyathaḥ || 23 || tâbhir â yâtam ûtíbhir návyasîbhiḥ suçastíbhiḥ | yád vâṃ vṛishaṇvasû huvé || 24 || yáthâ cit káṇvam âvatam priyámedham upastutám | átriṃ çiñjâram açvinâ || 25 || 5 ||

yáthotá kṛítvye dháne 'ṅçúṃ góshv agástyam | yáthâ vâjeshu sóbharim || 26 || etâvad vâṃ vṛishaṇvasû áto vâ bhûyo açvinâ | gṛiṇántaḥ sumnám îmahe || 27 || rátham hiraṇyavandhuraṃ hiraṇyâbhîçum açvinâ | â hí sthâtho divispṛíçam || 28 || hiraṇyáyî vâṃ rábhir îshâ áksho hiraṇyáyaḥ | ubhâ cakrâ hiraṇyáyâ || 29 || téna no vâjinîvasû parâvátaç cid â gatam | úpemâṃ sushṭutím máma || 30 || 6 ||

5, 13 sú. mó *iti* sú anyân úpa aratam. 15 asmé *iti*. 16 hí. açvinâ â. 21 dvârâ-iva. 22 yád — pátât = 46, 3. 23 nâsatyâ ápi-riptâya. 26 yáthâ utá. 27 vṛishaṇvasû *iti*. 28 hiraṇya-abhîçum. 29 îshâ. 30 úpa imâm.

ấ vahethe parâkất pûrvîr açnántâv açvinâ | ísho dấsîr amartyâ || 31 || ấ no dyumnaír ấ çrávobhir ấ râyấ yâtam açvinâ | púruçcandrâ nấsatyâ || 32 || éhá vâm prushitápsavo váyo vahantu parṇínaḥ | áchâ svadhvarấṃ jánam || 33 || ráthaṃ vâm ánugâyasaṃ yá ishấ vártate sahá | ná cakrám abhí bâdhate || 34 || hiraṇyáyena ráthena dravátpâṇibhir áçvaiḥ | dhîjavanâ nấsatyâ || 35 || 7 ||

yuvám mṛigấṃ jâgrivấṅsaṃ svádatho vâ vṛishaṇvasû | tấ naḥ pṛiñktam ishấ rayím || 36 || tấ me açvinâ sanîṇấṃ vidyấtaṃ návânâm | yáthâ cic caidyáḥ kaçúḥ çatám úshṭrânâṃ dádat sahásrâ dáça gónâm || 37 || yó me hiraṇyasaṃdṛiço dáça rấjno ámaṅhata | adhaspadấ ic caidyásya kṛishṭáyaç carmamnấ abhíto jánâḥ || 38 || mấkir enấ pathấ gâd yénemé yánti cedáyaḥ | anyó nét sûrír óhate bhûridấvattaro jánaḥ || 39 || 8 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

6 (626). gâyatrî.

Mahấṅ índro yá ójasâ parjányo vṛishṭimấṅ iva | stómair vatsásya vâvṛidhe || 1 || prajấm ṛitásya pípratḥ prá yád bháranta váhnayaḥ | víprâ ṛitásya vấhasâ || 2 || káṇvâ índraṃ yád ákrata stómair yajnásya sấdhanam | jâmí bruvata ấyudham || 3 || sám asya manyáve víço víçvâ namanta kṛishṭáyaḥ | samudrấyeva síndhavaḥ || 4 || ójas tád asya titvisha ubhé yád samávartayat | índraç cármeva ródasî || 5 || 9 ||

ví cid vṛitrásya dódhato vájreṇa çatáparvaṇâ | çíro bibheda vṛishṇínâ || 6 || imấ abhí prá ṇonumo vipấm ágreshu

---

5, 32 púru-candrâ. 33 ấ ihá. ácha su-adhvarám. 34 ánu-gâyasam. 35 dhî-javanâ. 37 cit. 38 adhaḥ-padấḥ ít. carma-mnấḥ. 39 yéna imé. ná ít. — 6, 1 vavṛidhe. 3 bruvate. 4 víçvâḥ. samudrấya-iva. 5 titvishe. ubhé *iti*. cárma-iva ródasî *iti*. 7 no-numaḥ.

dhîtáyaḥ | agnéḥ çocír ná didyútaḥ || 7 || gúhâ satîr úpa tmánâ prá yác chócanta dhîtáyaḥ | káṇvâ ṛitásya dhárayâ || 8 || prá tám indra naçîmahi rayím gómantam açvínam | prá bráhma pûrvácittaye || 9 || ahám íd dhí pitúsh pári medhâm ṛitásya jagrábha | ahám súrya ivâjani || 10 || 10 ||

ahám pratnéna mánmanâ gíraḥ çumbhâmi kaṇvavát | yénéndraḥ çúshmam íd dadhé || 11 || yé tvâm indra ná tushṭuvúr ṛíshayo yé ca tushṭuvúḥ | máméd vardhasva súshṭutaḥ || 12 || yád asya manyúr ádhvanîd ví vṛitrám parvaçó ruján | apáḥ samudrám aírayat || 13 || ní çúshṇa indra dharṇasím vájram jaghantha dásyavi | vṛíshâ hy ùgra çṛiṇvishé || 14 || ná dyâva índram ójasâ nântárikshâṇi vajríṇam | ná vivyacanta bhúmayaḥ || 15 || 11 ||

yás ta indra mahîr apáḥ stabhûyámâna âçayat | ní tám pádyâsu çiçnathaḥ || 16 || yá imé ródasî mahî samîcî samájagrabhît | támobhir indra tám guhaḥ || 17 || yá indra yátayas tvâ bhṛígavo yé ca tushṭuvúḥ | máméd ugra çrudhî hávam || 18 || imâs ta indra pṛíçnayo ghṛitám duhata âçíram | enâm ṛitásya pipyúshîḥ || 19 || yâ indra prasvàs tvâsâ gárbham ácakriran | pári dhármeva súryam || 20 || 12 ||

tvâm íc chavasas pate káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ | tvâm sutâsa índavaḥ || 21 || távéd indra práṇîtishûtá práçastir adrivaḥ | yajnó vitantasâyyaḥ || 22 || â na indra mahîm ísham púram ná darshi gómatîm | utá prajâm suvîryam || 23 || utá tyád âçváçvyam yád indra nâhushîshv â | ágre

---

6, 8 yát çócanta. 10 hí pitúḥ. iva ajani. 11 yéna índraḥ. 12 máma ít. 13 parva-çáḥ. 14 çúshṇe. hí ugra. 15 ná antárikshâṇi. 16 te. stabhu-yámânaḥ â áçayat. 17 i. r. m. samîcî *iti*. 18 yé. máma ít. çrudhi. 19 te. duhate. 20 pra -svàḥ tvâ âsâ. dhárma-iva. 21 ít çavasaḥ. vavṛidhuḥ. 22 táva ít. prá-nîtishu utá. 24 âçu-áçvyam.

vikshú pradîdayat || 24 || abhí vrajáṃ ná tatnishe sûra upâkácakshasam | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 25 || 13 ||

yád aṅgá tavishîyása índra prarâjasi kshitîḥ | mahâṅ apârá ójasâ || 26 || táṃ tvâ havíshmatîr víça úpa bruvata ûtáye | urujráyasam índubhiḥ || 27 || upahvaré girîṇâṃ saṃgathé ca nadînâm | dhiyâ vípro ajâyata || 28 || átaḥ samudrám udvátaç cikitvâṅ áva paçyati | yáto vipâná éjati || 29 || âd ít pratnásya rétaso jyótish paçyanti vâsarám | paró yád idhyáte divâ || 30 || 14 ||

káṇvâsa indra te matíṃ víçve vardhanti paúṃsyam | utó çavishṭha vṛíshṇyam || 31 || imâṃ ma indra sushṭutíṃ jushásva prá sú mâṃ ava | utá prá vardhayâ matím || 32 || utá brahmaṇyâ vayáṃ túbhyam pravṛiddha vajrivaḥ | víprâ atakshma jîváse || 33 || abhí káṇvâ anûshatâpo ná pravátâ yatîḥ | índraṃ vánanvatî matíḥ || 34 || índram ukthâni vâvṛidhuḥ samudrám iva síndhavaḥ | ánuttamanyum ajáram || 35 || 15 ||

â no yâhi parâváto háribhyâṃ haryatâbhyâm | imám indra sutám piba || 36 || tvâṃ íd vṛitrahantama jánâso vṛiktábarhishaḥ | hávante vâjasâtaye || 37 || ánu tvâ ródasî ubhé cakráṃ ná varty étaçam | ánu suvânâsa índavaḥ || 38 || mándasvâ sú svàrṇara uténdra çaryaṇâvati | mátsvâ vívasvato matî || 39 || vâvṛidhânâ úpa dyávi vṛishâ vajry àroravît | vṛitrahâ somapâtamaḥ || 40 || 16 ||

ṛíshir hí pûrvajâ ásy éka îçâna ójasâ | índra çoshkûyáse vásu || 41 || asmâkaṃ tvâ sutâṅ úpa vîtápṛishṭhâ abhí práyaḥ | çatáṃ vahantu hárayaḥ || 42 || imâṃ sú pûrvyâṃ

6, 26 tavishî-yáse. 27 bruvate. 30 jyótiḥ. 31 utó *iti*. 32 me. vardhaya.. 33 vajri-vaḥ. 34 anûshata âpaḥ. 35 vavṛidhuḥ. 38 ródasî-ubhé *iti*. 39 mándasva. svàḥ-nare utá índra çaryaṇâ-vati mátsva. 40 vavṛidhânâḥ. vajrî aroravît.

dhíyam mádhor ghṛitásya pipyúshîm | káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ || 43 || índram íd vímahînâm médhe vṛiṇîta mártyaḥ | índraṃ sanishyúr ûtáye || 44 || arvâñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárî | somapéyâya vakshataḥ || 45 || çatám ahám tiríndire sahásram párçâv â dade | rádhâṅsi yádvânâm || 46 || tríṇi çatâny árvatâṃ sahásrâ dáça gónâm | dadúsh pajráya sámne || 47 || úd ânaṭ kakuhó dívam úshṭrâñ caturyújo dádat | çrávasâ yádvaṃ jánam || 48 || 17 ||

7 (627). gâyatrî.

Prá yád vas trishṭúbham ísham máruto vípro áksharat | ví párvateshu râjatha || 1 || yád aṅgá tavishîyavo yámaṃ çubhrâ ácidhvam | ní párvatâ ahâsata || 2 || úd îrayanta vâyúbhir vâçrâsaḥ príçnimâtaraḥ | dhukshánta pipyúshîm ísham || 3 || vápanti marúto míham prá vepayanti párvatân | yád yámaṃ yánti vâyúbhiḥ || 4 || ní yád yámâya vo girír ní síndhavo vídharmaṇe | mahé çushmáya yemiré || 5 || 18 ||

yushmáṅ u náktam ûtáye yushmán dívâ havâmahe | yushmán prayaty àdhvaré || 6 || úd u tyé aruṇápsavaç citrâ yámebhir îrate | vâçrâ ádhi shṇúnâ diváḥ || 7 || sṛijánti raçmím ójasâ pánthâṃ súryâya yátave | té bhânúbhir ví tasthire || 8 || imáṃ me maruto gíram imáṃ stómam ṛibhukshaṇaḥ | imám me vanatâ hávam || 9 || tríṇi sárâṅsi príçnayo duduhré vajríṇe mádhu | útsaṃ kávandham udríṇam || 10 || 19 ||

máruto yád dha vo diváḥ sumnâyánto hávâmahe | â tú na úpa gantana || 11 || yûyáṃ hí shṭhâ sudânavo rúdrâ

6, 43 vavṛidhuḥ. 44 ví-mahînâm. 45 puru-stuta priyámedha-stutâ hárî *iti*. 47 dadúḥ. 48 catuḥ-yújaḥ. — 7, 5 ví-dharmaṇe. 6 pra-yatí adhvaré. 7 citráḥ. snúnâ. 9 vanata. 11 ha. tú. 12 sthá.

ṛibhukshaṇo dáme | utá prácetaso máde || 12 || ā́ no rayím madacyútam purukshúṃ viçvádhāyasam | íyartâ maruto diváḥ || 13 || ádhîva yád girîṇā́ṃ yā́maṃ çubhrâ ácidhvam | suvânaír mandadhva índubhiḥ || 14 || etā́vataç cid eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ | ádâbhyasya mánmabhiḥ || 15 || 20 ||

yé drapsā́ iva ródasî dhámanty ánu vṛishṭíbhiḥ | útsaṃ duhánto ákshitam || 16 || úd u svánébhir îrata úd ráthair úd u vâyúbhiḥ | út stómaiḥ pṛíçnimâtaraḥ || 17 || yénâvá turváçaṃ yáduṃ yéna káṇvaṃ dhanaspṛítam | râyé sú tásya dhîmahi || 18 || imā́ u vaḥ sudânavo ghṛitáṃ ná pipyúshîr íshaḥ | várdhân kâṇvásya mánmabhiḥ || 19 || kvà nûnáṃ sudânavo mádathâ vṛiktabarhishaḥ | brahmā́ kó vaḥ saparyati || 20 || 21 ||

nahí shma yád dha vaḥ purā́ stómebhir vṛiktabarhishaḥ | çárdhāṅ ṛitásya jínvatha || 21 || sám u tyé mahatī́r apáḥ sáṃ kshoṇī́ sám u sū́ryam | sáṃ vájram parvaçó dadhuḥ || 22 || ví vṛitrám parvaçó yayur ví párvatāṅ arâjínaḥ | cakrāṇā́ vṛíshṇi paúṃsyam || 23 || ánu tritásya yúdhyataḥ çúshmam âvann utá krátum | ánv índraṃ vṛitratū́rye || 24 || vidyúddhastâ abhídyavaḥ çíprāḥ çîrshán hiraṇyáyîḥ | çubhrā́ vy àñjata çriyé || 25 || 22 ||

uçánâ yát parâváta ukshṇó rándhram áyâtana | dyaúr ná cakradad bhiyā́ || 26 || ā́ no makhásya dāváné 'çvair hiraṇyapâṇibhiḥ | dévâsa úpa gantana || 27 || yád eshâṃ pṛíshatî ráthe práshṭir váhati róhitaḥ | yā́nti çubhrā́ riṇánn apáḥ || 28 || sushóme çaryaṇā́vaty ârjîké pastyâvati | yayúr

---

7, 13 íyarta. 14 ádhi-iva. mandadhve. 17 îrate. 18 yéna âvá. 20 mádatha. 21 sma. ha. 22 *kshoṇī́ *iti*. parva-çáḥ. 23 cakrâṇáḥ. 25 vidyút-hastâḥ. çubhrā́ḥ ví añjata. 27 dâváne áçvaiḥ. 28 pṛíshatîḥ. çubhrā́ḥ. 29 su-sóme çaryaṇā́-vati. pastyà-vati.

nícakrayâ náraḥ || 29 || kadấ gachâtha maruta itthấ vípraṃ hávamânam | mârḍîkébhir nấdhamânam || 30 || 23 ||

kád dha nûnáṃ kadhapriyo yád índram ájahâtana | kó vaḥ sakhitvá ohate || 31 || sahó shú ṇo vájrahastaiḥ káṇvâso agním marúdbhiḥ | stushé hiraṇyavâçîbhiḥ || 32 || ó shú vríshṇaḥ práyajyûn ấ návyase suvitấya | vavṛityấṃ citrávâjân || 33 || giráyaç cin ní jihate párçânâso mányamânâḥ | párvatâç cin ní yemire || 34 || ấkshṇayấvâno vahanty antárikshena pátataḥ | dhâtâraḥ stuvaté váyaḥ || 35 || agnír hí jấni pûrvyáç chándo ná sû́ro arcíshâ | té bhânúbhir ví tasthire || 36 || 24 ||

8 (628). anushṭubh.

Ấ no víçvâbhir ûtíbhir âçvinâ gáchataṃ yuvám | dásrâ hiraṇyavartanî píbataṃ somyám mádhu || 1 || ấ nûnáṃ yâtam açvinâ ráthena sû́ryatvacâ | bhújî hiraṇyapeçasâ kávî gámbhîracetasâ || 2 || ấ yâtaṃ náhushas páry ấntárikshât suvṛiktíbhiḥ | píbâtho açvinâ mádhu káṇvânâṃ sávane sutám || 3 || ấ no yâtaṃ divás páry ấntárikshâd adhapriyâ | putráḥ káṇvasya vâm ihá sushấva somyám mádhu || 4 || ấ no yâtam úpaçruty âçvinâ sómapîtaye | svâhâ stómasya vardhanâ prá kavî dhîtíbhir narâ || 5 || 25 ||

yác cid dhí vâm purá ṛíshayo juhûré 'vase narâ | ấ yâtam açvinấ gatam úpemấṃ sushṭutím máma || 6 || diváç cid rocanấd ádhy ấ no gantaṃ svarvidâ | dhíbhir vatsapracetasâ stómebhir havanaçrutâ || 7 || kím anyé páry âsate

---

7, 29 ní-cakrayâ. 31 ha. kadha-priyaḥ. sakhi-tvé. 32 sahó *iti* sú naḥ. 33 *ó iti* sú. 34 cit. 35 ấ akshṇa-yấvânaḥ. 36 jáni. — 8, 2 bhúji-kávî *iti*. 3 ấ antárikshât. 4 ấ antárikshât adha-priyâ. 6 yát. hí. purấ. ávase. açvinâ ấ. úpa imấm. 7 vatsa-pracetasâ.

'smát stómebhir açvínâ | putráḥ káṇvasya vâm ṛíshir gîrbhír vatsó avîvṛidhat || 8 || ā́ vâṃ vípra ihā́vasé 'hvat stómebhir açvinâ | áriprâ vṛítrahantamâ tā́ no bhûtam mayobhúvâ || 9 || ā́ yád vâṃ yóshaṇâ rátham átishṭhad vâjinîvasû | víçvâny açvinâ yuvám prá dhîtā́ny agachatam || 10 || 26 ||

átaḥ sahásranirṇijâ ráthenā́ yâtam açvinâ | vatsó vâm mádhumad vácó 'çaṅsît kâvyáḥ kavíḥ || 11 || purumandrā́ purûvásû manotárâ rayîṇā́m | stómam me açvínâv imám abhí váhnî anûshâtâm || 12 || ā́ no víçvâny açvinâ dhattáṃ rā́dhâṅsy áhrayâ | kṛitáṃ na ṛitvíyâvato mā́ no rîradhataṃ nidé || 13 || yán nâsatyâ parâváti yád vâ sthó ádhy ámbare | átaḥ sahásranirṇijâ ráthenā́ yâtam açvinâ || 14 || yó vâṃ nâsatyâv ṛíshir gîrbhír vatsó ávîvṛidhat | tásmai sahásranirṇijam íshaṃ dhattaṃ ghṛitaçcútam || 15 || 27 ||

prā́smâ ū́rjaṃ ghṛitaçcútam áçvinâ yáchataṃ yuvám | yó vâṃ sumnā́ya tushṭávad vasûyā́d dânunas patî || 16 || ā́ no gantaṃ riçâdasemáṃ stómam purubhujâ | kṛitáṃ naḥ suçríyo naremā́ dâtam abhíshṭaye || 17 || ā́ vâṃ víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | rā́jantâv adhvarā́ṇâm áçvinâ yā́mahûtishu || 18 || ā́ no gantam mayobhúvā́çvinâ çambhúvâ yuvám | yó vâṃ vípanyû *dhîtíbhir* gîrbhír vatsó ávîvṛidhat || 19 || yā́bhiḥ káṇvam médhâtithiṃ yā́bhir váçaṃ dáçavrajam | yā́bhir góçaryam ā́vataṃ tā́bhir no 'vataṃ narâ || 20 || 28 ||

yā́bhir narâ trasádasyum ā́vataṃ kṛítvye dháne | tā́bhiḥ shv àsmā́ñ açvinâ prā́vataṃ vā́jasâtaye || 21 || prá vâṃ stó-

---

8, 9 ihá ávase áhvat. 11 sahásra-nirnijâ ráthena ā́. vácaḥ áçaṅsît. 12 váhnî *iti*. 13 ṛitvíya-vataḥ. 14 yán — ádhy = 47, 7, und der zweite Halbvers ist gleich oben 11ª. 16 prá asmai. tustávat vasu-yā́t. 17 riçâdasâ imám. narâ imā́. 19 mayaḥ-bhúvâ áçvinâ. vipanyû *iti*. 20 gó-çaryam. 21 sú asmā́n. prá avatam.

mâḥ suvṛiktáyo gíro vardhantv açvinâ | púrutrâ vṛítrahantamâ tấ no bhûtam puruspṛíhâ || 22 || tríṇi padấny açvínor âvíḥ sánti gúhâ paráḥ | kavî́ ṛitásya pátmabhir arvấg jîvébhyas pári || 23 || 29 ||

9 (629). 1. 4. 6. 14. 15 bṛihatî. 2. 3. 20. 21 gâyatrî. 5 kakubh. 7—9. 13. 16—19 anushṭubh. 10 trishṭubh. 11 virâj. 12 jagatî.

Ấ nûnám açvinâ yuvấm vatsásya gantam ávase | prấsmai yachatam avṛikám pṛithú chardír yuyutấm yấ árâtayaḥ || 1 || yád antárikshe yád divî́ yát páñca mấnushâñ ánu | nṛimṇám tád dhattam açvinâ || 2 || yé vâm dáṅsâṅsy açvinâ víprâsaḥ parimâmṛiçúḥ | evét kâṇvásya bodhatam || 3 || ayấm vâm gharmó açvinâ stómena pári shicyate | ayấm sómo mádhumân vâjinîvasû yéna vṛitrấm cíketathaḥ || 4 || yád apsú yád vánaspátau yád óshadhîshu purudaṅsasâ kṛitám | téna mâvishṭam açvinâ || 5 || 30 ||

yán nâsatyâ bhuraṇyátho yád vâ deva bhishajyáthaḥ | ayấm vâm vatsó matíbhir ná vindhate haviṣhmantam hí gáchathaḥ || 6 || ấ nûnám açvínor ṛíshiḥ stómam ciketa vâmáyâ | ấ sómam mádhumattamam gharmấm siñcâd átharvaṇi || 7 || ấ nûnấm raghúvartaniṃ rátham tishṭhâtho açvinâ | ấ vâm stómâ imé máma nábho ná cucyavîrata || 8 || yád adyá vâm nâsatyokthaír âcucyavîmáhi | yád vâ vấṇîbhir açvinevét kâṇvásya bodhatam || 9 || yád vâm kakshî́vâñ utá yád vyàçva ṛíshir yád vâm dîrghátamâ juhấva | pṛithî́ yád vâm vainyáḥ sấdaneshv evéd áto açvinâ cetayethâṁ || 10 || 31 ||

8, 22 púru-trâ. 23 sánti. kavî *iti*. — 9, 1 prá asmai. 3 pari -mamṛiçúḥ evá ít. 4 sicyate. 5 mâ avishṭam. 6 yát. devâ. 9 nâsatyâ ukthaíḥ. açvinâ evá ít. 10 ví-açvaḥ. dîrghá-tamâḥ. sádaneshu evá ít.

yâtáṃ chardîshpấ utá naḥ paraspấ bhûtáṃ jagatpấ utá nas tanûpấ | vartís tokấya tánayâya yâtam || 11 || yád índreṇa saráthaṃ yáthó açvinâ yád vâ vâyúnâ bhávathaḥ sámokasâ | yád âdityébhir ṛibhúbhiḥ sajóshasâ yád vâ víshṇor vikrámaṇeshu tíshṭhathaḥ || 12 || yád adyấçvinâv ahám huvéya vấjasâtaye | yát pṛitsú turváṇe sáhas tác chréshṭham açvínor ávaḥ || 13 || ấ nûnáṃ yâtam açvinemấ havyấni vâṃ hitấ | imé sómâso ádhi turváçe yádâv imé káṇveshu vâm átha || 14 || yán nâsatyâ parâké arvâké ásti bheshajám | téna nûnáṃ vimadấya pracetasâ chardír vatsấya yachatam || 15 || 32 ||

ábhutsy u prá devyấ sâkáṃ vâcấhám açvínoḥ | vy âvar devy ấ matíṃ ví râtím mártyebhyaḥ || 16 || prá bodhayosho açvínâ prá devi sûṇṛite mahi | prá yajnahotar ânushák prá mádâya çrávo bṛihát || 17 || yád usho yấsi bhânúnâ sáṃ sûryeṇa rocase | ấ hâyám açvíno rátho vartír yâti nṛipấyyam || 18 || yád âpîtâso aṅçávo gấvo ná duhrá ûdhabhiḥ | yád vâ vấṇîr ánûshata prá devayánto açvínâ || 19 || prá dyumnấya prá çávase prá nṛishấhyâya çármaṇe | prá dákshâya pracetasâ || 20 || yán nûnáṃ dhîbhír açvinâ pitúr yónâ nishîdathaḥ | yád vâ sumnébhir ukthyâ || 21 || 33 ||

10 (630). 1. 5 bṛihatî. 2 madhyejyotis. 3 anushṭubh. 4 âstârapaṅkti. 6 satobṛihatî.

Yát sthó dîrgháprasadmani yád vâdó rocané diváḥ | yád vâ samudré ádhy âkṛite gṛihé 'ta ấ yâtam açvinâ || 1 ||

9, 11 chardiḥ-paú. paraḥ-pấ. jagat-paú. 13 adyá açvínau. tát çréshṭham. 14 açvinâ imấ. 15 yát. 16 vâcấ ahám. ví âvaḥ devi. 17 bodhaya ushaḥ. 18 ha ayám açvínoḥ. 19 ấ-pîtâsaḥ. duhré. 20 nṛi-sáhyâya. 21 yát. — 10, 1 dîrghá-prasadmani. vâ adáḥ. átaḥ.

yád vâ yajnám mánave sammimiksháthur evét kâṇvásya bodhatam | bṛihaspátiṃ víçvân devâṅ̃ aháṃ huva índrâvíshṇû açvínâv âçuhéshasâ || 2 || tyấ nv àçvínâ huve sudáṅsasâ gṛibhé kṛitấ | yáyor ásti prá ṇaḥ sakhyáṃ devéshv ádhy ấpyam || 3 || yáyor ádhi prá yajnấ asûré sánti sûráyaḥ | tấ yajnásyâdhvarásya prácetasâ svadhấbhir yấ píbataḥ somyám mádhu || 4 || yád adyấçvinâv ápâg yát prấk sthó vâjinîvasû | yád druhyávy ánavi turváçe yádau huvé vâm átha mấ gatam || 5 || yád antárikshe pátathaḥ purubhujâ yád vemé ródasî ánu | yád vâ svadhấbhir adhitíshṭhatho rátham áta ấ yâtam açvinâ || 6 || 34 ||

11 (631). gâyatrî. 1 pratishṭhâ. 2 vardhamânâ. 10 trishṭubh.

Tvám agne vratapấ asi devá ấ mártyeshv ấ | tváṃ yajnéshv îḍyaḥ || 1 || tvám asi praçásyo vidátheshu sahantya | ágne rathîr adhvarấṇâm || 2 || sá tvám asmád ápa dvísho yuyodhí jâtavedaḥ | ádevîr agne árâtîḥ || 3 || ánti cit sántam áha yajnám mártasya ripóḥ | nópa veshi jâtavedaḥ || 4 || mártâ ámartyasya te bhûri nấma manâmahe | víprâso jâtávedasaḥ || 5 || 35 ||

vípraṃ víprâsó 'vase devám mártâsa ûtáye | agníṃ gîrbhír havâmahe || 6 || ấ te vatsó máno yamat paramấc cit sadhásthât | ágne tváṃkâmayâ girấ || 7 || purutrấ hí sadṛíñ ási víço víçvâ ánu prabhúḥ | samátsu tvâ havâmahe || 8 || samátsv agním ávase vâjayánto havâmahe | vấjeshu citrárâdhasam || 9 || pratnó hí kam îḍyo adhvaréshu sanấc ca

---

10, 2 evá ít. huve índrâvíshṇû *iti*. 3 nú açvínâ. naḥ. 4 yajnásya adhvarásya. 5 adyá açvinau. mâ ấ. 6 vâ imé-ródasî *iti*. — 11, 4 ná úpa. 6 víprâsaḥ ávase. 7 paramất. tvấm-kâmayâ. 8 sa-dṛíñ. 10 sanất.

hótâ návyaç ca sátsi | svấṃ çágne tanvàm pipráyasvâsmábhyaṃ ca saúbhagam ấ yajasva || 10 || 36 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

PAÑCAMO 'SHṬAKAḤ.

12 (632). ushṇihḥ.

Yá indra somapấtamo mádaḥ çavishṭha cétati | yénâ háṅsi ny àtríṇaṃ tám îmahe || 1 || yénâ dáçagvam ádhrigum vepáyantaṃ svàrṇaram | yénâ samudrám ấvithâ tám îmahe || 2 || yéna síndhum mahír apó ráthâṅ iva pracodáyaḥ | pánthâm ṛitásya yấtave tám îmahe || 3 || imáṃ stómam abhíshṭaye ghṛitáṃ ná pûtám adrivaḥ | yénâ nú sadyá ójasâ vavákshitha || 4 || imáṃ jushasva girvaṇaḥ samudrá iva pinvate | índra víçvâbhir ûtíbhir vavákshitha || 5 || 1 ||

yó no devấḥ parâvátaḥ sakhitvanấya mâmahé | divó ná vṛishṭím pratháyan vavákshitha || 6 || vavakshúr asya ketávo utá vájro gábhastyoḥ | yát sűryo ná ródasî ávardhayat || 7 || yádi pravṛiddha satpate sahásram mahishấṅ ághaḥ | ấd ít ta indriyám máhi prá vâvṛidhe || 8 || índraḥ sűryasya raçmíbhir ny àrçasânám oshati | agnír váneva sâsahíḥ prá vâvṛidhe || 9 || iyáṃ ta ṛitvíyâvatî dhîtír eti návîyasî | saparyántî purupriyấ mímîta ít || 10 || 2 ||

gárbho yajnásya devayúḥ krátum punîta ânushák | stómair índrasya vâvṛidhe mímîta ít || 11 || sanír mitrásya

---

11, 10 ca agne. pipráyasva asmábhyam. — 12, 1 yéna. ní atríṇam. 2 yéna. ấvitha. 4 yéna. 6 mamahé. 7 ródasî *iti*. 8 te. vavṛidhe. 9 ní arçasânám. váná-iva. sasahíḥ. 10 te ṛitvíya-vatî. mímîte. 11 punîte.

papratha índraḥ sómasya pîtáye | práĉî vâçîva sunvaté mímîta ít || 12 || yáṃ víprâ ukthávâhaso 'bhipramandúr âyávaḥ | ghṛitáṃ ná pipya âsány ṛitásya yát || 13 || utá svarâje áditiḥ sómam índrâya jîjanat | purupraçastám ûtáya ṛitásya yát || 14 || abhí váhnaya ûtáyé 'nûshata práçastaye | ná deva vívratâ hárî ṛitásya yát || 15 || 3 ||

yát sómam índra víshṇavi yád vâ gha tritá âptyé | yád vâ marútsu mándase sám índubhiḥ || 16 || yád vâ çakra parâváti samudré ádhi mándase | asmâkam ít suté raṇâ sám índubhiḥ || 17 || yád vâsi sunvató vṛidhó yájamânasya satpate | ukthé vâ yásya ráṇyasi sám índubhiḥ || 18 || devám-devaṃ vó 'vasa índram-indraṃ gṛiṇîshâṇi | ádhâ yajñâya turváṇe vy ânaçuḥ || 19 || yajnébhir yajnávâhasaṃ sómebhiḥ somapâtamam | hótrâbhir índraṃ vâvṛidhur vy ânaçuḥ || 20 || 4 ||

mahîr asya práṇîtayaḥ pûrvîr utá práçastayaḥ | víçvâ vásûni dâçúshe vy ânaçuḥ || 21 || índraṃ vṛitrâya hántave devâso dadhire puráḥ | índraṃ vâṇîr anûshatâ sám ójase || 22 || mahântam mahinâ vayáṃ stómebhir havanaçrútam | arkair abhí prá ṇonumaḥ sám ójase || 23 || ná yáṃ viviktó ródasî nântárikshâṇi vajríṇam | ámâd íd asya titvishe sám ójasaḥ || 24 || yád indra pṛitanâjye devâs tvâ dadhiré puráḥ | âd ít te haryatâ hárî vavakshatuḥ || 25 || 5 ||

yadâ vṛitráṃ nadîvṛitaṃ çávasâ vajrinn ávadhîḥ | âd ít te — || 26 || yadâ te víshṇur ójasâ tríṇi padâ vicakramé | âd ít te — || 27 || yadâ te haryatâ hárî vâvṛidhâte divé

12, 12 paprathe. vâçî-iva. 13 abhi-pramandúḥ. pipye. 14 ûtáye. 15 ûtáye ánûshata. hárî *iti*. 16 trité. 17 raṇa. 18 vâsi. 19 vaḥ ávase. ádha. ví ânaçuḥ. 21 mahîr — práçastayaḥ = 486, 3. 22 índram—hántave = 271, 5. anûshata. índraṃ — anûshata = 7, 1. 24 ná antárikshâṇi. 28 vavṛidhâte *iti*.

-dive | ấd ít te víçvâ bhúvanâni yemire || 28 || yadấ te mấrutîr víças túbhyam indra niyemiré | ấd ít te v. — || 29 || yadấ sűryam amúṃ diví çukráṃ jyótir ádhârayaḥ | ấd ít te v. — || 30 || imấṃ ta indra sushṭutíṃ vípra iyarti dhîtíbhiḥ | jâmím padéva pípratîm prấdhvaré || 31 || yád asya dhấmani priyé samîcînấso ásvaran | nấbhâ yajnásya dohánâ prấdhvaré || 32 || suvîryaṃ sváçvyaṃ sugávyaṃ indra daddhi naḥ | hóteva pûrvácittaye prấdhvaré || 33 || 6 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

13 (633). ushṇihḥ.

Índraḥ sutéshu sómeshu krátum punîta ukthyàm | vidé vṛidhásya dákshaso mahấn hí sháḥ || 1 || sá prathamé vyòmani devấnâṃ sádane vṛidháḥ | supârấḥ suçrávastamaḥ sám apsujít || 2 || tám ahve vấjasâtaya índram bhárâya çushmíṇam | bhávâ naḥ sumné ántamaḥ sákhâ vṛidhé || 3 || iyáṃ ta indra girvaṇo râtíḥ ksharati sunvatáḥ | mandânó asyá barhísho ví râjasi || 4 || nûnấṃ tád indra daddhi no yát tvâ sunvánta ímahe | rayíṃ naç citrám ấ bharâ svarvídam || 5 || 7 ||

stotấ yát te vícarshaṇir atipraçardháyad gíraḥ | vayấ ivấnu rohate jushánta yát || 6 || pratnaváj janayâ gíraḥ çṛiṇudhî jaritúr hávam | máde-made vavakshithâ sukṛítvane || 7 || krîḷanty asya sûnṛítâ ấpo ná pravátâ yatîḥ | ayấ dhiyấ yá ucyáte pátir diváḥ || 8 || utó pátir yá ucyáte kṛishṭînấṃ éka íd vaçî | namovṛidhaír avasyúbhiḥ suté raṇa || 9 || stuhí çrutáṃ vipaççítaṃ hárî yásya prasakshíṇâ | gántârâ dâçúsho gṛibháṃ namasvínaḥ || 10 || 8 ||

12, 31 te. padấ-iva. prá adhvaré. 33 hótâ-iva. — 13, 1 punîte. sáḥ. 2 apsu-jít. 3 vấja-sâtaye. bháva. 4 te. 5 bhara. 6 ati-praçardháyat. iva ánu. 7 pratna-vát janaya. çṛiṇudhí. vavakshitha. 9 utó *iti*.

tûtujânó mahematé 'çvebhiḥ prushitápsubhiḥ | ấ yâhi yajnám âçúbhiḥ çám íd dhí te || 11 || índra çavishṭha satpate rayíṃ gṛiṇátsu dhâraya | çrávaḥ sûríbhyo amṛítaṃ vasutvanám || 12 || háve tvâ sûra údite háve madhyáṃdine diváḥ | jushâṇá indra sáptibhir na ấ gahi || 13 || ấ tû gahi prá tú drava mátsvâ sutásya gómataḥ | tántuṃ tanushva pûrvyáṃ yáthâ vidé || 14 || yác chakrâsi parâváti yád arvâváti vṛitrahan | yád vâ samudré ándhaso 'vitéd asi || 15 || 9 ||

índraṃ vardhantu no gíra índraṃ sutâsa índavaḥ | índre havíshmatîr víço arâṇishuḥ || 16 || tám íd víprâ avasyávaḥ pravátvatîbhir ûtíbhiḥ | índraṃ kshoṇîr avardhayan vayấ iva || 17 || tríkadrukeshu cétanaṃ devâso yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ sadâvṛidham || 18 || stotấ yát te ánuvrata ukthấny ṛitathấ dadhé | çúciḥ pâvaká ucyate só ádbhutaḥ || 19 || tád íd rudrásya cetati yahvám pratnéshu dhấmasu | máno yátrâ ví tád dadhúr vícetasaḥ || 20 || 10 ||

yádi me sakhyám âvára imásya pâhy ándhasaḥ | yéna víçvâ áti dvísho átârima || 21 || kadấ ta indra girvaṇaḥ stotấ bhavâti çáṃtamaḥ | kadấ no gávye áçvye vásau dadhaḥ || 22 || utá te súshṭutâ hárî vṛishaṇâ vahato rátham | ajuryásya madíntamaṃ yám îmahe || 23 || tám îmahe purushṭutáṃ yahvám pratnâbhir ûtíbhiḥ | ní barhíshi priyé sadad ádha dvitấ || 24 || várdhasvâ sú purushṭuta ṛíshishṭutâbhir ûtíbhiḥ | dhukshásva pipyúshîm ísham ávâ ca naḥ || 25 || 11 ||

índra tvám avitéd asîtthấ stuvató adrivaḥ | ṛitấd iyarmi

13, 11 mahe-mate áçvebhiḥ. hí. 13 sûre út-ite. 14 tú gahi. mátsva. tántuṃ — pûrvyám = 142, 1. 15 yát çakra ási. avitấ ít. 18 sadấ-vṛidham. 20 yátra. 21 â-váraḥ. 22 te. 25 várdhasva. puru-stuta ríshi-stutâbhiḥ. áva. 26 avitấ ít asi itthấ.

te dhíyam manoyújam || 26 || ihá tyấ sadhamấdyâ yujânáḥ sómapîtaye | hárî indra pratádvasû abhí svara || 27 || abhí svarantu yé táva rudrấsaḥ sakshata çríyam | utó marútvatîr víço abhí práyaḥ || 28 || imấ asya prátûrtayaḥ padám jushanta yád diví | nấbhâ yajnásya sám dadhur yáthâ vidé || 29 || ayám dîrghấya cákshase prấci prayaty àdhvaré | mímîte yajnám ânushág vicákshya || 30 || 12 ||

vṛishâyám indra te rátha utó te vṛishaṇâ hárî | vṛishâ tvám çatakrato vṛishâ hávaḥ || 31 || vṛishâ grấvâ vṛishâ mádo vṛishâ sómo ayám sutáḥ | vṛishâ yajnó yám ínvasi vṛishâ hávaḥ || 32 || vṛishâ tvâ vṛishaṇam huve vájriñ citrấbhir ûtíbhiḥ | vâvántha hí prátishṭutim vṛishâ hávaḥ || 33 || 13 ||

14 (634). gàyatrî.

Yád indrâhám yáthâ tvám ít̤çîya vásva éka ít | stotấ me góshakhâ syât || 1 || çíksheyam asmai dítseyam çácîpate manîshíṇe | yád ahám gópatiḥ syấm || 2 || dhenúsh ṭa indra sûnṛítâ yájamânâya sunvaté | gấm áçvam pipyúshî duhe || 3 || ná te vartấsti rấdhasa índra devó ná mártyaḥ | yád dítsasi stutó maghám || 4 || yajná índram avardhayad yád bhûmim vy ávartayat | cakrâṇá opaçám diví || 5 || 14 ||

vâvṛidhânásya te vayám víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | ûtím indrấ vṛiṇîmahe || 6 || vy àntárikṣham atiran máde sómasya rocaná | índro yád ábhinad valám || 7 || úd gấ âjad áṅgirobhya âvísh kṛiṇván gúhâ satîḥ | arvấñcam nunude valám || 8 || índreṇa rocaná divó d̤riḷhấni d̤riṅhitấni ca | sthirấṇi

---

13, 27 harî *iti*. pratádvasû *iti* pratát-vasû. 28 utó *iti*. 30 pra -yatí adhvaré. 31 vṛishâ ayám. utó *iti*. 32 vṛishâ — sutáḥ = 394, 2. 33 vṛishâ — ûtíbhiḥ = 394, 3. vavántha. práti-stutim. — 14, 1 indra ahám. gó-sakhâ. 3 dhenúḥ te. 4 vartấ asti. 5 ví. 6 indra ấ. 7 ví antárikṣham atirat. 8 âvíḥ.

ná parâṇúde || 9 || apấm ûrmír mádann iva stóma indrâjirâyate | ví te mádâ arâjishuḥ || 10 || 15 ||

tvấṃ hí stomavárdhana índrâsy ukthavárdhanaḥ | stotṛ̂ṇấm utá bhadrakṛ́t || 11 || índram ít keçínâ hárî somapéyâya vakshataḥ | úpa yajnáṃ surấdhasam || 12 || apấm phénena námuceḥ çíra indród avartayaḥ | víçvâ yád ájayaḥ spṛ́dhaḥ || 13 || mâyấbhir utsísṛipsata índra dyấm árúrukshataḥ | áva dásyûñr adhûnuthâḥ || 14 || asunvấm indra saṃsádaṃ víshûcîṃ vy ànâçayaḥ | somapấ úttaro bhávan || 15 || 16 ||

15 (635). ushṇíh.

Tám v abhí prá gâyata puruhûtám purushṭutám | índraṃ gîrbhís tavishám ấ vivâsata || 1 || yásya dvibárhaso bṛihát sáho dâdhấra ródasî | girîñr ájrâñ apáḥ svàr vṛishatvanấ || 2 || sá râjasi purushṭutañ éko vṛitrấṇi jighnase | índra jaitrâ çravasyâ ca yántave || 3 || táṃ te mádaṃ gṛiṇîmasi vṛíshaṇam pṛitsú sâsahím | u lokakṛitnúm adrivo hariçríyam || 4 || yéna jyótîñshy âyáve mánave ca vivéditha | mandânó asyá barhísho ví râjasi || 5 || 17 ||

tád adyấ cit ta ukthínó 'nu shṭuvanti pûrváthâ | vṛíshapatnîr apó jayâ divé-dive || 6 || táva tyád indriyám bṛihát táva çúshmam utá krátum | vájraṃ çiçâti dhisháṇâ váreṇyaṃ || 7 || táva dyaúr indra paúñsyam pṛithivî́ vardhati çrávaḥ | tvấm ấpaḥ párvatâsaç ca hinvire || 8 || tvấṃ víshṇur bṛihán ksháyo mitró gṛiṇâti váruṇaḥ | tvấṃ çárdho madaty

---

14, 9 parâ-núde. 10 indra ajira-yate. 11 índra ási. 13 indra út. víçvâḥ. 14 ut-sísṛipsataḥ. â-rúrukshataḥ. 15 ví anâçayaḥ. — 15, 2 ródasî *iti*. 3 puru-stuta. 4 sasahím. 6 adyá cit té ukthínaḥ ánu stuvanti. jaya.

ánu mārutam || 9 || tvám vṛishâ jánânâm máṅhishṭha indra jajnishe | satrā́ víçvâ svapatyā́ni dadhishe || 10 || 18 ||

satrā́ tvám purushṭutañ éko vṛitrā́ṇi toçase | nā́nyá índrât kāraṇam bhūya invati || 11 || yád indra manmaçás tvâ nā́nâ hávanta ûtáye | asmā́kebhir nṛíbhir átrâ svàr jaya || 12 || áram kshāyâya no mahé víçvâ rûpā́ṇy âviçán | índram jaítrâya harshayâ çácîpátim || 13 || 19 ||

16 (636). gâyatrî.

Prá samrā́jam carshaṇînām índram stotâ návyam gîrbhíḥ | náram nṛishā́ham máṅhishṭham || 1 || yásminn ukthā́ni ráṇyanti víçvâni ca çravasyấ | apā́m ávo ná samudré || 2 || tám sushṭutyā́ vivâse jyeshṭharā́jam bhâre kṛitnúm | mahó vâjínam saníbhyaḥ || 3 || yásyā́nûnâ gabhîrā́ mádâ urávas tárutrâḥ | harshumántaḥ çūrasâtau || 4 || tám íd dháneshu hitéshv adhivâkā́ya havante | yéshâm índras té jayanti || 5 || tám íc cyautnaír ā́ryanti tám kṛitébhiç carshaṇáyaḥ | eshá índro varivaskṛít || 6 || 20 ||

índro brahméndra ṛíshir índraḥ purū́ puruhûtáḥ | mahā́n mahî́bhiḥ çácîbhiḥ || 7 || sá stómyaḥ sá hávyaḥ satyáḥ sátvâ tuvikûrmíḥ | ékaç cit sánn abhíbhûtiḥ || 8 || tám arkébhis tám sā́mabhis tám gâyatraíç carshaṇáyaḥ | índram vardhanti kshitáyaḥ || 9 || praṇetā́ram vásyo áchâ kártâram jyótiḥ samátsu | sâsahvā́ṅsam yudhā́mítrân || 10 || sá naḥ pápriḥ pârayâti svastí nâvấ puruhûtáḥ | índro víçvâ áti dvíshaḥ || 11 || sá tvám na indra vā́jebhir daçasyā́ ca gâtuyā́ ca | áchâ ca naḥ sumnáṃ neshi || 12 || 21 ||

15, 11 puru-stuta. ná anyáḥ. 12 manma-çáḥ. hávante. átra. 13 â-viçán. harshaya. — 16, 1 stota. nṛi-sáham. 2 su-stutyā́ ā́. 4 yásya ánûnâḥ gabhîrā́ḥ. 6 ít. 7 brahmā́ índraḥ. purú. 10 ácha. sasahvā́ṅsam yudhā́ amítrân. 12 daçasyā́. gâtu-yā́. ácha.

17 (637). gâyatrî. 14 bṛihatî. 15 satobṛihatî.

Ấ yâhi sushumấ hí ta índra sómam píbâ imám | édám barhíḥ sado máma || 1 || ấ tvâ brahmayújâ hárî váhatâm indra keçínâ | úpa bráhmâṇi naḥ çṛiṇu || 2 || brahmấṇas tvâ vayáṃ yujấ somapấm indra somínaḥ | sutấvanto havâmahe || 3 || ấ no yâhi sutấvato 'smâkaṃ sushṭutír úpa | píbâ sú çiprinn ándhasaḥ || 4 || ấ te siñcâmi kukshyór ánu gấtrâ ví dhâvatu | gṛibhâyá jihváyâ mádhu || 5 || 22 ||

svâdúsh ṭe astu saṃsúde mádhumân tanvè táva | sómaḥ çám astu te hṛidé || 6 || ayám u tvâ vicarshaṇe jánîr ivâbhí sáṃvṛitaḥ | prá sóma indra sarpatu || 7 || tuvigrîvo vapódaraḥ subâhúr ándhaso máde | índro vṛitrấṇi jighnate || 8 || índra préhi purás tvám víçvasyéçâna ójasâ | vṛitrấṇi vṛitrahañ jahi || 9 || dîrghás te astv aṅkuçó yénâ vásu prayáchasi | yájamânâya sunvaté || 10 || 23 ||

ayáṃ ta indra sómo nípûto ádhi barhíshi | éhîm asyá drávâ píba || 11 || çấcigo çấcipûjanâyaṃ ráṇâya te sutáḥ | ấkhaṇḍala prá hûyase || 12 || yás te çṛiṅgavṛisho napât prá-ṇapât kuṇḍapấyyaḥ | ny àsmin dadhra ấ mánaḥ || 13 || vấstosh pate dhruvấ sthûṇấṅsatraṃ somyấnâm | drapsó bhettấ purấṃ çáçvatînâm índro múnînâṃ sákhâ || 14 || príḍâkusânur yajató gavéshaṇa ékaḥ sánn abhí bhûyasaḥ | bhûrṇim áçvaṃ nayat tujấ puró gṛibhéndraṃ sómasya pîtáye || 15 || 24 ||

18 (638). ushṇih.

Idáṃ ha nûnám eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ |

17, 1 susumá. te. píba. ấ idám. 4 píba. 6 svâdúḥ te. 7 iva abhí. 8 vapấ-udaraḥ. 9 prá ihi. víçvasya ĩçânaḥ. 10 yéna. 11 te. ấ ihi îm. dráva. 12 çấcigo *iti* çấci-go çấci-pûjana ayám. 13 çṛiṅga-vṛishaḥ.. pránapâd *iti* prá-napât kuṇḍa-pấyyaḥ ní asmin dadhre. 14 sthûṇâ áṅsatram. 15 príḍâku-sânuḥ. go-éshaṇaḥ. gṛibhấ índram.

âdityấnâm ápûrvyam sávîmani || 1 || anarvấṇo hy èshâm pánthâ âdityấnâm | ádabdhâḥ sánti pâyávaḥ sugevṛ́dhaḥ || 2 || tát sú naḥ savitấ bhágo váruṇo mitró aryamấ | çárma yachantu saprátho yád ī́mahe || 3 || devébhir devy adité 'rishṭabharmann ấ gahi | smát sûríbhiḥ purupriye suçármabhiḥ || 4 || té hí putrấso áditer vidúr dvéshâṅsi yótave | aṅhóç cid urucákrayo 'nehásaḥ || 5 || 25 ||

áditir no dívâ paçúm áditir náktam ádvayâḥ | áditiḥ pâtv áṅhasaḥ sadâvṛ́dhâ || 6 || utá syấ no dívâ matír áditir ûtyấ gamat | sấ çáṃtâti máyas karad ápa srídhaḥ || 7 || utá tyấ daívyâ bhishájâ çáṃ naḥ karato açvínâ | yuyuyấtâm itó rápo ápa srídhaḥ || 8 || çám agnír agníbhiḥ karac chám nas tapatu sū́ryaḥ | çáṃ vấto vâtv arapấ ápa srídhaḥ || 9 || ápấmîvâm ápa srídham ápa sedhata durmatím | âdityâso yuyótanâ no áṅhasaḥ || 10 || 26 ||

yuyótâ çárum asmád ấṅ âdityâsa utấmatim | ṛ́dhag dvéshaḥ kṛiṇuta viçvavedasaḥ || 11 || tát sú naḥ çárma yachatấdityâ yán múmocati | énasvantaṃ cid énasaḥ sudânavaḥ || 12 || yó naḥ káç cid ríriksha ti rakshastvéna mártyaḥ | svaíḥ shá évai ririshîshṭa yúr jánaḥ || 13 || sám ít tám aghám açnavad duḥçáṅsam mártyaṃ ripúm | yó asmatrấ durháṇâvâṅ úpa dvayúḥ || 14 || pâkatrấ sthana devâ hṛitsú jânîtha mártyam | úpa dvayúṃ çádvayuṃ ca vasavaḥ || 15 || 27 ||

ấ çárma párvatânâm ótâpấm vṛiṇîmahe | dyấvâkshâmâré asmád rápas kṛitam || 16 || té no bhadréṇa çármaṇâ yushmấkaṃ nâvấ vasavaḥ | áti víçvâni duritấ pipartana || 17 ||

18, 2 hí eshâm. suge-vṛ́dhaḥ. 3 tát — aryamấ = 351, 10. 4 adite árishṭa-bharman. 6 sadấ-vṛidhâ. 7 ûtyấ ấ. 9 karat çám. 10 ápa ámîvâm. yuyótana. 11 yuyóta. ấ. utá ámatim. 12 yachata âdityâḥ yát. 13 sáḥ évaiḥ. 14 duḥ-hánâvân. 15 pâka-trấ. devâḥ. ca ádvayum. 16 ấ utá apấm. dyấvâkshâmâ âré.

tucé tánâya tát sú no drāghîya āyur jîváse | ādityâsaḥ sumahasaḥ kṛiṇótana || 18 || yajnó hîḷó vo ántara ādityâ ásti mṛiḷáta | yushmé íd vo ápi shmasi sajâtyè || 19 || bṛihád várûtham marútâṃ devâṃ trâtāram açvínâ | mitrám îmahe váruṇaṃ svastáye || 20 || anehó mitrâryaman nṛivád varuṇa çáṅsyam | trivárûtham maruto yanta naç chardíḥ || 21 || yé cid dhí mṛityubándhava ādityâ mánavaḥ smási | prá sú na āyur jîváse tiretana || 22 || 28 ||

19 (639). 1—26 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 27 dvipadâ. 28—33 abwechselnd kakubh und satobṛihatî. 34 ushnih. 35 satobṛihatî. 36 kakubh. 37 paṅktî.

Táṃ gûrdhayâ svàrṇaraṃ devāso devám aratíṃ dadhanvire | devatrā́ havyám óhire || 1 || vibhûtarâtiṃ vipra citráçocisham agním îḷishva yantúram | asyá médhasya somyásya sobhare prém adhvarā́ya pū́rvyam || 2 || yájishṭhaṃ tvâ vavṛimahe devâṃ devatrā́ hótāram ámartyam | asyá yajnásya sukrátum || 3 || ûrjó nápâtaṃ subhágaṃ sudī́ditim agníṃ çréshṭhaçocisham | sá no mitrásya váruṇasya só apā́m ā́ sumnáṃ yakshate diví || 4 || yáḥ samídhâ yá āhutî́ yó védena dadā́ça márto agnáye | yó námasâ svadhvaráḥ || 5 || 29 ||

tásyéd árvanto raṅhayanta âçávas tásya dyumnítamaṃ yáçaḥ | ná tám áṅho devákṛitaṃ kútaç caná ná mártyakṛitaṃ naçat || 6 || svagnáyo vo agníbhiḥ syā́ma sûno sahasa ûrjâm pate | suvī́ras tvám asmayúḥ || 7 || praçáṅsamâno átithir ná mitríyo 'gnī́ rátho ná védyaḥ | tvé kshémâso ápi

---

18, 19 yushmé *iti*. smasi. 21 mitra aryaman. 22 hí. ādityâḥ. sú. — 19, 1 gûrdhaya svàḥ-naram. ā́ ûhire. 2 prá îm. 6 tásya ít. raṅhayante. 7 su-agnáyaḥ. 8 agníḥ.

santi sâdhávas tvám rấjâ rayîṇấm || 8 || só addhấ dâçvàdhvaró 'gne mártaḥ subhaga sá praçáṅsyaḥ | sá dhîbhír astu sánitâ || 9 || yásya tvám ûrdhvó adhvarấya tíshṭhasi kshayádvîraḥ sá sâdhate | só árvadbhiḥ sánitâ sá vipanyúbhiḥ sá çúraiḥ sánitâ kṛitám || 10 || 30 ||

yásyâgnír vápur gṛihé stómaṃ cáno dádhîta viçvávâryaḥ | havyấ vo vévishad víshaḥ || 11 || víprasya vâ stuvatáḥ sahaso yaho makshűtamasya râtíshu | avódevam upárimartyaṃ kṛidhi váso vividúsho vácaḥ || 12 || yo agníṃ havyádâtibhir námobhir vâ sudáksham âvívâsati | girấ vâjiráçocisham || 13 || samídhâ yó níçitî dấçad áditiṃ dhấmabhir asya mártyaḥ | víçvét sá dhîbhíḥ subhágo jánâñ áti dyumnaír udná iva târishat || 14 || tád agne dyumnám ấ bhara yát sâsáhat sádane kám cid atríṇam | manyúṃ jánasya dûḍhyàḥ || 15 || 31 ||

yéna cáshṭe váruṇo mitró aryamấ yéna nấsatyâ bhágaḥ | vayáṃ tát te çávasâ gâtuvíttamâ índratvotâ vidhemahi || 16 || té ghéd agne svâdhyò yé tvâ vipra nidadhiré nṛicákshasam | víprâso deva sukrátum || 17 || tá íd védiṃ subhaga tá ấhutiṃ té sótuṃ cakrire diví | tá íd vấjebhir jigyur mahád dhánaṃ yé tvé kấmaṃ nyeriré || 18 || bhadró no agnír ấhuto bhadrấ rấtíḥ subhaga bhadró adhvaráḥ | bhadrấ utá práçastayaḥ || 19 || bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratűrye yénâ samátsu sâsáhaḥ | áva sthirấ tanuhi bhűri çárdhatâṃ vanémâ te abhíshṭibhiḥ || 20 || 32 ||

îḷe girấ mánurhitaṃ yáṃ devấ dûtám aratíṃ nyeriré |

19, 9 dâçú-adhvaraḥ ágne. 11 yásya agníḥ. 12 makshú-tamasya. avấḥ-devam upári-martyam. 13 vâ ajirá-çocisham. 14 ní -çitî. víçvâ ít. 15 sasáhat. duḥ-dhyàḥ. 16 índratvâ-ûtâḥ. 17 gha ít. su-âdhyàḥ. 18 té ít. té ấ-hutim. ni-eriré. 20 yéna. sasáhaḥ. vanéma. 21 devấḥ.

yájishṭhaṃ havyavâhanam || 21 || tigmájambhâya táruṇâya rấjate práyo gâyasy agnáye | yáḥ piṅçáte sûnṛítâbhiḥ suvîryam agnír ghṛitébhir ấhutaḥ || 22 || yádî ghṛitébhir ấhuto vấçîm agnír bhárata úc cấva ca | ásura iva nirṇíjam || 23 || yó havyấny airayatâ mánurhito devá âsấ sugandhínâ | vívâsate vấryâṇi svadhvaró hótâ devó ámartyaḥ || 24 || yád agne mártyas tvấṃ syấm ahám mitramaho ámartyaḥ | sáhasaḥ sûnav âhuta || 25 || 33 ||

ná tvâ râsîyâbhíçastaye vaso ná pâpatvấya santya | ná me stotấmatîvấ ná dúrhitaḥ syấd agne ná pâpáyâ || 26 || pitúr ná putráḥ súbhṛito duroṇá ấ devấñ etu prá ṇo havíḥ || 27 || távâhám agna ûtíbhir nédishṭhâbhiḥ saceya jósham ấ vaso | sádâ devásya mártyaḥ || 28 || táva krátvâ saneyaṃ táva râtíbhir ágne táva práçastibhiḥ | tvấm íd âhuḥ prámatiṃ vaso mámấgne hárshasva dấtave || 29 || prá só agne távotíbhiḥ suvîrâbhis tirate vâjabharmabhiḥ | yásya tvấṃ sakhyám âvárah || 30 || 34 ||

táva drapsó nîlavân vâçá ṛitvíya índhânaḥ sishṇav ấ dade | tvám mahînấm ushásâm asi priyáḥ kshapó vástushu râjasi || 31 || tám ấganma sóbharayaḥ sahásramushkaṃ svabhishṭím ávase | samrấjaṃ trấsadasyavam || 32 || yásya te agne anyé agnáya upakshíto vayấ iva | vípo ná dyumnấ ní yuve jánânâṃ táva kshatrấṇi vardháyan || 33 || yám âdityâso adruhaḥ pârấṃ náyatha mártyam | maghónâṃ víçveshâṃ sudânavaḥ || 34 || yûyáṃ râjânaḥ kám cic carshaṇîsahaḥ ksháyantam mấnushâñ ánu | vayáṃ té vo váruṇa mítrấryamant syấméd ṛitásya rathyàḥ || 35 || ádân me paurukutsyáḥ

19, 23 yádi. bhárate út ca áva. 24 aírayata. 25 sûno *iti*. 26 râsîya abhí-çastaye. stotấ amati-vấ. 27 duroṇé. naḥ. 28 táva ahám agne. 29 máma ágne. 30 táva ûtí-bhiḥ. â-váraḥ. 31 sishṇo *iti*. 32 ấ aganma. su-abhishṭím. 35 cit. mítra áryaman syấma ít. 36 ádât.

pañcaçátaṃ trasádasyur vadhūnâm | máṅhishṭho aryáḥ sátpatiḥ ‖ 36 ‖ utá me prayíyor vayíyoḥ suvāstvâ ádhi túgvani | tisṛīṇāṃ saptatīnāṃ çyâváḥ praṇetā bhuvad vásur díyânâm pátiḥ ‖ 37 ‖ 35 ‖

20 (640). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Ā́ gantâ mā́ rishaṇyata prásthâvâno mā́pa sthâtâ samanyavaḥ | sthirā́ cin namayishṇavaḥ ‖ 1 ‖ vīḷupavíbhir maruta ṛibhukshaṇa ā́ rudrâsaḥ sudītíbhiḥ | ishā́ no adyā́ gatâ puruspṛiho yajnám ā́ sobharîyávaḥ ‖ 2 ‖ vidmā́ hí rudríyāṇāṃ çúshmam ugrám marútāṃ çímîvatâm | víshṇor eshásya mīḷhúshâm ‖ 3 ‖ ví dvîpā́ni pā́patan tíshṭhad duchúnobhé yuñjata ródasî | prá dhánvâny airata çubhrakhâdayo yád éjatha svabhânavaḥ ‖ 4 ‖ ácyutâ cid vo ájmann ā́ nānadati párvatâso vánaspátiḥ | bhūmir yā́meshu rejate ‖ 5 ‖ 36 ‖

ámâya vo maruto yā́tave dyaúr jíhîta úttarâ bṛihát | yátrâ náro dédiçate tanūshv ā́ tvákshāṅsi bâhvòjasaḥ ‖ 6 ‖ svadhā́m ánu çríyaṃ náro máhi tveshā́ ámavanto vṛíshapsavaḥ | váhante áhrutapsavaḥ ‖ 7 ‖ góbhir vâṇó ajyate sóbharîṇāṃ ráthe kóçe hiraṇyáye | góbandhavaḥ sujātā́sa ishé bhujé mahā́nto naḥ spárase nú ‖ 8 ‖ práti vo vṛishadañjayo vṛíshṇe çárdhâya mā́rutâya bharadhvam | havyā́ vṛíshaprayâvṇe ‖ 9 ‖ vṛishaṇaçvéna maruto vṛíshapsunâ ráthena vṛíshanâbhinâ | ā́ çyenā́so ná pakshíṇo vṛithâ naro havyā́ no vîtáye gata ‖ 10 ‖ 37 ‖

samānám añjy èshāṃ ví bhrājante rukmā́so ádhi bâ-

20, 1 ganta. mā́ ápa sthâta. cit. 2 adyá ā́ gata. 3 vidmá. 4 duchúnâ ubhé *iti*. ródasî *iti*. 6 jíhîte. yátra. bâhú-ojasaḥ. 9 vṛishat-añjayaḥ. vṛísha-prayâvne. 10 vṛísha-psunâ. vṛísha-nâbhinâ. 11 añjí eshâm.

húshu | dávidyutaty ṛishṭáyaḥ || 11 || tá ugrấso vṛíshaṇa ugrábâhavo nákish ṭanūshu yetire | sthirấ dhánvâny āyudhâ rátheshu vó 'nîkeshv ádhi çríyaḥ || 12 || yéshâm árṇo ná saprátho nấma tveshấṃ çáçvatâm ékam íd bhujé | váyo ná pítryaṃ sáhaḥ || 13 || tấn vandasva marútas tấñ úpa stuhi téshâṃ hí dhúnînâm | arấṇâṃ ná caramás tád eshâṃ dânấ mahnấ tád eshâm || 14 || subhágaḥ sá va ûtíshv āsa pūrvâsu maruto vyūshṭishu | yó vâ nûnám utấsati || 15 || 38 ||

yásya vâ yūyám práti vâjíno nara ấ havyấ vîtáye gathá | abhí shá dyumnaír utá vấjasâtibhiḥ sumnấ vo dhûtayo naçat || 16 || yáthâ rudrásya sûnávo divó váçanty ásurasya vedhásaḥ | yúvânas táthéd asat || 17 || yé cấrhanti marútaḥ sudấnavaḥ smán mîḷhúshaç cáranti yé | átaç cid ấ na úpa vásyasâ hṛidấ yúvâna ấ vavṛidhvam || 18 || yūna û shú návishṭhayâ vṛíshṇaḥ pâvakấñ abhí sobhare girấ | gấya gấ iva cárkṛishat || 19 || sâhấ yé sánti mushṭihéva hávyo víçvâsu pṛitsú hótṛishu | vṛíshṇaç candrấn ná suçrávastamân girấ vándasva marúto áha || 20 || 39 ||

gấvaç cid ghâ samanyavaḥ sajâtyèna marutaḥ sábandhavaḥ | rihaté kakúbho mithấḥ || 21 || mártaç cid vo nṛitavo rukmavakshasa úpa bhrâṭṛitvám āyati | ádhi no gâta marutaḥ sádâ hí va âpitvám ásti nídhruvi || 22 || máruto mấrutasya na ấ bheshajásya vahata sudânavaḥ | yūyáṃ sakhâyaḥ saptayaḥ || 23 || yấbhiḥ síndhum ávatha yấbhis tūrvatha yấbhir daçasyáthâ krívim | máyo no bhûtotíbhir mayobhuvaḥ çivấbhir asacadvishaḥ || 24 || yát síndhau yád ásiknyâṃ yát samudréshu marutaḥ subarhishaḥ | yát párva-

---

20, 12 té. nákiḥ tanūshu. vaḥ ánîkeshu. 15 utá ásati. 16 sáḥ 17 táthâ ít. 18 ca árhanti. smát. 19 ûṃ *iti* sú. 20 sahâḥ. mushṭihấ-iva. 21 gha. 22 ấ ayati. ní-dhruvi. 24 daçasyátha. bhûta ûtí-bhiḥ. asaca-dvishaḥ.

teshu bheshajám || 25 || víçvam páçyanto bibhṛithâ tanûshv
á ténâ no ádhi vocata | kshamâ rápo maruta áturasya na
ishkartâ víhrutam púnaḥ || 26 || 40 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

21 (641). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Vayám u tvâm apûrvya sthûrám ná kác cid bháranto
'vasyávaḥ | vâje citrám havâmahe || 1 || úpa tvâ kármann
ûtáye sá no yúvograç cakrâma yó dhṛishát | tvâm íd dhy
àvitâram vavṛimáhe sákhâya indra sânasím || 2 || á yâhîmá
índavó 'çvapate gópata úrvarâpate | sómam somapate piba
|| 3 || vayám hí tvâ bándhumantam abandhávo víprâsa indra
yemimá | yâ te dhâmâni vṛishabha tébhir á gahi víçvebhiḥ
sómapîtaye || 4 || sîdantas te váyo yáthâ góçrîte mádhau
madiré vivákshaṇe | abhí tvâm indra nonumaḥ || 5 || 1 ||

áchâ ca tvainâ námasâ vádâmasi kím-múhuç cid ví
dîdhayaḥ | sánti kâmâso harivo dadísh ṭvám smó vayám
sánti no dhíyaḥ || 6 || nûtnâ íd indra te vayám ûtî abhûma
nahí nû te adrivaḥ | vidmâ purâ párîṇasaḥ || 7 || vidmâ sa-
khitvám utá çûra bhojyàm á te tâ vajrinn îmahe | utó sa-
masminn á çiçîhi no vaso vâje suçipra gómati || 8 || yó na
idám-idam purâ prá vásya âninâya tám u vaḥ stushé | sá-
khâya índram ûtáye || 9 || háryaçvam sátpatim carshaṇîsá-
ham sá hí shmâ yó ámandata | á tú naḥ sá vayati gávyam
áçvyam stotṛíbhyo maghávâ çatám || 10 || 2 ||

tváyâ ha svid yujâ vayám práti çvasántam vṛishabha

20, 26 bibhṛitha. téna. íshkarta. — 21, 1 kát. 2 yúvâ ugráḥ. hí avitâram. 3 yâhi imé índavaḥ áçva-pate gó-pate úrvarâ-pate. 6 ácha. tvâ enâ. dadíḥ tvám. 7 ûtî. nú. vidmá. 8 vidmá. utó *iti*. 10 carshaṇi-sáham. sma.

bruvîmahi | saṃsthé jánasya gómataḥ || 11 || jáyema kâré puruhûta kâríṇo 'bhí tishṭhema dûḍhyàḥ | nṛíbhir vṛitráṃ hanyâma çûçuyâma cáver indra prá ṇo dhíyaḥ || 12 || abhrâṭrivyó anấ tvám ánâpir indra janúshâ sanấd asi | yudhéd âpitvám ichase || 13 || nákî revántaṃ sakhyấya vindase pî́yanti te surâçvàḥ | yadấ kṛiṇóshi nadanúṃ sám ûhasy âd ít pitéva hûyase || 14 || mấ te amâjúro yathâ mûrấsa indra sakhyé tvấvataḥ | ní shadâma sácâ suté || 15 || 3 ||

mấ te godatra nír arâma rā́dhasa índra mấ te gṛihâmahi | dṛiḷhấ cid aryáḥ prá mṛiçâbhy ấ bhara ná te dâmấna âdâbhe || 16 || índro vâ ghéd íyan maghấṃ sárasvatî vâ subhágâ dadír vásu | tvấṃ vâ citra dâçúshe || 17 || citra íd rā́jâ râjakấ íd anyaké yaké sárasvatîm ánu | parjánya iva tatánad dhí vṛishṭyấ sahásram ayútâ dádat || 18 || 4 ||

22 (642). 1—7 Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 10. 13—18. Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 11. 12 kakummadhye jyotishî.

Ó tyám ahva ấ rátham adyấ dấnsishṭham ûtáye | yám açvinâ suhavấ rudravartanî ấ sûryấyai tastháthuḥ || 1 || pûrvâyúshaṃ suhávam puruspṛíham bhujyúṃ vấjeshu pū́rvyam | sacanấvantaṃ sumatíbhiḥ sobhare vídveshasam anehásam || 2 || ihá tyấ purubhûtamâ devấ námobhir açvínâ | arvâcînấ sv ávase karâmahe gántârâ daçúsho gṛihám || 3 || yuvó ráthasya pári cakrám îyata îrmấnyád vâm ishaṇyati | asmấṉ áchâ sumatír vâṃ çubhas patî ấ dhenúr iva dhâ-

---

21, 12 ca áveḥ. naḥ. 13 yudhấ ít. 14 nákiḥ. pitấ-iva. 15 amâ-júraḥ. sadâma. 16 go-datra. mṛiça abhí. â-dâbhe. 17 gha ít íyat. 18 hí. — 22, 1 ó *iti*. ahve. adyá. rudravartanî *iti*. 2 pûrva-âyúsham. sacanấ-vantam. 3 sú. 4 yuvóḥ. îyate îrmấ anyát. ácha. patî *iti*.

vatu ‖ 4 ‖ rátho yó vâṃ trivandhuró hiraṇyâbhîçur açvinâ | pári dyâvâpṛithiví bhûshati çrutás téna nâsatyâ gatam ‖ 5 ‖ 5 ‖

daçasyántâ mánave pûrvyâṃ diví yávaṃ vṛíkeṇa karshathaḥ | tâ vâm adyá sumatíbhiḥ çubhas patî áçvinâ prá stuvîmahi ‖ 6 ‖ úpa no vâjinîvasû yâtám ṛitásya pathíbhiḥ | yébhis ṭrikshíṃ vṛishaṇâ trâsadasyavám mahé kshatrâya jínvathaḥ ‖ 7 ‖ ayáṃ vâm ádribhiḥ sutáḥ sómo narâ vṛishaṇvasû | â yâtaṃ sómapîtaye píbataṃ dâçúsho gṛihé ‖ 8 ‖ â hí ruhátam açvinâ ráthe kóçe hiraṇyáye vṛishaṇvasû | yuñjâthâm pîvarîr íshaḥ ‖ 9 ‖ yâbhiḥ pakthám ávatho yâbhir ádhriguṃ yâbhir babhrúṃ víjoshasam | tâbhir no makshû tûyam açvinâ gatam bhishajyátaṃ yád âturam ‖ 10 ‖ 6 ‖

yád ádhrigâvo ádhrigû idâ cid áhno açvínâ hávâmahe | vayáṃ gîrbhír vipanyávaḥ ‖ 11 ‖ tâbhir â yâtaṃ vṛishaṇópa me hávaṃ viçvápsuṃ viçvávâryam | ishâ máṁhishṭhâ purubhûtamâ narâ yâbhiḥ krívim vâvṛidhús tâbhir â gatam ‖ 12 ‖ tâv idâ cid áhânâṃ tâv açvinâ vándamâna úpa bruve | tâ û námobhir îmahe ‖ 13 ‖ tâv íd doshâ tâ ushási çubhás pátî tâ yâman rudrávartanî | mâ no mártâya ripáve vâjinîvasû paró rudrâv áti khyatam ‖ 14 ‖ â súgmyâya súgmyam prâtâ ráthenâçvinâ vâ sakshâṇî | huvé pitéva sóbharî ‖ 15 ‖ 7 ‖

mánojavasâ vṛishaṇâ madacyutâ makshuṃgamâbhir ûtíbhiḥ | arâṭtâc cid bhûtam asmé ávase pûrvîbhiḥ purubhojasâ ‖ 16 ‖ â no áçvâvad açvinâ vartír yâsishṭam madhupâtamâ narâ | gómad dasrâ hiraṇyavat ‖ 17 ‖ suprâvargâṃ

22, 5 nâsatyâ â. 6 patî *iti*. 10 makshú. açvinâ â. 11 ádhrigû *ity* ádhri-gû. 12 vṛishaṇâ úpa. 13 taú ûṃ *iti*. 14 taú ushási. rudrávartanî *iti*. 15 prâtár *iti* ráthena açvínâ vâ sakshâṇî *iti*. pitâ-iva. 16 arâṭtât. 17 gómad d. h. = 30, 17. 18 su-prâvargâṃ.

suvîryaṃ sushṭhú vâryam ánâdhṛishṭaṃ rakshasvínâ | asmínn ấ vâm âyấne vâjinîvasû víçvâ vâmấni dhîmahi ‖ 18 ‖ 8 ‖

23 (643). ushṇih.

Îḷishvâ hí pratîvyàṃ yájasva jâtávedasam | carishṇúdhûmam ágṛibhîtaçocisham ‖ 1 ‖ dâmấnaṃ viçvacarshaṇe 'gníṃ viçvamano girấ | utá stushe víshpardhaso ráthânâm ‖ 2 ‖ yéshâm âbâdhá ṛigmíya ishấḥ pṛikshấç ca nigrábhe | upavídâ váhnir vindate vásu ‖ 3 ‖ úd asya çocír asthâd dîdiyúsho vy àjáram | tápurjambhasya sudyúto gaṇaçríyaḥ ‖ 4 ‖ úd u tishṭha svadhvara stávâno devyấ kṛipấ | abhikhyấ bhâsấ bṛihatấ çuçukvánih ‖ 5 ‖ 9 ‖

ágne yâhí suçastíbhir havyấ júhvâna ânushák | yáthâ dûtó babhûtha havyavấhanaḥ ‖ 6 ‖ agníṃ vaḥ pûrvyáṃ huve hótâraṃ carshaṇînấm | tám ayấ vâcấ gṛiṇe tám u vaḥ stushe ‖ 7 ‖ yajnébhir ádbhutakratuṃ yáṃ kṛipấ sûdáyanta ít | mitráṃ ná jáne súdhitam ṛitấvani ‖ 8 ‖ ṛitấvânam ṛitâyavo yajnásya sấdhanaṃ girấ | úpo enaṃ jujushur námasas padé ‖ 9 ‖ áchâ no áṅgirastamaṃ yajnấso yantu saṃyátaḥ | hótâ yó ásti vikshv ấ yaçástamaḥ ‖ 10 ‖ 10 ‖

ágne táva tyé ajaréndhânâso bṛihád bhấḥ | áçvâ iva vṛíshaṇas tavishîyávaḥ ‖ 11 ‖ sá tváṃ na ûrjâm pate rayíṃ râsva suvîryam | prấva nas toké tánaye samátsv ấ ‖ 12 ‖ yád vấ u viçpátiḥ çitáḥ súprîto mánusho viçí | víçvéd agníḥ práti rákshâṅsi sedhati ‖ 13 ‖ çrushṭy àgne návasya me stómasya vîra viçpate | ní mâyínas tápushâ rakshásо daha ‖ 14 ‖ ná tásya mâyáyâ caná ripúr îçîta mártyaḥ | yó agnáye dadấça havyádâtibhiḥ ‖ 15 ‖ 11 ‖

23, 1 îḷishva. 2 ví-spardhasaḥ. 3 ni-grábhe. 4 ví ajáram. 5 abhi-khyấ. 8 sûdáyante. ṛitá-vani. 9 ṛitá-vânam ṛita-yavaḥ. úpo *iti*. 10 ácha. vikshú. 11 ajara índhânâsaḥ. 12 prá ava. 13 vaí. víçvâ ít. 14 çrushṭî agne.

vyàçvas tvâ vasuvídam ukshaṇyúr aprîṇâd ṛíshiḥ | mahó râyé tám u tvâ sám idhîmahi || 16 || uçánâ kâvyás tvâ ní hótâram asâdayat | âyajíṃ tvâ mánave jâtávedasam || 17 || víçve hí tvâ sajóshaso devấso dûtám ákrata | çrushṭî́ deva prathamó yajníyo bhuvaḥ || 18 || imáṃ ghâ vîró amṛítaṃ dûtáṃ kṛiṇvîta mártyaḥ | pâvakáṃ kṛishṇávartaniṃ víhâyasam || 19 || táṃ huvema yatásrucaḥ subhấsaṃ çukráçocisham | viçấm agním ajáram pratnám ī́ḍyam || 20 || 12 ||

yó asmai havyádâtibhir ấhutim mártó 'vidhat | bhûri pósham sá dhatte vîrávad yáçaḥ || 21 || prathamáṃ jâtávedasam agníṃ yajnéshu pûrvyám | práti srúg eti námasâ havíshmatî || 22 || ấbhir vidhemâgnáye jyéshṭhâbhir vyaçvavát | máṅhishṭhâbhir matíbhiḥ çukráçocishe || 23 || nûnám arca víhâyase stómebhiḥ sthûrayûpavát | ṛíshe vaiyyaçva dámyâyâgnáye || 24 || átithim mânushâṇấm sûnúṃ vánaspátînâm | víprâ agním ávase pratnám ī́late || 25 || 13 ||

mahó víçvâñ abhí shatò 'bhí havyấni mânushâ | ágne ní shátsi námasâdhi barhíshi || 26 || váṅsvâ no vấryâ purú váṅsva râyáḥ puruspṛíhaḥ | suvî́ryasya prajấvato yáçasvataḥ || 27 || tvám varo sushấmṇé 'gne jánâya codaya | sádâ vaso râtíṃ yavishṭha çáçvate || 28 || tvám hí supratûr ási tvám no gómatîr íshaḥ | mahó râyáḥ sâtím agne ápâ vṛidhi || 29 || ágne tvám yaçấ asy ấ mitrấváruṇâ vaha | ṛitấvânâ samrấjâ pûtádakshasâ || 30 || 14 ||

24 (644). ushṇih. 30 anushṭubh.

Sákhâya ấ çishâmahi bráhméndrâya vajríṇe | stushá û

23, 16 ví-açvaḥ. 19 gha. 21 mártaḥ ávidhat. 23 vidhema agnáye. 24 dámyâya agnáye. 26 satáḥ abhí. satsi námasâ ádhi. 27 váṅsva naḥ. 28 varo *iti* su-sámne ágne. 29 ápa. 30 ṛitá-vânâ. — 24, 1 bráhma índrâya. stushé ûṃ *iti*.

shú vo nṛítamâya dhṛishṇáve || 1 || çávasâ hy ási çrutó vṛitrahátyena vṛitrahẫ | maghaír maghóno áti çûra dâçasi || 2 || sá naḥ stávâna ẫ bhara rayím citráçravastamam | nireké cid yó harivo vásur dadíḥ || 3 || ẫ nirekám utá priyám índra dárshi jánânâm | dhṛishatẫ dhṛishṇo stávamâna ẫ bhara || 4 || ná te savyáṃ ná dákshiṇaṃ hástaṃ varanta âmúraḥ | ná paribẫdho harivo gávishṭishu || 5 || 15 ||

ẫ tvâ góbhir iva vrajáṃ gîrbhír ṛiṇomy adrivaḥ | ẫ smâ kẫmaṃ jarítúr ẫ mánaḥ pṛiṇa || 6 || víçvâni viçvámanaso dhiyẫ no vṛitrahantama | úgra praṇetar ádhi shú vaso gahi || 7 || vayáṃ te asyá vṛitrahan vidyẫma çûra návyasaḥ | vásoḥ spârhásya puruhûta rẫdhasaḥ || 8 || índra yáthâ hy ásti té 'parîtaṃ nṛito çávaḥ | ámṛiktâ râtíḥ puruhûta dâçúshe || 9 || ẫ vṛishasva mahâmaha mahé nṛitama rẫdhase | dṛiḷháç cid dṛihya maghavan magháttaye || 10 || 16 ||

nú̃ anyátrâ cid adrivas tván no jagmur âçásaḥ | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhiḥ || 11 || nahy àñgá nṛito tvád anyáṃ vindẫmi rẫdhase | râyé dyumnấya çávase ca girvaṇaḥ || 12 || éndum índrâya siñcata píbâti somyám mádhu | prá rẫdhasâ codayâte mahitvanấ || 13 || úpo hárîṇâm pátiṃ dáksham pṛiñcántam abravam | nûnáṃ çrudhi stuvató açvyásya || 14 || nahy àñgá purẫ caná jajné vîrátaras tvát | nákî râyấ naíváthâ ná bhandánâ || 15 || 17 ||

éd u mádhvo madíntaraṃ siñcá vâdhvaryo ándhasaḥ | evẫ hí vîráḥ stávate sadẫvṛidhaḥ || 16 || índra sthâtar harîṇâṃ nákish ṭe pûrvyástutim | úd ânañça çávasâ ná bhan-

---

24, 1 sú. 2 hí. 5 varante â-múraḥ. gó-ishṭishu. 6 sma. 7 pranetar *iti* pra-netaḥ. sú. 9 hí ásti te ápari-itam. 10 mahâ-maha. 11 nú anyátra. tvát. çagdhí. tát. 12 nahí añgá. 13 â índum. 14 úpo *iti*. 15 nahí añgá. nákiḥ. ná evá-thâ. 16 ấ ít. vâ adhvaryo *iti*. evá. sadấ-vṛidhaḥ. 17 nákiḥ te.

dânâ || 17 || tám vo vấjânâm pátim áhûmahi çravasyávaḥ | áprâyubhir yajnébhir vâvṛidhényam || 18 || éto nv índraṃ stávâma sákhâyaḥ stómyaṃ náram | kṛishṭír yó víçvâ abhy ásty éka ít || 19 || ágorudhâya gavíshe dyukshā́ya dásmyaṃ vácaḥ | ghṛitā́t svā́dîyo mádhunaç ca vocata || 20 || 18 ||

yásyā́mitâni vîryấ ná rā́dhaḥ páryetave | jyótir ná víçvam abhy ásti dákshiṇâ || 21 || stuhī́ndraṃ vyaçvavád ánûrmiṃ vâjínaṃ yámam | aryó gáyam máṅhamânaṃ ví dâçúshe || 22 || evā́ nûnám úpa stuhi vaíyyasva daçamáṃ návam | súvidvâṅsaṃ carkṛityaṃ carā́ṇînâm || 23 || vétthâ hí nírṛitînâṃ vájrahasta parivṛíjam | áhar-ahaḥ çundhyúḥ paripádâm iva || 24 || tád indrā́va ā́ bhara yénâ daṅsishṭha kṛítvane | dvitā́ kútsâya çiçnatho ní codaya || 25 || 19 ||

tám u tvâ nûnám îmahe návyaṃ daṅsishṭha sányase | sá tváṃ no víçvâ abhímâtîḥ sakshā́ṇiḥ || 26 || yá ṛíkshâd áṅhaso mucád yó vā́ryât *saptá síndhushu* | vádhar dâsásya tuvinṛimṇa nînamaḥ || 27 || yáthâ varo sushā́mṇe saníbhya ā́vaho rayím | vyàçvebhyaḥ subhage vâjinîvati || 28 || ā́ nâryásya dákshiṇâ vyàçvā́ñ etu somínaḥ | sthûráṃ ca rā́dhaḥ çatávat sahásravat || 29 || yát tvâ pṛichā́d îjânáḥ kuhayā́ kuhayâkṛite | eshó ápaçrito való gomatī́m áva tishṭhati || 30 || 20 ||

25 (645). ushṇíh. 23 ushṇiggarbhâ.

Tā́ vâṃ víçvasya gopā́ devā́ devéshu yajníyâ | ṛitā́vânâ yajase pûtádakshasâ || 1 || mitrā́ tánâ ná rathyā́ váruṇo yáç

24, 18 vavṛidhényam. 19 *éto iti* nú. abhí. 20 ágo-rudhâya go-íshe. 21 yásya ámitâni. pári-etave. abhí. 22 stuhí índram. 23 evá. 24 véttha. 25 indra ávaḥ. yéna. 27 vâ ā́ryât. vádhaḥ. 28 varo *iti* su-sā́mne. ā́ávahaḥ. ví-açvebhyaḥ. 30 kuhayâ-kṛite.

ca sukrátuḥ | sanāt sujātā́ tánayā dhṛitávratā || 2 || tā́ mātā́ viçvávedasāsuryā́ya prámahasā | mahī́ jajānāditir ṛitā́varī || 3 || mahā́ntā mitrā́váruṇā samrā́jā devā́v ásurā | ṛitā́vānāv ṛitám ā́ ghoshato bṛihát || 4 || nápātā çávaso maháḥ sūnū́ dákshasya sukrátū | sṛiprádānū ishó vā́stv ádhi kshitaḥ || 5 || 21 ||

sám yā́ dā́nūni yemáthur divyā́ḥ pā́rthivīr íshaḥ | nábhasvatīr ā́ vām carantu vṛishṭáyaḥ || 6 || ádhi yā́ bṛiható divò 'bhí yūthéva páçyataḥ | ṛitā́vānā samrā́jā námase hitā́ || 7 || ṛitā́vānā ní shedatuḥ sā́mrājyāya sukrátū | dhṛitávratā kshatríyā kshatrám āçatuḥ || 8 || akshṇáç cid gātuvíttarānulbaṇéna cákshasā | ní cin mishántā nicirā́ ní cikyatuḥ || 9 || utá no devy áditir urushyátām nā́satyā | urushyántu marúto vṛiddháçavasaḥ || 10 || 22 ||

té no nāvám urushyata dívā náktam sudānavaḥ | árishyanto ní pāyúbhiḥ sacemahi || 11 || ágbnate víshṇave vayám árishyantaḥ sudā́nave | çrudhí svayāvant sindho pūrvácittaye || 12 || tád vāryam vṛiṇīmahe várishṭham gopayátyam | mitró yát pānti váruṇo yád aryamā́ || 13 || utá naḥ síndhur apā́m tán marútas tád açvinā́ | índro víshṇur mīḍhvā́ṅsaḥ sajóshasaḥ || 14 || té hí shmā vanúsho náro 'bhímātim káyasya cit | tigmā́m ná kshódaḥ pratighnánti bhū́rṇayaḥ || 15 || 23 ||

ayám éka itthā́ purū́rú cashṭe ví viçpátiḥ | tásya vratā́ny ánu vaç carāmasi || 16 || ánu pū́rvāṇy okyā́ sāmrājyásya saçcima | mitrásya vratā́ váruṇasya dīrghaçrút || 17 || pári yó raçmínā divó 'ntān mamé pṛithivyā́ḥ | ubhé ā́ pa-

---

25, 3 viçvá-vedasā asuryā́ya. jajāna áditiḥ. 5 sṛiprádānū *iti* sṛiprá-dānū. 7 diváḥ abhí yūthā́-iva. 8 sedatuḥ. 9 gātuvít-tarā anulbaṇéna. cit. ni-cirā́. 10 devī́. 12 sva-yāvan. 14 tát. 15 sma. 16 purú urú. 18 ántān. ubhé *iti*.

prau ródasî mahitvấ || 18 || úd u shyá çaraṇé divó jyótir ayaṅsta sűryaḥ | agnír ná çukráḥ samidhấná ấhutaḥ || 19 || váco dîrgháprasadmanîçe vấjasya gómataḥ | îçe hí pitvò 'vishásya dâváne || 20 || 24 ||

tát sűryaṃ ródasî ubhé doshấ vástor úpa bruve | bhojéshv asmấñ abhy úc carâ sádâ || 21 || ṛijrám ukshaṇyấyane rajatáṃ hárayâṇe | ráthaṃ yuktám asanâma sushấmaṇi || 22 || tấ me áçvyânâṃ hárîṇâṃ nitóçanâ | utó nú kṛítvyânâṃ nṛivấhasâ || 23 || smádabhîçû káçâvantâ víprâ návishṭhayâ matî́ | mahó vâjínâv árvantâ sácâsanam || 24 || 25 ||

26 (646). ushṇih. 16—19. 21. 25 gâyatrî. 20 anushṭubh.

Yuvór u shű ráthaṃ huve sadhástutyâya sûríshu | átûrtadakshâ vṛishaṇâ vṛishaṇvasû || 1 || yuvấṃ varo sushấmṇe mahé táne nâsatyâ | ávobhir yâtho vṛishaṇâ vṛishaṇvasû || 2 || tấ vâm adyá havâmahe havyébhir vâjinîvasû | pûrvî́r ishá isháyantâv áti kshapáḥ || 3 || ấ vâṃ vấhishṭho açvinâ rátho yâtu çrutó narâ | úpa stómân turásya darçathaḥ çriyé || 4 || juhurâṇấ cid açvinấ manyethâṃ vṛishaṇvasû | yuvấṃ hí rudrâ párshatho áti dvíshaḥ || 5 || 26 ||

dasrấ hí víçvam ânushấñ makshűbhiḥ paridî́yathaḥ | dhiyaṃjinvấ mádhuvarṇâ çubhás pátî || 6 || úpa no yâtam açvinâ râyấ viçvapúshâ sahá | maghávânâ suvî́râv ánapacyutâ || 7 || ấ me asyá pratîvyàm índranâsatyâ gatam | devấ devébhir adyá sacánastamâ || 8 || vayáṃ hí vâṃ hávâmaha ukshaṇyánto vyaçvavát | sumatíbhir úpa viprâv ihấ

25, 18 ródasî *iti*. 19 syáḥ. 20 dîrghá-prasadmani îçe. pitváḥ avishásya. 21 ródasî-ubhé *iti*. abhí út cara. 22 su-sấmani. 23 utó *iti*. 24 smádabhîçû *iti* smát-abhîçû káçâ-vantâ. sácâ asanam. 26, 1 sú. 2 varo *iti* su-sấmne. 5 açvinâ ấ. 6 ânushák makshú-bhiḥ. 8 sacánaḥ-tamâ. 9 hávâmahe. ihá ấ.

gatam || 9 || açvínā sv ṛìshe stuhi kuvít te çrávato hávam | nédîyasaḥ kûḷayâtaḥ paṇîṁr utá || 10 || 27 ||

vaiyyaçvásya çrutaṃ narotó me asyá vedathaḥ | sajóshasâ váruṇo mitró aryamā́ || 11 || yuvā́dattasya dhishṇyâ yuvā́nîtasya sûríbhiḥ | áhar-ahar vṛishaṇâ máhyaṃ çikshatam || 12 || yó vâṃ yajnébhir ā́vṛito 'dhivastrâ vadhū́r iva | saparyántâ çubhé çakrâte açvínâ || 13 || yó vâm uruvyácastamaṃ cíketati nṛipā́yyam | vartír açvinâ pári yâtam asmayú || 14 || asmábhyaṃ sú vṛishaṇvasû yâtáṃ vartír nṛipā́yyam | vishudrúheva yajnám ûhathur girā́ || 15 || 28 ||

vā́hishṭho vâṃ hávânāṃ stómo dûtó huvan narâ | yuvā́bhyâm bhûtv açvinâ || 16 || yád adó divó arṇavá ishó vâ mádatho gṛihé | çrutám ín me amartyâ || 17 || utá syā́ çvetayā́varî vā́hishṭhâ vâṃ nadī́nām | síndhur hiraṇyavartaniḥ || 18 || smád etáyâ sukîrtyā́çvinâ çvetáyâ dhiyā́ | váhethe çubhrayâvânâ || 19 || yukshvā́ hí tváṃ rathâsáhâ yuvásva póshyâ vaso | ā́n no vâyo mádhu pibâsmā́kaṃ sávanā́ gahi || 20 || 29 ||

táva vâyav ṛitaspate tváshṭur jâmâtar adbhuta | ávâṅsy ā́ vṛiṇîmahe || 21 || tváshṭur jā́mātaraṃ vayám ī́çânaṃ râyá îmahe | sutā́vanto vâyúṃ dyumnā́ jánāsaḥ || 22 || vā́yo yâhí çivā́ divó váhasvâ sú sváçvyam | váhasva maháḥ pṛithupákshasâ ráthe || 23 || tvā́ṃ hí supsárastamaṃ nṛishádaneshu hûmáhe | grā́vâṇaṃ nā́çvapṛishṭham maṅhánâ || 24 || sá tváṃ no deva mánasâ vā́yo mandânó agriyáḥ | kṛidhí vā́jâṅ apó dhíyaḥ || 25 || 30 ||

26, 10 sú ṛishe. 11 narâ utó *iti*. 12 yuvā́-dattasya. yuvā́-nîtasya. 13 ā́-vṛitaḥ ádhi-vastrâ. 15 vishudrúhâ-iva. 16 huvat. 17 arṇavé. ít. 18 çveta-yā́varî. 19 su-kîrtyā́ áçvinâ. 20 yukshvá. ratha-sáhâ. vaso *iti*. ā́t. piba asmā́kam sávanâ ā́. 21 vâyo *iti* ṛitaḥpate. 22 sutá-vantaḥ. 23 çiva ā́. váhasva sú su-áçvyam. 24 supsáraḥ-tamam nṛi-sádaneshu. ná áçva-pṛishṭham.

27 (647). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Agnír ukthé puróhito grăvâṇo barhír adhvaré | ṛică yâmi marúto bráhmaṇas pátiṃ devăñ ávo váreṇyaṃ || 1 || ă paçúṃ gâsi pṛithivîṃ vánaspátîn ushâsâ náktam óshadhîḥ | víçve ca no vasavo viçvavedaso dhînăm bhûta prâvitărah || 2 || prá sú na etv adhvarò 'gnă devéshu pûrvyáḥ | âdityéshu prá váruṇe dhṛitávrate marútsu viçvábhânushu || 3 || víçve hí shmâ mánave viçvávedaso bhúvan vṛidhé riçădasaḥ | árishṭebhiḥ pâyúbhir viçvavedaso yántâ no 'vṛikáṃ chardíḥ || 4 || ă no adyá sámanaso gántâ víçve sajóshasaḥ | ṛică giră máruto dévy ádite sádane pástye mahi || 5 || 31 ||

abhí priyă maruto yă vo áçvyâ havyă mitra prayâthána | ă barhír índro váruṇas tură nára âdityăso sadantu naḥ || 6 || vayáṃ vo vṛiktábarhisho hitáprayasa ânushák | sutásomâso varuṇa havâmahe manushvád iddhâgnayaḥ || 7 || ă prá yâta máruto víshṇo áçvinâ pûshan măkîṇayâ dhiyă | índra ă yâtu prathamáḥ sanishyúbhir vṛishâ yó vṛitrahă gṛiṇé || 8 || ví no devâso adruhó 'chidraṃ çárma yachata | ná yád dûrăd vasavo nú cid ántito várûtham âdadhárshati || 9 || ásti hí vaḥ sajâtyàṃ riçâdaso dévâso ásty ăpyam | prá ṇaḥ pûrvasmai suvităya vocata makshú sumnăya návyase || 10 || 32 ||

idă hí va úpastutim idă vâmásya bhaktáye | úpa vo viçvavedaso namasyúr ăñ ásṛikshy ányâm iva || 11 || úd u shyá vaḥ savită supraṇîtayó 'sthâd ûrdhvó váreṇyaḥ | ní dvipădaç cátushpâdo arthínó 'viçran patayishṇávaḥ || 12 ||

27, 2 ushásâ. pra-avitărah. 3 sú. adhvaráḥ agnă. 4 sma. yánta. 5 gánta. 6 pra-yâthána. turâḥ. 7 iddhá-agnayaḥ. 9 adruhaḥ áchidram. nú. â-dadhárshati. 10 naḥ. makshú. 11 ă ásṛikshi. 12 syáḥ. su-praṇîtayaḥ ásthât. arthínaḥ áviçran.

devám-devaṃ vó 'vase devám-devam abhíshṭaye | devám-devaṃ huvema vājasâtaye gṛiṇánto devyā́ dhiyā́ ‖ 13 ‖ devā́so hí shmâ mánave sámanyavo víçve sâkáṃ sárâtayaḥ | té no adyá té aparáṃ tucé tú no bhávantu varivovídaḥ ‖ 14 ‖ prá vaḥ çaṁsâmy adruhaḥ saṃsthá úpastutînâm | ná tám dhûrtír varuṇa mitra mártyaṃ yó vo dhā́mabhyó 'vidhat ‖ 15 ‖ prá sá kshayaṃ tirate ví mahī́r ísho yó vo várâya dā́çati | prá prajā́bhir jâyate dhármaṇas páry árishṭaḥ sárva edhate ‖ 16 ‖ 33 ‖

ṛité sá vindate yudhā́ḥ sugébhir yâty ádhvanaḥ | aryamā́ mitró váruṇaḥ sárâtayo yáṃ trā́yante sajóshasaḥ ‖ 17 ‖ ájre cid asmai kṛiṇutha nyáñcanaṃ durgé cid ā́ susaraṇám | eshā́ cid asmâd açánir paró nú sā́sredhantî ví naçyatu ‖ 18 ‖ yád adyá sū́rya udyatí príyakshatrâ ṛitáṃ dadhé | yán nimrúci prabúdhi viçvavedaso yád vâ madhyáṃdine diváḥ ‖ 19 ‖ yád vâbhipitvé asurâ ṛitáṃ yaté chardír yemá ví dâçúshe | vayáṃ tád vo vasavo viçvavedasa úpa stheyâma mádhya ā́ ‖ 20 ‖ yád adyá sū́ra údite yán madhyáṃdina âtúci | vâmáṃ dhatthá mánave viçvavedaso júhvânâya prácetase ‖ 21 ‖ vayáṃ tád vaḥ samrâja ā́ vṛiṇîmahe putró ná bahupā́yyam | açyā́ma tád âdityâ júhvato havír yéna vásyo 'náçâmahai ‖ 22 ‖ 34 ‖

28 (648). gâyatrî. 4 puraüshṇih.

Yé triṅçáti tráyas paró devā́so barhír ā́sadan | vidánn áha dvitā́sanan ‖ 1 ‖ váruṇo mitró aryamā́ smádrâtishâco agnáyaḥ |

27, 13 vaḥ ávase. 14 sma. 15 sam-sthé. dhā́ma-bhyaḥ ávidhat. 16 prá — dā́çati = 575, 2. prá — dhármaṇas pári = 511, 3. árishṭaḥ — edhate = 41, 2. 18 kṛiṇutha ni-áñcanam. sā́ ásredhantî. 19 sū́rye ut-yatí. yát ni-mrúci pra-búdhi. 20 vâ abhi-pitvé. mádhye. 21 sū́re út-ite yát madhyáṃdine â-túci. 22 âdityâḥ. — 28, 1 ā́ ásadan. dvitā́ asanan. 2 smádrâti-sâcaḥ.

pátnîvanto váshaṭkṛitâḥ ‖ 2 ‖ té no gopấ apâcyấs tá údak tá itthấ nyàk | purástât sárvayâ viçấ ‖ 3 ‖ yáthâ váçanti devấs táthéd asat tád eshâṃ nákir ấ minat | árâvâ caná mártyaḥ ‖ 4 ‖ saptânấṃ saptá ṛishṭáyaḥ saptá dyumnấny eshâm | saptó ádhi çríyo dhire ‖ 5 ‖ 35 ‖

29 (649). dvipadâ.

Babhrúr éko víshuṇaḥ sûnáro yúvâñjy àñkte hiraṇyáyam ‖ 1 ‖ yónim éka ấ sasâda dyótano 'ntár devéshu médhiraḥ ‖ 2 ‖ vâçîm éko bibharti hásta âyasîm antár devéshu ní-dhruviḥ ‖ 3 ‖ vájram éko bibharti hásta ấhitaṃ téna vṛitrấṇi jighnate ‖ 4 ‖ tigmám éko bibharti hásta ấyudhaṃ çúcir ugró jálâshabheshajaḥ ‖ 5 ‖ pathá ékaḥ pîpâya táskaro yathâñ́ eshá veda nidhînấm ‖ 6 ‖ trî́ṇy éka urugâyó ví cakrame yátra devấso mádanti ‖ 7 ‖ víbhir dvấ carata ékayâ sahá prá pravâséva vasataḥ ‖ 8 ‖ sádo dvấ cakrâte upamấ diví samrấjâ sarpírâsutî ‖ 9 ‖ árcanta éke máhi sấma manvata téna sûryam arocayan ‖ 10 ‖ 36 ‖

30 (650). gâyatrî. 2 puraüshṇih. 3 bṛihatî. 4 anushṭubh.

Nahí vo ásty arbhakó dévâso ná kumârakâḥ | víçve satómahânta ít ‖ 1 ‖ íti stutấso asathâ riçâdaso yé sthá tráyaç ca triṅçác ca | mánor devâ yajniyâsaḥ ‖ 2 ‖ té nas trâdhvaṃ tè 'vata tá u no ádhi vocata | mấ naḥ pathâḥ pítryân mânavấd ádhi dûráṃ naishṭa parâvátaḥ ‖ 3 ‖ yé devâsa ihá sthána víçve vaiçvânarấ utá | asmábhyaṃ çárma saprátho gávé 'çvâya yachata ‖ 4 ‖ 37 ‖

Caturtho 'nuvâkaḥ.

28, 3 té údak té. táthâ ít. 5 saptá ṛishṭáyaḥ. saptó *iti*. — 29, 1 yúvâ añjí añkte. 3 háste. ní-dhruviḥ. 4 háste. 5 háste. jálâsha-bheshajaḥ. 6 yathâ. 8 pravâsấ-iva. 9 cakrâte *iti*. sarpírâsutî *iti* sarpíḥ-âsutî. — 30, 1 satáḥ-mahântaḥ. 2 asatha. triṅçát. devâḥ. 3 té avata té. pítryât. 4 gáve áçvâya.

31 (651). gâyatrî. 9. 14 anushṭubh. 10 pâdanicrit. 15—18 pañkti.

Yó yájâti yájâta ít sunávac ca pácâti ca | brahméd índrasya câkanat || 1 || puroḷâçam yó asmai sómam rárata âçíram | pấd ít tám çakró áṅhasaḥ || 2 || tásya dyumấñ asad rátho devájûtaḥ sá çûçuvat | víçvâ vanvánn amitríyâ || 3 || ásya prajấvatî gṛihé 'saçcantî divé-dive | íḷâ dhenumátî duhe || 4 || yấ dámpatî sámanasâ sunutá ấ ca dhấvataḥ | dévâso nítyayâçírâ || 5 || 38 ||

práti prâçavyấñ itaḥ samyáñcâ barhír âçâte | ná tấ vâjeshu vâyataḥ || 6 || ná devấnâm ápi hnutaḥ sumatím ná jugukshataḥ | çrávo bṛihád vivâsataḥ || 7 || putríṇâ tấ kumâríṇâ víçvam áyur vy àçnutaḥ | ubhấ hiraṇyapeçasâ || 8 || vîtíhotrâ kṛitádvasû daçasyántâmṛítâya kám | sám ûdho romaçám hato devéshu kṛiṇuto dúvaḥ || 9 || ấ çárma párvatânâm vṛiṇîmâhe nadînâm | ấ víshṇoḥ sacâbhúvaḥ || 10 || 39 ||

aítu pûshấ rayír bhágaḥ svastí sarvadhấtamaḥ | urúr ádhvâ svastáye || 11 || arámatir anarváṇo víçvo devásya mánasâ | âdityấnâm anehá ít || 12 || yáthâ no mitró aryamấ váruṇaḥ sánti gopấḥ | sugấ ṛitásya pánthâḥ || 13 || agníṃ vaḥ pûrvyám girấ devám îḷe vásûnâm | saparyántaḥ purupriyám mitrám ná kshetrasấdhasam || 14 || makshû devávato ráthaḥ çûro vâ pṛitsú kấsu cit | devấnâṃ yá ín máno yájamâna íyakshaty abhî́d áyajvano bhuvat || 15 || ná yajamâna rishyasi ná sunvâna ná devayo | devấnâṃ yá ín máno — || 16 || nákish ṭám kármaṇâ naçan ná prá yoshan ná yóshati | devấnâṃ yá ín máno — || 17 || ásad átra suvîryam utá tyád âçváçvyam | devấnâṃ yá ín máno — || 18 || 40 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

31, 1 yájâte. sunávat. brahmấ ít. 2 rárate. 4 ásaçcantî. 5 nítyayâ â-çírâ. 7 jughukshataḥ. 8 ví açnutaḥ. kṛitádvasû *iti* kṛitát-vasû daçasyántâ amṛítâya. 10 sacâ-bhúvaḥ. 11 ấ etu. 14 kshetra-sádhasam. 15 makshú. ít. abhí ít. 17 nákiḥ tám. naçat. yoshat. 18 âçu-áçvyam.

32 (652). gâyatrî.

Prá kṛitấny ṛijîshíṇaḥ káṇvâ índrasya gấthayâ | máde sómasya vocata ‖ 1 ‖ yáḥ sṛíbindam ánarçanim píprum dâsám ahîçúvam | vádhîd ugró riṇánn apáḥ ‖ 2 ‖ ny árbudasya vishṭápam varshmấṇam bṛihatás tira | kṛishé tád indra paúṅsyam ‖ 3 ‖ práti çrutấya vo dhṛishát tűrṇâçam ná girér ádhi | huvé suçiprám ûtáye ‖ 4 ‖ sá gór áçvasya ví vrajám mandânáḥ somyébhyaḥ | púram ná çûra darshasi ‖ 5 ‖ 1 ‖

yádi me râráṇaḥ sutá ukthé vâ dádhase cánaḥ | ârấd úpa svadhấ gahi ‖ 6 ‖ vayám ghâ te ápi shmasi stotấra indra girvaṇaḥ | tvám no jinva somapâḥ ‖ 7 ‖ utá naḥ pitúm á bhara saṃrarâṇó ávikshitam | mághavan bhűri te vásu ‖ 8 ‖ utá no gómatas kṛidhi híraṇyavato açvínaḥ | íḷâbhiḥ sám rabhemahi ‖ 9 ‖ bṛibáduktham havâmahe sṛiprákarasnam ûtáye | sấdhu kṛiṇvántam ávase ‖ 10 ‖ 2 ‖

yáḥ saṃsthé cic chatákratur ấd îṃ kṛiṇóti vṛitrahấ | jaritṛíbhyaḥ purûvásuḥ ‖ 11 ‖ sá naḥ çakráç cid á çakad dấnavâṅ antarâbharâḥ | índro víçvâbhir ûtíbhiḥ ‖ 12 ‖ yó râyò 'vánir mahấnt supârâḥ sunvatáḥ sákhâ | tám índram abhí gâyata ‖ 13 ‖ âyántâram máhi sthirám pṛítanâsu çravojítam | bhűrer ĩçânam ójasâ ‖ 14 ‖ nákir asya çácînâṃ niyantấ sûnṛítânâm | nákir vaktấ ná dâd íti ‖ 15 ‖ 3 ‖

ná nûnám brahmáṇâm ṛiṇám prâçûnấm asti sunvatấm | ná sómo apratấ pape ‖ 16 ‖ pánya íd úpa gâyata pánya ukthấni çaṃsata | bráhmâ kṛiṇota pánya ít ‖ 17 ‖ pánya á dardirac chatấ sahásrâ vâjy ávṛitaḥ | índro yó yájvano

---

32, 3 ní. 6 raráṇaḥ suté. svadhấ á. 7 gha. smasi. 8 ávi -kshitam. 10 bṛibát-uktham. sṛiprá-karasnam. 11 cit çatá-kratuḥ. puru-vásuḥ. 12 dấna-vân antara-âbharâḥ. 13 yó — sákhâ = 4, 10. 17 pánye ít. pánye ukthấni. bráhma. pánye. 18 dardirat çatấ. vâjî.

vṛidháḥ || 18 || ví shú cara svadhấ ánu kṛishṭînấm ánv âhúvaḥ | índra píba sutấnâm || 19 || píba svádhainavânâm utá yás túgrye sácâ | utấyám indra yás táva || 20 || 4 ||

átîhi manyushâvíṇaṃ sushuvấṅsam upấraṇe | imáṃ râtáṃ sutám piba || 21 || ihí tisráḥ parâváta ihí páñca jánâñ áti | dhénâ indrâvacấkaçat || 22 || sűryo raçmíṃ yáthâ sṛijấ tvâ yachantu me gíraḥ | nimnám ấpo ná sadhryàk || 23 || ádhvaryav ấ tú hí shiñcá sómaṃ vîrấya çipríṇe | bhárâ sutásya pîtáye || 24 || yá udnáḥ phaligám bhinán nyàk síndhûñr avấsṛijat | yó góshu pakvấṃ dhârâyat || 25 || 5 ||

áhan vṛitrám ṛícîshama aurṇavâbhám ahîçúvam | himénâvidhyad árbudam || 26 || prá va ugrấya nishṭúré 'shâḷhâya prasakshíṇe | deváttam bráhma gâyata || 27 || yó víçvâny abhí vratấ sómasya máde ándhasaḥ | índro devéshu cétati || 28 || ihá tyấ sadhamấdyâ hárî híraṇyakeçyâ | voḷhấm abhí práyo hitám || 29 || arvấñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárî | somapéyâya vakshataḥ || 30 || 6 ||

33 (653). bṛihatî. 16—18 gâyatrî. 19 anushṭubh.

Vayáṃ gha tvâ sutấvanta ấpo ná vṛiktábarhishaḥ | pavítrasya prasrávaṇeshu vṛitrahan pári stotấra âsate || 1 || sváranti tvâ suté náro váso nireká ukthínaḥ | kadấ sutáṃ tṛishâṇá óka ấ gama índra svabdîva váṅsagaḥ || 2 || káṇvebhir dhṛishṇav ấ dhṛishád vấjaṃ darshi sahasríṇam | piçáṅgarûpam maghavan vicarshaṇe makshű gómantam îmahe || 3 || pâhí

32, 19 sú. â-húvaḥ. 20 svá-dhainavânâm. utá ayám. 21 áti ihi manyu-sâvínam susu-vấṅsam upa-áraṇe. 22 indra ava-cấkaçat. 23 sṛija ấ. 24 ádhvaryo *iti*. siñcá. bhára. 25 bhinát. ava-ásṛijat. 26 hiména avidhyat. 27 niḥ-túre áshâḷhâya pra-sakshíṇe. deváttam — gâyata 37, 4. 30 = 626, 45. — 33, 2 váso *iti* nireké. svabdî-iva. 3 dhṛishṇo *iti*. makshú.

gāyāndhaso māda índrāya medhyātithe | yáḥ sámmiçlo háryor yáḥ suté sácâ vajrī rátho hiraṇyáyaḥ || 4 || yáḥ sushavyáḥ sudákshiṇa inó yáḥ sukrátur gṛiṇé | yá âkaráḥ sahásrâ yáḥ çatámagha índro yáḥ pûrbhíd âritáḥ || 5 || 7 ||

yó dhṛishitó yó 'vṛito yó ásti çmáçrushu çritáḥ | víbhûtadyumnaç cyávanaḥ purushṭutáḥ krátvâ gaúr iva çâkináḥ || 6 || ká îṃ veda suté sácâ píbantaṃ kád váyo dadhe | ayáṃ yáḥ púro vibhinátty ójasâ mandânáḥ çipry ándhasaḥ || 7 || dânâ mṛigó ná vâraṇáḥ purutrā caráthaṃ dadhe | nákish ṭvâ ní yamad ā suté gamo mahāṅç carasy ójasâ || 8 || yá ugráḥ sánn ánishṭritaḥ sthiró ráṇâya sáṃskṛitaḥ | yádi stotúr maghávâ çṛiṇávad dhávaṃ néndro yoshaty ā gamat || 9 || satyám itthā vṛíshéd asi vṛishajûtir nó 'vṛitaḥ | vṛishâ hy ùgra çṛiṇvishé parâváti vṛísho arvâváti çrutáḥ || 10 || 8 ||

vṛishaṇas te abhīçavo vṛishâ káçâ hiraṇyáyī | vṛishâ rátho maghavan vṛishaṇâ hárî vṛishâ tvám çatakrato || 11 || vṛishâ sótâ sunotu te vṛíshann ṛijîpinn ā bhara | vṛishâ dadhanve vṛishaṇaṃ nadīshv ā túbhyaṃ sthâtar harīṇâm || 12 || éndra yâhi pîtáye mádhu çavishṭha somyám | nāyám áchâ maghávâ çṛiṇávad gíro bráhmokthā ca sukrátuḥ || 13 || váhantu tvâ ratheshṭhām ā hárayo rathayújaḥ | tiráç cid aryáṃ sávanâni vṛitrahann anyéshâṃ yā çatakrato || 14 || asmākam adyāntamaṃ stómaṃ dhishva mahâmaha | asmākaṃ te sávanâ santu çáṃtamâ mádâya dyuksha somapâḥ || 15 || 9 ||

nahí shás táva nó máma çástré anyásya ráṇyati | yó

33, 4 gāya ándhasaḥ máde. 5 su-savyáḥ. çatá-maghaḥ. 6 ávṛitaḥ. víbhûta-dyumnaḥ. 7 çiprī. 8 nákiḥ tvâ. 9 áni-stritaḥ. hávam ná índraḥ. yoshati. 10 vṛishâ ít. vṛisha-jûtiḥ naḥ ávṛitaḥ. hí ugra. vṛísho *iti*. 13 ā indra. ná ayám ácha. bráhma ukthā. 14 rathe -sthām. 15 adyá ántamam. mahâ-maha. 16 sáḥ. nó *iti*.

asmắn vîrá ắnayat || 16 || índraç cid ghâ tád abravît striyắ açâsyám mánaḥ | utó áha krátuṃ raghúm || 17 || sáptî cid ghâ madacyútâ mithunắ vahato rátham | évéd dhữr vṛíshṇa úttarâ || 18 || adhâḥ paçyasva mópári saṃtarắm pâdakaú hara | mắ te kaçaplakaú dṛiçan strî hí brahmắ babhữvitha || 19 || 10 ||

34 (654). anushṭubh. 16—18 gâyatrî.

Éndra yâhi háribhir úpa káṇvasya sushṭutím | divó amúshya çắsato divắṃ yayá divâvaso || 1 || ắ tvâ grắvâ vádann ihá somî ghósheṇa yachatu | divó amúshya — || 2 || átrâ ví nemír eshâm úrâṃ ná dhûnute vṛîkaḥ | divó amúshya — || 3 || ắ tvâ káṇvâ ihắvase hávante vắjasâtaye | divó amúshya — || 4 || dádhâmi te sutắnâṃ vṛíshṇe ná pûrvapắyyam | divó amúshya — || 5 || 11 ||

smátpuraṃdhir na ắ gahi viçvátodhîr na ûtáye | divó amúshya — || 6 || ắ no yâhi mahemate sáhasrote çátâmagha | divó amúshya — || 7 || ắ tvâ hótâ mánurhito devatrắ vakshad îḍyaḥ | divó amúshya — || 8 || ắ tvâ madacyútâ hárî çyenám pakshéva vakshataḥ | divó amúshya — || 9 || ắ yâhy aryá ắ pári svâhâ sómasya pîtáye | divó amúshya — || 10 || 12 ||

ắ no yâhy úpaçruty ukthéshu raṇayâ ihá | divó amúshya — || 11 || sárûpair ắ sú no gahi sámbhṛitaiḥ sámbhṛitâçvaḥ | divó amúshya — || 12 || ắ yâhi párvatebhyaḥ samudrásyắdhi vishṭápaḥ | divó amúshya — || 13 || ắ no gáv-

---

33, 16 ắ anayat. 17 gha. utó *iti*. 18 gha. evá ít. 19 mắ upári. kaça-plakaú. — 34, 1 ắ indra. divâvaso *iti* divâ-vaso. 3 átra. 4 ihá ávase. 6 smát-puraṃdhiḥ. viçvátaḥ-dhîḥ. 7 mahe-mate sáhasra-ûte çáta-magha. 9 pakshắ-iva. 11 raṇaya ihá. 12 sámbhṛita-açvaḥ. 13 samudrásya ádhi.

yâny âçvyâ sahásrâ çûra dardṛihi | divó amúshya — || 14 || â naḥ sahasraçó bharâyútâni çatấni ca | divó amúshya — || 15 || â yád índraç ca dádvahe sahásraṃ vásurocishaḥ | ójishṭham âçvyam paçúm || 16 || yá ṛijrấ vấtarañhaso 'rushấso raghushyádaḥ | bhrấjante sûryâ iva || 17 || pấrâvatasya râtíshu draváccakreshv âçúshu | tíshṭhaṃ vánasya mádhya ấ || 18 || 13 ||

35 (655). uparishṭâjjyotis. 22. 24 paṅkti. 23 mahâbṛihatî.

Agnínéndreṇa váruṇena víshṇunâdityaí rudraír vásubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa ca sómam pibatam açvinâ || 1 || víçvâbhir dhîbhír bhúvanena vâjinâ divấ pṛithivyấdribhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 2 || víçvair devaís tribhír ekâdaçaír ihấdbhír marúdbhir bhṛígubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 3 || jushéthâṃ yajnám bódhataṃ hávasya me víçvehá devau sávanấva gachatam | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa césham no voḷham açvinâ || 4 || stómaṃ jushethâṃ yuvaçéva kanyánâṃ víçvehá devau sávanấva gachatam | sajóshasâ ushásâ sûryena césham — || 5 || gíro jushethâm adhvaráṃ jushethâṃ víçvehá devau sávanấva gachatam | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa césham — || 6 || 14 ||

hâridravéva patatho vánéd úpa sómaṃ sutám mahishévấva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa ca trír vartír yâtam açvinâ || 7 || hańsấv iva patatho adhvagấv iva sómaṃ sutám mahishévấva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa

---

34, 15 sahasra-çâḥ bhara ayútâni. 16 vásu-rocishaḥ. 17 yé ṛijrâḥ. raghu-syádaḥ. 18 dravát-cakreshu. mádhye. — 35, 1 agnínâ índreṇa. víshṇunâ âdityaíḥ. sacâ-bhúvâ. sa-jóshasau. 2 pṛithivyấ ádri-bhiḥ. 3 ihá at-bhíḥ. 4 víçvâ ihá. sávanâ áva. ca ấ ísham. 5 yuvaçấ-iva. 7 hâridravấ-iva. vánâ ít. mahishấ-iva áva.

ca trír — ‖ 8 ‖ çyenắv iva patatho havyádâtaye sómaṃ sutám mahishévắva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca trír — ‖ 9 ‖ píbataṃ ca tripṇutáṃ cấ ca gachatam prajắṃ ca dhattắṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ no dhattam açvinâ ‖ 10 ‖ jáyataṃ ca prá stutaṃ ca prá câvatam prajắṃ ca dhattắṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ — ‖ 11 ‖ hatáṃ ca çátrûn yátataṃ ca mitríṇaḥ prajắṃ ca dhattắṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ — ‖ 12 ‖ 15 ‖

mitrắváruṇavantâ utá dhármavantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír yâtam açvinâ ‖ 13 ‖ áṅgirasvantâ utá víshṇuvantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír — ‖ 14 ‖ ṛibhumántâ vṛishaṇâ vắjavantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír — ‖ 15 ‖ bráhma jinvatam utá jinvataṃ dhíyo hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ sunvató açvinâ ‖ 16 ‖ kshatráṃ jinvatam utá jinvataṃ nṛ́n hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ — ‖ 17 ‖ dhenűr jinvatam utá jinvataṃ víço hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ — ‖ 18 ‖ 16 ‖

átrer iva çṛiṇutam pûrvyástutiṃ çyâvắçvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa cấçvinâ tiróahnyam ‖ 19 ‖ sargắñ iva sṛijataṃ sushṭutír úpa çyâvắçvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa cấçvinâ — ‖ 20 ‖ raçmíñr iva yachatam adhvarắñ úpa çyâvắçvasya sunvató

35, 10 ca ấ ca. ca űrjam. 11 ca avatam. 13 mitrắváruṇa -vantau. ca âdityaíḥ. 14 áṅgirasvantau. 19 ca áçvinâ tiráḥ-ahnyam.

madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sûryeṇa câçvinâ — || 21 || arvâg râthaṃ ní yachatam píbataṃ somyám mádhu | â yâtam açvinâ gatam avasyúr vâm ahám huve dhattáṃ rátnâni dâçúshe || 22 || namovâké prásthite adhvaré narâ vivákshaṇasya pîtáye | â yâtam açvinâ — || 23 || svâhâkṛitasya tṛimpataṃ sutásya devâv ándhasaḥ | â yâtam açvinâ — || 24 || 17 ||

36 (656). çakvarî. 7 mahâpaṅkti.

Avitâsi sunvató vṛiktábarhishaḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám ádhârayan víçvâḥ sehânáḥ pṛítanâ urú jráyaḥ sám apsujín marútvâñ indra satpate || 1 || prâva stotâram maghavann áva tvâm píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 2 || ûrjâ devâñ ávasy ójasâ tvâm píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 3 || janitâ divó janitâ pṛithivyâḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 4 || janitâçvânâṃ janitâ gávâm asi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 5 || átṛiṇâṃ stómam adrivo mahás kṛidhi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 6 || çyâvâçvasya sunvatás táthâ çṛiṇu yáthâçṛiṇor átreḥ kármâṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka ín nṛishâhya índra bráhmâṇi vardháyan || 7 || 18 ||

37 (657). mahâpaṅkti. 1 atijagatî.

Prédám bráhma vṛitratûryeshv âvitha prá sunvatáḥ çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya sávanasya

---

35, 22 píbataṃ — mádhu = 501, 15. â yâtam — gatam = 628, 6. — 36, 1 avitâ asi. píba. apsu-jít. 2 prá ava. 5 janitâ áçvânâm. 7 yáthâ áçṛiṇoḥ. ít nṛi-sáhye. — 37, 1 prá idám. çacî-pate.

vṛitrahann anedya píbâ sómasya vajrivaḥ || 1 || sehâná ugra pṛítanâ abhí drúhaḥ çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya — || 2 || ekarâḷ asyá bhúvanasya râjasi çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya — || 3 || sasthâvânâ yavayasi tvám éka íc chacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya — || 4 || kshémasya ca prayújaç ca tvám îçishe çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya — || 5 || kshatrấya tvam ávasi ná tvam âvitha çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mâdhyaṃdinasya — || 6 || çyâvấçvasya rébhatas táthâ çṛiṇu yáthấçṛiṇor átreḥ kármâṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka ín nṛishấhya índra kshatrấṇi vardháyan || 7 || 19 ||

38 (658). gâyatri.

Yajnásya hí sthá ṛitvíjâ sásnî vấjeshu kármasu | índrâgnî tásya bodhatam || 1 || toçấsâ rathayấvânâ vṛitraháṇấparâjitâ | índrâgnî tásya bodhatam || 2 || idáṃ vâm madirám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | índrâgnî tásya bodhatam || 3 || jushéthâṃ yajnám ishṭáye sutáṃ sómaṃ sadhastutî | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 4 || imấ jushethâṃ sávanâ yébhir havyấny ûháthuḥ | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 5 || imấṃ gâyatrávartaniṃ jushéthâṃ sushṭutím máma | índrâgnî ā́ gataṃ narâ || 6 || 20 ||

prâtaryấvabhir ā́ gataṃ devébhir jenyâvasû | índrâgnî sómapîtaye || 7 || çyâvấçvasya sunvató 'trîṇâṃ çṛiṇutaṃ hávam | índrâgnî sómapîtaye || 8 || evấ vâm ahva ûtáye yáthấhuvanta médhirâḥ | índragnî sómapîtaye || 9 || ấhâṃ

37, 1 píba. 4 sa-sthấvânâ. ít çaci-pate. 7 vgl. 656, 7. — 38, 2 vṛitra-hánâ áparâ-jitâ. 4 sadhastuti-índrâgnî *iti*. 8 átrîṇâṃ. 9 evá. ahve. yáthâ áhuvanta. 10 ấ ahám.

sárasvatîvator indrâgnyór ávo vṛiṇe | yấbhyâṃ gâyatrám ṛicyáte || 10 || 21 ||

39 (659). mahâpaṅkti.

Agním astoshy ṛigmíyam agním îḷấ yajádhyai | agnír devấñ anaktu na ubhé hí vidáthe kavír antáç cárati dûtyàṃ nábhantâm anyaké same || 1 || ny àgne návyasâ vácas tanűshu çáṅsam eshâm | ny árâtî rárâvṇâṃ víçvâ aryó árâtîr itó yuchantv âmúro nábhantâm anyaké same || 2 || ágne mánmâni túbhyaṃ *káṃ ghṛitáṃ* ná juhva âsáni | sá devéshu prá cikiddhi tváṃ hy ási pûrvyáḥ çivó dûtó vivásvato nábhantâm anyaké same || 3 || tát-tad agnír váyo dadhe yáthâ-yathâ kṛipaṇyáti | ûrjấhutir vásûnâṃ çáṃ ca yóç ca máyo dadhe víçvasyai deváhûtyai nábhantâm anyaké same || 4 || sá ciketa sáhîyasâgníç citréṇa kármaṇâ | sá hótâ çáçvatînâṃ dákshiṇâbhir abhîvṛita *inóti* ca pratîvyàṃ nábhantâm anyaké same || 5 || 22 ||

agnír jâtấ devấnâm agnír veda mártânâm apîcyàm | agníḥ sá draviṇodấ agnír dvấrâ vy ûrṇute svâhuto návîyasâ nábhantâm anyaké same || 6 || agnír devéshu sáṃvasuḥ sá vikshú yajníyâsv ấ | sá mudấ kấvyâ purú víçvam bhűmeva pushyati devó devéshu yajníyo nábhantâm anyaké same || 7 || yó agníḥ saptámânushaḥ çrito víçveshu síndhushu | tám ấganma tripastyám mandhâtúr dasyuhántamam agníṃ yajnéshu pûrvyáṃ nábhantâm anyaké same || 8 || agnís trîṇi tridhấtûny ấ ksheti vidáthâ kavíḥ | sá trîñr ekâdaçấñ ihá yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párishkṛito

---

38, 10 sárasvati-vatoḥ. — 39, 1 ubhé-vidáthe *iti*. 2 ní agne. ní árâtiḥ. 3 juhve. hí. 4 ûrjấ-âhutiḥ. 5 sáhîyasâ agníḥ. abhí -vṛitaḥ. 6 ví ûrṇute sú-âhutaḥ. 7 bhűma-iva. 8 ấ aganma. 9 yákshat ca pipráyat. pári-kṛitaḥ.

nábhantâm anyaké same || 9 || tvâṃ no agna âyúshu tvâṃ devéshu pûrvya vásva éka irajyasi | tvấm ấpaḥ parisrútaḥ pári yanti svásetavo nábhantâm anyaké same || 10 || 23 ||

40 (660). mahâpaṅkti. 2 çakvarî. 12 trishṭubh.

Índrâgnî yuvâṃ sú naḥ sáhantâ dấsatho rayím | yéna dṛiḷhấ samátsv ấ vîḷú cit sâhishîmáhy agnír váneva vấta ín nábhantâm anyaké same || 1 || nahí vâṃ vavráyâmahé 'théndram íd yajâmahe çávishṭhaṃ nṛiṇấṃ náram | sá naḥ kadấ cid árvatâ gámad ấ vấjasâtaye gámad ấ medhásâtaye nábhantâm anyaké same || 2 || tấ hí mádhyam bhárâṇâm indrâgnî adhikshitáḥ | tấ u kavitvanấ kavî pṛichyámânâ sakhîyaté sáṃ dhîtám açnutaṃ narâ nábhantâm anyaké same || 3 || abhy àrca nabhâkavád indrâgnî yajásâ girấ | yáyor víçvam idáṃ jágad iyáṃ dyaúḥ pṛithivî mahy ùpásthe bibhṛitó vásu nábhantâm anyaké same || 4 || prá bráhmâṇi nabhâkavád indrâgníbhyâm irajyata | yấ saptábudhnam arṇaváṃ jihmábâram aporṇutá índra îçâna ójasâ nábhantâm anyaké same || 5 || ápi vṛiçca purâṇavád vratáter iva gushpitám ójo dâsásya dambhaya | vayáṃ tád asya sámbhṛitaṃ vásv índreṇa ví bhajemahi nábhantâm anyaké same || 6 || 24 ||

yád indrâgnî jánâ imé vihváyante tánâ girấ | asmấkebhir nṛíbhir vayáṃ sâsahyấma pṛitanyató vanuyấma vanushyató nábhantâm anyaké same || 7 || yấ nú çvetấv avó divá uccárâta úpa dyúbhiḥ | indrâgnyór ánu vratám úhânâ yanti síndhavo yấnt sîm bandhấd ámuñcatâṃ nábhantâm

---

39, 10 agne. svá-setavaḥ. — 40, 1 sahishímáhi. vánâ-iva vấte ít. 2 vavráyâmahe átha índram. 3 indrâgnî *iti* adhi-kshitáḥ taú. sakhi-yaté. 4 abhí arca. mahî upá-sthe. 5 jihmá-bâram apa-úrṇutâḥ. 7 sasahyấma. 8 ut-cárâtaḥ. úhânâḥ.

anyaké same ‖ 8 ‖ pûrvîsh ṭa indrópamâtayaḥ pûrvîr utá práçastayaḥ sûno hinvásya harivaḥ | vásvo vîrásyâpṛíco yấ nú sấdhanta no dhíyo nábhantâm anyaké same ‖ 9 ‖ tám çiçîtâ suvṛiktíbhis tveshám sátvânam ṛigmíyam | utó nú cid yá ójasâ çúshṇasyâṇḍấni bhédati jéshat svàrvatîr apó nábhantâm anyaké same ‖ 10 ‖ tám çiçîtâ svadhvarấm satyám sátvânam ṛitvíyam | utó nó cid yá óhata âṇḍấ çúshṇasya bhédaty ájaiḥ svàrvatîr apó nábhantâm anyaké same ‖ 11 ‖ evéndrâgníbhyâm pitṛiván návîyo mandhâtṛivád aṅgirasvád avâci | tridhấtunâ çármaṇâ pâtam asmấn vayám syâma pátayo rayîṇấm ‖ 12 ‖ 25 ‖

41 (661). mahâpaṅkti.

Asmấ û shú prábhûtaye váruṇâya marúdbhyó 'rcâ vidúshṭarebhyaḥ | yó dhîtấ mấnushâṇâm paçvó gấ iva rákshati nábhantâm anyaké same ‖ 1 ‖ tám û shú samanấ girấ pitṛîṇấm ca mánmabhiḥ | nâbhâkásya práçastibhir yáḥ síndhûnâm úpodaye saptásvasâ sá madhyamó nábhantâm anyaké same ‖ 2 ‖ sá kshápaḥ pári shasvaje ny ùsró mâyáyâ dadhe sá víçvam pári darçataḥ | tásya vénîr ánu vratám ushás tisró avardhayan nábhantâm anyaké same ‖ 3 ‖ yáḥ kakúbho nidhârayáḥ pṛithivyấm ádhi darçataḥ | sá mấtâ pûrvyám padám tád váruṇasya sáptyam sá hí gopấ ivéryo nábhantâm anyaké same ‖ 4 ‖ yó dhartấ bhúvanânâm yá usrấṇâm apîcyấ véda nấmâni gúhyâ | sá kavíḥ kấvyâ purú rûpấm dyaúr iva pushyati nábhantâm anyaké same ‖ 5 ‖ 26 ‖

40, 9 pûrvîḥ te indra úpa-mâtayaḥ. vîrásya â-pṛícaḥ yấḥ. 10 çiçita. utó *iti*. çúshṇasya âṇḍấni. 11 çiçîta. utó *iti*. óhate. 12 evá indrâgní-bhyâm pitṛi-vát. — 41, 1 asmaí ûṃ *iti* sú. marút-bhyaḥ árca vidúḥ-tarebhyaḥ. 2 ûṃ *iti* sú. úpa ut-ayé. 3 sasvaje ní usráḥ. 4 ni-dhârayáḥ. iva íryaḥ.

yásmin víçvâni kắvyâ cakré nắbhir iva çritắ | tritáṃ jûtí saparyata vrajé gắvo ná saṃyúje yujé áçvâñ ayukshata nábhantâm anyaké same || 6 || yá âsv átka âçáye víçvâ jâtắny eshâm | pári dhắmâni mármṛiçad váruṇasya puró gáye víçve devắ ánu vratáṃ nábhantâm anyaké same || 7 || sá samudró apîcyàs turó dyắṃ iva rohati ní yád âsu yájur dadhé | sá mâyắ arcínâ padắstṛiṇân nắkam ắruhan nábhantâm anyaké same || 8 || yásya çvetắ vicakshaṇắ tisró bhûmîr adhikshitáḥ | trír úttarâṇi pàprátur váruṇasya dhruváṃ sádaḥ sá saptânắm irajyati nábhantâm anyaké same || 9 || yáḥ çvetắñ ádhinirṇijaç cakré kṛishṇắñ ánu vratắ | sá dhắma pûrvyám mame yáḥ skambhéna ví ródasî ajó ná dyắṃ ádhârayan nábhantâm anyaké same || 10 || 27 ||

42 (662). 1—3 trishṭubh. 4—6 anushṭubh.

Ástabhnâd dyắṃ ásuro viçvávedâ ámimîta varimắṇam pṛithivyắḥ | ắsîdad víçvâ bhúvanâni samrắḍ víçvét tắni váruṇasya vratắni || 1 || evắ vandasva váruṇam bṛihántaṃ namasyắ dhîram amṛítasya gopắm | sá naḥ çárma trivárûthaṃ ví yaṅsat pâtáṃ no dyâvâpṛithivî upásthe || 2 || imắṃ dhíyaṃ çikshamâṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáṃ çiçâdhi | yáyâti víçvâ duritắ tárema sutármâṇam ádhi nắvaṃ ruhema || 3 || ắ vâṃ grắvâṇo açvinâ dhîbhír víprâ acucyavuḥ | nắsatyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 4 || yáthâ vâm átrir açvinâ gîrbhír vípro ájohavît | nắsatyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 5 || evắ vâm

---

41, 7 â-çáye. 8 padắ ástṛiṇât. ắ aruhat. 9 adhi-kshitáḥ. 10 ádhi-nirnijaḥ. ródasî *iti*. ádhârayat. — 42, 1 ắ asîdat. víçvâ ít. 2 evá. namasyá. dyâvâpṛithivî *iti*. 3 yáyâ áti. su -tármâṇam.

ahva ûtáye yáthāhuvanta médhirāḥ | nāsatyā sómapîtaye nábhantām anyaké same || 6 || 28 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

43 (663). gâyatrî.

Imé víprasya vedháso 'gnér ástṛitayajvanaḥ | gíraḥ stómāsa îrate || 1 || ásmai te pratiháryate jātavedo vícarshaṇe | ágne jánāmi sushṭutím || 2 || ârokā iva ghéd áha tigmā agne táva tvíshaḥ | dadbhír vánāni bapsati || 3 || hárayo dhūmáketavo vātajûtā úpa dyávi | yátante vṛíthag agnáyaḥ || 4 || eté tyé vṛíthag agnáya iddhāsaḥ sám adṛikshata | ushásām iva ketávaḥ || 5 || 29 ||

kṛishṇā rájāṅsi patsutáḥ prayāṇe jātávedasaḥ | agnír yád ródhati kshámi || 6 || dhāsíṃ kṛiṇvāná óshadhîr bápsad agnír ná vâyati | púnar yán táruṇîr ápi || 7 || jihvābhir áha nánnamad arcíshā jañjaṇābhávan | agnír váneshu rocate || 8 || apsv àgne sádhish ṭáva saúshadhîr ánu rudhyase | gárbhe sāñ jâyase púnaḥ || 9 || úd agne táva tád ghṛitād arcí rocata āhutam | níṅsānaṃ juhvò múkhe || 10 || 30 ||

ukshāṇṇāya vaçāṇṇāya sómapṛishṭhāya vedháse | stómair vidhemāgnáye || 11 || utá tvā námasā vayáṃ hótar vāreṇyakrato | ágne samídbhir îmahe || 12 || utá tvā bhṛiguvác chuce manushvád agna āhuta | aṅgirasvád dhavāmahe || 13 || tvám hy àgne agnínā vípro víprena sánt satā | sákhā sákhyā samidhyáse || 14 || sá tvám víprāya dāçúshe rayíṃ dehi sahasríṇam | ágne vîrávatīm ísham || 15 || 31 ||

ágne bhrātaḥ sáhaskṛita róhidaçva çúcivrata | imáṃ

42, 6 evā — médhirāḥ = 658, 9. — 43, 1 gha ít. 8 jañjaṇā-bhávan. 9 ap-sú agne sádhiḥ táva sáḥ óshadhīḥ. 10 arcíḥ rocate. 11 ukshá-annāya vaçā-annāya. vidhema agnáye. 13 bhṛigu-vát çuce. agne. havāmahe. 14 hí agne.

stómaṃ jushasva me || 16 || utá tvâgne máma stúto vâçrâya pratiháryate | goshṭhám gâva ivâçata || 17 || túbhyaṃ tâ aṅgirastama víçvâḥ sukshitáyaḥ príthak | ágne kámâya yemire || 18 || agníṃ dhîbhír manîshíṇo médhirâso vipaçcítaḥ | admasádyâya hinvire || 19 || táṃ tvâm ájmeshu vâjínaṃ tanvânâ agne adhvarám | váhniṃ hótâram îḷate || 20 || 32 ||

purutrâ hí sadṛíñ ási víço víçvâ ánu prabhúḥ | samátsu tvâ havâmahe || 21 || tám îḷishva yá âhuto 'gnír vibhrâjate ghṛitaíḥ | imáṃ naḥ çṛiṇavad dhávam || 22 || táṃ tvâ vayáṃ havâmahe çṛiṇvántaṃ jâtávedasam | ágne ghnántam ápa dvíshaḥ || 23 || viçâṃ râjânam ádbhutam ádhyakshaṃ dhármaṇâm imám | agníṃ îḷe sá u çravat || 24 || agníṃ viçvâyuvepasam máryaṃ ná vâjínaṃ hitám | sáptiṃ ná vâjayâmasi || 25 || 33 ||

ghnán mṛidhrâṇy ápa dvísho dáhan rákshâṅsi viçváhâ | ágne tigména dîdihi || 26 || yáṃ tvâ jánâsa indhaté manushvád aṅgirastama | ágne sá bodhi me vácaḥ || 27 || yád agne divijâ ásy apsujâ vâ sahaskṛita | táṃ tvâ gîrbhír havâmahe || 28 || túbhyaṃ ghét té jánâ imé víçvâḥ sukshitáyaḥ príthak | dhâsíṃ hinvanty áttave || 29 || té ghéd agne svâdhyó 'hâ víçvâ nṛicákshasaḥ | tárantaḥ syâma durgáhâ || 30 || 34 ||

agníṃ mandrám purupriyáṃ çîrám pâvakáçocisham | hṛidbhír mandrébhir îmahe || 31 || sá tvám agne vibhâvasuḥ sṛijánt sûryo ná raçmíbhiḥ | çárdhan támâṅsi jighnase || 32 || tát te sahasva îmahe dâtráṃ yán nópadásyati | tvád agne váryaṃ vásu || 33 || 35 ||

43, 17 tvâ agne. go-sthám. iva âçata. 14 adma-sádyâya. 21 = 631, 8. 22 hávam. 24 ádhi-aksham. 25 viçvâyu-vepasam. 28 divi-jâḥ. apsu-jâḥ. 29 gha ít. 30 té — svâdhyò = 639, 17. áhâ. 32 vibhâ-vasuḥ. 33 yát ná upa-dásyati.

44 (664). gâyatrî.

Samídhâgníṃ duvasyata ghṛitaír bodhayatā́tithim | ā́smin havyā́ juhotana || 1 || ágne stómaṃ jushasva me várdhasvâ-néna mánmanâ | práti sûktā́ni harya naḥ || 2 || agníṃ dûtám puró dadhe havyavā́ham úpa bruve | devā́ñ ā́ sâdayâd ihá || 3 || út te bṛihánto arcáyaḥ samidhânásya dîdivaḥ | ágne çukrā́sa îrate || 4 || úpa tvâ juhvò máma ghṛitā́cîr yantu haryata | ágne havyā́ jushasva naḥ || 5 || 36 ||

mandráṃ hótâram ṛitvíjaṃ citrábhânuṃ vibhā́vasum | agním îḷe sá u çravat || 6 || pratnáṃ hótâram ī́ḍyaṃ júshṭam agníṃ kavíkratum | adhvarā́ṇâm abhiçríyam || 7 || jushânó añgirastamemā́ havyā́ny ânushák | ágne yajnáṃ naya ṛituthā́ || 8 || samidhâná u santya çukraçoca ihā́ vaha | cikitvā́n daívyaṃ jánam || 9 || vípraṃ hótâram adrúhaṃ dhûmáketuṃ vibhā́vasum | yajnā́nâṃ ketúm îmahe || 10 || 37 ||

ágne ní pâhi nas tvám práti shma deva rī́shataḥ | bhindhí dvéshaḥ sahaskṛita || 11 || agníḥ pratnéna mánmanâ çúmbhânas tanvàṃ svā́m | kavír vípreṇa vâvṛidhe || 12 || ûrjó nápâtam ā́ huve 'gním pâvakáçocisham | asmín yajné svadhvaré || 13 || sá no mitramahas tvám ágne çukréṇa çocíshâ | devaír ā́ satsi barhíshi || 14 || yó agníṃ tanvò dáme devám mártaḥ saparyáti | tásmâ íd dîdayad vásu || 15 || 38 ||

agnír mûrdhā́ diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyā́ ayám | apā́ṃ rétâṅsi jinvati || 16 || úd agne çúcayas táva çukrā́ bhrā́janta îrate | táva jyótîṅshy arcáyaḥ || 17 || ī́çishe vā́ryasya hí dâtrásyâgne svàrpatiḥ | stotā́ syâṃ táva çármaṇi || 18 || tvā́m agne manîshíṇas tvā́ṃ hinvanti cíttibhiḥ | tvā́ṃ vardhantu

---

44, 1 sam-ídhâ agním. bodhayata átithim ā́ asmin. 2 vardhásva anéna. 6 agním — çravat = 663, 24. 8 añgiraḥ-tama imā́. naya ṛitu-thā́. 9 çukra-çoce ihá ā́. 11 sma. ríshataḥ. 12 vavṛidhe. 14 devaír — barhíshi = 12, 4. 15 tásmai. 17 çukrā́ḥ. 18 dâtrásya agne svàḥ-patiḥ.

no gíraḥ ‖ 19 ‖ ádabdhasya svadhāvato dûtásya rébhataḥ sádâ | agnéḥ sakhyáṃ vṛiṇîmahe ‖ 20 ‖ 39 ‖

agníḥ çúcivratatamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata āhutaḥ ‖ 21 ‖ utá tvâ dhîtáyo máma gíro vardhantu viçváhâ | ágne sakhyásya bodhi naḥ ‖ 22 ‖ yád agne syāṃ ahāṃ tvāṃ tvāṃ vâ ghâ syā́ ahám | syúsh ṭe satyā́ ihāçíshaḥ ‖ 23 ‖ vásur vásupatir hí kam ásy agne vibhāvasuḥ | syāma te sumatāv ápi ‖ 24 ‖ ágne dhṛitávratâya te samudrā́yeva síndhavaḥ | gíro vâçrā́sa îrate ‖ 25 ‖ 40 ‖

yúvânaṃ viçpátiṃ kavíṃ viçvā́dam puruvépasam | agníṃ çumbhâmi mánmabhiḥ ‖ 26 ‖ yajnā́nâṃ rathyè vayáṃ tigmájambhâya vîḷáve | stómair ishemâgnáye ‖ 27 ‖ ayám agne tvé ápi jaritā́ bhûtu santya | tásmai pâvaka mṛiḷaya ‖ 28 ‖ dhī́ro hy ásy admasád vípro ná jāgṛiviḥ sádâ | ágne dîdáyasi dyávi ‖ 29 ‖ purā́gne duritébhyaḥ purā́ mṛidhrébhyaḥ kave | prá ṇa āyur vaso tira ‖ 30 ‖ 41 ‖

45 (665). gâyatrî.

Ā́ ghâ yé agnim indhaté stṛiṇánti barhír ânushák | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 1 ‖ bṛihánn íd idhmá eshâm bhū́ri çastám pṛithúḥ sváruḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 2 ‖ áyuddha íd yudhā́ vṛítaṃ çū́ra ā́jati sátvabhiḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ ‖ 3 ‖ ā́ bundáṃ vṛitrahā́ dade jâtáḥ pṛichad ví mâtáram | ká ugrā́ḥ ké ha çṛiṇvire ‖ 4 ‖ práti tvâ çavasī́ vadad girāv ápso ná yodhishat | yás te çatrutvám âcaké ‖ 5 ‖ 42 ‖

utá tvám maghavañ chṛiṇu yás te váshṭi vavákshi tát |

44, 21 çúciḥ rocate. 23 gha. syúḥ te. íhá â-çíshaḥ. 25 samudrā́ya-iva. 26 viçva-ádam puru-vépasam. 27 ishema agnáye. 28 tásmai — mṛiḷaya = 12, 9. 29 hí ási adma-sát. 30 purā́ agne. naḥ. vaso *iti*. — 45, 1 gha. 3 ā́ ajati. 4 ké ugrā́ḥ. 6 çṛiṇu.

yád vîḷáyâsi vîḷú tát || 6 || yád âjíṃ yā́ty âjikṛíd índraḥ svaçvayúr úpa | rathī́tamo rathī́nâm || 7 || ví shú víçvâ abhiyújo vájrin víshvag yáthâ vṛiha | bhávā́ naḥ suçrávastamaḥ || 8 || asmā́kaṃ sú rátham purá índraḥ kṛiṇotu sâtáye | ná yáṃ dhū́rvanti dhûrtáyaḥ || 9 || vṛijyā́ma te pári dvíshó 'raṃ te çakra dâváne | gaméméd indra gómataḥ || 10 || 43 ||

çánaiç cid yánto adrivó 'çvâvantaḥ çatagvínaḥ | vivákshaṇâ anehásaḥ || 11 || ûrdhvā́ hí te divé-dive sahásrâ sûnṛítâ çatā́ | jaritṛíbhyo vimáṅhate || 12 || vidmā́ hí tvâ dhanaṃjayám *índra* dṛiḷhā́ *cid* *ârujám* | âdâríṇaṃ *yáthâ* gáyam || 13 || kakuháṃ *cit* tvâ kave mándantu dhṛishṇav índavaḥ | ā́ tvâ paṇíṃ yád ī́mahe || 14 || yás te revā́ñ ádâçuriḥ pramamársha magháttaye | tásya no véda ā́ bhara || 15 || 44 ||

imá u tvâ ví cakshate sákhâya indra somínaḥ | pushṭā́vanto yáthâ paçúm || 16 || utá tvā́badhiraṃ vayáṃ çrútkarṇaṃ sántam ûtáye | dûrā́d *ihá* havâmahe || 17 || yác chuçrûyā́ imáṃ hávaṃ durmárshaṃ cakriyâ utá | bháver âpír no ántamaḥ || 18 || yác cid *dhí* te ápi vyáthir jaganvā́ṅso ámanmahi | godā́ íd indra bodhi naḥ || 19 || ā́ tvâ rambháṃ ná jívrayo rarabhmā́ çavasas pate | uçmási tvâ sadhástha ā́ || 20 || 45 ||

stotrám índrâya gâyata purunṛimṇā́ya sátvane | nákir yáṃ vṛiṇvaté yudhí || 21 || abhí tvâ vṛishabhâ suté sutáṃ sṛijâmi pîtáye | tṛimpā́ vy àçnuhî mádam || 22 || mā́ tvâ mûrā́ avishyávo mópahásvâna ā́ dabhan | mā́kîm brahmadvísho vanaḥ || 23 || ihá tvâ góparîṇasâ mahé mandantu rā́-

---

45, 7 svaçva-yúḥ. rathí-tamaḥ rathínâm. 8 sú. bháva. 10 dvíshaḥ áram. gaméma ít. 11 adri-vaḥ áçva-vantaḥ çata-gvínaḥ. 13 vidmá. â-rujám â-dâríṇam. 14 dhṛishṇo *iti*. 16 imé. pushṭá-vantaḥ. 17 tvâ ábadhiram. 18 çuçruyā́ḥ. 19 yát cit hí. 20 rarabhmá. sadhá-sthe. 22 vṛishabha. tṛimpá ví açnuhi. 23 mā́ upa-hásvânaḥ. 24 gó-parîṇasâ.

dhase | sáro gauró yáthâ piba || 24 || yấ vṛitrahấ parâváti sánâ návâ ca cucyuvé | tấ saṃsátsu prá vocata || 25 || 46 ||

ápibat kadrúvaḥ sutám índraḥ sahásrabâhve | átrâdedishṭa paúṅsyam || 26 || satyáṃ tát turváçe yádau vídâno ahnavâyyám | vy ânaṭ turváṇe çámi || 27 || taráṇiṃ vo jánânâṃ tradâṃ vấjasya gómataḥ | samânám u prá çaṅsisham || 28 || ṛibhukshấṇaṃ ná vártava ukthéshu tugryâvṛídham | índraṃ sóme sácâ suté || 29 || yáḥ kṛintád id ví yonyáṃ triçókâya girím pṛithúm | góbhyo gâtúṃ níretave || 30 || 47 ||

yád dadhishé manasyási mandânáḥ préd íyakshasi | mấ tát kar indra mṛiḷáya || 31 || dabhráṃ cid dhí tvấvataḥ kṛitấṃ çṛiṇvé ádhi kshámi | jígâtv indra te mánaḥ || 32 || távéd u tấḥ sukîrtáyó 'sann utá práçastayaḥ | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 33 || mấ na ékasminn ấgasi mấ dváyor utá trishú | vádhîr mấ çûra bhûrishu || 34 || bibháyâ hí tvấvata ugrấd abhiprabhaṅgínaḥ | dasmấd ahám ṛitîsháhaḥ || 35 || 48 ||

mấ sákhyuḥ çúnam ấ vide mấ putrásya prabhûvaso | âvṛítvad bhûtu te mánaḥ || 36 || kó nú maryâ ámithitaḥ sákhâ sákhâyam abravît | jahấ kó asmád îshate || 37 || evấre vṛishabhâ suté 'sinvan bhûry âvayaḥ | çvaghnîva nivátâ cáran || 38 || ấ ta etấ vacoyújâ hárî gṛibhṇe sumádrathâ | yád îm brahmábhya íd dádaḥ || 39 || bhindhí víçvâ ápa dvíshaḥ pári bấdho jahî mṛídhaḥ | vásu spârhám tád ấ bhara || 40 || yád vîḷấv indra yát sthiré yát párçâne párâbhṛitam | vásu spârhám tád ấ bhara || 41 || yásya te viçvámânusho bhûrer dattásya védati | vásu spârhám tád ấ bhara || 42 || 49 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

45, 26 átra adedishṭa. 27 ví ânaṭ. 29 vártave. tugrya-vṛídham. índraṃ — suté = 5, 2. 30 níḥ-etave. 31 prá íṭ. 32 hí. 33 táva íṭ. su-kîrtáyaḥ ásan. yád — naḥ = 626, 25. 35 bibháya. abhiprabhaṅgínaḥ. ṛiti-sáhaḥ. 36 prabhuvaso *iti* prabhu-vaso â-vṛítvat. 38 vṛishabha suté ásinvan. çvaghnî-iva. 39 te. sumát-rathâ. 40 jahí.

46 (666). 1 pâdanicṛit. 2—4. 6. 10. 28. 29. 33 gâyatrî. 5 kakubh. 7. 11. 19. 25. 27. 29 bṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 26. 28 satobṛihatî. 12 viparîtâ. 13 dvipadâ bṛihatî. 14 pipîlikamadhyâ. 15 kakubh nyaṅkuçirâ. 16 virâj. 71 jagatî. 18 uparishṭâdbṛihatî. 20 vishamapadâ. 21. 22. 24. 32 paṅkti. 30 dvipadâ virâj. 31 ushṇih.

Tvấvataḥ purûvaso vayám indra praṇetaḥ | smási sthâtar harîṇâm ‖ 1 ‖ tvấṃ hí satyám adrivo vidmá dâtấram ishấm | vidmá dâtấraṃ rayîṇấm ‖ 2 ‖ ā́ yásya te mahimấnaṃ çátamûte çátakrato | gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ ‖ 3 ‖ sunîthó ghâ sá mártyo yám marúto yám aryamấ | mitráḥ pấnty adrúhaḥ ‖ 4 ‖ dádhâno gómad áçvavad suvî́ryam âdityájûta edhate | sádâ râyấ puruspṛíhâ ‖ 5 ‖ 1 ‖

tám índraṃ dấnam îmahe çavasânám ábhîrvam | îçânaṃ râyá îmahe ‖ 6 ‖ tásmin hí sánty ûtáyo víçvâ ábhîravaḥ sácâ | tám ā́ vahantu sáptayaḥ purûvásum mádâya hárayaḥ sutám ‖ 7 ‖ yás te mádo váreṇyo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá âdadíḥ svàr nṛíbhir yáḥ pṛítanâsu dushṭáraḥ ‖ 8 ‖ yó dushṭáro viçvavâra çravấyyo vấjeshv ásti tarutấ | sá naḥ çavishṭha sávanấ vaso gahi gaméma gómati vrajé ‖ 9 ‖ gavyó shú ṇo yáthâ purấçvayótá rathayấ | varivasyá mahâmaha ‖ 10 ‖ 2 ‖

nahí te çûra rā́dhasó 'ntaṃ vindấmi satrấ | daçasyấ no maghavan nṛ́ cid adrivo dhíyo vấjebhir âvitha ‖ 11 ‖ yá ṛishváḥ çrâvayátsakhâ víçvét sá veda jánimâ purushṭutáḥ | tám víçve mânushâ yugéndraṃ havante tavisháṃ yatásrucaḥ ‖ 12 ‖ sá no vấjeshv avitấ purûvásuḥ puraḥsthâtấ maghávâ vṛitrahấ bhuvat ‖ 13 ‖ abhí vo vîrám ándhaso má-

---

46, 1 puruvaso *iti* puru-vaso. pranetar *iti* pra-netaḥ. 3 çátam-ûte 4 gha. 7 puru-vásum. 8 dustáraḥ. 9 sávanâ ā́ vaso *iti*. 10 gavyó *iti* (d. i. gavyấ u) sú naḥ. purấ açva-yấ utá ratha-yấ. mahâ-maha. 11 rā́dhasaḥ ántam. daçasyá. nú. 12 çravayát-sakhâ víçvâ ít. jánima. yugấ índram. 13 puru-vásuḥ.

deshu gâya girâ mahâ vícetasam | índraṃ nâma çrútyaṃ çâkínaṃ váco yáthâ || 14 || dadî rékṇas tanvè dadír vásu dadír vâjeshu puruhûta vâjínam | nûnám átha || 15 || 3 ||

víçveshâm irajyántaṃ vásûnâṃ sâsahvâṅsaṃ cid asyá várpasaḥ | kṛipayató nûnám áty átha || 16 || maháḥ sú vo áram ishe stávâmahe mîḷhúshe araṃgamâya jágmaye | yajnébhir gîrbhír viçvámanushâm marútâm iyakshasi gâye tvâ námasâ girâ || 17 || yé pâtáyante ájmabhir girîṇâṃ snúbhir eshâm | yajnám mahishváṇînâṃ sumnáṃ tuvishváṇînâm prâdhvaré || 18 || prabhaṅgáṃ durmatînâm índra çavishṭhâ bhara | rayím asmábhyaṃ yújyaṃ codayanmate jyéshṭhaṃ codayanmate || 19 || sánitaḥ súsanitar úgra cítra cétishṭha sûṇṛita | prâsâhâ samrâṭ sáhurim sáhantam bhujyúṃ vâjeshu pûrvyam || 20 || 4 ||

â sá etu yá îvad âṅ ádevaḥ pûrtám âdadé | yáthâ cid váço açvyáḥ pṛithuçrávasi kânîtè 'syâ vyúshy âdadé || 21 || shashṭím sahásrâçvyasyâyútâsanam úshṭrâṇâṃ viṅçatim çatâ | dáça çyâvînâṃ çatâ dáça tryàrushîṇâṃ dáça gávâṃ sahásrâ || 22 || dáça çyâvâ ṛidhádrayo vîtávârâsa âçávaḥ | mathrâ nemím ní vâvṛituḥ || 23 || dâṅâsaḥ pṛithuçrávasaḥ kânîtásya surâdhasaḥ | ráthaṃ hiraṇyáyaṃ dádan máṅhishṭhaḥ sûrír abhûd várshishṭham akṛita çrávaḥ || 24 || â no vâyo mahé táne yâhí makhâya pâjase | vayám hí te cakṛimâ bhûri dâváne sadyáç cin máhi dâváne || 25 || 5 ||

yó áçvebhir váhate vásta usrâs tríḥ saptá saptatînâm | ebhíḥ sómebhiḥ somasúdbhiḥ somapâ dânâya çukrapûtapâḥ

46, 15 dadíḥ rékṇaḥ. 16 kṛipa-yatáḥ. 18 mahi-svánînâm. tuvi-svánînâm prá adhvaré. 19 çavishṭha â. codayat-mate. 20 sánitar *iti* sú-sanitaḥ. pra-sáhâ. 21 â. kânîté asyâḥ vi-úshi â-dadé. 22 sahásrâ áçvyasya ayútâ asanam. trí-arushîṇâm. 23 ṛidhát-rayaḥ vîtá-vârâsaḥ. mathrâḥ. vavṛituḥ. 24 dádat. 25 cakṛimá. cit. 26 váste. soma-pâḥ. çukrapûta-pâḥ.

‖ 26 ‖ yó ma imáṃ cid u tmánāmandac citráṃ dâváne | aratvé ákshe náhushe sukṛítvani sukṛíttarâya sukrátuḥ ‖ 27 ‖ ucathyè vápushi yáḥ svarā̃ḷ utá vâyo ghṛitasnā̃ḥ | áçveshitaṃ rájeshitaṃ çúneshitam prā̃jma tád idáṃ nú tát ‖ 28 ‖ ádha priyám ishirā̃ya shashṭíṃ sahásrâsanam | áçvânâm ín ná vṛíshṇâm ‖ 29 ‖ gā̃vo ná yûthám úpa yanti vádhraya úpa mā̃ yanti vádhrayaḥ ‖ 30 ‖ ádha yác cā̃rathe gaṇé çatám úshṭrâñ ácikradat | ádha çvítneshu viṃçatíṃ çatā̃ ‖ 31 ‖ çatáṃ dâsé balbûthé vípras táruksha ā̃ dade | té te vâyav imé jánâ mádantīndragopâ mádanti devágopâḥ ‖ 32 ‖ ádha syā̃ yóshaṇâ mahī̃ pratîcī̃ váçam açvyám | ádhirukmâ ví nîyate ‖ 33 ‖ 6 ‖

47 (667). mahâpaṅkti.

Máhi vo mahatā̃m ávo váruṇa mítra dâçúshe | yám âdityâ abhí druhó rákshathâ ném aghám naçad aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 1 ‖ vidā̃ devâ aghā̃nâm ā̃dityâso apā̃kṛitim | pakshā̃ váyo yáthopári vy àsmé çárma yachatâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 2 ‖ vy àsmé ádhi çárma tát pakshā̃ váyo ná yantana | víçvâni viçvavedaso varûthyâ manâmahe 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 3 ‖ yásmâ árâsata ksháyaṃ jîvā̃tuṃ ca prácetasaḥ | mánor víçvasya ghéd imá âdityā̃ râyá îçate 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 4 ‖ pári ṇo vṛiṇajann aghā̃ durgā̃ṇi rathyò yathâ | syā̃méd índrasya çármaṇy âdityā̃nâm utā̃vasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

46, 27 me. tmánâ ámandat. 28 áçva-ishitam rájaḥ-ishitam çúnâ-ishitam prá ájma. 29 sahásrâ asanam. ít. 30 mâ ā̃. 31 yát. 32 táruksha. vâyo *iti*. jánāḥ mádanti índra-gopāḥ. 33 ádhi-rukmâ. — 47, 1 rákshatha ná îm. su-ûtáyaḥ. 2 vidá. apa-ākṛitim. yáthâ upári ví asmé *iti*. yachata aneháśaḥ. 3 ví asmé *iti*. 4 yásmai. gha ít imé âdityāḥ. 5 naḥ. syáma ít. utá ávasi. syâméd — çármaṇi = 4, 6.

parihvṛitéd anā́ jáno yushmā́dattasya vâyati | dévâ ádabhram âça vo yám âdityâ áhetanâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 6 || ná tám tigmám caná tyájo ná drâsad abhí tám gurú | yásmâ u çárma saprátha ā́dityâso árâdhvam aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 7 || yushmé devâ ápi shmasi yúdhyanta iva vármasu | yûyám mahó na énaso yûyám árbhâd urushyatâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 8 || áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu | mātā́ mitrásya reváto 'ryamṇó váruṇasya câneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 9 || yád devâḥ çárma çaraṇā́m yád bhadrā́m yád anâturám | tridhā́tu yád varûthyàm tád asmā́su ví yantanâneháso va utáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 10 || 8 ||

ā́dityâ áva hí khyátā́dhi kūlâd iva spáçaḥ | sutîrthám árvato yathā́nu no neshathâ sugám aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 11 || néhá bhadrā́m rakshasvíne nā́vayaí nópayā́ utá | gáve ca bhadrā́m dhenáve vîrā́ya ca çravasyatè 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 12 || yád âvír yád apîcyàm dévâso ásti dushkṛitám | trité tád víçvam âptyá âré asmád dadhâtanâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 13 || yác ca góshu dushvápnyam yác câsmé duhitar divaḥ | tritā́ya tád vibhâvary âptyā́ya párâ vahâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 14 || nishkám vâ ghâ kṛiṇávate srájam vâ duhitar divaḥ | trité dushvápnyam sárvam âptyé pári dadmasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 15 || 9 ||

47, 6 pari-hvṛitā́ ít. yushmā́-dattasya. áhetana anehásaḥ. 7 yásmai. 8 smasi. urushyata anehásaḥ. 9 ca anehásaḥ. 10 yantana anehásaḥ. 11 khyáta ádhi. yathâ ánu. neshatha. 12 ná ihá. ná ava-yaí ná upa-yaí. çravasyaté anehásaḥ. 13 âptyé. dadhâtana anehásaḥ. 14 yát. duḥ-svápnyam yát ca asmé *iti*. vaha anehásaḥ. 15 gha.

tádannâya tádapase tám bhâgám upasedúshe | tritấya ca dvitấya cósho dushvápnyaṃ vahâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 16 ‖ yáthâ kalấṃ yáthâ çaphấṃ yátha ṛiṇáṃ saṃnáyâmasi | evấ dushvápnyaṃ sárvam âptyé sáṃ nayâmasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 17 ‖ ájaishmâdyấsanâma cấbhûmấnâgaso vayám | úsho yásmâd dushvápnyâd ábhaishmấpa tád uchatv aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ ‖ 18 ‖ 10 ‖

48 (668). trishṭubh. 5 jagatî.

Svâdór abhakshi váyasaḥ sumedhấḥ svâdhyò varivovíttarasya | víçve yáṃ devấ utá mártyâso mádhu bruvánto abhí saṃcáranti ‖ 1 ‖ antáç ca prấgâ áditir bhavâsy avayâtấ háraso daívyasya | índav índrasya sakhyáṃ jushâṇáḥ çraúshṭîva dhúram ánu râyá ṛidhyâḥ ‖ 2 ‖ ápâma sómam amṛitâ abhûmấganma jyótir ávidâma devấn | kíṃ nûnám asmấn kṛiṇavad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya ‖ 3 ‖ çáṃ no bhava hṛidá ấ pîtá indo pitéva soma sûnáve suçévaḥ | sákheva sákhya uruçaṅsa dhîráḥ prá ṇa ấyur jîváse soma târîḥ ‖ 4 ‖ imé mâ pîtấ yaçásа urushyávo rátham ná gávaḥ sám anâha párvasu | té mâ rakshantu visrásaç carítrâd utá mâ srấmâd yavayantv índavaḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

agníṃ ná mâ mathitáṃ sáṃ didîpaḥ prá cakshaya kṛiṇuhí vásyaso naḥ | áthâ hí te máda ấ soma mánye revấṅ iva prá carâ pushṭím ácha ‖ 6 ‖ ishiréṇa te mánasâ sutásya bhakshîmáhi pítryasyeva râyáḥ | sóma râjan prá ṇa

---

47, 16 tát-annâya tát-apase. upa-sedúshe. ca úshaḥ. vaha anehásaḥ. 17 yáthâ ṛiṇám. evá. 18 ájaishma adyá ásanâma ca ábhûma ánâgasaḥ. ábhaishma ápa. — 48, 1 su-âdhyàḥ varivovít-tarasya. 2 prá agàḥ. índo *iti*. çraúshṭî-iva. râyé. 3 abhûma áganma. 4 hṛidé. pitấ-iva. sákhâ-iva. sákhye. naḥ. 5 pîtấḥ. 6 átha. máde. cara. 7 pítryasya-iva. naḥ.

ấyûñshi târîr áhânîva sûryo vâsarāṇi || 7 || sóma râjan mṛiḷáyâ, naḥ svastí táva smasi vratyâs tásya viddhi | álarti dáksha utá manyúr indo mấ no aryó anukâmám párâ dâḥ || 8 || tvám hí nas tanvàḥ soma gopấ gấtre-gâtre nishasátthâ nṛicákshâḥ | yát te vayám praminấma vratấni sá no mṛiḷa sushakhấ deva vásyaḥ || 9 || ṛidûdáreṇa sákhyâ saceya yó mâ ná ríshyed dharyaçva pîtáḥ | ayám yáḥ sómo ny ádhâyy asmé tásmâ índram pratíram emy ấyuḥ || 10 || 12 ||

ápa tyấ asthur ánirâ ámîvâ nír atrasan támishîcîr ábhaishuḥ | ấ sómo asmấñ aruhad víhâyâ áganma yátra pratiránta ấyuḥ || 11 || yó na índuḥ pitaro hṛitsú pîtó 'martyo mártyāñ âvivéça | tásmai sómâya havíshâ vidhema mṛiḷîké asya sumataú syâma || 12 || tvám soma pitṛíbhiḥ saṃvidânó 'nu dyấvâpṛithivî ấ tatantha | tásmai ta indo havíshâ vidhema vayám syâma pátayo rayîṇấm || 13 || trấtâro devâ ádhi vocatâ no mấ no nidrấ îçata mótá jálpiḥ | vayám sómasya viçváha priyấsaḥ suvîrâso vidátham ấ vadema || 14 || tvám naḥ soma viçváto vayodhấs tvám svarvíd ấ viçâ nṛicákshâḥ | tvám na inda ûtíbhiḥ sajóshâḥ pâhí paççấtâd utá vâ purástât || 15 || 13 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

49 (669). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ágna ấ yâhy agníbhir hótâraṃ tvâ vṛiṇîmahe | ấ tvấm anaktu práyatâ havíshmatî yájishṭham barhír âsáde || 1 || áchâ hí tvâ sahasaḥ sûno añgiraḥ srúcaç cáranty adhvaré | ûrjó nápâtaṃ ghṛitákeçam îmahe 'gníṃ yajnéshu pûrvyám

---

48, 7 áhâni-iva. 8 mṛiḷáya. 9 gopấḥ. ni-sasáttha. su-sakhấ. 10 hari-açva. ní ádhâyi. tásmai. pra-tíram. 11 ámîvâḥ. ví-hâyâḥ. pra-tiránte. 12 ámartyaḥ. 13 ánu dyấvâpṛithivî *iti*. te. 14 vocata. ni-drấ îçata mấ utá. 15 viça. indo *iti*. — Die vâlakhilya-Hymnen, die, gemäfs der Angabe der anukramaṇî, in den Handschriften an dieser Stelle sich eingeschoben finden, s. am Schlusse. — 49, 1 ágne. 2 ácha.

‖ 2 ‖ ágne kavír vedhā́ asi hótā́ pâvaka yákshyaḥ | mandró yájishṭho adhvaréshv ī́ḍyo víprebhiḥ çukra mánmabhiḥ ‖ 3 ‖ ádrogham ā́ vahoçató yavishṭhya devā́ñ ajasra vîtáye | abhí práyâṅsi súdhitā́ vaso gahi mándasva dhîtíbhir hitáḥ ‖ 4 ‖ tvám ít sapráthâ asy ágne trâtar ṛitás kavíḥ | tvā́m víprâsaḥ samidhâna dîdiva ā́ vivâsanti vedhásaḥ ‖ 5 ‖ 14 [32] ‖

çócâ çocishṭha dîdihí viçé máyo rā́sva stotré mahā́ñ asi | devā́nâṃ çárman máma santu sûráyaḥ çatrûshā́haḥ svagnáyaḥ ‖ 6 ‖ yáthâ cid vṛiddhám atasám ágne saṃjū́rvasi kshámi | evā́ daha mitramaho yó asmadhrúg durmánmâ káç ca vénati ‖ 7 ‖ mā́ no mártâya ripáve rakshasvíne mā́gháçaṅsâya rîradhaḥ | ásredhadbhis taráṇibhir yavishṭhya çivébhiḥ pâhi pâyúbhiḥ ‖ 8 ‖ pâhí no agna ékayâ pâhy ùtá dvitī́yayâ | pâhí gîrbhis tisṛíbhir ûrjâm pate pâhí catasṛíbhir vaso ‖ 9 ‖ pâhí víçvasmâd rakshásо árâvṇaḥ prá sma vấjeshu no 'va | tvā́m íd dhí nédishṭhaṃ devátâtaya âpím nákshâmahe vṛidhé ‖ 10 ‖ 15 [33] ‖

ā́ no agne vayovṛídhaṃ rayím pâvaka çáṅsyam | rā́svâ ca na upamâte puruspṛíhaṃ súnîtî sváyaçastaram ‖ 11 ‖ yéna váṅsâma pṛítanâsu çárdhatas táranto aryá âdíçaḥ | sá tvā́m no vardha práyasâ çacîvaso jínvâ dhíyo vasuvídaḥ ‖ 12 ‖ çíçâno vṛishabhó yathâgníḥ çríñge dávidhvat | tigmā́ asya hánavo ná pratidhṛíshe sujámbhaḥ sáhaso yahúḥ ‖ 13 ‖ nahí te agne vṛishabha pratidhṛíshe jámbhâso yád vitíshṭhase | sá tvā́m no hotaḥ súhutaṃ havísh kṛidhi váṅsvâ no vā́ryâ purú ‖ 14 ‖ çéshe váneshu mâtróḥ sā́m tvâ mártâsa indhate | átandro havyā́ vahasi havishkṛíta ā́d íd devéshu râjasi ‖ 15 ‖ 16 [34] ‖

49, 4 vaha uçatáḥ. sú-dhitâ ā́. 6 çóca. çatru-sáhaḥ su-agnáyaḥ. 7 evá. asma-dhrúk. mā́ aghá-çaṅsâya. 9 agne. pâhí utá. 10 hí. devá-tâtaye. 11 rā́sva. 12 jínva. 13 yathâ agníḥ çríñge *iti*. 14 havíḥ. váṅsva.

saptá hótâras tám íd îḷate tvâgne sutyájam áhrayam | bhinátsy ádriṃ tápasâ ví çocishâ prâgne tishṭha jánâṉ áti || 16 || agním-agniṃ vo ádhriguṃ huvéma vṛiktábarhishaḥ | agníṃ hitáprayasaḥ çaçvatîshv ấ hótâraṃ carshaṇîṉâm || 17 || kétena çármant sacate sushâmâny ágne túbhyaṃ cikitvánâ | ishaṇyáyâ naḥ pururúpam ấ bhara vâjaṃ nédishṭham ûtáye || 18 || ágne járitar viçpátis tepânó deva rakshásaḥ | áproshivân gṛihápatir mahâṉ asi divás pâyúr duroṇayúḥ || 19 || mấ no ráksha ấ veçîd âghṛiṇîvaso mấ yâtúr yâtumâvatâm | parogavyûty ánirâm ápa kshúdham ágne sédha rakshasvínaḥ || 20 || 17 [35] ||

50 (670). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ubháyaṃ çriṇávac ca na índro arvâg idáṃ vácaḥ | satrâcyâ maghávâ sómapîtaye dhiyấ çávishṭha ấ gamat || 1 || táṃ hí svarâjaṃ vṛishabháṃ tám ójase dhisháṇe nishṭatakshátuḥ | utópamâṉâm prathamó ní shîdasi sómakâmaṃ hí te mánaḥ || 2 || ấ vṛishasva purûvaso sutásyendrâṉdhasaḥ | vidmấ hí tvâ harivaḥ pṛitsú sâsahím ádhrishṭaṃ cid dadhṛishváṇim || 3 || áprâmisatya maghavan táthéd asad índra krátvâ yáthâ váçaḥ | sanéma vâjaṃ táva çiprinn ávasâ makshû cid yánto adrivaḥ || 4 || çagdhy û shú çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | bhágaṃ ná hí tvâ yaçásaṃ vasuvídam ánu çûra cárâmasi || 5 || 18 [36] ||

pauró áçvasya purukṛíd gávâm asy útso deva hiraṇyáyaḥ | nákir hí dâṉam parimárdhishat tvé yád-yad yấmi

---

49, 16 tvâ ágne. prá agne. 18 su-sâmâni. 19 áproshi-vân. 20 âghṛiṇivaso *ity* âghṛiṇi-vaso. yâtu-mâvatâm. paraḥ-gavyûtî. — 50, 1 çriṇávat. 2 dhisháṇe *iti* niḥ-tatakshátuḥ utá upa-mâṉâm. sîdasi. 3 sutásya indra ándhasaḥ vidmá. 4 áprâmi-satya. táthâ ít. makshú. 5 çagdhí ûm *iti* sú çaci-pate.

tád ấ bhara ‖ 6 ‖ tvám hy éhi cérave vidấ bhágam vásuttaye | úd vâvṛishasva maghavan gávishṭaya úd indrấçvamishṭaye ‖ 7 ‖ tvám purũ sahásrâṇi çatấni ca yûthấ dânấya manhase | ấ puraṃdaráṃ cakṛima vípravacasa índraṃ gấyantó 'vase ‖ 8 ‖ avipró vâ yád ávidhad vípro vendra te vácaḥ | sá prá mamandat tvâyấ çatakrato prấcâmanyo áhaṃsana ‖ 9 ‖ ugrábâhur mrakshakṛítvâ puraṃdaró yádi me çṛiṇávad dhávam | vasûyávo vásupatiṃ çatákratuṃ stómair índraṃ havâmahe ‖ 10 ‖ 19 [37] ‖

ná pâpấso manâmahe nấrâyâso ná jáḷhavaḥ | yád ín nv índraṃ vṛíshaṇaṃ sácâ suté sákhâyaṃ kṛiṇávâmahai ‖ 11 ‖ ugráṃ yuyujma pṛítanâsu sâsahím ṛiṇákâtim ádâbhyam | védâ bhṛimáṃ cit sánitâ rathîtamo vâjínaṃ yám íd û náçat ‖ 12 ‖ yáta indra bháyâmahe táto no ábhayaṃ kṛidhi | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhir ví dvísho ví mṛídho jahi ‖ 13 ‖ tvám hí râdhaspate rấdhaso mahấḥ ksháyasyấsi vidhataḥ | táṃ tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutấvanto havâmahe ‖ 14 ‖ índraḥ spáḷ utá vṛitrahấ paraspấ no váreṇyaḥ | sá no rakshishac caramáṃ sá madhyamáṃ sá paççất pâtu naḥ puráḥ ‖ 15 ‖ 20 [38] ‖

tvám naḥ paççấd adharấd uttarất purá índra ní pâhi viçvátaḥ | âré asmát kṛiṇuhi daívyam bhayám âré hetîr ádevîḥ ‖ 16 ‖ adyấdyâ çváḥ-çva índra trấsva paré ca naḥ | víçvâ ca no jaritṝnt satpate áhâ dívâ náktaṃ ca rakshishaḥ ‖ 17 ‖ prabhañgî çũro maghávâ tuvîmaghaḥ sámmiçlo

---

50, 7 hí ấ ihi. vidấḥ. vavṛishasva. gó-ishṭaye. indra áçvam-ishṭaye. 8 purú. gấyantaḥ ávase. 9 vâ indra. prấcâmanyo *iti* prấcâ-manyo áham-sana. 10 hávam. 11 ná árâyâsaḥ. ít nú. 12 ṛiṇá-kâtim. véda. rathí-tamaḥ. ûṃ *iti*. 13 çagdhí. tát. 14 ksháyasya ási. 15 spáṭ. paraḥ-páḥ. rakshishat. 17 adyá-adya. 18 tuví-maghaḥ.

vîryâya kám | ubhấ te bâhû́ vríshaṇâ çatakrato ní yấ vájram mimikshátuḥ || 18 || 21 [39] ||

51 (671). paṅkti. 7—9 bṛihatî.

Pró asmâ úpastutim bháratâ yáj jújoshati | ukthaír índrasya mấhinaṃ váyo vardhanti somíno bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 1 || ayujó ásamo nṛíbhir ékaḥ kṛishṭî́r ayấsyaḥ | pûrvî́r áti prá vâvṛidhe víçvâ jâtấny ójasâ bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 2 || áhitena cid árvatâ jîrádânuḥ sishâsati | pravấcyam indra tát táva vîryấṇi karishyató bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 3 || ấ yâhi kṛiṇávâma ta índra bráhmâṇi várdhanâ | yébhiḥ çavishṭha câkáno bhadrám ihá çravasyaté bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 4 || dhṛishatáç cid dhṛishán mánaḥ kṛiṇóshîndra yát tvám | tîvraiḥ sómaiḥ saparyató námobhiḥ pratibhû́shato bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 5 || áva cashṭa ṛícîshamo 'vatấñ iva mấnushaḥ | jushṭvî́ dákshasya sominaḥ sákhâyaṃ kṛiṇute yújam bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 6 || 22 [40] ||

víçve ta indra vîryàṃ devấ ánu krátuṃ daduḥ | bhúvo víçvasya gópatiḥ purushṭuta bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 7 || gṛiṇé tád indra te çáva upamấṃ devátâtaye | yád dháṅsi vṛitrám ójasâ çacîpate bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 8 || sámaneva vapushyatáḥ kṛiṇávan mấnushâ yugấ | vidé tád índraç cétanam ádha çrutó bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 9 || új jâtám indra te çáva út tvấm út táva krátum | bhû́rigo bhû́ri vâvṛidhur mághavan táva çármaṇi bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 10 || aháṃ ca tvấṃ ca vṛitrahant sấṃ yujyâva saníbhya

---

51, 1 pró *iti* asmai. bhárata yát. 4 te. 5 dhṛishát. kṛiṇóshi indra. 6 cashṭe. 7 te. 8 háṅsi. 9 sámanâ-iva. kṛiṇávat. 10 út. bhû́rigo *iti* bhû́ri-go.

ā́ | arâtîvā́ cid adrivó 'nu nau çûra manṡate bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 11 || satyám íd vā́ u tám vayám índram stavâma nā́nṛitam | mahā́ñ ásunvato vadhó bhū́ri jyótîṅshi sunvató bhadrā́ índrasya râtáyaḥ || 12 || 23 [41] ||

52 (672). gâyatrî. 1. 4. 5. 7 anushṭubh. 12 trishṭubh.

Sá pûrvyó mahā́nâṃ venáḥ krátubhir ânaje | yásya dvárâ mánush pitā́ devéshu dhíya ânajé || 1 || divó mā́nam nót sadant sómapṛishṭhâso ádrayaḥ | ukthā́ bráhma ca çáṅsyâ || 2 || sá vidvā́ñ áṅgirobhya índro gā́ avṛiṇod ápa | stushé tád asya paúṅsyam || 3 || sá pratnáthâ kavivṛidhá índro vâkásya vakshaṇíḥ | çivó arkásya hómany asmatrā́ gantv ávase || 4 || ā́d û nú te ánu krátum svā́hâ várasya yájyavaḥ | çvâtrám arkā́ anûshaténdra gotrásya dâváne || 5 || índre víçvâni vîryā́ kṛitā́ni kártvâni ca | yám arkā́ adhvarā́ṃ vidúḥ || 6 || 24 [42] ||

yát pā́ñcajanyayâ viçéndre ghóshâ ásṛikshata | ástṛiṇâd barháṇâ vipò 'ryó mā́nasya sá kshā́yaḥ || 7 || iyám u te ánushṭutiç cakṛishé tā́ni paúṅsyâ | prā́vaç cakrásya vartaním || 8 || asyá vríshṇo vyódana urú kramishṭa jîváse | yávaṃ ná paçvá ā́ dade || 9 || tád dádhânâ avasyávo yushmā́bhir dákshapitaraḥ | syā́ma marútvato vṛidhé || 10 || bā́ḷ ṛitvíyâya dhā́mna ṛíkvabhiḥ çûra nonumaḥ | jéshâmendra tváyâ yujā́ || 11 || asmé rudrā́ mehánâ párvatâso vṛitrahátye bhárahûtau sajóshâḥ | yáḥ çáṅsate stuvaté dhā́yi pajrá índrajyeshṭhâ asmā́ñ avantu devā́ḥ || 12 || 25 [43] ||

51, 11 arâti-vā́. adri-vaḥ ánu. 12 vaí. ná ánṛitam. — 52, 1 mánuḥ. 2 ná út. 5 ûṃ *iti*. anûshata índra. 7 viçā́ índre. vipáḥ aryáḥ. 8 ánu-stutiḥ. prá âvaḥ. 9 vi-ódane. 11 bā́ṭ. dhā́mne. jéshâma indra. 12 rudrā́ḥ.

53 (673). gâyatrî.

Út tvâ mandantu stómâḥ kṛiṇushvá râdho adrivaḥ | áva brahmadvísho jahi || 1 || padấ paṇîñr arâdháso ní bâdhasva mahâñ́ asi | nahí tvâ káç caná práti || 2 || tvám îçishe sutấnâm índra tvám ásutânâm | tváṃ rấjâ jánânâm || 3 || éhi préhi kshâyo divy âghóshañ carshaṇînâm | óbhé pṛiṇâsi ródasî || 4 || tyáṃ cit párvataṃ girím çatávantaṃ sahasríṇam | ví stotṛíbhyo rurojitha || 5 || vayám u tvâ dívâ suté vayáṃ náktaṃ havâmahe | asmấkaṃ kấmam ấ pṛiṇa || 6 || 26 [44] ||

kvà syá vṛishabhó yúvâ tuvigrîvó ánânataḥ | brahmấ kás táṃ saparyati || 7 || kásya svit sávanaṃ vṛíshâ jujushvấñ áva gachati | índraṃ ká u svid ấ cake || 8 || káṃ te dânấ asakshata vṛítrahan káṃ suvîryâ | ukthé ká u svid ántamaḥ || 9 || ayáṃ te mânushe jáne sómaḥ pûrúshu sûyate | tásyéhi prá dravâ píba || 10 || ayáṃ te çaryaṇấvati sushómâyâm ádhi priyáḥ | ârjîkîye madíntamaḥ || 11 || tám adyá rấdhase mahé cấrum mádâya ghṛíshvaye | éhîm indra drávâ píba || 12 || 27 [45] ||

54 (674). gâyatrî.

Yád indra prấg ápâg údañ nyàg vâ hûyáse nṛíbhiḥ | ấ yâhi tû́yam âçúbhiḥ || 1 || yád vâ prasrávaṇe divó mâdáyâse svàrṇare | yád vâ samudré ándhasaḥ || 2 || ấ tvâ gîrbhír mahấm urúṃ huvé gấm iva bhójase | índra sómasya pîtáye || 3 || ấ ta indra mahimấnaṃ hárayo deva te máhaḥ | ráthe vahantu bíbhrataḥ || 4 || índra gṛiṇîshá u stushé mahấñ ugrá îçânakṛít | éhi naḥ sutám píba || 5 || sutấvantas

---

53, 4 ấ ihi prá ihi. divî â-ghóshan. ấ ubhé-ródasî *iti*. 10 tásya — píba = 624, 12. 11 çaryaṇấ-vati su-sómâyâm. 12 ấ ihi îm. dráva — 54, 1 yád — nṛíbhiḥ = 624, 1. 2 svàḥ-nare. 4 te. 5 gṛiṇîshé. ấ ihi. 6 sutá-vantaḥ.

tvâ vayám práyasvanto havâmahe | idáṃ no barhír âsáde || 6 || 28 [46] ||

yác cid dhí çáçvatâm ásîndra sádhâraṇas tvám | táṃ tvâ vayáṃ havâmahe || 7 || idáṃ te somyám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | jushâṇá indra tát piba || 8 || viçvâñ aryó vipaçcító 'ti khyas tűyam á gahi | asmé dhehi çrávo bṛihát || 9 || dâtá me príshatînâṃ rájâ hiraṇyavînâm | má devâ maghávâ rishat || 10 || sahásre príshatînâm ádhi çcandrám bṛihát príthú | çukráṃ híraṇyam á dade || 11 || nápâto durgáhasya me sahásreṇa surádhasaḥ | çrávo devéshv akrata || 12 || 29 [47] ||

55 (675). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 15 anushṭubh.

Tárobhir vo vidádvasum índraṃ sabádha ûtáye | bṛihád gáyantaḥ sutásome adhvaré huvé bháraṃ ná kâríṇam || 1 || ná yáṃ dudhrá várante ná sthirá múro máde suçiprám ándhasaḥ | yá âdṛityâ çaçamânáya sunvaté dátâ jaritrá ukthyàm || 2 || yáḥ çakró mṛikshó áçvyo yó vâ kíjo hiraṇyáyaḥ | sá ûrvásya rejayaty ápâvṛitim índro gávyasya vṛitrahá || 3 || níkhâtaṃ cid yáḥ purusambhṛitáṃ vásûd id vápati dâçúshe | vajrí suçipró háryaçva ít karad índraḥ krátvâ yáthâ váçat || 4 || yád vâvántha purushṭuta purá cic chûra nṛiṇám | vayáṃ tát ta indra sám bharâmasi yajnám ukthám turáṃ vácaḥ || 5 || 30 [48] ||

sácâ sómeshu puruhûta vajrivo mádâya dyuksha somapâḥ | tvám íd dhí brahmakṛíte kámyaṃ vásu déshṭhaḥ

54, 6 idáṃ — âsáde = 13, 7. 7 = 328, 13. 9 vipaḥ-citaḥ áti. asmé — bṛihát = 9, 8. 10 hiraṇya-vînâm. devâḥ. 11 candrám. — 55, 1 vidát-vasum. 2 dudhrâḥ. sthirâḥ. â-dṛítya. jaritré. 3 ápa -vṛitim. 4 puru-sambhṛitám vásu út. 5 vavántha. cit çûra. te. 6 hí.

sunvaté bhúvaḥ || 6 || vayám enaṁ idā́ hyó 'pîpemehá vajríṇam | tásmâ u adyá samanā́ sutám bharā́ nûnám bhûshata çruté || 7 || vṛíkaç cid asya vâraṇá urâmáthir ā́ vayúneshu bhûshati | sémáṃ naḥ stómaṃ jujushāṇá ā́ gahîndra prá citráyâ dhiyā́ || 8 || kád û nv àsyā́kṛitam índrasyâsti paúṁsyam | kéno nú kaṃ çrómatena ná çuçruve janúshaḥ pári vṛitrahā́ || 9 || kád û mahír ádhṛishṭâ asya távishîḥ kád u vṛitraghnó ástṛitam | índro víçvân bekanāṭâṁ ahardṛíça utá krátvâ paṇíṁr abhí || 10 || 31 [49] ||

vayáṃ ghâ te ápûrvyéndra bráhmâṇi vṛitrahan | purûtámâsaḥ puruhûta vajrivo bhṛitíṃ ná prá bharâmasi || 11 || pûrvîç cid dhí tvé tuvikûrminn âçáso hávanta indrotáyaḥ | tiráç cid aryáḥ sávanā́ vaso gahi çávishṭha çrudhí me hávam || 12 || vayáṃ ghâ te tvé íd v índra víprâ ápi shmasi | nahí tvád anyáḥ puruhûta káç caná mághavann ásti marḍitā́ || 13 || tváṃ no asyā́ ámater utá kshudhò 'bhíçaster áva spṛidhi | tváṃ na ûtî́ táva citráyâ dhiyā́ çíkshâ çacishṭha gâtuvít || 14 || sóma íd vaḥ sutó astu kálayo mā́ bibhîtana | ápéd eshá dhvasmā́yati svayáṃ ghaishó ápâyati || 15 || 32 [50] ||

56 (676). gâyatrî.

Tyā́n nú kshatríyâṅ áva âdityā́n yâcishâmahe | sumṛiḷíkāṅ abhíshṭaye || 1 || mitró no áty aṅhatíṃ váruṇaḥ parshad aryamā́ | âdityā́so yáthâ vidúḥ || 2 || téshâṃ hí citrám ukthyàṃ várûtham ásti dâçúshe | âdityā́nâm araṃkṛíte || 3 || máhi vo mahatā́m ávo váruṇa mítrāryaman | ávâṅsy ā́ vṛi-

---

55, 7 hyáḥ ápîpema ihá. tásmai ûṃ *iti*. bhara ā́. 8 urâ-máthiḥ. sáḥ imáṃ. gahi índra. 9 ûṃ *iti* nú asya ákṛitam índrasya asti. kéno *iti*. 10 ûṃ *iti* mahîḥ. beka-nāṭân. 11 gha. ápûrvyâ índra. puru-támâsaḥ. 12 hí. hávante indra ûtáyaḥ. sávanâ ā́ vaso *iti*. 13 gha. tvé *iti*. smasi. 14 kshudháḥ abhí-çasteḥ. çíksha. 15 ápa ít. dhvasmā́ ayati. gha eshá́ḥ ápa ayati. — 56, 4 máhi — mítra = 667, 1.

ṇîmahe || 4 || jîvấn no abhí dhetanấdityâsaḥ purấ háthât | kád dha stha ḥavanaçrutaḥ || 5 || 33 [51] ||

yád vaḥ çrântấya sunvaté várûtham ásti yác chardíḥ | ténâ no ádhi vocata || 6 || ásti devâ aṅhór urv ásti rátnam ánâgasaḥ | ấdityâ ádbhutainasaḥ || 7 || mấ naḥ sétuḥ sished ayám mahé vṛiṇaktu nas pári | índra íd dhí çrutó vaçí || 8 || mấ no mṛicấ ripûṇấṃ vṛijinấnâm avishyavaḥ | dévâ abhí prá mṛikshata || 9 || utá tvấm adite mahy aháṃ devy úpa bruve | sumṛiḷîkấm abhíshṭaye || 10 || 34 [52] ||

párshi dîné gabhîrá ấñ úgraputre jíghâṅsataḥ | mấkis tokásya no rishat || 11 || anehó na uruvraja úrûci ví prásartave | kṛidhí tokấya jîváse || 12 || yé mûrdhấnaḥ kshitînấm ádabdhâsaḥ sváyaçasaḥ | vratấ rákshante adrúhaḥ || 13 || té na âsnó vṛíkâṇâm ấdityâso mumócata | stenám baddhám ivâdite || 14 || ápo shú ṇa iyáṃ çárur ấdityâ ápa durmatíḥ | asmád etv ájaghnushî || 15 || 35 [53] ||

çáçvad dhí vaḥ sudânava ấdityâ ûtíbhir vayám | purấ nûnám bubhujmáhe || 16 || çáçvantaṃ hí pracetasaḥ pratiyántaṃ cid énasaḥ | dévâḥ kṛiṇuthá jîváse || 17 || tát sú no návyaṃ sányasa ấdityâ yán múmocati | bandhấd baddhám ivâdite || 18 || nấsmấkam asti tát tára ấdityâso atishkáde | yûyám asmábhyam mṛiḷata || 19 || mấ no hetír vivásvata ấdityâḥ kṛitrímâ çáruḥ | purấ nú jaráso vadhît || 20 || ví shú dvésho vy àṅhatím ấdityâso ví sáṃhitam | víshvag ví vṛihatâ rápaḥ || 21 || 36 [54] ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

56, 4 ávâṅsy ấ v. = 646, 21. 5 dhetana ấdityâsaḥ. ha. 6 yát chardíḥ téna. 7 urú. ádbhuta-enasaḥ. 8 siset. hí. 11 gabhîré ấ. 12 uru-vraje. 14 iva adite. 15 ápo *iti* sú naḥ. 16 hí. 18 sányase. ấdityâ — múmocati = 638, 12. iva adite. 19 ná asmấkam. ati-skáde. 21 sú. ví aṅhatím. vṛihata.

57 (677). gâyatrî. 1. 4. 7. 10 anushṭubh.

Ấ tvâ ráthaṃ yáthotáye sumnấya vartayâmasi | tuvikûrmím ṛitîsháham índra çávishṭha sátpate ‖ 1 ‖ túviçushma túvikrato çácîvo víçvayâ mate | ấ paprâtha mahitvanấ ‖ 2 ‖ yásya te mahinấ mahấḥ pári jmâyántam îyátuḥ | hástâ vájraṃ hiraṇyáyam ‖ 3 ‖ viçvấnarasya vas pátim ánânatasya çávasaḥ | évaiç ca carshaṇînấm ûtî́ huve ráthânâm ‖ 4 ‖ abhíshṭaye sadấvṛidhaṃ svàrmîḷheshu yáṃ náraḥ | nấnâ hávanta ûtáye ‖ 5 ‖ 1 ‖

parómâtram ṛícîshamam índram ugráṃ surấdhasam | ît́çânaṃ cid vásûnâm ‖ 6 ‖ táṃ-tam íd rấdhase mahá índraṃ codâmi pîtáye | yáḥ pûrvyấm ánushṭutim ît́çe kṛishṭînấṃ nṛitúḥ ‖ 7 ‖ ná yásya te çavasâna sakhyám ânáṅça mártyaḥ | nákiḥ çávâṅsi te naçat ‖ 8 ‖ tvótâsas tvấ yujấpsú sû́rye mahád dhánam | jáyema pṛitsú vajrivaḥ ‖ 9 ‖ táṃ tvâ yajnébhir îmahe táṃ gîrbhír girvaṇastama | índra yáthâ cid ấvitha vấjeshu purumấyyam ‖ 10 ‖ 2 ‖

yásya te svâdú sakhyáṃ svâdvî́ práṇîtir adrivaḥ | yajnó vitantasấyyaḥ ‖ 11 ‖ urú ṇas tanvè tána urú kṣháyâya nas kṛidhi | urú ṇo yandhi jîváse ‖ 12 ‖ urúṃ nṛíbhya urúṃ gáva urúṃ ráthâya pánthâm | devávîtim manâmahe ‖ 13 ‖ úpa mâ shấḍ dvấ-dvâ náraḥ sómasya hárshyâ | tíshṭhanti svâdurâtáyaḥ ‖ 14 ‖ ṛijrấv indrotá ấ dade hárî ṛíkshasya sûnávi | âçvamedhásya róhitâ ‖ 15 ‖ 3 ‖

suráthâñ âtithigvé svabhîçúñr ârkshé | âçvamedhé supéçasaḥ ‖ 16 ‖ shấḷ áçvâñ âtithigvá indroté vadhûmataḥ | sácâ pûtákratau sanam ‖ 17 ‖ aíshu cetad vṛíshaṇvaty antár ṛij-

---

57, 1 yáthâ ûtáye. ṛiti-sáham. 5 svàḥ-mîḷheshu. hávante. 6 paráḥ-mâtram. 7 mahé. 9 tvấ-ûtâsaḥ. yujấ ap-sú. 10 puru mấyyam. 12 naḥ. táne. 13 gáve. 15 indroté. hárî *iti*. su-abhîçúñ. 17 âtithi-gvé. 18 ấ eshu. vṛíshaṇ-vatî.

réshv árushî | svabhîçúḥ káçâvatî || 18 || ná yushmé vâja-bandhavo ninitsúç caná mártyaḥ | avadyám ádhi dîdharat || 19 || 4 ||

58 (678). anushṭubh. 2 ushṇih. 4—6 gâyatrî. 11. 16 pañkti. 17. 18 bṛihatî.

Prá-pra vas trishṭúbham ísham mandádvîrâyéndave | dhiyấ vo medhásâtaye púraṃdhyấ vivâsati || 1 || nadáṃ va ódatînâṃ nadáṃ yóyuvatînâm | pátiṃ vo ághnyânâṃ dhenûnấm ishudhyasi || 2 || tấ asya sŭdadohasaḥ sómaṃ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | jánman devấnâṃ víças trishv á rocané diváḥ || 3 || abhí prá gópatiṃ giréndram arca yáthâ vidé | sûnúṃ satyásya sátpatim || 4 || á hárayaḥ sasṛijriré 'rushîr ádhi barhíshi | yátrâbhí saṃnávâmahe || 5 || 5 ||

índrâya gấva âçíraṃ duduhré vajríṇe mádhu | yát sîm upahvaré vidát || 6 || úd yád bradhnásya vishṭápaṃ gṛihám índraç ca gánvahi | mádhvaḥ pîtvấ sacevahi tríḥ saptá sákhyuḥ padé || 7 || árcata prấrcata príyamedhâso árcata | árcantu putrakấ utá púraṃ ná dhṛishṇv àrcata || 8 || áva svarâti gárgaro godhấ pári sanishvaṇat | píṅgâ pári canishkadad índrâya bráhmódyatam || 9 || á yát pátanty enyàḥ sudúghâ ánapasphuraḥ | apasphúraṃ gṛibhâyata sómam índrâya pấtave || 10 || 6 ||

ápâd índro ápâd agnír víçve devấ amatsata | váruṇa íd ihá kshayat tám ấpo abhy ànûshata vatsáṃ saṃçíçvarîr iva || 11 || sudevó asi varuṇa yásya te saptá síndhavaḥ | anuksháranti kâkúdaṃ sûrmyàṃ sushirấm iva || 12 || yó vyá-

58, 1 mandát-vîrâya índave. púram-dhyâ á. 3 sŭda-dohasaḥ. trishú. 4 girấ índram. 5 sasṛijrire árushîḥ. yátra abhí. 8 prá arcata. dhṛishṇú arcata. 9 sanisvanat. caniskadat. bráhma út-yatam. 10 ánapa-sphuraḥ apa-sphúram. 11 abhí anûshata.

tîñr áphâṇayat súyuktâñ úpa dâçúshe | takvó netâ tád íd vápur upamấ yó ámucyata ‖ 13 ‖ átīd u çakrá ohata índro víçvâ áti dvíshaḥ | bhinát kanína odanám pacyámânam paró girấ ‖ 14 ‖ arbhakó ná kumârakó 'dhi tishṭhan návam rátham | sá pakshan mahishám mṛigám pitré mâtré vibhukrátum ‖ 15 ‖ ấ tū́ suçipra dampate rátham tishṭhâ hiraṇyáyam | ádha dyukshám sacevahi sahásrapâdam arushám svastigā́m anehásam ‖ 16 ‖ tám ghem itthā́ namasvína úpa svarấjam âsate | ártham cid asya súdhitam yád étava âvartáyanti dâváne ‖ 17 ‖ ánu pratnásyaukasaḥ priyámedhâsa eshâm | pū́rvâm ánu práyatim vṛiktábarhisho hitáprayasa âçata ‖ 18 ‖ 7 ‖

Saptamo 'nuvâkaḥ.

59 (679). 1—6 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 7—12 bṛihatî. 13 ushṇih. 14 anushṭubh. 15 puraüshṇih.

Yó rấjâ carshaṇînā́m yā́tâ ráthebhir ádhriguḥ | víçvâsâm tarutā́ pṛítanânâm jyéshṭho yó vṛitrahā́ gṛiné ‖ 1 ‖ índram tám çumbha puruhanmann ávase yásya dvitā́ vidhartári | hástâya vájraḥ práti dhâyi darçató mahó divé ná sū́ryaḥ ‖ 2 ‖ nákish ṭám kármaṇâ naçad yáç cakā́ra sadā́vṛidham | índram ná yajnaír viçvágûrtam ṛíbhvasam ádhṛishṭam dhṛishṇvòjasam ‖ 3 ‖ áshâḷham ugrám pṛítanâsu sâsahím yásmin mahī́r urujráyaḥ | sám dhenávo jā́yamâne anonavur dyā́vaḥ kshā́mo anonavuḥ ‖ 4 ‖ yád dyā́va indra te çatám çatám bhū́mīr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásram sū́ryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî ‖ 5 ‖ 8 ‖

58, 14 áti ít. ohate. 15 ádhi tishṭhat. pakshat. 16 tú. tishṭha. 17 tám — âsate = 36, 7. sú-dhitam. étave. 18 ánu pratnásyaúkasaḥ = 30, 9. — 59, 3 nákish — naçat = 651, 17. dhṛishṇú-ojasam. 5 syúr *iti* syúḥ. ródasî *iti*.

ấ paprâtha mahinấ vṛíshṇyā vṛishấn víçvâ çavishṭha çávasâ | asmấñ ava maghávan gómati vraje vájriñ citrấbhir ûtíbhiḥ || 6 || ná sîm ádeva âpad ísham dîrghâyo mártyaḥ | étagvâ cid yá étaçâ yuyójate hárî índro yuyójate || 7 || tám vo mahó mahấyyam índram dânấya sakshánim | yó gâdhéshu yá ấraṇeshu hávyo vấjeshv ásti hávyaḥ || 8 || úd û shú ṇo vaso mahé mṛiçásva çûra rấdhase | úd û shú mahyaí maghavan magháttaya úd indra çrávase mahé || 9 || tvám na indra ṛitayús tvânído ní tṛimpasi | mádhye vasishva tuvinṛimṇorvór ní dâsám çiçnatho háthaiḥ || 10 || 9 ||

anyávratam ámânusham áyajvânam ádevayum | áva svấḥ sákhâ dudhuvîta párvataḥ sughnấya dásyum párvataḥ || 11 || tvám na indrâsâm háste çavishṭha dâváne | dhânấnâm ná sám gṛibhâyâsmayúr dviḥ sám gṛibhâyâsmayúḥ || 12 || sákhâyaḥ krátum ichata kathấ râdhâma çarásya | úpastutim bhojáḥ sûrír yó áhrayaḥ || 13 || bhûribhiḥ samaha ṛíshibhir barhíshmadbhiḥ stavishyase | yád itthám ékam-ekam íc chára vatsấn parâdádaḥ || 14 || karṇagṛíhyâ maghávâ çauradevyó vatsám nas tribhyá ấnayat | ajấm sûrír ná dhấtave || 15 || 10 ||

60 (680). gâyatrî. 10—15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Tvám no agne máhobhiḥ pâhí víçvasyâ árâteḥ | utá dvishó mártyasya || 1 || nahí manyúḥ paúrusheya ṭçe hí vaḥ priyajâta | tvám íd asi kshápâvân || 2 || sá no víçvebhir de-

---

59, 7 dîrghâyo *iti* dîrgha-âyo. éta-gvâ. hárî *iti*. 8 â-áraṇeshu. 9 ûm *iti* sú naḥ vaso *iti*. magháttaye. 10 indra ṛita-yúḥ tvâ-nídaḥ. tuvi-ṇṛimṇa ûrvóḥ. 11 su-ghnấya. 12 indra âsâm. gṛibhâya asma-yúḥ. 14 samaha. ít çára. parâ-dádaḥ. 15 karṇa-gṛíhya. ấ anayat.

vébhir ûrjo napâd bhádraçoce | rayíṃ dehi viçvávâram || 3 || ná tám agne árâtayo mártaṃ yuvanta râyáḥ | yáṃ trấyase dâçvấṅsam || 4 || yáṃ tvám vipra medhásâtâv ágne hinóshi dhánâya | sá távotí góshu gántâ || 5 || 11 ||

tvâṃ rayím puruvíram ágne dâçúshe mártâya | prá ṇo naya vásyo ácha || 6 || urushyấ ṇo mấ párâ dâ aghâyaté jâtavedaḥ | durâdhyè mártâya || 7 || ágne mấkish ṭe devásya râtím ádevo yuyota | tvám îçishe vásûnâm || 8 || sá no vásva úpa mâsy ûrjo napân mấhinasya | sákhe vaso jaritṛíbhyaḥ || 9 || áchâ naḥ çîráçocishaṃ gíro yantu darçatám | áchâ yajnấso námasâ purûvásum purupraçastám ûtáye || 10 || 12 ||

agníṃ sûnúṃ sáhaso jâtávedasaṃ dânấya vấryâṇâm | dvitấ yó bhûd amṛíto mártyeshv ấ hótâ mandrátamo viçí || 11 || agníṃ vo devayajyáyâgnim prayaty àdhvaré | agníṃ dhîshú prathamám agním árvaty agníṃ kshaitrâya sấdhase || 12 || agnír ishấṃ sakhyé dadâtu na íçe yó vấryâṇâm | agníṃ toké tánaye çáçvad îmahe vásuṃ sántaṃ tanûpấm || 13 || agním îḷishvấvase gấthâbhiḥ çîráçocisham | agníṃ râyé purumîḷha çrutám náro 'gníṃ sudîtáye chardíḥ || 14 || agníṃ dvésho yótavai no gṛiṇîmasy agníṃ çáṃ yóç ca dấtave | víçvâsu vikshv àvitéva hávyo bhúvad vástur ṛishûṇấm || 15 || 13 ||

61 (681). gâyatrî.

Havísh kṛiṇudhvam ấ gamad adhvaryúr vanate púnaḥ | vidvấñ asya praçấsanam || 1 || ní tigmám abhy àṅçúṃ sîdad dhótâ manấv ádhi | jushâṇó asya sakhyám || 2 || antár

---

60, 5 táva ûtî. 6 naḥ. 7 urushyá naḥ. agha-yaté. 8 mấkiḥ te. 9 napât. 10 ácha. puru-vásum. 12 deva-yajyáyâ agním pra-yatí adhvaré. 14 îḷishva ávase. 15 vikshú avitấ-iva. — 61, 1 haviḥ. 2 abhí aṅçúm. hótâ.

ichanti tấṃ jáne rudrám paró manîshâyâ | gribhṇánti jihváyâ sasám || 3 || jâmy àtîtape dhánur vayodhấ aruhad vánam | dṛishádaṃ jihváyấvadhît || 4 || cáran vatsó rúçann ihá nidâtấraṃ ná vindate | véti stótava ambyàm || 5 || 14 ||

utó nv àsya yán mahád áçvâvad yójanam bṛihád | dâmấ ráthasya dádṛiçe || 6 || duhánti saptaíkâm úpa dvấ páñca sṛijataḥ | tîrthé síndhor ádhi svaré || 7 || ấ daçábhir vivásvata índraḥ kóçam acucyavît | khédayâ trivṛítâ diváḥ || 8 || pári tridhấtur adhvaráṃ jûrṇír eti návîyasî | mádhvâ hótâro añjate || 9 || siñcánti námasâvatám uccấcakram párijmânam | nîcînabâram ákshitam || 10 || 15 ||

abhyấram íd ádrayo níshiktam púshkare mádhu | avatásya visárjane || 11 || gấva úpâvatâvatám mahî́ yajnásya rapsúdâ | ubhấ kárṇâ hiraṇyáyâ || 12 || ấ suté siñcata çríyaṃ ródasyor abhiçríyam | rasấ dadhîta vṛishabhám || 13 || té jânata svám okyàṃ sám vatsấso ná mâtṛíbhiḥ | mithó nasanta jâmíbhiḥ || 14 || úpa srákveshu bápsataḥ kṛiṇvaté dharúṇaṃ diví | índre agnấ námaḥ svàḥ || 15 || 16 ||

ádhukshat pipyúshîm ísham ûrjaṃ saptápadîm aríḥ | sûryasya saptá raçmíbhiḥ || 16 || sómasya mitrâvaruṇóditâ sûra ấ dade | tád ấturasya bheshajám || 17 || utó nv àsya yát padáṃ haryatásya nidhânyàm | pári dyấṃ jihváyâtanat || 18 || 17 ||

62 (682). gâyatrî.

Úd îrâthâm ṛitâyaté yuñjáthâm açvinâ rátham | ánti

61, 4 jâmí atîtape. jihváyâ ấ avadhît. 5 ni-dâtấram. stótave ambyàm. 6 utó *iti* nú asya yát. 7 saptá ékâm. 10 námasâ avatám uccấ-cakram. 11 abhi ấram. ní-siktam. 12 úpa avata avatám mahî́ *iti*. 15 úpa — bápsataḥ = 571, 2. 17 mitrâvaruṇâ út-itâ sûre. 18 utó *iti* nú asya. jihváyâ atanat.

shád bhûtu vâm ávaḥ ‖ 1 ‖ nimíshaç cij jávîyasâ ráthenâ yâtam açvinâ | ánti shád — ‖ 2 ‖ úpa stṛiṇîtam átraye hiména gharmám açvinâ | ánti shád — ‖ 3 ‖ kúha sthaḥ kúha jagmathuḥ kúha çyenéva petathuḥ | ánti shád — ‖ 4 ‖ yád adyá kárhi kárhi cic chuçrûyâtam imáṃ hávam | ánti shád — ‖ 5 ‖ 18 ‖

açvínâ yâmahûtamâ nédishṭhaṃ yâmy âpyam | ánti shád — ‖ 6 ‖ ávantam átraye gṛiháṃ kṛiṇutáṃ yuvám açvinâ | ánti shád — ‖ 7 ‖ várethe agním âtápo vádate valgv átraye | ánti shád — ‖ 8 ‖ prá saptávadhrir âçásâ dhârâm agnér açâyata | ánti shád — ‖ 9 ‖ ihấ gataṃ vṛishaṇvasû çṛiṇutám ma imáṃ hávam | ánti shád — ‖ 10 ‖ 19 ‖

kím idáṃ vâm purâṇaváj járator iva çasyate | ánti shád — ‖ 11 ‖ samânáṃ vâṃ sajâtyaṃ samânó bándhur açvinâ | ánti shád — ‖ 12 ‖ yó vâṃ rájâṅsy açvinâ rátho viyấti ródasî | ánti shád — ‖ 13 ‖ ấ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrair úpa gachatam | ánti shád — ‖ 14 ‖ mấ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrebhir áti khyatam | ánti shád — ‖ 15 ‖ aruṇápsur ushấ abhûd ákar jyótir ṛitấvarî | ánti shád — ‖ 16 ‖ açvínâ sú vicấkaçad vṛikshám paraçumấṅ iva | ánti shád — ‖ 17 ‖ púraṃ ná dhṛishṇav ấ ruja kṛishṇáyâ bâdhitó viçấ | ánti shád — ‖ 18 ‖ 20 ‖

63 (683). gâyatrî. 1. 4. 7. 10. 13—15 anushṭubh.

Viçó-viço vo átithiṃ vâjayántaḥ purupriyám | agníṃ vo dúryaṃ vácaḥ stushé çûshásya mánmabhiḥ ‖ 1 ‖ yáṃ jánâso havíshmanto mitráṃ ná́ sarpírâsutim | praçáṅsanti

---

62, 1 sát. 2 cit. ráthena ấ. 4 çyená-iva. 5 cit çuçruyâtam. 8 várethe *iti*. valgú. 10 ihá ấ. me. 11 purâṇa-vát. 18 dhṛishṇo *iti*. — 63, 1 vâja-yántaḥ. 2 sarpíḥ-âsutim.

práçastibhiḥ || 2 || pányâṅsaṃ jâtávedasaṃ yó devátâty údyatâ | havyā́ny aírayat diví || 3 || ā́ganma vṛitrahántamaṃ jyéshṭham agním ā́navam | yásya çrutárvâ bṛihánn ârkshó ánîka édhate || 4 || amṛítaṃ jâtávedasaṃ tirás támâṅsi darçatám | ghṛitā́havanam ī́ḍyam || 5 || 21 ||

sabā́dho yáṃ jánâ imè 'gníṃ havyébhir ī́ḷate | júhvânâso yatásrucaḥ || 6 || iyáṃ te návyasî matír ágne ádhâyy asmád ā́ | mándra sújâta súkrató 'mûra dásmā́tithe || 7 || sā́ te agne çáṃtamâ cánishṭhâ bhavatu priyā́ | táyâ vardhasva súshṭutaḥ || 8 || sā́ dyumnaír dyumnínî bṛihád úpopa çrávasi çrávaḥ | dádhîta vṛitratū́rye || 9 || áçvam íd gā́ṃ rathaprā́ṃ tveshám índraṃ ná sátpatim | yásya çrávâṅsi tū́rvatha pányam-panyaṃ ca kṛishṭáyaḥ || 10 || 22 ||

yáṃ tvâ gopávano girā́ cánishṭhad agne añgiraḥ | sá pâvaka çrudhî hávam || 11 || yáṃ tvâ jánâsa ī́ḷate sabā́dho vā́jasâtaye | sá bodhi vṛitratū́rye || 12 || aháṃ huvâná ârkshé çrutárvaṇi madacyúti | çárdhâṅsîva stukâvínâm mṛikshā́ çîrshā́ caturṇā́m || 13 || mā́ṃ catvā́ra âçávaḥ çávishṭhasya dravitnávaḥ | suráthâso abhí práyo vákshan váyo ná túgryam || 14 || satyám ít tvâ mahenadi párushṇy áva dediçam | ném âpo açvadā́taraḥ çávishṭhâd asti mártyaḥ || 15 || 23 ||

64 (684). gâyatrî.

Yukshvā́ hí devahū́tamâñ áçvâñ agne rathī́r iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ || 1 || utá no deva devā́ñ áchâ voco vidúshṭaraḥ | çrád víçvâ vā́ryâ kṛidhi || 2 || tváṃ ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sûnav âhuta | ṛitā́vâ yajníyo bhúvaḥ || 3 ||

63, 4 ā́ aganma. ánîke. 5 ghṛitá-âhavanam. 6 imé agním. 7 súkrato *iti* sú-krato ámûra dásma átithe. 9 úpa-upa. 11 çrudhi. 13 çárdhâṅsi-iva stukâ-vínâm. 15 mahe-nadi. ná îm. — 64, 1 yukshvá. 2 ácha. 3 sûno *iti*. ṛitá-vâ.

ayám agníḥ sahasríṇo vấjasya çatínas pátiḥ | mûrdhấ kavî́ rayîṇấm ‖ 4 ‖ tám nemím ṛibhávo yathấ namasva sáhûtibhiḥ | nédîyo yajnám aṅgiraḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

tásmai nûnám abhídyave vâcấ virûpa nítyayâ | vríshṇe codasva sushṭutím ‖ 6 ‖ kám u shvid asya sénayâgnér ápâkacakshasaḥ | paníṃ góshu starâmahe ‖ 7 ‖ mấ no devấnâṃ víçaḥ prasnâtî́r ivosrấḥ | kṛiçám ná hâsur ághnyâḥ ‖ 8 ‖ mấ naḥ samasya dûḍhyàḥ páridveshaso aṅhatíḥ | ûrmír ná nấvam á vadhît ‖ 9 ‖ námas te agna ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámair amítram ardaya ‖ 10 ‖ 25 ‖

kuvít sú no gávishṭayé 'gne saṃvéshisho rayím | úrukṛid urú ṇas kṛidhi ‖ 11 ‖ mấ no asmín mahâdhané párâ varg bhârabhṛíd yathâ | saṃvárgaṃ sám rayíṃ jaya ‖ 12 ‖ anyám asmád bhiyấ iyám ágne síshaktu duchúnâ | várdhâ no ámavac chávaḥ ‖ 13 ‖ yásyấjushan namasvínaḥ çámîm ádurmakhasya vâ | tám ghéd agnír vṛidhấvati ‖ 14 ‖ párasyâ ádhi saṃvátó 'varấñ abhy á tara | yátrâhám ásmi tấñ ava ‖ 15 ‖ vidmấ hí te purấ vayám ágne pitúr yáthấvasaḥ | ádhâ te sumnám îmahe ‖ 16 ‖ 26 ‖

65 (685). gâyatrî.

Imáṃ nú mâyínaṃ huva índram îçânam ójasâ | marútvantaṃ ná vṛiñjáse ‖ 1 ‖ ayám índro marútsakhâ ví vṛitrásyâbhinac chíraḥ | vájreṇa çatáparvaṇâ ‖ 2 ‖ vâvṛidhânó marútsakhéndro ví vṛitrám airayat | sṛijánt samudríyâ apáḥ

64, 4 kaviḥ. 5 yathâ á. 7 svit. sénayâ agnéḥ ápâka-cakshasaḥ. 8 iva usrâḥ. 9 duḥ-dhyàḥ. 10 agne. 11 gó-ishṭaye ágne. naḥ. 13 bhiyaí. sísaktu. várdha. áma-vat çávaḥ. 14 yásya ájushat. gha ít. vṛidhấ avati. 15 sam-vátaḥ ávarân abhí. yátra ahám. 16 vidmá. yáthâ ávasaḥ. ádha. — 65, 1 huve. 2 vṛitrásya abhinat çíraḥ. 3 vavṛidhânáḥ marút-sakhâ índraḥ.

‖ 3 ‖ ayáṃ ha yéna vā́ idáṃ svàr marútvatā́ jitám | índreṇa sómapītaye ‖ 4 ‖ marútvantam ṛijīshíṇam ójasvantaṃ virapçínam | índraṃ gîrbhír havâmahe ‖ 5 ‖ índram pratnéna mánmanā́ marútvantaṃ havâmahe | asyá sómasya pītáye ‖ 6 ‖ 27 ‖

marútvāṅ indra mîḍhvaḥ píbā́ sómaṃ çatakrato | asmín yajné purushṭuta ‖ 7 ‖ túbhyéd indra marútvate sutā́ḥ sómāso adrivaḥ | hṛidā́ hûyanta ukthínaḥ ‖ 8 ‖ píbéd indra marútsakhā́ sutáṃ sómaṃ dívishṭishu | vájraṃ çiçâna ójasā́ ‖ 9 ‖ uttíshṭhann ójasā́ sahá pītví çípre avepayaḥ | sómam indra camū́ sutám ‖ 10 ‖ ánu tvā́ ródasī ubhé krákshamāṇam akṛipetâm | índra yád dasyuhā́bhavaḥ ‖ 11 ‖ vā́cam ashṭā́padîm ahám návasraktim ṛitaspṛíçam | índrāt pári tanvàm mame ‖ 12 ‖ 28 ‖

66 (686). gâyatrî. 10 bṛihatî. 11 satobṛihatî.

Jajnānó nú çatákratur ví prichad íti mātáram | ká ugrā́ḥ ké ha çṛiṇvire ‖ 1 ‖ ā́d îṃ çavasy àbravîd aurṇavābhám ahîçúvam | té putra santu nishṭúraḥ ‖ 2 ‖ sám ít tā́n vṛitrahā́khidat khé arā́ṅ iva khédayā́ | právṛiddho dasyuhā́bhavat ‖ 3 ‖ ékayā́ pratidhā́pibat sâkáṃ sárāṅsi triṇçátam | índraḥ sómasya kā́ṇukā́ ‖ 4 ‖ abhí gandharvám atṛiṇad abudhnéshu rájaḥsv ā́ | índro brahmábhya íd vṛidhé ‖ 5 ‖ 29 ‖

nír âvidhyad giríbhya ā́ dhāráyat pakvám odanám | índro bundáṃ svātatam ‖ 6 ‖ çatábradhna íshus táva sahásraparṇa éka ít | yám indra cakṛishé yújam ‖ 7 ‖ téna stotṛí-

---

65, 4 vaí. 7 píba. 8 túbhya ít. hûyante. 9 píba ít. 10 çípre *iti*. camū́ *iti*. 11 ánu — ubhé = 626, 38. dasyu-hā́ ábhavaḥ. — 66, 1 ké ugrā́ḥ. 2 çavasī́ abravît. niḥ-túraḥ. 3 vṛitra-hā́ akhidat. dasyu-hā́ abhavat. 4 prati-dhā́ apibat. 6 avidhyat. sú-âtatam.

bhya ā́ bhara ṛ́ibhyo nā́ribhyo áttave | sadyó jâtá ṛibhushṭhira || 8 || etā́ cyautnā́ni te kṛitā́ várshishṭhâni párîṇasâ | hṛidā́ vîḍv àdhârayaḥ || 9 || víçvét tā́ víshṇur ā́bharad urukramás tvéshitaḥ | çatám mahishā́n kshîrapâkám odanám varâhám índra emushám || 10 || tuvikshám te súkṛitam sûmáyam dhánuḥ sâdhúr bundó hiraṇyáyaḥ | ubhā́ te bâhū́ ráṇyâ súsaṃskṛita ṛidûpé cid ṛidûvṛ́idhâ || 11 || 30 ||

67 (687). gâyatrî. 10 bṛihatî.

Puroḷā́çam no ándhasa índra sahásram ā́ bhara | çatā́ ca çûra gónâm || 1 || ā́ no bhara vyáñjanam gā́m áçvam abhyáñjanam | sácâ manā́ hiraṇyáyâ || 2 || utá naḥ karṇaçóbhanâ purū́ṇi dhṛishṇav ā́ bhara | tvám hí çṛiṇvishé vaso || 3 || nákîm vṛidhîká indra te ná sushā́ ná sudā́ utá | nā́ṇyás tvác chûra vâghátaḥ || 4 || nákîm índro níkartave ná çakráḥ páriçaktave | víçvam çṛiṇoti páçyati || 5 || 31 ||

sá manyúm mártyânâm ádabdho ní cikîshate | purā́ nidáç cikîshate || 6 || krátva ít pûrṇám udáram turásyâsti vidhatáḥ | vṛitraghnáḥ somapā́vnaḥ || 7 || tvé vásûni sáṃgatâ víçvâ ca soma saúbhagâ | sudā́tv áparihvṛitâ || 8 || tvā́m íd yavayúr máma kā́mo gavyúr hiraṇyayúḥ | tvā́m açvayúr éshate || 9 || távéd indrâhám âçásâ háste dā́tram canā́ dade | dinásya vâ maghavant sámbhṛitasya vâ pûrdhí yávasya kâçínâ || 10 || 32 ||

68 (688). gâyatrî. 9 anushṭubh.

Ayáṃ kṛitnúr ágṛibhîto viçvajíd udbhíd ít sómaḥ | ṛí-

66, 8 ṛibhu-sthira. 9 vîḷú adhârayaḥ. 10 víçvâ ít. ā́ abharat. tvā́-ishitaḥ. 11 tuvi-kshám. su-máyam. sú-saṃskṛitâ ṛidu-pé. ṛidu-vṛ́idhâ. — 67, 2 vi-áñjanam. abhi-áñjanam. 3 dhṛishṇo *iti*. 4 su-sā́ḥ. su-dā́ḥ. ná anyás tvát çûra. 7 turásya asti. 8 su-dā́tu. 9 ā́ ishate. 10 táva ít indra ahám. canā́ ā́.

shir víprah kắvyena || 1 || abhy ûrṇoti yắh nagnám bhishákti víçvam yát turám | prém andháh khyan níh çroṇó bhût || 2 || tvắm soma tanûkṛídbhyo dvéshobhyo 'nyákṛitebhyah | urú yantắsi várûtham || 3 || tvắm cittí táva dákshair divá á pṛithivyắ ṛijîshin | yắvîr aghásya cid dvéshah || 4 || arthíno yánti céd árthaṃ gáchân íd dadúsho râtím | vavṛijyús tríshyatah kắmam || 5 || 33 ||

vidád yát pûrvyám nashṭám úd îm ṛitâyúm îrayat | prém ắyus târîd átîrṇam || 6 || suçévo no mṛiḷayắkur ádṛiptakratur avâtáh | bhávâ nah soma çám hṛidé || 7 || mắ nah soma sám vîvijo mắ ví bîbhishathâ râjan | mắ no hắrdi tvishắ vadhîh || 8 || áva yát své sadhásthe devắnâm durmatîr ṛkshe | rắjann ápa dvíshah sedha mṛ́dhvo ápa sridhah sedha || 9 || 34 ||

69 (689). gâyatrî. 10 trishṭubh.

Nahy ànyám baḷắkaram mardítắraṃ çatakrato | tvắm na indra mṛiḷaya || 1 || yó nah çáçvat purắvithắmṛidhro vắjasâtaye | sá tvắm na indra mṛiḷaya || 2 || kím aṅgá radhracódanah sunvânásyâvitéd asi | kuvít sv ìndra ṇah çákah || 3 || índra prá ṇo rátham ava paçcắc cit sántam adrivah | purástâd enam me kṛidhi || 4 || hánto nú kím âsase prathamám no rátham kṛidhi | upamám vâjayú çrávah || 5 || 35 ||

ávâ no vâjayúṃ ráthaṃ sukáraṃ te kím ít pári | asmắnt sú jigyúshas kṛidhi || 6 || índra dṛíhyasva púr asi bhadrắ ta eti nishkṛitám | iyám dhír ṛitvíyâvatî || 7 || mắ sîm avadyá

68, 2 abhí ûrṇoti yát. prá îm. khyat. 3 yantắ asi. 5 ca ít. 6 ṛita-yúṃ. prá îm. 7 bháva. 8 bîbhishathâh. — 69, 1 nahí anyám baḷắ ákaram. 2 purắ ắvitha ámṛidhraḥ. sá — mṛiḷaya = 486, 17. 3 sunvânásya avitắ ít. sú indra naḥ. 4 naḥ. paçcắt. 5 hánto *iti* (d. i. hánta u). 6 áva. 7 te. ṛitvíya-vatî. 8 avadyé.

ấ bhâg urvî́ kấshṭhâ hitáṃ dhánam | apấvṛiktâ aratnáyaḥ || 8 || turî́yaṃ nấma yajníyaṃ yadấ káras tád uçmasi | ấd ít pátir na ohase || 9 || ávîvṛidhad vo amṛitâ ámandîd ekadyúr devâ utá yấç ca devîḥ | tásmâ u rấdhaḥ kṛiṇuta praçastám prâtár makshú dhiyấvasur jagamyât || *10* || 36 ||

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

70 (690). gâyatrî.

Ấ tú na indra kshumántaṃ citráṃ grâbháṃ sáṃ gṛibhâya | mahâhastî́ dákshiṇena || 1 || vidmấ hí tvâ tuvikûrmíṃ tuvídeshṇaṃ tuvîmagham | tuvimâtrám ávobhiḥ || 2 || nahí tvâ çûra devấ ná mártâso dítsantam | bhîmáṃ ná gấṃ vâráyante || 3 || éto nv índraṃ stávâméçânaṃ vásvaḥ svarấjam | ná rấdhasâ mardhishan naḥ || 4 || prá stoshad úpa gâsishac chrávat sấma gîyámânam | abhí rấdhasâ jugurat || 5 || 37 ||

ấ no bhara dákshiṇenâbhí savyéna prá mṛiça | índra mấ no vásor nír bhâk || 6 || úpa kramasvấ bhara dhṛishatấ dhṛishṇo jánânâm | ádâçûshṭarasya védaḥ || 7 || índra yá u nú te ásti vấjo víprebhiḥ sánitvaḥ | asmấbhiḥ sú táṃ sanuhi || 8 || sadyojúvas te vấjâ asmábhyaṃ viçváçcandrâḥ | váçaiç ca makshú jarante || 9 || 38 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

71 (691). gâyatrî.

Ấ prá drava parâváto 'rvâvátaç ca vṛitrahan | mádhvaḥ práti prábharmaṇi || 1 || tîvrấḥ sómâsa ấ gahi sutấso mâda-

---

69, 8 apa-âvṛiktâḥ. 10 eka-dyúḥ. tásmai. — 70, 1 tú. 2 vidmá. tuví-magham. 3 devấḥ. 4 stávâma îçânam. éto — stávâma = 644, 19. mardhishat. 5 gâsishat çrávat. 7 kramasva ấ. ádâçûḥ -tarasya. 9 sadyaḥ-júvaḥ. viçvá-candrâḥ. makshú.

yishṇávaḥ | píbâ dadhríg yáthocishé || 2 || ishấ mandasvấd u té 'raṃ várâya manyáve | bhúvat ta indra çáṃ hṛidé || 3 || ấ tv àçatrav ấ gahi ny ùkthấni ca hûyase | upamé rocané diváḥ || 4 || túbhyâyám ádribhiḥ sutó góbhiḥ çrîtó mádâya kám | prá sóma indra hûyate || 5 || 1 ||

índra çrudhí sú me hávam asmé sutásya gómataḥ | ví pîtíṃ tṛiptím açnuhi || 6 || yá indra camaséshv ấ sómaç camūshu te sutáḥ | píbéd asya tvám îçishe || 7 || yó apsú candrámâ iva sómaç camūshu dádṛiçe | píbéd asya tvám îçishe || 8 || yáṃ te çyenáḥ padấbharat tiró rájâṅsy áspṛitam | píbéd asya tvám îçishe || 9 || 2 ||

72 (692). gâyatrî.

Devấnâm íd ávo mahát tád ấ vṛiṇîmahe vayám | vṛishṇâm asmábhyam ûtáye || 1 || té naḥ santu yújaḥ sádâ váruṇo mitró aryamấ | vṛidhấsaç ca prácetasaḥ || 2 || áti no vishpitấ purú naubhír apó ná parshatha | yûyám ṛitásya rathyaḥ || 3 || vâmáṃ no astv aryaman vâmáṃ varuṇa çáṅsyam | vâmáṃ hy âvṛiṇîmáhe || 4 || vâmásya hí pracetasa ṛçânâso riçâdasaḥ | ném âdityâ aghásya yát || 5 || 3 ||

vayám íd vaḥ sudânavaḥ kshiyánto yấnto ádhvann ấ | dévâ vṛidhấya hûmahe || 6 || ádhi na indraishâṃ víshṇo sajâtyânâm | itấ máruto áçvinâ || 7 || prá bhrâtṛitvám sudânavó 'dha dvitấ samânyấ | mâtúr gárbhe bharâmahe || 8 || yûyáṃ hí shṭhấ sudânava índrajyeshṭhâ abhídyavaḥ | ádhâ cid va utá bruve || 9 || 4 ||

71, 2 píba. yáthâ ocishé. 3 mandasva ất. te áram. te. 4 tú açatro *iti*. ní ukthấni. 5 túbhya ayám. 7 píba ít. 9 padấ ấ ábharat. — 72, 4 hí â-vṛiṇîmáhe. 5 ná îm. 6 dévâḥ. 7 indra eshâm. itá. 8 su-dânavaḥ ádha. 9 yûyáṃ — abhídyavaḥ = 492, 15. ádha.

73 (693). gâyatrî.

Préshṭhaṃ vo átithiṃ stushé mitrám iva priyám | agníṃ ráthaṃ ná védyam || 1 || kavím iva prácetasaṃ yáṃ devā́so ádha dvitā́ | ní mártyeshv âdadhúḥ || 2 || tváṃ yavishṭha dâçúsho nṛī́ñḥ pâhi çṛiṇudhī́ gíraḥ | rákshâ tokám utá tmánâ || 3 || káyâ te agne añgira ū́rjo napâd úpastutim | várâya deva manyáve || 4 || dā́çema kásya mánasâ yajnásya sahaso yaho | kád u voca idáṃ námaḥ || 5 || 5 ||

ádhâ tváṃ hí nas káro víçvâ asmábhyaṃ sukshitī́ḥ | vā́jadraviṇaso gíraḥ || 6 || kásya nûnám párîṇaso dhíyo jinvasi dampate | góshâtâ yásya te gíraḥ || 7 || tám marjayanta sukrátum puroyā́vânam âjíshu | svéshu ksháyeshu vâjínam || 8 || kshéti kshémebhiḥ sâdhúbhir nákir yáṃ ghnánti hánti yáḥ | ágne suvī́ra edhate || 9 || 6 ||

74 (694). gâyatrî.

Ā́ me hávaṃ nâsatyā́çvinâ gáchataṃ yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 1 || imám me stómam açvinemám me çṛiṇutaṃ hávam | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 2 || ayáṃ vâṃ kṛíshṇo açvinâ hávate vâjinîvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 3 || çṛiṇutáṃ jaritúr hávaṃ kṛíshṇasya stuvató narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 4 || chardír yantam ádâbhyaṃ víprâya stuvaté narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 5 || 7 ||

gáchataṃ dâçúsho gṛihám itthā́ stuvató açvinâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 6 || yuñjā́thâṃ rā́sabhaṃ ráthe vîḍvàñge vṛishaṇvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 7 || trivandhuréṇa trivṛítâ ráthenā́ yâtam açvinâ | mádhvaḥ sómasya

---

73, 3 nṛī́n. çṛiṇudhí. ráksha. 5 voce. 6 ádha. vā́ja-draviṇasaḥ. 7 gó-sâtâ. — 74, 1 nàsatyâ áçvinâ. 2 açvinâ imám. 7 vîḷú-añge. 8 ráthena ā́.

pîtáye ‖ 8 ‖ nú me gíro nâsatyâçvinâ prâvatam yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye ‖ 9 ‖ 8 ‖

75 (695). jagatî.

Ubhâ hí dasrâ bhishájâ mayobhúvobhâ dákshasya vácaso babhûváthuḥ | tâ vâṃ víçvako havate tanûkṛithé mâ no ví yaushṭaṃ sakhyâ mumócatam ‖ 1 ‖ kathâ nûnáṃ vâṃ vímanâ úpa stavad yuvám dhíyaṃ dadathur vásyaïshṭaye | tâ vâṃ víçvako — ‖ 2 ‖ yuvám hí shmâ purubhujemám edhatúṃ vishṇâpvè dadáthur vásyaïshṭaye | tâ vâṃ víçvako — ‖ 3 ‖ utá tyám vîráṃ dhanasâm ṛijîshíṇam dûré cit sántam ávase havâmahe | yásya svâdishṭhâ sumatíḥ pitúr yathâ mâ no ví yaushṭaṃ sakhyâ mumócatam ‖ 4 ‖ ṛiténa devâḥ savitâ çamâyata ṛitásya çríṅgam urviyâ ví paprathe | ṛitáṃ sâsâha máhi cit pṛitanyató mâ no ví yaushṭaṃ sakhyâ mumócatam ‖ 5 ‖ 9 ‖

76 (696). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Dyumnî vâṃ stómo açvinâ krívir ná séka â gatam | mádhvaḥ sutásya sá divi priyó narâ pâtâṃ gaurâv ivériṇe ‖ 1 ‖ píbataṃ gharmám mádhumantam açvinâ barhíḥ sîdataṃ narâ | tâ mandasânâ mánusho duroṇá â ní pâtaṃ védasâ váyaḥ ‖ 2 ‖ â vâṃ víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | tâ vartír yâtam úpa vṛiktábarhisho júshṭaṃ yajnáṃ dívishṭishu ‖ 3 ‖ píbataṃ sómam mádhumantam açvinâ barhíḥ sîdataṃ sumát | tâ vâvṛidhânâ úpa sushṭutím divó gantáṃ gaurâv ivériṇam ‖ 4 ‖ â nûnáṃ yâtam açvinâçvebhiḥ

74, 9 nú. nâsatyâ áçvinâ prá avatam. — 75, 1 mayaḥ-bhúvâ ubhâ. 3 sma puru-bhujâ imám. 5 çam-âyate. sasâha. — 76, 1 séke. iva íriṇe. 2 açvinâ â. duroṇé. 3 â — ahûshata = 628, 18. 4 açvinâ â. vavṛidhânaú. 5 açvinâ áçvebhiḥ.

prushitápsubhiḥ | dásrâ híraṇyavartanî çubhas patî || 5 || vayáṃ hí vâṃ hávâmahe vipanyávo víprâso vẫjasâtaye | tẫ valgū́ dasrẫ purudáṅsasâ dhiyẫçvinâ çrushṭy ẫ gatam || 6 || 10 ||

77 (697). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Táṃ vo dasmám ṛitîsháhaṃ vásor mandânám ándhasaḥ | abhí vatsáṃ ná svásareshu dhenáva índraṃ gîrbhír navâmahe || 1 || dyukshám sudā̃nuṃ távishîbhir ẫvṛitaṃ girím ná purubhójasam | kshumántaṃ vā̃jaṃ çatínaṃ sahasríṇam makshū́ gómantam îmahe || 2 || ná tvâ bṛibánto ádrayo váranta indra vîḷávaḥ | yád dítsasi stuvaté mā̃vate vásu nákish ṭád ẫ minâti te || 3 || yóddhâsi krátvâ çávasotá daṅsánâ víçvâ jâtā̃bhí majmánâ | ẫ tvâyám arká ûtáye vavartati yáṃ gótamâ ájîjanan || 4 || prá hí ririkshá ójasâ divó ántebhyas pári | ná tvâ vivyâca rája indra pā̃rthivam ánu svadhā̃ṃ vavakshitha || 5 || nákiḥ párishṭir maghavan maghásya te yád dâçúshe daçasyási | asmā̃kam bodhy ucáthasya coditā̃ máṅhishṭho vā̃jasâtaye || 6 || 11 ||

78 (698). 1. 3. 7 bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 5. 6 anushṭubh.

Bṛihád índrâya gâyata máruto vṛitrahántamam | yéna jyótir ájanayann ṛitâvṛídho devā́ṃ devā́ya jā̃grivi || 1 || ápâdhamad abhíçastîr açastihā̃théndro dyumny ā̃bhavat | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire bṛihadbhâno márudgaṇa || 2 || prá va índrâya bṛihaté máruto bráhmârcata | vṛitráṃ hanati vṛitrahā̃ çatákratur vájreṇa çatáparvaṇâ || 3 || abhí prá bhara

---

76, 6 valgū́ *iti.* dhiyā́ áçvinâ çrushṭî́. — 77, 1 ṛiti-sáham. 2 makshú. 3 várante. mā́-vate. nákiḥ tát. 4 yóddhâ asi. çávasâ utá. jātā̃ abhí. tvâ ayám. 5 ririkshé. — 78, 2 ápa adhamat. açasti-hā̃ átha índraḥ dyumnî́ ā̃ abhavat. te. 3 bráhma arcata.

dhṛishatā dhṛishanmanaḥ çrávaç cit te asad bṛihát | árshantv ấpo jávasâ ví mâtáro háno vṛitráṃ jáyâ svàḥ ‖ 4 ‖ yáj jấyathâ apûrvya mághavan vṛitrahátyâya | tát pṛithivîṃ aprathayas tád astabhnâ utá dyấm ‖ 5 ‖ tát te yajnó ajâyata tád arká utá háskṛitiḥ | tád víçvam abhibhûr asi yáj jâtáṃ yác ca jántvam ‖ 6 ‖ âmấsu pakvám aíraya ấ sûryaṃ rohayo diví | gharmáṃ ná sấman tapatâ suvṛiktíbhir júshṭaṃ gírvaṇase bṛihát ‖ 7 ‖ 12 ‖

79 (699). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ấ no víçvâsu hávya índraḥ samátsu bhûshatu | úpa bráhmâṇi sávanâni vṛitrahấ paramajyấ ṛícîshamaḥ ‖ 1 ‖ tváṃ dâtấ prathamó rấdhasâm asy ási satyá îçânakṛít | tuvidyumnásya yújyấ vṛiṇîmahe putrásya çávaso maháḥ ‖ 2 ‖ bráhmâ ta indra girvaṇaḥ kriyánte ánatidbhutâ | imấ jushasva haryaçva yójanéndra yấ te ámanmahi ‖ 3 ‖ tváṃ hí satyó maghavann ánânato vṛitrấ bhûri nyṛiñjáse | sá tváṃ çavishṭha vajrahasta dâçúshe 'rvấñcaṃ rayím ấ kṛidhi ‖ 4 ‖ tvám indra yaçấ asy ṛijîshî çavasas pate | tváṃ vṛitrấṇi hansy apratîny éka íd ánuttâ carshaṇîdhṛítâ ‖ 5 ‖ tám u tvâ nûnám asura prácetasaṃ rấdho bhâgám ivemahe | mahîva kṛíttiḥ çaraṇấ ta indra prá te sumnấ no açnavan ‖ 6 ‖ 13 ‖

80 (700). anushṭubh. 1. 2 paṅkti.

Kanyâ vấr avâyatî sómam ápi srutávidat | ástam bháranty abravîd índrâya sunavai tvâ çakrấya sunavai tvâ ‖ 1 ‖

78, 4 dhṛishat-manaḥ. jáya. 5 yát. 6 yát jâtám yát. 7 tapata. — 79, 1 parama-jyấḥ. 2 yújyâ ấ. 3 bráhma te. yójanâ índra. 4 ni-ṛiñjáse. 5 carshaṇi-dhṛítâ. 6 iva îmahe mahî-iva. te. — 80, 1 ava-yatî. srutấ avidat. bhárantî.

asaú yá éshi vîrakó gṛihám-gṛihaṃ vicâkaçad | imáṃ jámbhasutam piba dhânâvantaṃ karambhíṇam apûpávantam ukthínam || 2 || â caná tvâ cikitsâmó 'dhi caná tvâ némasi | çánair iva çanakaír ivéndrâyendo pári srava || 3 || kuvíc chákat kuvít kárat kuvín no vásyasas kárat | kuvít patidvísho yatîr índreṇa saṃgámâmahai || 4 || imâni trîṇi vishṭápâ tânîndra ví rohaya | çíras tatásyorvárâm âd idám ma úpodáre || 5 || asaú ca yâ na urvárâd imâṃ tanvàm máma | átho tatásya yác chíraḥ sárvâ tâ romaçâ kṛidhi || 6 || khé ráthasya khé 'nasaḥ khé yugásya çatakrato | apâlâm indra trísh pûtvy ákṛiṇoḥ sûryatvacam || 7 || 14 ||

81 (701). gâyatrî. 1 anushṭubh.

Pấntam ấ vo ándhasa índram abhí prá gâyata | viçvâsâham çatákratum máṅhishṭham carshaṇînâm̃ || 1 || puruhûtám purushṭutáṃ gâthânyàṃ sánaçrutam | índra íti bravîtana || 2 || índra ín no mahấnâṃ dâtấ vấjânâṃ nṛitúḥ | mahấṅ abhijnv ấ yamat || 3 || ápâd u çipry ándhasaḥ sudákshasya prahoshíṇaḥ | índor índro yávâçiraḥ || 4 || tám v abhí prấrcaténdraṃ sómasya pîtáye | tád íd dhy àsya várdhanam || 5 || 15 ||

asyá pîtvấ mádânâṃ devó devásyaújasâ | víçvâbhí bhúvanâ bhuvat || 6 || tyám u vaḥ satrâsấhaṃ víçvâsu gîrshv ấyatam | ấ cyâvayasy ûtáye || 7 || yudhmáṃ sántam anarvấṇaṃ somapấm ánapacyutam | náram avâryákratum || 8 || çíkshâ ṇa indra râyá ấ purú vidvấṅ ṛicîshama | ávâ naḥ

80, 2 dhânấvantam — ukthínam = 286, 1. 3 cikitsâmaḥ ádhi. ná imasi. iva índrâya indo *iti*. 4 kuvít çákat. kuvít naḥ. 5 tấni indra. tatásya urvárâm. me úpa udáre. 6 urvárâ ất. átho *iti*. yát çíraḥ. 7 ánasaḥ. tríṇ pûtvî́. — 81, 1 viçva-sáham. 3 ít. abhi-jnú. 4 çiprí. yáva-âçiraḥ. 5 prá arcata índram. hí asya. 6 devásya ójasâ víçvâ abhí. 7 satrâ-sáham. gṛ́ṇhú. cyavayasi. 9 çíksha naḥ. áva.

pắrye dháne || 9 || átaç cid indra ṇa úpā̃ yâhi çatávâjayâ | ishā̃ sahásravâjayâ || 10 || 16 ||

áyâma dhī́vato dhíyó 'rvadbhiḥ çakra godare | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 11 || vayám u tvâ çatakrato gắvo ná yávaseshv ā́ | ukthéshu raṇayâmasi || 12 || víçvâ hí martyatvanắnukâmā̃ çatakrato | áganma vajrinn âçásaḥ || 13 || tvé sú putra çavasó 'vṛitran kắmakâtayaḥ | ná tvắm indrāti ricyate || 14 || sá no vṛishant sánishṭhayâ sám ghoráyâ dravitnvā̃ | dhiyā́vidḍhi púraṃdhyâ || 15 || 17 ||

yás te nûnáṃ çatakratav índra dyumnítamo mádaḥ | téna nûnám máde madeḥ || 16 || yás te citráçravastamo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá ojodắtamo mádaḥ || 17 || vidmā́ hí yás te adrivas tvādattaḥ satya somapâḥ | víçvâsu dasma kṛishṭíshu || 18 || índrâya mádvane sutám pári shṭobhantu no gíraḥ | arkám arcantu kârávaḥ || 19 || yásmin víçvâ ádhi çríyo ráṇanti saptá saṃsádaḥ | índraṃ suté havâmahe || 20 || 18 ||

tríkadrukeshu cétanaṃ devā́so yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ || 21 || ā́ tvâ viçantv índavaḥ samudrám iva síndhavaḥ | ná tvắm indrāti ricyate || 22 || vivyáktha mahinā́ vṛishan bhakshám sómasya jâgṛive | yá indra jaṭháreshu te || 23 || áraṃ ta indra kuksháye sómo bhavatu vṛitrahan | áraṃ dhā́mabhya índavaḥ || 24 || áram áçvâya gâyati çrutákaksho áraṃ gáve | áram índrasya dhā́mne || 25 || áraṃ hí shmâ sutéshu ṇaḥ sómeshv indra bhūshasi | áraṃ te çakra dâváne || 26 || 19 ||

81, 10 naḥ úpa ā́. 11 dhíyaḥ árvat-bhiḥ. go-dare. 13 martya-tvanā́ anu-kâmā́. 14 çavasaḥ ávṛitran kắma-kâtayaḥ. indra áti. 15 dhiyā́ avidḍhi. 16 çatakrato *iti*. mader *iti* madeḥ. 18 vidmá. tvā́-dattaḥ. 19 stobhantu. 21 = 633, 18. 22 ā́ — índavaḥ = 15, 1. 24 te. 26 sma. naḥ.

parâkāttâc cid adrivas tvām nakshanta no giraḥ | áram gamâma te vayám || 27 || evā hy ási vîrayúr evā çúra utá sthiráḥ | evā te rādhyam mánaḥ || 28 || evā rātís tuvîmagha víçvebhir dhâyi dhâtṛíbhiḥ | ádhâ cid indra me sácâ || 29 || mó shú brahméva tandrayúr bhúvo vâjânâm pate | mátsvâ sutásya gómataḥ || 30 || mā na indra abhy âdíçaḥ sūro aktúshv ā́ yaman | tvā́ yujā́ vanema tát || 31 || tváyéd indra yujā́ vayám práti bruvîmahi spṛídhaḥ | tvám asmā́kam táva smasi || 32 || tvā́m íd dhí tvâyávo 'nunónuvataç cárân | sákhâya indra kârávaḥ || 33 || 20 ||

82 (702). gâyatrî.

Úd ghéd ābhí çrutāmagham vṛishabhā́m náryâpasam | ástâram eshi sûrya || 1 || náva yó navatím púro bibhéda bâhvòjasâ | áhim ca vṛitrahāvadhît || 2 || sá na índraḥ çiváḥ sákhāçvâvad gómad yávamat | urúdhâreva dohate || 3 || yád adyá kác ca vṛitrahann udágā abhí sûrya | sárvam tád indra te váçe || 4 || yád vâ pravṛiddha satpate ná marā íti mányase | utó tát satyám ít táva || 5 || 21 ||

yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | sárvāṅs tā́n indra gachasi || 6 || tám índram vâjayâmasi mahé vṛitrā́ya hántave | sá vṛishā vṛishabhó bhuvat || 7 || índraḥ sá dā́mane kṛitá ójishṭhaḥ sá máde hitáḥ | dyumnī́ çlokī́ sá somyáḥ || 8 || girā́ vájro ná sámbhṛitaḥ sábalo ánapacyutaḥ | vavakshá ṛishvó ástṛitaḥ || 9 || durgé cin naḥ sugā́m kṛidhi gṛiṇānā́ indra girvaṇaḥ | tvā́m ca maghavan váçaḥ || 10 || 22 ||

81, 27 parākā́ttât. 28 evá hí. evá. 29 evá. tuvi-magha. ádha. 30 mó *iti* sú brahmā́-iva. mátsva. 31 abhí â-díçaḥ. 32 tváyâ ít. 33 hí. anu-nónuvataḥ. — 82, 1 gha ít. çrutá-magham. nárya-apasam. 2 bâhú-ojasâ. vṛitra-hā́ avadhît. 3 sákhâ áçva-vat. urúdhârâ-iva. 4 kát. ut-ágāḥ. 5 marai. utó *iti*. 9 sá-balaḥ. vavakshé. 10 cit.

yásya te nú cid âdíçaṃ ná mināti svarâjyam | ná devó nâdhrigur jánaḥ || 11 || ádhâ te ápratishkutaṃ devî çúshmaṃ saparyataḥ | ubhé suçipra ródasî || 12 || tvám etád adhârayaḥ kṛishṇâsu róhiṇîshu ca | párushṇîshu rúçat páyaḥ || 13 || ví yád áher ádha tvishó víçve devâso ákramuḥ | vidán mṛigásya tâñ ámaḥ || 14 || âd u me nivaró bhuvad vṛitrahâdishṭa paúṃsyam | ájâtaçatrur ástṛitaḥ || 15 || 23 ||

çrutáṃ vo vṛitrahántamam prá çárdhaṃ carshaṇînâm | â çushe râdhase mahé || 16 || ayâ dhiyâ ca gavyayâ púruṇâman púrushṭuta | yát sóme-soma âbhavaḥ || 17 || bodhínmanâ íd astu no vṛitrahâ bhûryâsutiḥ | çṛiṇótu çakrá âçísham || 18 || káyâ tvám na ûtyâbhí prá mandase vṛishan | káyâ stoṭríbhya â bhara || 19 || kásya vṛishâ suté sácâ niyútvân vṛishabhó raṇat | vṛitrahâ sómapîtaye || 20 || 24 ||

abhí shú ṇas tvám rayím mandasânáḥ sahasríṇam | prayantâ bodhi dâçúshe || 21 || pátnîvantaḥ sutâ imá uçánto yanti vîtáye | apâṃ jágmir nicumpuṇáḥ || 22 || ishṭâ hótrâ asṛikshaténdraṃ vṛidhâso adhvaré | áchâvabhṛithám ójasâ || 23 || ihá tyâ sadhamâdyâ hárî híraṇyakeçyâ | voḷhâm abhí práyo hitám || 24 || túbhyaṃ sómâḥ sutâ imé stîrṇám barhír vibhâvaso | stoṭríbhya índram â vaha || 25 || 25 ||

â te dákshaṃ ví rocaná dádhad rátnâ ví dâçúshe | stoṭríbhya índram arcata || 26 || â te dadhâmîndriyám ukthâ víçvâ çatakrato | stoṭríbhya indra mṛiḷaya || 27 || bhadrám -bhadraṃ na â bharésham ûrjaṃ çatakrato | yád indra mṛiḷáyâsi náḥ || 28 || sá no víçvâny â bhara suvitâni çata-

---

82, 11 nú. ná ádhri-guḥ. 12 ádha. áprati-skutam devî *iti*. ubhé -ródasî *iti*. 14 vidát. vṛitra-hâ adishṭa. 17 púru-nâman. sóme -some â ábhavaḥ. 18 bodhít-manâḥ. bhûri-âsutiḥ. â-çísham. 19 ûtyâ abhí. 21 abhí sú naḥ. 22 imé. 23 ishṭâḥ. asṛikshata índram. ácha ava-bhṛithám. 24 = 652, 29. 27 dadhâmi indriyám. 28 bhara ísham.

krato | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 29 || tvấm íd vṛitrahantama sutấvanto havâmahe | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 30 || 26 ||

úpa no háribhiḥ sutám yâhí madânâm pate | úpa no háribhiḥ sutám || 31 || dvitấ yo vṛitrahántamo vidá índraḥ çatákratuḥ | úpa no háribhiḥ sutám || 32 || tvám hí vṛitrahann eshâm pâtấ sómânâm ási | úpa no háribhiḥ sutám || 33 || índra ishé dadâtu na ṛibhukshấṇam ṛibhúm rayím | vâjî́ dadâtu vâjínam || 34 || 27 ||

Navamo 'nuvâkaḥ.

83 (703). gâyatrî.

Gaúr dhayati marútâm çravasyúr mâtấ maghónâm | yuktấ váhnî ráthânâm || 1 || yásyâ devấ upásthe vratấ viçve dhâráyante | sűryâmấsâ dṛiçé kám || 2 || tát sú no viçve aryá ấ sádâ gṛiṇanti kârávaḥ | marútaḥ sómapîtaye || 3 || ásti sómo ayám sutáḥ píbanty asya marútaḥ | utá svarấjo açvínâ || 4 || píbanti mitró aryamấ tánâ pûtásya váruṇaḥ | trishadhasthásya jấvataḥ || 5 || utó nv àsya jósham ấñ índraḥ sutásya gómataḥ | prâtár hóteva matsati || 6 || 28 ||

kád atvishanta sûráyas tirá ấpa iva sridhaḥ | árshanti pûtádakshasaḥ || 7 || kád vo adyá mahấnâm devấnâm ávo vṛiṇe | tmánâ ca dasmávarcasâm || 8 || ấ yé víçvâ pấrthivâni papráthan rocanấ diváḥ | marútaḥ sómapîtaye || 9 || tyấn nú pûtádakshaso divó vo maruto huve | asyá sómasya pîtáye || 10 || tyấn nú yé ví ródasî tastabhúr marúto huve | asyá sómasya pîtáye || 11 || tyám nú mấrutam gaṇám girishṭhấm vṛíshaṇam huve | asyá sómasya pîtáye || 12 || 29 ||

82, 30 tvâm — vṛitrahantama = 389, 6. 32 vidé. — 83, 1 váhniḥ. 2 yásyâḥ. 3 tát — kârávaḥ = 486, 33. 5 tri-sadhasthásya jấ-vataḥ. 6 utó *iti* nú asya. ấ. hótâ-iva.

84 (704). anushṭubh.

Ấ tvâ gíro rathîr ivâsthuḥ sutéshu girvaṇaḥ | abhí tvâ sám anûshaténdra vatsáṃ ná mâtáraḥ ‖ 1 ‖ ấ tvâ çukrấ acucyavuḥ sutấsa índra girvaṇaḥ | píbâ tv àsyấndhasa índra víçvâsu te hitám ‖ 2 ‖ píbâ sómam mádâya kám índra çyenấbhṛitaṃ sutám | tváṃ hí çáçvatînâm pátî rấjâ viçấm ási ‖ 3 ‖ çrudhî́ hávaṃ tiraççyấ índra yás tvâ saparyáti | suvî́ryasya gómato râyás pûrdhi mahấṅ asi ‖ 4 ‖ índra yás te návîyasîṃ gíram mandrấm ájîjanat | cikitvínmanasaṃ dhíyam pratnấm ṛitásya pipyúshîm ‖ 5 ‖ 30 ‖

tám u shṭavâma yáṃ gíra índram ukthấni vâvṛidhúḥ | purūṇy asya paúṅsyâ síshâsanto vanâmahe ‖ 6 ‖ éto nv índraṃ stávâma çuddháṃ çuddhéna sấmnâ | çuddhaír ukthaír vâvṛidhvấṅsaṃ çuddhá âçîrvân mamattu ‖ 7 ‖ índra çuddhó na ấ gahi çuddháḥ çuddhấbhir ûtíbhiḥ | çuddhó rayíṃ ní dhâraya çuddhó mamaddhi somyáḥ ‖ 8 ‖ índra çuddhó hí no rayíṃ çuddhó ratnấni dâçúshe | çuddhó vṛitrấṇi jighnase çuddhó vấjaṃ sishâsasi ‖ 9 ‖ 31 ‖

85 (705). trishṭubh. 4 virâj.

Asmấ ushấsa ấtiranta yấmam índrâya náktam ūrmyâḥ suvấcaḥ | asmấ ấpo mâtáraḥ saptá tasthur nṛíbhyas tárâya síndhavaḥ supârấḥ ‖ 1 ‖ átividdhâ vithuréṇâ cid ástrâ tríḥ saptá sấnu sáṃhitâ girîṇấm | ná tád devó ná mártyas tuturyâd yấni právṛiddho vṛishabháç cakấra ‖ 2 ‖ índrasya vájra âyasó nímiçla índrasya bâhvór bhūyishṭham ójaḥ | çîrshánn índrasya krátavo nireká âsánn éshanta çrútyâ

84, 1 iva ásthuḥ. anûshata índra. 2 píba tú asyá ándhasaḥ. 3 píba. çyená-âbhṛitam. pátiḥ. 4 çrudhí. 5 cikitvít-manasam. 6 stavâma. 7 éto — stávâma = 690, 4. vavṛidhvấṅsam âçîḥ-vân. — 85, 1 asmaí ushásaḥ ấ atiranta. asmaí. 2 vithuréṇa. 3 nireké. ấ íshanta çrútyai.

upâké || 3 || mánye tvâ yajníyaṃ yajníyânâm mánye tvâ cyávanam ácyutânâm | mánye tvâ sátvanâm indra ketúm mánye tvâ vṛishabhâṃ carshaṇînâṃ || 4 || ấ yád vájram bâhvór indra dhátse madacyútam áhaye hántavấ u | prá párvatâ ánavanta prá gấvaḥ prá brahmấṇo abhinákshanta índram || 5 || 32 ||

tám u shṭavâma yá imấ jajấna víçvâ jâtấny ávarâṇy asmât | índreṇa mitráṃ didhishema gîrbhír úpo námobhir vṛishabhâṃ viçema || 6 || vṛitrásya tvâ çvasáthâd îshamâṇâ víçve devấ ajahur yé sákhâyaḥ | marúdbhir indra sakhyáṃ te astv áthemấ víçvâḥ pṛítanâ jayâsi || 7 || tríḥ shashṭís tvâ marúto vâvṛidhânấ usrấ iva râçáyo yajníyâsaḥ | úpa tvémaḥ kṛidhí no bhâgadhéyaṃ çúshmaṃ ta enấ havíshâ vidhema || 8 || tigmám ấyudham marútâm ánîkaṃ kás ta indra práti vájraṃ dadharsha | anâyudhấso ásurâ adevấç cakréṇa tấñ ápa vapa ṛijîshin || 9 || mahá ugrấya taváse suvṛiktím préraya çivátamâya paçváḥ | gírvâhase gíra índrâya pûrvî́r dhehí tanvè kuvíd aṅgá védat || 10 || 33 ||

ukthávâhase vibhvè manîshấṃ drúṇâ ná pârám îrayâ nadî́nâm | ní spṛiça dhiyấ tanvì çrutásya júshṭatarasya kuvíd aṅgá védat || 11 || tád vividḍhi yát ta índro jújoshat stuhí sushṭutím námasấ vivâsa | úpa bhûsha jaritar mấ ruvaṇyaḥ çrâváyấ vấcam kuvíd aṅgá védat || 12 || áva drapsó aṅçumátîm atishṭhad iyânáḥ kṛishṇó daçábhiḥ sahásraiḥ | ấvat tám índraḥ çácyâ dhámantam ápa snéhitîr nṛimáṇâ adhatta || 13 || drapsám apaçyaṃ víshuṇe cárantam upahvaré nadyò aṅçumátyâḥ | nábho ná kṛishṇám avatasthivấṅsam

---

85, 5 hántavaí. 6 stavâma. úpo *iti*. 7 îshamâṇâḥ. átha imấḥ. pṛítanâḥ. 8 vavṛidhânấḥ. tvâ ấ imaḥ. te. 9 te. vapa. 10 mahé. prá îraya. 11 îraya. 12 te. námasâ ấ. çravâya. 13 nṛi-mánâḥ.

íshyâmi vo vṛishaṇo yúdhyatâjaú || 14 || ádha drapsó aṅçumátyâ upásthé 'dhârayat tanvàṃ titvishâṇáḥ | víço ádevîr abhy âcárantîr bṛíhaspátinâ yujéndraḥ sasâhe || 15 || 34 ||

tváṃ ha yát saptábhyo jấyamâno 'çatrúbhyo abhavaḥ çátrur indra | gûḷhé dyấvâpṛithiví ánv avindo vibhumádbhyo bhúvanebhyo ráṇaṃ dhâḥ || 16 || tváṃ ha tyád apratimânám ójo vájreṇa vajrin dhṛishitó jaghantha | tváṃ çúshṇasyấvâtiro vádhatrais tváṃ gấ indra çácyéd avindaḥ || 17 || tváṃ ha tyád vṛishabha carshaṇînấṃ ghanó vṛitrấṇâṃ tavishó babhûtha | tváṃ síndhûṁr asṛijas tastabhânấn tvám apó ajayo dâsápatnîḥ || 18 || sá sukrátû ráṇitâ yáḥ sutéshv ánuttamanyur yó áheva revấn | yá éka ín náry ápâṅsi kártâ sá vṛitrahấ prátîd anyám âhuḥ || 19 || sá vṛitrahéndraç carshaṇîdhṛít táṃ sushṭutyấ hávyaṃ huvema | sá prâvitấ maghávâ no 'dhivaktấ sá vấjasya çravasyàsya dâtấ || 20 || sá vṛitrahéndra ṛibhukshấḥ sadyó jajnânó hávyo babhûva | kṛiṇvánn ápâṅsi náryâ purūṇi sómo ná pîtó hávyaḥ sákhibhyaḥ || 21 || 35 ||

86 (706). bṛihatî. 10. 13 atijagatî. 11. 12 uparishṭâdbṛihatî. 14 trishṭubh. 15 jagatî.

Yấ indra bhúja ấbharaḥ svàrvâṉ ásurebhyaḥ | stotấram ín maghavann asya vardhaya yé ca tvé vṛiktábarhishaḥ || 1 || yám indra dadhishé tvám áçvaṃ gấm bhâgám ávyayam | yájamâne sunvatí dákshiṇâvati tásmin táṃ dhehi mấ paṇaú || 2 || yá indra sásty avratò 'nushvấpam ádeva-

---

85, 14 yúdhyata âjaú. 15 upá-sthe ádhârayat. abhí â-cárantîḥ. yujấ índraḥ sasahe. 16 gûḷhé-dyávâpṛithiví *iti*. 17 çúshṇasya áva atiraḥ. çácyâ ít. 19 su-krátuḥ. áhâ-iva. ít nári. práti ít. 20 vṛitra-hấ índraḥ carshaṇi-dhrít. pra-avitấ. 21 vṛitra-hấ índraḥ. — 86, 1 ấ ábharaḥ. ít. 3 avratấḥ anu-svấpam.

yuḥ | svaíḥ shá évair mumurat póshyaṃ rayíṃ sanutár dhehi táṃ tátaḥ || 3 || yác chakrā́si parâváti yád arvâváti vṛitrahan | átas tvâ gîrbhír dyugád indra keçíbhiḥ sutā́vāṅ ā́ vivâsati || 4 || yád vā́si rocané diváḥ samudrásyā́dhi vishṭápi | yát pā́rthive sádane vṛitrahantama yád antáriksha ā́ gahi || 5 || 36 ||

sá naḥ sómeshu somapāḥ sutéshu çavasas pate | mâdáyasva rā́dhasâ sûnṛ́tâvaténdra râyā́ párīṇasā || 6 || mā́ na indra párā vṛiṇag bhávā naḥ sadhamā́dyaḥ | tvám na ûtī́ tvám ín na ā́pyam mā́ na indra párā vṛiṇak || 7 || asmé indra sácā suté ní shadā pītáye mádhu | kṛidhī́ jaritré maghavann ávo mahád asmé indra sácā suté || 8 || ná tvā devā́sa âçata ná mártyâso adrivaḥ | víçvā jātā́ni çávasābhibhū́r asi ná tvā devā́sa âçata || 9 || víçvāḥ pṛítanā abhibhū́taraṃ náraṃ sajū́s tatakshur índraṃ jajanúç ca râjáse | krátvā várishṭhaṃ vára āmúrim utógrám ójishṭhaṃ tavā́saṃ tarasvínam || 10 || 37 ||

sám îṃ rebhā́so asvarann índraṃ sómasya pītáye | svàrpatiṃ yád îṃ vṛidhé dhṛitávrato hy ójasā sám ūtíbhiḥ || 11 || nemíṃ namanti cákshasā meshā́ṃ víprā abhisvárā | sudîtáyo vo adrúho 'pi kárṇe tarasvínaḥ sám ṛíkvabhiḥ || 12 || tám índraṃ johavîmi maghávānam ugrā́ṃ satrā́ dádhānam ápratishkutaṃ çávāṅsi | máṅhishṭho gîrbhír ā́ ca yajníyo vavártad râyé no víçvā supáthā kṛiṇotu vajrī́ || 13 || tvám púra indra cikíd enā́ vy ójasā çavishṭha çakra nâçayádhyai | tvád víçvāni bhúvanāni vajrin dyā́vā rejete pṛi-

---

86, 3 sáḥ. sanutáḥ. 4 yác — vṛitrahan = 633, 15. dyu-gát. 5 vâ ási. samudrásya ádhi. antárikshe. 6 sûnṛ́tâ-vatā índra. 7 bháva. ít. 8 asmé *iti*. sada. kṛidhí. 9 çávasā abhi-bhū́ḥ. 10 abhi -bhū́taram. váre â-múrim utá ugrám. 11 svàḥ-patim. hí. 12 abhi -svárā. adrúhaḥ ápi. 14 enāḥ ví. rejete *iti*.

thivī́ ca bhîshā́ || 14 || tán ma ṛitám indra çûra citra pâtv apó ná vajrin durităti parshi bhūri | kadā́ na indra râyá ā́ daçasyer viçvápsnyasya spṛihayā́yyasya râjan || 15 || 38 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

87 (707). ushṇih. 7. 10. 11 kakubh. 9. 12 puraüshṇih.

Índrâya sā́ma gâyata víprâya bṛihaté bṛihát | dharmakṛíte vipaççíte panasyáve || 1 || tvám indrâbhibhūr asi tvám sū́ryam arocayaḥ | viçvákarmâ viçvádevo mahā́ñ asi || 2 || vibhrā́jañ jyótishâ svàr ágacho rocanám diváḥ | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire || 3 || éndra no gadhi priyáḥ satrâjíd ágohyaḥ | girír ná viçvátas pṛithúḥ pátir diváḥ || 4 || abhí hí satya somapâ ubhé babhū́tha ródasī | índrāsi sunvató vṛidháḥ pátir diváḥ || 5 || tvám hí çáçvatînām índra dartā́ purā́m ási | hantā́ dā́syor mánor vṛidháḥ pátir diváḥ || 6 || 1 ||

ádhâ hîndra girvaṇa úpa tvâ kā́mān maháḥ sasṛijmáhe | udéva yánto udábhiḥ || 7 || vā́r ṇá tvâ yavyā́bhir várdhanti çûra bráhmāṇi | vâvṛidhvā́ñsam cid adrivo divé-dive || 8 || yuñjánti hárī ishirásya gā́thayoraú rátha urúyuge | indravâhâ vacoyújâ || 9 || tvám na indrā́ bharaṅ ójo nṛimṇā́m çatakrato vicarshaṇe | ā́ vîrám pṛitanâsáham || 10 || tvám hí naḥ pitā́ vaso tvám mātā́ çatakrato babhū́vitha | ádhâ te sumnám îmahe || 11 || tvā́m çushmin puruhûta vâjayántam úpa bruve çatakrato | sá no râsva suvîryam || 12 || 2 ||

88 (708). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Tvā́m idā́ hyó náro 'pîpyan vajrin bhū́rṇayaḥ | sá in-

86, 14 pṛithivī́ *iti*. 15 tát mâ. duḥ-itā́ áti. kadā́ — daçasyeḥ = 553, 5. — 87, 2 indra abhi-bhū́ḥ. 3 te. 4 ā́ indra. 5 índra ási. 7 ádha hí indra. udā́-iva. 8 ná. vavṛidhvā́ñsam. 9 hárī *iti*. gā́thayâ uraú ráthe. 10 indra ā́ bhara. pṛitanâ-sáham. 11 ádha. — 88, 1 náraḥ ápîpyan.

dra stómavâhasâm ihá çrudhy úpa svásaram á gahi || 1 || mátsvâ suçipra harivas tád îmahe tvé á bhûshanti vedhásaḥ | táva çrávâṅsy upamâny ukthyâ sutéshv indra girvaṇaḥ || 2 || çrâyanta iva sûryaṃ viçvéd índrasya bhakshata | vásûni jâté jánamâna ójasâ práti bhâgáṃ ná dîdhima || 3 || ánarçarâtiṃ vasudâm úpa stuhi bhadrâ índrasya râtáyaḥ | só asya kâmaṃ vidhaté ná roshati máno dânâya codáyan || 4 || tvám indra prátûrtishv abhí viçvâ asi spṛídhaḥ | açastihâ janitâ viçvatûr asi tvám tûrya tarushyatáḥ || 5 || ánu te çúshmaṃ turáyantam îyatuḥ kshoṇî çíçuṃ ná mâtárâ | viçvâs te spṛídhaḥ çnathayanta manyáve vṛitráṃ yád indra tûrvasi || 6 || itá ûtî vo ajáram prahetâram áprahitam | âçúṃ jétâraṃ hétâraṃ rathîtamam átûrtaṃ tugryâvṛídham || 7 || ishkartâram ánishkṛitaṃ sáhaskṛitaṃ çatámûtiṃ çatákratum | samânám índram ávase havâmahe vásavânaṃ vasûjúvam || 8 || 3 ||

89 (709). trishṭubh. 6 jagatî. 7—9 anushṭubh.

Ayáṃ ta emi tanvâ purástâd viçve devâ abhí mâ yanti paçcât | yadâ máhyaṃ dîdharo bhâgám indrâd ín máyâ kṛiṇavo vîryâṇi || 1 || dádhâmi te mádhuno bhakshám ágre hitás te bhâgáḥ sutó astu sómaḥ | ásaç ca tvám dakshiṇatáḥ sákhâ mé 'dhâ vṛitrâṇi jaṅghanâva bhûri || 2 || prá sú stómam bharata vâjayánta índrâya satyáṃ yádi satyám ásti | néndro astîti néma u tva âha ká îṃ dadarça kám abhí shṭavâma || 3 || ayám asmi jaritaḥ páçya mehá viçvâ jâtâny abhy àsmi mahnâ | ṛitásya mâ pradiço vardhayanty

---

88, 2 mátsva. tvé *iti*. 3 viçvâ ít. jánamâne. 4 ánarça-râtim. 6 kshoṇî *iti*. 7 ápra-hitam. rathí-tamam. tugrya-vṛídham. 8 çatám-ûtim. vasu-júvam. — 89, 1 te. indra át ít. 2 me ádha. 3 ná índraḥ asti íti. stavâma. 4 mâ ihá. abhí asmi.

âdardiró bhúvanâ dardarîmi ‖ 4 ‖ ấ yán mâ venấ áruhann ṛitásyañ ékam ấsînam haryatásya pṛishṭhé | mánaç cin me hṛidá ấ práty avocad ácikradañ chíçumantaḥ sákhâyaḥ ‖ 5 ‖ víçvét tấ te sávaneshu pravấcyâ yấ cakártha maghavann indra sunvaté | pấrâvatam yát purusambhṛitám vásv apấvṛiṇoḥ çarabhấya ṛíshibandhave ‖ 6 ‖ 4 ‖

prá nûnám dhâvatâ pṛíthañ néhá yó vo ávâvarît | ní shîm vṛitrásya mármaṇi vájram índro apîpatat ‖ 7 ‖ mánojavâ áyamâna âyasîm atarat púram | dívam suparṇó gatvấya sómam vajríṇa ấbharat ‖ 8 ‖ samudré antáḥ çayata udnấ vájro abhívṛitaḥ | bháranty asmai saṃyátaḥ puráḥprasravaṇâ balím ‖ 9 ‖ yád vấg vádanty avicetanấni rấshṭrî devấnâm nishasấda mandrấ | cátasra úrjam duduhe páyâṅsi kvà svid asyâḥ paramám jagâma ‖ 10 ‖ devîm vấcam ajanayanta devấs tấm viçvárûpâḥ paçávo vadanti | sấ no mandrésham úrjam dúhânâ dhenúr vấg asmấn úpa súshṭutaitu ‖ 11 ‖ sákhe vishṇo vitarám ví kramasva dyaúr dehí lokám vájrâya vishkábhe | hánâva vṛitrám riṇácâva síndhûn índrasya yantu prasavé víṣṛishṭâḥ ‖ 12 ‖ 5 ‖

90 (710). 1. 5. 7. 9. 11. 13 bṛihatî. 2. 4. 6. 8. 10 satobṛihatî. 3 gâyatrî. 14—16 trishṭubh.

Ṛídhag itthấ sá mártyaḥ çaçamé devátâtaye | yó nûnám mitrấváruṇâv abhíshṭaya âcakré havyádâtaye ‖ 1 ‖ várshiṣṭhakshatrâ urucákshasâ nárâ rấjânâ dîrghaçrúttamâ | tấ bâhútâ ná daṅsánâ ratharyataḥ sâkám sûryasya raçmíbhiḥ

89, 4 â-dardiráḥ. 5 yát. ṛitásya. cit. hṛidé. çíçu-mantaḥ. 6 víçvét — pravấcyâ = 51, 13. apa-ávṛiṇoḥ çarabhấya. 7 dhâvata pṛíthak ná ihá. sím. 8 vajríṇe ấ abharat. 9 çayate. abhí-vṛitaḥ. puráḥ-prasravaṇâḥ. 10 vádantî. ni-sasấda. 11 mandrấ íṣham. sú-stutâ ấ etu. 12 súkhe — kramasva = 314, 11. vi-skábhe. — 90, 1 abhíshṭaye. 2 várshiṣṭha-kshatrau.

‖ 2 ‖ prá yó vâm mitrâvaruṇâjiró dûtó ádravat | áyaḥçîrshâ máderaghuḥ ‖ 3 ‖ ná yáḥ sampṛíche ná púnar hávîtave ná saṃvâdâya rámate | tásmân no adyá sámṛiter urushyatam bâhúbhyâṃ na urushyatam ‖ 4 ‖ prá mitrâya prâryamṇé sacathyàm ṛitâvaso | varûthyàṃ váruṇe chándyaṃ vácaḥ stotráṃ râjasu gâyata ‖ 5 ‖ 6 ‖

té hinvire aruṇáṃ jényaṃ vásv ékam putráṃ tisṛîṇâm | té dhâmâny amṛítâ mártyânâm ádabdhâ abhí cakshate ‖ 6 ‖ â me vácâṅsy údyatâ dyumáttamâni kártvâ | ubhâ yâtaṃ nâsatyâ sajóshasâ práti havyấni vîtáye ‖ 7 ‖ râtíṃ yád vâm arakshásaṃ hávâmahe yuvấbhyâṃ vâjinîvasû | prấcîṃ hótrâm pratirántâv itaṃ narâ gṛiṇânấ jamádagninâ ‖ 8 ‖ ấ no yajnáṃ divispṛíçaṃ vấyo yâhí sumánmabhiḥ | antáḥ pavítra upári çṛiṇânò 'yáṃ çukró ayâmi te ‖ 9 ‖ véty adhvaryúḥ pathíbhî rájishṭhaiḥ práti havyấni vîtáye | ádhâ niyutva ubháyasya naḥ piba çúciṃ sómaṃ gávâçiram ‖ 10 ‖ 7 ‖

bấn mahấñ asi sûrya bấl âditya mahấñ asi | mahás te sató mahimấ panasyate 'ddhấ deva mahấñ asi ‖ 11 ‖ bấṭ sûrya çrávasâ mahấñ asi satrấ deva mahấñ asi | mahnấ devấnâm asuryàḥ puróhito vibhú jyótir ádâbhyam ‖ 12 ‖ iyáṃ yấ nî́cy arkíṇî rûpấ róhiṇyâ kṛitấ | citréva práty adarçy âyaty àntár daçásu bâhúshu ‖ 13 ‖ prajấ ha tisró atyấyam îyur ny ànyấ arkám abhíto viviçre | bṛihád dha tasthau bhúvaneshv antáḥ pávamâno haríta ấ viveça ‖ 14 ‖ mâtấ rudrấṇâṃ duhitấ vásûnâṃ svásâdityấnâm amṛítasya nấbhiḥ | prá nú vocaṃ cikitúshe jánâya mấ gấm ánâgâm áditiṃ va-

---

90, 3 mitrâvaruṇâ ajiráḥ. máde-raghuḥ. 4 tásmât. 5 prá aryamṇé. ṛitavaso *ity* ṛita-vaso. 6 amṛítâḥ. 8 jamát-agninâ. 9 divi-spṛíçam. pavítre. çṛiṇânáḥ ayám. 10 pathí-bhiḥ. ádha. gó -âçiram. 11 bâṭ. 13 nî́cî. citrâ-iva. â-yatî́ antáḥ. 14 pra -jâḥ. ati-âyam. ní anyấḥ. ha. 15 svásâ âdityấnâm.

dhishṭa ‖ 15 ‖ vacovídaṃ vā́cam udîráyantîṃ víçvâbhir dhîbhír upatíshṭhamânâm | devî́ṃ devébhyaḥ páry eyúshîṃ gā́m ā́ mâvṛikta mártyo dabhrácetâḥ ‖ 16 ‖ 8 ‖

91 (711). gâyatrî.

Tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dāçúshe | kavír gṛihápatir yúvâ ‖ 1 ‖ sá na ṛîḷânayâ sahá devā́ñ agne duvasyúvâ | cikíd vibhânav ā́ vaha ‖ 2 ‖ tváyâ ha svid yujā́ vayáṃ códishṭhena yavishṭhya | abhí shmo vā́jasâtaye ‖ 3 ‖ aurvabhṛiguvác chúcim apnavânavád ā́ huve | agníṃ samudrávâsasam ‖ 4 ‖ huvé vā́tasvanaṃ kavím parjányakrandyaṃ sáhaḥ | agníṃ samudrávâsasam ‖ 5 ‖ 9 ‖

ā́ saváṃ savitúr yathâ bhágasyeva bhujíṃ huve | agníṃ samudrávâsasam ‖ 6 ‖ agníṃ vo vṛidhántam adhvarā́ṇâm purûtámam | áchâ náptre sáhasvate ‖ 7 ‖ ayáṃ yáthâ na âbhúvat tváshṭâ rûpéva tákshyâ | asyá krátvâ yáçasvataḥ ‖ 8 ‖ ayáṃ víçvâ abhí çríyo 'gnír devéshu patyate | ā́ vā́jair úpa no gamat ‖ 9 ‖ víçveshâm ihá stuhi hótṛîṇâṃ yaçástamam | agníṃ yajnéshu pûrvyám ‖ 10 ‖ 10 ‖

çîrám pâvakáçocishaṃ jyéshṭho yó dámeshv ā́ | dîdā́ya dîrghaçrúttamaḥ ‖ 11 ‖ tám árvantaṃ ná sânasíṃ gṛiṇîhí vipra çushmíṇam | mitráṃ ná yâtayájjanam ‖ 12 ‖ úpa tvâ jâmáyo gíro dédiçatîr havishkṛítaḥ | vâyór ánîke asthiran ‖ 13 ‖ yásya tridhā́tv ávṛitam barhís tasthā́v ásaṃdinam | ā́paç cin ní dadhâ padám ‖ 14 ‖ padáṃ devásya mī́ḷhúshó 'nâdhṛishṭâbhir ûtíbhiḥ | bhadrā́ sū́rya ivopadṛík ‖ 15 ‖ 11 ‖

90, 16 â-îyúshîm. mâ avṛikta. — 91, 1 kavír — yúvâ = 12, 6. 2 vibhâno *iti* vi-bhâno. 3 tváyâ — vayám = 641, 11. smaḥ. 4 aurvabhṛigu-vát çúcim. 5 vā́ta-svanam. 6 bhágasya-iva. 7 puru-támam ácha. 8 â-bhúvat. rûpā́-iva. 12 tám — sânasím = 311, 6. yâtayát-janam. 14 cit. dadhe. 15 mī́ḷhúshaḥ ánâdhṛishṭâbhiḥ. iva upa-dṛík.

ágne ghṛitásya dhîtíbhis tepânó deva çocíshâ | ấ devấn vakshi yákshi ca || 16 || tám tvâjananta mâtáraḥ kavím devấso aṅgiraḥ | havyavấham ámartyam || 17 || prácetasam tvâ kavé 'gne dûtám váreṇyam | havyavấham ní shedire || 18 || nahí me ásty ághnyâ ná svádhitir vánanvati | áthaitâdṛíg bharâmi te || 19 || yád agne kấni kấni cid ấ te dấrûṇi dadhmási | tấ jushasva yavishṭhya || 20 || yád átty upajihvikâ yád vamró atisárpati | sárvam tád astu te ghṛitám || 21 || agním índhâno mánasâ dhíyam saceta mártyaḥ | agním îdhe vivásvabhiḥ || 22 || 12 ||

92 (712). 1—4. 6 bṛihatî. 5 virâḍrûpâ. 7. 9. 11. 13 satobṛihatî. 8. 12 kakubh. 10 hrasîyasî. 14 anushṭubh.

Ádarçi gâtuvíttamo yásmin vratấny âdadhúḥ | úpo shú jâtám âryasya várdhanam agním nakshanta no gíraḥ || 1 || prá daívodâso agnír devấñ áchâ ná majmánâ | ánu mâtáram pṛithivîm ví vâvṛite tasthaú nấkasya sấnavi || 2 || yásmâd réjanta kṛishṭáyaç carkṛítyâni kṛiṇvatáḥ | sahasrasấm medhásâtâv iva tmánâgním dhîbhíḥ saparyata || 3 || prá yám râyé ninîshasi márto yás te vaso dấçat | sá vîrám dhatte agna ukthaçaṅsínam tmánâ sahasraposhíṇam || 4 || sá dṛiḷhé cid abhí tṛiṇatti vấjam árvatâ sá dhatte ákshiti çrávaḥ | tvé devatrấ sádâ purûvaso víçvâ vâmấni dhîmahi || 5 || 13 ||

yó víçvâ dáyate vásu hótâ mandró jánânâm | mádhor ná pấtrâ prathamấny asmai prá stómâ yanty agnáye || 6 || áçvam ná gîrbhír rathyàm sudấnavo marmṛijyánte devayávaḥ | ubhé toké tánaye dasma viçpate párshi rấdho ma-

---

91, 16 ấ — ca = 380, 1. Vgl. 227, 4. 17 tvâ ajananta. 18 kave ágne. sedire. 19 svá-dhitiḥ vánan-vati. átha etâdṛík. — 92, 1 úpo *iti* sú. 2 ácha. vavṛite. 3 tmánâ agním. 4 agne. 6 stómâḥ. 7 giḥ-bhíḥ. ubhé-toké *iti*.

ghónâm || 7 || prá máṅhishṭhâya gâyata ṛitấvne bṛihaté çukráçocishe | úpastutâso agnáye || 8 || ấ vaṅsate maghávâ vîrávad yáçaḥ sámiddho dyumny âhutaḥ | kuvín no asyá sumatír návîyasy áchâ vấjebhir âgámat || 9 || préshṭham u priyấṇâṃ stuhy âsâvấtithim | agníṃ ráthânâṃ yámam || 10 || 14 ||

úditâ yó níditâ véditâ vásv ấ yajníyo vavártati | dushṭárâ yásya pravaṇé nórmáyo dhiyấ vấjaṃ síshâsataḥ || 11 || mấ no hṛiṇîtâm átithir vásur agníḥ purupraçastá eshâḥ | yáḥ suhótâ svadhvaráḥ || 12 || mó té rishān yé áchoktibhir vasó 'gne kébhiç cid évaiḥ | kîríç cid dhí tvấm ī́ṭṭe dûtyấya râtáhavyaḥ svadhvaráḥ || 13 || ấgne yâhi marútsakhâ rudrébhiḥ sómapîtaye | sóbharyâ úpa sushṭutím mâdáyasva svàrṇare || 14 || 15 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

ASHṬAMAM MAṆḌALAM.

92, 8 gâyata ṛitá-vne. 9 dyumnî. kuvít. návîyasî ácha. â-gámat. 10 stuhí â-sâva átithim. 11 út-itâ. ní-ditâ. dustárâḥ. ná ûrmáyaḥ. 12 su-adhvaráḥ. 13 mó *iti*. vaso *iti* ágne. hí. 14 ấ agne. svàḥ-nare.

1 (713). gâyatri.

Svâdishṭhayâ mádishṭhayâ pávasva soma dhârayâ | índrâya pâtave sutâḥ || 1 || rakshohâ viçvácarshanir abhí yónim áyohatam | drúṇâ sadhástham âsadat || 2 || varivodhâtamo bhava máṅhishṭho vṛitrahántamaḥ | párshi râdho maghónâm || 3 || abhy àrsha mahânâm devânâṃ vîtím ándhasâ | abhí vâjam utá çrávaḥ || 4 || tvâm áchâ carâmasi tád íd árthaṃ divé-dive | índo tvé na âçásaḥ || 5 || 16 ||

punâti te parisrútaṃ sómaṃ sûryasya duhitâ | vâreṇa çáçvatâ tánâ || 6 || tám îm áṇvîḥ samaryá â gṛibhṇánti yóshaṇo dáça | svásâraḥ pârye divi || 7 || tám îṃ hinvanty agrúvo dhámanti bâkuráṃ dṛítim | tridhâtu vâraṇám mádhu || 8 || abhîmám ághnyâ utá çṛiṇánti dhenávaḥ çíçum | sómam índrâya pâtave || 9 || asyéd índro mádeshv â víçvâ vṛitrâṇi jighnate | çûro maghâ ca maṅhate || 10 || 17 ||

2 (714). gâyatrî.

Pávasva devavîr áti pavítraṃ soma ráṅhyâ | índram indo vṛishâ viça || 1 || â vacyasva máhi psáro vṛíshendo dyumnávattamaḥ | â yóniṃ dharṇasíḥ sadaḥ || 2 || ádhu-

---

1, 2 â asadat. 4 abhí arsha. 5 ácha. 7 sa-maryé. 9 abhí imám. 10 asyá ít. — 2, 1 deva-vîḥ. vṛishâ â. 2 vṛishâ indo *iti*.

kshata priyám mádhu dhấrâ sutásya vedhásaḥ | apó vasishṭa sukrátuḥ || 3 || mahấntaṃ tvâ mahîr ánv ấpo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 4 || samudró apsú mâmṛije vishṭambhó dharúṇo diváḥ | sómaḥ pavítre asmayúḥ || 5 || 18 ||

ácikradad vṛíshâ hárir mahấn mitró ná darçatáḥ | sáṃ sûryeṇa rocate || 6 || gíras ta inda ójasâ marmṛijyánte apasyúvaḥ | yấbhir mádâya çúmbhase || 7 || táṃ tvâ mádâya ghṛíshvaya u lokakṛitnúm îmahe | táva práçastayo mahîḥ || 8 || asmábhyam indav indrayúr mádhvaḥ pavasva dhấrayâ | parjányo vṛishṭimấṉ iva || 9 || goshấ indo nṛishấ asy açvasấ vâjasấ utá | âtmấ yajnásya pûrvyáḥ || 10 || 19 ||

3 (715). gâyatrî.

Eshá devó ámartyaḥ parṇavîr iva dîyati | abhí dróṇâny âsádam || 1 || eshá devó vipấ kṛitó 'ti hvárâṅsi dhâvati | pávamâno ádâbhyaḥ || 2 || eshá devó vipanyúbhiḥ pávamâna ṛitâyúbhiḥ | hárir vấjâya mṛijyate || 3 || eshá víçvâni vấryâ çúro yánn iva sátvabhiḥ | pávamânaḥ sishâsati || 4 || eshá devó ratharyati pávamâno daçasyati | âvísh kṛiṇoti vagvanúm || 5 || 20 ||

eshá víprair abhíshṭuto 'pó devó ví gâhate | dádhad rátnâni dâçúshe || 6 || eshá dívaṃ ví dhâvati tiró rájâṅsi dhấrayâ | pávamânaḥ kánikradat || 7 || eshá dívaṃ vy ấsarat tiró rájâṅsy áspṛitaḥ | pávamânaḥ svadhvaráḥ || 8 || eshá pratnéna jánmanâ devó devébhyaḥ sutáḥ | háriḥ pavítre arshati || 9 || eshá u syá puruvrató jajnânó janáyann íshaḥ | dhấrayâ pavate sutáḥ || 10 || 21 ||

2, 5 mamṛije. 7 te indo *iti*. 8 ghṛíshvaye. 9 indo *iti*. 10 go-sấḥ. nṛi-sấḥ. açva-sấḥ. — 3, 1 â-sádam. 2 áti. 3 ṛitayú-bhiḥ. 5 âvíḥ. 8 ví ấ asarat.

4 (716). gâyatrî.

Sánâ ca soma jéshi ca pávamâna máhi çrávaḥ | áthâ no vásyasas kṛidhi ‖ 1 ‖ sánâ jyótiḥ sánâ svàr víçvâ ca soma saúbhagâ | áthâ — ‖ 2 ‖ sánâ dáksham utá krátum ápa soma mṛídho jahi | áthâ — ‖ 3 ‖ pávîtâraḥ punîtána sómam índrâya pâtave | áthâ — ‖ 4 ‖ tvám sûrye na â bhaja táva krátvâ távotíbhiḥ | áthâ — ‖ 5 ‖ 22 ‖

táva krátvâ távotíbhir jyók paçyema sûryam | áthâ — ‖ 6 ‖ abhy àrsha svâyudha sóma dvibárhasam rayím | áthâ — ‖ 7 ‖ abhy àrshânapacyuto rayím samátsu sâsahíḥ | áthâ — ‖ 8 ‖ tvâm yajnaír avîvṛidhan pávamâna vídharmaṇi | áthâ — ‖ 9 ‖ rayím naç citrám açvínam índo viçvâyum â bhara | áthâ — ‖ 10 ‖ 23 ‖

5 (717). gâyatrî. 8—11 anushṭubh.

Sámiddho viçvátas pátiḥ pávamâno ví râjati | prîṇán vṛishâ kánikradat ‖ 1 ‖ tánûnápât pávamânaḥ çrîṅge çíçâno arshati | antárikshena rîrajat ‖ 2 ‖ îḷényaḥ pávamâno rayír ví râjati dyumân | mádhor dhârâbhir ójasâ ‖ 3 ‖ barhíḥ prâcînam ójasâ pávamânaḥ stṛiṇán háriḥ | devéshu devá îyate ‖ 4 ‖ úd âtair jihate bṛihád dvâro devîr hiraṇyáyîḥ | pávamânena súshṭutâḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

suçilpé bṛihatî mahî pávamâno vṛishaṇyati | náktoshâsâ ná darçaté ‖ 6 ‖ ubhâ devâ nṛicákshasâ hótârâ daívyâ huve | pávamâna índro vṛishâ ‖ 7 ‖ bhâratî pávamânasya sárasvatîḷâ mahî | imám no yajnám â gaman tisró devîḥ supéçasaḥ ‖ 8 ‖ tvâshṭâram agrajâm gopâm puroyâvânam â huve |

4, 1 sána. átha. 2. 3 sána. 4 pávitâraḥ. 5 táva ûtí -bhiḥ. 7 abhí arsha su-âyudha. 8 abhí arsha ánapa-cyutaḥ. 10 viçvá-âyum. — 5, 2 çrîṅge *iti*. 6 suçilpé-bṛihatî-mahî *iti*. náktoshâsâ. darçaté *iti*. 8 sárasvatî íḷâ.

índur índro vṛíshâ háriḥ pávamânaḥ prajā́patiḥ || 9 || vánaspátim pavamâna mádhvâ sám añgdhi dhā́rayâ | sahásravalçaṃ háritam bhrā́jamânaṃ hiraṇyáyam || 10 || víçve devâḥ svā́hâkṛitim pávamânasyā́ gata | vâyúr bṛíhaspátiḥ sū́ryo 'gnír índraḥ sajóshasaḥ || 11 || 25 ||

6 (718). gâyatrî.

Mandráyâ soma dhā́rayâ vṛíshâ pavasva devayúḥ | ávyo vā́reshv asmayúḥ || 1 || abhí tyám mádyam mádam índav índra íti kshara | abhí vâjíno árvataḥ || 2 || abhí tyám pûrvyám mádaṃ suvânó arsha pavítra ā́ | abhí vā́jam utá çrávaḥ || 3 || ánu drapsā́sa índava ā́po ná pravátâsaran | punânā́ índram âçata || 4 || yám átyam iva vâjínam mṛijánti yóshaṇo dáça | váne krī́ḷantam átyavim || 5 || 26 ||

táṃ góbhir vṛíshaṇaṃ rásam mádâya devávîtaye | sutám bhárâya sáṃ sṛija || 6 || devó devā́ya dhā́rayéndrâya pavate sutáḥ | páyo yád asya pîpáyat || 7 || âtmā́ yajnásya ráṅhyâ sushvâṇáḥ pavate sutáḥ | pratnáṃ ní pâti kā́vyam || 8 || evā́ punâná indrayúr mádam madishṭha vîtáye | gúhâ cid dadhishe gíraḥ || 9 || 27 ||

7 (719). gâyatrî.

Ásṛigram índavaḥ pathā́ dhármann ṛitásya suçríyaḥ | vidânā́ asya yójanam || 1 || prá dhā́râ mádhvo agriyó mahī́r apó ví gâhate | havír havíḥshu vándyaḥ || 2 || prá yujó vâcó agriyó vṛíshā́va cakradad váne | sádmâbhí satyó adhvaráḥ || 3 || pári yát kā́vyâ kavír nṛimṇā́ vásâno árshati | svàr vâjī́

5, 11 pávamânasya ā́. — 6, 2 índo *iti*. 3 pavítre. 4 pra-vátâ asaran. 5 áti-avim. 7 dhā́rayâ índrâya. 8 susvânáḥ. 9 evá. — 7, 3 vṛíshâ áva. sádma abhí.

sishâsati ‖ 4 ‖ pávamâno abhí spŕidho víço rấjeva sîdati | yád îm ṛiṇvánti vedhásaḥ ‖ 5 ‖ 28 ‖

ávyo vấre pári priyó hárir váneshu sîdati | rebhó vanushyate matî́ ‖ 6 ‖ sá vâyúm índram açvínâ sâkám mádena gachati | ráṇâ yó asya dhármabhiḥ ‖ 7 ‖ ấ mitrấváruṇâ bhágam mádhvaḥ pavanta ûrmáyaḥ | vidânấ asya çákmabhiḥ ‖ 8 ‖ asmábhyaṃ rodasî rayím mádhvo vấjasya sâtáye | çrávo vásûni sáṃ jitam ‖ 9 ‖ 29 ‖

8 (720). gâyatrî.

Eté sómâ abhí priyám índrasya kấmam aksharan | várdhanto asya vîryàm ‖ 1 ‖ punânấsaç camûshádo gáchanto vâyúm açvínâ | té no dhântu suvî́ryam ‖ 2 ‖ índrasya soma rấdhase punânó hârdi codaya | ṛitásya yónim âsádam ‖ 3 ‖ mṛijánti tvâ dáça kshípo hinvánti saptá dhîtáyaḥ | ánu víprâ amâdishuḥ ‖ 4 ‖ devébhyas tvâ mádâya kám sṛijânám áti meshyàḥ | sáṃ góbhir vâsayâmasi ‖ 5 ‖ 30 ‖

punânáḥ kaláçeshv ấ vástrâṇy arushó háriḥ | pári gávyâny avyata ‖ 6 ‖ maghóna ấ pavasva no jahí víçvâ ápa dvíshaḥ | índo sákhâyam ấ viça ‖ 7 ‖ vṛishṭíṃ diváḥ pári srava dyumnám pṛithivyấ ádhi | sáho naḥ soma pṛitsú dhâḥ ‖ 8 ‖ nṛicákshasaṃ tvâ vayám índrapîtaṃ svarvídam | bhakshîmáhi prajấm ísham ‖ 9 ‖ 31 ‖

9 (721). gâyatrî.

Pári priyấ diváḥ kavír váyâṅsi naptyòr hitáḥ | suvânó yâti kavíkratuḥ ‖ 1 ‖ prá-pra kshấyâya pányase jánâya júshṭo adrúhe | vîty àrsha cánishṭhayâ ‖ 2 ‖ sá sûnúr mâtárâ

7, 5 rấjâ-iva. 7 ráṇa. 8 pavante. 9 rodasî *iti*. — 8, 2 camû-sádaḥ. — 9, 2 vîtî́ arsha.

çúcir jâtó jâté arocayat | mahấn mahí ṛitâvṛídhâ || 3 || sá saptá dhîtíbhir hitó nadyò ajinvad adrúhaḥ | yấ ékam ákshi vâvṛidhúḥ || 4 || tấ abhí sántam ástṛitam mahé yúvânam ấ dadhuḥ | índum indra táva vraté || 5 || 32 ||

abhí váhnir ámartyaḥ saptá paçyati vấvahiḥ | krívir devír atarpayat || 6 || ávâ kálpeshu naḥ pumas támâṅsi soma yódhyâ | tấni punâna jaṅghanaḥ || 7 || nú návyase návîyase sûktấya sâdhayâ pathấḥ | pratnavád rocayâ rúcaḥ || 8 || pávamâna máhi çrávo gấm áçvaṃ râsi vîrávat | sánâ medhấṃ sánâ svàḥ || 9 || 33 ||

10 (722). gâyatrî.

Prá svânấso ráthâ ivấrvanto ná çravasyávaḥ | sómâso râyé akramuḥ || 1 || hinvânấso ráthâ iva dadhanviré gábhastyoḥ | bhárâsaḥ kâríṇâm iva || 2 || rấjâno ná práçastibhiḥ sómâso góbhir añjate | yajnó ná saptá dhâtṛíbhiḥ || 3 || pári suvânấsa índavo mádâya barháṇâ girấ | sutấ arshanti dhấrayâ || 4 || âpânấso vivásvato jánanta usháso bhágam | sûrâ áṇvaṃ ví tanvate || 5 || 34 ||

ápa dvấrâ matînấṃ pratnấ ṛiṇvanti kârávaḥ | vṛíshṇo hárasa âyávaḥ || 6 || samîcînấsa âsate hótâraḥ saptájâmayaḥ | padám ékasya píprataḥ || 7 || nấbhâ nấbhiṃ na ấ dade cákshuç cit sûrye sácâ | kavér ápatyam ấ duhe || 8 || abhí priyấ divás padám adhvaryúbhir gúhâ hitám | sûraḥ paçyati cákshasâ || 9 || 35 ||

11 (723). gâyatrî.

Úpâsmai gâyatâ naraḥ pávamânâyéndave | abhí devấñ

9, 3 jâté *iti*. mahî *iti* ṛita-vṛídhâ. 4 vavṛidhúḥ. 7 áva. 8 nú. sâdhaya. rocaya. 9 sána. — 10, 1 iva árvantaḥ. 6 hárase. — 11, 1 úpa asmai gâyata. pávamânâya índave.

íyakshate ‖ 1 ‖ abhí te mádhunâ páyó 'tharvâṇo açiçrayuḥ | devám devấya devayú ‖ 2 ‖ sá naḥ pavasva çám gáve çám jánâya çám árvate | çám rấjann óshadhîbhyaḥ ‖ 3 ‖ babhráve nú svátavase 'ruṇấya divispríçe | sómâya gâthám arcata ‖ 4 ‖ hástacyutebhir ádribhiḥ sutám sómam punîtana | mádhâv ấ dhâvatâ mádhu ‖ 5 ‖ 36 ‖

námaséd úpa sîdata dadhnéd abhí çrîṇîtana | índum índre dadhâtana ‖ 6 ‖ amitrahấ vícarshaṇiḥ pávasva soma çám gáve | devébhyo anukâmakṛít ‖ 7 ‖ índrâya soma pấtave mádâya pári shicyase | manaçcín mánasas pátiḥ ‖ 8 ‖ pávamâna suvîryam rayím soma rirîhi naḥ | índav índreṇa no yujấ ‖ 9 ‖ 37 ‖

12 (724). gâyatrî.

Sómâ asṛigram índavaḥ sutấ ṛitásya sấdane | índrâya mádhumattamâḥ ‖ 1 ‖ abhí víprâ anûshata gấvo vatsám ná mâtáraḥ | índram sómasya pîtáye ‖ 2 ‖ madacyút ksheti sấdane síndhur ûrmấ vipaççít | sómo gaurî ádhi çritáḥ ‖ 3 ‖ divó nấbhâ vicakshaṇó 'vyo vấre mahîyate | sómo yáḥ sukrátuḥ kavíḥ ‖ 4 ‖ yáḥ sómaḥ kaláçeshv ấñ antáḥ pavítra ấhitaḥ | tám índuḥ pári shasvaje ‖ 5 ‖ 38 ‖

prá vấcam índur ishyati samudrásyấdhi vishṭápi | jínvan kóçam madhuçcútam ‖ 6 ‖ nítyastotro vánaspátir dhînấm antáḥ sabardúghaḥ | hinvânó mấnushâ yugấ ‖ 7 ‖ abhí priyấ divás padấ sómo hinvânó arshati | víprasya dhấrayâ kavíḥ ‖ 8 ‖ ấ pavamâna dhâraya rayím sahásravarcasam | asmé indo svâbhúvam ‖ 9 ‖ 39 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

11, 2 páyaḥ átharvâṇaḥ. 5 dhâvata. 6 námasâ ít. dadhnấ ít. 8 sicyase. manaḥ-cít. 9 índo *iti*. — 12, 1. 3 sádane. 3 gaurî *iti*. 4 ávyaḥ. 5 ấ. pavítre. sasvaje. 6 samudrásya ádhi. 7 sabaḥ-dúghaḥ. 9 asmé *iti* indo *iti* su-ábhúvam.

13 (725). gâyatrî.

Sómaḥ punânó arshati sahásradhâro átyaviḥ | vâyór índrasya nishkṛitám ‖ 1 ‖ pávamânam avasyavo vípram abhí prá gâyata | sushvâṇáṃ devávîtaye ‖ 2 ‖ pávante vấjasâtaye sómâḥ sahásrapâjasaḥ | gṛiṇânấ devávîtaye ‖ 3 ‖ utá no vấjasâtaye pávasva bṛihatîr íshaḥ | dyumád indo suvîryam ‖ 4 ‖ té naḥ sahasríṇaṃ rayím pávantâm ấ suvîryam | suvânấ devấsa índavaḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

átyâ hiyânấ ná hetṛíbhir ásṛigram vấjasâtaye | ví vấram ávyam âçávaḥ ‖ 6 ‖ vâçrấ arshantîndavo 'bhí vatsáṃ ná dhenávaḥ | dadhanviré gábhastyoḥ ‖ 7 ‖ júshṭa índrâya matsaráḥ pávamâna kánikradat | víçvâ ápa dvísho jahi ‖ 8 ‖ apaghnánto árâvṇaḥ pávamânâḥ svardṛíçaḥ | yónâv ṛitásya sîdata ‖ 9 ‖ 2 ‖

14 (726). gâyatrî.

Pári prấsishyadat kaviḥ síndhor ûrmấv ádhi çritáḥ | kârám bíbhrat puruspṛíham ‖ 1 ‖ girấ yádî sábandhavaḥ páñca vrấtâ apasyávaḥ | parishkṛiṇvánti dharṇasím ‖ 2 ‖ âd asya çushmíṇo ráse víçve devấ amatsata | yádî góbhir vasâyáte ‖ 3 ‖ niriṇánó ví dhâvati jáhac cháryâṇi tấnvâ | átrâ sám jighnate yujấ ‖ 4 ‖ naptîbhir yó vivásvataḥ çubhró ná mấmṛijé yúvâ | gấḥ kṛiṇvánó ná nirṇíjam ‖ 5 ‖ 3 ‖

áti çrîtî́ tiraçcátâ gavyấ jigâty áṇvyâ | vagnúm iyarti yáṃ vidé ‖ 6 ‖ abhí kshípaḥ sám agmata marjáyantîr ishás pátim | pṛishṭhấ gribhṇata vấjinaḥ ‖ 7 ‖ pári divyấni mármṛiçad víçvâni soma pârthivâ | vásûni yâhy asmayúḥ ‖ 8 ‖ 4 ‖

13, 1 áti-aviḥ. 2 susvânám. 3 gṛiṇânấḥ. 5 suvânấḥ. 6 átyâḥ hiyânấḥ. 7 arshanti índavaḥ. — 14, 1 prá asisyadat. 2 yádi. pari-kṛiṇvánti. 3 yádi. 4 jáhat çáryâṇi. átra. 5 mamṛijé.

15 (727). gâyatrî.

Eshá dhiyấ yâty áṇvyâ-çū́ro ráthebhir âçúbhiḥ | gáchann índrasya nishkṛ́tám ‖ 1 ‖ eshá purū́ dhiyâyate bṛ́haté devátâtaye | yátrâmṛ́tâsa ā́sate ‖ 2 ‖ eshá hitó ví nîyate 'ntáḥ çubhrā́vatâ pathā́ | yádî tuñjánti bhū́rṇayaḥ ‖ 3 ‖ eshá çṛ́ṅgâṇi dódhuvac chíçîte yûthyò vṛ́ishâ | nṛ́mṇā́ dádhâna ójasâ ‖ 4 ‖ eshá rukmíbhir îyate vâjī́ çubhré́bhir aṅçúbhiḥ | pátiḥ síndhûnâm bhávan ‖ 5 ‖ eshá vásûni pibdanā́ párushâ yayivā́ñ áti | áva çā́deshu gachati ‖ 6 ‖ etám mṛ́jjanti márjyam úpa dróṇeshv âyávaḥ | pracakrâṇám mahī́r íshaḥ ‖ 7 ‖ etám u tyám dáça kshípo mṛ́jjánti saptá dhîtáyaḥ | svâyudhám madíntamam ‖ 8 ‖ 5 ‖

16 (728). gâyatrî.

Prá te sotā́ra oṇyò rásam mádâya ghṛ́shvaye | sárgo ná takty étaçaḥ ‖ 1 ‖ krátvâ dákshasya rathyàm apó vásânam ándhasâ | goshā́m áṇveshu saççima ‖ 2 ‖ ánaptam apsú dushṭáraṃ sómam pavítra ā́ sṛija | punîhī́ndrâya pā́tave ‖ 3 ‖ prá punânásya cétasâ sómaḥ pavítre arshati | krátvâ sadhástham ā́sadat ‖ 4 ‖ prá tvâ námobhir índava índra sómâ asṛikshata | mahé bhárâya kấríṇaḥ ‖ 5 ‖ punánó rûpé avyáye víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çū́ro ná góshu tishṭhati ‖ 6 ‖ divó ná sā́nu pipyúshî dhā́râ sutásya vedhásaḥ | vṛ́thâ pavítre arshati ‖ 7 ‖ tvā́m soma vipaççítaṃ tánâ punâná âyúshu | ávyo vā́raṃ ví dhâvasi ‖ 8 ‖ 6 ‖

17 (729). gâyatrî.

Prá nimnéneva síndhavo ghnánto vṛ́trā́ṇi bhū́rṇayaḥ |

15, 2 purú. yátra amṛ́tâsaḥ. 3 çubhrá-vatâ. yádi. 4 dódhuvat çíçite. 8 su-âyudhám. — 16, 1 oṇyòḥ. 2 go-sā́m. 3 pavítre. punîhí índrâya. 4 ā́ asadat. — 17, 1 nimnéṇa-iva.

sómâ asṛigram âçávaḥ || 1 || abhí suvânâsa índavo vṛishṭáyaḥ pṛithivîm iva | índraṃ sómâso akṣharan || 2 || átyûrmir matsaró mádaḥ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 3 || â kaláçeshu dhâvati pavítre pári shicyate | ukthaír yajnéshu vardhate || 4 || áti trî soma rocanâ róhan ná bhrâjase dívam | ishṇánt sûryaṃ ná codayaḥ || 5 || abhí víprâ anûshata mûrdhán yajnásya kâráva | dádhânâç cákshasi priyám || 6 || tám u tvâ vâjínaṃ náro dhîbhír víprâ avasyávaḥ | mṛijánti devátâtaye || 7 || mádhor dhârâm ánu kshara tîvráḥ sadhástham âsadaḥ | câru ṛitâya pîtáye || 8 || 7 ||

18 (730). gâyatrî.

Pári suvânó girishṭhâḥ pavítre sómo akshâḥ | mádeshu sarvadhâ asi || 1 || tváṃ vípras tváṃ kavír mádhu prá jâtám ándhasaḥ | mádeshu — || 2 || táva víçve sajóshaso devâsaḥ pîtím âçata | mádeshu — || 3 || â yó víçvâni vâryâ vásûni hástayor dadhé | mádeshu — || 4 || yá imé ródasî mahî sám mâtáreva dóhate | mádeshu — || 5 || pári yó ródasî ubhé sadyó vâjebhir árshati | mádeshu — || 6 || sá çushmî kaláçeshv â punánó acikradat | mádeshu — || 7 || 8 ||

19 (731). gâyatrî.

Yát soma citrám ukthyàṃ divyám pârthivaṃ vásu | tán naḥ punâná â bhara || 1 || yuvám hí sthâḥ svàrpatî índraç ca soma gópatî | îçânâ pipyataṃ dhíyaḥ || 2 || vṛíshâ punâná âyúshu stanáyann ádhi barhíshi | háriḥ sán yónim âsadat

---

17, 3 áti-ûrmiḥ. 4 sicyate. 8 â asadaḥ. — 18, 1 giri-sthâḥ. akshâr *iti*. 5 imé-ródasî-mahî *iti*. mâtárâ-iva. 6 ródasî-ubhé *iti*. — 19, 1 tát. 2 svàḥpatî *iti* svàḥ-patî. 3 â asadat.

|| 3 || ávâvaçanta dhîtáyo vṛishabhásyấdhi rétasi | sûnór vatsásya mâtáraḥ || 4 || kuvíd vṛishaṇyántîbhyaḥ punânó gárbham âdádhat | yấḥ çukrấm duhaté páyaḥ || 5 || úpa çikshâpatasthúsho bhiyásam ấ dhehi çátrushu | pávamâna vidấ rayím || 6 || ní çátroḥ soma vṛíshṇyam ní çúshmam ní váyas tira | dûré vâ sató ánti vâ || 7 || 9 ||

20 (732). gâyatrî.

Prá kavír devávîtayé 'vyo vấrebhir arshati | sâhvấn víçvâ abhí spṛídhaḥ || 1 || sá hí shmâ jaritṛíbhya ấ vấjam gómantam ínvati | pávamânaḥ sahasríṇam || 2 || pári víçvâni cétasâ mṛiçáse pávase matî́ | sá naḥ soma çrávo vidaḥ || 3 || abhy àrsha bṛihád yáço maghávadbhyo dhruvấm rayím | íshaṃ stotṛíbhya ấ bhara || 4 || tvấm rā́jeva suvrató gíraḥ somấ viveçitha | punânó vahne adbhuta || 5 || sá váhnir apsú dushṭáro mṛijyámâno gábhastyoḥ | sómaç camū́shu sîdati || 6 || kṛîḷúr makhó ná mahayúḥ pavítram soma gachasi | dádhat stotré suvî́ryam || 7 || 10 ||

21 (733). gâyatrî.

Eté dhâvantîndavaḥ sómâ índrâya ghṛíshvayaḥ | matsarấsaḥ svarvídaḥ || 1 || pravṛiṇvánto abhiyújaḥ súshvaye varivovídaḥ | svayấm stotré vayaskṛítaḥ || 2 || vṛithấ kṛîḷanta índavaḥ sadhástham abhy ékam ít | síndhor ûrmấ vy àkṣharan || 3 || eté víçvâni vấryâ pávamânâsa âçata | hitấ ná sáptayo ráthe || 4 || ấsmin piçáṅgam indavo dádhâtâ venám âdíçe | yó asmábhyam árâvâ || 5 || ṛibhúr ná ráthyam ná-

---

19, 4 vṛishabhásya ádhi. 5 â-dádhat. 6 çiksha apa-tasthúshaḥ. vidâḥ. — 20, 1 devá-vîtaye ávyaḥ. sahvấn. 2 sma. 4 abhí arsha. 5 rấjâ-iva. soma ấ. — 21, 1 dhâvanti índavaḥ. 3 abhí. ví aksharan. 4 hitấḥ. 5 ấ asmin. dádhâta.

vaṃ dádhâtâ kétam âdíçe | çukrâḥ pavadhvam árṇasâ || 6 || etá u tyé avîvaçan kâshṭhâṃ vâjíno akrata | sataḥ prâsâvishur matím || 7 || 11 ||

22 (734). gâyatrî.

Eté sómâsa âçávo ráthâ iva prá vâjínaḥ | sárgâḥ sṛishṭâ aheshata || 1 || eté vâtâ ivorávaḥ parjányasyeva vṛishṭáyaḥ | agnér iva bhramâ vṛithâ || 2 || eté pûtâ vipaçcítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | vipâ vy ânaçur dhíyaḥ || 3 || eté mṛishṭâ ámartyâḥ sasṛivâṅso ná çaçramuḥ | íyakshantaḥ pathó rájaḥ || 4 || eté pṛishṭhâni ródasor viprayánto vy ânaçuḥ | utédám uttamáṃ rájaḥ || 5 || tántuṃ tanvânám uttamám ánu pravâta âçata | utédám uttamâyyam || 6 || tvâṃ soma paṇíbhya â vásu gávyâni dhârayaḥ | tatâṃ tántum acikradaḥ || 7 || 12 ||

23 (735). gâyatrî.

Sómâ asṛigram âçávo mádhor mádasya dhârayâ | abhí víçvâni kâvyâ || 1 || ánu pratnâsa âyávaḥ padáṃ návîyo akramuḥ | rucé jananta sûryam || 2 || â pavamâna no bharâryó ádâçusho gáyam | kṛidhí prajâvatîr íshaḥ || 3 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | abhí kóçam madhuçcútam || 4 || sómo arshati dharṇasír dádhâna indriyáṃ rásam | suvîro abhiçastipâḥ || 5 || índrâya soma pavase devébhyaḥ sadhamâdyaḥ | índo vâjaṃ sishâsasi || 6 || asyá pîtvâ mádânâm índro vṛitrâṇy apratí | jaghâna jaghánac ca nú || 7 || 13 ||

21, 6 dádhâta. jányasya-iva. bhramâḥ. ânaçuḥ utá idám. 7 jaghánat.
7 eté. prá asâvishuḥ. — 22, 2 iva urávaḥ parjányasya-iva. bhramâḥ. 3 pûtâḥ. ví ânaçuḥ. 5 vi-prayántaḥ ví ânaçuḥ utá idám. 6 utá idám uttamâyyam. — 23, 3 bhara aryáḥ.

24 (736). gâyatrî.

Prá sómâso adhanvishuḥ pávamânâsa índavaḥ | çrîṇânâ apsú mṛiñjata || 1 || abhí gâvo adhanvishur âpo ná pravátâ yatîḥ | punânâ índram âçata || 2 || prá pavamâna dhanvasi sóméndrâya pâtave | nṛíbhir yató ví nîyase || 3 || tvâṃ soma nṛimâdanaḥ pávasva carshaṇîsáhe | sásnir yó anumâdyaḥ || 4 || índo yád ádribhiḥ sutáḥ pavítram paridhâvasi | áram índrasya dhâmne || 5 || pávasva vṛitrahantamokthébhir anumâdyaḥ | çúciḥ pâvakó ádbhutaḥ || 6 || çúciḥ pâvaká ucyate sómaḥ sutásya mádhvaḥ | devâvîr aghaçaṅsahâ || 7 || 14 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

25 (737). gâyatrî.

Pávasva dakshasâdhano devébhyaḥ pîtáye hare | marúdbhyo vâyáve mádaḥ || 1 || pávamâna dhiyâ hitò 'bhí yónim kánikradat | dhármaṇâ vâyúm â viça || 2 || sám devaíḥ çobhate vṛishâ kavír yónâv ádhi priyáḥ | vṛitrahâ devavîtamaḥ || 3 || víçvâ rûpâṇy âviçán punánó yâti haryatáḥ | yátrâmṛítâsa âsate || 4 || arushó janáyan gíraḥ sómaḥ pavata âyushák | índraṃ gáchan kavíkratuḥ || 5 || â pavasva madintama pavítraṃ dhârayâ kave | arkásya yónim âsádam || 6 || 15 ||

26 (738). gâyatrî.

Tám amṛikshanta vâjínam upásthe áditer ádhi | víprâso áṇvyâ dhiyâ || 1 || táṃ gâvo abhy ànûshata sahásradhâraṃ ákshitam | índuṃ dhartâram â diváḥ || 2 || táṃ vedhâm

---

24, 3 sóma índrâya. 4 carshaṇi-sáhe. 6 vṛitrahan-tama ukthébhiḥ. 7 deva-avîḥ. — 25, 2 hitáḥ abhí. 4 yátra amṛítâsaḥ. 5 pavate. — 26, 2 abhí anûshata.

medháyâhyan pávamânam ádhi dyávi | dhiraṇasím bhúridhâyasam || 3 || tám ahyan bhuríjor dhiyá saṃvásânam vivásvataḥ | pátiṃ vâcó ádâbhyam || 4 || táṃ sánâv ádhi jâmáyo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | haryatám bhúricakshasam || 5 || táṃ tvâ hinvanti vedhásaḥ pávamâna girâvṛídham | índav índrâya matsarám || 6 || 16 ||

27 (739). gâyatrî.

Eshá kavír abhíshṭutaḥ pavítre ádhi toçate | punánó ghnánn ápa srídhaḥ || 1 || eshá índrâya vâyáve svarjít pári shicyate | pavítre dakshasâdhanaḥ || 2 || eshá nṛíbhir ví nîyate divó mûrdhá vṛíshâ sutáḥ | sómo váneshu viçvavít || 3 || eshá gavyúr acikradat pávamâno hiraṇyayúḥ | índuḥ satrâjíd ástṛitaḥ || 4 || eshá súryeṇa hâsate pávamâno ádhi dyávi | pavítre matsaró mádaḥ || 5 || eshá çushmy àsishyadad antárikshe vṛíshâ háriḥ | punáná índur índram á || 6 || 17 ||

28 (740). gâyatrî.

Eshá vâjí hitó nṛíbhir viçvavín mánasas pátiḥ | ávyo vâraṃ ví dhâvati || 1 || eshá pavítre aksharat sómo devébhyaḥ sutáḥ | víçvâ dhấmâny âviçán || 2 || eshá devấḥ çubhâyaté 'dhi yónâv ámartyaḥ | vṛitrahấ devavîtamaḥ || 3 || eshá vṛíshâ kánikradad daçábhir jâmíbhir yatáḥ | abhí dróṇâni dhâvati || 4 || eshá súryam arocayat pávamâno vícarshaṇiḥ | víçvâ dhấmâni viçvavít || 5 || eshá çushmy ádâbhyaḥ sómaḥ punánó arshati | devâvîr aghaçaṅsahấ || 6 || 18 ||

26, 3 medháyâ ahyan. 6 girâ-vṛídham índo *iti*. — 27, 2 sicyate. 6 çushmî asisyadat. — 28, 1 viçva-vít. 3 çubhâyate ádhi. 6 çushmî deva-avîḥ.

29 (741). gâyatrî.

Prâsya dhârâ aksharan vṛishṇaḥ sutásyaújasâ | devắñ ánu prabhúshataḥ || 1 || sáptim mṛijanti vedháso gṛiṇántaḥ kârávo girâ | jyótir jajnânám ukthyàm || 2 || susháhâ soma tắni te punânắya prabhûvaso | várdhâ samudrám ukthyàm || 3 || víçvâ vásûni saṃjáyan pávasva soma dhârayâ | inú dvéshâṅsi sadhryàk || 4 || rákshâ sú no árarushaḥ svanắt samasya kásya cit | nidó yátra mumucmáhe || 5 || éndo pắrthivaṃ rayíṃ divyám pavasva dhârayâ | dyumántaṃ çúshmam ắ bhara || 6 || 19 ||

30 (742). gâyatrî.

Prá dhârâ asya çushmíṇo vṛithâ pavítre aksharan | punânó vắcam ishyati || 1 || índur hiyânáḥ sotṛíbhir mṛijyámânaḥ kánikradat | íyarti vagnúm indriyám || 2 || ắ naḥ çúshmaṃ nṛishắhyaṃ vîrávantam puruspṛíham | pávasva soma dhârayâ || 3 || prá sómo áti dhârayâ pávamâno asishyadat | abhí dróṇâny âsádam || 4 || apsú tvâ mádhumattamaṃ háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índav índrâya pîtáye || 5 || sunótâ mádhumattamaṃ sómam índrâya vajríṇe | cắruṃ çárdhâya matsarám || 6 || 20 ||

31 (743). gâyatrî.

Prá sómâsaḥ svâdhyàḥ pávamânâso akramuḥ | rayíṃ kṛiṇvanti cétanam || 1 || divás pṛithivyắ ádhi bhávendo dyumnavárdhanaḥ | bhávâ vắjânâm pátiḥ || 2 || túbhyaṃ vắtâ abhipríyas túbhyam arshanti síndhavaḥ | sóma várdhanti te

---

29, 1 prá asya. sutásya ójasâ. 3 su-sáhâ. prabhuvaso *iti* prabhu -vaso várdha. 5 ráksha. 6 ắ indo *iti*. — 30, 3 nṛi-sáhyam. 5 índo *iti*. 6 sunóta. — 31, 1 su-âdhyàḥ. 2 bháva indo *iti*. bháva. 3 abhi -príyaḥ.

máhaḥ || 3 || ấ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ soma vṛíshṇyam | bhávâ vấjasya saṃgathé || 4 || túbhyaṃ gấvo ghṛitám páyo bábhro duduhré ákshitam | várshishṭhe ádhi sánavi || 5 || svâyudhásya te sató bhúvanasya pate vayám | índo sakhitvám uçmasi || 6 || 21 ||

32 (744). gâyatrî.

Prá sómâso madacyútaḥ çrávase no maghónaḥ | sutấ vidáthe akramuḥ || 1 || ấd îṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 2 || ấd îṃ haṅsó yáthâ gaṇáṃ víçvasyâvîvaçan matím | átyo ná góbhir ajyate || 3 || ubhé somâvacâkaçan mṛigó ná taktó arshasi | sídann ṛitásya yónim ấ || 4 || abhí gấvo anûshata yóshâ jârám iva priyám | ágann âjíṃ yáthâ hitám || 5 || asmé dhehi dyumád yáço maghávadbhyaç ca máhyaṃ ca | saním medhấṃ utá çrávaḥ || 6 || 22 ||

33 (745). gâyatrî.

Prá sómâso vipaççíto 'pấṃ ná yanty ûrmáyaḥ | vánâni mahishấ iva || 1 || abhí dróṇâni babhrávaḥ çukrấ ṛitásya dhấrayâ | vấjaṃ gómantam aksharan || 2 || sutấ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómâ arshanti víshṇave || 3 || tisró váca úd îrate gấvo mimanti dhenávaḥ | hárir eti kánikradat || 4 || abhí bráhmîr anûshata yahvîr ṛitásya mâtáraḥ | marmṛijyánte diváḥ çíçum || 5 || râyáḥ samudrấṅç catúro 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ấ pavasva sahasríṇaḥ || 6 || 23 ||

34 (746). gâyatrî.

Prá suvânó dhấrayâ tánéndur hinvânó arshati | rujád

31, 4 = 91, 16. 5 bábhro *iti*. — 32, 1 sutáḥ. 3 víçvasya avîvaçat. 4 ubhé *iti* soma ava-cákaçat. — 34, 1 tánâ índuḥ.

dṛiḷhấ vy ójasâ || 1 || sutá índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave || 2 || vṛíshâṇaṃ vṛíshabhir yatáṃ sunvánti sómam ádribhiḥ | duhánti çákmanâ páyaḥ || 3 || bhúvat tritásya márjyo bhúvad índrâya matsaráḥ | sáṃ rûpaír ajyate háriḥ || 4 || abhí ṛitásya visḥṭápaṃ duhaté pṛíçnimâtaraḥ | cấru priyátamaṃ havíḥ || 5 || sám enam áhrutâ imấ gíro arshanti sasrútaḥ | dhenúr vâçró avîvaçat || 6 || 24 ||

35 (747). gâyatrî.

Ấ naḥ pavasva dhấrayâ pávamâna rayím pṛithúm | yáyâ jyótir vidấsi naḥ || 1 || índo samudramîṅkhaya pávasva viçvamejaya | râyó dhartấ na ójasâ || 2 || tváyâ vîréṇa vîravo 'bhí shyâma pṛitanyatáḥ | kshárâ ṇo abhí vấryam || 3 || prá vấjam índur ishyati síshâsan vâjasấ ṛíshiḥ | vratấ vidâná ấyudhâ || 4 || táṃ gîrbhír vâcamîṅkhayám punânáṃ vâsayâmasi | sómaṃ jánasya gópatim || 5 || víçvo yásya vraté jáno dâdhấra dhármaṇas páteḥ | punânásya prabhűvasoḥ || 6 || 25 ||

36 (748). gâyatrî.

Ásarji ráthyo yathâ pavítre camvòḥ sutáḥ | kấrshman vâjî ny àkramît || 1 || sá váhniḥ soma jấgṛivir pávasva devavîr áti | abhí kóçam madhuçcútam || 2 || sá no jyótîṅshi pûrvya pávamâna ví rocaya | krátve dákshâya no hinu || 3 || çumbhámâna ṛitâyúbhir mṛijyámâno gábhastyoḥ | pávate vấre avyáye || 4 || sá víçvâ dâçúshe vásu sómo divyấni

---

34, 1 ví. viçvam-ejaya. 3 vîra-vaḥ abhí syâma. kshára naḥ. 5 vâcam-îṅkhayám. 6 prabhúvasoḥ. — 36, 1 ní akramît.

pārthivâ | pávatâm āntárikshyâ || 5 || ā́ divás pṛishṭhám açvayúr gavyayúḥ soma rohasi | vîrayúḥ çavasas pate || 6 || 26 ||

37 (749). gâyatrî.

Sá sutáḥ pîtáye vṛishâ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 1 || sá pavítre vicakshaṇó hárir arshati dharṇasíḥ | abhí yónim kánikradat || 2 || sá vâjī́ rocanā́ diváḥ pávamâno ví dhâvati | rakshohā́ vā́ram avyáyam || 3 || sá tritásyā́dhi sā́navi pávamâno arocayat | jâmíbhiḥ sū́ryam sahá || 4 || sá vṛitrahā́ vṛíshâ sutó varivovíd ádâbhyaḥ | sómo vā́jam ivâsarat || 5 || sá deváḥ kavíneshitò 'bhí dróṇâni dhâvati | índur índrâya maṅhánâ || 6 || 27 ||

38 (750). gâyatrî.

Eshá u syá vṛíshâ ráthó 'vyo vā́rebhir arshati | gáchan vā́jam sahasríṇam || 1 || etā́m tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 2 || etā́m tyā́m haríto dáça marmṛijyánte apasyúvaḥ | yā́bhir mádâya çúmbhate || 3 || eshá syá mā́nushîshv ā́ çyenó ná vikshú sîdati | gáchañ jâró ná yoshítam || 4 || eshá syá mádyo rásó 'va cashṭe diváḥ çíçuḥ | yá índur vā́ram ā́viçat || 5 || eshá syá pîtáye sutó hárir arshati dharṇasíḥ | krándan yónim abhí priyám || 6 || 28 ||

39 (751). gâyatrî.

Âçúr arsha bṛihanmate pári priyéṇa dhā́mnâ | yátra

36, 5 ā́ antárikshyâ. — 37, 4 tritásya ádhi. 5 iva asarat. 6 kavínâ ishitáḥ abhí. — 38, 1 ráthaḥ ávyaḥ. 5 rásaḥ áva. ā́ áviçat. — 39, 1 bṛihat-mate.

devấ íti brávan ‖ 1 ‖ parishkṛiṇvánn ánishkṛitam jánāya yâtáyann íshaḥ | vṛishṭím diváḥ pári srava ‖ 2 ‖ sutá eti pavítra ấ tvíshim dádhâna ójasà | vicákshâṇo virocáyan ‖ 3 ‖ ayám sá yó divás pári raghuyấmâ pavítra ấ | síndhor ûrmấ vy áksharat ‖ 4 ‖ âvívâsan parâváto átho arvâvátaḥ sutáḥ | índrâya sicyate mádhu ‖ 5 ‖ samîcînấ anûshata háriṃ hinvanty ádribhiḥ | yónâv ṛitásya sîdata ‖ 6 ‖ 29 ‖

40 (752). gâyatrî.

Punânó akramîd abhí víçvâ mṛídho vícarshaṇiḥ | çumbhánti vípraṃ dhîtíbhiḥ ‖ 1 ‖ ấ yónim aruṇó ruhad gámad índraṃ vṛishâ sutáḥ | dhruvé sádasi sîdati ‖ 2 ‖ nú no rayím mahấm indo 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ấ pavasva sahasríṇam ‖ 3 ‖ víçvâ soma pavamâna dyumnấnîndav ấ bhara | vidấḥ sahasríṇîr íshaḥ ‖ 4 ‖ sá naḥ punáná ấ bhara rayíṃ stotré suvîryam | jaritúr vardhayâ gíraḥ ‖ 5 ‖ punáná indav ấ bhara sóma dvibárhasaṃ rayím | vṛíshann indo na ukthyàm ‖ 6 ‖ 30 ‖

41 (753). gâyatrî.

Prá yé gấvo ná bhûrṇayas tveshấ ayấso ákramuḥ | ghnántaḥ kṛishṇấm ápa tvácam ‖ 1 ‖ suvitásya manâmahé 'ti sétuṃ durâvyàm | sâhvấṅso dásyum avratám ‖ 2 ‖ çṛiṇvé vṛishṭér iva svanáḥ pávamânasya çushmíṇaḥ | cáranti vidyúto diví ‖ 3 ‖ ấ pavasva mahîm íshaṃ gómad indo hiraṇyavat | áçvâvad vấjavat sutáḥ ‖ 4 ‖ sá pavasva vicarshaṇa ấ mahî ródasî pṛiṇa | ushấḥ sûryo ná raçmíbhiḥ ‖ 5 ‖ pári

---

39, 2 pari-kṛiṇván. 3. 4 pavítre. 4 ví. 5 átho *iti*. — 40, 1 víçvâḥ. 3 nú. indo *iti*. 4 dyumnấni indo *iti*. 5 var dhaya. 6 indo *iti*. — 41, 2 manâmahe áti. duḥ-âvyàm sahvấṅsaḥ. 4 áçva-vat. 5 vi-carshaṇe. mahî-ródasî *iti*.

ṇaḥ çarmayántyâ dhấrayâ soma viçvátaḥ | sárâ raséva vishṭápam || 6 || 31 ||

42 (754). gâyatrî.

Janáyan rocanấ divó janáyann apsú sũryam | vásâno gấ apó háriḥ || 1 || eshá pratnéna mánmanâ devó devébhyas pári | dhấrayâ pavate sutáḥ || 2 || vâvṛidhânấya tũrvaye pávante vấjasâtaye | sómâḥ sahásrapâjasaḥ || 3 || duhânáḥ pratnám ít páyaḥ pavítre pári shicyate | krándan devấñ ajîjanat || 4 || abhí víçvâni vấryâbhí devấñ ṛitâvṛídhaḥ | sómaḥ punânó arshati || 5 || góman naḥ soma vîrávad áçvâvad vấjavat sutáḥ | pávasva bṛihatîr íshaḥ || 6 || 32 ||

43 (755). gâyatrî.

Yó átya iva mṛijyáte góbhir mádâya haryatáḥ | tám gîrbhír vâsayâmasi || 1 || tám no víçvâ avasyúvo gíraḥ çumbhanti pûrváthâ | índum índrâya pîtáye || 2 || punânó yâti haryatáḥ sómo gîrbhíḥ párishkṛitaḥ | víprasya médhyâtitheḥ || 3 || pávamâna vidấ rayím asmábhyam soma suçríyam | índo sahásravarcasam || 4 || índur átyo ná vâjasṛít kánikranti pavítra ấ | yád ákshâr áti devayúḥ || 5 || pávasva vấjasâtaye víprasya gṛiṇató vṛidhé | sóma rấsva suvîryam || 6 || 33 ||

Aṣhṭamo 'dhyâyaḥ.

SHASHṬHO 'SHṬAKAḤ.

41, 6 naḥ. sara rasấ-iva. — 42, 4 sicyate. 5 vấryâ abhí. 6 gó-mat. — 43, 3 pári-kṛitaḥ. 4 vidấḥ. 6 pavítre.

44 (756). gâyatrî.

Prá ṇa indo mahé tána ûrmím ná bíbhrad arshasi | abhí devắñ ayắsyaḥ || 1 || matî́ jushṭó dhiyấ hitáḥ sómo hinve parâváti | víprasya dhắrayâ kavíḥ || 2 || ayáṃ devéshu jắgriviḥ sutá eti pavítra ấ | sómo yâti vícarshaṇiḥ || 3 || sá naḥ pavasva vâjayúç cakrâṇáç cắrum adhvarám | barhíshmâñ ấ vivâsati || 4 || sá no bhágâya vâyáve vípravîraḥ sadắvṛidhaḥ | sómo devéshv ấ yamat || 5 || sá no adyá vásuttaye kratuvíd gâtuvíttamaḥ | vắjaṃ jeshi çrávo bṛihát || 6 || 1 ||

45 (757). gâyatrî.

Sá pavasva mádâya kắṃ ṇṛicákshâ devávîtaye | índav índrâya pîtáye || 1 || sá no arshâbhí dûtyàṃ tvám índrâya toçase | devắnt sákhibhya ấ váram || 2 || utá tvắm aruṇáṃ vayáṃ góbhir añjmo mádâya kám | ví no râyé dúro vṛidhi || 3 || áty û pavítram akramîd vâjî́ dhúraṃ ná yắmani | índur devéshu patyate || 4 || sám î sákhâyo asvaran váne krî́ḷantam átyavim | índuṃ nâvấ anûshata || 5 || táyâ pavasva dhắrayâ yáyâ pîtó vicákshase | índo stotré suvî́ryam || 6 || 2 ||

46 (758). gâyatrî.

Ásṛigran devávîtayé 'tyâsaḥ kṛítvyâ iva | kshárantaḥ parvatâvṛídhaḥ || 1 || párishkṛitâsa índavo yósheva pítryâvatî | vâyúṃ sómâ asṛikshata || 2 || eté sómâsa índavaḥ práyasvantaḥ camū́ sutấḥ | índraṃ vardhanti kármabhiḥ || 3 ||

44, 1 naḥ. táne. 3 pavítre. — 45, 1 nṛi-cákshâḥ. índo *iti*. 2 arsha abhí. 4 ûṃ *iti*. 5 îm *iti*. áti-avim. — 46, 1 devá-vîtaye átyâsaḥ. parvata-vṛídhaḥ. 2 pári-kṛitâsaḥ. yóshâ-iva pítrya-vatî. 3 camū́ *iti*.

ấ dhâvatâ suhastyaḥ çukrấ gṛibhṇîta manthínâ | góbhiḥ çṛîṇîta matsarám || 4 || sá pavasva dhanaṃjaya prayantấ rấdhaso mahấḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 5 || etám mṛijanti márjyam pávamânaṃ dáça kshípaḥ | índrâya matsarám mádam || 6 || 3 ||

47 (759). gâyatrî.

Ayấ sómaḥ sukṛityáyâ mahấç cid abhy àvardhata | mandấná úd vṛishâyate || 1 || kṛitấnîd asya kártvâ cétante dasyutárhaṇâ | ṛiṇấ ca dhṛishṇúç cayate || 2 || ất sóma indriyó ráso vájraḥ sahasrasấ bhuvat | ukthấṃ yád asya jấyate || 3 || svayáṃ kavír vidhartári víprâya rátnam ichati | yádî marmṛijyáte dhíyaḥ || 4 || sishâsátû rayîṇấṃ vấjeshv árvatâm iva | bháreshu jigyúshâm asi || 5 || 4 ||

48 (760). gâyatrî.

Tấṃ tvâ nṛimṇấni bíbhratam sadhástheshu mahó diváḥ | cấruṃ sukṛityáyemahe || 1 || sáṃvṛiktadhṛishṇum ukthyàm mahấmahivratam mádam | çatám púro rurukshấṇim || 2 || átas tvâ rayím abhí rấjânaṃ sukrato diváḥ | suparṇó avyathír bharat || 3 || víçvasmâ ít svàr dṛiçé sấdhâraṇaṃ rajastúram | gopấm ṛitásya vír bharat || 4 || ádhâ hinvâná indriyấṃ jyấyo mahitvám ânaçe | abhishṭikṛíd vícarshaṇiḥ || 5 || 5 ||

49 (761). gâyatrî.

Pávasva vṛishṭím ấ sú no 'pấm ûrmíṃ divás pári | aya-

46, 4 dhâvata su-hastyaḥ çukráḥ. — 47, 1 abhí avardhata. vṛisha-yate. 2 kṛitấni ít. 3 sahasra-sấḥ. 4 yádi. 5 sisâsátuḥ. — 48, 1 su-kṛityáyâ îmahe. 2 sáṃvṛikta-dhṛishṇum. mahấ-mahivratam. 4 víçvasmai. 5 ádha.

kshmâ bṛihatîr íshaḥ ‖ 1 ‖ táyâ pavasva dhấrayâ yáyâ gấva ihấgáman | jányâsa úpa no gṛihám ‖ 2 ‖ ghṛitám pavasva dhấrayâ yajnéshu devavîtamaḥ | asmábhyaṃ vṛishṭím ấ pava ‖ 3 ‖ sá na ûrjé vy àvyáyam pavítraṃ dhâva dhấrayâ | devấsaḥ çṛiṇávan hí kam ‖ 4 ‖ pávamâno asishyadad rákshâṅsy apajấñghanat | pratnavád rocáyan rúcaḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

50 (762). gâyatrî.

Út te çúshmâsa îrate síndhor ûrmér iva svanáḥ | vấṇásya codayâ pavím ‖ 1 ‖ prasavé ta úd îrate tisró vấco makhasyúvaḥ | yád ávya éshi sấnavi ‖ 2 ‖ ávyo vấre pári priyáṃ háriṃ hinvanty ádribhiḥ | pávamânam madhuçcútam ‖ 3 ‖ ấ pavasva madintama pavítraṃ dhấrayâ kave | arkásya yónim âsádam ‖ 4 ‖ sá pavasva madintama góbhir añjânó aktúbhiḥ | índav índrâya pîtáye ‖ 5 ‖ 7 ‖

51 (763). gâyatrî.

Ádhvaryo ádribhiḥ sutáṃ sómam pavítra ấ sṛija | punîhîndrâya pấtave ‖ 1 ‖ diváḥ pîyûsham uttamáṃ sómam índrâya vajríṇe | sunótâ mádhumattamam ‖ 2 ‖ táva tyá indo ándhaso devấ mádhor vy àçnate | pávamânasya marútaḥ ‖ 3 ‖ tváṃ hí soma vardháyant sutó mádâya bhûrṇaye | vṛíshant stotấram ûtáye ‖ 4 ‖ abhy àrsha vicakshaṇa pavítraṃ dhấrayâ sutáḥ | ápi vấjam utá çrávaḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

52 (764). gâyatrî.

Pári dyukshấḥ sanádrayir bhárad vấjaṃ no ándhasâ |

49, 1 ayakshmấḥ. 2 ihá â-gáman. 4 ví avyáyam. — 50, 1 codaya. 2 te. ávye. 4 = 737, 6. 5 índo *iti*. — 51, 1 pavítre. punîhí índrâya. 2 sunóta. 3 tyé. devấḥ. ví açnate. 5 abhí arsha. — 52, 1 sanát-rayiḥ.

suvânó arsha pavítra ấ ‖ 1 ‖ táva pratnébhir ádhvabhir ávyo vấre pári priyáḥ | sahásradhâro yât tánâ ‖ 2 ‖ carúr ná yás tám îṅkhayéndo ná dấnam îṅkhaya | vadhaír vadhasnav îṅkhaya ‖ 3 ‖ ní çúshmam indav eshâm púruhûta jánânâm | yó asmấṉ ádîdeçati ‖ 4 ‖ çatáṃ na inda ûtíbhiḥ sahásraṃ vâ çúcînâm | pávasva maṅhayádrayiḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

53 (765). gâyatrî.

Út te çúshmâso asthû ráksho bhindánto adrivaḥ | nudásva yấḥ parispṛídhaḥ ‖ 1 ‖ ayấ nijaghnír ójasâ rathasaṃgé dháne hité | stávâ ábibhyushâ hṛidấ ‖ 2 ‖ ásya vratấni nấdhṛíshe pávamânasya dûḍhyâ | rujá yás tvâ pṛitanyáti ‖ 3 ‖ táṃ hinvanti madacyútaṃ háriṃ nadîshu vâjínam | índum índrâya matsarám ‖ 4 ‖ 10 ‖

54 (766). gâyatrî.

Asyá pratnấm ánu dyútaṃ çukráṃ duduhre áhrayaḥ | páyaḥ sahasrasấm ṛíshim ‖ 1 ‖ ayáṃ sűrya ivopadṛíg ayáṃ sárâṅsi dhâvati | saptá praváta ấ dívam ‖ 2 ‖ ayáṃ víçvâni tishṭhati punánó bhúvanopári | sómo devó ná sűryaḥ ‖ 3 ‖ pári ṇo devávîtaye vấjâṉ arshasi gómataḥ | punáná indav indrayúḥ ‖ 4 ‖ 11 ‖

55 (767). gâyatrî.

Yávaṃ-yavaṃ no ándhasâ pushṭám-pushṭam pári srava | sóma víçvâ ca saúbhagâ ‖ 1 ‖ índo yáthâ táva stávo yáthâ te jâtám ándhasaḥ | ní barhíshi priyé sadaḥ ‖ 2 ‖ utá no

---

52, 1 pavítre. 3 îṅkhaya índo *iti*. vadhasno *iti* vadha-sno. 4. 5 indo *iti*. 5 maṅhayát-rayiḥ. — 53, 1 asthuḥ. 2 stávai. 3 ná â-dhṛíshe. duḥ-dhyâ. — 54, 2 iva upa-dṛík. 3 bhúvanâ upári. 4 naḥ.

govíd açvavít pávasva somándhasâ | makshŭtamebhir áhabhiḥ ‖ 3 ‖ yó jináti ná jíyate hánti çátrum abhítya | sá pavasva sahasrajit ‖ 4 ‖ 12 ‖

56 (768). gâyatrî.

Pári sóma ṛitám bṛihád âçúḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ ‖ 1 ‖ yát sómo vâjam árshati çatáṃ dhárâ apasyúvaḥ | índrasya sakhyám âviçán ‖ 2 ‖ abhí tvâ yóshaṇo dáça jârám ná kanyânûshata | mṛijyáse soma sâtáye ‖ 3 ‖ tvám índrâya víshṇave svâdúr indo pári srava | nṛínt stotṛín pâhy áṅhasaḥ ‖ 4 ‖ 13 ‖

57 (769). gâyatrî.

Prá te dhárâ asaççáto divó ná yanti vṛishṭáyaḥ | áchâ vâjaṃ sahasríṇam ‖ 1 ‖ abhí priyáṇi kávyâ víçvâ cákshâṇo arshati | háris tuñjáná áyudhâ ‖ 2 ‖ sá marmṛijáná âyúbhir íbho râjeva suvratáḥ | çyenó ná váṅsu shîdati ‖ 3 ‖ sá no víçvâ divó vásûtó pṛithivyá ádhi | punáná indav á bhara ‖ 4 ‖ 14 ‖

58 (770). gâyatrî.

Tárat sá mandî dhâvati dhárâ sutásyándhasaḥ | tárat sá mandî dhâvati ‖ 1 ‖ usrá veda vásûnâm mártasya devy ávasaḥ | tárat sá mandî dhâvati ‖ 2 ‖ dhvasráyoḥ purushántyor á sahásrâṇi dadmahe | tárat sá mandî dhâvati ‖ 3 ‖ á yáyos triṅçátaṃ tánâ sahásrâṇi ca dádmahe | tárat sá mandî dhâvati ‖ 4 ‖ 15 ‖

55, 3 soma ándhasá makshú-tamebhiḥ. 4 abhi-ítya. — 56, 3 kanyâ anûshata. — 57, 1 ácha. 3 râjâ-iva. sîdati. 4 vásu utó *iti*. indo *iti*. — 58, 1 sutásya ándhasaḥ. 2 devî. 3 puru-sántyoḥ.

59 (771). gâyatrî.

Pávasva gojíd açvajíd viçvâjít soma raṇyajít | prajấvad rátnam ấ bhara || 1 || pávasvâdbhyó ádâbhyaḥ pávasvaúshadhîbhyaḥ | pávasva dhishâṇâbhyaḥ || 2 || tvám soma pávamâno víçvâni duritấ tara | kavíḥ sîda ní barhíshi || 3 || pávamâna svàr vido jáyamâno 'bhavo mahấn | índo víçvâñ abhî́d asi || 4 || 16 ||

60 (772). gâyatrî. 3 puraüshṇih.

Prá gâyatréṇa gâyata pávamânaṃ vícarshaṇim | índuṃ sahásracakshasam || 1 || tám tvâ sahásracakshasam átho sahásrabharṇasam | áti vấram apâvishuḥ || 2 || áti vấrân pávamâno asishyadat kaláçâñ abhí dhâvati | índrasya hárdy âviçán || 3 || índrasya soma rấdhase çám pavasva vicarshaṇe | prajấvad réta ấ bhara || 4 || 17 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

61 (773). gâyatrî.

Ayá vîtî́ pári srava yás ta indo mádeshv ấ | avấhan navatî́r náva || 1 || púraḥ sadyá itthấdhiye dívodâsâya çámbaram | ádha tyám turváçaṃ yádum || 2 || pári ṇo áçvam açvavíd gómad indo hiraṇyavat | kshárâ sahasríṇîr íshaḥ || 3 || pávamânasya te vayám pavítram abhyundatáḥ | sakhitvám ấ vṛiṇîmahe || 4 || yé te pavítram ûrmáyo 'bhiksháranti dhấrayâ | tébhir naḥ soma mṛiḷaya || 5 || 18 ||

sá naḥ punáná ấ bhara rayíṃ vîrávatîm ísham | îçânaḥ soma viçvátaḥ || 6 || etám u tyám dáça kshípo mṛijánti sín-

---

59, 2 pávasva at-bhyáḥ. pávasva óshadhîbhyaḥ. 4 abhí ít. — 60, 2 átho *iti*. — 61, 1 te. ava-áhan. 2 itthấ-dhiye. 3 naḥ. kshára. 4 abhi-undatáḥ.

dhumâtaram | sám âdityébhir akhyata || 7 || sám índreṇotá vâyúnâ sutá eti pavítra á́ sáṃ sűryasya raçmíbhiḥ || 8 || sá no bhágâya vâyáve pûshṇé pavasva mádhumân | cárur mitré váruṇe ca || 9 || uccá te jâtám ándhaso diví shád bhűmy á́ dade | ugráṃ çárma máhi çrávaḥ || 10 || 19 ||

enā́ víçvâny aryá á́ dyumnáni mánushâṇâm | síshâsanto vanâmahe || 11 || sá na índrâya yájyave váruṇâya marúdbhyaḥ | varivovít pári srava || 12 || úpo shú jâtám aptúraṃ góbhir bhaṅgám párishkṛitam | índuṃ devā́ ayâsishuḥ || 13 || tám íd vardhantu no gíro vatsáṃ saṃçíçvarîr iva | yá índrasya hṛidaṃsániḥ || 14 || árshâ ṇaḥ soma çáṃ gáve dhukshásva pipyúshîm ísham | várdhâ samudrám ukthyàm || 15 || 20 ||

pávamâno ajîjanad diváç citráṃ ná tanyatúm | jyótir vaiçvânarám bṛihát || 16 || pávamânasya te ráso mádo râjann aduchunáḥ | ví váram ávyam arshati || 17 || pávamâna rásas táva dáksho ví râjati dyumā́n | jyótir víçvaṃ svàr dṛiçé || 18 || yás te mádo váreṇyas ténâ pavasvā́ndhasâ | devâvî́r aghaçaṅsahā́ || 19 || jághnir vṛitrám amitríyaṃ sásnir vā́jaṃ divé-dive | goshā́ u açvasā́ asi || 20 || 21 ||

sámmiçlo arushó bhava sûpasthā́bhir ná dhenúbhiḥ | sī́dañ chyenó ná yónim á́ || 21 || sá pavasva yá á́vithéndraṃ vṛitrā́ya hántave | vavrivā́ṅsam mahî́r apáḥ || 22 || suvî́râso vayáṃ dhánâ jáyema soma mîḍhvaḥ | punánó vardha no gíraḥ || 23 || tvótâsas távávasâ syā́ma vanvánta âmúraḥ | sóma vratéshu jâgṛihi || 24 || apaghnán pavate mṛídhó 'pa sómo árâvṇaḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 25 || 22 ||

61, 8 índreṇa utá. pavítre. 10 sát bhűmiḥ. 13 úpo *iti* sú. 14 hṛidam-sániḥ. 15 árshā naḥ. várdha. 19 téna pavasva ándhasâ. 20 go-sā́ḥ. 21 su-upasthā́bhiḥ. çyenā́ḥ. 22 á́vitha índram. 24 tvā́-ûtâsaḥ táva ávasâ. 25 mṛídhaḥ ápa.

mahó no râyá ấ bhara pávamâna jahĩ mṛídhaḥ | rấsvendo vîrávad yáçaḥ ‖ 26 ‖ ná tvâ çatáṃ caná hrúto rấdho dítsantam ấ minan | yát punánó makhasyáse ‖ 27 ‖ pávasvendo vṛíshâ sutáḥ kṛidhĩ no yaçáso jáne | víçvâ ápa dvísho jahi ‖ 28 ‖ ásya te sakhyé vayáṃ távendo dyumná uttamé | sâsahyấma pṛitanyatáḥ ‖ 29 ‖ yấ te bhîmấny ấyudhâ tigmấni sánti dhŭrvaṇe | rákshâ samasya no nidáḥ ‖ 30 ‖ 23 ‖

62 (774). gâyatrî.

Eté asṛigram índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | víçvâny abhí saúbhagâ ‖ 1 ‖ vighnánto duritấ purú sugấ tokấya vâjínaḥ | tánâ kṛiṇvánto árvate ‖ 2 ‖ kṛiṇvánto várivo gáve 'bhy àrshanti sushṭutím | íḷâm asmábhyaṃ saṃyátam ‖ 3 ‖ ásâvy aṅçúr mádâyâpsú dáksho girishṭhấḥ | çyenó ná yónim ấsadat ‖ 4 ‖ çubhrám ándho devávâtam apsú dhûtó nṛíbhiḥ sutáḥ | svádanti gấvaḥ páyobhiḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

ấd îm áçvaṃ ná hétâró 'çûçubhann amṛítâya | mádhvo rásaṃ sadhamấde ‖ 6 ‖ yấs te dhấrâ madhuçcútó 'sṛigram inda ûtáye | tấbhiḥ pavítram ấsadaḥ ‖ 7 ‖ só arshéndrâya pîtáye tiró rómâṇy avyáyâ | sîdan yónâ váneshv ấ ‖ 8 ‖ tvám indo pári srava svádishṭho áṅgirobhyaḥ | varivovíd ghṛitám páyaḥ ‖ 9 ‖ ayáṃ vícarshaṇir hitáḥ pávamânaḥ sá cetati | hinvânấ ấpyam bṛihát ‖ 10 ‖ 25 ‖

eshá vṛíshâ vṛíshavrataḥ pávamâno açastihấ | kárad vásûni dâçúshe ‖ 11 ‖ ấ pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | puruçcandrám puruspṛíham ‖ 12 ‖ eshá syá pári

---

61, 26 jahí. rấsva indo *iti*. 28 pávasva indo *iti*. kṛidhí. 29 táva indo *iti* dyumné. 30 ráksha. — 62, 3 abhí arshanti. 4 mádâya ap-sú. giri-sthâḥ. ấ asadat. 6 hétâraḥ áçûçubhan. 7 dhấrâḥ. madhu-çcútaḥ ásṛigram indo *iti*. ấ asadaḥ. 8 arsha índrâya. 12 puru-candrám.

shicyate marmṛijyámâna âyúbhiḥ | urugâyáḥ kavíkratuḥ || 13 || sahásrotiḥ çatámagho vimáno rájasaḥ kavíḥ | índrâya pávate mádaḥ || 14 || girấ jâtá ihá stutá índur índrâya dhîyate | vír yónâ vasatáv iva || 15 || 26 ||

pávamânaḥ sutó nṛíbhiḥ sómo vấjam ivâsarat | camūshu çákmanâsádam || 16 || tám tripṛishṭhé trivandhuré ráthe yuñjanti yấtave | ṛíshîṇâm saptá dhîtíbhiḥ || 17 || tám sotâro dhanaspṛítam âçúm vấjâya yấtave | hárim hinota vâjínam || 18 || âviçán kaláçam sutó víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çúro ná góshu tishṭhati || 19 || ấ ta indo mádâya kám páyo duhanty âyávaḥ | devấ devébhyo mádhu || 20 || 27 ||

ấ naḥ sómam pavítra ấ sṛijátâ mádhumattamam | devébhyo devaçrúttamam || 21 || eté sómâ asṛikshata gṛiṇânấḥ çrávase mahé | madíntamasya dhấrayâ || 22 || abhí gávyâni vîtáye nṛimṇấ punánó arshasi | sanádvâjaḥ pári srava || 23 || utá no gómatîr ísho víçvâ arsha parishṭúbhaḥ | gṛiṇánó jamádagninâ || 24 || pávasva vâcó agriyáḥ sóma citrấbhir ûtíbhiḥ | abhí víçvâni kấvyâ || 25 || 28 ||

tvám samudríyâ apó 'griyó vấca îráyan | pávasva viçvamejaya || 26 || túbhyemấ bhúvanâ kave mahimné soma tasthire | túbhyam arshanti síndhavaḥ || 27 || prá te divó ná vṛishṭáyo dhấrâ yanty asaçcátaḥ | abhí çukrấm upastíram || 28 || índrâyéndum punîtanogrấm dákshâya sấdhanam | îçânấm vîtírâdhasam || 29 || pávamâna ṛitáḥ kavíḥ sómaḥ pavítram ấsadat | dádhat stotré suvîryam || 30 || 29 ||

63 (775). gâyatrî.

Ấ pavasva sahasríṇam rayím soma suvîryam | asmé çrá-

62, 13 sicyate. 14 sahásra-ûtiḥ çatá-maghaḥ. 16 iva asarat. çákmanâ â-sádam. 20 te. devấḥ. 21 pavítre. sṛijáta. 23 sanát-vâjaḥ. 24 pari-stúbhaḥ. 26 viçvam-ejaya. 27 túbhya imấ. 28 dhấrâḥ. 29 índrâya índum punîtana ugrám. 30 ấ asadat.

vâṅsi dhâraya || 1 || ísham ûrjaṃ ca pinvasa índrâya matsaríntamaḥ | camûshv ấ ní shîdasi || 2 || sutá índrâya víshṇave sómaḥ kaláçe aksharat | mádhumâṅ astu vâyáve || 3 || eté asṛigram âçávó 'ti hvárâṅsi babhrávaḥ | sómâ ṛitásya dhấrayâ || 4 || índraṃ várdhanto aptúraḥ kṛiṇvánto víçvam ấryam | apaghnánto árâvṇaḥ || 5 || 30 ||

sutấ ánu svám ấ rájo 'bhy àrshanti babhrávaḥ | índraṃ gáchanta índavaḥ || 6 || ayấ pavasva dhấrayâ yáyâ sûryam árocayaḥ | hinvánó mấnushîr apáḥ || 7 || áyukta sûra étaçam pávamâno manấv ádhi | antárikṣheṇa yấtave || 8 || utá tyấ haríto dáça sûro ayukta yấtave | índur índra íti bruván || 9 || párîtó vâyáve sutáṃ gíra índrâya matsarám | ávyo vấreshu siñcata || 10 || 31 ||

pávamâna vidấ rayím asmábhyaṃ soma dushṭáram | yó dûṇấço vanushyatấ || 11 || abhy àrsha sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | abhí vâjam utá çrávaḥ || 12 || sómo devó ná sûryó 'dribhiḥ pavate sutáḥ | dádhânaḥ kaláçe rásam || 13 || eté dhấmâny ấryâ çukrấ ṛitásya dhấrayâ | vâjaṃ gómantam aksharan || 14 || sutấ índrâya vajriṇe sómâso dádhyâçiraḥ | pavítram áty aksharan || 15 || 32 ||

prá soma mádhumattamo râyé arsha pavítra ấ | mádo yó devavîtamaḥ || 16 || tám î mṛijanty âyávo hárim nadîshu vâjínam | índum índrâya matsarám || 17 || ấ pavasva híranyavad áçvâvat soma vîrávat | vâjaṃ gómantam ấ bhara || 18 || pári vâje ná vâjayúm ávyo vấreshu siñcata | índrâya mádhumattamam || 19 || kavím mṛijanti márjyaṃ dhîbhír víprâ avasyávaḥ | vṛishâ kánikrad arshati || 20 || 33 ||

63, 2 pinvase. sîdasi. 4 âçávaḥ áti. 6 abhí arshanti. 9 tyấḥ. 10 pári itáḥ. 11 vidấḥ. duḥ-náçaḥ. 12 abhí arsha. 13 sûryaḥ ádri-bhiḥ. 16 pavítre. 17 îm *iti*.

vṛíshaṇaṃ dhîbhír aptúraṃ sómam ṛitásya dhárayâ | matí víprâḥ sám asvaran || 21 || pávasva devâyushág índraṃ gachatu te mádaḥ | vâyúm á roha dhármaṇâ || 22 || pávamâna ní toçase rayíṃ soma çravấyyam | priyáḥ samudrám á viça || 23 || apaghnán pavase mṛídhaḥ kratuvít soma matsaráḥ | nudásvâdevayuṃ jánam || 24 || pávamânâ asṛikshata sómâḥ çukrấsa índavaḥ | abhi víçvâni kấvyâ || 25 || 34 ||

pávamânâsa âçávaḥ çubhrấ asṛigram índavaḥ | ghnánto víçvâ ápa dvíshaḥ || 26 || pávamânâ divás páry antárikshâd asṛikshata | pṛithivyấ ádhi sânavi || 27 || punânáḥ soma dhârayéndo víçvâ ápa srídhaḥ | jahí rákshâṅsi sukrato || 28 || apaghnánt soma rakshásо 'bhy àrsha kánikradat | dyumántaṃ çúshmam uttamám || 29 || asmé vásûni dhâraya sóma divyấni pârthivâ | índo víçvâni vấryâ || 30 || 35 ||

64 (776). gâyatrî.

Vṛíshâ soma dyumấñ asi vṛíshâ deva vṛíshavrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || 1 || vṛíshṇas te vṛíshṇyaṃ çávo vṛíshâ vánaṃ vṛíshâ mádaḥ | satyáṃ vṛishan vṛíshéd asi || 2 || áçvo ná cakrado vṛíshâ sáṃ gấ indo sám árvataḥ | ví no râyé dúro vṛidhi || 3 || ásṛikshata prá vâjíno gavyấ sómâso açvayấ | çukrấso vîrayấçávaḥ || 4 || çumbhámânâ ṛitâyúbhir mṛijyámânâ gábhastyoḥ | pávante vấre avyáye || 5 || 36 ||

té víçvâ dâçúshe vásu sómâ divyấni pârthivâ | pávantâm ấntárikshyâ || 6 || pávamânasya viçvavit prá te sárgâ asṛikshata | sûryasyeva ná raçmáyaḥ || 7 || ketúṃ kṛiṇván

---

63, 22 deva âyushák. nudásva ádeva-yum. 27 pávamânâḥ. 28 dhârayâ índo *iti*. 29 abhí arsha. — 64, 2 vṛíshâ ít. 4 açva-yấ. vîra-yấ áçávaḥ. 5 mṛijyámânâḥ. 6 sómâḥ. ấ antárikshyâ. 7 sûryasya-iva.

divás pári víçvâ rûpẫbhy àrshasi | samudráḥ soma pinvase || 8 || hinvânó vẫcam ishyasi pávamâna vídharmaṇi | ákrân devó ná sû́ryaḥ || 9 || índuḥ pavishṭa cétanaḥ priyáḥ kavînẫm matî́ | sṛijád áçvaṃ rathî́r iva || 10 || 37 ||

ûrmír yás te pavítra ẫ devâvî́ḥ paryáksharat | sî́dann ṛitásya yónim ẫ || 11 || sá no arsha pavítra ẫ mádo yó devavî́tamaḥ | índav índrâya pîtáye || 12 || ishé pavasva dhẫrayâ mṛijyámâno manîshíbhiḥ | índo rucẫbhí gẫ ihi || 13 || punânó várivas kṛidhy ûrjaṃ jánâya girvaṇaḥ | háre sṛijâná âçíram || 14 || punânó devávîtaya índrasya yâhi nishkṛitám | dyutânó vâjíbhir yatáḥ || 15 || 38 ||

prá hinvânấsa índavó 'châ samudrám âçávaḥ | dhiyấ jûtấ asṛikshata || 16 || marmṛijânấsa âyávo vṛithâ samudrám índavaḥ | ágmann ṛitásya yónim ẫ || 17 || pári ṇo yâhy asmayúr víçvâ vásûny ójasâ | pâhí naḥ çárma vîrávat || 18 || mímâti váhnir étaçaḥ padáṃ yujânó ṛíkvabhiḥ | prá yát samudrá ẫhitaḥ || 19 || ẫ yád yónim hiraṇyáyam âçúr ṛitásya sî́dati | jáhâty ápracetasaḥ || 20 || 39 ||

abhí venấ anûshatéyakshanti prácetasaḥ | májjanty ávicetasaḥ || 21 || índrâyendo marútvate pávasva mádhumattamaḥ | ṛitásya yónim âsádam || 22 || táṃ tvâ víprâ vacovídaḥ párish kṛiṇvanti vedhásaḥ | sáṃ tvâ mṛijanty âyávaḥ || 23 || rásaṃ te mitró aryamấ píbanti várunaḥ kave | pávamânasya marútaḥ || 24 || tváṃ soma vipaçcítam punânó vẫcam ishyasi | índo sahásrabharṇasam || 25 || 40 ||

utó sahásrabharṇasaṃ vẫcaṃ soma makhasyúvam | punâná indav ẫ bhara || 26 || punâná indav eshâm púruhûta

---

64, 8 rûpấ abhí arshasi. 11. 12 pavítre. 12 índo *iti*. 13 rucấ abhí. 15 devá-vîtaye. 16 índavaḥ ácha. 18 naḥ. 19 samudré. 21 anûshata íyakshanti. 22 índrâya indo *iti*. 23 víprâḥ. pári kṛiṇvanti. 26 utó *iti*. indo *iti*.

jánânâm | priyáḥ samudrám ấ viça || 27 || dávidyutatyâ rucấ parishṭóbhantyâ kṛipấ | somấḥ çukrấ gávâçiraḥ || 28 || hinvânó hetṛíbhir yatá ấ vấjaṃ vâjy àkramît | sídanto vanúsho yathâ || 29 || ṛidhák soma svastáye saṃjagmânó diváḥ kavíḥ | pávasva sűryo dṛiçé || 30 || 41 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

65 (777). gâyatrî.

Hinvánti sűram úsrayaḥ svásâro jâmáyas pátim | mahấm índum mahîyúvaḥ || 1 || pávamâna rucấ-rucâ devó devébhyas pári | víçvâ vásûny ấ viça || 2 || ấ pavamâna sushṭutíṃ vṛishṭíṃ devébhyo dúvaḥ | ishé pavasva saṃyátam || 3 || vṛíshâ hy ási bhânúnâ dyumántaṃ tvâ havâmahe | pávamâna svâdhyàḥ || 4 || ấ pavasva suvîryam mándamânaḥ svâyudha | ihó shv ìndav ấ gahi || 5 || 1 ||

yád adbhíḥ parishicyáse mṛijyámâno gábhastyoḥ | drúṇâ sadhástham açnushe || 6 || prá sómâya vyaçvavát pávamânâya gâyata | mahé sahásracakshase || 7 || yásya várṇam madhuçcútaṃ háriṃ hinvánty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 8 || tásya te vâjíno vayáṃ víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | sakhitvám ấ vṛiṇîmahe || 9 || vṛíshâ pavasva dhấrayâ marútvate ca matsaráḥ | víçvâ dádhâna ójasâ || 10 || 2 ||

táṃ tvâ dhartấram onyòḥ pávamâna svardṛíçam | hinvé vấjeshu vâjínam || 11 || ayấ cittó vipấnáyâ háriḥ pavasva dhấrayâ | yújaṃ vấjeshu codaya || 12 || ấ na indo mahîm ísham pávasva viçvádarçataḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 13 || ấ kaláçâ anûshaténdo dhấrâbhir ójasâ | éndrasya pî-

---

64, 28 pari-stóbhantyâ. çukráḥ gó-âçiraḥ. 29 vâjî̀ akramît. — 65, 4 hí. su-âdhyàḥ. 5 ihó *iti* sú indo *iti*. 6 pari-sicyáse. 12 vipấ anáyâ. 14 anûshata índo *iti*. ấ índrasya.

táye viça || 14 || yásya te mádyaṃ rásaṃ tîvráṃ duhánty ádribhiḥ | sá pavasvâbhimâtihẫ || 15 || 3 ||

rẫjâ medhẫbhir îyate pávamâno manẫv ádhi | antárikṣheṇa yẫtave || 16 || ẫ na indo çatagvínaṃ gávâm póshaṃ sváçvyam | váhâ bhágattim ûtáye || 17 || ẫ naḥ soma sáho júvo rûpáṃ ná várcase bhara | sushvâṇó devávîtaye || 18 || árshâ soma dyumáttamo 'bhí dróṇâni róruvat | sî́dañ chyenó ná yónim ẫ || 19 || apsẫ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave || 20 || 4 ||

íshaṃ tokẫya no dádhad asmábhyaṃ soma viçvátaḥ | ẫ pavasva sahasríṇam || 21 || yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | yé vâdáḥ çaryaṇẫvati || 22 || yá ârjîkéshu kṛítvasu yé mádhye pastyânâm | yé vâ jáneshu pañcásu || 23 || té no vṛishṭíṃ divás pári pávantâm ẫ suvî́ryam | suvânẫ devẫsa índavaḥ || 24 || pávate haryató hárir gṛiṇânó jamádagninâ | hinvânó gór ádhi tvací || 25 || 5 ||

prá çukrẫso vayojúvo hinvânẫso ná sáptayaḥ | çrîṇânẫ apsú mṛiñjata || 26 || táṃ tvâ sutéshv âbhúvo hinviré devátâtaye | sá pavasvânáyâ rucẫ || 27 || ẫ te dáksham mayobhúvaṃ váhnim adyẫ vṛiṇîmahe | pẫntam ẫ puruspṛíham || 28 || ẫ mandrám ẫ várenyam ẫ vípram ẫ manîshíṇam | pẫntam ẫ puruspṛíham || 29 || ẫ rayím ẫ sucetúnam ẫ sukrato tanû́shv ẫ | pẫntam ẫ puruspṛíham || 30 || 6 ||

66 (778). gâyatrî. 18 anushṭubh.

Pávasva viçvacarshaṇe 'bhí víçvâni kẫvyâ | sákhâ sákhibhya îḍyaḥ || 1 || tẫbhyâṃ víçvasya râjasi yé pavamâna

---

65, 15 pavasva abhimâti-hẫ. 17 váha. 18 susvânáḥ. 19 árshа. çyenáḥ. 22 yé — sunviré = 702, 6. vâ adáḥ. 23 yé. 24 suvânâḥ. 27 pavasva anáyâ. 28 adyẫ. — 66, 2 yé *iti*.

dhắmanî | pratîcî soma tasthátuḥ || 2 || pári dhắmâni yắni te tvắṃ somâsi viçvátaḥ | pávamâna ṛitúbhiḥ kave || 3 || pávasva janáyann ísho 'bhí víçvâni vắryâ | sákhâ sákhibhya ûtáye || 4 || táva çukrắso arcáyo divás pṛishṭhé ví tanvate | pavítraṃ soma dhắmabhiḥ || 5 || 7 ||

távemé saptá síndhavaḥ praçísham soma sisrate | túbhyaṃ dhâvanti dhenávaḥ || 6 || prá soma yâhi dhắrayâ sutá índrâya matsaráḥ | dádhâno ákshiti çrávaḥ || 7 || sám u tvâ dhîbhír asvaran hinvatîḥ saptá jâmáyaḥ | vípram âjắ vivásvataḥ || 8 || mṛijánti tvâ sám agrúvó 'vye jîrắv ádhi shváṇi | rebhó yád ajyáse váne || 9 || pávamânasya te kave vắjint sárgâ asṛikshata | árvanto ná çravasyávaḥ || 10 || 8 ||

áchâ kóçam madhuççútam ásṛigraṃ vắre avyáye | ávâvaçanta dhîtáyaḥ || 11 || áchâ samudrám índavó 'staṃ gắvo ná dhenávaḥ | ágmann ṛitásya yónim ắ || 12 || prá ṇa indo mahé ráṇa ắpo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 13 || ásya te sakhyé vayám íyakshantas tvótayaḥ | índo sakhitvám uçmasi || 14 || ắ pavasva gávishṭaye mahé soma ṇricákshase | éndrasya jaṭháre viça || 15 || 9 ||

mahắñ asi soma jyéshṭha ugrắṇâṃ inda ójishṭhaḥ | yúdhvâ sáñ cháçvaj jigetha || 16 || yá ugrébhyaç cid ójîyâñ chűrebhyaç cic chűrataraḥ | bhûridắbhyaç cin máṅhîyân || 17 || tváṃ soma sűra éshas tokásya sâtắ tanűnâm | vṛiṇîmáhe sakhyắya vṛiṇîmáhe yújyâya || 18 || ágna ắyûṅshi pavasa ắ suvórjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm || 19 || agnír ṛíshiḥ pávamânaḥ pắñcajanyaḥ puróhitaḥ | tám îmahe mahâgayám || 20 || 10 ||

66, 2 dhắmani-pratîcî *itt.* 3 soma asi. pávamâna. 6 táva imé. 9 agrúvaḥ ávye. sváni. 11 ácha. 12 índavaḥ ástam. 13 naḥ. ráṇe. 14 tvâ-ûtayaḥ. 15 gó-ishṭaye. ắ índrasya. 16 indo *iti.* çáçvat. 17 çűrebhyaḥ cit çűra-taraḥ. cit. 18 ắ íshaḥ. 19 ágne. pavase. suva űrjam.

ágne pávasva svápâ asmé várcaḥ suvîryam | dádhad rayím máyi pósham || 21 || pávamâno áti srídho 'bhy àrshati sushṭutím | sŭro ná viçvádarçataḥ || 22 || sá marmṛijâná âyúbhiḥ práyasvân práyase hitáḥ | índur átyo vicakshaṇáḥ || 23 || pávamâna ṛitám bṛihác chukrám jyótir ajîjanat | kṛishṇâ támâṅsi jáṅghanat || 24 || pávamânasya jáṅghnato háreç candrâ asṛikshata | jîrâ ajiráçocishâḥ || 25 || 11 ||

pávamâno rathîtamaḥ çubhrébhiḥ çubhráçastamaḥ | háriçcandro marúdgaṇaḥ || 26 || pávamâno vy àçnavad raçmíbhir vâjasâtamaḥ | dádhat stotré suvîryam || 27 || prá suvâná índur akshâḥ pavítram áty avyáyam | punâná índur índram â || 28 || eshá sómo ádhi tvací gávâṃ krîḷaty ádribhiḥ | índram mádâya jóhuvat || 29 || yásya te dyumnávat páyaḥ pávamânâbhṛitaṃ diváḥ | téna no mṛiḷa jîváse || 30 || 12 ||

67 (779). gâyatrî. 16—18 dvipadâ gâyatrî. 27. 31. 32 anushṭubh. 30 purâüshṇih.

Tvám somâsi dhârayúr mandrá ójishṭho adhvaré | pávasva maṅhayádrayiḥ || 1 || tvám sutó nṛimâdano dadhanvân matsarintamaḥ | índrâya sûrír ándhasâ || 2 || tvám sushvâṇó ádribhir abhy àrsha kánikradat | dyumántaṃ çúshmam uttamám || 3 || índur hinvânó arshati tiró vârâṇy avyáyâ | hárir vâjam acikradat || 4 || índo vy ávyam arshasi ví çrávâṅsi ví saúbhagâ | ví vâjânt soma gómataḥ || 5 || 13 ||

â na indo çatagvínaṃ rayím gómantam açvínam | bhárâ soma sahasríṇam || 6 || pávamânâsa índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | índraṃ yâmebhir âçata || 7 || kakuháḥ somyó rása

---

66, 21 su-ápâḥ. 22 abhí arshati. 24 bṛihát çukrám. 26 rathí-tamaḥ. çubhráças-tamaḥ hári-candraḥ. 27 ví açnavat. 30 pávamâna â-bhṛitam. — 67, 1 soma asi. maṅhayát-rayiḥ. 3 susvânáḥ. abhí arsha. 4 ví ávyam. 6 bhára.

índur índrâya pûrvyáḥ | âyúḥ pavata âyáve || 8 || hinvánti sûram úsrayaḥ pávamânam madhuçcútam | abhí girâ sám asvaran || 9 || avitâ no ajâçvaḥ pûṣhâ yâmani-yâmani | â bhakshat kanyâsu naḥ || 10 || 14 ||

ayám sómaḥ kapardíne ghṛitám ná pavate mádhu | â bhakshat kanyâsu naḥ || 11 || ayám ta âghṛiṇe sutó ghṛitám ná pavate çúci | â bhakshat kanyâsu naḥ || 12 || vâcó jantúḥ kavînâm pávasva soma dhârayâ | devéshu ratnadhâ asi || 13 || â kaláçeshu dhâvati çyenó várma ví gâhate | abhí dróṇâ kánikradat || 14 || pári prá soma te rásó 'sarji kaláçe sutáḥ | çyenó ná taktó arshati || 15 || 15 ||

pávasva soma mandáyann índrâya mádhumattamaḥ || 16 || ásṛigran devávîtaye vâjayánto ráthâ iva || 17 || té sutâso madintamâḥ çukrâ vâyúm asṛikshata || 18 || grâvṇâ tunnó abhíshṭutaḥ pavítram soma gachasi | dádhat stotré suvîryam || 19 || eshá tunnó abhíshṭutaḥ pavítram áti gâhate | rakshohâ vâram avyáyam || 20 || 16 ||

yád ánti yác ca dûraké bhayám vindáti mâm ihá | pávamâna ví táj jahi || 21 || pávamânaḥ só adyá naḥ pavítreṇa vícarshaṇiḥ | yáḥ potâ sá punâtu naḥ || 22 || yát te pavítram arcíshy ágne vítatam antár â | bráhma téna punîhi naḥ || 23 || yát te pavítram arcivád ágne téna punîhi naḥ | brahmasavaiḥ punîhi naḥ || 24 || ubhâbhyâm deva savitaḥ pavítreṇa savéna ca | mâm punîhi viçvátaḥ || 25 || 17 ||

tribhíṣh ṭvâm deva savitar várshishṭhaiḥ soma dhâmabhiḥ | ágne dákshaiḥ punîhi naḥ || 26 || punántu mâm devajanâḥ punántu vásavo dhiyâ | víçve devâḥ punîtá mâ jâtavedaḥ punîhí mâ || 27 || prá pyâyasva prá syandasva sóma

---

67, 8 pavate. 10 ajá-açvaḥ. 12 te. 15 rásaḥ ásarji.
18 çukrâḥ. 21 yát ca. tát. 26 tri-bhíḥ ṭvám.

víçvebhir aṅçúbhiḥ | devébhya uttamáṃ havíḥ ‖ 28 ‖ úpa priyám pánipnataṃ yúvânam âhutîvṛídham | áganma bíbhrato námaḥ ‖ 29 ‖ alāyyasya paraçúr nanâça tám ā́ pavasva deva soma | âkhúṃ cid evá deva soma ‖ 30 ‖ yáḥ pâvamānīr adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | sárvaṃ sá pûtám açnâti svaditám mâtaríçvanâ ‖ 31 ‖ pâvamānīr yó adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | tásmai sárasvatî duhe kshîráṃ sarpír mádhûdakám ‖ 32 ‖ 18 ‖

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

68 (780). jagatî. 10 trishṭubh.

Prá devám áchâ mádhumanta índavó 'sishyadanta gā́va ā́ ná dhenávaḥ | barhishádo vacanāvanta ūdhabhiḥ parisrútam usríyâ nirṇíjaṃ dhire ‖ 1 ‖ sá róruvad abhí pūrvâ acikradad upárúhaḥ çratháyant svâdate háriḥ | tiráḥ pavítram pariyánn urú jráyo ní çáryāṇi dadhate devá ā́ váram ‖ 2 ‖ ví yó mamé yamyā́ saṃyatī́ mádaḥ sâkaṃvṛídhâ páyasâ pinvad ákshitâ | mahī́ apāré rájasî vivévidad abhivrájann ákshitam pā́ja ā́ dade ‖ 3 ‖ sá mātárâ vicáran vâjáyann apáḥ prá médhiraḥ svadháyâ pinvate padám | aṅçúr yā́vena pipiçe yató nṛíbhiḥ sáṃ jāmíbhir násate rákshate çíraḥ ‖ 4 ‖ sáṃ dákshena mánasâ jâyate kavír ṛitásya gárbho níhito yamā́ paráḥ | yūnâ ha sántâ prathamáṃ ví jajnatur gúhâ hitáṃ jánima némam údyatam ‖ 5 ‖ 19 ‖

mandrásya rūpáṃ vividur manîshíṇaḥ çyenó yád ándho ábharat parāvátaḥ | tám marjayanta suvṛídhaṃ nadīshv ā́ uçántam aṅçúm pariyántam ṛigmíyam ‖ 6 ‖ tvā́m mṛijanti

---

67, 29 âhuti-vṛídham. 31 adhi-éti. 32 mádhu udakám. — 68, 1 ácha. índavaḥ ásisyadanta. barhi-sádaḥ. usríyâḥ. 2 upa-árúhaḥ. 3 saṃyatī́ *iti.* m. a. rájasî *iti.* vi-vévidat. 6 ā́.

dáça yóshaṇaḥ sutáṃ sóma ṛíshibhir matíbhir dhîtíbhir hitám | ávyo vấrebhir utá devávîtibhir nṛíbhir yató vấjam ấ darshi sâtáye ‖ 7 ‖ pariprayántaṃ vayyàṃ sushaṃsádaṃ sómam manîshấ abhy ànûshata stúbhaḥ | yó dhấrayâ mádhumâñ ûrmíṇâ divá íyarti vấcaṃ rayishấḷ ámartyaḥ ‖ 8 ‖ ayáṃ divá iyarti víçvam ấ rájaḥ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sîdati | adbhír góbhir mṛijyate ádribhiḥ sutáḥ punâná índur várivo vidat priyám ‖ 9 ‖ evấ naḥ soma parishicyámâno váyo dádhac citrátamam pavasva | adveshé dyávâpṛithivî́ huvema dévâ dhattá rayím asmé suvî́ram ‖ 10 ‖ 20 ‖

69 (781). jagatî. 9. 10 trishṭubh.

Íshur ná dhánvan práti dhîyate matír vatsó ná mâtúr úpa sarjy ûdhani | urúdhâreva duhe ágra âyaty ásya vratéshv ápi sóma ishyate ‖ 1 ‖ úpo matíḥ pṛicyáte sicyáte mádhu mandrấjanî codate antár âsáni | pávamânaḥ saṃtaníḥ praghnatấm iva mádhumân drapsáḥ pári vấram arshati ‖ 2 ‖ ávye vadhûyúḥ pavate pári tvací çrathnîté naptîr áditer ṛitáṃ yaté | hárir akrân yajataḥ saṃyató mádo nṛimṇấ çíçâno mahishó ná çobhate ‖ 3 ‖ ukshấ mimâti práti yanti dhenávo devásya devî́r úpa yanti nishkṛitám | áty akramîd árjunaṃ vấram avyáyam átkaṃ ná niktám pári sómo avyata ‖ 4 ‖ ámṛiktena rúçatâ vấsasâ hárir ámartyo nirṇíjânaḥ pári vyata | divás pṛishṭhám barháṇâ nirṇíje kṛitopastáraṇaṃ camvòr nabhasmáyam ‖ 5 ‖ 21 ‖

sûryasyeva raçmáyo drâvayitnávo matsarấsaḥ prasúpaḥ sâkám îrate | tántuṃ tatám pári sárgâsa âçávo néndrâd

---

68, 7 sóma. 8 su-saṃsádam. abhí anûshata. 10 evá. pari -sicyámânaḥ. dádhat. adveshé *iti* dyávâpṛithivî *iti*. dévâḥ. — 69, 1 urúdhârâ-iva. ágre â-yatî. 2 úpo *iti*. mandra-ájanî. 5 kṛita upa -stáraṇam. 6 sûryasya-iva. dravayitnávaḥ. náíndrât.

ṛité pavate dhắma kím caná ‖ 6 ‖ síndhor iva pravaṇé nimná âçávo vṛíshacyutâ mádâso gâtúm âçata | çáṃ no niveçé dvipáde cátushpade 'smé vấjâḥ soma tishṭhantu kṛishṭáyaḥ ‖ 7 ‖ ắ naḥ pavasva vásumad dhíraṇyavad áçvâvad gómad yávamat suvī́ryam | yûyáṃ hí soma pitáro máma sthána divó mûrdhắnaḥ prásthitâ vayaskṛ́taḥ ‖ 8 ‖ eté sómâḥ pávamânâsa índraṃ ráthâ iva prá yayuḥ sâtím ácha | sutắḥ pavítram áti yanty ávyaṃ hitvī́ vavríṃ haríto vṛishṭím ácha ‖ 9 ‖ índav índrâya bṛihaté pavasva sumṛiḷîkó anavadyó riçắdâḥ | bhárâ candrắṇi gṛiṇaté vásûni devaír dyâvâpṛithivî prắvataṃ naḥ ‖ 10 ‖ 22 ‖

70 (782). jagatî. 10 trishṭubh.

Trír asmai saptá dhenávo duduhre satyắm âçíram pûrvyé vyòmani | catvắry anyắ bhúvanâni nirṇíje cắrûṇi cakre yád ṛitaír ávardhata ‖ 1 ‖ sá bhíkshamâṇo amṛ́tasya cắruṇa ubhé dyắvâ kắvyenâ ví çaçrathe | téjishṭhâ apó maṅhánâ pári vyata yádî devásya çrávasâ sádo vidúḥ ‖ 2 ‖ té asya santu ketávó 'mṛityavó 'dâbhyâso janúshî ubhé ánu | yébhir nṛimṇắ ca devyắ ca punatá ắd íd rā́jânam manánâ agṛibhṇata ‖ 3 ‖ sá mṛijyámâno daçábhiḥ sukármabhiḥ prá madhyamắsu mâtṛíshu pramé sácâ | vratắni pânó amṛ́tasya cắruṇa ubhé nṛicákshâ ánu paçyate víçau ‖ 4 ‖ sá marmṛijânó indriyắya dhắyasa óbhé antắ ródasî harshate hitáḥ | vṛíshâ çúshmeṇa bâdhate ví durmatī́r âdédiçânaḥ çaryahéva çurúdhaḥ ‖ 5 ‖ 23 ‖

sá mâtárâ ná dádṛiçâna usríyo nắnadad eti marútâm

69, 7 nimné. vṛísha-cyutâḥ. 8 híraṇya-vat. prá-sthitâḥ. 10 índo *iti*. bhára. devaír — naḥ = 31, 8. — 70, 2 kắvyena. yádi. 3 ketávaḥ ámṛityavaḥ ádâbhyâsaḥ janúshî *iti* ubhé *iti*. punaté. 4 pra-mé. 5 dhắyase ắ ubhé *iti* antár *iti*. çaryahắ-iva.

iva svanáḥ | jánánn ṛitám prathamáṃ yát svàrṇaram práçastaye kám avṛiṇîta sukrátuḥ || 6 || ruváti bhîmó vṛishabhás tavishyáyâ çṛiñge çiçâno háriṇî vicakshaṇáḥ | ấ yóniṃ sómaḥ súkṛitaṃ ní shîdati gavyáyî tvág bhavati nirṇíg avyáyî || 7 || çúciḥ punânás tanvàm arepásam ávye hárir ny àdhâvishṭa sấnavi | júshṭo mitrấya váruṇâya vâyáve tridhấtu mádhu kriyate sukármabhiḥ || 8 || pávasva soma devávîtaye vṛishéndrasya hấrdi somadhấnam ấ viça | purấ no bâdhấd duritấti pâraya kshetravíd dhí díça ấhâ viprichaté || 9 || hitó ná sáptir abhí vấjam arshéndrasyendo jaṭháram ấ pavasva | nâvấ ná síndhum áti parshi vidvấñ chũro ná yúdhyann áva no nidáḥ spaḥ || 10 || 24 ||

71 (783). jagati. 9 trishṭubh.

Ấ dákshiṇâ sṛijyate çushmy âsádaṃ véti druhó rakshásaḥ pâti jấgriviḥ | hárir opaçáṃ kṛiṇute nábhas páya upastíre camvòr bráhma nirṇíje || 1 || prá kṛishṭihéva çûshá eti róruvad asuryàṃ várṇaṃ ní riṇîte asya tám | jáhâti vavrím pitúr eti nishkṛitám upaprútaṃ kṛiṇute nirṇíjaṃ tánâ || 2 || ádribhiḥ sutáḥ pavate gábhastyor vṛishâyáte nábhasâ vépate matî | sá modate násate sấdhate girấ nenikté apsú yájate párîmaṇi || 3 || pári dyukshấṃ sáhasaḥ parvatâvṛídham mádhvaḥ siñcanti harmyásya sakshấṇim | ấ yásmin gấvaḥ suhutấda ũdhani mûrdháñ chrîṇánty agriyáṃ várîmabhiḥ || 4 || sám î ráthaṃ ná bhuríjor aheshata dáça svásâro áditer upástha ấ | jígâd úpa jrayati gór apîcyàm padáṃ yád asya matúthâ ájîjanan || 5 || 25 ||

70, 6 svàḥ-naram. 7 çṛíñge-háriṇî *iti*. sîdati. 8 ní adhâvishṭa. 9 vṛishâ índrasya. duḥ-itấ áti. hí. ấha. 10 arsha índrasya indo *iti*. çúraḥ. spar *iti* spaḥ. — 71, 1 çushmî â-sádam. 2 kṛishṭihấ-iva. 3 vṛisha-yáte. 4 parvata-vṛídham. suhuta-ádaḥ. çṛiṇánti. 5 îm *iti*. upá-sthe.

çyenó ná yóniṃ sádanaṃ dhiyā́ kṛitáṃ hiraṇyáyam âsádaṃ devá éshati | é riṇanti barhíshi priyáṃ girā́çvo ná devā́ñ ápy eti yajníyaḥ || 6 || párâ vyàkto arushó diváḥ kavír vríshâ tripríshṭhó anavishṭa gā́ abhí | saháśraṇîtir yátiḥ parâyátî rebhó ná pûrvī́r ushásо ví râjati || 7 || tvesháṃ rûpáṃ kṛiṇute várṇo asya sá yátrā́çayat sámṛitâ sédhati sridháḥ | apsā́ yâti svadháyâ daívyaṃ jánaṃ sáṃ sushṭutī́ násate sáṃ góagrayâ || 8 || ukshéva yûthā́ pariyánn arâvîd ádhi tvíshîr adhita sū́ryasya | divyáḥ suparṇó 'va cakshata kshā́ṃ sómaḥ pári krátunâ paçyate jā́ḥ || 9 || 26 ||

72 (784). jagatî.

Hárim mṛijanty arushó ná yujyate sáṃ dhenúbhiḥ kaláçe sómo ajyate | úd vā́cam îráyati hinváte matī́ purushṭutásya káti cit paripríyaḥ || 1 || sâkáṃ vadanti bahávo manîshíṇa índrasya sómaṃ jaṭháre yád âduhúḥ | yádî mṛijánti súgabhastayo náraḥ sánîḷâbhir daçábhiḥ kā́myam mádhu || 2 || áramamâṇo áty eti gā́ abhí sū́ryasya priyáṃ duhitús tiró rávam | ánv asmai jósham abharad vinaṃgṛisáḥ sáṃ dvayī́bhiḥ svásṛibhiḥ ksheti jâmíbhiḥ || 3 || nṛídhûto ádrishuto barhíshi priyáḥ pátir gávâm pradíva índur ṛitvíyaḥ | púraṃdhivân mánusho yajnasā́dhanaḥ çúcir dhiyā́ pavate sóma indra te || 4 || nṛibâhúbhyāṃ coditó dhā́rayâ sutò 'nushvadhám pavate sóma indra te | á́prāḥ krátûnt sám ajair adhvaré matī́r vér ná drushác camvòr ā́sadad dháriḥ || 5 || 27 ||

aṅçúṃ duhanti stanáyantam ákshitaṃ kavíṃ kaváyo

71, 6 ā́ îshati. á îm *iti.* girā́ áçvaḥ. 7 ví-aktaḥ. parâ-yátiḥ. 8 yátra áçayat. apsā́ḥ. 9 ukshā́-iva. áva. — 72, 2 yádi. 3 vi-naṃ-gṛisáḥ. 4 púraṃdhi-vân. 5 sutáḥ anu-svadhám. ā́ aprāḥ. dru-sát. ā́ asadat háriḥ.

'páso manîshíṇaḥ | sám î gávo matáyo yanti saṃyáta ṛitásya yónâ sádane punarbhúvaḥ || 6 || nábhâ pṛithivyấ dharúṇo mahó divó 'pấm ûrmaú síndhushv antár ukshitáḥ | índrasya vájro vṛishabhó vibhűvasuḥ sómo hṛidé pavate cấru matsaráḥ || 7 || sá tű pavasva pári pấrthivaṃ rájaḥ stotré çikshann âdhûnvaté ca sukrato | mấ no nír bhâg vásunaḥ sâdanaspṛíço rayím piçáṅgam bahulấṃ vasîmahi || 8 || ấ tű na indo çatádâtv áçvyaṃ sahásradâtu paçumád dhíraṇyavat | úpa mâsva bṛihatî revátîr íshó 'dhi stotrásya pavamâna no gahi || 9 || 28 ||

73 (785). jagatî.

Srákve drapsásya dhámataḥ sám asvarann ṛitásya yónâ sám aranta nábhayaḥ | trîṇt sá mûrdhnó ásuraç cakra ârábhe satyásya návaḥ sukṛítam apîparan || 1 || samyák samyáñco mahishấ aheshata síndhor ûrmấv ádhi venấ avîvipan | mádhor dhấrâbhir janáyanto arkám ít priyấm índrasya tanvàm avîvṛidhan || 2 || pavítravantaḥ pári vấcam âsate pitaíshâṃ pratnó abhí rakshati vratám | mahấḥ samudráṃ váruṇas tiró dadhe dhîrâ íc chekur dharúṇeshv ârábham || 3 || sahásradhâré 'va té sám asvaran divó náke mádhujihvâ asaçcátaḥ | ásya spáço ná ní mishanti bhűrṇayaḥ padé-pade pâçínaḥ santi sétavaḥ || 4 || pitúr mâtúr ádhy ấ yé samásvarann ṛicấ çócantaḥ saṃdáhanto avratấn | índradvishṭâm ápa dhamanti mâyáyâ tvácam ásiknîm bhűmano divás pári || 5 || 29 ||

pratnấn mấnâd ádhy ấ yé samásvarañ chlókayantrâso

72, 6 îm *iti*. 7 pṛithivyấḥ. vibhú-vasuḥ. 8 tú. sadana-spṛíçaḥ. 9 tú. híraṇya-vat. bṛihatîḥ. íshaḥ ádhi. — 73, 1 cakre. 3 pitấ eshâm. ít çekuḥ. 4 sahásra-dhâre áva. — 73, 6 pratnất. çlóka-yantrâsaḥ.

rabhasásya mántavaḥ | ápânakshāso badhirā́ ahâsata ṛitásya pánthâṃ ná taranti dushkṛ́itaḥ || 6 || sahásradhâre vítate pavítra ā́ vā́cam punanti kaváyo manîshíṇaḥ | rudrā́sa eshâm ishirā́so adrúhaḥ spáçaḥ sváñcaḥ sudṛ́íço nṛícákshasaḥ || 7 || ṛitásya gopā́ ná dábhâya sukrátus trí́ shá pavítrâ hṛidy àntár ā́ dadhe | vidvā́nt sá víçvâ bhúvanâbhí paçyaty ávājushṭân vidhyati karté avratā́n || 8 || ṛitásya tántur vitataḥ pavítra ā́ jihvā́yâ ágre váruṇasya mâyáyâ | dhī́râç cit tát samínakshanta âçatā́trâ kartám áva padâty áprabhuḥ || 9 || 30 ||

74 (786). jagatî. 8 trishṭubh.

Çíçur ná jâtó 'va cakradad váne svàr yád vâjy àrushā́ḥ síshâsati | divó rétasâ sacate payovṛ́idhâ tám îmahe sumatí́ çárma sapráthaḥ || 1 || divó yáḥ skambhó dharúṇaḥ svâtata ā́pûrṇo aṅçúḥ paryéti viçvátaḥ | sémé mahī́ ródasî yakshad âvṛ́itâ samîcînḗ dâdhâra sám íshaḥ kavíḥ || 2 || máhi psáraḥ súkṛitaṃ somyám mádhûrvī́ gávyûtir áditer ṛitám yaté | ī́çe yó vṛishṭér itá usríyo vṛ́ishâpā́ṃ netā́ yá itáûtir ṛigmíyaḥ || 3 || âtmanván nábho duhyate ghṛ́itám páya ṛitásya nā́bhir amṛ́itaṃ ví jâyate | samîcînā́ḥ sudā́navaḥ prîṇanti táṃ náro hitám áva mehanti péravaḥ || 4 || árâvîd aṅçúḥ sácamâna ûrmíṇâ devávyàm mánushe pinvati tvácam | dádhâti gárbham áditer upástha ā́ yéna tokáṃ ca tánayaṃ ca dhā́mahe || 5 || 31 ||

sahásradhârḗ 'va tā́ asaççátas tṛitī́ye santu rájasi pra-

73, 6 ápa anakshā́saḥ. 7 pavítre. su -áñcaḥ. 8 gopā́ḥ. sáḥ. hṛidí antáḥ. bhúvanâ abhí. áva ájushṭân. 9 pavítre. sam-ínakshantaḥ âçata átra. padâti. — 74, 1 áva. vâjî́ arushā́ḥ. 2 sú-âtataḥ. sáḥ imé-mahī́-ródasî-samîcînḗ *iti*. 3 mádhu urvī́. vríshâ apā́m. itáḥ-ûtiḥ. 4 âtman-vát. 5 deva-avyàm. upá-sthe. 6 sahásra-dhâre áva.

jấvatîḥ | cátasro nā́bho níhitâ avó divó havír bharanty amṛ́tam ghṛitaçcútaḥ || 6 || çvetáṃ rûpáṃ kṛiṇute yát síshâsati sómo mîḍhvā́ñ ásuro veda bhū́manaḥ | dhiyā́ çámî sacate sém abhí pravád divás kávandham áva darshad udríṇam || 7 || ádha çvetáṃ kaláçam góbhir aktáṃ kā́rshmann ā́ vâjy àkramît sasavā́n | ā́ hinvire mánasâ devayántaḥ kakshī́vate çatáhimâya gónâm || 8 || adbhíḥ soma papṛicânásya te rásó 'vyo vā́ram ví pavamâna dhâvati | sá mṛijyámânaḥ kavíbhir madintama svádasvéndrâya pavamâna pîtáye || 9 || 32 ||

75 (787). jagatî.

Abhí priyā́ṇi pavate cánohito nā́mâni yahvó ádhi yéshu várdhate | ā́ sū́ryasya bṛiható bṛihánn ádhi ráthaṃ víshvañcam aruhad vicakshaṇáḥ || 1 || ṛitásya jihvā́ pavate mádhu priyáṃ vaktā́ pátir dhiyó asyā́ ádâbhyaḥ | dádhâti putráḥ pitrór apîcyàṃ nā́ma tṛitī́yam ádhi rocané diváḥ || 2 || áva dyutânáḥ kaláçâñ acikradan nṛíbhir yemânáḥ kóça ā́ hiraṇyáye | abhī́m ṛitásya dohánâ anûshatā́dhi tripṛishṭhá usháso ví râjati || 3 || ádribhiḥ sutó matíbhiç cánohitaḥ prarocáyan ródasî mâtárâ çúciḥ | rómâṇy ávyâ samáyâ ví dhâvati mádhor dhā́rā́ pínvamânâ divé-dive || 4 || pári soma prá dhanvâ svastáye nṛíbhiḥ punānó abhí vâsayâçíram | yé te mádâ âhanáso víhâyasas tébhir índraṃ codaya dā́tave maghám || 5 || 33 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

76 (788). jagatî.

Dhartā́ diváḥ pavate kṛítvyo ráso dáksho devā́nâm anu-

74, 7 sáḥ im. 8 ádha — aktáṃ = 323, 5. vâjî́ akramît. 9 rásaḥ ávyaḥ. svádasva índrâya. — 75, 3 acikradat. kóçe. abhī́m — anúshata = 144, 2. ádhi. 5 dhanva. vâsaya â-çíram.

mā́dyo nṛíbhiḥ | háriḥ sṛijānó átyo ná sátvabhir vṛithâ pā́jāṅsi kṛiṇute nadī́shv ā́ || 1 || çū́ro ná dhatta áyudhâ gábhastyoḥ svàḥ síshâsan rathiró gávishṭishu | índrasya çúshmam îráyann apasyúbhir índur hinvânó ajyate manîshíbhiḥ || 2 || índrasya soma pávamāna ûrmíṇâ tavishyámāṇo jaṭháreshv ā́ viça | prá ṇaḥ pinva vidyúd abhréva ródasî dhiyā́ ná vā́jāṅ úpa mâsi çáçvataḥ || 3 || víçvasya rā́jâ pavate svardṛíça ṛitásya dhîtím ṛishishā́ḷ avîvaçat | yáḥ sū́ryasyā́sireṇa mṛijyáte pitā́ matînā́m ásamashṭakâvyaḥ || 4 || vṛísheva yûthā́ pári kóçam arshasy apā́m upásthe vṛishabháḥ kánikradat | sá índrâya pavase matsaríntamo yáthâ jéshâma samithé tvótayaḥ || 5 || 1 ||

77 (789). jagatī.

Eshá prá kóçe mádhumāṅ̃ acikradad índrasya vájro vápusho vápushṭaraḥ | abhī́m ṛitásya sudúghâ ghṛitaççúto vâçrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ || 1 || sá pûrvyáḥ pavate yā́ṃ divás pári çyenó mathâyád ishitás tiró rájaḥ | sá mádhva ā́ yuvate vévijâna ít kṛiçā́nor ástur mánasâha bibhyúshâ || 2 || té naḥ pū́rvâsa úparâsa índavo mahé vā́jâya dhanvantu gómate | îkshenyâso ahyò ná cā́ravo bráhma-brahma yé jujushúr havír-haviḥ || 3 || ayā́ṃ no vidvā́ṅ vanavad vanushyatá índuḥ satrā́cā́ mánasâ purushṭutáḥ | inásya yáḥ sádane gárbham âdadhé gávâm urubjám abhy árshati vrajám || 4 || cákrir diváḥ pavate kṛítvyo ráso mahā́ṅ ádabdho váruṇo hurúg yaté | ásâvi mitró vṛijáneshu yajníyó 'tyo ná yûthé vṛishayúḥ kánikradat || 5 || 2 ||

76, 2 dhattę. gó-ishṭishu. 3 naḥ. abhrā́-iva. 4 sū́ryasya ásireṇa. ásamashṭa-kâvyaḥ. 5 vṛíshâ-iva. tvā́-ûtayaḥ. — 77, 1 vápuḥ -taraḥ. abhí îm. su-dúghâḥ. páyasâ-iva. 2 mánasâ áha. 4 abhí. 5 yajníyaḥ átyaḥ.

78 (790). jagatî.

Prá râjâ vâcaṃ janáyann asishyadad apó vásâno abhí gâ iyakshati | gribhṇâti riprám ávir asya tânvâ çuddhó devânâm úpa yâti nishkṛitám || 1 || índrâya soma pári shicyase nṛíbhir nṛicákshâ ûrmíḥ kavír ajyase váne | pûrvîr hí te srutáyaḥ sánti yâtave sahásram áçvâ hárayaç camûshádaḥ || 2 || samudríyâ apsaráso manîshíṇam âsînâ antár abhí sómam aksharan | tâ îṃ hinvanti harmyásya sakshâṇiṃ yâcante sumnám pávamânam ákshitam || 3 || gojín naḥ sómo rathajíd dhiraṇyajít svarjíd abjít pavate sahasrajít | yáṃ devâsaç cakriré pîtáye mádaṃ svâdishṭhaṃ drapsám aruṇám mayobhúvam || 4 || etâni soma pávamâno asmayúḥ satyâni kṛiṇván drâviṇâny arshasi | jahí çátrum antiké dûraké ca yá urvîṃ gávyûtim ábhayaṃ ca nas kṛidhi || 5 || 3 ||

79 (791). jagatî.

Acodáso no dhanvantv índavaḥ prá suvânâso bṛiháddiveshu hárayaḥ | ví ca náçan na ishó árâtayo 'ryó naçanta sánishanta no dhíyaḥ || 1 || prá ṇo dhanvantv índavo madacyúto dhánâ vâ yébhir árvato junîmási | tiró mártasya kásya cit párihvṛitiṃ vayáṃ dhánâni viçvádhâ bharemahi || 2 || utá svásyâ árâtyâ arír hí shá utâṇyásyâ árâtyâ vṛíko hí sháḥ | dhánvan ná tṛishṇâ sám arîta tâñ abhí sóma jahí pavamâna durâdhyàḥ || 3 || diví te nâbhâ paramó yá âdadé pṛithivyâs te ruruhuḥ sânavi kshípaḥ | ádrayas tvâ bapsati gór ádhi tvacy àpsú tvâ hástair duduhur manîshíṇaḥ || 4 || evâ ta indo subhvàṃ supéçasaṃ rásaṃ tuñjanti prathamâ abhiçríyaḥ | nídaṃ-nidam pavamâna ní târisha âvís te çúshmo bhavatu priyó mádaḥ || 5 || 4 ||

78, 1 sicyase. 2 áçvâḥ. camû-sádaḥ. 4 go-jít. hiraṇya-jít. — 79, 2 naḥ. 3 sáḥ utá anyásyâḥ árâtyâḥ. 4 tvací ap-sú. 5 evá te.

80 (792). jagatî.

Sómasya dhā́râ pavate nṛicákshasa ṛiténa devā́n havate divás pári | bṛíhaspáte raváthenâ ví didyute samudrā́so ná sávanâni vivyacuḥ || 1 || yáṃ tvâ vâjinn aghnyā́ abhy ánûshatā́yohataṃ yónim ā́ rohasi dyumā́n | maghónâm ā́yuḥ pratirán máhi çráva índrâya soma pavase vṛíshâ mádaḥ || 2 || éndrasya kukshā́ pavate madíntama ū́rjaṃ vásânaḥ çrávase sumañgálaḥ | pratyáñ sá víçvâ bhúvanâbhí paprathe krī́ḷan hárir átyaḥ syandate vṛíshâ || 3 || táṃ tvâ devébhyo mádhumattamaṃ náraḥ sahásradhâraṃ duhate dáça kshípaḥ | nṛíbhiḥ soma prácyuto grā́vabhiḥ sutó víçvân devā́ñ ā́ pavasvâ sahasrajit || 4 || táṃ tvâ hastíno mádhumantam ádribhir duhánty apsú vṛishabháṃ dáça kshípaḥ | índraṃ soma mâdáyan daívyaṃ jánaṃ síndhor ivormíḥ pávamâno arshasi || 5 || 5 ||

81 (793). jagatî. 5 trishṭubh.

Prá sómasya pávamânasyormáya índrasya yanti jaṭháraṃ supéçasaḥ | dadhnā́ yád îm únnîtâ yaçásâ gávâṃ dânā́ya çū́ram udámandishuḥ sutā́ḥ || 1 || áchâ hí sómaḥ kaláçâñ ásishyadad átyo ná vóḷhâ raghúvartanir vṛíshâ | áthâ devā́nâm ubháyasya jánmano vidvā́ñ açnoty amúta itáç ca yát || 2 || ā́ naḥ soma pávamânaḥ kirâ vásv índo bháva maghávâ rā́dhaso maháḥ | çíkshâ vayodho vásave sú cetúnâ mā́ no gáyam âré asmát párâ sicaḥ || 3 || ā́ naḥ pûshā́ pávamânaḥ surâtáyo mitró gachantu váruṇaḥ sajóshasaḥ | bṛíhaspátir marúto vâyúr açvínâ tváshṭâ savitā́ suyámâ sá-

---

80, 1 bṛíhaspáteḥ raváthena. 2 abhí ánûshata áyaḥ-hatam. 3 ā́ índrasya. bhúvanâ abhí. 4 pavasva. 5 iva ûrmíḥ. — 81, 1 pávamânasya ûrmáyaḥ. út-nîtâḥ. 2 ácha. átha. 3 kíra. çíksha.

rasvatî || 4 || ubhé dyâvâpṛithivî viçvaminvé aryamâ devó áditir vidhâtâ | bhágo nṛíçáṅsa urv àntárikshaṃ víçve devâḥ pávamânaṃ jushanta || 5 || 6 ||

82 (794). jagatî. 5 trishṭubh.

Ásâvi sómo arushó vṛíshâ hárî râjeva dasmó abhí gâ acikradat | punânó vâram páry ety avyáyaṃ çyenó ná yóniṃ ghṛitávantam âsádam || 1 || kavír vedhasyâ páry eshi mâhinam átyo ná mṛishṭó abhí vâjam arshasi | apasédhan duritâ soma mṛiḷaya ghṛitáṃ vásânaḥ pári yâsi nirṇíjam || 2 || parjányaḥ pitâ mahishásya parṇíno nâbhâ pṛithivyâ giríshu ksháyaṃ dadhe | svásâra âpo abhí gâ utâsarant sáṃ grâvabhir nasate vîté adhvaré || 3 || jâyéva pátyâv ádhi çéva maṅhase pájrâyâ garbha çriṇuhí brávîmi te | antár vâṇîshu prá carâ sú jîváse 'nindyó vṛijáne soma jâgṛihi || 4 || yáthâ pûrvebhyaḥ çatasâ ámṛidhraḥ sahasrasâḥ paryáyâ vâjam indo | evâ pavasva suvitâya návyase táva vratám ánv âpaḥ sacante || 5 || 7 ||

83 (795). jagatî.

Pavítraṃ te vítatam brahmaṇas pate prabhúr gâtrâṇi páry eshi viçvátaḥ | átaptatanûr ná tád âmó açnute çṛitâsa íd váhantas tát sám âçata || 1 || táposh pavítraṃ vítataṃ divás padé çócanto asya tántavo vy àsthiran | ávanty asya pavîtâram âçávo divás pṛishṭhám ádhi tishṭhanti cétasâ || 2 || árûrucad ushásaḥ pṛiçnir agriyá ukshâ bibharti bhúvanâni vâjayúḥ | mâyâvíno mamire asya mâyáyâ nṛicákshasaḥ pi-

---

81, 5 u.-d.-viçvaminvé *iti*. nṛí-çáṅsaḥ urú antárikshaṃ. — 82, 1 háriḥ râjâ-iva. 3 pṛithivyâḥ. utá asaran. 4 jâyâ-iva. pájrâyâḥ. 4 cara. 5 pari-áyâḥ. evá. — 83, 2 tápoḥ. ví asthiran.

táro gárbham ấ dadhuḥ ‖ 3 ‖ gandharvá itthấ padám asya rakshati pấti devấnâṃ jánimâny ádbhutaḥ | gṛibhṇấti ripúṃ nidháyâ nidhấpatiḥ sukṛíttamâ mádhuno bhakshám âçata ‖ 4 ‖ havír havishmo máhi sádma daívyaṃ nábho vásânaḥ pári yâsy adhvarám | rấjâ pavítraratho vấjam ấruhaḥ sahásrabhṛishṭir jayasi çrávo bṛihát ‖ 5 ‖ 8 ‖

84 (796). jagatî.

Pávasva devamấdano vícarshaṇir apsấ índrâya váruṇâya vâyáve | kṛidhí no adyá várivaḥ svastimád urukshitaú gṛiṇíhi daívyaṃ jánam ‖ 1 ‖ ấ yás tastháu bhúvanâny ámartyo víçvâni sómaḥ pári tấny arshati | kṛiṇvánt saṃcṛítaṃ vicṛítam abhíshṭaya índuḥ sishakty ushásaṃ ná sûryaḥ ‖ 2 ‖ ấ yó góbhiḥ sṛijyáta óshadhîshv ấ devấnâṃ sumná ishâyann úpâvasuḥ | ấ vidyútâ pavate dhấrayâ sutá índraṃ sómo mâdâyan daívyaṃ jánam ‖ 3 ‖ eshá syá sómaḥ pavate sahasrajíd dhinvânó vấcam ishirấm usharbúdham | índuḥ samudrám úd iyarti vâyúbhir éndrasya hấrdi kaláçeshu sîdati ‖ 4 ‖ abhí tyáṃ gávaḥ páyasâ payovṛídhaṃ sómaṃ çrîṇanti matíbhiḥ svarvídam | dhanaṃjayáḥ pavate kṛítvyo ráso víprah kavíḥ kấvyenâ svàrcanâḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

85 (797). jagatî. 11. 12 triṣṭubh.

Índrâya soma súshutaḥ pári sravấpấmîvâ bhavatu rákshasâ sahá | mấ te rásasya matsata dvayâvíno drávinasvanta ihá santv índavaḥ ‖ 1 ‖ asmấnt samaryé pavamâna codaya dáksho devấnâm ási hí priyó mádaḥ | jahí çátrûñr abhy ấ bhandanâyatáḥ píbendra sómam áva no mṛídho jahi ‖ 2 ‖

83, 4 ni-dháyâ nidhấ-patiḥ sukṛít-tamâḥ. 5 ấ aruhaḥ. — 84, 1 kṛidhí. 2 abhíshṭaye. 3 sṛijyáte. sumné. úpa-vasuḥ. 4 hinvânáḥ. ấ índrasya. 5 kấvyena svàḥ-canâḥ. — 85, 1 sú-sutaḥ. srava ápa ámîvâ. 2 abhí ấ bhandanâ-yatáḥ píba indra.

ádabdha indo pavase madíntama âtméndrasya bhavasi dhâsír uttamáḥ | abhí svaranti bahávo manîshíṇo rấjânam asyá bhúvanasya niṅsate || 3 || sahásraṇîthaḥ çatádhâro ádbhuta índrâyénduḥ pavate kā́myam mádhu | jáyan kshétram abhy àrshâ jáyann apá urúṃ no gâtúṃ kṛiṇu soma mîḍhvaḥ || 4 || kánikradat kaláçe góbhir ajyase vy àvyáyaṃ samáyâ vā́ram arshasi | marmṛijyámâno átyo ná sânasír índrasya soma jaṭhára sám aksharaḥ || 5 || svâdúḥ pavasva divyā́ya jánmane svâdúr índrâya suhávîtunāmne | svâdúr mitrā́ya váruṇâya vâyáve bṛíhaspátaye mádhumāṅ ádâbhyaḥ || 6 || 10 ||

átyam mṛijanti kaláçe dáça kshípaḥ prá víprāṇâm matáyo vā́ca îrate | pávamânâ abhy àrshanti sushṭutím éndraṃ viçanti madirā́sa índavaḥ || 7 || pávamâno abhy àrshâ suvîryam urvíṃ gávyûtim máhi çárma sapráthaḥ | mā́kir no asyá párishûtir îçaténdo jáyema tváyâ dhánaṃ-dhanam || 8 || ádhi dyā́m asthâd vṛishabhó vicakshaṇó 'rûrucad ví divó rocanā́ kavíḥ | rā́jâ pavítram áty eti róruvad diváḥ pîyū́shaṃ duhate nṛicákshasaḥ || 9 || divó nā́ke mádhujihvâ asaçcáto venā́ duhanty uksháṇaṃ girishṭhā́m | apsú drapsáṃ vâvṛidhânáṃ samudrá ā́ síndhor ûrmā́ mádhumantam pavítra ā́ || 10 || nā́ke suparṇám upapaptivā́ṅsaṃ gíro venā́nâm akṛipanta pûrvîḥ | çíçuṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ hiraṇyáyaṃ çakunáṃ kshā́mani sthā́m || 11 || ûrdhvó gandharvó ádhi nā́ke asthâd víçvâ rûpā́ praticákshâṇo asya | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ vy àdyaut prā́rûrucad ródasî mâtárâ çúciḥ || 12 || 11 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

85, 3 âtmā́ índrasya. 4 sahásra-nîthaḥ. índrâya índuḥ. abhí arsha. 5 ví avyáyam. 6 suhávîtu-nâmne. 7 abhí arshanti. ā́ índram. 8 abhí arsha. pári-sûtiḥ îçata índo *iti*. 9 árûrucat. 10 venā́ḥ. giri-sthā́m. samudré. pavítre. 12 ví adyaut prá arûrucat.

86 (798). jagatî.

Prá ta âçávaḥ pavamâna dhîjávo mádâ arshanti raghujâ iva tmánâ | divyấḥ suparṇấ mádhumanta índavo madíntamâsaḥ pári kóçam âsate ‖ 1 ‖ prá te mádâso madirấsa âçávó 'sṛikshata ráthyâso yáthâ pṛíthak | dhenúr ná vatsám páyasâbhí vajríṇam índram índavo mádhumanta ûrmáyaḥ ‖ 2 ‖ átyo ná hiyânó abhí ,vấjam arsha svarvít kóçaṃ divó ádrimâtaram | vṛíshâ pavítre ádhi sấno avyáye sómaḥ punâná indriyấya dhấyase ‖ 3 ‖ prá ta âçvinîḥ pavamâna dhîjúvo divyấ asṛigran páyasâ dhárîmaṇi | prấntár ṛíshayaḥ sthấvirîr asṛikshata yé tvâ mṛijánty ṛishishấṇa vedhásaḥ ‖ 4 ‖ víçvâ dhấmâni viçvacaksha ṛíbhvasaḥ prabhós te satáḥ pári yanti ketávaḥ | vyânaçíḥ pavase soma dhármabhiḥ pátir víçvasya bhúvanasya râjasi ‖ 5 ‖ 12 ‖

ubhayátaḥ pávamânasya raçmáyo dhruvásya satáḥ pári yanti ketávaḥ | yádî pavítre ádhi mṛijyáte háriḥ sáttâ ní yónâ kaláçeshu sîdati ‖ 6 ‖ yajnásya ketúḥ pavate svadhvaráḥ sómo devấnâm úpa yâti nishkṛitám | sahásradhâraḥ pári kóçam arshati vṛíshâ pavítram áty eti róruvat ‖ 7 ‖ rấjâ samudráṃ nadyò ví gâhate 'pấm ûrmíṃ sacate síndhushu çritáḥ | ádhy asthât sấnu pávamâno avyáyaṃ nấbhâ pṛithivyấ dharúṇo mahó diváḥ ‖ 8 ‖ divó ná sấnu stanáyann acikradad dyaúç ca yásya pṛithiví ca dhármabhiḥ | índrasya sakhyám pavate vivévidat sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sîdati ‖ 9 ‖ jyótir yajnásya pavate mádhu priyám pitấ devấnâṃ janitấ vibhû́vasuḥ | dádhâti rátnaṃ svadháyor apîcyàm madíntamo matsará indriyó rásaḥ ‖ 10 ‖ 13 ‖

86, 1 te. su-parṇâḥ. 2 âçávaḥ ásṛikshata. páyasâ abhí. 3 sânau. 4 te. prá antáḥ. ṛishi-sâna. 6 yádi. 8 pṛithivyâḥ. 9 vi-vévidat. 10 vibhú-vasuḥ.

abhikrándan kaláçam vâjy àrshati pátir diváḥ çatádhâro vicakshaṇáḥ | hárir mitrásya sádaneshu sîdati marmṛijânó 'vibhiḥ síndhubhir vṛíshâ || 11 || ágre síndhûnâm pávamâno arshaty ágre vâcó agriyó góshu gachati | ágre vâjasya bhajate mahâdhanám svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyate vṛíshâ || 12 || ayám matávâñ chakunó yáthâ hitó 'vye sasâra pávamâna ûrmíṇâ | táva krátvâ ródasî antarâ kave çúcir dhiyâ pavate sóma indra te || 13 || drâpím vásâno yajató divispṛíçam antarikshaprâ bhúvaneshv árpitaḥ | svàr jajnânó nábhasâbhy àkramît pratnám asya pitáram â vivâsati || 14 || só asya viçé máhi çárma yachati yó asya dhâma prathamám vyânaçé | padám yád asya paramé vyòmany áto víçvâ abhí sám yâti saṃyátaḥ || 15 || 14 ||

pró ayâsîd índur índrasya nishkṛitám sákhâ sákhyur ná prá minâti saṃgíram | márya iva yuvatíbhiḥ sám arshati sómaḥ kaláçe çatáyâmnâ pathâ || 16 || prá vo dhíyo mandrayúvo vipanyúvaḥ panasyúvaḥ saṃvásaneshv akramuḥ | sómam manîshâ abhy ànûshata stúbho 'bhí dhenávaḥ páyasem açiçrayuḥ || 17 || â naḥ soma saṃyátam pipyúshîm ísham índo pávasva pávamâno asrídham | yâ no dóhate trír áhann ásaccushî kshumád vâjavan mádhumad suvîryam || 18 || vṛíshâ matînâm pavate vicakshaṇáḥ sómo áhnaḥ pratarîtósháso diváḥ | kṛâṇâ síndhûnâm kaláçâñ avîvaçad índrasya hârdy âviçán manîshíbhiḥ || 19 || manîshíbhiḥ pavate pûrvyáḥ kavír nṛíbhir yatáḥ pári kóçâñ acikradat | tritásya nâma janáyan mádhu ksharad índrasya vâyóḥ sakhyâya kártave || 20 || 15 ||

86, 11 vâjî arshati. ávi-bhiḥ. 13 çakunáḥ. ávye. ródasî *iti.* 14 antariksha-prâḥ. nábhasâ abhí akramît. 15 vi-ânaçé. 16 pró *iti.* 17 abhí anûshata. páyasâ îm. 18 vâja-vat. 19 pra -taritâ ushásaḥ.

ayám punânó usháso ví rocayad ayáṃ síndhubhyo abhavad u lokakṛít | ayáṃ tríḥ saptá duduhânó âçíraṃ sómo hṛidé pavate cáru matsaráḥ || 21 || pávasva soma divyéshu dhámasu sṛijânó indo kaláçe pavítra á | sídann índrasya jaṭháre kánikradan nṛíbhir yatáḥ sûryam árohayo divi || 22 || ádribhiḥ sutáḥ pavase pavítra áñ índav índrasya jaṭhâreshv âviçán | tvám nṛicákshâ abhavo vicakshaṇa sóma gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápa || 23 || tvám soma pávamânaṃ svâdhyó 'nu víprâso amadann avasyávaḥ | tvám suparṇá ábharad divás páriṇdo víçvâbhir matíbhiḥ párishkṛitam || 24 || ávye punânám pári vára ûrmíṇâ háriṃ navante abhí saptá dhenávaḥ | apám upásthe ádhy âyávaḥ kavím ṛitásya yónâ mahishá aheshata || 25 || 16 ||

índuḥ punánó áti gâhate mṛídho víçvâni kṛiṇvánt supáthâni yájyave | gáḥ kṛiṇvânó nirṇíjaṃ haryatáḥ kavír átyo ná krîḷan pári váram arshati || 26 || asaçcátaḥ çatádhârâ abhiçríyo háriṃ navanté 'va tá udanyúvaḥ | kshípo mṛijanti pári góbhir ávṛitaṃ tritíye pṛishṭhé ádhi rocané diváḥ || 27 || távemâḥ prajá divyásya rétasas tvám víçvasya bhúvanasya râjasi | áthedáṃ víçvam pavamâna te váçe tvám indo prathamó dhâmadhá asi || 28 || tvám samudró asi viçvavít kave távemâḥ páñca pradíço vídharmaṇi | tvám dyáṃ ca pṛithivíṃ cáti jabhrishe táva jyótîṅshi pavamâna sûryaḥ || 29 || tvám pavítre rájaso vídharmaṇi devébhyaḥ soma pavamâna pûyase | tvám uçíjaḥ prathamá agribhṇata túbhyemá víçvâ bhúvanâni yemire || 30 || 17 ||

prá rebhá ety áti váram avyáyaṃ vṛishâ váneshv áva

86, 22 pavítre. kánikradat. á arohayaḥ. 23 pavítre á índo *iti*. 24 su-âdhyàḥ ánu. á abharat. pári índo *iti*. pári-kṛitam. 25 váre. 27 navante áva. 28 táva imâḥ pra-jâḥ. átha idám. 29 táva imâḥ. ca áti. 30 túbhya imá.

cakradad dhárih | sám dhîtáyo vâvaçânâ anûshata çíçum rihanti matáyah pánipnatam || 31 || sá sûryasya raçmíbhih pári vyata tántum tanvânás trivṛítam yáthâ vidé | náyann ṛitásya praçísho návîyasîḥ pátir jánînâm úpa yâti nishkṛitám || 32 || râjâ síndhûnâm pavate pátir divá ṛitásya yâti pathíbhih kánikradat | sahásradhârah pári shicyate hárih punánó vâcam janáyann úpâvasuh || 33 || pávamâna máhy árṇo ví dhâvasi sûro ná citró ávyayâni pávyayâ | gábhastipûto nṛíbhir ádribhih sutó mahé vâjâya dhányâya dhanvasi || 34 || ísham ûrjam pavamânâbhy àrshasi çyenó ná váṅsu kaláçeshu sîdasi | índrâya mádvâ mádyo mádah sutó divó vishṭambhá upamó vicakshaṇáh || 35 || 18 ||

saptá svásâro abhí mâtárah çíçum návam jajnânám jényam vipaççítam | apâm gandharvám divyám nṛicákshasam sómam viçvasya bhúvanasya râjáse || 36 || îçânâ imâ bhúvanâni vîyase yujânó indo harítah suparṇyàh | tâs te kshárantu mádhumad ghṛitám páyas táva vraté soma tishṭhantu kṛishṭáyah || 37 || tvám nṛicákshâ asi soma viçvátah pávamâna vṛishabha tâ ví dhâvasi | sá nah pavasva vásumad dhíraṇyavad vayám syâma bhúvaneshu jîváse || 38 || govít pavasva vasuvíd dhiraṇyavíd retodhâ indo bhúvaneshv árpitah | tvám suvîro asi soma viçvavít tám tvâ víprâ úpa girémá âsate || 39 || ún mádhva ûrmír vanánâ atishṭhipad apó vásâno mahishó ví gâhate | râjâ pavítraratho vâjam áruhat sahásrabhṛishṭir jayati çrávo bṛihát || 40 || 19 ||

sá bhandánâ úd iyarti prajâvatîr viçvâyur viçvâh subhárâ áhardivi | bráhma prajâvad rayím áçvapastyam pîtá

86, 31 hárih. 33 sicyate. úpa-vasuh. 35 pavamâna abhí arshasi. 37 ví îyase. 38 híraṇya-vat. 39 hiraṇya-vít. girâ imé. 40 út. â aruhat.

indav índram asmábhyaṃ yâcatât ‖ 41 ‖ só ágre áhnâṃ hárir haryató mádaḥ prá cétasâ cetayate ánu dyúbhiḥ | dvâ jánâ yâtáyann antár îyate nárâ ca çáṅsaṃ daívyaṃ ca dhartári ‖ 42 ‖ añjáte vy àñjate sám añjate krátuṃ rihanti mádhunâbhy àñjate | síndhor ucchvâsé patáyantam ukshâṇaṃ hiraṇyapâvâḥ paçúm âsu gribhṇate ‖ 43 ‖ vipaççíte pávamânâya gâyata mahî ná dhârâty ándho arshati | áhir ná jûrṇâm áti sarpati tvácam átyo ná krîḷann asarad vṛishâ háriḥ ‖ 44 ‖ agregó râjâpyas tavishyate vimâno áhnâm bhúvaneshv árpitaḥ | *hárir ghṛitásnuḥ sudṛiçîko arṇavó jyotîrathaḥ pavate râyá okyàḥ* ‖ 45 ‖ 20 ‖

ásarji skambhó divá údyato mádaḥ pári tridhâtur bhúvanâny arshati | aṅçúṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ girâ yádi nirṇíjam ṛigmíṇo yayúḥ ‖ 46 ‖ prá te dhârâ áty áṇvâni meshyàḥ punânásya saṃyáto yanti ráṅhayaḥ | *yád góbhir indo camvòḥ samajyása ấ suvânáḥ soma kaláçeshu sîdasi* ‖ 47 ‖ pávasva soma kratuvín na ukthyó 'vyo vâre pári dhâva mádhu priyám | jahí víçvân rakshásа indo atríṇo bṛihád vadema vidáthe suvîrâḥ ‖ 48 ‖ 21 ‖

87 (799). trishṭubh.

Prá tú drava pári kóçaṃ ní shîda nṛíbhiḥ punânó abhí vâjam arsha | áçvaṃ ná tvâ vâjínam marjáyantó 'châ barhî raçanâbhir nayanti ‖ 1 ‖ svâyudháḥ pavate devá índur açastihâ vṛijánaṃ rákshamâṇaḥ | pitâ devânâṃ janitâ sudáksho vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyâḥ ‖ 2 ‖ ṛíshir víprah puraetâ jánânâm ṛibhúr dhîra uçánâ kâvyena | sá cid vi-

---

86, 41 indo *iti*. 42 nárâçáṅsam ca. 43 ví añjate. mádhunâ abhí añjate. ut-çvâsé. 44 dhârâ áti. 45 agre-gâḥ râjâ ápyaḥ. jyotíḥ-rathaḥ. râyé. 47 sam-ajyáse. 48 kratu-vít. ukthyàḥ ávyaḥ. — 87, 1 marjáyantaḥ ácha barhíḥ.

veda níhitaṃ yád âsâm apîcyàṃ gúhyaṃ nấma gónâm || 3 || eshá syá te mádhumâñ indra sómo vṛíshâ vṛíshṇe pári pavítre akshâḥ | sahasrasấḥ çatasấ bhûridấvâ çaçvattamám barhír ấ vâjy àsthât || 4 || eté sómâ abhí gavyấ sahásrâ mahé vấjâyâmṛítâya çrávâṅsi | pavítrebhiḥ pávamânâ asṛigrañ chravasyávo ná pṛitanấjo átyâḥ || 5 || 22 ||

pári hí shmâ puruhûtó jánânâṃ víçvấsarad bhójanâ pûyámânaḥ | áthấ bhara çyenabhṛita práyâṅsi rayíṃ túñjâno abhí vấjam arsha || 6 || eshá suvânáḥ pári sómaḥ pavítre sárgo ná sṛishṭó adadhâvad árvâ | tigmé çíçâno mahishó ná çṛíñge gấ gavyánn abhí çúro ná sátvâ || 7 || eshấ yayau paramấd antár ádreḥ kúcit satír ûrvé gấ viveda | divó ná vidyút stanáyanty abhraiḥ sómasya te pavata indra dhấrâ || 8 || utá sma râçím pári yâsi gónâm índreṇa soma sarátham punânáḥ | pûrvîr ísho bṛihatîr jîradâno çíkshâ çacîvas táva tấ upashṭút || 9 || 23 ||

88 (800). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunve túbhyam pavate tvám asya pâhi | tváṃ ha yáṃ cakṛishé tváṃ vavṛishá índum mádâya yújyâya sómam || 1 || sá îṃ rátho ná bhurishấḷ ayoji maháḥ purúṇi sâtáye vásûni | ấd îṃ víçvâ nahushyâṇi jâtấ svàrshâtâ vána ûrdhvấ navanta || 2 || vâyúr ná yó niyútvâñ ishṭáyâmâ nấsatyeva háva ấ çámbhavishṭhaḥ | viçvávâro draviṇodấ iva tmán pûshéva dhîjávano 'si soma || 3 || índro ná yó mahấ kármâṇi cákrir hantấ vṛitrấṇâm asi soma pûrbhít | paidvó ná hí tvám áhinâmnâṃ hantấ víçvasyâsi soma

---

87, 4 çata-sấḥ. vâjî asthât. 5 vấjâya amṛítâya. çravasyávaḥ. 6 sma. víçvâ ásarat. átha ấ. 7 tigmé-çṛíñge *iti* gấḥ. 8 eshấ ấ. gấḥ. stanáyantî. pavate. 9 çíksha. upa-stút. — 88, 1 vavṛishé. 2 váne. 3 nấsatyâ-iva. háve. pûshấ-iva. 4 víçvasya asi. 5 váne.

dásyoḥ || 4 || agnír ná yó vána ấ sṛijyámâno vṛithâ pấjâṅsi kṛiṇute nadîshu | jáno ná yúdhvâ mahatá upabdír íyarti sómaḥ pávamâna ûrmím || 5 || eté sómâ áti vấrâṇy ávyâ divyấ ná kóçâso abhrávarshâḥ | vṛithâ samudráṃ síndhavo ná nîcîḥ sutấso abhí kaláçâṅ asṛigran || 6 || çushmî́ çárdho ná mấrutam pavasvânabhiçastâ divyấ yáthâ víṭ | ấpo ná makshú sumatír bhavâ naḥ sahásrâpsâḥ pṛitanâshấṇ ná yajnáḥ || 7 || rấjno nú te váruṇasya vratấni — || 8 || 24 ||

89 (801). trishṭubh.

Pró syá váhniḥ pathyâbhir asyân divó ná vṛishṭíḥ pávamâno akshâḥ | sahásradhâro asadan ny àsmé mâtúr upásthe vána ấ ca sómaḥ || 1 || rấjâ síndhûnâm avasishṭa vấsa ṛitásya nấvam ấruhad rájishṭhâm | apsú drapsó vâvṛidhe çyenájûto duhá îm pitấ duhá îm pitúr jấm || 2 || siṅhấṃ nasanta mádhvo ayấsaṃ hárim arushấṃ divó asyá pátim | çúro yutsú prathamáḥ prichate gấ ásya cákshasâ pári pâty ukshấ || 3 || mádhuprishṭhaṃ ghorám ayấsam áçvaṃ ráthe yuñjanty urucakrá ṛishvám | svásâra îṃ jâmáyo marjayanti sánâbhayo vâjínam ûrjayanti || 4 || cátasra îṃ ghṛitadúhaḥ sacante samâné antár dharúṇe níshattâḥ | tấ îm arshanti námasâ punânấs tấ îṃ viçvátaḥ pári shanti pûrvî́ḥ || 5 || vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyấ víçvâ utá kshitáyo háste asya | ásat ta útso gṛiṇaté niyútvân mádhvo aṅçúḥ pavata indriyấya || 6 || vanvánn ávâto abhí devávîtim índrâya soma vṛitrahấ pavasva | çagdhí mahâḥ puruçcandrásya râyáḥ suvî́ryasya pátayaḥ syâma || 7 || 25 ||

88, 6 divyấḥ. 7 pavasva ánabhi-çastâ. makshú. bhava. sahásra -apsâḥ pṛitanâshấṭ. 8 = 91, 3. — 89, 1 pró *iti*. akshâr *iti*. asadat ní asmé *iti*. váne. 2 ấ aruhat. duhé. 4 uru-cakré. 5 santi. 6 pṛithivyấḥ. te. pavate. 7 puru-candrásya.

90 (802). trishṭubh.

Prá hinvânó janitâ ródasyo rátho ná vâjaṃ sanishyánn ayâsît | índraṃ gáchann âyudhâ saṃçíçâno víçvâ vásu hástayor âdádhânaḥ || 1 || abhí tripríshṭhâṃ vríshaṇaṃ vayodhâm âṅgûshâṇâm avâvaçanta vâṇîḥ | vánâ vásâno váruṇo ná síndhûn ví ratnadhâ dayate vâryâṇi || 2 || çûragrâmaḥ sárvavîraḥ sáhâvân jétâ pavasva sánitâ dhánânâni | tigmâyudhaḥ kshiprádhanvâ samátsv áshâḷhaḥ sâhvân pṛítanâsu çátrûn || 3 || urúgavyûtir ábhayâni kṛiṇvánt samîcîné â pavasvâ púraṃdhî | apáḥ síshâsann ushásaḥ svàr gâḥ sáṃ cikrado mahó asmábhyaṃ vâjân || 4 || mátsi soma váruṇam mátsi mitrám mátsîndram indo pavamâna víshṇum | mátsi çárdho mârutam mátsi devân mátsi mahâm índram indo mádâya || 5 || evâ râjeva krátumân ámena víçvâ ghánighnad duritâ pavasva | índo sûktâya vácase váyo dhâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 26 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

91 (803). trishṭubh.

Ásarji vákvâ ráthye yáthâjaú dhiyâ manótâ prathamó manîshî | dáça svásâro ádhi sâno ávyé 'janti váhnim sádanâny ácha || 1 || vîtî jánasya divyásya kavyaír ádhi suvânó nahushyèbhir índuḥ | prá yó nṛíbhir amṛíto mártyebhir marmṛijânó 'vibhir góbhir adbhíḥ || 2 || vríshâ vríshṇe róruvad aṅçúr asmai pávamâno rúçad îrte páyo góḥ | sahásram ṛíkvâ pathíbhir vacovíd adhvasmábhiḥ sûro áṇvaṃ ví yâti || 3 || rujâ dṛiḷhâ cid rakshásaḥ sádâṅsi punâná inda

---

90, 1 ródasyoḥ. 2 ratna-dhâḥ. 3 tigmâ-âyudhaḥ. sahvân. 4 samîcîné *iti*. pavasva púraṃdhî *iti*. 5 mátsi índram. 6 evá râjâ-iva. dhâḥ. — 91, 1 yáthâ âjaú. sânau ávye ájanti. 2 ávi-bhiḥ. 4 rujá. indo *iti*.

ûrṇuhi ví vā̃jân | vṛiçcópárishṭât tujatā̃ vadhéna yé ánti dûrā̃d upanâyám eshâm || 4 || sá pratnaván návyase viçva-vâra sûktā̃ya pathâḥ kṛiṇuhi prā̃caḥ | yé duḥsháhâso vanúshâ bṛihántas tā̃ṅs te açyâma purukṛit puruksho || 5 || evā̃ punánó apáḥ svàr gā̃ asmábhyaṃ tokā̃ tánayâni bhū̃ri | çáṃ naḥ kshétram urú jyótîṅshi soma jyóñ naḥ sū̃ryaṃ dṛiçáye rirîhi || 6 || 1 ||

92 (804). trishṭṇubh.

Pári suvânó hárir aṅçúḥ pavítre rátho ná sarji sanáye hiyânâḥ | ā̃pac chlókam indriyám pûyámânaḥ práti devā̃ñ ajushata práyobhiḥ || 1 || áchâ nṛicákshâ asarat pavítre nā̃ma dádhânaḥ kavír asya yónau | sī̃dan hóteva sádane camū̃-shū̃pem agmann ṛishayaḥ saptá vípráḥ || 2 || prá sumedhā̃ gâtuvíd viçvádevaḥ sómaḥ punânâḥ sáda eti nítyam | bhúvad víçveshu kā̃vyeshu rántā̃nu jánân yatate páñca dhī̃raḥ || 3 || táva tyé soma pavamâna ninyé víçve devā̃s tráya ekâ-daçā̃saḥ | dáça svadhā̃bhir ádhi sā̃no ávye mṛijánti tvâ nadyàḥ saptá yahvī́ḥ || 4 || tán nú satyám pávamânasyâstu yátra víçve kârávaḥ saṃnásanta | jyótir yád áhne ákṛiṇod u lokám prā̃van mánuṃ dásyave kar abhī́kam || 5 || pári sádmeva paçumā̃nti hótâ rā̃jâ ná satyáḥ sámitîr iyânâḥ | sómaḥ punânâḥ kaláçẫ ayẫśît sī̃dan mṛigó ná mahishó váneshu || 6 || 2 ||

93 (805). trishṭubh.

Sâkamúksho marjayanta svásâro dáça dhī́rasya dhîtáyo

91, 4 ,vṛiçcá upárishṭât. 5 pratna-vát. 6 evá. jyók. — 92, 1 ā̃pat çlókam. 2 ácha. hótâ-iva. camū̃shu úpa îm. 3 su-medhāḥ. rántâ ánu. 4 sā̃nau. 5 tát. pávamânasya astu. prá âvat. 6 sádma-iva paçu-mánti. — 93, 1 sâkam-úkshaḥ.

dhánutrîḥ | háriḥ páry adravaj jâḥ sûryasya dróṇam nanakshe átyo ná vâjî ‖ 1 ‖ sám mâtṛíbhir ná çíçur vâvaçânó vṛíshâ dadhanve puruvâro adbhíḥ | máryo ná yóshâm abhí nishkṛitám yánt sám gachate kaláça usriyâbhiḥ ‖ 2 ‖ utá prá pipya ûdhar ághnyâyâ índur dhârâbhiḥ sacate sumedhâḥ | mûrdhânam gávaḥ páyasâ camûshv abhí çrîṇanti vásubhir ná niktaíḥ ‖ 3 ‖ sá no devébhiḥ pavamâna radéndo rayím açvínam vâvaçânáḥ | rathirâyátâm uçatî púraṃdhir asmadryàg â dâváne vásûnâm ‖ 4 ‖ nû no rayím úpa mâsva nṛivántam punánó vâtâpyam viçváçcandram | prá vanditúr indo târy âyuḥ prâtár makshû dhiyâvasur jagamyât ‖ 5 ‖ 3 ‖

94 (806). trishṭubh.

Ádhi yád asmin vâjínîva çúbhaḥ spárdhante dhíyaḥ sûrye ná víçaḥ | apó vṛiṇânáḥ pavate kavîyán vrajám ná paçuvárdhanâya mánma ‖ 1 ‖ dvitâ vyûrṇvánn amṛítasya dhâma svarvíde bhúvanâni prathanta | dhíyaḥ pinvânâḥ svásare ná gáva ṛitâyántîr abhí vâvaçra índum ‖ 2 ‖ pári yát kavíḥ kâvyâ bhárate çûro ná rátho bhúvanâni víçvâ | devéshu yáço mártâya bhûshan dákshâya râyáḥ purubhûshu návyaḥ ‖ 3 ‖ çriyé jâtáḥ çriyá â nír iyâya çríyam váyo jaritṛíbhyo dadhâti | çríyam vásânâ amṛitatvám âyan bhávanti satyâ samithâ mitádrau ‖ 4 ‖ ísham ûrjam abhy àrshâçvam gâm urú jyótiḥ kṛiṇuhi mátsi devân | víçvâni hí sushâhâ tâni túbhyam pávamâna bâdhase soma çátrûn ‖ 5 ‖ 4 ‖

95 (807). trishṭubh.

Kánikranti hárir â sṛijyámânaḥ sîdan vánasya jaṭháre

93, 1 adravat. 2 kaláçe. 3 pipye ûdhaḥ. 4 rada índo *iti*. 5 nú. viçvá-candram. — 94, 1 vâjíni-iva. kavi-yán. 2 vi-ûrṇván. vâvaçre. 4 çriyé â. 5 abhí arsha áçvam. su-sáhâ.

punânáḥ | nṛíbhir yatáḥ kṛiṇute nirṇíjaṃ gấ áto matír janayata svadhấbhiḥ || 1 || háriḥ sṛijânáḥ pathyấṃ ṛitásyéyarti vấcam aritéva nấvam | devó devấnâṃ gúhyâni nấmâvish kṛiṇoti barhíshi pravấce || 2 || apấṃ ivéd ûrmáyas tárturâṇâḥ prá manîshấ îrate sómam ácha | namasyántîr úpa ca yánti sáṃ cấ ca viçanty uçatír uçántam || 3 || tám marmṛijânám mahishấṃ ná sấnâv aṅçúṃ duhanty uksháṇaṃ girishṭhấm | táṃ vâvaçânám matáyaḥ sacante tritó bibharti váruṇaṃ samudré || 4 || íshyan vấcam upavaktéva hótuḥ punânó indo ví shyâ manîshấm | índraç ca yát kshấyathaḥ saúbhagâya suvîryasya pátayaḥ syâma || 5 || 5 ||

96 (808). trishṭubh.

Prá senânîḥ çûro ágre ráthânâṃ gavyánn eti hárshate asya sénâ | bhadrấn kṛiṇvánn indrahavấnt sákhibhya ấ sómo vástrâ rabhasấni datte || 1 || sám asya háriṃ hárayo mṛijanty açvahayaír ániçitaṃ námobhiḥ | ấ tishṭhati rátham índrasya sákhâ vidvấñ enâ sumatíṃ yâty ácha || 2 || sá no deva devátâte pavasva mahé soma psárasa indrapấnaḥ | kṛiṇvánn apó varsháyan dyấm utémấm urór ấ no varivasyâ punânáḥ || 3 || ájîtayé 'hataye pavasva svastáye sarvátâtaye bṛihaté | tád uçanti víçva imé sákhâyas tád ahám vaçmi pavamâna soma || 4 || sómaḥ pavate janitấ matînấṃ janitấ divó janitấ pṛithivyấḥ | janitấgnér janitấ sûryasya janiténdrasya janitótá víshṇoḥ || 5 || 6 ||

brahmấ devấnâm padavîḥ kavînấm ṛíshir víprâṇâm mahishó mṛigấṇâm | çyenó gṛídhrâṇâṃ svádhitir vánânâṃ só-

---

95, 2 ṛitásya. íyarti — nấvam = 233, 1. nấma âvîḥ. 3 iva ít. ca ấ ca. 4 giri-sthấm. 5 upavaktấ-iva. 5 sya. — 96, 2 ena. 3 psárase. utá imấm. varivasya. 4 ájîtaye áhataye. víçve. 5 janitấ agnéḥ. janitấ índrasya janitấ utá.

maḥ pavítram áty eti rébhan || 6 || prấvîvipad vâcá ûrmím
ná síndhur gíraḥ sómaḥ pávamâno manîshấḥ | antáḥ páçyan
vṛijánemấvarâṇy ấ tishṭhati vṛishabhó góshu jânán || 7 || sá
matsaráḥ pṛitsú vanvánn ávâtaḥ sahásraretâ abhí vấjam
arsha | índrâyendo pávamâno manîshy àṇçór ûrmím îraya
gấ ishaṇyán || 8 || pári priyáḥ kaláçe devávâta índrâya sómo
ráṇyo mádâya | sahásradhâraḥ çatávâja índur vâjĩ́ ná sáptiḥ
sámanâ jigâti || 9 || sá pûrvyó vasuvíj jấyamâno mṛijánó
apsú duduhánó ádrau | abhiçastipấ bhúvanasya rấjâ vidád
gâtúm bráhmaṇe pûyámânaḥ || 10 || 7 ||

tváyâ hí naḥ pitáraḥ soma pűrve kármâṇi cakrúḥ pa-
vamâna dhĩ́râḥ | vanvánn ávâtaḥ paridhĩ́ñr áporṇu vîrébhir
áçvair maghávâ bhavâ naḥ || 11 || yáthấpavathâ mánave va-
yodhấ amitrahấ varivovíd dhavíshmân | evấ pavasva drá-
viṇaṃ dádhâna índre sáṃ tishṭha janáyấyudhâni || 12 || pá-
vasva soma mádhumâñ ṛitấvâpó vásâno ádhi sấno ávye |
áva dróṇâni ghṛitávânti sîda madíntamo matsará indrapấ-
naḥ || 13 || vṛishṭíṃ diváḥ çatádhâraḥ pavasva sahasrasấ vâ-
jayúr devávîtau | sáṃ síndhubhiḥ kaláçe vâvaçânáḥ sám
usríyâbhiḥ pratirán na ấyuḥ || 14 || eshá syá sómo matíbhiḥ
punánó 'tyo ná vâjĩ́ táratĩ́d árâtîḥ | páyo ná dugdhám ádi-
ter ishirám urv ìva gâtúḥ suyámo ná vóḷhâ || 15 || 8 ||

svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyámâno 'bhy àrsha gúhyaṃ cấru
nấma | abhí vấjaṃ sáptir iva çravasyấbhí vâyúm abhí gấ
deva soma || 16 || çíçuṃ jajnânáṃ haryatám mṛijanti çum-
bhánti váhnim marúto gaṇéna | kavír gîrbhíḥ kấvyenâ ka-

96, 7 prá avîvipat. vṛijánâ imấ ávarâṇi. 8 índrâya indo *iti*. ma-
nîshĩ́ aṅçóḥ. 10 vasu-vít. abhiçasti-pấḥ. 11 ápa ûrṇu.
bhava. 12 yáthâ ápavathâḥ. havíshmân evá. janáya ấyudhâni.
13 ṛitá-vâ apấḥ. sấnau. ghṛitá-vanti. 14 sahasra-sấḥ. 15 átyaḥ.
tárati ít. urú iva. 16 su-âyudháḥ. abhí arsha. çravasyấ abhí. gấḥ.
17 kấvyena.

víḥ sánt sómaḥ pavítram áty eti rébhan || 17 || ṛíshimanâ yá ṛishikṛít svarshâḥ sahásraṇîthaḥ padavîḥ kavînâm | tṛitîyam dhâma mahishâḥ síshâsant sómo virâjam ánu râjati shṭúp || 18 || camûshác chyenáḥ çakunó vibhṛítvâ govindúr drapsá âyudhâni bíbhrat | apâm ûrmíṃ sácamânaḥ samudráṃ turîyam dhâma mahishó vivakti || 19 || máryo ná çubhrás tanvàm mṛijânó 'tyo ná sṛítvâ sanáye dhánânâm | vṛísheva yûthâ pári kóçam árshan kánikradac camvòr â viveça || 20 || 9 ||

pávasvendo pávamâno máhobhiḥ kánikradat pári vârâṇy arsha | krîḷañ camvòr â viça pûyámâna índraṃ te ráso madiró mamattu || 21 || prâsya dhârâ bṛihatîr asṛigrann aktó góbhiḥ kaláçâñ â viveça | sâma kṛiṇvánt sâmanyò vipaçcít krándann ety abhí sákhyur ná jâmím || 22 || apaghnánn eshi pavamâna çátrûn priyâṃ ná jâró abhígîta índuḥ | sîdan váneshu çakunó ná pátvâ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sáttâ || 23 || â te rúcaḥ pávamânasya soma yósheva yanti sudúghâḥ sudhârâḥ | hárir âṇîtaḥ puruvâro apsv ácikradat kaláçe devayûnâm || 24 || 10 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

97 (809). trishṭubh.

Asyá preshâ hemánâ pûyámâno devó devébhiḥ sám aprikta rásam | sutáḥ pavítram páry eti rébhan mitéva sádma paçumânti hótâ || 1 || bhadrâ vástrâ samanyâ vásâno mahân kavír nivácanâni çáṅsan | â vacyasva camvòḥ pûyámâno vicakshaṇó jâgṛivir devávîtau || 2 || sám u priyó mṛij-

---

96, 18 ṛíshi-manâḥ. stúp. 19 camû-sát çyenáḥ. 20 átyaḥ. vṛíshâ-iva. kánikradat. 21 pávasva indo *iti*. 22 prá asya dhârâḥ. 24 yóshâ-iva. ap-sú. — 97, 1 mitâ-iva. paçu-mánti.

yate sā́no ávye yaçástaro yaçásāṃ kshaíto asmé | abhí svara dhánvâ pûyámâno yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || prá gâyatâbhy àrcâma devā́nt sómaṃ hinota mahaté dhánâya | svâdúḥ pavâte áti vā́ram ávyam ā́ sîdâti kaláçaṃ devayúr naḥ || 4 || índur devā́nâm úpa sakhyám âyánt sahásradhâraḥ pavate mádâya | nṛíbhiḥ stávâno ánu dhā́ma pū́rvam ágann índram mahaté saúbhagâya || 5 || 11 ||

stotré râyé hárir arshâ punâná índram mádo gachatu te bhárâya | devaír yâhi saráthaṃ rā́dho áchâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || prá kā́vyam uçáneva bruvâṇó devó devā́nâṃ jánimâ vivakti | máhivrataḥ çúcibandhuḥ pâvakáḥ padā́ varâhó abhy èti rébhan || 7 || prá haṅsā́sas tripálam manyúm áchâmā́d ástaṃ vṛíshaganâ ayâsuḥ | âṅgûshyàm pávamânaṃ sákhâyo durmárshaṃ sâkám prá vadanti vâṇám || 8 || sá raṅhata urugâyásya jûtíṃ vṛíthâ kṛī́lantam mimate ná gā́vaḥ | parîṇasáṃ kṛiṇute tigmáçṛiṅgo dívâ hárir dádṛiçe náktam ṛijráḥ || 9 || índur vâjī́ pavate gónyoghâ índre sómaḥ sáha ínvan mádâya | hánti rákṣho bā́dhate páry árâtîr várivaḥ kṛiṇván vṛijánasya rā́jâ || 10 || 12 ||

ádha dhā́rayâ mádhvâ pṛicánás tiró róma pavate ádridugdhaḥ | índur índrasya sakhyáṃ jushâṇó devó devásya matsaró mádâya || 11 || abhí priyā́ṇi pavate punânó devó devā́nt svéna rásena pṛiñcán | índur dhármāṇy ṛituthā́ vásâno dáça kshípo avyata sā́no ávye || 12 || vṛíshâ çóṇo abhikánikradad gā́ nadáyann eti pṛithivī́m utá dyā́m | índrasyeva vagnúr ā́ çriṇva âjaú pracetáyann arshati vā́cam émā́m || 13 || rasā́yyaḥ páyasâ pínvamâna îráyann eshi má-

---

97, 3 sā́nau. dhánva. 4 gâyata abhí arcâma. 5 â-yán. 6 arsha. ácha. 7 uçánâ-iva. jánima. abhí eti. 8 ácha amā́t. 9 raṅhate. 12 sā́nau. 13 gā́ḥ. índrasya-iva. çriṇve. ā́ imā́m.

dhumantam aṅçúm | pávamânaḥ saṃtaním eshi kṛiṇvánn índrâya soma parishicyámânaḥ || 14 || evấ pavasva madiró mádâyodagrâbhásya namáyan vadhasnaíḥ | pári várṇam bháramâṇo rúçantaṃ gavyúr no arsha pári soma siktáḥ || 15 || 13 ||

jushṭví na indo supáthâ sugấny uraú pavasva várivâṅsi kṛiṇván | ghanéva víshvag duritấni vighnánn ádhi shṇúnâ dhanva sấno ávye || 16 || vṛishṭíṃ no arsha divyấṃ jigatnúm íḷâvatîṃ çaṃgáyîṃ jîrádânum | stúkeva vîtấ dhanvâ vicinván bándhûṅr imấṅ ávarâṅ indo vâyúṅ || 17 || granthíṃ ná ví shya grathitám punáná ṛijúṃ ca gâtúṃ vṛijináṃ ca soma | átyo ná krado hárir ấ sṛijânó máryo deva dhanva pastyâvân || 18 || júshṭo mádâya devátâta indo pári shṇúnâ dhanva sấno ávye | sahásradhâraḥ surabhír ádabdhaḥ pári srava vấjasâtau nṛisháhye || 19 || araçmấno yè 'rathấ áyuktâ átyâso ná sasṛijânấsa âjaú | eté çukrấso dhanvanti sómâ dévâsas tấṅ úpa-yâtâ píbadhyai || 20 || 14 ||

evấ na indo abhí devávîtim pári srava nábho árṇaç camūshu | sómo asmábhyaṃ kấmyam bṛihántaṃ rayíṃ dadâtu vîrávantam ugrám || 21 || tákshad yádî mánaso vénato vấg jyéshṭhasya vâ dhármaṇi kshór ánîke | ấd îm âyan váram ấ vâvaçânấ júshṭam pátiṃ kaláçe gấva índum || 22 || prá dânudó divyó dânupinvá ṛitám ṛitấya pavate sumedhấḥ | dharmấ bhuvad vṛijanyàsya râjâ prá raçmíbhir daçábhir bhâri bhūma || 23 || pavítrebhiḥ pávamâno nṛicákshâ râjâ devấnâm utá mártyânâm | dvitấ bhuvad rayipátî rayîṇấm ṛitám bharat súbhṛitaṃ cấrv índuḥ || 24 || árvâṅ iva

---

97, 15 evá. mádâya uda-grâbhásya. 16 ghanấ-iva. snúnâ. sấ-nau. 17 stúkâ-iva. dhanva. 18 sya. pastyà-vân. 19 devá-tâte. snúnâ. sấnau. 20 yé arathấḥ. sómâḥ. yâta. 21 evá. 22 yádi. vâvaçânấḥ. 23 dânu-dáḥ. 24 nṛi-cákshâḥ. rayi-pátiḥ.

çrávase sâtím áchéndrasya vâyór abhí vîtím arsha | sá naḥ sahásrâ bṛihatîr ísho dâ bhávâ soma draviṇovít punânáḥ || 25 || 15 ||

devâvyò naḥ parishicyámânâḥ kshâyaṃ suvîraṃ dhanvantu sómâḥ | âyajyávaḥ sumatíṃ viçvávârâ hótâro ná diviyájo mandrátamâḥ || 26 || evấ deva devátâte pavasva mahé soma psárase devapáṇaḥ | mahâç cid dhí shmási hitấḥ samaryé kṛidhí sushṭhâné ródasî punânáḥ || 27 || áçvo ná krado vṛíshabhir yujânáḥ siṅhó ná bhîmó mánaso jávîyân | arvâcîṇaiḥ pathíbhir yé rájishṭhâ á́ pavasva saumanasáṃ na indo || 28 || çatáṃ dhárâ devájâtâ asṛigrant sahásram enâḥ kaváyo mṛijanti | índo sanítraṃ divá á́ pavasva puraetấsi maható dhánasya || 29 || divó ná sárgâ asasṛigram áhnâṃ rấjâ ná mitrám prá minati dhîráḥ | pitúr ná putráḥ krátubhir yatâná á́ pavasva viçé asyấ ájîtim || 30 || 16 ||

prá te dhárâ mádhumatîr asṛigran vấrân yát pûtó atyéshy ávyân | pávamâna pávase dhấma gónâṃ jajnânáḥ sûryam apinvo arkaíḥ || 31 || kánikradad ánu pánthâm ṛitásya çukró ví bhâsy amṛítasya dhấma | sá índrâya pavase matsarávân hinvânó vấcam matíbhiḥ kavînấm || 32 || divyáḥ suparṇó 'va cakshi soma pínvan dhárâḥ kármaṇâ devávîtau | éndo viça kaláçaṃ somadhấnaṃ krándann ihi sûryasyópa raçmím || 33 || tisró vấca îrayati prá váhnir ṛitásya dhîtím bráhmaṇo manîshấm | gấvo yanti gópatim pṛichámânâḥ sómaṃ yanti matáyo vâvaçânấḥ || 34 || sómaṃ gấvo dhenávo vâvaçânấḥ sómaṃ víprâ matíbhiḥ pṛichámânâḥ | sómaḥ sutáḥ pûyate ajyámânaḥ sóme arkấs trishṭúbhaḥ sáṃ navante || 35 || 17 ||

97, 25 ácha índrasya. dâḥ bháva. 26 deva-avyàḥ. viçvá-vârâḥ. 27 evá. hí smási. susthâné *iti* ródasî *iti*. 29 dhárâḥ. puraḥ-etấ asi. 30 asyaí. 31 dhárâḥ. 33 su-parṇáḥ áva. á́ indo *iti*. sûryasya úpa. 35 víprâḥ.

evā̃ naḥ soma parishicyámāna ā̃ pavasva pūyámānaḥ svastí | índram ā̃ viça bṛihatā̃ ráveṇa vardháyā vā̃cam janáyā púraṃdhim || 36 || ā̃ jā̃grivir vípra ṛitā̃ matīnā̃m sómaḥ punānó asadac camū̃shu | sápanti yám mithunā̃so níkāmā adhvaryávo rathirā̃saḥ suhástāḥ || 37 || sá punāná úpa sū̃re ná dhātóbhé aprā ródasī ví shá āvaḥ | priyā̃ cid yásya priyasā̃sa ūtī́ sá tū́ dhánaṃ kā́riṇe ná prá yaṅsat || 38 || sá vardhitā̃ várdhanaḥ pūyámānaḥ sómo mīḍhvā̃ṅ abhí no jyótishāvīt | yénā naḥ pū́rve pitáraḥ padajnā̃ḥ svarvído abhí gā̃ ádrim ushṇán || 39 || ákrānt samudráḥ prathamé vídharmañ janáyan prajā̃ bhúvanasya rā́jā | vṛíshā pavítre ádhi sā̃no ávye bṛihát sómo vāvṛidhe suvānā́ índuḥ || 40 || 18 ||

mahát tát sómo mahisháç cakārāpā̃ṃ yád gárbhó 'vṛiṇīta devā̃n | ádadhād índre pávamāna ójo 'janayat sū́rye jyótir índuḥ || 41 || mátsi vāyúm ishṭáye rā̃dhase ca mátsi mitrā́váruṇā pūyámānaḥ | mátsi çárdho mā́rutam mátsi devā̃n mátsi dyā́vāpṛithivī́ deva soma || 42 || ṛijúḥ pavasva vṛijinásya hantā̃pā̃mīvām bā̃dhamāno mṛídhaç ca | abhiçrīṇán páyaḥ páyasābhí gónām índrasya tvā́m táva vayā́m sákhāyaḥ || 43 || mádhvaḥ sū́dam pavasva vásva útsaṃ vīrā́ṃ ca na ā̃ pavasvā bhágaṃ ca | svádasvéndrāya pávamāna indo rayíṃ ca na ā̃ pavasvā samudrā́t || 44 || sómaḥ sutó dhā́rayā́tyo ná hítvā síndhur ná nimnám abhí vā́jy àkshāḥ | ā̃ yóniṃ ványam asadat punānáḥ sā́m índur góbhir asarat sā́m adbhíḥ || 45 || 19 ||

97, 36 evá. vardháya. janáya. 37 asadat. 38 dhātā á ubhé *iti* aprāḥ. sāḥ āvar *ity* āvaḥ. tú. 39 jyótishā āvīt. yénā — padajnā̃ḥ = 62, 2. 40 pra-jā̃ḥ. sā̃nau. vavṛidhe. 41 cakāra apā́m. gárbhaḥ āvṛiṇīta. ójaḥ ájanayat. 43 hantā́ ápa ámīvām. páyasā abhí. 44 pavasva. svádasva índrāya. 45 dhā́rayā átyaḥ. vā́jī́ akshār *iti*.

eshá syá te pavata indra sómaç camūshu dhīra uçaté távasvân | svàrcakshâ rathiráḥ satyáçushmaḥ kāmo ná yó devayatām ásarji || 46 || eshá pratnéna váyasâ punânás tiró várpâṅsi duhitúr dádhânaḥ | vásânaḥ çárma trivárūtham apsú hóteva yâti sámaneshu rébhan || 47 || nū́ nas tvám rathiró deva soma pári srava camvòḥ pūyámânaḥ | apsú svādishṭho mádhumāṅ ṛitávâ devó ná yáḥ savitā́ satyámanmâ || 48 || abhí vâyúm vîty àrshâ gṛiṇānò 'bhí mitrā́váruṇâ pūyámânaḥ | abhī́ náram dhîjávanam ratheshṭhām abhī́ndram vṛíshaṇam vájrabâhum || 49 || abhí vástrâ suvasanā́ny arshâbhí dhenúḥ sudúghâḥ pūyámânaḥ | abhí candrā́ bhártave no hiraṇyâbhy áçvân rathíno deva soma || 50 || 20 ||

abhī́ no arsha divyā́ vásûny abhí víçvâ pā́rthivâ pūyámânaḥ | abhí yéna drávinam açnávâmâbhy ârsheyám jamadagniván naḥ || 51 || ayā́ pavā́ pavasvainā́ vásûni mâṅçcatvá indo sárasi prá dhanva | bradhnáç cid átra vā́to ná jûtáḥ purumédhaç cit tákave náram dât || 52 || utá na enā́ pavayā́ pavasvā́dhi çruté çravā́yyasya tîrthé | shashṭím sahásrâ naigutó vásûni vṛikshám ná pakvám dhûnavad ráṇâya || 53 || máhîmé asya vṛíshanāma çûshé mā́ṅçcatve vâ príçane vâ vádhatre | ásvâpayan nigútaḥ sneháyac cā́pâmítrāṅ ápâcito acetáḥ || 54 || sám trī́ pavítrâ vítatâny eshy ánv ékam dhâvasi pūyámânaḥ | ási bhágo ási dâtrásya dâtā́si maghávâ maghávadbhya indo || 55 || 21 ||

eshá viçvavít pavate manîshī́ sómo víçvasya bhúvanasya rā́jâ | drapsā́ṅ îráyan vidátheshv índur ví vā́ram ávyam

---

97, 46 pavate. 47 hótâ-iva. 48 nú. ṛitá-vâ. 49 vítī́ arsha gṛiṇānáḥ abhí. abhí náram. rathe-sthām. abhí índram. 50 arsha abhí. hiraṇyâ abhí. 51 abhí naḥ. açnávâma abhí ârsheyám jamadagni-vát. 52 pavasva enā́. mâṅçcatvé. 53 pavasva ádhi. 54 máhi imé *iti*. asya vṛíshanāma çûshé *iti*. vádhatre *iti*. ásvâpayat ni-gútaḥ sneháyat ca ápa amítrân ápa acitaḥ aca itáḥ. 55 dâtā́ ási.

samáyāti yâti ‖ 56 ‖ índum rihanti mahishā́ ádabdhāḥ padé rebhanti kaváyo ná gridhrā́ḥ | hinvánti dhī́râ daçábhiḥ kshipâbhiḥ sám añjate rûpám apā́m rásena ‖ 57 ‖ tváyâ vayám pávamânena soma bháre kṛitám ví cinuyâma çáçvat | tán no mitró váruṇo mâmahantâm áditiḥ síndhuḥ pṛithivī́ utá dyaúḥ ‖ 58 ‖ 22 ‖

98 (810). anushṭubh. 11 bṛihatī.

Abhí no vâjasā́tamaṃ rayím arsha puruspṛíham | índo sahásrabharṇasaṃ tuvidyumnáṃ vibhvâsáham ‖ 1 ‖ pári shyá suvânó avyáyaṃ ráthe ná vármâvyata | índur abhí drúṇâ hitó hiyânó dhā́râbhir akshâḥ ‖ 2 ‖ pári shyá suvânó akshâ índur ávye mádacyutaḥ | dhā́râ yá ûrdhvó adhvaré bhrâjā́ naíti gavyayúḥ ‖ 3 ‖ sá hí tváṃ deva çáçvate vásu mártâya dâçúshe | índo sahasríṇaṃ rayíṃ çatā́tmânaṃ vivâsasi ‖ 4 ‖ vayáṃ te asyá vṛitrahan váso vásvaḥ puruspṛíhaḥ | ní nédishṭhatamâ ishā́ḥ syā́ma sumnásyâdhrigo ‖ 5 ‖ dvír yám páñca sváyaçasaṃ svásâro ádrisaṃhatam | priyám índrasya kā́myam prasnâpáyanty ûrmíṇam ‖ 6 ‖ 23 ‖

pári tyáṃ haryatáṃ hárim babhrúm punanti vā́reṇa | yó devā́n víçvāñ ít pári mádena sahá gáchati ‖ 7 ‖ asyá vo hy ávasâ pā́nto dakshasā́dhanam | yáḥ sûríshu çrávo bṛihád dadhé svàr ṇá haryatáḥ ‖ 8 ‖ sá vâṃ yajnéshu mânavî índur janishṭa rodasî | devó devî girishṭhā́ ásredhan táṃ tuvishváṇi ‖ 9 ‖ índrâya soma pā́tave vṛitraghné pári shicyase | náre ca dákshiṇâvate devā́ya sadanâsáde ‖ 10 ‖ té pratnā́so vyùshṭishu sómâḥ pavítre aksharan | apapróthan-

---

97, 56 samáyâ áti. 57 dhī́râḥ. 58 tán — dyaúḥ = 94, 16. — 98, 1 vibhva-sáham. 2 syáḥ. várma avyata. 3 akshâr *iti*. ná éti. 4 çatá-âtmânam. 5 váso *iti*. sumnásya adhrigo *iti*. 8 hí. ná. 9 mânavî-rodasî-devî *iti*. giri-sthā́ḥ. tuvi-sváni. 10 sadana-sáde.

taḥ sanutár huraçcítaḥ prâtás tắñ ápracetasaḥ ‖ 11 ‖ tám sakhâyaḥ purorúcam yûyám vayám ca sûráyaḥ | açyáma vắjagandhyam sanéma vắjapastyam ‖ 12 ‖ 24 ‖

99 (811). anushṭubh. 1 bṛihatî.

Ắ haryatắya dhṛishṇáve dhánus tanvanti paúṅsyam | çukrắm vayanty ásurâya nirṇíjam vipắm ágre mahîyúvaḥ ‖ 1 ‖ ádha kshapắ párishkṛito vắjắñ abhí prá gâhate | yádî vivásvato dhíyo hárim hinvánti yắtave ‖ 2 ‖ tám asya marjayâmasi mádo yá indrapắtamaḥ | yám gắva âsábhir dadhúḥ purắ nûnám ca sûráyaḥ ‖ 3 ‖ tám gắthayâ purâṇyắ punânám abhy ànûshata | utó kṛipanta dhîtáyo devânâm nắma bíbhratîḥ ‖ 4 ‖ tám ukshámâṇam avyáye vắre punanti dharṇasím | dûtám ná pûrvácittaya ắ çâsate manîshíṇaḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

sá punânó madíntamaḥ sómaç camūshu sîdati | paçáu ná réta âdádhat pátir vacasyate dhiyáḥ ‖ 6 ‖ sá mṛijyate sukármabhir devó devébhyaḥ sutáḥ | vidé yád âsu samdadír mahîr apó ví gâhate ‖ 7 ‖ sutá indo pavítra ắ nṛíbhir yató ví nîyase | índrâya matsaríntamaç camūshv ắ ní shîdasi ‖ 8 ‖ 26 ‖

100 (812). anushṭubh.

Abhî navante adrúhaḥ priyám índrasya kắmyam | vatsám ná pūrva áyuni jâtám rihanti mâtáraḥ ‖ 1 ‖ punâná indav ắ bhara sóma dvibárhasam rayím | tvám vásûni pushyasi víçvâni dâçúsho gṛihé ‖ 2 ‖ tvám dhíyam mano-

---

98, 11 huraḥ-cítaḥ. — 99, 2 pári-kṛitaḥ. yádi. 4 abhí anûshata utó *iti*. 5 pûrvá-cittaye. 6 â-dádhat. 8 pavítre. — 100, 1 abhí. pūrve. 2 índo *iti*.

yújaṃ sṛijā́ vṛishṭíṃ ná tanyatúḥ | tvám vásûni pā́rthivâ divyā́ ca soma pushyasi || 3 || pári te jigyúsho yathâ dhā́râ sutásya dhâvati | rā́ṅhamāṇâ vy àvyáyaṃ vā́raṃ vâjī́va sânasíḥ || 4 || krátve dákshâya naḥ kave pávasva soma dhā́rayâ | índrâya pā́tave sutó mitrā́ya váruṇâya ca || 5 || 27 ||

pávasva vâjasātamaḥ pavítre dhā́rayâ sutáḥ | índrâya soma víshṇave devébhyo mádhumattamaḥ || 6 || tvā́ṃ rihanti mātáro hárim pavítre adrúhaḥ | vatsáṃ jātáṃ ná dhenávaḥ pávamāna vídharmaṇi || 7 || pávamāna máhi çrávaç citrébhir yâsi raçmíbhiḥ | çárdhan támāṅsi *jighnase* víçvâni dâçúsho gṛihé || 8 || tvám dyā́ṃ ca mahivrata pṛithivī́ṃ cā́ti jabhrishe | práti drâpím amuñcathâḥ pávamāna mahitvanā́ || 9 || 28 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

101 (813). anushṭubh. 2. 3 gâyatrî.

Purójitî vo ándhasaḥ sutā́ya mâdayitnáve | ápa çvā́naṃ çnathishṭana sákhâyo dîrghajihvyàm || 1 || yó dhā́rayâ pâvakáyâ pariprasyándate sutáḥ | índur áçvo ná kṛítvyaḥ || 2 || táṃ durósham abhí nárah sómaṃ viçvā́cyâ dhiyā́ | yajnáṃ hinvanty ádribhiḥ || 3 || sutā́so mádhumattamâḥ sómâ índrâya mandínaḥ | pavítravanto aksharan devā́n gachantu vo mádâḥ || 4 || índur índrâya pavata íti devā́so abruvan | vâcás pátir makhasyate víçvasyéçâna ójasâ || 5 || 1 ||

sahásradhâraḥ pavate samudró vâcamīṅkhayaḥ | sómaḥ pátî rayīṇā́ṃ sákhéndrasya divé-dive || 6 || ayám pûshā́ rayír bhágaḥ sómaḥ punānó arshati | pátir víçvasya bhū́mano

---

100, 3 sṛijá. 4 ví avyáyam. vâjī́-iva. 9 ca áti. — 101, 3 abhí. 5 pavate. víçvasya ī́çânaḥ. 6 vâcam-īṅkhayáḥ. pátiḥ. sákhâ índrasya.

vy àkhyad̄ ródasî ubhé ‖ 7 ‖ sám u priyā́ anûshata gā́vo mádâya ghṛíshvayaḥ | sómâsaḥ kṛiṇvate pathā́ḥ •pávamânâsa índavaḥ ‖ 8 ‖ yá ójishṭhas tám ā́ bhara pávamâna çravā́yyam | yáḥ páñca carshaṇī́r abhí rayíṃ yéna vánâmahai ‖ 9 ‖ sómāḥ pavanta índavo 'smábhyaṃ gâtuvíttamāḥ | mitā́ḥ suvānā́ arepásaḥ svâdhyàḥ svarvídaḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

sushvâṇā́so vy ádribhiç cítânâ gór ádhi tvací | ísham asmábhyam abhítaḥ sám asvaran vasuvídaḥ ‖ 11 ‖ eté pûtā́ vipaçcítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | sū́ryâso ná darçatā́so jigatnávo dhruvā́ ghṛité ‖ 12 ‖ prá sunvânásyā́ndhaso márto ná vṛita tád vácaḥ | ápa çvā́nam arâdhásaṃ hatā́ makhám ná bhṛígavaḥ ‖ 13 ‖ ā́ jâmír átke avyata bhujé ná putrá oṇyòḥ | sáraj jâró ná yóshaṇâṃ varó ná yónim âsádam ‖ 14 ‖ sá vîró dakshasā́dhano ví yás tastámbha ródasî | háriḥ pavítre avyata vedhā́ ná yónim âsádam ‖ 15 ‖ ávyo vā́rebhiḥ pavate sómo gávye ádhi tvací | kánikradad vṛishâ hárir índrasyâbhy èti nishkṛitám ‖ 16 ‖ 3 ‖

102 (814). ushṇihaḥ.

Krâṇā́ çíçur mahī́nâṃ hinvánn ṛitásya dī́dhitim | víçvâ pári priyā́ bhuvad ádha dvitā́ ‖ 1 ‖ úpa tritásya pâshyòr ábhakta yád gúhâ padám | yajnásya saptá dhā́mabhir ádha priyám ‖ 2 ‖ trī́ṇi tritásya dhā́rayâ pṛishṭhéshv érayâ rayím | mímîte asya yójanâ ví sukrátuḥ ‖ 3 ‖ jajnânáṃ saptá mātáro vedhā́m açâsata çriyé | ayáṃ dhruvó rayīṇā́ṃ cíketa yát ‖ 4 ‖ asyá vraté sajóshaso víçve devā́so adrúhaḥ | spârhā́ bhavanti rántayo jushánta yát ‖ 5 ‖ 4 ‖

101, 7 ví akhyat ródasî *iti* ubhé *iti*. 10 pavante. 11 susvānā́saḥ ví ádri-bhiḥ cítânāḥ. 12 pûtā́ḥ. dhruvā́ḥ. 13 sunvânásya ándhasaḥ. hatá. 14 sárat. 15 vedhā́ḥ. 16 índrasya abhí eti. — 102, 3 ā́ îraya. 5 spârhā́ḥ.

yám î gárbham ṛitâvṛídho dṛiçé cārum ájîjanan | kavím máṅhishṭham adhvaré puruspṛíham ‖ 6 ‖ samîcîné abhí tmánâ yahvî ṛitásya mâtárâ | tanvânâ yajnám ânushág yád añjaté ‖ 7 ‖ krátvâ çukrébhir akshábhir ṛiṇór ápa vrajáṃ diváḥ | hinvánn ṛitásya dîdhitim prâdhvaré ‖ 8 ‖ 5 ‖

103 (815). ushṇih.

Prá punânâya vedháse sómâya váca údyatam | bhṛitíṃ ná bharâ matíbhir jújoshate ‖ 1 ‖ pári vārâṇy avyáyâ góbhir añjânó arshati | trî shadhásthâ punânáḥ kṛiṇute háriḥ ‖ 2 ‖ pári kóçam madhuçcútam avyáye vāre arshati | abhí vāṇîr ṛíshîṇâṃ saptá nûshata ‖ 3 ‖ pári ṇetā matînāṃ viçvádevo ádâbhyaḥ | sómaḥ punânáç camvòr viçad dháriḥ ‖ 4 ‖ pári daívîr ánu svadhā índreṇa yâhi saráthaṃ | punánó vâghád vâghádbhir ámartyaḥ ‖ 5 ‖ pári sáptir ná vâjayúr devó devébhyaḥ sutáḥ | vyânaçíḥ pávamâno ví dhâvati ‖ 6 ‖ 6 ‖

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

104 (816). ushṇih.

Sákhâya ā ní shîdata punânâya prá gâyata | çíçuṃ ná yajnaíḥ pári bhûshata çriyé ‖ 1 ‖ sám î vatsáṃ ná mâtṛíbhiḥ sṛijátâ gayasā́dhanam | devâvyàm mádam abhí dvíçavasam ‖ 2 ‖ punātâ dakshasā́dhanaṃ yáthâ çárdhâya vîtáye | yáthâ mitrā́ya váruṇâya çáṃtamaḥ ‖ 3 ‖ asmábhyaṃ tvâ vasuvídam abhí vāṇîr anûshata | góbhish ṭe várṇam abhí vâsayâmasi ‖ 4 ‖ sá no madânâm pata índo devápsarâ asi | sákheva sákhye gâtuvíttamo bhava ‖ 5 ‖ sánemi kṛidhy

---

102, 6 îm *iti*. 7 samîcîné-yahvî *iti*. tanvânā́ḥ. 5 prá adhvaré. — 103, 1 bhara. 2 sadhá-sthâ. 4 netā. háriḥ. 6 vi-ânaçíḥ. — 104, 2 îm *iti*. sṛijáta. 3 punāta. 4 góbhiḥ te. 5 pate. sákhâ-iva. 6 kṛidhí asmát.

àsmád ấ rakshásaṃ kám cid atríṇam | ápādevaṃ dvayúm áṅho yuyodhi naḥ || 6 || 7 ||

105 (817). ushṇíh.

Táṃ vaḥ sakhâyo mádâya punânám abhí gâyata | çíçuṃ ná yajnaíḥ svadayanta gûrtíbhiḥ || 1 || sáṃ vatsá iva mâtṛíbhir índur hinvânó ajyate | devâvîr mádo matíbhiḥ párishkṛitaḥ || 2 || ayáṃ dákshâya sấdhano 'yáṃ çárdhâya vîtáye | ayáṃ devébhyo mádhumattamaḥ sutáḥ || 3 || gómān na índo áçvavat sutáḥ sudaksha dhanva | çúciṃ te várṇam ádhi góshu dîdharam || 4 || sá no harîṇâm pata índo devápsarastamaḥ | sákheva sákhye náryo rucé bhava || 5 || sánemi tvám asmád ấṅ ádevaṃ kám cid atríṇam | sâhvấṅ indo pári bấdho ápa dvayúm || 6 || 8 ||

106 (818). ushṇíh.

Índram ácha sutấ imé vṛíshaṇaṃ yantu hárayaḥ | çrushṭî́ jâtấsa índavaḥ svarvídaḥ || 1 || ayám bhárâya sânasír índrâya pavate sutáḥ | sómo jaítrasya cetati yáthâ vidé || 2 || asyéd índro mádeshv ấ grâbhâṃ gṛibhṇîta sânasím | vájraṃ ca vṛíshaṇam bharat sám apsujít || 3 || prá dhanvâ soma jấgrivir índrâyendo pári srava | dyumántaṃ çúshmam ấ bharâ svarvídam || 4 || índrâya vṛíshaṇam mádam pávasva viçvádarçataḥ | sahásrayâmâ pathikṛíd vicakshaṇáḥ || 5 || 9 ||

asmábhyaṃ gâtuvíttamo devébhyo mádhumattamaḥ | sahásraṃ yâhi pathíbhiḥ kánikradat || 6 || pávasva devávîtaya

---

104, 6 ápa ádevam. — 105, 2 pári-kṛitaḥ. 4 gó-mat. 5 pate. sákhâ -iva. 6 á. — 106, 3 asyá ít. apsu-jít. 4 dhanva. índrâya indo *iti*. bhara. 7 devá-vîtaye.

índo dhārâbhir ójasâ | ā́ kaláçam mádhumânt soma naḥ sadaḥ ‖ 7 ‖ táva drapsā́ údaprúta índram mádāya vâvṛidhuḥ | tvā́m devā́so amṛítâya kám papuḥ ‖ 8 ‖ ā́ naḥ sutâsa indavaḥ punānā́ dhâvatâ rayím | vṛishṭídyâvo rîtyâpaḥ svarvídaḥ ‖ 9 ‖ sómaḥ punānó ûrmíṇāvyo vā́ram ví dhâvati | ágre vâcáḥ pávamânaḥ kánikradat ‖ 10 ‖ 10 ‖

dhîbhír hinvanti vâjínam váne krīḷántam átyavim | abhí tripṛishṭhám matáyaḥ sám asvaran ‖ 11 ‖ ásarji kaláçāñ abhí mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | punānó vā́cam janáyann asishyadat ‖ 12 ‖ pávate haryató hárir áti hvárâṅsi ráṅhyâ | abhyárshant stotṛíbhyo vîrávad yáçaḥ ‖ 13 ‖ ayā́ pavasva devayúr mádhor dhā́rā asṛikshata | rébhan pavítram páry eshi viçvátaḥ ‖ 14 ‖ 11 ‖

107 (819). 1. 4. 6. 8—10. 12. 14. 17. 19. 21. 23. 25 bṛihatî. 2. 5. 7. 11. 13. 15. 18. 20. 22. 24. 26 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj bhurij. 16 dvipadâ virâj.

Párîtó shiñcatâ sutám sómo yá uttamā́m havíḥ | dadhanvā́ñ yó náryo apsv àntár ā́ sushā́va sómam ádribhiḥ ‖ 1 ‖ nûnám punānó 'vibhiḥ pári srava̍dabdhaḥ surabhíntaraḥ | suté cit tvâpsú madâmo ándhasâ çrīṇánto góbhir úttaram ‖ 2 ‖ pári suvānáç cákshase devamā́danaḥ krátur índur vicakshaṇáḥ ‖ 3 ‖ punānáḥ soma dhā́rayâpó vásâno arshasi | ā́ ratnadhā́ yónim ṛitásya sîdasy útso deva hiranyáyaḥ ‖ 4 ‖ duhānā́ ū́dhar divyám mádhu priyám pratnā́m sadhástham ā́sadat | âpṛíchyam dharúṇam vâjy àrshati nṛíbhir dhûtó vicakshaṇáḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

106, 8 vavṛidhuḥ. 9 punānā́ḥ dhâvata. rîti-âpaḥ. 10 ûrmíṇâ ávyaḥ. 11 áti-avim. — 107, 1 pári itáḥ siñcata. ap-sú antáḥ. 2 ávi-bhiḥ. srava ádabdhaḥ. tvâ ap-sú. 4 dhā́rayâ apáḥ. ratna-dhā́ḥ. 5 ā́ asadat. vâjî arshati.

punânáḥ soma jā́gṛivir ávyo vā́re pári priyáḥ | tváṃ vípro abhavó 'ṅgirastamo mádhvâ yajnám mimiksha naḥ || 6 || sómo mîḍhvā́n pavate gâtuvíttama ṛíshir vípro vicakshaṇáḥ | tváṃ kavír abhavo devavī́tama ā́ sū́ryaṃ rohayo diví || 7 || sóma u shuvâṇáḥ sotṛíbhir ádhi shṇúbhir ávînâm | áçvayeva harítâ yâti dhā́rayâ mandráyâ yâti dhā́rayâ || 8 || anûpé gómân góbhir akshâḥ sómo dugdhā́bhir akshâḥ | samudráṃ ná saṃváraṇâny ágman mandī́ mádâya toçate || 9 || ā́ soma suvânó ádribhis tiró vā́râṇy avyáyâ | jáno ná purí camvòr viçad dháriḥ sádo váneshu dadhishe || 10 || 13 ||

sá mâmṛije tiró áṇvâni meshyò mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | anumā́dyaḥ pávamâno manîshíbhiḥ sómo víprebhir ṛíkvabhiḥ || 11 || prá soma devávîtaye síndhur ná pipye árṇasâ | aṅçóḥ páyasâ madiró ná jā́gṛivir áchâ kóçam madhuçcútam || 12 || ā́ haryató árjune átke avyata priyáḥ sûnúr ná márjyaḥ | tám îṃ hinvanty apáso yáthâ ráthaṃ nadī́shv ā́ gábhastyoḥ || 13 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | samudrásyā́dhi vishṭápi manîshíṇo matsarā́saḥ svarvídaḥ || 14 || tárat samudrám pávamâna ûrmíṇâ rā́jâ devá ṛitám bṛihát | árshan mitrásya váruṇasya dhármaṇâ prá hinvâná ṛitám bṛihát || 15 || 14 ||

nṛíbhir yemânó haryató vicakshaṇó rā́jâ deváḥ samudríyaḥ || 16 || índrâya pavate mádaḥ sómo marútvate sutáḥ | sahásradhâro áty ávyam arshati tám î mṛijanty âyávaḥ || 17 || punânáç camū́ janáyan matíṃ kavíḥ sómo devéshu raṇyati | apó vásânaḥ pári góbhir úttaraḥ sī́dan váneshv

---

107, 6 abhavaḥ áṅgiraḥ-tamaḥ. 8 suvânáḥ. snú-bhiḥ. áçvayâ-iva. 9 akshâr *iti*. 10 háriḥ. 12 ácha. 14 samudrásya ádhi. 15 árshat. 17 îm *iti*. 18 camū́ *iti*.

avyata || 18 || távâháṃ soma râraṇa sakhyá indo divé-dive | purūṇi babhro ní caranti mā́m áva paridhíñr áti tā́ñ ihi || 19 || utā́háṃ náktam utá soma te dívâ sakhyā́ya babhra ūdhani | ghṛiṇā́ tápantam áti sū́ryam paráḥ çakunā́ iva paptima || 20 || 15 ||

mṛijyámânaḥ suhastya samudré vā́cam invasi | rayím piçáṅgam bahulám puruspṛíham pávamânâbhy àrshasi || 21 || mṛijânó vā́re pávamâno avyáye vṛíshā́va cakrado váne | devā́nāṃ soma pavamâna nishkṛitáṃ góbhir añjânó arshasi || 22 || pávasva vā́jasâtaye 'bhí víçvâni kā́vyâ | tváṃ samudrám prathamó ví dhârayo devébhyaḥ soma matsaráḥ || 23 || sá tū́ pavasva pári pā́rthivaṃ rájo divyā́ ca soma dhármabhiḥ | tvā́ṃ víprâso matíbhir vicakshaṇa çubhráṃ hinvanti dhītíbhiḥ || 24 || pávamânâ asṛikshata pavítram áti dhā́rayâ | marútvanto matsarā́ indriyā́ háyâ medhā́m abhí práyâṅsi ca || 25 || apó vásânaḥ pári kóçam arshatī́ndur hiyânáḥ sotṛíbhiḥ | janáyañ jyótir mandánâ avîvaçad gā́ḥ kṛiṇvánó ná nirṇíjam || 26 || 16 ||

108 (820). 1—12 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 13 gâya trî yavamadhyâ. 14. 16 satobṛihatî. 15 kakubh.

Pávasva mádhumattama índrâya soma kratuvíttamo mádaḥ | máhi dyukshátamo mádaḥ || 1 || yásya te pîtvā́ vṛishabhó vṛishâyáte 'syá pītā́ svarvídaḥ | sá supráketo abhy àkramîd íshó 'châ vā́jaṃ naítaçaḥ || 2 || tváṃ hy àṅgá daívyâ pávamâna jánimâni dyumáttamaḥ | amṛitatvā́ya ghosháyaḥ || 3 || yénâ návagvo dadhyáṅñ apornuté yéna víprâsa

---

107, 19 táva ahám. raraṇa sakhyé. 20 utá ahám. babhro *iti*. 21 pávamâna abhí arshasi. 22 vṛíshâ áva. 24 sá tū́ — rájo = 784, 8. 25 indriyā́ḥ háyâḥ. 26 arshati índuḥ. — 107, 2 abhí akramīt íshaḥ ácha vā́jam ná étaçaḥ. 3 hí aṅgá. 4 yéna. apa-ûrṇuté.

âpiré | devā́nām sumné amṛítasya cā́ruṇo yéna çrávâṅsy ânaçúḥ ‖ 4 ‖ eshá syá dhā́rayâ sutó 'vyo vā́rebhiḥ pavate madíntamaḥ | kṛ́ṇann ûrmír apā́m iva ‖ 5 ‖ 17 ‖

yá usríyâ ápyâ antár áçmano nír gā́ ákṛintad ójasâ | abhí vrajáṃ tatnishe gávyam áçvyaṃ varmī́va dhṛishṇav ā́ ruja ‖ 6 ‖ ā́ sotâ pári shiñcatāçvaṃ ná stómam aptúraṃ rajastúram | vanakrakshám udaprútam ‖ 7 ‖ sahásradhâraṃ vṛishabhám payovṛ́idham priyáṃ devā́ya jánmane | ṛiténa yá ṛitájâto vivâvṛidhé rā́jâ devá ṛitám bṛihát ‖ 8 ‖ abhí dyumnám bṛihád yáça íshas pate didī́hí deva devayúḥ | ví kóçam madhyamáṃ yuva ‖ 9 ‖ ā́ vacyasva sudaksha camvòḥ sutó viçā́m váhnir ná viçpátiḥ | vṛishṭíṃ diváḥ pavasva rītím apā́m jínvâ gávishṭaye dhíyaḥ ‖ 10 ‖ 18 ‖

etám u tyám madacyútaṃ sahásradhâraṃ vṛishabhám dívo duhuḥ | viçvâ vásûni bíbhratam ‖ 11 ‖ vṛíshâ ví jajne janáyann ámartyaḥ pratápañ jyótishâ támaḥ | sá súshṭutaḥ kavíbhir nirṇíjaṃ dadhe tridhā́tv asya dáṅsasâ ‖ 12 ‖ sá sunve yó vásûnāṃ yó râyā́m ânetā́ yá íḷânām | sómo yáḥ sukshitînā́m ‖ 13 ‖ yásya na índraḥ píbād yásya marúto yásya vâryamáṇâ bhágaḥ | ā́ yéna mitrā́váruṇâ kárâmaha éndram ávase mahé ‖ 14 ‖ índrâya soma pā́tave nṛíbhir yatáḥ svâyudhó madíntamaḥ | pávasva mádhumattamaḥ ‖ 15 ‖ índrasya hā́rdi somadhā́nam ā́ viça samudrám iva síndhavaḥ | júshṭo mitrā́ya váruṇâya vâyáve divó vishṭambhá uttamáḥ ‖ 16 ‖ 19 ‖

109 (821). dvipadâ virâj.

Pári prá dhanvéndrâya soma svâdúr mitrā́ya pûshṇé

108, 5 ávyaḥ. 6 varmī́-iva dhṛishṇo *iti*. 7 sota pári siñcata áçvam. 8 vi-vavṛidhé. 10 jínva gó-ishṭaye. 14 vâ aryamáṇâ. kárâmahe ā́ índram. — **109**, 1 dhanva índrâya.

bhágâya || 1 || índras te soma sutásya peyâḥ krátve dákshâya víçve ca devâḥ || 2 || evâmṛítâya mahé kshâyâya sá çukró arsha divyáḥ pîyûshaḥ || 3 || pávasva soma mahâñt samudráḥ pitâ devânâṃ víçvâbhí dhâma || 4 || çukráḥ pavasva devébhyaḥ soma divé pṛithivyaí çáṃ ca prajâyai || 5 || divó dhartâsi çukráḥ pîyûshaḥ satyé vídharman vâjî pavasva || 6 || pávasva soma dyumnî sudhâró mahâm ávînâm ánu pûrvyáḥ || 7 || nṛíbhir yemânó jajnânáḥ pûtáḥ kshárad víçvâni mandráḥ svarvít || 8 || índuḥ punânáḥ prajâm urâṇáḥ kárad víçvâni drávinâni naḥ || 9 || pávasva soma krátve dákshâyâçvo ná niktó vâjî dhánâya || 10 || 20 ||

tâṃ te sotâro rásam mádâya punánti sómam mahé dyumnâya || 11 || çíçuṃ jajnânáṃ hárim mṛijanti pavítre sómaṃ devébhya índum || 12 || índuḥ pavishṭa cârur mádâyâpâm upásthe kavír bhágâya || 13 || bíbharti cârv índrasya nâma yéna víçvâni vṛitrâ jaghâna || 14 || píbanty asya víçve devâso góbhiḥ çrîtásya nṛíbhiḥ sutásya || 15 || prá suvânó akshâḥ sahásradhâras tiráḥ pavítraṃ ví vâram ávyam || 16 || sá vâjy àkshâḥ sahásraretâ adbhír mṛijânó góbhiḥ çrîṇânáḥ || 17 || prá soma yâhîndrasya kukshâ nṛíbhir yemânó ádribhiḥ sutáḥ || 18 || ásarji vâjî tiráḥ pavítram índrâya sómaḥ sahásradhâraḥ || 19 || añjánty enam mádhvo rásenéndrâya vṛíshṇa índum mádâya || 20 || devébhyas tvâ vṛithâ pâjase 'pó vásânaṃ hárim mṛijanti || 21 || índur índrâya toçate ní toçate çrîṇánn ugró riṇánn apáḥ || 22 || 21 ||

109, 3 evá amṛítâya. 4 víçvâ abhí. 6 dhartâ asi. 10 dákshâya áçvaḥ. 13 mádâya apâm. 17 vâjî akshâr *iti*. 18 yâhi índrasya. 20 rásena índrâya vṛíshṇe.

110 (822). 1—3 anushṭubh pipīlikâmadhyâ. 4—9 ûrdhvabṛihatî. 10—12 virâj.

Páry û shú prá dhanva vẫjasâtaye pári vṛitrẫṇi sakshâṇiḥ | dvishás tarádhyâ ṛiṇayẫ na îyase || 1 || ánu hí tvâ sutám̃ soma mádâmasi mahé samaryarẫjye | vẫjẫ abhí pavamâna prá gâhase || 2 || ájîjano hí pavamâna sûryam̃ vidhẫre çákmanâ páyaḥ | gójîrayâ ráṅhamânaḥ púram̃dhyâ || 3 || ájîjano amṛita mártyeshv ẫṅ ṛitásya dhármann amṛítasya cârunaḥ | sádâsaro vẫjam áchâ sánishyadat || 4 || abhy-àbhi hí çrávasâ tatárdithótsam̃ ná kám̃ cij janapẫnam ákshitam | çáryâbhir ná bháramâṇo gábhastyoḥ || 5 || ẫd îm̃ ké cit páçyamânâsa ẫpyam̃ vasurúco divyẫ abhy ànûshata | vẫram̃ ná devấḥ savitẫ vy ûrṇute || 6 || 22 ||

tvé soma prathamẫ vṛiktábarhisho mahé vẫjâya çrávase dhíyam̃ dadhuḥ | sá tvám̃ no vîra vîryẫya codaya || 7 || diváḥ pîyûsham pûrvyám̃ yád ukthyàm mahó gâhẫd divá ẫ nír adhukshata | índram abhí jẫyamânam̃ sám asvaran || 8 || ádha yád imé pavamâna ródasî imẫ ca víçvâ bhúvanâbhí majmánâ | yûthé ná nishṭhẫ vṛishabhó ví tishṭhase || 9 || sómaḥ punânó avyáye vẫre çíçur ná krîḷan pávamâno akshâḥ | sahásradhâraḥ çatávâja índuḥ || 10 || eshá punânó mádhumẫṅ ṛitấvêndrâyêndúḥ pavate svâdúr ûrmíḥ | vâjasánir varivovíd vayodhấḥ || 11 || sá pavasva sáhamânaḥ pṛitanyûnt sédhan rákshâṅsy ápa durgáhâṇi | svâyudháḥ sâsahvấn̄t soma çátrûn || 12 || 23 ||

111 (823). atyashṭi.

Ayấ rucấ háriṇyâ punânó víçvâ dvéshâṅsi tarati sva-

110, 1 ûm *iti sú.* tarádhyai ṛiṇa-yâḥ. 4 ấ. sádâ asaraḥ. ácha. 5 abhí-abhi. tatárditha útsam. cit jana-pânam. 6 abhí anûshata. ví ûrṇute. 7 prathamấḥ. 9 imé-ródasî *iti.* bhúvanâ abhí. niḥ-sthấḥ. 11 ṛitá-vâ índrâya índuḥ. 12 sasahvấn.

yúgvabhiḥ sū́ro ná svayúgvabhiḥ | dhā́râ sutásya rocate punânó arushó háriḥ | víçvâ yád rûpā́ pariyā́ty ṛíkvabhiḥ saptā́syebhir ṛíkvabhiḥ || 1 || tváṃ tyát paṇînā́ṃ vido vásu sám mâtṛíbhir marjayasi svá ā́ dáma ṛitásya dhîtíbhir dáme | parâváto ná sā́ma tád yátrâ ráṇanti dhîtáyaḥ | tridhā́tubhir árushîbhir váyo dadhe rócamâno váyo dadhe || 2 || pū́rvâm ánu pradíçaṃ yâti cékitat sáṃ raçmíbhir yatate darçató rátho daívyo darçató ráthaḥ | ágmann ukthā́ni paúṅsyéndraṃ jaítrâya harshayan | vájraç ca yád bhávatho ánapacyutâ samátsv ánapacyutâ || 3 || 24 ||

112 (824). pañkti.

Nânânáṃ vā́ u no dhíyo ví vratā́ni jánânâm | tákshâ rishṭáṃ rutám bhishág brahmā́ sunvántam ichatī́ndrâyendo pári srava || 1 || járatîbhir óshadhîbhiḥ parṇébhiḥ çakunā́nâm | kârmâró áçmabhir dyúbhir híraṇyavantam ichatī́ndrâyendo pári srava || 2 || kârúr aháṃ tató bhishág upalaprakshíṇî nanā́ | nā́nâdhiyo vasûyávó 'nu gā́ iva tasthiméndrâyendo pári srava || 3 || áçvo vóḷhâ sukháṃ ráthaṃ hasanā́m upamantríṇaḥ | çépo rómaṇvantau bhedaú vā́r ín maṇḍū́ka ichatī́ndrâyendo pári srava || 4 || 25 ||

113 (825). pañkti.

Çaryaṇā́vati sómam índraḥ pibatu vṛitrahā́ | bálaṃ dádhâna âtmáni karishyán vîryàm mahád índrâyendo pári srava || 1 || ā́ pavasva diçâm pata ârjîkā́t soma mîḍhvaḥ | ṛitavâkéna satyéna çraddháyâ tápasâ sutá índrâyendo pári

---

111, 1 saptá-âsyebhiḥ. 2 své ā́ dáme. yátra. 3 paúṅsyâ índram. — 112, 1 vaí. ichati índrâya indo *iti*. 3 upala-prakshíṇî. vasu-yávaḥ ánu. tasthima índrâya. 4 ít. — 113, 1 pate.

srava || 2 || parjányavṛiddham mahisháṃ táṃ sűryasya duhitấbharat | táṃ gandharvấḥ práty agṛibhṇan táṃ sóme rásam ấdadhur índrâyendo pári srava || 3 || ṛitáṃ vádann ṛitadyumna satyáṃ vádant satyakarman | çraddhấṃ vádant soma râjan dhâtrấ soma párishkṛita índrâyendo pári srava || 4 || satyámugrasya bṛihatáḥ sáṃ sravanti saṃsravấḥ | sáṃ yanti rasíno rásâḥ punânó bráhmaṇâ hara índrâyendo pári srava || 5 || 26 ||

yátra brahmấ pavamâna chandasyàṃ vấcaṃ vádan | grấvṇâ sóme mahîyáte sómenânandáṃ janáyann índrâyendo pári srava || 6 || yátra jyótir ájasraṃ yásmiñ loké svàr hitám | tásmin mấṃ dhehi pavamânâmṛíte loké ákshita índrâyendo pári srava || 7 || yátra rấjâ vaivasvató yátrâvaródhanaṃ diváḥ | yátrâműr yahvátîr ấpas tátra mấm amṛítaṃ kṛidhűndrâyendo pári srava || 8 || yátrânukâmáṃ cáraṇaṃ trinâké tridivé diváḥ | lokấ yátra jyótishmantas tátra mấm amṛítaṃ kṛidhîndrâyendo pári srava || 9 || yátra kấmâ nikâmấç ca yátra bradhnásya vishṭápaṃ | svadhấ ca yátra tṛíptiç ca tátra mấm amṛítaṃ kṛidhîndrâyendo pári srava || 10 || yátrânandấç ca módâç ca múdaḥ pramúda ấsate | kấmasya yátrâptấḥ kấmâs tátra mấm amṛítaṃ kṛidhîndrâyendo pári srava || 11 || 27 ||

114 (826). pañkti.

Yá índoḥ pávamânasyấnu dhấmâny ákramît | tám âhuḥ suprajấ íti yás te somấvidhan mána índrâyendo pári srava

---

113, 3 duhitấ ấ abharat. ấ adadhuḥ. 5 satyám-ugrasya. hare. 6 sómena â-nandám. 7 pavamâna amṛíte. ákshite. 8 yátra ava -ródhanam. yátra aműḥ. kṛidhi índrâya. 9 yátra anu-kâmám. lokấḥ. 10 kấmâḥ. 11 yátra â-nandấḥ. yátra âptấḥ. — 114, 1 pávamânasya ánu. soma ávidhat.

‖ 1 ‖ ṛíshe mantrakṛítâṃ stómaiḥ káçyapodvardháyan gíraḥ | sómaṃ namasya rấjânaṃ yó jajné vîrúdhâm pátir índrâyendo pári srava ‖ 2 ‖ saptá díço nấnâsûryâḥ saptá hótâra ṛitvíjaḥ | devấ âdityấ yé saptá tébhiḥ somâbhí raksha na índrâyendo pári srava ‖ 3 ‖ yát te râjañ chṛitáṃ havís téna somâbhí raksha naḥ | arâtîvấ mấ nas târîn mó ca naḥ kíṃ canấmamad índrâyendo pári srava ‖ 4 ‖ 28 ‖

Saptamo 'nuvâkaḥ.

NAVAMAM MAṆḌALAM.

114, 2 káçyapa ut-vardháyan. 3 âdityâḥ. soma abhí. 4 çṛitám. arâti-vâ. târît mó *iti*. caná âmamat.

1 (827). *trishṭubh.*

Ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân nirjaganvấn támaso jyótishấgât | agnír bhânúnâ rúçatâ sváṅga ấ jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ ‖ 1 ‖ sá jâtó gárbho asi ródasyor ágne cấrur víbhṛita óshadhîshu | citráḥ çíçuḥ pári támâṅsy aktúṅ prá mâtṛíbhyo ádhi kánikradat gâḥ ‖ 2 ‖ víshṇur itthấ paramám asya vidvấñ jâtó bṛihánn abhí pâti tṛitíyam | âsấ yád asya páyo ákrata svám sácetaso abhy àrcanty átra ‖ 3 ‖ áta u tvâ pitubhṛíto jánitrîr annâvṛídham práti caranty ánnaiḥ | tấ îm práty eshi púnar anyárûpâ ási tvám vikshú mấnushîshu hótâ ‖ 4 ‖ hótâraṃ citráratham adhvarásya yajnásya-yajnasya ketúṃ rúçantam | prátyardhiṃ devásya-devasya mahnấ çriyấ tv àgním átithiṃ jánânâm ‖ 5 ‖ sá tú vástrâṇy ádha péçanâni vásâno agnír nấbhâ pṛithivyấḥ | arushó jâtáḥ padá íḷâyâḥ puróhito râjan yakshîhá devấn ‖ 6 ‖ ấ hí dyấvâpṛithivî́ agna ubhé sádâ putró ná mâtárâ tatántha | prá yâhy áchoçató yavishṭhấthấ vaha sahasyehá devấn ‖ 7 ‖ 29 ‖

1, 1 asthât. jyótishâ ấ agât. su-áṅgaḥ. 3 abhí arcanti. 4 anna-vṛídham. 5 tú agním. 6 padé. yakshi ihá. 7 dyấvâpṛithivî́ *iti* agne ubhé *iti*. ácha uçatáḥ yavishṭha átha ấ vaha sahasya ihá.

2 (828). trishṭubh.

Piprîhí devâñ uçató yavishṭha vidvâñ ṛitûñr ṛitupate yajehá | yé daívyâ ṛitvíjas tébhir agne tvám hótṛiṇâm asy âyajishṭhaḥ || 1 || véshi hotrám utá potrám jánânâm mandhâtâsi draviṇodâ ṛitâvâ | svâhâ vayám kṛiṇávâmâ havîñshi devó devân 'yajatv agnír árhan || 2 || â devânâm ápi pánthâm aganma yác chaknávâma tád ánu právoḷhum | agnír vidvânt sá yajât séd u hótâ só adhvarânt sá ṛitûn kalpayâti || 3 || yád vo vayám praminâma vratâni vidúshâm devâ ávidushṭarâsaḥ | agnísh ṭád víçvam â pṛiṇâti vidvân yébhir devâñ ṛitúbhiḥ kalpáyâti || 4 || yát pâkatrâ mánasâ dînádakshâ ná yajnásya manvaté mártyâsaḥ | agnísh ṭád dhótâ kratuvíd vijânán yájishṭho devâñ ṛituçó yajâti || 5 || víçveshâm hy àdhvarâṇâm ánîkam citrám ketúṃ jánitâ tvâ jajâna | sá â yajasva nṛivátîr ánu kshâḥ spârhâ íshaḥ kshumátîr viçvájanyâḥ || 6 || yám tvâ dyâvâpṛithivî yám tvâpas tváshṭâ yám tvâ sujánimâ jajâna | pánthâm ánu pravidvân pitṛiyâṇam dyumád agne samidhânó ví bhâhi || 7 || 30 ||

3 (829). trishṭubh.

Inó râjann aratíḥ sámiddho raúdro dákshâya sushumâñ adarçi | cikíd ví bhâti bhâsâ bṛihatâsiknîm eti rúçatîm apâjan || 1 || kṛishṇâm yád énîm abhí várpasâ bhûj janáyan yóshâm bṛihatáḥ pitúr jâm | ûrdhvám bhânúṃ sûryasya stabhâyán divó vásubhir aratír ví bhâti || 2 || bhadró bhadráyâ sácamâna âgât svásâraṃ jâró abhy èti paçcât | su-

---

2, 1 yaja ihá. 2 véshi — potrám = 76, 4. mandhâtâ asi. ṛitá-vâ kṛiṇávâma. 3 yát çaknávâma. sáḥ ít. 4 áviduḥ-tarâsaḥ agníḥ tát. 5 pâka-trâ. dînâ-dakshâḥ. agníḥ tát hótâ. 6 hí adhvarâṇâm. 7 tvâ âpaḥ. pitṛi-yânam. — 3, 1 susu-mân. bṛihatâ ásiknîm. apa-ájan. 2 bhût. 3 â agât. abhí eti.

praketaír dyúbhir agnír vitíshṭhan rúçadbhir várṇair abhí râmám asthât || 3 || asyá yā́mâso bṛiható ná vagnū́n índhânâ agnéḥ sákhyuḥ çivásya | ī́ḍyasya vṛíshṇo bṛihatáḥ svā́so bhā́mâso yā́mann aktávaç cikitre || 4 || svanā́ ná yásya bhā́mâsaḥ pávante rócamânasya bṛihatáḥ sudívaḥ | jyéshṭhebhir yás téjishṭhaiḥ krîḷumádbhir várshishṭhebhir bhânúbhir nákshati dyā́m || 5 || asyá çúshmâso dadṛiçânápaver jéhamânasya svanayan niyúdbhiḥ | pratnébhir yó rúçadbhir devátamo ví rébhadbhir aratír bhā́ti víbhvâ || 6 || sá ā́ vakshi máhi na ā́ ca satsi diváspṛithivyór aratír yuvatyóḥ | agníḥ sutúkaḥ sutúkebhir áçvai rábhasvadbhî rábhasvâñ éhá gamyâḥ || 7 || 31 ||

4(830). trishṭubh.

Prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva prapā́ asi tvám agna iyaksháve pûráve pratna râjan || 1 || yáṃ tvâ jánâso abhí saṃcáranti gā́va ushṇám iva vrajáṃ yavishṭha | dûtó devā́nâm asi mártyânâm antár mahā́ṅç carasi rocanéna || 2 || çíçuṃ ná tvâ jényaṃ vardháyantî mâtā́ bibharti sacanasyámânâ | dhánor ádhi pravátâ yâsi háryañ jígîshase paçúr ivā́vasṛishṭaḥ || 3 || mûrā́ amûra ná vayáṃ cikitvo mahitvám agne tvám añgá vitse | çáye vavríç cárati jihváyâdán rerihyáte yuvatíṃ viçpátiḥ sán || 4 || kū́cij jâyate sánayâsu návyo váne tasthau palitó dhûmáketuḥ | asnâtā́po vṛishabhó ná prá veti sácetaso yám praṇáyanta mártâḥ || 5 || tanûtyájeva táskarâ vanargū́ raçanā́bhir daçábhir abhy àdhîtâm | iyáṃ te agne

---

3, 4 su-ā́saḥ. 5 svanā́ḥ. su-dívaḥ. 6 dadṛiçâná-paveḥ. 7 diváḥpṛithivyóḥ. su-túkebhiḥ áçvaiḥ rábhasvat-bhiḥ. ā́ ihá. — 4, 1 te iyarmi. pra-pā́. agne. 3 iva áva-sṛishṭaḥ. 4 jihváyâ adán. 5 kū́-cit. asnâtā́ ā́paḥ. pra-náyanta. 6 tanûtyájâ-iva. vanargū́ *iti*. abhí adhîtâm.

návyasî manîshâ yukshvâ rátham nâ çucáyadbhir áṅgaiḥ || 6 || bráhma ca te jâtavedo námaç ceyáṃ ca gîḥ sádam íd várdhanî bhût | rákshâ ṇo agne tánayâni tokâ rákshotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 32 ||

5 (831). trishṭubh.

Ékaḥ samudró dharúṇo rayîṇâm asmád dhṛidó bhûri-janmâ ví cashṭe | síshakty ûdhar niṇyór upástha útsasya mádhye níhitam padáṃ véḥ || 1 || samânáṃ nîḷáṃ vṛíshaṇo vásânâḥ sáṃ jagmire mahishâ árvatîbhiḥ | ṛitásya padáṃ kaváyo ní pânti gúhâ nâmâni dadhire párâṇi || 2 || ṛitâyínî mâyínî sáṃ dadhâte mitvâ çíçuṃ jajnatur vardháyantî | víçvasya nâbhiṃ cárato dhruvásya kavéç cit tántum mánasâ viyántaḥ || 3 || ṛitásya hí vartanáyâḥ súgâtam ísho vâjâya pradívaḥ sácante | adhîvâsâṃ ródasî vâvasâné ghṛitaír ánnair vâvṛidhâte mádhûnâm || 4 || saptá svásṛîr árushîr vâvaçânó vidvân mádhva új jabhârâ dṛiçé kám | antár yeme antárikshe purâjâ ichán vavrím avidat pûshaṇásya || 5 || saptá maryâdâḥ kaváyas tatakshus tâsâm ékâm íd abhy àṅhuró gât | âyór ha skambhá upamásya nîḷé pathâṃ visargé dharuṇeshu tasthau || 6 || ásac ca sác ca paramé vyòman dákshasya jánmann áditer upásthe | agnír ha naḥ prathamajâ ṛitásya pûrva âyuni vṛishabháç ca dhenúḥ || 7 || 33 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

6 (832). trishṭubh.

Ayáṃ sá yásya çármann ávobhir agnér édhate jaritâ-

4, 6 yukshvá. 7 ca iyám. ráksha naḥ. ráksha utá. — 5, 1 hṛidáḥ. sísakti ûdhaḥ. upá-sthe. vér *iti* véḥ. 3 ṛitayínî *ity* ṛita-yínî. mâyínî-dadhâte-vardháyantî *iti*. ví-yántaḥ. 4 ródasî-vavasâné-vavṛidhâte *iti*. 5 út jabhâra. purâ-jâḥ. 6 abhí aṅhuráḥ. 7 ásat ca sát ca. pûrve.

bhíshṭau | jyéshṭhebhir yó bhânúbhir ṛishûṇâm paryéti párivîto vibhâvâ || 1 || yó bhanúbhir vibhâvâ vibhâty agnír devébhir ṛitâvâjasraḥ | â yó vivâya sákhyâ sákhibhyó 'parihvṛito átyo ná sáptiḥ || 2 || îçe yó viçvasyâ devávîter îçe viçvâyur usháso vyùshṭau | â yásmin manâ havîṃshy agnâv árishṭarathaḥ skabhnâti çûshaiḥ || 3 || çûshébhir vṛidhó jushâṇó arkaír devâṃ áchâ raghupátvâ jigâti | mandró hótâ sá juhvâ yájishṭhaḥ sámmiçlo agnir â jigharti devân || 4 || tám usrâm índraṃ ná réjamânam agníṃ gîrbhír námobhir â kṛiṇudhvam | â yáṃ víprâso matíbhir gṛiṇánti jâtávedasaṃ juhvàṃ sahâṇâm || 5 || sáṃ yásmin víçvâ vásûni jagmúr váje nâçvâḥ sáptîvanta évaiḥ | asmé ûtîr índravâtatamâ arvâcînâ agna â kṛiṇushva || 6 || ádhâ hy àgne mahnâ nishádyâ sadyó jajnânó hávyo babhûtha | táṃ te devâso ánu kétam âyann ádhâvardhanta prathamâsa ûmâḥ || 7 || 1 ||

7 (833). trishṭubh.

Svastí no divó agne pṛithivyâ viçvâyur dhehi yajáthâya deva | sácemahi táva dasma praketaír urushyâ ṇa urúbhir deva çáṁsaiḥ || 1 || imâ agne matáyas túbhyaṃ jâtâ góbhir áçvair abhí gṛiṇanti râdhaḥ | yadâ te márto ánu bhógam âṇaḍ váso dádhâno matíbhiḥ sujâta || 2 || agníṃ manye pitáram agníṃ âpím agníṃ bhrâtaraṃ sádam ít sákhâyam | agnér ánîkam bṛihatáḥ saparyan diví çukráṃ yajatáṃ sûryasya || 3 || sidhrâ agne dhíyo asmé sánutrîr yáṃ trâyase dáma â nítyahotâ | ṛitâvâ sá rohídaçvaḥ purukshúr dyúbhir

---

6, 1 jaritâ abhíshṭau. pari-éti. 2 ṛitá-vâ ájasraḥ. sákhi-bhyaḥ ápari-hvṛitaḥ. 3 víçvasyâḥ. viçvá-âyuḥ. 4 ácha. 6 ná áçvâḥ sápti-vantaḥ. asmé *iti*. agne. 7 ádha hí agne. ni-sádya. ádha avardhanta. — 7, 1 pṛithivyâḥ viçvá-âyuḥ. urushyá naḥ. 2 jâtâḥ. yadâ — âṇaḍ = 163, 7. váso *iti*. 4 dáme. ṛitá-vâ.

asmâ áhabhir vâmám astu || 4 || dyúbhir hitám mitrám iva prayógam pratnám ṛitvíjam adhvarásya jârám | bâhúbhyâm agním âyávo 'jananta vikshú hótâraṃ ny àsâdayanta || 5 || svayáṃ yajasva diví deva devấn kím te pấkaḥ kṛiṇavad ápracetâḥ | yáthấyaja ṛitúbhir deva devấn evấ yajasva tanvàṃ sujâta || 6 || bhávâ no agne 'vitótá gopấ bhávâ vayaskṛíd utá no vayodhấḥ | rấsvâ ca naḥ sumaho havyádâtiṃ trấsvotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 2 ||

8 (834). trishṭubh.

Prá ketúnâ bṛihatấ yâty agnír ấ ródasî vṛishabhó roravîti | diváç cid ántấñ upamấñ úd ânaḷ apấm upásthe mahishó vavardha || 1 || mumóda gárbho vṛishabháḥ kakúdmân asremấ vatsáḥ çímîvấñ arâvît | sá devátâty údyatâni kṛiṇvánt svéshu ksháyeshu prathamó jigâti || 2 || ấ yó mûrdhấnam pitrór árabdha ny àdhvaré dadhire sûro árṇaḥ | ásya pátmann árushîr áçvabudhnâ ṛitásya yónau tanvò jushanta || 3 || ushá-usho hí vaso ágram éshi tvám yamáyor abhavo vibhấvâ | ṛitấya saptá dadhishe padấni janáyan mitrám tanvè svấyai || 4 || bhúvaç cákshur mahá ṛitásya gopấ bhúvo váruṇo yád ṛitấya véshi | bhúvo apấṃ nápâj jâtavedo bhúvo dûtó yásya havyám jújoshaḥ || 5 || 3 ||

bhúvo yajnásya rájasaç ca netấ yátrâ niyúdbhiḥ sácase çivấbhiḥ | diví mûrdhấnam dadhishe svarshấṃ jihvấm agne cakṛishe havyavấham || 6 || asyá tritáḥ krátunâ vavré antár ichán dhîtím pitúr évaiḥ párasya | sacasyámânaḥ pitrór upásthe jâmí bruvâṇá ấyudhâni veti || 7 || sá pítryâny ấyu-

---

7, 4 asmai. 5 ní asâdayanta. 6 yáthâ áyajaḥ. evá. 7 bháva. avitấ utá gopấḥ bháva vayaḥ-kṛít. rấsva. trấsva utá. — 8, 1 ấ-roravîti = 514, 1. 2 kakút-mân asremấ. devá-tâti. 3 ní adhvaré. 4 vaso *iti*. 5 gopấḥ. nápât. 6 yátra. svaḥ-sấm.

dhâni vidvấn índreshita âptyó abhy àyudhyat | triçîrshấṇaṃ saptáraçmiṃ jaghanvấn tvâshṭrásya cin níḥ sasṛije tritó gấḥ || 8 || bhŭ́rīd índra udínakshantam ójó 'vâbhinat sátpatir mányamânam | tvâshṭrásya cid viçvárûpasya gónâm âcakrâṇás trī́ṇi çîrshấ párâ vark || 9 || 4 ||

9 (835). gâyatrî. 5 vardhamânâ. 7 pratishṭhâ. 8. 9 anushṭubh.

Ấpo hí shṭhấ mayobhúvas tấ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase || 1 || yó vaḥ çivátamo rásas tásya bhâjayatehá naḥ | uçatī́r iva mâtáraḥ || 2 || tásmâ áraṃ gamâma vo yásya kshayâya jínvatha | ấpo janáyathâ ca naḥ || 3 || çáṃ no devī́r abhíshṭaya ấpo bhavantu pîtáye | çáṃ yór abhí sravantu naḥ || 4 || ī́çânâ vấryâṇâṃ kshayantîç carshaṇînấm | apó yâcâmi bheshajám || 5 || apsú me sómo abravîd antár víçvâni bheshajấ | agníṃ ca viçváçambhuvam || 6 || ấpaḥ pṛiṇîtá bheshajáṃ várûthaṃ tanvè máma | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || 7 || idám âpaḥ prá vahata yát kíṃ ca duritám máyi | yád vâhám abhidudróha yád vâ çepá utấnṛitam || 8 || ấpo adyấnv acârisham rásena sám agasmahi | páyasvân agna ấ gahi tám mâ sáṃ sṛija várcasâ || 9 || 5 ||

10 (836). trishṭubh.

Ó cit sákhâyaṃ sakhyấ vavṛityâṃ tiráḥ purū́ cid arṇavám jaganvấn | pitúr nápâtam ấ dadhîta vedhấ ádhi kshámi prataráṃ dī́dhyânaḥ || 1 || ná te sákhâ sakhyám vashṭy etát sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | mahás putrấso ásurasya

8, 8 índra-ishitaḥ. abhí ayudhyat. cit. 9 bhū́ri ít. ut-ínakshantam ójaḥ áva abhinat. varg *iti* vark. — 9, 1 sthá. tấḥ. 2 bhâjayata ihá. 3 tásmai. janáyatha. 4 abhíshṭaye. 5 ī́çânâḥ. 6—9 = 23, 20—23. Nach 9 folgt das nachstehende khila, das ausnahmsweise hier einen Platz finden mag (vgl. Av. VI, 23, 1): sasrúshîs tádapaso dívâ náktaṃ ca sasrúshîḥ | váreṇyakratûr ahám ấ devī́r ávase huve. — 10, 1 *ó iti*. purú. 2 sá-lakshmâ.

vîrẫ divó dhartâra urviyẫ pári khyan ‖ 2 ‖ uçánti ghâ té amṛitâsa etád ékasya cit tyajásam mártyasya | ní te máno mánasi dhâyy asmé jányuḥ pátis tanvàm ẫ viviçyâḥ ‖ 3 ‖ ná yát purẫ cakṛimẫ kád dha nûnám ṛitẫ vádanto ánṛitam rapema | gandharvó apsv ápyâ ca yóshâ sẫ no nẫbhiḥ paramám jâmí tán nau ‖ 4 ‖ garbhé nú nau janitẫ dámpatî kar devás tvásh ṭâ savitẫ viçvárûpaḥ | nákir asya prá minanti vratẫni véda nâv asyá pṛithivî̃ utá dyaúḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

kó asyá veda prathamásyẫhnaḥ ká îṃ dadarça ká ihá prá vocat | bṛihán mitrásya váruṇasya dhẫma kád u brava âhano vîcyâ nṛî̃n ‖ 6 ‖ yamásya mâ yamyàm kẫma ẫgant samâné yónau sahaçéyyâya | jâyéva pátye tanvàṃ riricyâṃ ví cid vṛiheva ráthyeva cakrẫ ‖ 7 ‖ ná tishṭhanti ná ní mishanty eté devẫnâṃ spáça ihá yé ˚cáranti | anyéna mád âhano yâhi tûyaṃ téna ví vṛiha ráthyeva cakrẫ ‖ 8 ‖ râtrîbhir asmâ áhabhir daçasyet sûryasya cákshur múhur ún mimîyât | divẫ pṛithivyẫ mithunẫ sábandhû yamî́r yamásya bibhṛiyâd ájâmi ‖ 9 ‖ ẫ ghâ tẫ gachân úttarâ yugẫni yátra jâmáyaḥ kṛiṇávann ájâmi | úpa barbṛihi vṛishabhẫya bâhúm anyám ichasva subhage pátim mát ‖ 10 ‖ 7 ‖

kím bhrẫtâsad yád anâthâm bhávâti kím u svásâ yán nírṛitir nigáchât | kẫmamûtâ bahv ètád rapâmi tanvẫ me tanvàṃ sám pipṛigdhi ‖ 11 ‖ ná vẫ u te tanvẫ tanvàṃ sám papṛicyâm pâpám âhur yáḥ svásâraṃ nigáchât | anyéna mát pramúdaḥ kalpayasva ná te bhrẫtâ subhage vashṭy etát ‖ 12 ‖ bató batâsi yama naivá te máno hṛídayaṃ câ-

---

10, 2 vîrâḥ. 3 gha. 4 cakṛimá kát ha. ap-sú. tát. 5 pṛithivî̃. 6 prathamásya áhnaḥ. bṛihát. âhanaḥ vîcyâ. 7 ẫ agan. jâyâ-iva. ráthyâ-iva. 9 asmai. út. sábandhû *iti* sá-bandhû. 10 gha. 11 bhrẫtâ asat. yát níḥ-ṛitiḥ. bahú etát. 12 vaí. 13 bataḥ bata asi. ná evá.

vidâma | anyấ kíla tvấm kakshyèva yuktám pári shvajâte líbujeva vṛikshám || 13 || anyám û shú tvám yamy anyá u tvấm pári shvajâte líbujeva vṛikshám | tásya vâ tvám mána ichấ sá vâ távấdhâ kṛiṇushva saṃvídaṃ súbhadrâm || 14 || 8 ||

11 (837). jagatî. 7—9 trishṭubh.

Vṛíshâ vṛíshṇe duduhe dóhasâ diváḥ páyâṅsi yahvó áditer ádâbhyaḥ | víçvaṃ sá veda váruṇo yáthâ dhiyấ sá yajníyo yajatu yajníyâṅ ṛitúñ || 1 || rápad gandharvír ápyâ ca yóshaṇâ nadásya nâdé pári pâtu me mánaḥ | ishṭásya mádhye áditir ní dhâtu no bhrấtâ no jyeshṭháḥ prathamó ví vocati || 2 || só cin nú bhadrấ kshumátî yáçasvaty ushấ uvâsa mánave svàrvatî | yád îm uçántam uçatấm ánu krátum agníṃ hótâraṃ vidáthâya jî́janan || 3 || ádha tyáṃ drapsáṃ vibhvàṃ vicakshaṇáṃ vír ấbharad ishitáḥ çyenó adhvaré | yádî víço vṛiṇáte dasmám ấryâ agníṃ hótâram ádha dhîr ajâyata || 4 || sádâsi raṇvó yávaseva púshyate hótrâbhir agne mánushaḥ svadhvaráḥ | víprasya vâ yác chaçamâná ukthyàṃ vấjaṃ sasavấñ upayấsi bhûríbhiḥ || 5 || 9 ||

úd îraya pitárâ jârá ấ bhágam íyakshati haryató hṛittá ishyati | vívakti váhniḥ svapasyáte makhás tavishyáte ásuro vépate matî́ || 6 || yás te agne sumatím márto ákshat sáhasaḥ sûno áti sá prá çṛiṇve | ísham dádhâno váhamâno áçvair ấ sá dyumấñ ámavân bhûshati dyúñ || 7 || yád agna eshấ sámitir bhávâti devî́ devéshu yajatấ yajatra | rátnâ ca yád vibhájâsi svadhâvo bhâgáṃ no átra vásumantaṃ vîtât

---

10, 13 ca avidâma. kakshyấ-iva. svajâte líbujâ-iva. 14 úṃ *iti* sú. ichấ. táva ádha. — 11, 3 só *iti* cit. yáçasvatî. 4 víḥ ấ abharat. yádi. 5 sádâ asi. yávasâ-iva. yát çaçamânáḥ. 6 su-apasyáte. 7 sûno *iti*. 8 agne.

‖ 8 ‖ çrudhî no agne sádane sadhásthe yukshvâ rátham amṛítasya dravitnúm | â no vaha ródasî deváputre mâkir devânâm ápa bhûr ihá syâḥ ‖ 9 ‖ 10 ‖

12 (838). trishṭubh.

Dyâvâ ha kshâmâ prathamé ṛiténâbhiçrâvé bhavataḥ satyavâcâ | devó yán mártân yajáthâya kṛiṇvánt sîdad dhótâ pratyáñ svám ásum yán ‖ 1 ‖ devó devân paribhûr ṛiténa váhâ no havyám prathamáç cikitvân | dhûmáketuḥ samídhâ bhấrijîko mandró hótâ nítyo vâcấ yájîyân ‖ 2 ‖ svấvṛig devásyâmṛítam yádî gór áto jâtấso dhârayanta urvî́ | víçve devấ ánu tát te yájur gur duhé yád énî divyám ghṛitám vâḥ ‖ 3 ‖ árcâmi vâm várdhâyấpo ghṛitasnû dyâvâbhûmî çṛiṇutám rodasî me | áhâ yád dyấvó 'sunîtim áyan mádhvâ no átra pitárâ çiçîtâm ‖ 4 ‖ kíṃ svin no rấjâ jagṛihe kád asyấti vratám cakṛimâ kó ví veda | mitráç cid dhí shmâ juhurâṇó devấñ chlóko ná yâtấm ápi vấjo ásti ‖ 5 ‖ 11 ‖

durmántv átrâmṛítasya nấma sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | yamásya yó manávate sumántv ágne tám ṛishva pâhy áprayuchan ‖ 6 ‖ yásmin devấ vidáthe mâdáyante vivásvataḥ sádane dhârâyante | sû́rye jyótir ádadhur mâsy àktû́n pári dyotaníṃ carato ájasrâ ‖ 7 ‖ yásmin devấ mánmani saṃcáranty apîcyè ná vayám asya vidma | mitró no átrấditir ánâgânt savitấ devó váruṇâya vocat ‖ 8 ‖ çrudhî no agne sádane sadhásthe yukshvấ — ‖ 9 ‖ 12 ‖

11, 9 çrudhí. yukshvá. ródasî-deváputre *iti*. — 12, 1 prathamé *iti* ṛiténa abhi-çrâvé. yát. hótâ. 2 váha. bhấḥ-ṛijîkaḥ. 3 svấvṛik devásya amṛítam yádi. dhârayante urvî *iti*. vấr *iti* vâḥ. 4 várdhâya âpaḥ ghṛitasnû-dyấvâbhûmî-rodasî *iti*. dyấvaḥ ásu-nîtim. 5 svit. asya áti. cakṛima. hí sma. devấn çlókaḥ. 6 átra amṛítasya. sálakshmâ — bhávâti 836, 2. 7 devấḥ. mâsí aktû́n. 8 devấḥ. átra áditiḥ.

13 (839). trishṭubh. 5 jagatî.

Yujé vâm bráhma pûrvyáṃ námobhir ví çlóka etu pathyèva sûréḥ | çṛiṇvántu víçve amṛítasya putrâ ấ yé dhấmâni divyấni tasthúḥ ‖ 1 ‖ yamé iva yátamâne yád aítam prá vâm bharan mấnushâ devayántaḥ | ấ sîdataṃ svám u lokáṃ vídâne svâsasthé bhavatam índave naḥ ‖ 2 ‖ páñca padấni rupó ánv arohaṃ cátushpadîm ánv emi vraténa | akshấreṇa práti mima etấṃ ṛitásya nấbhâv ádhi sám punâmi ‖ 3 ‖ devébhyaḥ kám avṛiṇîta mṛityúm prajấyai kám amṛítaṃ nấvṛiṇîta | bṛíhaspátiṃ yajnám akṛiṇvata ṛíshiṃ priyấṃ yamás tanvàm prấrirecît ‖ 4 ‖ saptá ksharanti çíçave marútvate pitré putrấso ápy avîvatann ṛitám | ubhé íd asyobhấyasya râjata ubhé yatete ubhấyasya pushyataḥ ‖ 5 ‖ 13 ‖

14 (840). trishṭubh. 13. 14. 16 anushṭubh. 15 bṛihatî.

Pareyivấṅsam pravấto mahîr ánu bahúbhyaḥ pánthâṃ anupaspaçânâm | vaivasvatáṃ saṃgámanaṃ jánânâṃ yamáṃ rấjânaṃ havíshâ duvasya ‖ 1 ‖ yamó no gâtúm prathamó viveda naíshấ gávyûtir ápabhartavấ u | yátrâ naḥ pûrve pitáraḥ pareyúr enấ jajnânấḥ pathyấ ánu svấḥ ‖ 2 ‖ mấtalî kavyaír yamó áṅgirobhir bṛíhaspátir ṛíkvabhir vâvṛidhânáḥ | yấṅç ca devấ vâvṛidhúr yé ca devấnt svấhânyé svadhấyânyé madanti ‖ 3 ‖ imáṃ yama prastarám ấ hí sîdấṅgirobhiḥ pitṛíbhiḥ saṃvidânáḥ | ấ tvâ mántrâḥ kaviçastấ vahantv enấ râjan havíshâ mâdayasva ‖ 4 ‖ áṅgirobhir ấ gahi yajníyebhir yáma vairûpair ihá mâdayasva | vívasvantaṃ huve yáḥ pitấ te 'smín yajné barhíshy ấ nishádya ‖ 5 ‖ 14 ‖

13, 1 pathyâ-iva. 2 yamé-yátamâne *iti*. mấnushâḥ. vídâne *iti* svâsasthé *iti* su-âsasthé. 3 mime. 4 ná avṛiṇîta. akṛiṇvata. prá arirecît. 5 ubhé *iti*. asya ubhấyasya. ubhé-yatete *iti*. — 14, 2 ná eshấ. ápa-bhartavaí. yátra. parâ-îyúḥ. 3 vavṛidhânáḥ. devấḥ vavṛidhúḥ. svấhâ anyé svadhấyâ anyé. 4 sîda áṅgiraḥ-bhiḥ. kavi-çastấḥ. 5 ni-sádya.

áṅgiraso naḥ pitáro návagvâ átharvâṇo bhṛígavaḥ somyâsaḥ | téshâṃ vayáṃ sumataú yajñíyânâm ápi bhadré saumanasé syâma || 6 || préhi préhi pathíbhiḥ pûrvyébhir yátrâ naḥ pûrve pitáraḥ pareyúḥ | ubhâ rájânâ svadháyâ mádantâ yamám paçyâsi váruṇaṃ ca devám || 7 || sáṃ gachasva pitṛíbhiḥ sáṃ yaméneshṭâpûrténa paramé vyòman | hitvâyâvadyám púnar ástam éhi sáṃ gachasva tanvâ suvárcâḥ || 8 || ápeta vîta ví ca sarpatâto 'smâ etám pitáro lokám akran | áhobhir adbhír aktúbhir vyàktaṃ yamó dadâty avasânam asmai || 9 || áti drava sârameyaú çvânau caturakshaú çabálau sâdhúnâ pathấ | áthâ pitṝ́nt suvidátrâṅ úpehi yaména yé sadhamấdam mádanti || 10 || 15 ||

yaú te çvânau yama rakshitârau caturakshaú pathirákshî nṛicákshasau | tâbhyâm enam pári dehi râjant svastí câsmâ anamîvâṃ ca dhehi || 11 || urúṇasâv asutṛípâ udumbalaú yamásya dûtaú carato jánâṅ ánu | tâv asmábhyaṃ dṛiçáye sûryâya púnar dâtâm ásum adyéhá bhadrám || 12 || yamấya sómaṃ sunuta yamấya juhutâ havíḥ | yamáṃ ha yajnó gachaty agnídûto áraṃkṛitaḥ || 13 || yamấya ghṛitávad dhavír juhóta prá ca tishṭhata | sá no devéshv ấ yamad dîrghám âyuḥ prá jîváse || 14 || yamấya mádhumattamaṃ rấjne havyáṃ juhotana | idáṃ náma ṛíshibhyaḥ pûrvajébhyaḥ pûrvebhyaḥ pathikṛídbhyaḥ || 15 || tríkadrukebhiḥ patati shaḷ urvîr ékam íd bṛihát | trishṭúb gâyatrî́ chándâṅsi sárvâ tấ yamá ấhitâ || 16 || 16 ||

14, 6 téshâṃ — syâma, vgl. 235, 21. 7 prá ihi prá ihi. 8 yaména ishṭâpûrténa. hitvâya avadyám. ấ ihi. 9 ápa ita ví ita ví ca sarpata átaḥ asmaí. áhaḥ-bhiḥ. ví-aktam. 10 átha. su-vidátrân úpa ihi. 11 pathirákshî *iti* pathi-rákshî. ca asmai. 12 uru-nasaú asu-tṛípau. adyá ihá. 13 juhuta. 14 havíḥ. juhóta — tishṭhata = 15, 9. 16 trí-kadrukebhiḥ- tri-stúp. yamé â-hitâ.

15 (841). trishṭubh. 11 jagatî.

Úd îratâm ávara út párâsa ún madhyamấḥ pitáraḥ somyấsaḥ | ásuṃ yá îyúr avṛikấ ṛitajnấs té no 'vantu pitáro háveshu || 1 || idám pitṛíbhyo námo astv adyá yé púrvâso yá úparâsa îyúḥ | yé pấrthive rájasy ấ níshattâ yé vâ nûnáṃ suvṛijánâsu vikshú || 2 || ấhám pitṛ́ĩnt suvidátrâñ avitsi nápâtaṃ ca vikrámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhishádo yé svadhấyâ sutásya bhájanta pitvás tá ihấgamishṭhâḥ || 3 || bárhishadaḥ pitara ûty àrvấg imấ vo havyấ cakṛimâ jushádhvam | tá ấ gatávasâ çámtamenâthâ naḥ çáṃ yór arapó dadhâta || 4 || úpahûtâḥ pitáraḥ somyấso barhishyèshu nidhíshu priyéshu | tá ấ gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu tè 'vantv asmấn || 5 || 17 ||

ấcyâ jấnu dakshiṇató nishádyemáṃ yajnám abhí gṛiṇîta víçve | mấ hiṅsishṭa pitaraḥ kéna cin no yád va ấgaḥ purushátâ kárâma || 6 || ấsînâso aruṇ́ĩnâm upásthe rayíṃ dhatta dâçúshe mártyâya | putrébhyaḥ pitaras tásya vásvaḥ prá yachata tá ihórjaṃ dadhâta || 7 || yé naḥ púrve pitáraḥ somyấso 'nûhiré somapîthâṃ vásishṭhâḥ | tébhir yamáḥ saṃrarâṇó havíṅshy uçánn uçádbhiḥ pratikâmám attu || 8 || yé tâtṛishúr devatrấ jéhamânâ hotrâvídaḥ stómatashṭâso arkaíḥ | ấgne yâhi suvidátrebhir arvấṅ satyaíḥ kavyaíḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 9 || yé satyấso havirádo havishpấ índreṇa devaíḥ saráthaṃ dádhânâḥ | ấgne yâhi sahásraṃ devavandaiḥ páraiḥ púrvaiḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 10 || 18 ||

ágnishvâttâḥ pitara éhá gachata sádaḥ-sadaḥ sadata su-

15, 1 ávare. út madhyamấḥ. yé. 2 yé úparâsaḥ. ní-sattâḥ. 3 ấ ahám. barhi-sádaḥ. té ihá ấ-gamishṭhâḥ. 4 ûtî arvấk. cakṛima. té ấ gata ávasâ çáṃ-tamena átha. 5 té ấ. té ihá. té avantu. 6 â-ácya. ni-sádya imám. cit. yád — kárâma 573, 4. 7 té ihá ûrjam. 8 anu-ûhiré. 9 tatṛishúḥ deva-trấ jéhamânâḥ hotrâ-vídaḥ. ấ agne. 10 haviḥ-ádaḥ haviḥ-pấḥ. 11 ágni-svâttâḥ. ấ ihá.

praṇîtayaḥ | attấ havĩ́ñshi práyatâni barhíshy áthâ rayíṃ sárvavîraṃ dadhâtana || 11 || tvám agna îḷitó jâtavedó 'vâḍ ḍhavyấni surabhĩ́ṇi kṛitvĩ́ | prấdâḥ pitṛíbhyaḥ svadháyâ té akshann addhí tvám deva práyatâ havĩ́ñshi || 12 || yé cehá pitáro yé ca néhá yấñç ca vidmá yấñ u ca ná pravidmá | tvám vettha yáti té jâtavedaḥ svadhấbhir yajnáṃ súkṛitaṃ jushasva || 13 || yé agnidagdhấ yé ánagnidagdhâ mádhye diváḥ svadháyâ mâdáyante | tébhiḥ svarấḷ ásunîtim etấṃ yathâvaçáṃ tanvàṃ kalpayasva || 14 || 19 ||

16 (842). trishṭubh. 11—14 anushṭubh.

Maínam agne ví daho mấbhí çoco mấsya tvácaṃ cikshipo mấ çárîram | yadấ çṛitáṃ kṛiṇávo jâtavedó 'them enam prá hiṇutât pitṛíbhyaḥ || 1 || çṛitáṃ yadấ kárasi jâtavedó 'them enam pári dattât pitṛíbhyaḥ | yadấ gáchâty ásunîtim etấṃ áthâ devấnâṃ vaçanír bhavâti || 2 || sũryaṃ cákshur gachatu vấtam âtmấ dyấṃ ca gacha pṛithivíṃ ca dhármaṇâ | apó vâ gacha yádi tátra te hitám óshadhîshu práti tishṭhâ çárîraiḥ || 3 || ajó bhâgás tápasâ táṃ tapasva táṃ te çocís tapatu táṃ te arciḥ | yấs te çivấs tanvò jâtavedas tấbhir vahainaṃ sukṛítâm u lokám || 4 || áva sṛija púnar agne pitṛíbhyo yás ta áhutaç cárati svadhấbhiḥ | áyur vásâna úpa vetu çéshaḥ sáṃ gachatâṃ tanvấ jâtavedaḥ || 5 || 20 ||

yát te kṛishṇáḥ çakuná âtutóda pipîláḥ sarpá utá vâ çvấpadaḥ | agnísh ṭád viçvấd agadáṃ kṛiṇotu sómaç ca yó

15, 11 attá. átha. 12 agne. jâta-vedaḥ ávâṭ havyấni. prá adâḥ. 13 ca ihá. ná ihá. 14 agni-dagdhấḥ. ánagni-dagdhâḥ. sva-rấṭ. yathâ-vaçám. — 16, 1 mấ enam. mấ abhí. mấ asya. jâta-vedaḥ átha îm. prá hiṇutât. 2 átha. 3 tishṭha. 4 vaha enam. 5 te. 6 çvấ-padaḥ. agníḥ tát viçva-át.

brâhmaṇâñ âvivéça || 6 || agnér várma pári góbhir vyayasva sám prórṇushva pîvasâ médasâ ca | nét tvâ dhṛishṇúr hárasâ járhṛishâṇo dadhṛíg vidhakshyán paryañkháyâte || 7 || imám agne camasám mâ ví jihvaraḥ priyó devânâm utá somyânâm | eshá yáç camasó devapânas tásmin devâ amṛítâ mâdayante || 8 || kravyâdam agním prá hiṇomi dûrám yamárâjno gachatu ripravâháḥ | ihaívâyám ítaro jâtávedâ devébhyo havyám vahatu prajânán || 9 || yó agníḥ kravyât pravivéça vo gṛihám imám páçyann ítaram jâtávedasam | tám harâmi pitṛiyajñâya devám sá gharmám invât paramé sadhásthe || 10 || 21 ||

yó agníḥ kravyavâhanaḥ pitṛîn yákshad ṛitâvṛídhaḥ | préd u havyâni vocati devébhyaç ca pitṛíbhya â || 11 || uçántas tvâ ní dhîmahy uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá â vaha pitṛîn havíshe áttave || 12 || yám tvám agne samádahas tám u nír vâpayâ púnaḥ | kiyâmbv átra rohatu pâkadûrvâ vyàlkaçâ || 13 || çîtike çîtikâvati hlâdike hlâdikâvati | manḍûkyâ sú sám gama imám sv àgním harshaya || 14 || 22 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

17 (843). trishṭubh. 14 anushṭubh. 13 anushṭubh oder purastâdbṛihatî.

Tváshṭâ duhitré vahatúm kṛiṇotîtîdám víçvam bhúvanam sám eti | yamásya mâtâ paryuhyámânâ mahó jâyâ vívasvato nanâça || 1 || ápâgûhann amṛítâm mártyebhyaḥ kṛitvî sávarṇâm adadur vivâsvate | utâçvínâv abharad yát tád

---

16, 7 prá ûrṇushva. ná ít. pari-añkháyâte. 8 amṛítâḥ. 9 kravya-ádam. prá hiṇomi. ripra-váháḥ ihá evá ayám. jâtá-vedâḥ. 11 ṛita-vṛídhaḥ prá ít. 13 sam-ádahaḥ. vâpaya. kiyámbu. pâka-dûrvâ ví-alkaçâ. 14 çîtikâ-vati. hlâdikâ-vati. sú agním. — 17, 1 kṛiṇoti íti idám. pari-uhyámânâ. 2 ápa agûhan. utá açvínau.

ā́sīd ájahād u dvā́ mithunā́ saraṇyúḥ ‖ 2 ‖ pūshā́ tvetáç cyávayatu prá vidvā́n ánashṭapaçur bhúvanasya gopā́ḥ | sá tvaitébhyaḥ pári dadat pitṛ́bhyo 'gnír devébhyaḥ suvidatríyebhyaḥ ‖ 3 ‖ ā́yur viçvā́yuḥ pári pāsati tvā́ pūshā́ tvā́ pātu prápathe purástāt | yátrā́sate sukṛ́to yátra té yayús tátra tvā́ devā́ḥ savitā́ dadhātu ‖ 4 ‖ pūshémā́ ā́çā ánu veda sárvāḥ só asmā́ñ ábhayatamena neshat | svastidā́ ā́ghṛiṇiḥ sárvavīró 'prayuchan purá etu prajānán ‖ 5 ‖ 23 ‖

prápathe pathā́m ajanishṭa pūshā́ prápathe divā́ḥ prápathe pṛithivyā́ḥ | ubhé abhí priyátame sadhásthe ā́ ca párā ca carati prajānán ‖ 6 ‖ sárasvatīṃ devayánto havante sárasvatīm adhvaré tāyámāne | sárasvatīṃ sukṛ́to ahvayanta sárasvatī dāçúshe vā́ryaṃ dāt ‖ 7 ‖ sárasvati yā́ sárathaṃ yayā́tha svadhābhir devi pitṛ́bhir mádantī | āsádyāsmín barhíshi mādayasvānamīvā́ ísha ā́ dhehy asmé ‖ 8 ‖ sárasvatīṃ yā́m pitáro hávante dakshiṇā́ yajnám abhinákshamāṇāḥ | sahasrārghám iḷó átra bhāgáṃ rāyás póshaṃ yájamāneshu dhehi ‖ 9 ‖ ā́po asmā́n mātáraḥ çundhayantu ghṛiténa no ghṛitapvàḥ punantu | víçvaṃ hí riprám praváhanti devī́r úd íd ābhyaḥ çúcir ā́ pūtá emi ‖ 10 ‖ 24 ‖

drapsáç caskanda prathamā́ñ ánu dyū́n imáṃ ca yónim ánu yáç ca pū́rvaḥ | samānáṃ yónim ánu saṃcárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrāḥ ‖ 11 ‖ yás te drapsáḥ skándati yás te aṅçúr bāhúcyuto dhishánāyā upásthāt | adhvaryór vā́ pári vā́ yáḥ pavítrāt táṃ te juhomi mánasā váshaṭkṛitam ‖ 12 ‖ yás te drapsáḥ skannó yás te aṅçúr aváç ca yáḥ paráḥ srucā́ | ayáṃ devó bṛíhaspátiḥ sám tám

---

17, 3 tvā itáḥ cyavayatu. tvā etébhyaḥ. 4 viçvā́-āyuḥ. yátra ā́sate. 5 pūshā́ imā́ḥ. ā́ghṛiṇiḥ sárva-vīraḥ ápra-yuchan. 6 ubhé -priyátame-sadhásthe *iti*. 8 ā́-sádya asmín. mādayasva anamīvā́ḥ. 9 sahasra-arghám. 10 ghṛita-pvàḥ.

siñcatu rādhase || 13 || páyasvatîr óshadhayaḥ páyasvan mâmakáṃ vácaḥ | apáṃ páyasvad ít páyas téna mâ sahá çundhata || 14 || 25 ||

18 (844). trishṭubh. 11 prastârapāṅkti. 13 jagatî. 14 anushṭubh.

Páram mṛityo ánu párehi pánthâṃ yás te svá ítaro devayānât | cákshushmate çṛiṇvaté te bravîmi mā naḥ prajāṃ rîrisho mótá vîrān || 1 || mṛityóḥ padáṃ yopáyanto yád aíta drāghîya āyuḥ pratarāṃ dádhânāḥ | âpyāyamânāḥ prajáyâ dhánena çuddhāḥ pûtā bhavata yajniyâsaḥ || 2 || imé jîvā ví mṛitaír āvavṛitrann ábhûd bhadrā devāhûtir no adyá | prāñco agâma nṛitáye hásâya drāghîya āyuḥ pratarāṃ dádhânāḥ || 3 || imáṃ jîvébhyaḥ paridhíṃ dadhâmi maíshāṃ nú gād áparo ártham etám | çatáṃ jîvantu çarádaḥ purûcīr antár mṛityúṃ dadhatâm párvatena || 4 || yáthāhâny anupûrvám bhávanti yátha ṛitáva ṛitúbhir yánti sâdhú | yáthâ ná pūrvam áparo jáhāty evā dhâtar āyūṅshi kalpayaishâm || 5 || 26 ||

ā́ rohatāyur jarásaṃ vṛiṇānā́ anupûrvám yátamânâ yáti shṭhá | ihá tváshṭâ sujánimā sajóshâ dîrghám āyuḥ karati jîváse vaḥ || 6 || imā́ nārîr avidhavāḥ supátnîr āñjanena sarpíshâ sám viçantu | anaçrávo 'namîvāḥ surátnā ā́ rohantu jánayo yónim ágre || 7 || úd îrshva nâry abhí jîvalokáṃ gatā́sum etám úpa çesha éhi | hastagrâbhásya didhishós távedám pátyur janitvám abhí sám babhûtha || 8 || dhánur hástâd ādādāno mṛitásyâsmé kshatrā́ya várcase bálâya |

17, 14 páyasvat mâmakám. — 18, 1 mṛityo *iti*. párā ihi. ririshaḥ mā́ utá. 2 drāghîya — dádhânāḥ = 53, 11. pûtāḥ. 3 jîvāḥ. ā́ avavṛitran. 4 mā́ eshâm. 5 yáthā áhāni. yáthā ṛitávaḥ. evá. kalpaya eshâm. 6 rohata āyuḥ. vṛiṇānāḥ. yátamânāḥ yáti sthá. sa-jóshāḥ. 7 imāḥ. â-āñjanena. 8 gatá-asum. çeshe ā́ ihi. táva idám. 9 mṛitásya asmé *iti*.

átraivá tvám ihá vayáṃ suvîrâ víçvâḥ spṛídho abhímâtîr jayema ‖ 9 ‖ úpa sarpa mâtáram bhûmim etâm uruvyácasam pṛithivîṃ suçévâm | ûrṇamradâ yuvatír dákshiṇâvata eshâ tvâ pâtu nírṛiter upásthât ‖ 10 ‖ 27 ‖

úc chvañcasva pṛithivi mâ ní bâdhathâḥ sûpâyanâsmai bhava sûpavañcanâ | mâtâ putráṃ yáthâ sicâbhy ènam bhûma ûrṇuhi ‖ 11 ‖ ucchváñcamânâ pṛithivî sú tishṭhatu sahásram míta úpa hí çráyantâm | té gṛihâso ghṛitaççúto bhavantu viçvâhâsmai çaraṇâḥ santv átra ‖ 12 ‖ út te stabhnâmi pṛithivîṃ tvát párîmáṃ logáṃ nidádhan mó ahám risham | etâṃ sthûṇâm pitáro dhârayantu té 'trâ yamáḥ sádanâ te minotu ‖ 13 ‖ pratîcîne mâm áhanîshvâḥ parṇám ivâ dadhuḥ | pratîcîṃ jagrabhâ vácam áçvaṃ raçanáyâ yathâ ‖ 14 ‖ 28 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

19 (845). anushṭubh. 6 gâyatrî.

Ní vartadhvam mânu gâtâsmânt sishakta revatîḥ | ágnîshomâ punarvasû asmé dhârayataṃ rayím ‖ 1 ‖ púnar enâ ní vartaya púnar enâ ny â kuru | índra eṇâ ní yachatv agnír enâ upâjatu ‖ 2 ‖ púnar etâ ní vartantâm asmín pushyantu gópatau | ihaivâgne ní dhârayehá tishṭhatu yâ rayíḥ ‖ 3 ‖ yán niyânaṃ nyáyanaṃ saṃjnânaṃ yát parâyaṇam | âvártanaṃ nivártanaṃ yó gopâ ápi táṃ huve ‖ 4 ‖ yá udânaḍ vyáyanaṃ yá udânaṭ parâyaṇam | âvártanaṃ ni-

---

18, 9 átra evá. su-vîrâḥ. 10 ûrṇa-mradâḥ. dákshiṇâ-vate. 11 út çvañcasva. su-upâyanâ asmai bhava su-upavañcanâ. sicâ abhí enam bhûme. 12 ut-çváñcamânâ. viçvâhâ asmai. 13 pári imám. ni-dádhat mó *iti*. te átra. sádanâ. 14 áhani íshvâḥ. iva â. jagrabha. — 19, 1 mâ ánu gâta asmân sisakta. punarvasû *iti* punaḥ-vasû. 2 enâḥ. enâḥ ní â. índraḥ enâḥ. upa-âjatu. 3 etâḥ. ihá evá agne ní dhâraya ihá. 4 yát ni-yânam ni-áyanam. parâ-áyanam. 5 ut-ânaṭ. vi-áyanam.

vártanam ápi gopấ ní vartatâm ‖ 5 ‖ ấ nivarta ní vartaya púnar na indra gấ dehi | jîvấbhir bhunajâmahai ‖ 6 ‖ pári vo viçváto dadha ûrjấ ghṛiténa páyasâ | yé devấḥ ké ca yajníyâs té rayyấ sám sṛijantu naḥ ‖ 7 ‖ ấ nivartana vartaya ní nivartana vartaya | bhŭmyâç cátasraḥ pradíças tấbhya enâ ní vartaya ‖ 8 ‖ 1 ‖

20 (846). gâyatrî. 1 ekapadâ oder ein pâda. 2 anushṭubh. 9 virâj. 10 trishṭubh.

Bhadrấm no ápi vâtaya mánaḥ ‖ 1 ‖ agním îḷe bhujấm yávishṭhaṃ çâsấ mitrấm durdhárîtum | yásya dhármant svàr énîḥ saparyánti mâtúr ŭdhaḥ ‖ 2 ‖ yám âsấ kṛipánîḷam bhâsấketum vardháyanti | bhrấjate çréṇidan ‖ 3 ‖ aryó viçấm gâtúr eti prá yád ấnaḍ divó ántân | kavír abhrấm dŭdyânaḥ ‖ 4 ‖ jushád dhavyấ mấnushasyordhvás tasthâv ṛibhvâ yajné | minvánt sádma purá eti ‖ 5 ‖ sá hí kshémo havír yajnáḥ çrushṭî́d asya gâtúr eti | agnim devấ vấçîmantam ‖ 6 ‖ 2 ‖

yajnâsấhaṃ dúva ishe 'gním pŭrvasya çévasya | ádreḥ sûnúm âyúm âhuḥ ‖ 7 ‖ náro yé ké câsmád ấ víçvét té vâmá ấ syuḥ | agním havíshâ várdhantaḥ ‖ 8 ‖ kṛishṇáḥ çvetò 'rushó yấmo asya bradhná ṛijrá utá çóṇo yáçasvân | hiraṇyarûpaṃ jánitâ jajâna ‖ 9 ‖ evấ te agne vimadó manîshấm ŭrjo napâd amṛítebhiḥ sajóshâḥ | gíra ấ vakshat sumatîr iyâná ísham ŭrjaṃ sukshitím víçvam ấbhâḥ ‖ 10 ‖ 3 ‖

19, 5 gopấḥ. 6 gấḥ. 7 dadhe. 8 enâḥ. — 20, 1 vgl. 851, 1. 3 kṛipá-nîḷam bhâsấ-ketum. çréṇi-dan. 5 havyấ mấnushasya ûrdhváḥ. 6 çrushṭî́ ít. devấḥ. 7 yajna-sáham. 8 ca asmát ấ víçvâ ít té vâmé ấ syur *iti* syuḥ. 9 çvetấḥ arushấḥ. 10 evá. ấ abhâr *ity* abhâḥ.

21 (847). âstârapañkti.

Ãgníṃ ná svávṛiktibhir hótâraṃ tvâ vṛiṇîmahe | yajnắya stîrṇábarhishe ví vo máde çîrám pâvakáçocishaṃ vívakshase || 1 || tvắm u té svâbhúvaḥ çumbhánty áçvarâdhasaḥ | véti tvắm upasécanî ví vo máda ṛíjîtir agna ắhutir vívakshase || 2 || tvé dharmắṇa âsate juhúbhiḥ siñcatĩr iva | kṛishṇắ rûpắṇy árjunâ ví vo máde víçvâ ádhi çríyo dhishe vívakshase || 3 || yám agne mányase rayíṃ sáhasâvann amartya | tám ắ no vắjasâtaye ví vo máde yajnéshu citrám ắ bharâ vívakshase || 4 || agnír jâtó átharvaṇâ vidád víçvâni kắvyâ | bhúvad dûtó vivásvato ví vo máde priyó yamásya kắmyo vívakshase || 5 || 4 ||

tvắṃ yajnéshv îḷaté 'gne prayaty àdhvaré | tváṃ vásûni kắmyâ ví vo máde víçvâ dadhâsi dâçúshe vívakshase || 6 || tvắṃ yajnéshv ṛitvíjaṃ ca̍rum agne ní shedire | ghṛitápratîkam mánusho ví vo máde çukráṃ cétishṭham akshábhir vívakshase || 7 || ágne çukréṇa çocíshorú prathayase bṛihát | abhikrándan vṛishâyase ví vo máde gárbhaṃ dadhâsi jâmíshu vívakshase || 8 || 5 ||

22 (848). purastâdbṛihatî. 5. 7. 9 anushṭubh. 15 trishṭubh.

Kúha çrutá índraḥ kásminn adyá jáne mitró ná çrûyate | ṛíshîṇắṃ vâ yáḥ ksháye gúhâ vâ cárkṛishe girắ || 1 || ihá çrutá índro asmé adyá stáve vajry ṛícîshamaḥ | mitró ná yó jáneshv ắ yáçaç cakré ásâmy ắ || 2 || mahó yás pátiḥ çávaso ásâmy ắ mahó nṛimṇásya tûtujíḥ | bhartắ vájrasya dhṛishṇóḥ pitắ putrám iva priyám || 3 || yujânó áçvâ

21, 1 ắ agním. 2 su-âbhúvaḥ. máde. agne. 4 bhara. 6 îḷate ágne pra-yatí adhvaré. 7 sedire. 8 çocíshâ urú. vṛisha-yase. — 22, 2 vajrĩ. yáçaç — â = 25, 15.

vắtasya dhúnî devó devásya vajrivaḥ | syántâ pathắ virúkmatâ sṛijânáḥ stoshy ádhvanaḥ || 4 || tvám tyắ cid vắtasyắçvắgâ ṛijrắ tmánâ váhadhyai | yáyor devó ná mártyo yantắ nákir vidắyyaḥ || 5 || 6 ||

ádha gmántoçánâ pṛichate vâṃ kádarthâ na ắ gṛihám | ắ jagmathuḥ parâkắd diváç ca gmáç ca mártyam || 6 || ắ na indra pṛikshase 'smắkam bráhmódyatam | tát tvâ yâcâmahé 'vaḥ çúshṇaṃ yád dhánn ámânusham || 7 || akarmắ dásyur abhí no amantúr anyávrato ámânushaḥ | tvám tásyâmitrahan vádhar dâsásya dambhaya || 8 || tvám na indra çûra çúrair utá tvótâso barháṇâ | purutrắ te ví pûrtáyo návanta kshoṇáyo yathâ || 9 || tvám tắn vṛitrahátye codayo nṛín kârpâṇé çûra vàjrivaḥ | gúhâ yádî kavînắṃ viçắṃ nákshatraçavasâm || 10 || 7 ||

makshú tắ ta indra dânắpnasa âkshâṇé çûra vajrivaḥ | yád dha çúshṇasya dambháyo jâtáṃ víçvaṃ sayắvabhiḥ || 11 || mắkudhryàg indra çûra vásvîr asmé bhûvann abhíshṭayaḥ | vayáṃ-vayaṃ ta âsâṃ sumné syâma vajrivaḥ || 12 || asmé tắ ta indra santu satyắhiṅsantîr upaspṛíçaḥ | vidyắma yắsâm bhújo dhenûnắṃ ná vajrivaḥ || 13 || ahastắ yád apádî várdhata kshắḥ çácîbhir vedyânâm | çúshṇam pári pradakshiṇíd viçvắyave ní çiçnathaḥ || 14 || píbâ-pibéd indra çûra sómam mắ rishaṇyo vasavâna vásuḥ sán | utá trâyasva gṛiṇató maghốno mahắç ca râyó revátas kṛidhî naḥ || 15 || 8 ||

22, 4 dhúnî *iti*. 5 vắtasya áçvâ ắ agâḥ. 6 gmántâ uçánâ. kát-arthâ. 7 bráhma út-yatam. yâcâmahe ávaḥ. hán. 8 tásya amitra-han vádhaḥ. 9 tvắ-ûtâsaḥ. 10 yádi. 11 makshú tâ te indra dâná-apnasaḥ. ha. 12 mắ akudhryàk. te. 13 te. satyắ áhiṅsantîḥ. 14 viçvá-âyave. 15 píbâ — somam = 202, 11. kṛidhi.

23 (849). jagatî. 1. 7 trishṭubh. 5 abhisâriṇî.

Yájâmaha índraṃ vájradakshiṇaṃ hárîṇâṃ rathyàṃ ví-vratânâm | prá çmáçru dódhuvad ûrdhváthâ bhûd ví sénâbhir dáyamâno ví rádhasâ || 1 || hárî nv àsya yá váne vidé vásv índro maghaír maghávâ vṛitrahá bhuvat | ṛibhúr vája ṛibhukshâṇ patyate çávó 'va kshṇaumi dásasya náma cit || 2 || yadá vájraṃ híraṇyam íd áthâ ráthaṃ hárî yám asya váhato ví sûríbhiḥ | á tishṭhati maghávâ sánaçruta índro vájasya dîrgháçravasas pátiḥ || 3 || só cin nú vṛishṭír yûthyâ svá sácâṇ índraḥ çmáçrûṇi háritâbhí prushṇute | áva veti sukshávaṃ suté mádhûd íd dhûnoti vâto yáthâ vánam || 4 || yó vâcá vívâco mṛidhrávâcaḥ purú sahásrâçivâ jaghâna | tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇîmasi pitéva yás távishîṃ vâvṛidhé çávaḥ || 5 || stómaṃ ta indra vimadá ajîjanann ápûrvyam purutámaṃ sudáṇave | vidmá hy àsya bhójanam ináṣya yád á paçúṃ ná gopáḥ karâmahe || 6 || máṅkir na enâ sakhyá ví yaushus táva cendra vimadásya ca ṛísheḥ | vidmá hí te prámatiṃ deva jâmivád asmé te santu sakhyá çivâni || 7 || 9 ||

24 (850). âstârapaṅkti.

Índra sómam imám piba mádhumantaṃ camû sutám | asmé rayíṃ ní dhâraya ví vo máde sahasríṇam purûvaso vívakshase || 1 || tváṃ yajnébhir ukthaír úpa havyébhir îmahe | çácîpate çacînâṃ ví vo máde çréshṭhaṃ no dhehi váryaṃ vívakshase || 2 || yás pátir váryâṇâm ási radhrásya

---

23, 1 yájâmahe. 2 nú asya. çávaḥ áva. 3 átha. 4 só *iti* cit. sácâ. háritâ abhí. mádhu út. 5 purú sahásrâ áçivâ. tát — gṛiṇîmasi = 155, 4. pitá-iva. vavṛidhé. 6 te. vidmá hí asya. 7 ca indra. ca ríṣheḥ vidmá. asmé — çivâni = 538, 9. — 24, 1 camû *iti*. asmé — dhâraya = 30, 22.

coditā́ | índra stotṛ́ṇām avitā́ ví vo máde dvishó naḥ pâhy áṅhaso vívakshase || 3 || yuvám çakrâ mâyâvínâ samîcī́ nír amanthatam | vimadéna yád îḷitā́ nā́satyâ nirámanthatam || 4 || víçve devā́ akṛipanta samîcyór nishpátantyoḥ | nā́satyâv abruvan devā́ḥ púnar ā́ vahatâd íti || 5 || mádhuman me parā́yaṇam mádhumat púnar ā́yanam | tā́ no devâ devátayâ yuvám mádhumatas kṛitam || 6 || 10 ||

25 (851). âstârapaṅkti.

Bhadrā́m no ápi vâtaya máno dáksham utá krátum | ádhâ te sakhyé ándhaso ví vo máde rā́ṇan gā́vo ná yávase vívakshase || 1 || hṛidispṛíças ta âsate víçveshu soma dhā́masu | ádhâ kā́mâ imé máma ví vo máde ví tishṭhante vasûyávo vívakshase || 2 || utá vratā́ni soma te prā́hám minâmi pâkyấ | ádhâ pitéva sûnáve ví vo máde mṛiḷā́ no abhí cid vadhā́d vívakshase || 3 || sám u prá yanti dhîtáyaḥ sárgâso 'vatā́ṅ iva | krátum naḥ soma jîváse ví vo máde dhârâyâ camasā́ṅ iva vívakshase || 4 || táva tyé soma çáktibhir níkâmâso vy ṛiṇvire | gṛítsasya dhī́râs taváso ví vo máde vrajā́m gómantam açvínam vívakshase || 5 || 11 ||

paçúm naḥ soma rakshasi purutrā́ víshṭhitam jágat | samā́kṛiṇoshi jîváse ví vo máde víçvâ sampáçyan bhúvanâ vívakshase || 6 || tvā́m naḥ soma viçváto gopā́ ádâbhyo bhava | sédha râjann ápa sridho ví vo máde mā́ no duḥçáṅsa îçatâ vívakshase || 7 || tvā́m naḥ soma sukrátur vayodhéyâya jâgṛihi | kshetravíttaro mánusho ví vo máde druhó naḥ pâhy áṅhaso vívakshase || 8 || tvā́m no vṛitra-

---

24, 4 samîcī́ *iti*. 6 mádhu-mat me parâ-áyanam. â-áyanam. — 25, 1 ádha. 2 te. ádha. vasu-yávaḥ. 3 prá ahám. ádha pitā́ -iva. mṛiḷā́. 4 dhârâya. 5 ví ṛiṇvire. 6 ví-sthitam. samā́kṛiṇoshi. 7 içata.

hantaméndrasyendo çivâḥ sákhâ | yát sîṃ hávante samithé ví vo máde yúdhyamânâs tokásâtau vívakshase || 9 || ayáṃ gha sá turó máda índrasya vardhata priyáḥ | ayáṃ kakshî́vato mahó ví vo máde matíṃ víprasya vardhayad vívakshase || 10 || ayáṃ víprâya dâçúshe vấjâṅ iyarti gómataḥ | ayáṃ saptábhya ấ váraṃ ví vo máde prấndhâṃ çroṇáṃ ca târishad vívakshase || 11 || 12 ||

26 (852). anushṭubh. 1. 4 ushṇih.

Prá hy áchâ manîshấḥ spârhấ yánti niyútaḥ | prá dasrấ niyúdrathaḥ pûshấ avishṭu mấhinaḥ || 1 || yásya tyán mahitváṃ vâtấpyam ayáṃ jánaḥ | vípra ấ vaṅsad dhîtíbhiç ciketa sushṭutînấm || 2 || sá veda sushṭutînấm índur ná pûshấ vṛ́shâ | abhí psúraḥ prushâyati vrajáṃ na ấ prushâyati || 3 || maṅsîmáhi tvâ vayáṃ asmấkaṃ deva pûshan | matînấṃ ca sấdhanaṃ víprâṇâṃ câdhavám || 4 || prátyardhir yajñấnâm açvahayó ráthânâm | ṛ́shiḥ sá yó mánurhito víprasya yâvayatsakháḥ || 5 || 13 ||

âdhîshamâṇâyâḥ pátiḥ çucấyâç ca çucásya ca | vâsovâyó 'vînâm ấ vấsaṅsi mármṛijat || 6 || inó vấjânâm pátir iváḥ pushṭînấṃ sákhâ | prá çmáçru haryató dûdhod ví vṛ́thâ yó ádâbhyaḥ || 7 || ấ te ráthasya pûshann ajấ dhúraṃ vavṛityuḥ | víçvasyârthínaḥ sákhâ sanojấ ánapacyutaḥ || 8 || asmấkam ûrjấ rátham pûshấ avishṭu mấhinaḥ | bhúvad vấjânâṃ vṛidhá imáṃ naḥ çṛiṇavad dhávam || 9 || 14 ||

25, 9 vṛitrahan-tama índrasya indo *iti*. 11 prá andhám. — 26, 1 hí ácha. spârhấḥ. pûshấ avishṭu. 2 tyát. 4 ca â-dhavám. 5 práti-ardhiḥ. açva-hayáḥ. 5 yavayat-sakháḥ. 6 vâsaḥ-vâyáḥ ávînâm. 8 ajấḥ. víçvasya arthínaḥ. sanaḥ-jấḥ. 9 pûshấ avishṭu. hávam.

27 (853). trishṭubh.

Ásat sú me jaritaḥ sâbhivegó yát sunvaté yájamânâya çíksham | ánâçîrdâm ahám asmi prahantâ satyadhvṛítaṃ vṛijinâyántam âbhúm ‖ 1 ‖ yádîd ahám yudháye saṃnáyâny ádevayûn tanvâ çûçujânân | amâ te túmraṃ vṛishabhám pacâni tîvráṃ sutám pañcadaçám ní shiñcam ‖ 2 ‖ nâháṃ táṃ veda yá íti brávîty ádevayûnt samáraṇe jaghanvân | yadâvâkhyat samáraṇam ṛighâvad âd íd dha me vṛishabhâ prá bruvanti ‖ 3 ‖ yád ájnâteshu vṛijáneshv âsaṃ víçve sató maghávâno ma âsan | jinâmi vét kshéma ấ sántam âbhúm prá táṃ kshiṇâm párvate pâdagṛíhya ‖ 4 ‖ ná vâ u mâṃ vṛijáne vârayante ná párvatâso yád ahám manasyé | máma svanât kṛidhukárṇo bhayâta evéd ánu dyûn kiráṇaḥ sám ejât ‖ 5 ‖ 15 ‖

dárçan nv átra çṛitapâñ anindrân bâhukshádaḥ çárave pátyamânân | ghṛíshuṃ vâ yé ninidúḥ sákhâyam ádhy û nv èshu paváyo vavṛityuḥ ‖ 6 ‖ ábhûr v aúkshîr vy ù ấyur ânaḍ dárshan nú pûrvo áparo nú darshat | dvé pavâste pári táṃ ná bhûto yó asyâ pâré rájaso vivésha ‖ 7 ‖ gâvo yávam práyutâ aryó akshan tấ apaçyaṃ sahágopâç cárantîḥ | hávâ íd aryó abhítaḥ sám âyan kíyad âsu svápatiç chandayâte ‖ 8 ‖ sáṃ yád váyaṃ yavasấdo jánânâm ahám yavấda urvájre antáḥ | átrâ yuktò 'vasâtấram ichâd átho áyuktaṃ yunajad vavanvân ‖ 9 ‖ átréd u me manasase satyám uktáṃ dvipấc ca yác cátushpât saṃsṛijấni | strîbhír yó átra vṛishaṇam pṛitanyấd áyuddho asya ví bhajâni védaḥ ‖ 10 ‖ 16 ‖

27, 1 sáḥ abhi-vegáḥ. ánâçiḥ-dâm. vṛijina-yántam âbhúm. 2 yádi ít. siñcam. 3 ná ahám. sam-áraṇe. yadấ ava-ákhyat. ha. 4 me. vâ ít kshéme. 5 vaí. bhayâte evá ít. 6 nú átra çṛita-pấn. ûṃ *iti* nú eshu. 7 ví ûṃ *iti*. darshat. dvé-pavâste *iti*. 9 yavasa-ádaḥ. uru-ájre. átra yuktáḥ ava-sâtấram. átho *iti*. 10 átra ít. dvi-pất ca yát.

yásyânakshā́ duhitā́ jātv ā́sa kás tā́m vidvā́ñ abhí manyâte andhā́m | kataró menám práti tám mucâte yá îṃ váhâte yá îṃ vâ vareyā́t || 11 || kíyatî yóshâ maryató vadhûyóḥ páriprîtâ pányasâ vā́ryeṇa | bhadrā́ vadhū́r bhavati yát supéçâḥ svayáṃ sā́ mitráṃ vanute jáne cit || 12 || pattó jagâra pratyáñcam atti çîrshṇā́ çíraḥ práti dadhau várûtham | ā́sîna ûrdhvā́m upási kshiṇâti nyàñ uttânā́m ánv eti bhū́mim || 13 || bṛihánn achâyó apalâçó árvâ tasthaú mātā́ víshito atti gárbhaḥ | anyásyâ vatsáṃ rihatī́ mimâya káyâ bhuvā́ ní dadhe dhenúr ū́dhaḥ || 14 || saptá vîrā́so adharā́d úd âyann ashṭóttarāttât sám ajagmiran té | náva paçcā́tât sthivimánta âyan dáça prā́k sā́nu ví tiranty áçnaḥ || 15 || 17 ||

daçânā́m ékaṃ kapilā́m samânā́m táṃ hinvanti·krátave pā́ryâya | gárbham mātā́ súdhitaṃ vakshánâsv ávenantaṃ tushâyantî bibharti || 16 || pī́vânam meshám apacanta vîrā́ nyùptâ akshā́ ánu dîvá âsan | dvā́ dhánum bṛihatī́m apsv àntáḥ pavítravantâ caratáḥ punántâ || 17 || ví kroçanā́so víshvañca âyan pácâti némo nahí pákshad ardháḥ | ayám me deváḥ savitā́ tád âha drvànna íd vanavat sarpírannaḥ || 18 || ápaçyaṃ grā́maṃ váhamânam ārā́d acakráyâ svadháyâ vártamânam | síshakty aryáḥ prá yugā́ jánânāṃ sadyáḥ çiçnā́ praminânó návîyân || 19 || etaú me gā́vau pramarásya yuktaú mó shú prá sedhîr múhur ín mamandhi | ā́paç cid asya ví naçanty ártham sū́raç ca marká úparo babhûvā́n || 20 || 18 ||

ayáṃ yó vájraḥ purudhā́ vívṛitto 'váḥ sū́ryasya bṛihatáḥ púrîshât | çráva íd enā́ paró anyád asti tád avyathī́

27, 11 yásya anakshā́. vare-yā́t. 14 ví-sitaḥ. anyásyâ — ū́dhaḥ = 289, 13. 15 ashṭá uttarā́ttât. 16 sú-dhitam. 17 vîrā́ḥ ní-uptâḥ. dîvé. ap-sú antár *iti*. 18 drú-annaḥ. 20 mó *iti* sú. ít.

jarimāṇas taranti ‖ 21 ‖ vṛikshé-vṛikshe níyatâ mîmayad gaús táto váyaḥ prá patân pûrushâdaḥ | áthedám víçvam bhúvanam bhayâta índrâya sunvád ṛíshaye ca çikshat ‖ 22 ‖ devấnâm mấne prathamấ atishṭhan kṛintátrâd eshâm úparâ úd âyan | tráyas tapanti pṛithivîm anûpấ dvấ bṛíbûkaṃ vahataḥ púrîsham ‖ 23 ‖ sấ te jîvâtur utá tásya viddhi mấ smaitâdṛíg ápa gûhaḥ samaryé | âvíḥ svàḥ kṛiṇuté gûbate busáṃ sá pâdúr asya nirṇíjo ná mucyate ‖ 24 ‖ 19 ‖

28 (854). trishṭubh.

Víçvo hy ànyó arír âjagấma máméd áha çváçuro nấ jagâma | jakshîyấd dhânấ utá sómam papîyât svâçitaḥ púnar ástaṃ jagâyât ‖ 1 ‖ sá róruvad vṛishabhás tigmáçṛiṅgo várshman tasthau várimann ấ pṛithivyấḥ | víçveshv enaṃ vṛijáneshu pâmi yó me kukshî́ sutásomaḥ pṛiṇấti ‖ 2 ‖ ádriṇâ te mandína indra tûyânt sunvánti sómân píbasi tvám eshâm | pácanti te vṛishabhấñ átsi téshâm pṛikshéṇa yán maghavan ḥûyámânaḥ ‖ 3 ‖ idám sú me jaritar ấ cikiddhi pratîpáṃ çấpaṃ nadyò vahanti | lopâçáḥ siṅhám pratyáñcam atsâḥ kroshṭấ varâháṃ nír atakta kákshât ‖ 4 ‖ kathấ ta etád ahám ấ ciketaṃ gṛítsasya pấkas taváso manîshấm | tvám no vidvấñ ṛituthấ ví voco yám árdhaṃ te maghavan kshemyấ dhûḥ ‖ 5 ‖ evấ hí mấṃ tavásaṃ vardháyanti diváç cin me bṛihatá úttarâ-dhûḥ | purû sahásrâ ní çiçâmi sâkám açatrúṃ hí mâ jánitâ jajấna ‖ 6 ‖ 20 ‖

evấ hí mấṃ tavásaṃ jajnúr ugráṃ kárman-karman vṛíshaṇam indra devấḥ | vádhîṃ vṛitráṃ vájreṇa mandasânó

27, 22 purusha-ádaḥ átha idám. bhayâte. 23 anûpấḥ. 24 sma etâdṛík. — 28, 1 hí anyáḥ. máma ît. ná ấ. sú-âçitaḥ. 2 kukshî́ *iti*. 3 yát. 4 prati-îpám. atsâr *iti*. 5 te. 6 evá. cit. purú. 7 evấ.

'pa vrajám mahiná dâçúshe vam || 7 || devásа âyan paraçűñr abibhran vánâ vṛiçcánto abhí viḍbhír âyan | ni sudrvàṃ dádhato vakshánâsu yátrâ kṛípîtam ánu tád dahanti || 8 || çaçáḥ kshurám pratyáñcaṃ jagârádriṃ logéna vy àbhedam ârât | bṛihántaṃ cid ṛihaté randhayâni váyad vatsó vṛishabhám çűçuvânaḥ || 9 || suparṇá itthá nakhám á sishâyávaruddhaḥ paripádaṃ ná siñháḥ | niruddháç cin mahishás tarshyávân godhá tásmâ ayátham karshad etát || 10 || tébhyo godhá ayáthaṃ karshad etád yé brahmánaḥ pratipîyanty ánnaiḥ | simá ukshṇò 'vasṛishṭáñ adanti svayám bálâni tanvàḥ çṛiṇânáḥ || 11 || eté çámîbhiḥ suçámî abhûvan yé hinviré tanvàḥ sóma ukthaíḥ | nṛivád vádann úpa no mâhi vájân diví çrávo dadhishe náma vîráḥ || 12 || 21 ||

29 (855). trishṭubh.

Váne ná vâ yó ny àdhâyi cákáñ chúcir vâṃ stómo bhuraṇâv ajîgaḥ | yásyéd índraḥ purudíneshu hótâ nṛiṇáṃ náryo nṛítamaḥ kshapávân || 1 || prá te asyá ushásaḥ práparasyâ nṛitaú syâma nṛítamasya nṛiṇám | ánu triçókaḥ çatám ávahan nṛín kútsena rátho yó ásat sasavân || 2 || kás te máda indra ráṅhyo bhûd dúro gíro abhy ùgró ví dhâva | kád váho arvág úpa mâ manîshá á tvâ çakyâm upamáṃ rádho ánnaiḥ || 3 || kád u dyumnám indra tvávato nṛín káyâ dhiyá karase kán na ágan | mitró ná satyá urugâya bhṛityá ánne samasya yád ásan manîshâḥ || 4 || préraya sűro ártham ná pârám yé asya kámam janidhá iva gmán | gí-

28, 7 ápa. 8 su-drvàm. yátra. 9 jagâra ádrim. ví abhedam. 10 sisâya áva-ruddhaḥ. cit. tásmai. 11 godhá ayátham. ukshṇáḥ ava-sṛishṭán. 12 su-çámî abhûvan. sóme. — 29, 1 ní adhâyi. çúciḥ. ajîgar *iti*. yásya ít. 2 prá áparasyâḥ. á avahat. 3 abhí árâḥ. manîshá á. 4 kát naḥ á agan. bhṛityaí. 5 prá îraya.

raç ca yé te tuvijâta pûrvîr nára indra pratiçíkshanty ánnaiḥ || 5 || 22 ||

mâtre nú te súmite indra pûrvî dyaúr majmánâ pṛithivî kâvyena | várâya te ghṛitávantaḥ sutâsaḥ svâdman bhavantu pîtáye mádhûni || 6 || â mádhvo asmâ asicann ámatram índrâya pûrṇáṃ sá hí satyárâdhâḥ | sá vâvṛidhe várimann â pṛithivyâ abhí krátvâ náryaḥ paúṅsyaiç ca || 7 || vy ânaḷ índraḥ pṛítanâḥ svójâ âsmai yatante sakhyâya pûrvîḥ | â smâ ráthaṃ ná pṛítanâsu tishṭha yám bhadráyâ sumatyâ codáyâse || 8 || 23 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

30 (856). trishṭubh.

Prá devatrâ bráhmaṇe gâtúr etv apó áchâ mánaso ná práyukti | mahîm mitrásya váruṇasya dhâsím pṛithujráyase rîradhâ suvṛiktím || 1 || ádhvaryavo havíshmanto hí bhûtâchâpá itoçatîr uçantaḥ | áva yâç cáshṭe aruṇáḥ suparṇás tám âsyadhvam ûrmím adyâ suhastâḥ || 2 || ádhvaryavo 'pá itâ samudrám apâṃ nápâtaṃ havíshâ yajadhvam | sá vo dadad ûrmím adyâ súpûtaṃ tásmai sómam mádhumantaṃ sunota || 3 || yó anidhmó dîdayad apsv àntár yáṃ víprâsa îḷate adhvaréshu | ápâṃ napân mádhumatîr apó dâ yâbhir índro vâvṛidhé vîryâya || 4 || yâbhiḥ sómo módate hárshate ca kalyâṇîbhir yuvatíbhir ná máryaḥ | tâ adhvaryo apó áchâ párehi yád âsiñcâ óshadhîbhiḥ punîtât || 5 || 24 ||

evéd yûne yuvatáyo namanta yád îm uçánn uçatîr éty ácha | sáṃ jânate mánasâ sáṃ cikitre 'dhvaryávo dhishá-

---

29, 6 mâtre-súmite-pûrvî *iti*. 7 asmai. vavṛidhe. 8 ví ânaṭ. su-ójâḥ â asmai. sma. — 30, 1 ácha. rîradha. 2 bhûtá ácha apáḥ ita uçatîḥ uçantaḥ. â asyadhvam. adyá. 3 ita. adyá. 4 ap-sú antáḥ. napât. dâḥ. vavṛidhé. 5 ácha párâ ihi. â-siñcâḥ. 6 evá ít.

ṇấpaç ca devîḥ ‖ 6 ‖ yó vo vṛitấbhyo ákṛiṇod u lokáṃ yó vo mahyấ abhíçaster ámuñcat | tásmâ índrâya mádhumantam ûrmíṃ devamấdanam prá hiṇotanâpaḥ ‖ 7 ‖ prấsmai hinota mádhumantam ûrmíṃ gárbho yó vaḥ sindhavo mádhva útsaḥ | ghṛitápṛishṭham ídyam adhvaréshv ấpo revatîḥ çṛiṇutấ hávam me ‖ 8 ‖ táṃ sindhavo matsarám indrapấnam ûrmím prá heta yá ubhé íyarti | madacyútam auçânáṃ nabhojấm pári tritántuṃ vicárantam útsam ‖ 9 ‖ âvárvṛitatîr ádha nú dvidhấrâ goshuyúdho ná niyavám cárantîḥ | ṛíshe jánitrîr bhúvanasya pátnîr apó vandasva savṛídhaḥ sáyonîḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

hinótâ no adhvaráṃ devayajyấ hinóta bráhma sanáye dhánânâm | ṛitásya yóge ví shyadhvam ídhaḥ çrushṭîvárîr bhûtanâsmábhyam âpaḥ ‖ 11 ‖ ấpo revatîḥ kshấyathâ hí vásvaḥ krátuṃ ca bhadrám bibhṛithấmṛítaṃ ca | râyáç ca sthá svapatyásya pátnîḥ sárasvatî tád gṛiṇaté váyo dhât ‖ 12 ‖ práti yád ấpo ádṛiçram âyatîr ghṛitám páyâṅsi bíbhratîr mádhûni | adhvaryúbhir mánasâ saṃvidânấ índrâya sómaṃ súshutam bhárantîḥ ‖ 13 ‖ émấ agman revátîr jîvádhanyâ ádhvaryavaḥ sâdáyatâ sakhâyaḥ | ní barhíshi dhattana somyâso 'pấṃ náptrâ saṃvidânấsa enâḥ ‖ 14 ‖ ấgmann ấpa uçatîr barhír édáṃ ny àdhvaré asadan devayántîḥ | ádhvaryavaḥ sunuténdrâya sómam ábhûd u vaḥ suçákâ devayajyấ ‖ 15 ‖ 26 ‖

31 (857). trishṭubh.

Ấ no devấnâm úpa vetu çáṅso víçvebhis turaír ávase

30, 6 dhisháṇâ ấpaḥ. 7 tásmai. hiṇotana âpaḥ. 8 prá asmai. çṛiṇutá. 9 ubhé *iti*. 10 dvi-dhấrâḥ goshu-yúdhaḥ. 11 hinóta. syadhvam. çrushṭî-várîḥ bhûtana asmábhyam. 12 kshấyatha. bibhṛithá amṛítam. su-apatyásya. 13 â-yatîḥ. 14 ấ imấḥ. sâdáyata. 15 ấ ấgman. ấ idám ní adhvaré. sunutá índrâya.

yájatraḥ | tébhir vayáṃ sushakhấyo bhavema táranto víçvâ duritấ syâma || 1 || pári cin márto dráviṇam mamanyâd ṛitásya pathấ námasấ vivâset | utá svéna krátunâ sáṃ vadeta çréyâṅsaṃ dáksham mánasâ jagṛibhyât || 2 || ádhâyi dhîtír ásasṛigram áṅçâs tîrthé ná dasmám úpa yanty ŭmâḥ | abhy ânaçma suvitásya çûsháṃ návedaso amṛitânâm abhûma || 3 || nityaç câkanyât svápatir dámûnâ yásmâ u devấḥ savitấ jajấna | bhágo vâ góbhir aryamém anajyât só asmai cấruç chadayad utá syât || 4 || iyáṃ sấ bhûyâ ushásâm iva kshấ yád dha kshumántaḥ çávasâ samấyan | asyá stutíṃ jaritúr bhíkshamâṇâ ấ naḥ çagmấsa úpa yantu vâjâḥ || 5 || 27 ||

asyéd eshấ sumatíḥ paprathânấbhavat pûrvyấ bhŭmanâ gaúḥ | asyá sánîḷâ ásurasya yónau samânấ ấ bháraṇe bíbhramâṇâḥ || 6 || kíṃ svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyấvâpṛithivî́ nishṭatakshúḥ | saṃtasthâné ajáre itáûtî áhâni pûrvî́r usháso jaranta || 7 || naítấvad enấ paró anyád asty ukshấ sá dyấvâpṛithivî́ bibharti | tvácam pavítraṃ kṛiṇuta svadhấvân yád îṃ sŭryaṃ ná haríto váhanti || 8 || stegó ná kshấm áty eti pṛithvî́m míhaṃ ná vấto ví ha vâti bhŭma | mitró yátra váruṇo ajyámâno 'gnír váne ná vy ásṛishṭa çókam || 9 || starî́r yát sŭta sadyó ajyámânâ vyáthir avyathî́ḥ kṛiṇuta svágopâ | putró yát pŭrvaḥ pitrór jánishṭa çamyấṃ gaúr jagâra yád dha pṛichấn || 10 || utá káṇvaṃ nṛishádaḥ putrám âhur utá çyâvó dhánam ấdatta vâjî́ | prá kṛishṇấya rúçad apinvatódhar ṛitám átra nákir asmâ apîpet || 11 || 28 ||

31, 1 su-sakhấyaḥ. 2 cit. námasâ ấ. 3 abhí ânaçma. 4 dámûnâḥ yásmai. aryamấ îm. 5 kshấḥ yát ha. sam-ấyan. 6 asyá ít. paprathânấ ábhavat. samâné. 7 saṃtasthâné-ajáre-itáûtî *iti*. 8 ná etấvat. 9 ví. 10 ha. 11 nṛi-sádaḥ. ấ adatta. apinvata ŭdhaḥ. asmai.

32 (858). 1—5 jagatî. 6—9 trishṭubh.

Prá sú gmántâ dhiyasânásya saksháṇi varébhir varâñ̃ abhí shú prasîdataḥ | asmấkam índra ubháyaṃ jujoshati yát somyásyấndhaso búbodhati ‖ 1 ‖ vîndra yâsi divyấni rocaṇấ ví pā́rthivâni rájasâ purushṭuta | yé tvâ váhanti múhur adhvarâñ̃ úpa té sú vanvantu vagvanâñ̃ arâdhásaḥ ‖ 2 ‖ tád ín me chantsat vápusho vápushṭaram putró yáj jā́nam pitrór adhîyati | jâyấ pátiṃ vahati vagnúnâ sumát puṁsá íd bhadró vahatúḥ párishkṛitaḥ ‖ 3 ‖ tád ít sadhástham abhí cā́ru dîdhaya gā́vo yác chā́san vahatúṃ ná dhenávaḥ | mâtấ yán mántur yûthásya pûrvyấbhí vấjasya saptádhâtur íj jánaḥ ‖ 4 ‖ prá vó 'châ ririce devayúsh padám éko rudrébhir yâti turvấniḥ | jarấ vâ yéshv amṛíteshu dâváne pári va ṻ́mebhyaḥ siñcatâ mádhu ‖ 5 ‖ 29 ‖

nidhîyámânam ápagûḷham apsú prá me devấnâṃ vratapấ uvâca | índro vidvâñ̃ ánu hí tvâ cacáksha ténâhám agne ánuçishṭa ā́gâm ‖ 6 ‖ ákshetravit kshetravídaṃ hy áprâṭ sá praíti kshetravídā́nuçishṭaḥ | etád vaí bhadrám anuçā́sanasyotá srutíṃ vindaty añjasî́nâm ‖ 7 ‖ adyéd u prā́-ṇîd ámamann imấhā́pîvṛito adhayan mâtúr ū́dhaḥ | ém enam âpa jarimấ yúvânam áheḷan vásuḥ sumánâ babhûva ‖ 8 ‖ etā́ni bhadrā́ kalaça kriyâma kúruçravaṇa dádato maghā́ni | dâná íd vo maghavânaḥ só astv ayáṃ ca sómo hṛidí yám bíbharmi ‖ 9 ‖ 30 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

32, 1 abhí sú. somyásya ándhasaḥ. 2 ví indra. 3 ít. yát. adhi-íyati. pári-kṛitaḥ. 4 yát çā́san. yát. pûrvyấ abhí. ít. 5 vaḥ ácha. deva-yúḥ. siñcata. 6 prá — ā́gâm = 356, 8. 7 hí. prá eti kshetra-vídâ ánu-çishṭaḥ. anu-çā́sanasya utá. 8 adyá ít. prá ânît. imấ áhâ ápi-vṛitaḥ adhayat. ā́ ím. su-mánâḥ.

33 (859). 1 trishṭubh. 2 bṛihatî. 3 satobṛihatî. 4—9 gâyatrî.

Prá mâ yuyujre prayújo jánânâṃ váhâmi sma pûsháṇam ántareṇa | víçve devā́so ádha mā́m arakshan duḥçā́sur ā́gâd íti ghósha âsît || 1 || sám mâ tapanty abhítaḥ sapátnîr iva párçavaḥ | ní bâdhate ámatir nagnátâ jásur vér ná vevîyate matíḥ || 2 || mū́sho ná çiçnā́ vy àdanti mâdhyàḥ stotā́raṃ te çatakrato | sakṛít sú no maghavann indra mṛiḷayā́dhâ pitéva no bhava || 3 || kuruçrávaṇam âvṛiṇi rā́jânaṃ trā́sadasyavam | máṅhishṭhaṃ vâghátâm ṛíshiḥ || 4 || yásya mâ haríto ráthe tisró váhanti sâdhuyā́ | stávai sahásradakshiṇe || 5 || 1 ||

yásya prásvâdaso gíra upamáçravasaḥ pitúḥ | kshétraṃ ná raṇvám ûcúshe || 6 || ádhi putropamaçravo nápân mitrâtither ihi | pitúsh ṭe asmi vanditā́ || 7 || yád ī́çîyâmṛítânâm utá vâ mártyânâm | jī́ved ín maghávâ máma || 8 || ná devā́nâm áti vratáṃ çatā́tmâ caná jîvati | táthâ yujā́ ví vâvṛite || 9 || 2 ||

34 (860). trishṭubh. 7 jagatî.

Prâvepā́ mâ bṛiható mâdayanti pravâtejā́ íriṇe várvṛitânâḥ | sómasyeva maujavatásya bhakshó vibhī́dako jā́gṛivir máhyam achân || 1 || ná mâ mimetha ná jihîḷa eshā́ çivā́ sákhibhya utá máhyam âsît | akshásyâhám ekaparásya hetór ánuvratâm ápa jâyā́m arodham || 2 || dvéshṭi çvaçrū́r ápa jâyā́ ruṇaddhi ná nâthitó vindate marḍitā́ram | áçvasyeva járato vásnyasya nā́háṃ vindâmi kitavásya bhógam

---

33, 1 ā́ agât. 2 sám — párçavaḥ = 105, 8. 3 mū́sho — çatakrato = 105, 8. mṛiḷaya ádha pitā́-iva. 4 avṛiṇi. 6 prá-svâdasaḥ. 7 putra upama-çravaḥ nápât mitra-atitheḥ. pitúḥ te. 8 ī́çîya amṛítânâm. ít. 9 çatá-âtmâ. vavṛite. — 34, 1 prâvepā́ḥ. pravâte-jā́ḥ. sómasya-iva. vi-bhī́dakaḥ. 2 jihîḷe. akshásya ahám eka-parásya. 3 áçvasya-iva. ná ahám.

‖ 3 ‖ anyé jâyâm pári mṛiçanty asya yásyâgṛidhad védane vâjy àkshâḥ | pitâ mâtâ bhrâtara enam âhur ná jânîmo náyatâ baddhám etám ‖ 4 ‖ yád âdîdhye ná davishâṇy ebhiḥ parâyádbhyó 'va hîye sákhibhyaḥ | nyùptâç ca babhrávo vâcam ákrataṅ émîd eshâṃ nishkṛitâṃ jâríṇîva ‖ 5 ‖ 3 ‖

sabhâm eti kitaváḥ prichámâno jeshyâmîti tanvâ çûçujânaḥ | akshâso asya ví tiranti kâmam pratidîvne dádhata â kṛitâni ‖ 6 ‖ akshâsa íd aṅkuçíno nitodíno nikṛitvânas tápanâs tâpayishṇávaḥ | kumârádeshṇâ jáyataḥ punarháṇo mádhvâ sámpṛiktâḥ kitavásya barháṇâ ‖ 7 ‖ tripañcâçáḥ kṛîḷati vrâta eshâṃ devá iva savitâ satyádharmâ | ugrásya cin manyáve nâ namante râjâ cid ebhyo náma ít kṛiṇoti ‖ 8 ‖ nîcâ vartanta upári sphuranty ahastâso hástavantaṃ sahante | divyâ áṅgârâ íriṇe nyùptâḥ çîtâḥ sánto hṛídayaṃ nír dahanti ‖ 9 ‖ jâyâ tapyate kitavásya hînâ mâtâ putrásya cáratah kvà svit | ṛiṇâvâ bíbhyad dhánam ichámâno 'nyéshâm ástam úpa náktam eti ‖ 10 ‖ 4 ‖

stríyaṃ dṛishṭvâya kitavám tatâpânyéshâṃ jâyâṃ súkṛitaṃ ca yónim | pûryâhṇé áçvân yuyujé hí babhrûnt só agnér ánte vṛishaláḥ papâda ‖ 11 ‖ yó vaḥ senânîr maható gaṇásya râjâ vrâtasya prathamó babhûva | tásmai kṛiṇomi ná dhánâ runadhmi dáçâhám prâcîs tád ṛitám vadâmi ‖ 12 ‖ akshaír mâ dîvyaḥ kṛishím ít kṛishasva vitté ramasva bahú mányamânaḥ | tátra gâvaḥ kitava táva jâyâ tán me ví cashṭe savitâyám aryáḥ ‖ 13 ‖ mitrám kṛiṇudhvaṃ khálu mṛiḷátâ no mâ no ghoréṇa caratâbhí dhṛishṇú | ní vo nú

34, 4 yásya ágṛidhat. vâjî akshâḥ. náyata. 5 â-dîdhye. parâyát-bhyaḥ áva. ní-uptâḥ. ákrata émi ít. 6 jeshyâmi íti. 7 kumârá-deshṇâḥ. punaḥ-hánaḥ. 8 cit. ná. 9 ní-uptâḥ. vartante. 10 ṛiṇa-vâ. 11 tatâpa anyéshâm. 12 dáça ahám. 13 tát. savitâ ayám. 14 mṛiḷáta. carata abhí. nú astu.

manyúr viçatâm árâtir anyó babhrûṇâm prásitau nv àstu ‖ 14 ‖ 5 ‖

35 (861). jagati. 13. 14 trishṭubh.

Ábudhram u tyá índravanto agnáyo jyótir bháranta usháso vyùshṭishu | mahî dyâvâpṛithivî cetatâm ápo 'dyâ devânâm áva â vṛiṇîmahe ‖ 1 ‖ divâspṛithivyór áva â vṛiṇîmahe mâtṛîṇt síndhûn párvatâñ charyaṇâvataḥ | anâgâstvâṃ sûryam ushâsam îmahe bhadráṃ sómaḥ suvânó adyâ kṛiṇotu naḥ ‖ 2 ‖ dyâvâ no adyá pṛithivî ánâgaso mahî trâyetâṃ suvitâya mâtárâ | ushâ uchánty ápa bâdhatâm aghám svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 3 ‖ iyáṃ na usrâ prathamâ sudevyàṃ revát saníbhyo revátî vy ùchatu | âré manyúṃ durvidátrasya dhîmahi svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 4 ‖ prá yâḥ sísrate sûryasya raçmíbhir jyótir bhárantîr usháso vyùshṭishu | bhadrâ no adyá çrávase vy ùchata svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 5 ‖ 6 ‖

anamîvâ ushása â carantu na úd agnáyo jihatâṃ jyótishâ bṛihát | âyukshâtâm açvínâ tûtujiṃ ráthaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 6 ‖ çréshṭhaṃ no adyá savitar váreṇyam bhâgám â suva sá hí ratnadhâ ási | râyó jánitrîṃ dhisháṇâm úpa bruve svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 7 ‖ pípartu mâ tád ṛitásya pravâcanaṃ devânâṃ yán manushyâ ámanmahi | víçvâ íd usráḥ spáḷ úd eti sûryaḥ svasty àgníṃ samidhânám îmahe ‖ 8 ‖ adveshó adyá barhíshaḥ stárîmaṇi grâvṇâṃ yóge mánmanaḥ sâdha îmahe | âdityânâṃ çármaṇi sthâ bhuraṇyasi svasty àgníṃ samidhânám îmahe

---

35, 1 tyé. mahî-dyâvâpṛithivî *iti*. adyá. 2 çaryaṇâ-vataḥ. ushásam. adyá. 3 pṛithivî-mahî *iti*. uchántî. svastí agním. 4 ví uchatu. 5 bhadráḥ. ví uchata. 6 áyukshâtâm. 8 yâḥ. 9 sâdhe. sthâḥ.

‖ 9 ‖ ā́ no barhíḥ sadhamā́de bṛihád diví devā́ñ îḷe sâdáyâ saptá hótṛîn | índram mitrám váruṇam sâtáye bhágam svasty àgním samidhânám îmahe ‖ 10 ‖ 7 ‖

tá âdityâ ā́ gatâ sarvátâtaye vṛidhé no yajnám avatâ sajoshasaḥ | bṛíhaspátim pûshā́ṇam açvínâ bhágam svasty àgním samidhânám îmahe ‖ 11 ‖ tán no devâ yachata supravâcanám chardír âdityâḥ subháram nṛipā́yyam | páçve tokā́ya tánayâya jîváse svasty àgním samidhânám îmahe ‖ 12 ‖ víçve adyá marúto víçva ûtī́ víçve bhavantv agnáyaḥ sámiddhâḥ | víçve no devā́ ávasā́ gamantu víçvam astu drávíṇam vā́jo asmé ‖ 13 ‖ yám devâsó 'vatha vā́jasâtau yám trā́yadhve yám pipṛithā́ty áṅhaḥ | yó vo gopîthé ná bhayásya véda té syâma devávîtaye turâsaḥ ‖ 14 ‖ 8 ‖

36 (862). jagatî. 13. 14 trishṭubh.

Ushā́sânáktâ bṛihatī́ supéçasâ dyā́vâkshā́mâ váruṇo mitró aryamā́ | índram huve marútaḥ párvatâñ apá âdityā́n dyā́vâpṛithivī́ apáḥ svàḥ ‖ 1 ‖ dyaúç ca naḥ pṛithivī́ ca prácetasa ṛitā́varî rakshatâm áṅhaso rishā́ḥ | mā́ durvidátrâ nírṛitir na îçata tád devā́nâm ávo adyā́ vṛiṇîmahe ‖ 2 ‖ víçvasmân no áditiḥ pâtv áṅhaso mâtā́ mitrásya váruṇasya revátaḥ | svàrvaj jyótir avṛikā́m naçîmahi tád devā́nâm — ‖ 3 ‖ grā́vâ vádann ápa rákshâṅsi sedhatu dushvápnyam nírṛitim víçvam atríṇam | âdityā́m çárma marútâm açîmahi tád devā́nâm — ‖ 4 ‖ éndro barhíḥ sī́datu pínvatâm íḷâ bṛíhaspátiḥ sā́mabhir ṛikvó arcatu | supraketā́m jîváse mánma dhîmahi tád devā́nâm — ‖ 5 ‖ 9 ‖

35, 10 sâdáya. 11 tá — sarvátâtaye = 106, 2. avata. 12 tát. devâḥ. 13 víçve ûtī́. ávasā ā́. 14 devâsaḥ ávatha. pipṛithá áti. — 36, 1 ushásânáktâ bṛihatī́ *iti*. dyā́vâpṛithivī́ *iti*. 2 prá-cetasâ ṛitávarî *ity* ṛitá-varî. adyá. 3 víçvasmât. svàḥ-vat. 4 duḥ-svápnyam. 5 ā́ índraḥ.

divispṛíçaṃ yajnám asmắkam açvinâ jîrắdhvaraṃ kṛiṇutaṃ sumnám ishṭáye | prâcînaraçmim ắhutaṃ ghṛiténa tád devắnâm — || 6 || úpa hvaye suhávam mắrutaṃ ganám pâvakám ṛishvám sakhyắya çambhúvam | râyás pósham sauçravasắya dhîmahi tád devắnâm — || 7 || apắm péruṃ jîvádhanyam bharâmahe devâvyàṃ suhávam adhvaraçríyam | suraçmím sómam indriyáṃ yamîmahi tád devắnâm — || 8 || sanéma tát susanítâ sanítvabhir vayám jîvắ jîváputrâ ánâgasaḥ | brahmadvísho víshvag éno bharerata tád devắnâm — || 9 || yé sthắ mánor yajníyâs té çṛiṇotana yád vo devâ ímahe tád dadâtana | jaítraṃ krátuṃ rayimád vîrávad yáças tád devắnâm — || 10 || 10 ||

mahád adyá mahatắm ắ vṛiṇîmahé 'vo devắnâm bṛihatắm anarváṇâm | yáthâ vásu vîrájâtaṃ náçâmahai tád devắnâm — || 11 || mahó agnéḥ samidhânásya çármaṇy ánâgâ mitré váruṇe svastáye | çréshṭhe syâma savitúḥ sávîmani tád devắnâm — || 12 || yé savitúḥ satyásavasya víçve mitrásya vraté váruṇasya devắḥ | té saúbhagaṃ vîrávad gómad ápno dádhâtana drávinaṃ citrám asmé || 13 || savitắ paççắtât savitắ purástât savitóttarắttât savitắdharắttât | savitắ naḥ suvatu sarvátâtiṃ savitắ no râsatâṃ dîrghám ắyuḥ || 14 || 11 ||

37 (863). jagatî. 10 trishṭubh.

Námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devắya tád ṛitám saparyata | dûredṛíçe devájâtâya ketáve divás putrắya sûryâya çaṃsata || 1 || sắ mâ satyóktiḥ pári pâtu viçváto

---

36, 6 jîrá-adhvaram. 9 jivắḥ. 10 sthá. 11 vṛiṇîmahe ávaḥ. 12 ánâgâḥ. 14 savitắ uttarắttât savitắ adharắttât. — 37, 1 dûre-dṛíçe. 2 satyá-uktiḥ.

dyâvâ ca yátra tatánann áhâni ca | víçvam anyán ní viçate yád éjati viçvâhâpo viçvâhód eti sûryaḥ || 2 || ná te ádevaḥ pradívó ní vâsate yád etaçébhiḥ pataraí ratharyási | prâcînam anyád ánu vartate rája úd anyéna jyótishâ yâsi sûrya || 3 || yénâ sûrya jyótishâ bâdhase támo jágac ca víçvam udiyárshi bhânúnâ | ténâsmád víçvâm ánirâm ánâhutim ápâmîvâm ápa dushvápnyaṃ suva || 4 || víçvasya hí préshito rákshasi vratám áheḷayann uccárasi svadhâ ánu | yád adyá tvâ sûryopabrávâmahai táṃ no devâ ánu manṣîrata krátum || 5 || táṃ no dyâvâpṛithivî tán na âpa índraḥ çṛiṇvantu marúto hávaṃ vácaḥ | mâ çûne bhûma sûryasya saṃdṛíçi bhadráṃ jîvanto jaraṇâm açîmahi || 6 || 12 ||

viçvâhâ tvâ sumánasaḥ sucákshasaḥ prajâvanto anamîvâ ánâgasaḥ | udyántaṃ tvâ mitramaho divé-dive jyóg jîvâḥ práti paçyema sûrya || 7 || máhi jyótir bíbhrataṃ tvâ vicakshaṇa bhâsvantaṃ cákshushe-cakshushe máyaḥ | âróhantam bṛihatáḥ pâjasas pári vayáṃ jîvâḥ práti paçyema sûrya || 8 || yásya te víçvâ bhúvanâni ketúnâ prá cérate ní ca viçánte aktúbhiḥ | anâgâstvéna harikeça sûryâhnâhnâ no vásyasâ-vasyasód ihi || 9 || çáṃ no bhava cákshasâ çáṃ no áhnâ çám bhânúnâ çáṃ himâ çáṃ ghṛiṇéna | yáthâ çám ádhvañ chám ásad duroṇé tát sûrya drávinaṃ dhehi citrám || 10 || asmâkaṃ devâ ubháyâya jánmane çárma yachata dvipáde cátushpade | adát píbad ûrjáyamânam âçitaṃ tád asmé çáṃ yór arapó dadhâtana || 11 || yád vo devâç cakṛimá jihváyâ gurú mánaso vâ práyutî devahéḷanam | árâvâ yó no abhí duchunâyáte tásmin tád éno vasavo ní dhetana || 12 || 13 ||

37, 2 anyát. viçvâhâ âpaḥ viçvâhâ út. 3 pataraíḥ. 4 yéna. jánt. téna asmát. ápa ámîvâm. 5 prá-ishitaḥ. ut-cárasi. sûrya upabrávâmahai. 6 tát naḥ. 9 ca îrate. sûrya áhnâ-ahnâ. vásyasâ-vasyasâ út. 10 çám ásat.

38 (864). jagatî.

Asmín na indra pṛitsutaú yáçasvati çímîvati krándasi práva sâtáye | yátra góshâtâ dhṛishitéshu khâdíshu víshvak pátanti didyávo nṛishâhye || 1 || sá naḥ kshumántaṃ sádane vy ûrṇuhi góarṇasaṃ rayím indra çravâyyam | syáma te jáyataḥ çakra medíno yáthâ vayám uçmási tád vaso kṛidhi || 2 || yó no dâsa âryo vâ purushṭutâdeva indra yudháye cíketati | asmâbhish ṭe sushâhâḥ santu çátravas tváyâ vayáṃ tân vanuyâma saṃgamé || 3 || yó dabhrébhir hávyo yáç ca bhûribhir yó abhîke varivovín nṛishâhye | táṃ vikhâdé sásnim adyá çrutám náram arvâñcam índram ávase karâmahe || 4 || svavṛíjaṃ hí tvâm ahám indra çuçrávânânudáṃ vṛishabha radhracódanam | prá muñcasva pári kútsâd ihâ gahi kím u tvâvân mushkáyor baddhá âsate || 5 || 14 ||

39 (865). jagatî. 14 trishṭubh.

Yó vâm párijmâ suvṛíd açvinâ rátho doshâm ushâso hávyo havíshmatâ | çaçvattamâsas tám u vâm idáṃ vayám pitúr ná nâma suhávaṃ havâmahe || 1 || codáyataṃ sûnṛítâḥ pínvataṃ dhíya út púraṃdhîr îrayataṃ tád uçmasi | yaçásam bhâgáṃ kṛiṇutaṃ no açvinâ sómaṃ ná cârum maghávatsu nas kṛitam || 2 || amâjúraç cid bhavatho yuvám bhágo 'nâçóç cid avitârâpamásya cit | andhásya cin nâsatyâ kṛiçásya cid yuvâm íd âhur bhishájâ rutásya cit || 3 || yuvâṃ cyávânaṃ sanáyaṃ yáthâ rátham púnar yúvânaṃ caráthâya takshathuḥ | níṣh ṭaugryám ûhathur adbhyás

---

38, 1 prá ava. gó-sâtâ. 2 ví ûrṇuhi. 3 puru-stuta ádevaḥ. asmâbhiḥ te su-sáhâḥ. 4 varivaḥ-vít nṛi-sáhye. 5 sva-vṛíjam. çuçráva ananu-dám. ihá á. — 39, 1 ushásaḥ. 3 amâ-júraḥ. avitâra apamásya. cit nâsatyâ. 4 níḥ taugryám.

pári víçvét tấ vâṃ sávaneshu pravấcyâ ‖ 4 ‖ purâṇấ vâṃ vîryâ prá bravâ jáné 'tho hâsathur bhishájâ mayobhúvâ | tấ vâṃ nú návyâv ávase karâmahe 'yáṃ nâsatyâ çrád árir yáthâ dádhat ‖ 5 ‖ 15 ‖

iyáṃ vâm ahve çṛiṇutám me açvinâ putráyeva pitárâ máhyaṃ çikshatam | ánâpir ájnâ asajâtyấmatiḥ purấ tásyâ abhíçaster áva spṛitam ‖ 6 ‖ yuváṃ ráthena vimadấya çundhyúvaṃ ny ûhathuḥ purumitrásya yóshaṇâm | yuváṃ hávaṃ vadhrimatyấ agachataṃ yuváṃ súshutiṃ cakrathuḥ púraṃdhaye ‖ 7 ‖ yuváṃ víprasya jaraṇấm upeyúshaḥ púnaḥ kalér akṛiṇutaṃ yúvad váyaḥ | yuváṃ vándanam ṛiçyadấd úd ûpathur yuváṃ sadyó viçpálâm étave kṛithaḥ ‖ 8 ‖ yuváṃ ha rebháṃ vṛishaṇâ gúhâ hitám úd airayatam maṃrivấñsam açvinâ | yuvám ṛibîsam utá taptám átraya ómanvantaṃ cakrathuḥ saptávadhraye ‖ 9 ‖ yuváṃ çvetám pedáve 'çvinấçvaṃ navábhir vấjair navatí ca vâjínam | carkṛítyaṃ dadathur drâvayátsakham bhágaṃ ná nṛíbhyo hávyam mayobhúvam ‖ 10 ‖ 16 ‖

ná táṃ râjânâv adite kútaç caná nấñho açnoti duritáṃ nákir bhayám | yám açvinâ suhavâ rudravartanî puroráthaṃ kṛiṇuthâḥ pátnyâ sabá ‖ 11 ‖ ấ téna yâtam mánaso jávîyasâ ráthaṃ yáṃ vâm ṛibhávaç cakrúr açvinâ | yásya yóge duhitấ jấyate divá ubhé áhanî sudíne vivásvataḥ ‖ 12 ‖ tấ vartír yâtaṃ jayúshâ ví párvatam ápinvataṃ çayáve dhenúm açvinâ | vṛíkasya cid vártikâm antár âsyâd yuváṃ çácîbhir grasitấm amuñcatam ‖ 13 ‖ etáṃ vâṃ stómam açvi-

---

39, 4 *víçvâ ít.* Vgl. 117, 13. 118, 6. 51, 13. 5 brava jáne átho *iti* ha âsathuḥ. 6 putrấya-iva. ájnâḥ asajâtyấ ámatiḥ. 7 ní ûhathuḥ. Vergl. 117, 20. 116, 13. sú-sutim. 8 upa-îyúshaḥ. 9 átraye. 10 açvinâ áçvam. dravayát-sakham. 11 ná áṅhaḥ. 12 ubhé áhanî-sudíne *iti.* 13 vgl. 116, 14. 22.

nâv akarmâtakshâma bhṛigavo ná rátham | ny àmṛikshâma yóshaṇâṃ ná márye nítyaṃ ná sûnúṃ tánayaṃ dádhânâḥ || 14 || 17 ||

40 (866). jagatî.

Rátham yântaṃ kúha kó ha vâṃ narâ práti dyumántaṃ suvitâya bhûshati | prâtaryâvâṇaṃ vibhvàṃ viçé-viçe vástor-vastor váhamânaṃ dhiyâ çámi || 1 || kúha svid doshâ kúha vástor açvinâ kúhâbhipitvâṃ karataḥ kúhoshatuḥ | kó vâṃ çayutrâ vidháveva deváram máryaṃ ná yóshâ kṛiṇute sadhástha â || 2 || prâtár jarethe jaraṇéva kâpayâ vástor-vastor yajatâ gachatho gṛihám | kásya dhvasrâ bhavathaḥ kásya vâ narâ râjaputréva sávanâva gachathaḥ || 3 || yuvâm mṛigéva vâraṇâ mṛiganyávo doshâ vástor havishâ ní hvayâmahe | yuvâṃ hótrâm ṛituthâ júhvate naréshaṃ jánâya vahathaḥ çubhas patî || 4 || yuvâṃ ha ghóshâ páry açvinâ yatî râjna ûce duhitâ pṛiché vâṃ narâ | bhûtám me áhna utá bhûtam aktávé 'çvâvate rathíne çaktam árvate || 5 || 18 ||

yuvâṃ kavî shṭhaḥ páry açvinâ rátham víço ná kútso jaritúr naçâyathaḥ | yuvór ha mákshâ páry açvinâ mádhv âsâ bharata nishkṛitâṃ ná yóshaṇâ || 6 || yuvâṃ ha bhujyúṃ yuvám açvinâ váçaṃ yuvâṃ çiñjâram uçánâm úpârathuḥ | yuvó rárâvâ pári sakhyám âsate yuvór ahám ávasâ sumnám â cake || 7 || yuvâṃ ha kṛiçâṃ yuvám açvinâ çayúṃ yuvâṃ vidhántaṃ vidhávâm urushyathaḥ | yuvâṃ saníbhyaḥ sta-

---

39, 14 akarma átakshâma. ní amṛikshâma. — 40, 1 prâtaḥ-yâvânam. 2 kúha abhi-pitvám. kúha ûshatuḥ. çayu-trâ vidhávâ-iva. sadhá-sthe. 3 jarethe *iti* jaraṇâ-iva. râjaputrâ-iva sávanâ áva. 4 mṛigâ-iva. narâ ísham. 5 áhne. aktáve áçva-vate. 6 sthaḥ. 7 úpa âra[illegible]huḥ yuvóḥ.

náyantam açvinâpa vrajám ûrṇuthaḥ saptâsyam ‖ 8 ‖ jánishṭa yóshâ patáyat kanînakó ví cáruhan vîrúdho daṅsánâ ánu | âsmai rîyante nivanéva síndhavo 'smâ áhne bhavati tát patitvanám ‖ 9 ‖ jîvám rudanti ví mayante adhvaré dîrghâm ánu prásitim dîdhiyur náraḥ | vâmám pitṛíbhyo yá idám sameriré máyaḥ pátibhyo jánayaḥ parishváje ‖ 10 ‖ 19 ‖

ná tásya vidma tád u shú prá vocata yúvâ ha yád yuvatyâḥ kshéti yónishu | priyósriyasya vṛishabhásya retíno gṛihám gamemâçvinâ tád uçmasi ‖ 11 ‖ â vâm agant sumatír vâjinîvasû ny àçvinâ hṛitsú kâmâ ayaṅsata | ábhûtam gopâ mithunâ çubhas patî priyâ aryamṇó dúryâṅ açîmahi ‖ 12 ‖ tâ mandasânâ mánusho duroṇá â dhattám rayím sahávîram vacasyáve | kṛitám tîrthám suprapâṇám çubhas patî sthâṇúm patheshṭhâm ápa durmatím hatam ‖ 13 ‖ kvà svid adyá katamâsv açvínâ vikshú dasrâ mâdayete çubhás pátî | ká îm ní yeme katamásya jagmatur víprasya vâ yájamânasya vâ gṛihám ‖ 14 ‖ 20 ‖

41 (867). jagatî.

Samânám u tyám puruhûtám ukthyàm ráthaṃ tricakrám sávanâ gánigmatam | párijmânaṃ vidathyàm suvṛiktíbhir vayám vyùshṭâ usháso havâmahe ‖ 1 ‖ prâtaryújam nâsatyâdhi tishṭhathaḥ prâtaryâvâṇam madhuvâhanaṃ rátham | víço yéna gáchatho yájvarîr narâ kîréç cid yajnám hótṛimantam açvinâ ‖ 2 ‖ adhvaryúm vâ mádhupâṇim su-

---

40, 8 açvinâ ápa. saptá-âsyam. 9 ca áruhan. â asmai. nivanâ -iva. asmaí. 10 yé. pari-sváje. 11 sú. priyá-usriyasya. gamema açvinâ. 12 ní açvinâ. 13 tâ — â = 676, 2. su-prapânám. pathe-sthâm. — 41, 1 ví-ushṭau. 2 nâsatyâ ádhi. prâtaḥ-yâvâṇam.

hástyam agnídhaṃ vâ dhṛitádakshaṃ dámûnasam | víprasya vâ yát sávanâni gáchathó 'ta ấ yâtam madhupéyam açvinâ || 3 || 21 ||

42 (868). trishṭubh.

Ásteva sú pratarấṃ lấyam ásyan bhűshann iva prá bharâ stómam asmai | vâcấ viprâs tarata vấcam aryó ní râmaya jaritaḥ sóma índram || 1 || dóhena gấm úpa çikshâ sákhâyam prá bodhaya jaritar jârấṃ índram | kóçaṃ ná pûrṇáṃ vásunâ nyṛishṭam ấ cyâvaya maghadéyâya çűram || 2 || kím aṅgá tvâ maghavan bhojám âhuḥ çiçîhí mâ çiçayáṃ tvâ çṛiṇomi | ápnasvatî máma dhîr astu çakra vasuvídam bhágam indrấ bharâ naḥ || 3 || tvấṃ jánâ mamasatyéshv indra saṃtasthânấ ví hvayante samîké | átrâ yújaṃ kṛiṇute yó havíshmân nấsunvatâ sakhyáṃ vashṭi çűraḥ || 4 || dhánaṃ ná syandrám bahulấṃ yó asmai tîvrấnt sómâñ âsunóti práyasvân | tásmai çátrûnt sutúkân prâtár áhno ní sváshṭrân yuváti hánti vṛitrám || 5 || 22 ||

yásmin vayáṃ dadhimấ çáṅsam índre yáḥ çiçrấya maghávâ kấmam asmé | ârấc cit sán bhayatâm asya çátrur ny àsmai dyumnấ jányâ namantâm || 6 || ârấc chátrum ápa bâdhasva dûrám ugró yáḥ çámbaḥ puruhûta téna | asmé dhehi yávamad gómad indra kṛidhî dhíyaṃ jaritré vấjaratnâm || 7 || prá yám antár vṛishasavấso ágman tîvrấḥ sómâ bahulấntâsa índram | nấha dâmấnam maghávâ ní yaṅsan ní sunvaté vahati bhűri vâmám || 8 || utá prahấm atidîvyâ

41, 3 gáchathaḥ átaḥ. — 42, 1 ástâ-iva. bhara. ramaya. sóme. 2 çiksha. ní-ṛishṭam. cyavaya. 3 indra ấ bhara. 4 jánâḥ mama-satyéshu. sam-tasthânấḥ. átra. ná ásunvatâ. 5 su-áshṭrân. 6 dadhimá. ârất. ní asmai. 7 ârất çátrum. kṛidhí. 8 sómâḥ bahulá-antâsaḥ. ná áha. yaṅsat. 9 ati-dîvya.

jayâti kṛitáṃ yác chvaghnî vicinóti kâlé | yó devákâmo ná dhánâ runaddhi sám ít táṃ râyấ sṛijati svadhâvân ‖ 9 ‖ gó-bhish ṭaremấmatiṃ durévâṃ yávena kshúdham puruhûta víçvâm | vayáṃ rấjabhiḥ prathamấ dhánâny asmấkena vṛijánenâ jayema ‖ 10 ‖ bṛíhaspátir naḥ pári pâtu paçcấd utóttarasmâd ádharâd aghâyóḥ | índraḥ purástâd utá madhyató naḥ sákhâ sákhibhyo várivaḥ kṛiṇotu ‖ 11 ‖ 23 ‖

Ṭṛitîyo 'nuvấkaḥ.

43 (869). jagatî. 10. 11 trishṭubh.

Áchâ ma índram matáyaḥ svarvídaḥ sadhrîcîr víçvâ uçatîr anûshata | pári shvajante jánayo yáthâ pátim máryaṃ ná çundhyúm maghávânam ûtáye ‖ 1 ‖ ná ghâ tvadríg ápa veti me mánas tvé ít kấmam puruhûta çiçraya | rấjeva dasma ní shadó 'dhi barhíshy asmínt sú sóme 'vapânam astu te ‖ 2 ‖ vishûvṛíd índro ámater utá kshudháḥ sá íd ráyó maghávâ vásva îçate | tásyéd imé pravaṇé saptá síndhavo váyo vardhanti vṛishabhásya çushmíṇaḥ ‖ 3 ‖ váyo ná vṛikshấṃ supalâçám ấsadant sómâsa índram mandínaç camûshádaḥ | praíshâm ánîkaṃ çávasâ dávidyutad vidát svàr mánave jyótir ấryam ‖ 4 ‖ kṛitáṃ ná çvaghnî ví cinoti dévane saṃvárgaṃ yán maghávâ sû́ryaṃ jáyat | ná tát te anyó ánu vîryàṃ çakan ná purâṇó maghavan nótá nû́tanaḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

víçaṃ-viçam maghávâ páry açâyata jánânâṃ dhénâ avacấkaçad vṛishâ | yásyấha çakráḥ sávaneshu ráṇyati sá tîvraíḥ sómaiḥ sahate pṛitanyatáḥ ‖ 6 ‖ ấpo ná síndhum abhí

42, 9 yát çva-ghnî. 10 góbhiḥ tarema ámatim. vṛijánena. 11 utá út-tarasmât. agha-yóḥ. — 43, 1 ácha me. svajante. 2 gha. tvé *iti*. rấjeva. ní sadaḥ ádhi. 3 vishu-vrít. tásya ít. 4 ấ asadan. camû-sádaḥ prá eshâm. 5 yát. çakat. ná utá. 6 yásya áha.

yát samáksharant sómâsa índram kulyấ iva hradám | várdhanti víprâ máho asya sádane yávam ná vṛishṭír divyéna dā́nunâ ‖ 7 ‖ vṛíshâ ná kruddháḥ patayad rájaḥsv ā́ yó aryápatnîr ákṛinod imā́ apáḥ | sá sunvaté maghávâ jîrádânavé 'vindaj jyótir mánave havíshmate ‖ 8 ‖ új jâyatâm paraçúr jyótishâ sahá bhûyā́ ṛitásya sudúghâ purâṇávát | ví rocatâm arushó bhânúnâ çúciḥ svàr ṇá çukrám çuçucîta sátpatiḥ ‖ 9 ‖ góbhish ṭaremā́matim — ‖ 10 ‖ bṛíhaspátir naḥ pári — ‖ 11 ‖ 25 ‖

44 (870). jagatî. 1—3. 10. 11 trishṭubh.

Ā́ yâtv índraḥ svápatir mádâya yó dhármaṇâ tûtujânás túvishmân | pratvakshâṇó áti víçvâ sáhâṅsy apâréṇa mahatā́ vṛíshṇyeṇa ‖ 1 ‖ sushṭhā́mâ ráthaḥ suyámâ hárî te mimyákṣha vájro nṛipate gábhastau | çí'bham râjant supáthā́ yâhy arvā́ṅ várdhâma te papúsho vṛíshṇyâni ‖ 2 ‖ éndravāho nṛipátim vájrabâhum ugrám ugrā́sas tavishā́sa enam | prátvakshasam vṛishabhám satyáçushmam ém asmatrā́ sadhamā́do vahantu ‖ 3 ‖ evā́ pátim droṇasā́cam sácetasam ûrjáḥ skambhám dharúṇa ā́ vṛishâyase | ójaḥ kṛishva sám ṇa gṛibhâya tvé ápy áso yáthâ kenipā́nâm inó vṛidhé ‖ 4 ‖ gámann asmé vásûny ā́ hí çáṅsisham svâçísham bháram ā́ yâhi somínaḥ | tvám îçishe sā́smínn ā́ satsi barhíshy anâdhṛishyā́ táva pā́trâṇi dhármaṇâ ‖ 5 ‖ 26 ‖

pṛíthak prā́yan prathamā́ deváhûtayó 'kṛiṇvata çravasyấni dushṭárâ | ná yé çekúr yajníyâm nā́vam árúham îrmaívá té ny àviçanta képayaḥ ‖ 6 ‖ evaívā́pâg ápare santu

---

43, 7 víprâḥ. sádane. 8 jîrá-dânave ávindat. 9 út. svàḥ ná. — 44, 2 su-sthā́mâ. su-páthâ ā́. 3 ā́ indra-vā́haḥ. ā́ îm. 4 evá. dharúṇe ā́ vṛisha-yase. ke-nipā́nâm. 5 su-âçísham. sáḥ asmín. 6 prā́yan prathamā́ḥ devá-hûtayaḥ ákṛiṇvata. îrmā́ evá té ní aviçanta. 7 evá evá ápâk.

dûḍhyò 'çvâ yéshâṃ duryúja âyuyujré | itthā́ yé prā́g úpare sánti dâváne purū́ṇi yátra vayúnâni bhójanâ || 7 || girī́ñr ájrân réjamânâñ adhârayad dyaúḥ krandad antárikshâṇi kopayat | samîcîné dhisháṇe ví shkabhâyati vṛíshṇaḥ pîtvā́ máda ukthā́ni çaṅsati || 8 || imám bibharmi súkṛitaṃ te añkuçáṃ yénârujā́si maghavañ chaphârújaḥ | asmínt sú te sávane astv okyàṃ sutá ishṭaú maghavan bodhy ā́bhagaḥ || 9 || góbhish ṭaremā́matiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || 27 ||

45 (871). trishṭubh.

Divás pári prathamáṃ jajne agnír asmád dvitī́yam pári jâtávedâḥ | tṛitī́yam apsú nṛimáṇâ ájasram índhâna enaṃ jarate svâdhī́ḥ || 1 || vidmā́ te agne tredhā́ trayā́ṇi vidmā́ te dhā́ma víbhṛitâ purutrā́ | vidmā́ te nā́ma paramáṃ gúhâ yád vidmā́ tám útsaṃ yáta âjagántha || 2 || samudré tvâ nṛimáṇâ apsv àntár nṛicákshâ îdhe divó agna ū́dhan | tṛitī́ye tvâ rájasi tasthivā́ṅsam apā́m upásthe mahishā́ avardhan || 3 || ákrandad agníḥ stanáyann iva dyaúḥ kshā́mâ rérihad vîrúdhaḥ samañján | sadyó jajnânó ví hī́m iddhó akhyad ā́ ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ || 4 || çrîṇā́m udâró dharúṇo rayîṇā́m manîshā́ṇâm prā́rpaṇaḥ sómagopâḥ | vásuḥ sûnúḥ sáhaso apsú rā́jâ ví bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || 5 || víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha ā́ ródasî apṛiṇâj jā́yamânaḥ | vîḷúṃ cid ádrim abhinat parâyáñ jánâ yád agním áyajanta páñca || 6 || 28 ||

44, 7 √duḥ-dhyàḥ áçvâḥ. 8 samîcîné-dhisháṇe *iti* ví skabhâyati. máda. 9 yéna â-rujā́si. çapha-ârújaḥ. suté. ā́-bhagaḥ. — 45, 1 su-âdhī́ḥ. 2 vidmá. 3 ap-sú antáḥ. agne. 4 kshā́ma. hí îm. 5 ut -ā́ráḥ. pra-árpaṇaḥ. ágre. 6 ā́ ródasî — jā́yamânaḥ = 314, 5. parâ -yán jánâḥ.

uçík pâvakó aratíḥ sumedhấ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bháribhrad úc chukréṇa çocíshâ dyấm ínakshan || 7 || dṛiçánó rukmá urviyấ vy àdyaud durmársham ấyuḥ çriyé rucánâḥ | agnír amṛíto abhavad váyobhir yád enaṃ dyaúr janáyat surétâḥ || 8 || yás te adyá kṛiṇávad bhadraçoce 'pûpáṃ deva ghṛitávantam agne | prá táṃ naya prataráṃ vásyo áchâbhi sumnáṃ devábhaktaṃ yavishṭha || 9 || ấ tám bhaja sauçravaséshv agna ukthá-uktha ấ bhaja çasyámâne | priyáḥ sűrye priyó agnấ bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ || 10 || tvấm agne yájamânâ ánu dyűn víçvâ vásu dadhire vấryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gómantam uçíjo ví vavruḥ || 11 || ástâvy agnír narấṃ suçévo vaiçvânará ṛíshibhiḥ sómagopâḥ | adveshé dyấvâpṛithivî huvema dévâ dhattá rayím asmé suvîram || 12 || 29 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

SAPTAMO 'SHṬAKAḤ.

46 (872). trishṭubh.

Prá hótâ jâtó mahấn nabhovín ṇṛishádvâ sîdad apấṃ upásthe | dádhir yó dhấyi sá te váyâṅsi yantấ vásûni vidhaté tanûpấḥ || 1 || imáṃ vidhánto apấṃ sadhásthe paçúṃ ná nashṭám padaír ánu gman | gúhâ cátantam uçíjo námobhir ichánto dhîrâ bhṛígavo 'vindan || 2 || imáṃ tritó bhűry

45, 7 su-medhấḥ. márteshu — dhâyi = 520, 4. út çukréṇa. 8 ví adyaut. 9 ácha abhí. 10 agne ukthé-ukthe. priyáḥ — bhavâti = 391, 5. út jâténa. út jáni-tvaiḥ. 11 ichámânâḥ. vrájaṃ — vavruḥ = 297, 15. adveshé — suvîram = 780, 10. — 46, 1 nabhaḥ-vít ṇi-sádvâ. 2 imáṃ — sadhásthe = 195, 2. dhîrâḥ.

avindad ichán vaibhûvasó mûrdhány ághnyâyâḥ | sá çévṛidho jâtá ấ harmyéshu nấbhir yúvâ bhavati rocanásya ‖ 3 ‖ mandrấṃ hótâraṃ uçíjo námobhiḥ prấñcaṃ yajnáṃ netấram adhvarấṇâm | viçấm akṛiṇvann aratím pâvakấṃ havyavấhaṃ dádhato mấnusheshu ‖ 4 ‖ prá bhûr jáyantam mahấṃ vipodhấm mûrấ ámûram purấṃ darmấṇam | náyanto gárbhaṃ vanấṃ dhíyaṃ dhur híriçmaçrum nấrvâṇaṃ dhánarcam ‖ 5 ‖ 1 ‖

ní pastyâsu tritáḥ stabhûyán párivîto yónau sîdad antáḥ | átaḥ saṃgṛíbhyâ viçấṃ dámûnâ vídharmaṇâyantraír îyate nṛín ‖ 6 ‖ asyấjárâso damấm arítrâ arcáddhûmâso agnáyaḥ pâvakấḥ | çvitîcáyaḥ çvâtrấso bhuraṇyávo vanarshádo vâyávo ná sómâḥ ‖ 7 ‖ prá jihváyâ bharate vépo agníḥ prá vayúnâni cétasâ pṛithivyấḥ | tám âyávaḥ çucáyantam pâvakám mandráṃ hótâraṃ dadhire yájishṭham ‖ 8 ‖ dyấvâ yám agním pṛithivî́ jánishṭâm ấpas tváshṭâ bhṛígavo yáṃ sáhobhiḥ | îḷényam prathamám mâtaríçvâ devấs tatakshur mánave yájatram ‖ 9 ‖ yáṃ tvâ devấ dadhiré havyavấham puruspṛího mấnushâso yájatram | sá yấmann agne stuvaté váyo dhâḥ prá devayán yaçásaḥ sáṃ hí pûrvîḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

47 (873). trishṭubh.

Jagṛibhmấ te dákshiṇam indra hástaṃ vasûyávo vasupate vásûnâm | vidmấ hí tvâ gópatiṃ çûra gónâm asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ ‖ 1 ‖ svâyudhám svávasaṃ sunîthấṃ cátuḥsamudraṃ dharúṇaṃ rayîṇấm | car-

---

46, 3 vaibhu-vasáḥ. çé-vṛidhaḥ. 5 vipaḥ-dhấm. ná árvâṇam. dhṛiṣṇa-arcam. 6 stabhu-yán. sam-gṛíbhya. dámûnâḥ ví-dharmaṇâ ayantraíḥ. 7 asyá ajárâsaḥ. arcát-dhûmâsaḥ. vana-sádaḥ. 9 pṛithivî́ *iti*. 10 devấḥ. — 47, 1 jagṛibhmá. vidmá. 2 su-ávasam.

kṛ́ityaṃ çáṅsyam bhū́rivâram asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 2 || subráhmâṇaṃ devávantam bṛihántam urúṃ gabhîrám pṛithúbudhnam indra | çrutárishim ugrám abhimâtishā́ham asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 3 || sanádvâjaṃ vípravîraṃ tárutraṃ dhanasprítaṃ çûçuvā́ṅsaṃ sudáksham | dasyuhánam pûrbhídam indra satyám asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 4 || áçvâvantaṃ rathínaṃ vîrávantaṃ sahasríṇaṃ çatínaṃ vā́jam indra | bhadrávrâtaṃ vípravîraṃ svarshā́m asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 5 || 3 ||

prá saptágum ṛitádhîtim sumedhā́m bṛíhaspátim matír áchâ jigâti | yá âṅgirasó námasopasádyo 'smábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 6 || vánîvâno máma dûtā́sa índraṃ stómâç caranti sumatī́r iyânā́ḥ | hṛidispṛíço mánasâ vacyámânâ asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 7 || yát tvâ yā́mi daddhí tán na indra bṛihántaṃ kshā́yam ásamaṃ jánânâm | abhí tád dyā́vâpṛithivī́ gṛiṇîtâm asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 8 || 4 ||

48 (874). jagatî. 7. 10. 11 trishṭubh.

Ahám bhuvaṃ vásunaḥ pûrvyás pátir ahám dhánâni sám jayâmi çáçvataḥ | mā́m havante pitáraṃ ná jantávo 'hám dâçúshe ví bhajâmi bhójanam || 1 || ahám índro ródho váksho átharvaṇas tritā́ya gā́ ajanayam áher ádhi | ahám dásyubhyaḥ pári nṛimṇám ā́ dade gotrā́ çíkshan dadhîcé mâtariçvane || 2 || máhyaṃ tváshṭâ vájram atakshad âyasám máyi devā́so 'vṛijann ápi krátum | mámā́nîkaṃ sū́ryasyeva dushṭáram mā́m ā́ryanti kṛiténa kártvena ca || 3 || ahám

47, 3 çrutá-ṛishim. abhimâti-sáham. 6 ácha. námasâ upa-sádyāḥ. 8 tát. — 48, 3 máma ánîkam sū́ryasya-iva.

etáṃ gavyáyam áçvyam paçúm purîshíṇaṃ sáyakenâ hiraṇyáyam | purû sahásrâ ní çiçâmi dâçúshe yán mâ sómâsa ukthíno ámandishuḥ || 4 || ahám índro ná párâ jigya íd dhánaṃ ná mṛityávé 'va tasthe kádâ caná | sómam ín mâ sunvánto yâcatâ vásu ná me pûravaḥ sakhyé rishâthana || 5 || 5 ||

ahám etáñ châçvasato dvâ-dvéndraṃ yé vájraṃ yudháyé 'kṛiṇvata | âhváyamânâñ áva hánmanâhanaṃ dṛiḷhâ vádann ánamasyur namasvínaḥ || 6 || abhîdám ékam éko asmi nishshâḷ abhî dvâ kím u tráyaḥ karanti | khále ná parshán práti hanmi bhûri kím mâ nindanti çátravo 'nindráḥ || 7 || aháṃ gungúbhyo atithigvám íshkaram íshaṃ ná vṛitratúraṃ vikshú dhârayam | yát parṇayaghná utá vâ karañjahé prâhám mahé vṛitrahátye áçuçravi || 8 || prá me námî sâpyá ishé bhujé bhûd gávâm éshe sakhyâ kṛiṇuta dvitâ | didyúṃ yád asya samithéshu manháyam âd íd enaṃ çáṅsyam ukthyàṃ karam || 9 || prá némasmin dadṛiçe sómo antár gopâ némam âvír asthâ kṛiṇoti | sá tigmáçṛiṅgaṃ vṛishabháṃ yúyutsan druhás tasthau bahulé baddhó antáḥ || 10 || âdityánâṃ vásûnâṃ rudríyâṇâṃ devó devánâṃ ná minâmi dhâma | té mâ bhadráya çávase tatakshur áparâjitam ástṛitam áshâḷham || 11 || 6 ||

49 (875). jagatî. 2. 11 trishṭubh.

Aháṃ dâṃ gṛiṇaté pûrvyaṃ vásv ahám bráhma kṛiṇavam máhyaṃ várdhanam | ahám bhuvaṃ yájamânasya coditâyajvanaḥ sâkshi víçvasmin bhára || 1 || mâṃ dhur índraṃ

48, 4 sáyakena. purú. yát. 5 jigye. mṛityáve áva. ít. yâcata. 6 âçvasataḥ dvâ-dvâ índram. yudháye ákṛiṇvata. hánmanâ ahanam. 7 abhí idám. nishshâṭ abhí. 8 parṇaya-ghné. karañja-hé prá ahám. 10 gopâḥ. — 49, 1 coditâ áyajvanaḥ.

nắma devátâ diváç ca gmáç câpắm ca jantávaḥ | ahám hárî vríshaṇâ vívratâ raghŭ ahám vájraṃ çávase dhríshṇv ấ dade || 2 || ahám átkaṃ kaváye çiçnathaṃ háthair ahám kútsam âvam âbhír ûtíbhiḥ | ahám çúshṇasya çnáthitâ vádhar yamaṃ ná yó rará ấryaṃ nắma dásyave || 3 || ahám pitéva vetasŭ́r abhíshṭaye túgraṃ kútsâya smádibhaṃ ca randhayam | ahám bhuvaṃ yájamânasya râjáni prá yád bháre túјaye ná priyắdhríshe || 4 || ahám randhayam mṛígayaṃ çrutárvaṇe yán mắjihîta vayúnâ canắnushák | ahám veçám namrám âyáve 'karam ahám sávyâya pádgribhim arandhayam || 5 || 7 ||

ahám sá yó návavâstvam bṛihádrathaṃ sám vṛitréva dắsaṃ vṛitrahắrujam | yád vardháyantam pratháyantam ânushág dûré pâré rájaso rocanắkaram || 6 || ahám sŭ́ryasya pári yâmy âçúbhiḥ praítaçébhir váhamâna ójasâ | yán mâ sâvó mánusha ấha nirṇíja ṛídhak kṛishe dắsaṃ kṛítvyaṃ háthaiḥ || 7 || ahám saptahắ náhusho náhushṭaraḥ prắçrâvayaṃ çávasâ turváçaṃ yádum | ahám ny ànyám sáhasâ sáhas karaṃ náva vrắdhato navatím ca vakshayam || 8 || ahám saptá sravváto dhârayaṃ vríshâ dravitnvàḥ pṛithivyắm sîrắ ádhi | ahám árṇâṅsi ví tirâmi sukrátur yudhắ vidam mánave gâtúm ishṭáye || 9 || ahám tád âsu dhârayaṃ yád âsu ná deváç caná tváshṭắdhârayad rúçat | spârhám gávâm ŭ́dhaḥsu vakshánâsv ấ mádhor mádhu çvắtryaṃ sómam âçíram || 10 || evắ devắñ indro vivye nṛ́n prá cyautnéna maghávâ satyárâdhâḥ | viçvét tắ te harivaḥ çacîvo 'bhí turắsaḥ svayaço gṛiṇanti || 11 || 8 ||

49, 2 ca apắm. raghŭ *iti*. dhṛishṇú. 3 vádhaḥ. raré. 4 pitắ -iva. smát-ibham. priyắ â-dhríshe. 5 yát mâ ájihîta vayúnâ canắ ánushák. pắṭ-gribhim. 6 vṛitrắ-iva. vṛitra-hắ árujam. rocanắ ákaram. 7 prá etaçébhiḥ. yát. niḥ-níje. 8 prá açravayam. ní anyám. 10 tváshṭâ ádhârayat. 11 evá. víçvâ ít.

50 (876). jagatî. 3—5 trishṭubh.

Prá vo mahé mándamânâyándhasó 'rcâ viçvánarâya viçvâbhúve | índrasya yásya súmakham sáho máhi çrávo nṛimṇám ca ródasî saparyátaḥ || 1 || só cin nú sákhyâ nárya ináḥ stutáç carkṛítya índro mávate náre | viçvâsu dhûrshú vâjakṛityeshu satpate vṛitré vâpsv àbhí çûra mandase || 2 || ké té nára indra yé ta ishé yé te sumnám sadhanyàm íyakshân | ké te vâjâyâsuryâya hinvire ké apsú svâsûrvárâsu paúṅsye || 3 || bhúvas tvám índra bráhmaṇâ mahán bhúvo viçveshu sávaneshu yajníyaḥ | bhúvo nṛíñç cyautnó viçvasmin bhára jyéshṭhaç ca mántro viçvacarshaṇe || 4 || ávâ nú kam jyáyân yajnávanaso mahím ta ómâtrâm kṛishṭáyo viduḥ | áso nú kam ajáro várdhâç ca viçvéd etâ sávanâ tûtumâ kṛishe || 5 || etâ viçvâ sávanâ tûtumâ kṛishe svayám sûno sahaso yáni dadhishé | várâya te pâtram dhármaṇe tánâ yajnó mántro bráhmódyatam vácaḥ || 6 || yé te vipra brahmakṛítaḥ suté sácâ vásûnâm ca vásunaç ca dâváne | prá té sumnásya mánasâ pathâ bhuvan máde sutásya somyásyándhasaḥ || 7 || 9 ||

51 (877). trishṭubh.

Mahát tád úlbam stháviram tád âsîd yénâvishṭitaḥ pravivéçithâpáḥ | viçvâ apaçyad bahudhâ te agne jâtavedas tanvò devá ékaḥ || 1 || kó mâ dadarça katamáḥ sá devó yó me tanvò bahudhâ paryápaçyat | kváha mitrâvaruṇâ kshiyanty agnér viçvâḥ samídho devayánîḥ || 2 || aíchâma tvâ bahudhâ jâtavedaḥ právishṭam agne apsv óshadhîshu | tám

---

50, 1 mándamânâya ándhasaḥ árca. viçva-bhúve. 2 sáḥ cit. vâ ap-sú abhí. 3 te ishé. sa-dhanyàm. vâjâya asuryâya. svâsu urvárâsu. 5 áva. te ómâtrâm. viçvâ ít. 6 bráhma út-yatam. 7 somyásya ándhasaḥ. — 51, 1 yéna â-vishṭitaḥ pra-vivéçitha apáḥ. 2 kvà áha. 3 ap-sú.

tvâ yamó acikec citrabhâno daçântarushyâd atirócamânam || 3 || hotrâd ahám varuṇa bíbhyad âyaṃ néd evá mâ yunájann átra devâḥ | tásya me tanvò bahudhâ nívishṭâ etám ártham ná ciketâhám agníḥ || 4 || éhi mánur devayúr yajnákâmo 'ramkṛítyâ támasi ksheshy agne | sugán patháḥ kṛiṇuhi devayánân váha havyáni sumanasyámânaḥ || 5 || 10 ||

agnéḥ púrve bhrâtaro ártham etám rathîvâdhvânam ánv âvarîvuḥ | tásmâd bhiyâ varuṇa dûrám âyaṃ gauró ná kshepnór avije jyâyâḥ || 6 || kurmás ta âyur ajáraṃ yád agne yáthâ yuktó jâtavedo ná ríshyâḥ | áthâ vahâsi sumanasyámâno bhâgáṃ devébhyo havíshaḥ sujâta || 7 || prayâjân me anuyâjâṅç ca kévalân ûrjasvantaṃ havísho datta bhâgám | ghṛitáṃ câpâm púrushaṃ caúshadhînâm agnéç ca dîrghám âyur astu devâḥ || 8 || táva prayâjâ anuyâjâç ca kévala ûrjasvanto havíshaḥ santu bhâgâḥ | távâgne yajnò 'yám astu sárvas túbhyaṃ namantâm pradíçaç cátasraḥ || 9 || 11 ||

52 (878). trishṭubh.

Víçve devâḥ çâstána mâ yáthehá hótâ vṛitó manávai yán nishádya | prá me brûta bhâgadhéyaṃ yáthâ vo yéna pathâ havyám â vo váhâni || 1 || ahám hótâ ny àsîdaṃ yájîyân víçve devâ marúto mâ junanti | áhar-ahar açvinâdhvaryavaṃ vâm brahmâ samíd bhavati sâhutir vâm || 2 || ayáṃ yó hótâ kír u sá yamásya kám ápy ûhe yát samañjánti devâḥ | áhar-ahar jâyate mâsi-mâsy áthâ devâ da-

---

51, 3 aciket. daça-antarushyât. 4 ná ít. ciketa ahám. 5 â ihi. aram-kṛítya. 6 rathî-iva ádhvânam ánu â avarîvur *iti*. 7 te. átha. 8 ca apâm. ca óshadhînâm. 9 kévale. táva agne yajnáḥ ayám. — 52, 1 yáthâ ihá. yát ni-sádya. 2 ní asîdam. devâḥ. açvinâ ádhvaryavam. sâ â-hutiḥ. 3 átha devâḥ.

dhire havyavâham || 3 || mâṃ devâ dadhire havyavâham ápamluktam bahú kṛichrâ cárantam | agnír vidvân yajnáṃ naḥ kalpayâti páñcayâmaṃ trivṛítaṃ saptátantum || 4 || â vo yakshy amṛitatvâṃ suvîraṃ yáthâ vo devâ várivaḥ kárâṇi | â bâhvór vájram índrasya dheyâm áthemâ víçvâḥ pṛítanâ jayâti || 5 || trîṇi çatâ trî sahásrâṇy agníṃ triṅçác ca devâ náva câsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmâ âd íd dhótâraṃ ny àsâdayanta || 6 || 12 ||

53 (879). trishṭhubh. 6. 7. 9—11 jagatî.

Yám aíchâma mánasâ sò 'yám âgâd yajnásya vidvân párushaç cikitvân | sá no yakshad devátâtâ yájîyân ní hí shátsad ántaraḥ pûrvo asmát || 1 || árâdhi hótâ nishádâ yájîyân abhí práyâṅsi súdhitâni hí khyát | yájâmahai yajníyân hánta devâñ îḷâmahâ îḍyâñ âjyena || 2 || sâdhvîm akar devávîtiṃ no adyá yajnásya jihvâm avidâma gúhyâm | sá âyur âgât surabhír vásâno bhadrâm akar devâhûtiṃ no adyá || 3 || tád adyá vâcâḥ prathamám masîya yénâsurâñ abhí devâ ásâma | ûrjâda utá yajniyâsaḥ páñca janâ máma hotráṃ jushadhvam || 4 || páñca jánâ máma hotráṃ jushantâṃ gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ | pṛithivî naḥ pârthivât pâtv áṅhaso 'ntárikshaṃ divyât pâtv asmân || 5 || 13 ||

tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ pathó raksha dhiyâ kṛitân | anulbanáṃ vayata jóguvâm ápo mánur bhava janáyâ daívyaṃ jánam || 6 || akshânáho nahyatanotá somyâ íshkṛiṇudhvaṃ raçanâ ótá piṅçata |

52, 4 devâḥ. 5 devâḥ. áthemâ etc. 705, 7. 6 = 243, 9. — 53, 1 sáḥ ayám â agât. sá — yájîyân = 253, 1. sátsat. 2 ni-sádâ. îḷâmahai. 3 â agât. 4 yéna ásurân. ûrja-adaḥ. janâḥ. 5 jánâḥ. gójâtâ — yajníyâsaḥ = 551, 14. pṛithivî — asmân = 620, 23. 6 janáya. 7 aksha-náhaḥ nahyatana utá. â utá.

ashṭâvandhuraṃ vahatâbhíto ráthaṃ yéna devâso ánayann abhí priyám || 7 || áçmanvatî rîyate sáṃ rabhadhvam út tishṭhata prá taratâ sakhâyaḥ | átrâ jahâma yé ásann áçevâḥ çivân vayám út taremâbhí vâjân || 8 || tváshṭâ mâyâ ved apásâm apástamo bíbhrat pâtrâ devapânâni çámtamâ | çíçîte nûnám paraçúṃ svâyasáṃ yéna vṛiçcâd étaço bráhmaṇas pátiḥ || 9 || sató nûnáṃ kavayaḥ sáṃ çiçîta vâçîbhir yâbhir amṛitâya tákshatha | vidvâṅsaḥ padâ gúhyâni kartana yéna devâso amṛitatvám ânaçúḥ || 10 || gárbhe yóshâm ádadhur vatsám âsány apîcyèna mánasotá jihváyâ | sá viçvâhâ sumánâ yogyâ *abhí sishâsánir vanate kârá íj jítim* || **11** || 14 ||

54 (880). trishṭubh.

Tâṃ sú te kîrtim maghavan mahitvâ yát tvâ bhîté ródasî áhvayetâm | prâvo devâñ âtiro dâsam ójaḥ prajâyai tvasyai yád áçiksha indra || 1 || yád ácaras tanvâ vâvṛidhânó bálânîndra prabruvâṇó jáneshu | mâyét sâ te yâni yuddhâny âhúr nádyá çátruṃ nanú purâ vivitse || 2 || ká u nú te mahimánaḥ samasyâsmát pûrva ṛíshayó 'ntam âpuḥ | yán mâtáraṃ ca pitáraṃ ca sâkám ájanayathâs tanvàḥ svâyâḥ || 3 || catvâri te asuryâṇi nâmâdâbhyâni mahishásya santi | tvám aṅgá tâni víçvâni vitse yébhiḥ kármâṇi maghavañ cakártha || 4 || tváṃ víçvâ dadhishe kévalâni yâny âvír yâ ca gúhâ vásûni | kâmam ín me maghavan mâ ví târîs tvám âjnâtâ tvám indrâsi dâtâ || 5 || yó ádadhâj jyótishi jyótir antár yó ásṛijan mádhunâ sám mádhûni | ádha

---

53, 7 vahata abhítaḥ. 8 tarata. átra. tarema abhí. 9 mâyâḥ. su-âyasám. 11 mánasâ utá. su-mánâḥ. ít. — 54, 1 bhîté ródasî *iti*. prá âvaḥ. â atiraḥ. 2 vavṛidhânáḥ bálâni indra. mâyâ ít. ná adyá. 3 ké. samasya asmát pûrve ṛíshayaḥ ántam. yát. 4 nâma ádâbhyâni. 5 ít. indra asi. 6 ádadhât. ásṛijat.

priyáṃ çûshám índrâya mánma brahmakṛíto bṛihádukthâd avâci ‖ 6 ‖ 15 ‖

55 (881). trishṭubh.

Dûré tán náma gúhyam parâcaír yát tvâ bhîté áhvayetâṃ vayodhaíḥ | úd astabhnâḥ pṛithivîṃ dyáṃ abhîke bhrâtuḥ putrán maghavan titvishâṇáḥ ‖ 1 ‖ mahát tán náma gúhyam puruspṛíg yéna bhûtáṃ janáyo yéna bhávyam | pratnáṃ jâtáṃ jyótir yád asya priyám priyâḥ sám aviçanta páñca ‖ 2 ‖ á ródasî apṛiṇâd ótá mádhyam páñca devấṅ ṛituçáḥ saptá-sapta | cátustriṅçatâ purudhá ví cashṭe sárûpeṇa jyótishâ vívratena ‖ 3 ‖ yád usha aúchaḥ prathamá́ vibhấnâm ájanayo yéna pushṭásya pushṭám | yát te jâmitvám ávaram párasyâ mahán mahatyá́ asuratvám ékam ‖ 4 ‖ vidhúṃ dadrâṇáṃ sámane bahûnấṃ yúvânaṃ sántam palitó jagâra | devásya paçya kấvyam mahitvấdyá́ mamấra sá hyáḥ sám âna ‖ 5 ‖ 16 ‖

çấkmanâ çâkó aruṇáḥ suparṇá á́ yó maháḥ çúraḥ sanấd ánîḷaḥ | yác cikéta satyám ít tán ná móghaṃ vásu spârhám utá jétotá dấtâ ‖ 6 ‖ aíbhir dade vṛíshṇyâ paúṅsyâni yébhir aúkshad vṛitrahátyâya vajrî́ | yé kármaṇaḥ kriyámâṇasya mahná ṛitekarmám udájâyanta devấḥ ‖ 7 ‖ yujá́ kármâṇi janáyan viçvaújâ açastihá́ viçvámanâs turấshâṭ | pîtví sómasya divá á́ vṛidhânáḥ çúro nír yudhá́dhamad dásyûn ‖ 8 ‖ 17 ‖

56 (882). trishṭubh. 4—6 jagatî.

Idáṃ ta ékam pará û ta ékaṃ tṛitî́yena jyótishâ sáṃ

55, 1 tát. bhîté *iti*. vayaḥ-dhaíḥ. 2 tát. 3 ródasî *iti*. á́ utá. 4 párasyâḥ mahát. 5 vi-dhúm. mahi-tvá́ adyá. 5 yát. tát. jétâ utá. 7 á́ ebhiḥ. mahná́ ṛite-karmám. 8 viçvá-ojâḥ. yudhá́ adhamat. — 56, 1 te ékaṃ. ûṃ *iti*.

viçasva | saṃvéçane tanvàç cấrur edhi priyó devấnâm paramé janítre || 1 || tanúsh ṭe vâjin tanvàṃ náyantî vâmám asmábhyaṃ dhấtu çárma túbhyam | ábruto mahó dharúṇâya devấn divîva jyótiḥ svám ấ mimîyâḥ || 2 || vâjy àsi vấjinenâ suvenîḥ suvitáḥ stómaṃ saṃvitó dívaṃ gâḥ | suvitó dhárma prathamấnu satyấ suvitó devấnt suvitó 'nu pátma || 3 || mahimná eshâm pitáraç canéçire devấ devéshv adadhur ápi krátum | sám avivyacur utá yấny átvishur aíshâṃ tanúshu ní viviçuḥ púnaḥ || 4 || sáhobhir víçvam pári cakramû rájaḥ pṛ́rvâ dhấmâny ámitâ mímânâḥ | tanúshu víçvâ bhúvanâ ní yemire prấsârayanta purudhá prajấ ánu || 5 || dvídhâ sûnávo 'suraṃ svarvídam ấsthâpayanta tṛtíyena kármaṇâ | svấm prajấm pitáraḥ pítryaṃ sáha ấvareshv adadhus tántum ấtatam || 6 || nâvấ ná kshódaḥ pradíçaḥ pṛithivyấḥ svastíbhir áti durgấṇi víçvâ | svấm prajấm bṛihádukto mahitvấvareshv adadhâd ấ páreshu || 7 || 18 ||

57 (883). gâyatrî.

Mấ prá gâma pathó vayám mấ yajnấd indra somínaḥ | mấntâḥ sthur no árâtayaḥ || 1 || yó yajnásya prasấdhanas tántur devéshv ấtataḥ | tám ấhutaṃ naçîmahi || 2 || máno nv ấ huvâmahe nârâçaṅséna sómena | pitṛ́ṇấṃ ca mánmabhiḥ || 3 || ấ ta etu mánaḥ púnaḥ krátve dákshâya jîváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || 4 || púnar naḥ pitaro máno dádâtu daívyo jánaḥ | jîvấṃ vrấtaṃ sacemahi || 5 || vayáṃ soma vraté táva mánas tanúshu bíbhrataḥ | prajấvantaḥ sacemahi || 6 || 19 ||

56, 2 tanúḥ te. divî-iva. 3 vâjî asi vâjinena su-venîḥ. prathamấ ánu. suvitáḥ ánu. 4 caná içire devấḥ. ấ eshâm. 5 caṃkramuḥ. prá asârayanta. 6 sûnávaḥ ásuram. ấ asthâpayanta. ấ ávareshu. 7 mahi-tvấ ấ ávareshu. — 57, 1 mấ antár *iti*. 3 nú. 4 te. jyók — dṛiçé = 23, 21.

58 (884). anushṭubh.

Yát te yamáṃ vaivasvatám máno jagáma dûrakám | tát ta á vartayâmasîhá kshâyâya jîváse || 1 || yát te dívaṃ yát pṛithivîṃ máno jagáma dûrakám | tát ta — || 2 || yát te bhûmiṃ cáturbhṛishṭim máno jagáma dûrakám | tát ta — || 3 || yát te cátasraḥ pradíço máno jagáma dûrakám | tát ta — || 4 || yát te samudrám arṇavám máno jagáma dûrakám | tát ta — || 5 || yát te márîcîḥ praváto máno jagáma dûrakám | tát ta — || 6 || 20 ||

yát te apó yád óshadhîr máno jagáma dûrakám | tát ta — || 7 || yát te sûryaṃ yád ushásam máno jagáma dûrakám | tát ta — || 8 || yát te párvatân bṛiható máno jagáma dûrakám | tát ta — || 9 || yát te víçvam idáṃ jágan máno jagáma dûrakám | tát ta — || 10 || yát te párâḥ paráváto máno jagáma dûrakám | tát ta — || 11 || yát te bhûtáṃ ca bhávyaṃ ca máno jagáma dûrakám | tát ta — || 12 || 21 ||

59 (885). trishṭubh. 8 paṅkti. 9 mahâpaṅkti. 10 paṅktyuttarâ.

Prá târy âyuḥ prataráṃ návîyaḥ sthâtâreva krátumatâ ráthasya | ádha cyávâna út tavîty ártham parâtaráṃ sú nírṛitir jihîtâm || 1 || sâman nú râyé nidhimán nv ánnaṃ kárâmahe sú purudhá çrávâṅsi | tâ no víçvâni jaritâ mamattu parâtaráṃ sú nírṛitir jihîtâm || 2 || abhî shv àryáḥ paúṃsyair bhavema dyaúr ná bhûmiṃ giráyo nâjrân | tâ no víçvâni jaritâ ciketa parâtaráṃ sú nírṛitir jihîtâm || 3 || mó shú ṇaḥ soma mṛityáve párâ dâḥ páçyema nú sûryam uccárantam | dyúbhir hitó jarimâ sû no astu parâtaráṃ sú

58, 1 tát te á vartayâmasi ihá. 10 jágat. — 59, 1 sthâtâr-iva. parâ-tarám. 2 nidhi-mát nú. 3 abhí sú aryáḥ. ná ájrân. 4 mó *iti* sú naḥ. páçyema — uccárantam vgl. 493, 5. 321, 4. 620, 24. sú naḥ.

nírṛitir jihîtâm || 4 || ásunîte máno asmấsu dhâraya jîvấtave sú prá tirâ na ấyuḥ | râraṇdhí naḥ sû́ryasya saṃdṛíçi ghṛiténa tvám tanvàṃ vardhayasva || 5 || 22 ||

ásunîte púnar asmấsu cákshuḥ púnaḥ prâṇám ihá no dhehi bhógam | jyók paçyema sû́ryam uccárantam ánumate mṛiḷáyâ naḥ svastí || 6 || púnar no ásum pṛithivî́ dadâtu púnar dyaúr devî́ púnar antáriksham | púnar naḥ sómas tanvàṃ dadâtu púnaḥ pûshấ pathyấṃ yấ svastíḥ || 7 || çám ródasî subándhave yahvî́ ṛitásya mâtárâ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamấ rápo mó shú te kíṃ canấmamat || 8 || áva dvaké áva trikấ diváç caranti bheshajấ | kshamấ carishṇv èkakám bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamấ rápo mó shú te kíṃ canấmamat || 9 || sám indreraya gấm anaḍvấhaṃ yá ấvahad uçînárâṇyâ ánaḥ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamấ rápo mó shú te kíṃ canấmamat || 10 || 23 ||

60 (886). anushṭubh. 1—5 gâyatrî. 8. 9 pañkti.

Ấ jánaṃ tveshásaṃdṛiçam mấhînânâm úpastutam | áganma bíbhrato námaḥ || 1 || ásamâtiṃ nitóçanaṃ tvesháḿ niyayínaṃ rátham | bhajérathasya sátpatim || 2 || yó jánân mahishấñ ivâtitasthaú pávîravân | utấpavîravân yudhấ || 3 || yásyekshvâkúr úpa vraté revấn marayy édhate | divî́va páñca kṛishṭáyaḥ || 4 || índra kshatrấsamâtishu ráthaproshṭheshu dhâraya | divî́va sû́ryaṃ dṛiçé || 5 || agástyasya nádbhyaḥ sáptî yunakshi róhitâ | paṇî́n ny àkramîr abhí víçvân râjann arâdhásaḥ || 6 || 24 ||

59, 5 tira. râraṇdhí. 6 mṛiḷáya. 8 ródasî-yahvî́ *iti*. mó *iti* sú. caná âmamat. 9 dvaké *iti*. carishṇú ekakám. 10 indra îraya. ấávahat. — 60, 2 bhajé-rathasya. 3 iva ati-tasthaú. utá ápavîravân. 4 yásya ikshvâkúḥ. marâyî. divî́-iva. 5 kshatrấásamâtishu rátha-proshṭheshu. divî́-iva. 6 sáptî *iti*. ní akramîḥ.

ayám mâtâyám pitâyáṃ jîvâtur âgamat | idáṃ táva prasárpaṇaṃ súbandhav éhi nír ihi || 7 || yáthâ yugáṃ varatráyâ náhyanti dharúṇâya kám | evâ dâdhâra te máno jîvâtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 8 || yátheyám pṛithivî́ mahî́ dâdhâremấn vánaspátîn | evấ dâdhâra te máno jîvâtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 9 || yamấd ahám vaivasvatất subándhor mána âbharam | jîvâtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 10 || nyàg vâtó 'va vâti nyàk tapati sûryaḥ | nîcî́nam aghnyấ duhe nyàg bhavatu te rápaḥ || 11 || ayám me hásto bhágavân ayám me bhágavattaraḥ | ayám me viçvábheshajo 'yáṃ çivấbhimarçanaḥ || 12 || 25 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

61 (887). trishṭubh.

Idám itthấ raúdraṃ gûrtávacâ bráhma krátvâ çácyâm antár âjaú | krâṇấ yád asya pitárâ maṅhaneshṭhâḥ pársha pakthé áhann ấ saptá hótṛîn || 1 || sá íd dânấya dábhyâya vanvấñ cyávânaḥ sû́dair amimîta védim | tû́rvayâṇo gûrtávacastamaḥ kshódo ná réta itâûti siñcat || 2 || máno ná yéshu hávaneshu tigmáṃ vípaḥ çácyâ vanuthó drávantâ | ấ yáḥ çáryâbhis tuvinṛimṇó asyấçṛiṇîtâdíçaṃ gábhastau || 3 || kṛishṇấ yád góshv aruṇî́shu sî́dad divó nápâtâçvinâ huve vâm | vîtám me yajnám ấ gatam me ánnaṃ vavanvấñsâ nésham ásmṛitadhrû || 4 || práthishṭa yásya vîrákarmam ishṇád ánushṭhitam nú náryo ápauhat | púnas tád ấ vṛihati yát kanấyâ duhitúr ấ ánubhṛitam anarvấ || 5 || 26 ||

60, 7 mâtấ ayám pitấ ayám. ấ agamat. súbandho *iti* sú-bandho ấ ihi. 8 evá mṛityáve átho *iti*. 9 yáthâ iyám. dâdhâra imấn. 10 ấ abharam. 11 vấtaḥ áva. 12 çivá-abhimarçanaḥ. — 61, 1 gûrtá-vacâḥ. maṅhane-sthâḥ. 3 asya áçṛiṇîta â-díçam. 4 nápâtâ açvinâ. ná ísham ásmṛitadhrû *ity* ásmṛita-dhrû. 5 ápa auhat. kanấyâḥ. ấḥ.

madhyấ yát kártvam ábhavad abhī́ke kā́mam kṛiṇvấné pitári yuvatyā́m | manânág réto jahatur viyántâ sā́nau ní-shiktam sukṛitásya yónau || 6 || pitấ yát svā́m duhitáram adhishkán kshmayấ rétaḥ samjagmânó ní shiñcat | svâdhyò 'janayan bráhma devấ vā́stosh pátim vratapā́m nír atakshan || 7 || sá îm vríshâ ná phénam asyad âjaú smád ā́ páraid ápa dabhrácetâḥ | sárat padấ ná dákshiṇâ parâvríñ ná tā́ nú me pṛiçanyò jagṛibhre || 8 || makshū́ ná váhniḥ prajā́yâ upabdír agním ná nagná úpa sîdad ū́dhaḥ | sánitedhmám sánitotá vā́jam sá dhartấ jajne sáhasâ yavîyúṭ || 9 || makshū́ kanā́yâḥ sakhyā́m návagvâ ṛitā́m vádanta ṛitáyuktim agman | dvibárhaso yá úpa gopā́m ā́gur adakshiṇā́so ácyutâ dudukshan || 10 || 27 ||

makshū́ kanā́yâḥ sakhyā́m návîyo rā́dho ná réta ṛitám ít turaṇyan | çúci yát te rékṇa ā́yajanta sabardúghâyâḥ páya usríyâyâḥ || 11 || paçvấ yát paççā́ víyutâ budhántéti bravîti vaktárî rárâṇaḥ | vásor vasutvấ kârávo 'nehā́ víçvam viveshṭi drávinam úpa kshú || 12 || tád ín nv àsya parishádvâno agman purū́ sádanto nârshadám bibhitsan | ví çúshṇasya sámgrathitam anarvấ vidát puruprajātásya gúhâ yát || 13 || bhárgo ha nā́motá yásya devā́ḥ svàr ṇá yé trishadhasthé nishedúḥ | agnír ha nā́motá jātávedâḥ çrudhī́ no hotar ṛitásya hótâdhrúk || 14 || utá tyā́ me raúdrâv arcimántâ nā́satyâv indra gûrtáye yájadhyai | manushvád vṛiktábarhishe rárâṇâ mandū́ hitáprayasâ vikshú yájyû || 15 || 28 ||

61, 6 vi-yántâ. 7 adhi-skán. siñcat. su-âdhyàḥ ajanayan. devā́ḥ. 8 párâ ait. parâ-vríṅ. tā́ḥ. 9 makshú. sánitâ idhmám sánitâ utá. yavi-yút. 10 makshú. yé. ā́ águḥ. dudhukshan. 11 çúci — usríyâyâḥ = 121, 5. 12 budhánta íti. vaktári. anehā́. 13 ít nú asya pari-sádvânaḥ. purú. nârsadám. 14 nā́ma utá. ná. tri-sadhasthé. çrudhí. hótâ adhrúk. 15 mandū́-yájyû *iti*.

ayáṃ stutó rấjâ vandi vedhấ apáç va vípras tarati svásetuḥ | sá kakshī́vantaṃ rejayat só agníṃ nemíṃ ná cakrám árvato raghudrú || 16 || sá dvibándhur vaitaraṇó yáshṭâ sabardhúṃ dhenúm asvàṃ duhádhyai | sáṃ yán mitrấváruṇâ vṛiñjá ukthaír jyéshṭhebhir aryamáṇaṃ várûthaiḥ || 17 || tádbandhuḥ sûrír diví te dhiyaṃdhấ nấbhânédishṭho rapati prá vénan | sấ no nấbhiḥ paramấsyá vâ ghâháṃ tát paççấ katitháç cid âsa || 18 || iyám me nấbhir ihá me sadhástham imé me devấ ayám asmi sárvaḥ | dvijấ áha prathamajấ ṛitásyedáṃ dhenúr aduhaj jấyamânâ || 19 || ádhâsu mandró aratír vibhấvấva syati dvivartanír vaneshấṭ | ûrdhvấ yác chréṇir ná çíçur dán makshū́ sthiráṃ çevṛidháṃ sûta mâtấ || 20 || 29 ||

ádhâ gấva úpamâtiṃ kanấyâ ánu çvântásya kásya cit páreyuḥ | çrudhí tvám sudraviṇo nas tvám yâḷ âçvaghnásya vâvṛidhe sûnṛítâbhiḥ || 21 || ádha tvám indra viddhy àsmấn mahó râyé nṛipate vájrabâhuḥ | rákshâ ca no maghónaḥ pâhí sûrī́n anehásas te harivo abhíshṭau || 22 || ádha yád râjânâ gávishṭau sárat saraṇyúḥ kâráve jaraṇyúḥ | vípraḥ préshṭhaḥ sá hy èshâm babhū́va párâ ca vákshad utá parshad enân || 23 || ádhâ nv àsya jényasya pushṭaú vṛithâ rébhanta îmahe tád û nú | saraṇyúr asya sûnúr áçvo vípraç câsi çrávasaç ca sâtaú || 24 || yuvór yádi sakhyấyâsmé çárdhâya stómaṃ jujushé námasvân | viçvátra yásminn ấ gíraḥ samîcī́ḥ pûrvī́va gâtúr dấçat sûnṛítâyai || 25 || sá gṛiṇânó adbhír devávân íti subándhur námasâ sûktaíḥ | vár-

---

61, 16 svá-setuḥ. 17 sabaḥ-dhúm. yát. vṛiñjé. 18 dhiyam -dhấḥ. paramấ asyá. gha ahám. 19 ṛitásya idám. aduhat. 20 ádha âsu. / vibhấ-vâ áva. vaneshấṭ. yát çréṇiḥ. makshú. 21 ádha. párâ ṭyuḥ. 22 viddhí asmấn. rákshâ—sûrī́n = 54, 11. 23 hí eshâm. 24 ádha nú asya. ûṃ *iti*. ca asi. 25 sakhyấya asmé *iti*. pûrvī́-iva. 26 su-ukthaíḥ.

dhad ukthaír vácobhir ấ hí nûnáṃ vy ádhvaiti páyasa usríyâyâḥ ‖ 26 ‖ tá û shú ṇo mahó yajatrâ bhûtá devâsa ûtáye sajóshâḥ | yé vấjâñ ánayatâ viyánto yé sthấ nicetấro ámûrâḥ ‖ 27 ‖ 30 ‖

Prathamo 'dhyâyaḥ.

62 (888). 1—4 jagatí. 5. 8. 9 anushṭubh. 6 bṛihatí. 7 satobṛihatí. 10 gâyatrî. 11 trishṭubh.

Yé yajnéna dákshiṇayâ sámaktâ índrasya sakhyám amṛitatvám ânaçá | tébhyo bhadrám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 1 ‖ yá udấjan pitáro gomáyaṃ vásv ṛiténấbhindan parivatsaré valám | dîrghâyutvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 2 ‖ yá ṛiténa sûryam ấrohayan divy áprathayan pṛithivîm mâtáraṃ ví | suprajâstvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 3 ‖ ayáṃ nấbhâ vadati valgú vo gṛihé dévaputrâ ṛishayas tác chṛiṇotana | subrahmaṇyám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 4 ‖ vírûpâsa íd ṛíshayas tá íd gambhîrávepasaḥ | té áṅgirasaḥ sûnávas té agnéḥ pári jajnire ‖ 5 ‖ 1 ‖

yé agnéḥ pári jajniré vírûpâso divás pári | návagvo nú dáçagvo áṅgirastamo sácâ devéshu maṅhate ‖ 6 ‖ índreṇa yujấ níḥ sṛijanta vâgháto vrajáṃ gómantam açvínam | sahásram me dádato ashṭakarṇyàḥ çrávo devéshv akrata ‖ 7 ‖ prá nûnáṃ jâyatâm ayám mánus tókmeva rohatu | yáḥ sahásraṃ çatấçvaṃ sadyó dânấya máṅhate ‖ 8 ‖ ná tám açnoti káç caná divá iva sấnv ârábham | sâvarṇyásya dákshiṇâ ví

61, 26 ví ádhvâ eti. 27 té ûṃ *iti* sú naḥ. yajatrâḥ. ánayata vi-yántaḥ. sthá. — 62, 2 yé ut-ấjan. ṛiténa ábhindan. 3 yé. ấ árohayan diví. 4 tát çṛiṇotana. 5 té ít. 8 tókma-iva. çatá-açvam.

síndhur iva paprathe ‖ 9 ‖ utá dâsấ parivíshe smáddishṭî góparîṇasâ | yádus turváç ca mâmahe ‖ 10 ‖ sahasradấ grâmaṇî́r mấ rishan mánuḥ sûryeṇâsya yátamânaitu dákshiṇâ | sấvarṇer devấḥ prá tirantv âyur yásminn áçrântâ ásanâma vấjam ‖ 11 ‖ 2 ‖

63 (889). jagatî. 16. 17 trishṭubh. 15 trishṭubh oder jagatî.

Parâváto yé dídhishanta âpyam mánuprîtâso jánimâ vivásvataḥ | yayấter yé nahushyàsya barhíshi devấ âsate té ádhi bruvantu naḥ ‖ 1 ‖ víçvâ hí vo namasyấni vándyâ nấmâni devâ utá yajníyâni vaḥ | yé sthá jâtấ áditer adbhyás pári yé pṛithivyấs té ma ihá çrutâ hávam ‖ 2 ‖ yébhyo mâtấ mádhumat pínvate páyaḥ pîyûshaṃ dyaúr áditir ádribarhâḥ | ukthấçushmân vṛishabharấnt svápnasas tấñ âdityấñ ánu madâ svastáye ‖ 3 ‖ nṛicákshaso ánimishanto arhâṇâ bṛihád devấso amṛitatvám ânaçuḥ | jyotî́rathâ áhimâyâ ánâgaso divó varshmấṇaṃ vasate svastáye ‖ 4 ‖ samrấjo yé suvṛídho yajnám âyayúr áparihvṛitâ dadhiré diví kshâyam | tấñ ấ vivâsa námasâ suvṛiktíbhir mahó âdityấñ áditiṃ svastáye ‖ 5 ‖ 3 ‖

kó vaḥ stómaṃ râdhati yấṃ jújoshatha víçve devâso manusho yáti shṭhána | kó vo 'dhvaráṃ tuvijâtâ áraṃ karad yó naḥ pârshad áty áṁhaḥ svastáye ‖ 6 ‖ yébhyo hótrâm prathamấm âyejé mánuḥ sámiddhâgnir mánasâ saptá hótṛibhiḥ | tá âdityâ ábhayaṃ çárma yachata sugấ naḥ karta supáthâ svastáye ‖ 7 ‖ yá ṛ́çire bhúvanasya prácetaso

---

62, 10 smáddishṭî *iti* smát-dishṭî. mamahe. 11 sahasra-dâḥ grâma-nî́ḥ, rishat. sûryeṇa asya yátamânâ etu. — 63, 1 dídhishante. jánima. 2 me. çruta. 3 vṛisha-bharấn su-ápnasaḥ. mada. 4 jyotíḥ-rathâḥ. 5 ápari-hvṛitâḥ. mahấḥ âdityấn. 6 sthána. 7 sámiddha-agniḥ. té. 8 yé.

víçvasya sthâtúr jágataç ca mántavaḥ | té naḥ kṛitấd ákṛitâd énasas páry adyấ devâsaḥ pipṛitâ svastáye || 8 || bháreshv índraṃ suhávaṃ havâmahe 'ṅhomúcaṃ sukṛítaṃ daívyaṃ jánam | agníṃ mitráṃ váruṇaṃ sâtáye bhágaṃ dyấvâpṛithivî́ marútaḥ svastáye || 9 || sutrấmâṇam pṛithivîṃ dyấṃ anehásaṃ suçármâṇam áditiṃ supráṇîtim | daívîṃ nấvaṃ svaritrấm ánâgasam ásravantîm ấ ruhemâ svastáye || 10 || 4 ||

víçve yajatrâ ádhi vocatotáye trấyadhvaṃ no durévâyâ abhihrútaḥ | satyáyâ vo devấhûtyâ huvema çṛiṇvató devâ ávase svastáye || 11 || ápấmîvâm ápa víçvâm ánâhutim ápấrâtiṃ durvidátrâm aghâyatáḥ | ârê devâ dvésho asmád yuyotanorú ṇaḥ çárma yachatâ svastáye || 12 || árishṭaḥ sá márto víçva edhate prá prajấbhir jâyate dhármaṇas pári | yám âdityâso náyathâ sunîtíbhir áti víçvâni duritấ svastáye || 13 || yáṃ devâsó 'vatha vấjasâtau yáṃ çűrasâtâ maruto hité dháne | prâtaryấvâṇaṃ rátham indra sânasím árishyantam ấ ruhemâ svastáye || 14 || svastí naḥ pathyâsu dhánvasu svasty àpsú vṛijáne svàrvati | svastí naḥ putrakṛithéshu yónishu svastí râyé maruto dadhâtana || 15 || svastír íd dhí prápathe çréshṭhâ rékṇasvaty abhí yấ vâmám éti | sấ no amấ só áraṇe ní pâtu svâveçấ bhavatu devágopâ || 16 || evấ platéḥ sûnúr avîvṛidhad vo víçva âdityâ adite manîshî́ | îçânấso náro ámartyenấstâvi jáno divyó gáyena || 17 || 5 ||

64 (890). jagatî. 12. 16. 17 trishṭubh.

Kathấ devấnâṃ katamásya yấmani sumántu nấma çri-

63, 8 adyá. pipṛita. 10 su-aritrấm. ruhema. 11 vocata ûtáye. 12 ápa ámîvâm. ápa árâtim. devâḥ. yuyotana urú naḥ. yachata. 13 prá — pári = 511, 3. náyatha. 14 yáṃ — vấjasâtau = 861, 14. ruhema. 15 svastí ap-sú. 16 hí. rékṇasvatî. só *iti*. su-âveçấ. 17 evá. víçve. ámartyena ástâvi.

ṇvatắm manâmahe | kó mṛiḷâti katamó no máyas karat katamá ûtî abhy ấ vavartati || 1 || kratûyánti krátavo hṛitsú dhîtáyo vénanti venắḥ patáyanty ấ díçaḥ | ná marḍitấ vidyate anyá ebhyo devéshu me ádhi kắmâ ayaṅsata || 2 || nárâ vâ çáṅsam pûshấṇam ágohyam agníṃ devéddham abhy àrcase girấ | sűryâmấsâ candrámasâ yamáṃ diví tritáṃ vắtam ushásam aktúm açvínâ || 3 || kathấ kavís tuvîrávân káyâ girấ bṛíhaspátir vâvṛidhate suvṛiktíbhiḥ | ajá ékapât suhávebhir ṛíkvabhir áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávîmani || 4 || dákshasya vâdite jánmani vraté rấjânâ mitrấváruṇấ vivâsasi | átûrtapanthâḥ pururátho aryamấ saptáhotâ víshurûpeshu jánmasu || 5 || 6 ||

té no árvanto havanaçrúto hávaṃ víçve çṛiṇvantu vâjíno mitádravaḥ | sahasrasấ medhásâtâv iva tmánâ mahó yé dhánaṃ samithéshu jabhriré || 6 || prá vo vâyúṃ rathayújam púraṃdhiṃ stómaiḥ kṛiṇudhvaṃ sakhyấya pûshấṇam | té hí devásya savitúḥ sávîmani krátuṃ sácante sacítaḥ sácetasaḥ || 7 || tríḥ saptá sasrấ nadyò mahîr apó vánaspátîn párvatâṅ agníṃ ûtáye | kṛiçấnum ástṛîn tishyàṃ sadhástha ấ rudráṃ rudréshu rudríyaṃ havâmahe || 8 || sárasvatî saráyuḥ síndhur ûrmíbhir mahó mahîr ávasấ yantu vákshaṇîḥ | devîr ấpo mâtáraḥ sûdayitnvò ghṛitávat páyo mádhuman no arcata || 9 || utá mâtấ bṛihaddivấ çṛiṇotu nas tváshṭâ devébhir jánibhiḥ pitấ vácaḥ | ṛibhukshấ vấjo ráthaspátir bhágo raṇváḥ çáṅsaḥ çaçamânásya pâtu naḥ || 10 || 7 ||

raṇváḥ sáṃdṛishṭau pitumấṅ iva ksháyo bhadrấ rudrấ-

64, 1 ûtî abhí. 2 kratu-yánti. 3 nárâçáṅsam vâ. devá-iddham abhí arcase. 4 tuvi-rávân. vavṛidhate. 5 vâ adite. mitrấváruṇâ ấ. 6 mitá-dravaḥ sahasra-sấḥ. 7 sa-cítaḥ. 8 sasrấḥ. sadhá-sthe. 9 ávasâ ấ. mádhu-mat. 10 ṛibhukshấḥ. ráthaḥpátiḥ. 11 raṇváḥ — ksháyaḥ = 144, 7.

ṇâm marútâm úpastutiḥ | góbhiḥ shyâma yaçáso jáneshv ấ sádâ devâsa íḷayâ sacemahi || 11 || yấm me dhíyam máruta índra dévâ ádadâta varuṇa mitra yûyám | tấm pîpayata páyaseva dhenúṃ kuvíd gíro ádhi ráthe váhâtha || 12 || kuvíd aṅgá práti yáthâ cid asyá naḥ sajâtyàsya maruto búbodhatha | nấbhâ yátra prathamáṃ saṃnásâmahe tátra jâmitvám áditir dadhâtu naḥ || 13 || té hí dyấvâpṛithivî mâtárâ mahî devî devấñ jánmanâ yajníye itáḥ | ubhé bibhṛita ubháyam bhárîmabhiḥ purú rétâṅsi pitṛíbhiç ca siñcataḥ || 14 || ví shấ hótrâ víçvam açnoti vấryam bṛíhaspátir arámatiḥ pánîyasî | grấvâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ávîvaçanta matíbhir manîshíṇaḥ || 15 || evấ kavís tuvîrávấñ ṛitajnấ dravinasyúr drávinasaç cakânáḥ | ukthébhir átra matíbhiç ca vípro 'pîpayad gáyo divyáni jánma || 16 || evấ platéḥ sûnúr — || 17 || 8 ||

65 (891). jagatî. 15 trishṭubh.

Agnír índro váruṇo mitró aryamấ vâyúḥ pûshấ sárasvatî sajóshasaḥ | âdityấ víshṇur marútaḥ svàr bṛihát sómo rudró áditir bráhmaṇas pátiḥ || 1 || indrâgnî vṛitrahátyeshu sátpatî mithó hinvânấ tanvâ sámokasâ | antárikṣham máhy ấ paprur ójasâ sómo ghṛitaçrîr mahimấnam îráyan || 2 || téshâṃ hí mahnấ mahatấm anarváṇâṃ stómâñ íyarmy ṛitajnấ ṛitâvṛídhâm | yé apsavâm arṇavâṃ citrárâdhasas té no râsantâm maháye sumitryấḥ || 3 || svàrṇaram antárikshâṇi rocanấ dyấvâbhûmî pṛithivîṃ skambhur ójasâ | pṛikshấ iva maháyantaḥ surâtáyo devấḥ stavante mánu-

---

64, 11 syâma. 12 páyasâ-iva. 14 té-dyấvâpṛithivî-mahî-devî -yajníye *iti*. ubhé *iti*. purú. 15 sấ. madhu-sút. 16 evá. tuvi -rávân ṛita-jnấḥ. víprâḥ ápîpayat. — 65, 1 âdityâḥ.

shâya sûráyaḥ || 4 || mitrấya çiksha váruṇâya dâçúshe yấ samrấjâ mánasâ ná prayúchataḥ | yáyor dhấma dhármaṇâ rócate bṛihád yayór ubhé ródasî nấdhasî vṛítau || 5 || 9 ||

yấ gaúr vartaním paryéti nishkṛitám páyo dúhânâ vratanír avârátaḥ | sấ prabruvâṇấ váruṇâya dâçúshe devébhyo dâçad dhavíshâ vivásvate || 6 || divákshaso agnijihvấ ṛitâvṛídha ṛitásya yóniṃ vimṛiçánta âsate | dyấṃ skabhitvy àpá ấ cakrur ójasâ yajnáṃ janitvír tanví ní mâmṛijuḥ || 7 || parikshítâ pitárâ pûrvajấvarî ṛitásya yónâ kshayataḥ sámokasâ | dyấvâpṛithivír váruṇâya sávrate ghṛitávat páyo mahishấya pinvataḥ || 8 || parjányâvấtâ vṛishabhấ purîshíṇendravâyű váruṇo mitró aryamấ | devấñ âdityấñ áditiṃ havâmahe yé pấrthivâso divyấso apsú yé || 9 || tváshṭâraṃ vâyúm ṛibhavo yá óhate daivyâ hótârâ ushásaṃ svastáye | bṛíhaspátiṃ vṛitrakhâdáṃ sumedhásam indriyáṃ sómaṃ dhanasấ u îmahe || 10 || 10 ||

bráhma gấm áçvaṃ janáyanta óshadhîr vánaspátîn pṛithivîm párvatâñ apáḥ | sûryaṃ diví roháyantaḥ sudấnava ấryâ vratấ visṛijánto ádhi kshámi || 11 || bhujyúm áṅhasaḥ pipṛitho nír açvinâ çyấvam putrấṃ vadhrimatyấ ajinvatam | kamadyúvaṃ vimadấyohathur yuvám vishṇâpvàṃ víçvakâyấva sṛijathaḥ || 12 || pấvîravî tanyatúr ékapâd ajó divó dhartấ síndhur ấpaḥ samudríyaḥ | víçve devâsaḥ çṛiṇavan vácâṅsi me sárasvatî sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ || 13 || víçve devấḥ sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ mánor yájatrâ amṛítâ ṛitajnấḥ | râtishấco abhishấcaḥ svarvídaḥ svàr gíro bráhma sûktáṃ jusherata || 14 || devấn vásishṭho amṛítân vavande

---

65, 5 ubhé-ródasî-nấdhasî *iti*. 6 havíshâ. 7 skabhitvír apáḥ. tanvì. mamṛijuḥ. 8 pûrvajấvarî *iti* pûrva-jấvarî. sávrate *iti*. 9 purîshíṇâ indravâyű *iti*. 10 hótârau. 12 kama-dyúvam vi-madấya ûhathuḥ. víçvakâya áva. 14 mánor — ṛitajnấḥ = 551, 15.

yé víçvâ bhúvanâbhí pratasthúḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 11 ||

66 (892). jagatî. 15 trishṭubh.

Devấn huve bṛihácchravasaḥ svastáye jyotishkṛíto adhvarásya prácetasaḥ | yé vâvṛidhúḥ pratarấṃ viçvávedasa índrajyeshṭhâso amṛítâ ṛitâvṛídhaḥ || 1 || índraprasûtâ váruṇapraçishṭâ yé sûryasya jyótisho bhâgám ânaçúḥ | marúdgaṇe vṛijáne mánma dhîmahi mấghone yajnáṃ janayanta sûráyaḥ || 2 || índro vásubhiḥ pári pâtu no gáyam âdityaír no áditiḥ çárma yachatu | rudró rudrébhir devó mṛiḷayâti nas tváshṭâ no gnấbhiḥ suvitấya jinvatu || 3 || áditir dyấvâpṛithivî ṛitám mahád índrâvíshṇû marútaḥ svàr bṛihát | devấñ âdityấñ ávase havâmahe vásûn rudrấnt savitấraṃ sudánsasam || 4 || sárasvân dhîbhír váruṇo dhṛitávrataḥ pûshấ víshṇur mahimấ vâyúr açvínâ | brahmakṛíto amṛítâ viçvávedasaḥ çárma no yaṅsan trivárûtham áṅhasaḥ || 5 || 12 ||

vṛishâ yajnó vṛíshaṇaḥ santu yajníyâ vṛíshaṇo devấ vṛíshaṇo havishkṛítaḥ | vṛíshaṇâ dyấvâpṛithivî ṛitấvarî vṛíshâ parjányo vṛíshaṇo vṛishastúbhaḥ || 6 || agnîshómâ vṛíshaṇâ vấjasâtaye purupraçastấ vṛíshaṇâ úpa bruve | yấv íjiré vṛíshaṇo devayajyáyâ tấ naḥ çárma trivárûtham ví yaṅsataḥ || 7 || dhṛitávratâḥ kshatríyâ yajnanishkṛíto bṛihaddivấ adhvarấṇâm abhiçríyaḥ | agníhotâra ṛitasấpo adrúho 'pó asṛijann ánu vṛitratúrye || 8 || dyấvâpṛithivî janayann abhí vratấpa óshadhîr vanínâni yajníyâ | antárikṣham svàr ấ paprur ûtáye

---

65, 15 bhúvanâ abhí. té no — sádâ naḥ = 551, 15. — 66, 1 bṛihát-çravasaḥ. 2 índra-prasûtâḥ váruṇa-praçishṭâḥ. 4 dyấvâpṛithivî *iti*. 5 amṛítâḥ. 6 yajníyâḥ. devấḥ. dyấvâpṛithivî-ṛitávarî *iti*. 7 vṛíshaṇau úpa. 8 kshatríyâḥ yajnaniḥ-kṛítaḥ. 9 vratấ ấpaḥ.

váçaṃ devā́sas tanvî ní mâmṛijuḥ ‖ 9 ‖ dhartā́ro divá ṛibhávaḥ suhástâ vâtâparjanyā́ mahishásya tanyatóḥ | ā́pa óshadhîḥ prá tirantu no gíro bhágo râtír vâjíno yantu me hávam ‖ 10 ‖ 13 ‖

samudráḥ síndhû rájo antárikṣham ajá ékapât tanayitnúr arṇaváḥ | áhir budhnyàḥ çṛiṇavad vácâṅsi me víçve devā́sa utá sûráyo máma ‖ 11 ‖ syā́ma vo mánavo devávîtaye prā́ñcaṃ no yajnám prá ṇayata sâdhuyā́ | ā́dityâ rúdrâ vásavaḥ súdânava imā́ bráhma çasyámânâni jinvata ‖ 12 ‖ daívyâ hótârâ prathamā́ puróhita ṛitásya pánthâm ánv emi sâdhuyā́ | *kshétrasya pátim prátiveçam îmahe víçvân devā́ñ* amṛítāñ áprayuchataḥ ‖ 13 ‖ vásishṭhâsaḥ pitṛivád vā́cam akrata devā́ñ ṛ́ṇânâ ṛishivát svastáye | prîtā́ iva jnâtáyaḥ kā́mam étyâsmé devâsó 'va dhûnutâ vásu ‖ 14 ‖ devā́n vásishṭho amṛítân vavande — ‖ 15 ‖ 14 ‖

67 (893). trishṭubh.

Imā́ṃ dhíyaṃ saptáçîrshṇîm pitā́ na ṛitáprajâtâm bṛihatî́m avindat | turī́yaṃ svij janayad viçvájanyo 'yā́sya ukthám índrâya çáṅsan ‖ 1 ‖ ṛitáṃ çáṅsanta ṛijú dī́dhyânâ divás putrā́so ásurasya vîrā́ḥ | vípram padám áṅgiraso dádhânâ yajnásya dhā́ma prathamám mananta ‖ 2 ‖ haṅsaír iva sákhibhir vā́vadadbhir açmanmáyâni náhanâ vyásyan | bṛíhaspátir abhí kánikradad gā́ utá prā́staud úc ca vidvā́ñ agâyat ‖ 3 ‖ avó dvā́bhyâm pará ékayâ gā́ gúhâ tíshṭhantîr áṇritasya sétau | bṛíhaspátis támasi jyótir ichánn úd usrā́ ā́kar ví hí tisrá ā́vaḥ ‖ 4 ‖ vibhídyâ púraṃ çayáthem ápâ-

---

66, 9 tanvì. mamṛijuḥ. 10 su-hástâḥ. 11 síndhuḥ. 12 nayata. ā́dityâḥ rúdrâḥ. 13 puráḥ-hitâ. 14 â-ítya asmé *iti* devâsaḥ áva dhūnuta. — 67, 1 svit. 2 dī́dhyânâḥ. divás — vîrā́ḥ = 287, 7. dádhânâḥ. 3 vi-ásyan. prá astaut út. 4 gā́ḥ. ā́ akaḥ. ā́var *ity* ā́vaḥ. 5 vi-bhídya. çayáthâ îm.

cîṃ nís tríṇi sâkám udadhér akṛintat | bṛíhaspátir ushásaṃ sûryaṃ gâṃ arkáṃ viveda stanáyann iva dyaúḥ || 5 || índro valáṃ rakshitâraṃ dúghânâṃ karéṇeva ví cakartâ ráveṇa | svédâñjibhir âçíram ichámânó 'rodayat paṇím â gâ amushṇât || 6 || 15 ||

sá îṃ satyébhiḥ sákhibhiḥ çucádbhir gódhâyasaṃ ví dhanasaír adardaḥ | bráhmaṇas pátir vṛíshabhir varâhair gharmásvedebhir dráviṇaṃ vy ânaṭ || 7 || té satyéna mánasâ gópatiṃ gâ iyânâsa ishaṇayanta dhîbhíḥ | bṛíhaspátir mithóavadyapebhir úd usríyâ asṛijata svayúgbhiḥ || 8 || táṃ vardháyanto matíbhiḥ çivâbhiḥ siṅhám iva nânadataṃ sadhásthe | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ çûrasâtau bháre-bhare ánu madema jishṇúm || 9 || yadâ vâjam ásanad viçvárûpam â dyâṃ árukshad úttarâṇi sádma | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ vardháyanto nânâ sánto bíbhrato jyótir âsâ || 10 || satyâṃ âçíshaṃ kṛiṇutâ vayodhaíḥ kîríṃ cid dhy ávatha svébhir évaiḥ | paçcâ mṛídho ápa bhavantu víçvâs tád rodasî çṛiṇutaṃ viçvaminvé || 11 || índro mahnâ maháto arṇavásya ví mûrdhânam abhinad arbudásya | áhann áhim áriṇât saptá síndhûn devaír dyâvâpṛithivî prâvataṃ naḥ || 12 || 16 ||

68 (894). trishṭubh.

Udaprúto ná váyo rákshamâṇâ vâvadato abhríyasyeva ghóshâḥ | giribhrájo nórmáyo mádanto bṛíhaspátim abhy àrkâ anâvan || 1 || sáṃ góbhir âṅgirasó nákshamâṇo bhága ivéd aryamáṇaṃ ninâya | jáne mitró ná dámpatî anakti bṛíhaspate vâjáyâçûñr ivâjaú || 2 || sâdhvaryâ atithínîr ishi-

---

67, 6 karéṇa-iva. cakarta. ichámânaḥ árodayat. 7 ví ânaṭ. 8 mithâḥ-avadyapebhiḥ. 11 kṛiṇuta. hí. 12 áhann — síndhûn = 324, 1. devaír — naḥ = 31, 8. — 68, 1 rákshamâṇâḥ. abhríyasya-iva. ná ûrmáyaḥ. abhí arkâḥ. 2 iva ít. dámpatî *iti* dám-patî. vâjáya âçûñ-iva âjaú. 3 sâdhu-âryâḥ.

rấḥ spârhấḥ suvárṇâ anavadyárûpâḥ | bṛíhaspátiḥ párvatebhyo vitűryâ nír gấ ûpe yávam iva sthivíbhyaḥ || 3 || âprushâyán mádhuna ṛitásya yónim avakshipánn arká ulkấm iva dyóḥ | bṛíhaspátir uddhárann áçmano gấ bhűmyâ udnéva ví tvácam bibheda || 4 || ápa jyótishâ támo antárikshâd udnáḥ çîpâlam iva vấta âjat | bṛíhaspátir anumṛiçyâ valásyâbhrám iva vấta ấ cakra ấ gấḥ || 5 || yadấ valásya pîyato jásum bhéd bṛíhaspátir agnitápobhir arkaíḥ | dadbhír ná jihvấ párivishṭam ấdad âvír nidhîñr akṛinod usríyâṇâm || 6 || 17 ||

bṛíhaspátir ámata hí tyád âsâṃ nấma svarîṇâṃ sádane gúhâ yát | âṇḍéva bhittvấ çakunásya gárbham úd usríyâḥ párvatasya tmánâjat || 7 || áçnâpinaddham mádhu páry apaçyan mátsyaṃ ná dînâ udáni kshiyántam | nísh ṭâj jabhâra camasáṃ ná vṛikshấd bṛíhaspátir viravéṇâ vikṛítya || 8 || sóshấm avindat sáḥ svàḥ só agníṃ só arkéṇa ví babâdhe támâṅsi | bṛíhaspátir góvapusho valásya nír majjấnaṃ ná párvaṇo jabhâra || 9 || himéva parṇấ mushitấ vánâni bṛíhaspátinâkṛipayad való gấḥ | anânukṛityám apunáç cakâra yất sűryâmấsâ mithá uccárâtaḥ || 10 || abhí çyâvâṃ ná kṛiçanebhir áçvaṃ nákshatrebhiḥ pitáro dyấm apiñçan | rấtryâṃ támo ádadhur jyótir áhan bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád gấḥ || 11 || idám akarma námo abhriyấya yáḥ pûrvîr ánv ânónavîti | bṛíhaspátiḥ sá hí góbhiḥ só áçvaiḥ sá vîrébhiḥ sá nṛíbhir no váyo dhât || 12 || 18 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

68, 3 vi-tűrya. 4 mádhunâ. uddhárann. gấḥ. udnấ-iva. 5 anu-mṛiçya valásya abhrám. cakre. 6 ấdat. 7 âṇḍấ-iva. tmánâ âjat. 8 áçnâ ápi-naddham. apaçyat. dîné. níḥ tát. vi-ravéṇa. 9 sáḥ ushấm. 10 himấ-iva. bṛíhaspátinâ akṛipayat. ananu-kṛityám. ut-cárâtaḥ.

69 (895). trishṭubh. 1. 2 jagatî.

Bhadrâ agnér vadhryaçvásya samdṛíço vâmî práṇîtiḥ suráṇâ úpetayaḥ | yád îṃ sumitrâ víço ágra indháte ghṛiténâhuto jarate dávidyutat || 1 || ghṛitám agnér vadhryaçvásya várdhanaṃ ghṛitám ánnaṃ ghṛitám v asya médanam | ghṛiténâhuta urviyâ ví paprathe sûrya iva rocate sarpírâsutiḥ || 2 || yát te mánur yád áṅkaṃ sumitráḥ samîdhé agne tád idáṃ návîyaḥ | sá revác choca sá gíro jushasva sá vâjaṃ darshi sá ihá çrávo dhâḥ || 3 || yáṃ tvâ pûrvam îḷitó vadhryaçváḥ samîdhé agne sá idáṃ jushasva | sá naḥ stipâ utá bhavâ tanûpâ dâtráṃ rakshasva yád idáṃ te asmé || 4 || bhávâ dyumnî vâdhryaçvotá gopâ mâ tvâ târîd abhímâtir jánânâm | çûra iva dhṛishṇúç cyávanaḥ sumitráḥ prá nú vocaṃ vâdhryaçvasya nâma || 5 || sám ajryâ parvatyâ vásûni dâsâ vṛitrâṇy âryâ jigetha | çûra iva dhṛishṇúç cyávano jánânâṃ tvám agne pṛitanâyûṃr abhí shyâḥ || 6 || 19 ||

dîrghátantur bṛihádukshâyám agníḥ sahásrastarîḥ çatánîtha ṛíbhvâ | dyumân dyumátsu nṛíbhir mṛijyámânaḥ sumitréshu dîdayo devayátsu || 7 || tvé dhenúḥ sudúghâ jâtavedo 'saçcáteva samanâ sabardhúk | tvâṃ nṛíbhir dákshiṇâvadbhir agne sumitrébhir idhyase devayádbhiḥ || 8 || devâç cit te amṛítâ jâtavedo mahimânaṃ vâdhryaçva prá vocan | yát sampṛícham mânushîr víça âyan tvâṃ nṛíbhir ajayas tvâvṛidhebhiḥ || 9 || pitéva putrám abibhar upásthe tvâm agne vadhryaçváḥ saparyán | jushâṇó asya samídhaṃ yavishṭhotá pûrvâṇ avanor vrâdhataç cit || 10 || çáçvad agnír vadhryaçvásya çátrûn nṛíbhir jigâya sutásomavadbhiḥ | sá-

---

69, 1 úpa-itayaḥ. su-mitráḥ. ágre. ghṛiténa â-hutaḥ. 2 ûṃ *iti*. ghṛiténa â-hutaḥ. 3 revát çoca. 4 sti-pâḥ. bhava tanû-pâḥ. 5 bháva. vâdhri-açva utá gopâḥ. 6 syâḥ. 7 bṛihát-ukshâ ayám. 8 asaçcátâ-iva. 9 amṛítâḥ. 10 pitâ-iva. yavishṭha utá.

manaṃ cid adahaç citrabhânó 'va vrấdhantam abhinad vṛidháç cit ‖ 11 ‖ ayám agnír vadhryaçvásya vṛitrahấ sanakât préddho námasopavâkyàḥ | sá no ájâmîñr utá vâ víjâmîn abhí tishṭha çárdhato vâdhryaçva ‖ 12 ‖ 20 ‖

70 (896). trishṭubh.

Imấm me agne samídhaṃ jushasveḷás padé práti haryâ ghṛitấcîm | várshman pṛithivyấḥ sudinatvé áhnâm ûrdhvó bhava sukrato devayajyấ ‖ 1 ‖ ā́ devấnâm agrayấvehá yâtu nárâçáṅso viçvárûpebhir áçvaiḥ | ṛitásya pathấ námasâ miyédho devébhyo devátamaḥ sushṭûdat ‖ 2 ‖ çaçvattamám îḷate dûtyấya havíshmanto manushyấso agním | váhishṭhair áçvaiḥ suvṛítâ ráthenấ devấn vakshi ní shadehá hótâ ‖ 3 ‖ ví prathatâṃ devájushṭaṃ tiraççấ dîrghám drâghmấ surabhí bhûtv asmé | áheḷatâ mánasâ deva barhir índrajyeshṭhấñ uçató yakshi devấn ‖ 4 ‖ divó vâ sā́nu spṛiçátâ várîyaḥ pṛithivyấ vâ mấtrayâ ví çrayadhvam | uçatîr dvâro mahinấ mahádbhir devấṃ rátham rathayúr dhârayadhvam ‖ 5 ‖ 21 ‖

devî́ divó duhitárâ suçilpé ushā́sânáktâ sadatâṃ ní yónau | ā́ vâṃ devấsa uçatî uçánta uraú sîdantu subhage upásthe ‖ 6 ‖ ûrdhvó grā́vâ bṛihád agníḥ sámiddhaḥ priyấ dhấmâny áditer upásthe | puróhitâv ṛitvijâ yajné asmín vidúshṭarâ dráviṇam ā́ yajethâm ‖ 7 ‖ tísro devîr barhír idáṃ várîya ā́ sîdata cakṛimấ vaḥ syonám | manushvád yajnáṃ súdhitâ haviîñshîḷâ devî́ ghṛitápadî jushanta ‖ 8 ‖ déva tvashṭar yád dha cârutvám ā́naḍ yád áṅgirasâm ábhavaḥ

69, 11 citrabhâno *iti* citra-bhâno áva. -vâkhyàḥ. — 70, 1 jushasva iḷáḥ. harya. 2 agra-yấvâ ihá. 3 rá-thena â. sada ihá. 5 spṛiçáta. 6 devî́-suçilpé-uçatî-subhage *iti*. 8 cakṛimá. haviîñshi íḷâ. 9 ha. 12 prá-iddhaḥ námasâ upa

sacâbhûḥ | sá devânâm pâtha úpa prá vidvân uçán yakshi dravinodaḥ surátnaḥ || 9 || vánaspate raçanáyâ niyûyâ devânâm pâtha úpa vakshi vidvân | svádâti devâḥ kṛiṇávad dhavîñshy ávatâṃ dyâvâpṛithivî hávam me || 10 || âgne vaha váruṇam ishṭáye na índraṃ divó marúto antárikshât | sîdantu barhír víçva á yájatrâḥ svâhâ devâ amṛitâ mâdayantâm || 11 || 22 ||

71 (897). trishṭubh. 9 jagatî.

Bṛihaspate prathamâṃ vâcó ágraṃ yát praírata nâmadhéyam dádhânâḥ | yád eshâṃ çréshṭhaṃ yád ariprám âsît preṇâ tád eshâṃ níhitaṃ gúhâvíḥ || 1 || sáktum iva títaünâ punánto yátra dhîrâ mánasâ vâcam ákrata | átrâ sákhâyaḥ sakhyâni jânate bhadraíshâṃ lakshmîr níhitâdhi vâcí || 2 || yajnéna vâcâḥ padavîyam âyan tâm ánv avindann ṛíshishu právishṭâm | tâm âbhṛityâ vy àdadhuḥ purutrâ tâṃ saptá rebhâ abhí sáṃ navante || 3 || utá tvaḥ páçyan ná dadarça vâcam utá tvaḥ çṛiṇván ná çṛiṇoty enâm | utó tvasmai tanvàṃ ví sasre jâyéva pátya uçatî suvâsâḥ || 4 || utá tvaṃ sakhyé sthirápîtam âhur naínaṃ hinvanty ápi vâjineshu | ádhenvâ carati mâyáyaishá vâcaṃ çuçruvâñ aphalâm apushpâm || 5 || 23 ||

yás tityâja sacivídaṃ sákhâyaṃ ná tásya vâcy ápi bhâgó asti | yád îṃ çṛiṇóty álakaṃ çṛiṇoti nahí pravéda sukṛitásya pánthâm || 6 || akshaṇvántaḥ kárṇavantaḥ sákhâyo manojavéshv ásamâ babhûvuḥ | âdaghnâsa upakakshâsa u tve hradâ iva snâtvâ u tve dadṛiçre || 7 || hṛidâ tashṭéshu

---

70, 10 ni-yûya. havîñshi. 11 â agne. víçve. svâhâ etc. = 238, 11. — 71, 1 prá aírata. gúhâ âvíḥ. 2 dhîrâḥ. átra. bhadrâ eshâm. ní-hitâ ádhi. 3 â-bhṛítya ví adadhuḥ. 4 utó *iti*. jâyéva etc. = 124, 7. 5 ná enam. mâyáyâ eháḥ. 6 vâcí. 7 ásamâḥ.

mánaso javéshu yád brâhmaṇâḥ saṃyájante sákhâyaḥ | átrâha tvaṃ ví jahur vedyâbhir óhabrahmâṇo ví caranty u tve || 8 || imé yé nârvâṅ ná paráç cáranti ná brâhmaṇâso ná sutékarâsaḥ | tá eté vâcam abhipádya pâpáyâ sirîs tántraṃ tanvate áprajajnayaḥ || 9 || sárve nandanti yaçásâgatena sabhâsâhéna sákhyâ sákhâyaḥ | kilbishaspṛít pitushâṇir hy èshâm áraṃ hitó bhávati vâjinâya || 10 || ṛicâṃ tvaḥ pósham âste pupushvân gâyatráṃ tvo gâyati çákvarîshu | brahmâ tvo vádati jâtavidyâṃ yajnásya mâtrâṃ ví mimîta u tvaḥ || 11 || 24 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

72 (898). anushṭubh.

Devânâṃ nú vayáṃ jânâ prá vocâma vipanyáyâ | ukthéshu çasyámâneshu yáḥ páçyâd úttare yugé || 1 || bráhmaṇas pátir etâ sáṃ karmâra ivâdhamat | devânâm pûrvyé yugé 'sataḥ sád ajâyata || 2 || devânâṃ yugé prathamé 'sataḥ sád ajâyata | tád âçâ ánv ajâyanta tád uttânápadas pári || 3 || bhûr jajna uttânápado bhuvâ âçâ ajâyanta | áditer dáksho ajâyata dákshâd v áditiḥ pári || 4 || áditir hy ájanishṭa dáksha yâ duhitâ táva | tâṃ devâ ánv ajâyanta bhadrâ amṛítabandhavaḥ || 5 || 1 ||

yád devâ adáḥ salilé súsaṃrabdhâ átishṭhata | átrâ vo nṛítyatâm iva tîvró reṇúr ápâyata || 6 || yád devâ yátayo yathâ bhúvanâny ápinvata | átrâ samudrá â gûḷhám â sûryam ajabhartana || 7 || ashṭaú putrâso áditer yé jâtâs tanvàs pári | devâñ úpa praít saptábhiḥ párâ mârtâṇḍám âsyat

---

71, 8 átra áha. 9 ná arvâk. suté-karâsaḥ té. 10 yaçásâ â -gatena sabhâ-sahéna. pitu-sániḥ hí eshâm. 11 mimîte. — 72, 2 iva adhamat. ásataḥ. 3 ásataḥ. 4 jajne. 5 hí. 6 átra. ápa âyata. 7 devâḥ. átra samudré. 8 prá ait.

|| 8 || saptábhiḥ putraír áditir úpa praít pûrvyáṃ yugám | prajáyai mṛityáve tvat púnar mártâṇḍám ấbharat || 9 || 2 ||

*

73 (899). trishṭubh.

Jánishṭhâ ugráḥ sáhase turấya mandrá ójishṭho bahulấbhimânaḥ | ávardhann índram marútaç cid átra mâtấ yád vîráṃ dadhánad dhánishṭhâ || 1 || druhó níshattâ pṛiçanî́ cid évaiḥ purú çáṁsena vâvṛidhush ṭá índram | abhî́vṛiteva tấ mahâpadéna dhvântất prapitvấd úd aranta gárbhâḥ || 2 || ṛishvấ te pấdâ prá yáj jígâsy ávardhan vấjâ utá yé cid átra | tvám indra sâlâvṛikấnt sahásram âsán dadhishe açvínấ vavṛityâḥ || 3 || samanấ tűrṇir úpa yâsi yajnám ấ nấsatyâ sakhyấya vakshi | vasấvyâṁ indra dhârayaḥ sahásrâçvínâ çûra dadatur maghấni || 4 || mándamâna ṛitấd ádhi prajấyai sákhibhir índra ishirébhir ártham | ấbhir hí mâyấ úpa dásyum ấgân míhaḥ prá tamrấ avapat támâṁsi || 5 || 3 ||

sánâmânâ cid dhvasayo ny àsmâ ávâhann índra usháso yáthấnaḥ | ṛishvaír agachaḥ sákhibhir níkâmaiḥ sâkám pratishṭhấ hṛídyâ jaghantha || 6 || tvám jaghantha námucim makhasyúṃ dấsaṃ kṛiṇvánâ ṛíshaye vímâyam | tváṃ cakartha mánave syonấn pathó devatrấñjaseva yấnân || 7 || tvám etấni paprishe ví nấméçâna indra dadhishe gábhastau | ánu tvâ devấḥ çávasâ madanty upáribudhnân vanínaç cakartha || 8 || cakráṃ yád asyâpsv ấ níshattam utó tád asmai mádhv íc cachadyât | pṛithivyấṃ átishitaṃ yád űdhaḥ páyo góshv ádadhâ óshadhîshu || 9 || áçvâd iyâyéti yád vádanty ójaso

---

72, 9 prá ait. ấ abharat. — 73, 1 bahulá-abhimânaḥ. 2 ní-sattâ. purú. vavṛidhuḥ *té*. abhívṛitâ-iva. 3 yát. açvínâ ấ. 4 sahásrâ açvínâ. 5 ấ âbhiḥ. ấ ágât. 6 ní asmai áva ahan. yáthâ ánaḥ. 7 deva-trấ áñjasâ-iva. 8 nấma ĩçânaḥ. 9 asya ap-sú. ní-sattam utó *iti*. ít. áti-sitam. 10 iyâya íti.

jâtám utá manya enam | manyór iyâya harmyéshu tasthau yátaḥ prajajñá índro asya veda || 10 || váyaḥ suparṇấ úpa sedur índram priyámedhâ ṛíshayo nấdhamânâḥ | ápa dhvântám ûrṇuhí pûrdhí cákshur mumugdhy àsmấn nidháyeva baddhấn || 11 || 4 ||

74 (900). trishṭubh.

Vásûnâṃ vâ carkṛisha íyakshan dhiyấ vâ yajnaír vâ ródasyoḥ | árvanto vâ yé rayimántaḥ sâtaú vanúṃ vâ yé suçrúṇaṃ suçrúto dhúḥ || 1 || háva eshâm ásuro nakshata dyấṃ çravasyatấ mánasâ niñsata kshấm | cákshâṇâ yátra suvitấya devấ dyaúr ná vấrebhiḥ kṛiṇávanta svaíḥ || 2 || iyám eshâm amṛítânâṃ gîḥ sarvátâtâ yé kṛipáṇanta rátnam | dhíyaṃ ca yajnáṃ ca sấdhantas té no dhântu vasavyàm ásâmi || 3 || ấ tát ta indrâyávaḥ panantâbhí yá ûrvấṃ gómantaṃ títṛitsân | sakṛitsvàṃ yé puruputrấm mahîṃ sahásradhârâm bṛihatîṃ dúdukshan || 4 || çácîva índram ávase kṛiṇudhvam ánânataṃ damáyantam pṛitanyún | ṛibhukshấṇam maghávânaṃ suvṛiktím bhártâ yó vájraṃ náryam purukshúḥ || 5 || yád vâvấna purutámam purâshấḷ ấ vṛitrahéndro nấmâny aprâḥ | áceti prâsáhas pátis túvishmân yád îm uçmási kártave kárat tát || 6 || 5 ||

75 (901). jagatî.

Prá sú va âpo mahimấnam uttamáṃ kârúr vocâti sádane vivásvataḥ | prá saptá-sapta tredhấ hí cakramúḥ prá sṛítvarîṇâm áti síndhur ójasâ || 1 || prá te 'radad váruṇo yấ-

---

73, 10 manye. pra-jajñé. 11 mumugdhí asmấn nidháyâ-iva. — 74, 1 carkṛishe. 2 cákshâṇâḥ. devấḥ. 4 te indra âyávaḥ panânta abhí yé. sakṛit-svàm. dúdhukshan. 6 vavấna. vṛitra-hấ índraḥ. pra-sáhaḥ.

tave pathâḥ síndho yád vẫjâñ abhy ádravas tvám | bhū́myâ ádhi pravátâ yâsi sā́nunâ yád eshâm ágraṃ jágatâm irajyási || 2 || diví svanó yatate bhū́myopáry anantáṃ çúshmam úd iyarti bhânúnâ | abhrā́d iva prá stanayanti vṛishṭáyaḥ síndhur yád éti vṛishabhó ná róruvat || 3 || abhí tvâ sindho çíçum ín ná mâtáro vâçrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ | rā́jeva yúdhvâ nayasi tvám ít sícau yád âsâm ágram pravátâm ínakshasi || 4 || imám me gaṅge yamune sarasvati çútudri stómaṃ sacatâ párushṇy ā́ | asiknyā́ marudvṛidhe vitástayā́rjīkîye çṛiṇuhy ā́ sushómayâ || 5 || 6 ||

tṛishṭā́mayâ prathamáṃ yā́tave sajū́ḥ susártvâ rasáyâ çvetyā́ tyā́ | tvám sindho kúbhayâ gomatī́ṃ krúmum mehatnvā́ sarátham yā́bhir ī́yase || 6 || ṛijī́ty énī rúçatî mahitvā́ pári jráyâṅsi bharate rájâṅsi | ádabdhâ síndhur apásâm apástamā́çvâ ná citrā́ vápushîva darçatā́ || 7 || sváçvâ síndhuḥ surátha suvā́sâ hiraṇyáyî súkṛitâ vâjínîvatî | ū́rṇâvatî yuvatíḥ sī́lámâvaty utā́dhi vaste subhágâ madhuvṛídham || 8 || sukháṃ rátham yuyuje síndhur açvínaṃ téna vā́jaṃ sanishad asmínn âjaú | mahā́n hy àsya mahimā́ panasyáté 'dabdhasya sváyaçaso virapçínaḥ || 9 || 7 ||

76 (902). jagatī.

Ā́ va ṛiñjasa ûrjā́ṃ vyùshṭishv índram marúto ródasî anaktana | ubhé yáthâ no áhanî sacâbhúvâ sádaḥ-sado varivasyā́ta udbhídâ || 1 || tád u çréshṭhaṃ sávanaṃ sunotanā́tyo ná hástayato ádriḥ sotári | vidád dhy àryó abhíbhûti

---

75, 2 abhí. 3 bhū́myâ upári. 4 ít. páyasâ-iva. rā́jâ-iva. 5 sacata párushṇi. vitástayâ ā́rjīkîye çṛiṇuhí. su-sómayâ. 6 tṛishṭá-amayâ. 7 ṛijītî. apáḥ-tamâ áçvâ. vápushî-iva. 8 su-áçvâ. su-vā́sâḥ. sîlámâ-vatî utá ádhi. 9 hí asya. panasyáte ádabdhasya. — 76, 1 ṛiñjase. ródasî-ubhé -áhanî *iti*. 2 sunotana átyaḥ. hí aryáḥ.

paúṁsyam mahó râyé cit tarute yád árvataḥ || 2 || tád íd dhy àsya sávanaṃ vivér apó yáthâ purā́ mánave gâtúm áçret | góarṇasi tvâshṭré áçvanirṇiji prém adhvaréshv adhvarā́ñ açiçrayuḥ || 3 || ápa hata raksháso bhañgurā́vataḥ skabhâyáta nírṛitiṃ sédhatāmatim | ā́ no rayíṃ sárvavîraṃ sunotana devâvyàm bharata çlókam adrayaḥ || 4 || diváç cid ā́ vó 'mavattarebhyo vibhvánâ cid âçvàpastarebhyaḥ | vâyóç cid ā́ sómarabhastarebhyo 'gnéç cid arca pitukṛíttarebhyaḥ || 5 || 8 ||

bhurántu no yaçásaḥ sótv ándhaso grā́vâṇo vâcā́ divítâ divítmatâ | náro yátra duhaté kā́myam mádhv âghoshâyanto abhíto mithastúraḥ || 6 || sunvánti sómaṃ rathirā́so ádrayo nír asya rásaṃ gavísho duhanti té | duhánty ŭdhar upasécanâya kā́ṃ náro havyā́ ná marjayanta âsábhiḥ || 7 || eté naraḥ svápaso abhûtana yá índrâya sunuthá sómam adrayaḥ | vâmáṃ-vâmaṃ vo divyā́ya dhā́mne vásu-vasu vaḥ pā́rthivâya sunvaté || 8 || 9 ||

77 (903). trishṭubh. 5 jagatî.

Abhraprúsho ná vâcā́ prushâ vásu havíshmanto ná yajñā́ vijânúshaḥ | sumā́rutaṃ ná brahmā́ṇam arháse gaṇám astoshy eshâṃ ná çobháse || 1 || çriyé máryâso añjíñr akṛiṇvata sumā́rutaṃ ná pûrvíṁ áti kshápaḥ | divás putrā́sa étâ ná yetira âdityā́sas té akrā́ ná vâvṛidhuḥ || 2 || prá yé diváḥ pṛithivyā́ ná barháṇâ tmánâ riricré abhrā́ñ ná sū́ryaḥ | pā́jasvanto ná vîrā́ḥ panasyávo riçā́daso ná máryâ abhídya-

---

76, 3 hí asya. prá îm. 4 bhañgurá-vataḥ. sédhata ámatim. deva-avyàm. 5 vaḥ ámavat-tarebhyaḥ. vi-bhvánâ. 7 go-íshaḥ. marjayante. 8 su-ápasaḥ. yé. — 77, 1—5 sind jagati, die übrigen trishṭubh. prusha. yajñā́ḥ. 2 étâḥ. yetire. akrā́ḥ. 3 pṛithivyā́ḥ. abhrā́t.

vaḥ || 3 || yushmâkam budhné apâṃ ná yâmani vithuryáti ná mahî çratharyáti | viçvápsur yajnó arvâg ayáṃ sú vaḥ práyasvanto ná satrâca â gata || 4 || yûyáṃ dhûrshú prayújo ná raçmíbhir jyótishmanto ná bhâsâ vyùshṭishu | çyenâso ná sváyaçaso riçâdasaḥ pravâso ná prásitâsaḥ pariprúshaḥ || 5 || 10 ||

prá yád váhadhve marutaḥ parâkâd yûyám maháḥ saṃváraṇasya vásvaḥ | vidânâso vasavo rádhyasyârâc cid dvéshaḥ sanutár yuyota || 6 || yá udṛíci yajné adhvareshṭhâ marúdbhyo ná mânusho dádâçat | revát sá váyo dadhate suvîraṃ sá devânâm ápi gopîthé astu || 7 || té hí yajnéshu yajníyâsa ûmâ âdityéna nâmnâ çámbhavishṭhâḥ | té no 'vantu rathatûr manîshâm maháç ca yâmann adhvaré cakânâḥ || 8 || 11 ||

78 (904). 1. 3. 4. 8 trishṭubh. 2. 5—7 jagatî.

Víprâso ná mánmabhiḥ svâdhyò devâvyò ná yajnaíḥ svápnasaḥ | râjâno ná citráḥ susaṃdṛíçaḥ kshitînâṃ ná máryâ arepásaḥ || 1 || agnír ná yé bhrâjasâ rukmávakshaso vâtâso ná svayújaḥ sadyáûtayaḥ | prajnâtâro ná jyéshṭhâḥ sunîtáyaḥ suçármâṇo ná sómâ ṛitáṃ yaté || 2 || vâtâso ná yé dhúnayo jigatnávo 'gnînâṃ ná jihvâ virokíṇaḥ | vármaṇvanto ná yodhâḥ çímîvantaḥ pitṛîṇâṃ ná çáṅsâḥ surâtáyaḥ || 3 || ráthânâṃ ná yè 'râḥ sánâbhayo jigîvâṅso ná çûrâ abhídyavaḥ | vareyávo ná máryâ ghṛitaprúsho 'bhisvartâro arkáṃ ná sushṭúbhaḥ || 4 || áçvâso ná yé jyéshṭhâsa âçávo didhishávo ná rathyàḥ sudâṇavaḥ | âpo ná nimnaír

---

77, 4 viçvá-psuḥ. 6 rádhyasya ârât. 7 adhvare-sthâḥ. 8 té — ûmâ = 555, 4. — 78, 1 su-ápnasaḥ. 3 jihvâḥ. 4 yé arâḥ. vare-yávaḥ. máryâḥ.

udábhir jigatnávo viçvárûpâ áñgiraso ná sámabhiḥ || 5 || 12 ||

grâvâṇo ná sûráyaḥ síndhumâtara âdardiráso ádrayo ná viçváhâ | çiçúlâ ná kríḷáyaḥ sumâtáro mahâgrâmó ná yámann utá tvishá || 6 || ushásâṃ ná ketávo 'dhvaraçríyaḥ çubhaṃyávo náñjíbhir vy àçvitan | síndhavo ná yayíyo bhrájadṛishṭayaḥ parâváto ná yójanâni mamire || 7 || subhâgán no devâḥ kṛiṇutâ surátnân asmánt stotṛín maruto vâvṛidhânáḥ | ádhi stotrásya sakhyásya gâta sanád dhí vo ratnadhéyâni sánti || 8 || 13 ||

79 (905). trishṭubh.

Ápaçyam asya maható mahitvám ámartyasya mártyâsu vikshú | náná hánû víbhṛite sám bharete ásinvatî bápsatî bhúry attaḥ || 1 || gúhâ çíro níhitam ṛídhag akshí ásinvann atti jihváyâ vánâni | átrâny asmai paḍbhíḥ sám bharanty uttânáhastâ námasâdhi vikshú || 2 || prá mâtúḥ pratarám gúhyam ichán kumâró ná vîrúdhaḥ sarpad urvíḥ | sasáṃ ná pakvám avidac chucántaṃ ririhváñsaṃ ripá upásthe antáḥ || 3 || tád vâm ṛitám rodasî prá bravîmi jáyamâno mâtárâ gárbho atti | náháṃ devásya mártyaç ciketâgnír aṅgá vícetâḥ sá prácetâḥ || 4 || yó asmâ ánnaṃ tṛishv âdádhâty ájyair ghṛitaír juhóti púshyati | tásmai sahásram aksháibhir ví cakshé 'gne viçvátaḥ pratyáñ asi tvám || 5 || kíṃ devéshu tyája énaç cakarthâgne prichámi nú tvâm ávidvân | ákṛiḷan kríḷan hárir áttave 'dán ví parvaçáç cakarta gám ivâsíḥ || 6 || víshûco áçvân yuyuje vanejá ṛíjîtibhî raçanábhir gṛi-

---

78, 6 çiçúlâḥ. 7 ná añjí-bhiḥ ví açvitan. 8 kṛiṇuta. hí. — 79, 1 hánû-víbhṛite-bharete-ásinvatî-bápsatî *iti*. 2 akshî *iti*. uttâná-hastâḥ námasâ ádhi. 3 avidat çucántam. 4 ná ahám. ciketa agníḥ. 5 asmai. tṛishú â-dádhâti. cakshe ágne. 6 cakartha ágne. iva asíḥ. 7 vane-jâḥ ṛíjîti-bhiḥ.

bhîtấn | cakshadé mitró vásubhiḥ sújàtaḥ sám ânṛidhe párvabhir vâvṛidhânáḥ || 7 || 14 ||

80 (906). trishṭubh.

Agníḥ sáptiṃ vâjambharáṃ dadâty agnír vîráṃ çrútyaṃ karmanishṭhấm | agnî ródasî ví carat samañjánn agnír nárîṃ vîrákukshim púraṃdhim || 1 || agnér ápnasaḥ samíd astu bhadrấgnír mahî ródasî ấ viveça | agnír ékaṃ codayat samátsv agnír vṛitrấṇi dayate purūṇi || 2 || agnír ha tyáṃ járataḥ kárṇam âvâgnír adbhyó nír adahaj járûtham | agnír átriṃ gharmá urushyad antár agnír nṛimédham prajáyâsṛijat sám || 3 || agnír dâd dráviṇaṃ vîrápeçâ agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnír diví havyám ấ tatânâgnér dhấmâni víbhṛitâ purutrấ || 4 || agním ukthaír ṛíshayo ví hvayante 'gníṃ náro yấmani bâdhitấsaḥ | agníṃ váyo antárikshe pátanto 'gníḥ sahásrâ pári yâti gónâm || 5 || agníṃ víça îḷate mấnushîr yấ agním mánusho náhusho ví jâtấḥ | agnír gấndharvîm pathyấṃ ṛitásyâgnér gávyûtir ghṛitá ấ níshattâ || 6 || agnáye bráhma ṛibhávas tatakshur agním mahấm avocâmâ suvṛiktím | ágne prấva jaritấraṃ yavishṭhấgne máhi dráviṇam ấ yajasva || 7 || 15 ||

81 (907). trishṭubh.

Yá imấ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛíshir hótâ ny ásîdat pitấ naḥ | sá âçíshâ dráviṇam ichámânaḥ prathamachád ávarâñ ấ viveça || 1 || kíṃ svid âsîd adhishṭhấnam ârámbhaṇaṃ katamát svit kathấsît | yáto bhūmiṃ janáyan viçvá-

---

80, 1 karmaniḥ-sthấm agníḥ. 2 bhadrấ agníḥ mahî-ródasî *iti*. 3 âva agníḥ. adahat. gharmé. pra-jáyâ asṛijat. 4 tatâna agnéḥ. 6 ṛitásya agneḥ. ghṛité. 7 bráhma. avocâma. prá ava. yavishṭha ágne. ágne — yajasva = 235, 22. — 81, 1 ní. 2 kathấ âsît.

karmâ ví dyấm aúrṇon mahinấ viçvácakshâḥ || 2 || viçvátaççakshur utá viçvátomukho viçvátobâhur utá viçvátaspât | sám bâhúbhyâṃ dhámati sám pátatrair dyấvâbhûmî janáyan devá ékaḥ || 3 || kím svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyấvâpṛithivî nishṭatakshúḥ | mánîshiṇo mánasâ pṛichátéd u tád yád adhyátishṭhad bhúvanâni dhârâyan || 4 || yấ te dhấmâni paramấṇi yấvamâ yấ madhyamấ viçvakarmann utémấ | çíkshâ sákhibhyo havíshi svadhâvaḥ svayáṃ yajasva tanvàṃ vṛidhânáḥ || 5 || víçvakarman havíshâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva pṛithivîm utá dyấm | múhyantv anyé abhíto jánâsa ihấsmấkam maghávâ sûrír astu || 6 || vâcás pátiṃ viçvákarmâṇam ûtáye manojúvaṃ vấje adyấ huvema | sá no víçvâni hávanâni joshad viçváçambhûr ávase sâdhúkarmâ || 7 || 16 ||

82 (908). trishṭubh.

Cákshushaḥ pitấ mánasâ hí dhîro ghṛitám ene ajanan námnamâne | yadéd ántâ ádadṛihanta pûrva ấd íd dyấvâpṛithivî aprathetâm || 1 || viçvákarmâ vímanâ ấd víhâyâ dhâtấ vidhâtấ paramótá saṃdṛík | téshâm ishṭâni sám ishấ madanti yátrâ saptaṛishîṇ pará ékam âhúḥ || 2 || yó naḥ pitấ janitấ yó vidhâtấ dhấmâni véda bhúvanâni víçvâ | yó devấnâṃ nâmadhấ éka evá táṃ sampraçnám bhúvanâ yanty anyấ || 3 || tá ấyajanta drávinaṃ sám asmâ ṛíshayaḥ pûrve jaritấro ná bhûnấ | asûrte sûrte rájasi nishatté yé bhûtâni samákṛiṇvann imấni || 4 || paró divấ pará enấ pṛithivyấ paró

81, 2 aúrṇot. 3 viçvátaḥ-pât. 4 kím — nishṭatakshúḥ = 857, 7. pṛichâta ít. 5 yấ avamấ. utá imấ çíksha. 6 ihá asmấkam. 7 adyá. — 82, 1 ene-námnamâne-dyấvâpṛithivî *iti*. ajanat. yadấ ít. pûrve. 2 ví-hâyâḥ. paramấ utá. yátra sapta-ṛishîn. 4 té ấ ayajanta. asmai.

devébhir ásurair yád ásti | kám svid gárbham prathamám dadhra ấpo yátra devấḥ samápaçyanta víçve ‖ 5 ‖ tám íd gárbham prathamám dadhra ấpo yátra devấḥ samágachanta víçve | ajásya nấbhâv ádhy ékam árpitam yásmin víçvâni bhúvanâni tasthúḥ ‖ 6 ‖ ná tám vidátha yá imấ jajấnânyád yushmấkam ántaram babhûva | nîhâréṇa prấvṛitâ jálpyâ câsutṛípa ukthaçấsaç caranti ‖ 7 ‖ 17 ‖

83 (909). trishṭubh. 1 jagatî.

Yás te manyó 'vidhad vajra sâyaka sáha ójaḥ pushyati víçvam ânushák | sâhyấma dấsam ấryam tváyâ yujấ sáhaskṛitena sáhasâ sáhasvatâ ‖ 1 ‖ manyúr índro manyúr evấsa devó manyúr hótâ váruṇo jâtávedâḥ | manyúm víça îḷate mấnushîr yấḥ pâhi no manyo tápasâ sajóshâḥ ‖ 2 ‖ abhîhi manyo tavásas távîyân tápasâ yujấ ví jahi çátrûn | amitrahấ vṛitrahấ dasyuhấ ca víçvâ vásûny ấ bharâ tvám naḥ ‖ 3 ‖ tvám hí manyo abhíbhûtyojâḥ svayambhûr bhấmo abhimâtishâháḥ | viçvácarshaṇiḥ sáhuriḥ sáhâvân asmấsv ójaḥ pṛítanâsu dhehi ‖ 4 ‖ abhâgáḥ sánn ápa páreto asmi táva krátvâ tavishásya pracetaḥ | tám tvâ manyo akratúr jihîḷâhám svấ tanûr baladéyâya méhi ‖ 5 ‖ ayám te asmy úpa méhy arvấñ pratîcînáḥ sahure viçvadhâyaḥ | mányo vajrinn abhí mấm ấ vavṛitsva hánâva dásyûñr utá bodhy âpéḥ ‖ 6 ‖ abhí préhi dakshiṇató bhavâ mé 'dhâ vṛitrấṇi jaṅghanâva bhûri | juhómi te dharúṇam mádhvo ágram ubhấ upâṅçú prathamấ pibâva ‖ 7 ‖ 18 ‖

82, 5. dadhre. 6 dadhre. 7 jajấna anyát. prấvṛitâḥ. ca asu-tṛípaḥ ukthaçásaḥ. — 83, 1 manyo *iti* ávidhat. sahyấma. 2 evá âsa. 3 abhí ihi. bhara. 4 abhíbhûti-ojâḥ. abhimâti-sahấḥ. 5 párâ-itaḥ. jihîḷa ahám. mâ ấ ihi. 6 mâ ấ ihi. 7 prá ihi. bhava me ádha. ubhaú upa-aṅçú.

84 (910). 1—3 trishṭubh. 4—7 jagatî.

Tváyâ manyo saráthaṃ ârujánto hárshamâṇâso dhṛishitấ marutvaḥ | tigméshava âyudhấ saṃçíçânâ abhí prá yantu náro agnírûpâḥ ‖ 1 ‖ agnír iva manyo tvishitáḥ sahasva senânîr naḥ sahure hûtá́ edhi | hatvấya çátrûn ví bhajasva véda ójo mímâno ví mṛídho nudasva ‖ 2 ‖ sáhasva manyo abhímâtim asmé ruján mṛiṇán pramṛiṇán préhi çátrûn | ugráṃ te pấjo nanv ấ rurudhre vaçî́ váçaṃ nayasa ekaja tvám ‖ 3 ‖ éko bahûnấm asi manyav îḷitó víçaṃ-viçaṃ yudhấye sám çiçâdhi | ákṛittaruk tváyâ yujấ vayáṃ dyumántaṃ ghóshaṃ vijấyâya kṛiṇmahe ‖ 4 ‖ vijeshakṛíd índra ivânavabravò 'smấkam manyo adhipấ bhavehá | priyáṃ te nấma sahure gṛiṇîmasi vidmấ tám útsaṃ yáta âbabhû́tha ‖ 5 ‖ ấbhûtyâ sahajấ vajra sâyaka sáho bibharshy abhibhûta úttaram | krátvâ no manyo sahá medy èdhi mahâdhanásya puruhûta saṃsṛíji ‖ 6 ‖ sáṃsṛishṭaṃ dhánam ubháyaṃ samấkṛitam asmábhyaṃ dattâṃ váruṇaç ca manyúḥ | bhíyaṃ dádhânâ hṛídayeshu çátravaḥ párâjitâso ápa ní layantâm ‖ 7 ‖ 19 ‖

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

85 (911). anushṭubh. 14. 19—21. 23. 24. 26. 36. 37. 44 trishṭubh. 18. 27. 43 jagatî. 34 urobṛihatî.

Satyénóttabhitâ bhûmiḥ sûryeṇóttabhitâ dyaúḥ | ṛiténâdityấs tishṭhanti diví sómo ádhi çritáḥ ‖ 1 ‖ sómenâdityấ balínaḥ sómena pṛithiví́ mahî́ | átho nákshatrâṇâm eshấm

---

84, 1 dhṛishitấḥ. tigmá-ishavaḥ. 3 prá ihi. nanú. nayase. 4 manyo *iti*. 5 iva anava-bravấḥ asmấkam. adhi-pấḥ bhava ihá. vidmá. 6 ấ-bhûtyâ saha-jấḥ. abhi-bhûte. medî́ edhi. 7 sam -âkṛitam. dádhânâḥ. — 85, 1 satyéna úttabhitâ. sûryeṇa úttabhitâ. ṛiténa âdityấḥ. 2 sómena âdityấḥ. átho *iti*.

upásthe sóma ấhitaḥ ‖ 2 ‖ sómam manyate papivấn yát sampiṅshánty óshadhim | sómaṃ yám brahmấṇo vidúr ná tásyāçnâti káç caná ‖ 3 ‖ âchádvidhânair gupitó bấrhataiḥ soma rakshitấḥ | grấvṇâm íc chṛiṇván tishṭhasi ná te açnâti pấrthivaḥ ‖ 4 ‖ yát tvâ deva prapíbanti táta ấ pyâyase púnaḥ | vâyúḥ sómasya rakshitấ sámânâm mấsa ấkṛitiḥ ‖ 5 ‖ 20 ‖

raíbhy âsîd anudéyî nârâçaṅsî nyócanî | sûryấyâ bhadrám íd vấso gấthayaiti párishkṛitam ‖ 6 ‖ cíttir â upabárhaṇaṃ cákshur â abhyáñjanam | dyaúr bhûmiḥ kóça âsîd yád áyât sûryấ pátim ‖ 7 ‖ stómâ âsan pratidháyaḥ kurîraṃ chánda opaçáḥ | sûryấyâ açvínâ varấgnír âsît purogavấḥ ‖ 8 ‖ sómo vadhûyúr abhavad açvínâstâm ubhấ varấ | sûryâṃ yát pátye çáṅsantîm mánasâ savitấdadât ‖ 9 ‖ máno asyâ ána âsîd dyaúr âsîd utá chadíḥ | çukrấv anaḍvấhâv âstâṃ yád áyât sûryấ gṛihám ‖ 10 ‖ 21 ‖

ṛiksâmấbhyâm abhíhitau gấvau te sâmanấv itaḥ | çrótraṃ te cakré âstâṃ diví pánthâç carâcaráḥ ‖ 11 ‖ çúcî te cakré yâtyấ vyánó áksha ấhataḥ | áno manasmáyaṃ sûryấrohat prayatî pátim ‖ 12 ‖ sûryấyâ vahatúḥ prấgât savitấ yám avấsṛijat | aghấsu hanyante gấvó 'rjunyoḥ páry uhyate ‖ 13 ‖ yád açvinâ pṛichámânâv áyâtaṃ tricakréṇa vahatúṃ sûryấyâḥ | víçve devấ ánu tád vâm ajânan putráḥ pitárâv avṛiṇîta pûshấ ‖ 14 ‖ yád áyâtaṃ çubhas patî vareyáṃ sûryấm úpa | kvaíkaṃ cakráṃ vâm âsît kvà deshṭrấya tasthathuḥ ‖ 15 ‖ 22 ‖

85, 3 tásya açnâti. 4 âchát-vidhânaiḥ. ít çṛiṇván. 6 raíbhî. ni-ócanî. sûryấyâḥ. gấthayâ eti pári-kṛitam. 7 abhi-áñjanam. 8 varấ agníḥ. puraḥ-gavấḥ. 9 açvínâ âstâm. savitấ ádadât. 11 cakré *iti*. 12 çúcî-cakré *iti*. yâtyấḥ vi-ánáḥ. sûryấ á arohat. 13 sûryấyâḥ. prá agât. ava-ásṛijat. gávaḥ árjunyoḥ. 15 vare-yám. kvà ékam.

dvé te cakré sûrye brahmâṇa ṛituthâ viduḥ | áthaikaṃ cakráṃ yád gúhâ tád addhâtáya íd viduḥ || 16 || sûryâyai devébhyo mitrâya váruṇâya ca | yé bhûtásya prácetasa idáṃ tébhyo 'karaṃ námaḥ || 17 || pûrvâparáṃ carato mâyáyaitaú çiçû kríḷantau pári yâto adhvarám | víçvâny anyó bhúvanâbhicáshṭa ṛitûṅr anyó vidádhaj jâyate púnaḥ || 18 || návo -navo bhavati jâyamânó 'hnâṃ ketúr ushásâm ety ágram | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty âyán prá candrámâs tirate dîrghám âyuḥ || 19 || sukiṃçukáṃ çalmalíṃ viçvárûpaṃ hiraṇyavarṇaṃ suvṛítaṃ sucakrám | â roha sûrye amṛítasya lokáṃ syonám pátye vahatúṃ kṛiṇushva || 20 || 23 ||

úd îrshvâtaḥ pátivatî hy èshâ viçvâvasuṃ námasâ gîrbhír îḷe | anyâm icha pitṛishádaṃ vyàktâṃ sá te bhâgó janúshâ tásya viddhi || 21 || úd îrshvâto viçvâvaso námaseḷâmahe tvâ | anyâm icha prapharvyàṃ sáṃ jâyâm pátyâ sṛija || 22 || anṛikshará ṛijávaḥ santu pánthâ yébhiḥ sákhâyo yánti no vareyám | sám aryamâ sám bhágo no ninîyât sáṃ jâspatyáṃ suyámam astu devâḥ || 23 || prá tvâ muñcâmi váruṇasya pâçâd yéna tvâbadhnât savitâ suçévaḥ | ṛitásya yónau sukṛitásya loké 'rishṭâṃ tvâ sahá pátyâ dadhâmi || 24 || prétó muñcâmi nâmútaḥ subaddhâm amútas karam | yátheyám indra mîḍhvaḥ suputrâ subhágâsati || 25 || 24 ||

pûshâ tvetó nayatu hastagṛíhyâçvinâ tvâ prá vahatâṃ ráthena | gṛihân gacha gṛihápatnî yáthâso vaçínî tvám vidátham â vadâsi || 26 || ihá priyám prajáyâ te sám ṛidhyatâṃ asmín gṛihé gârhapatyâya jâgṛihi | enâ pátyâ tanvàṃ

85, 16 dvé-cakré *iti*. átha ékam. 18 pûrva-aparám. mâyáyâ etaú çiçû *iti*. bhúvanâ abhi-cáshṭe. vi-dádhat. 19 jâyamânaḥ áhnâm. â-yán. 21 îrshva átaḥ páti-vatî hí eshâ viçvá-vasum. pitṛi-sádam ví-aktâm. 22 viçvavaso *iti* viçva-vaso námasâ ḷâmahe. 23 pánthâḥ. jâḥpatyám. 24 tvâ ábadhnât. árishṭâm. 25 prá itáḥ. ná amútaḥ. yáthâ iyám. su-bhágâ ásati. 26 tvâ itáḥ. hasta-gṛíhya açvínâ. yáthâ ásaḥ.

sáṃ sṛijasvā́dhâ jívrî vidátham ā́ vadâthaḥ ‖ 27 ‖ nîlalohitám bhavati kṛityā́saktír vy àjyate | édhante asyâ jnâtáyaḥ pátir bandhéshu badhyate ‖ 28 ‖ párâ dehi çámulyàm brahmábhyo ví bhajâ vásu | kṛityaíshā́ padvátî bhûtvy ā́ jâyā́ viçate pátim ‖ 29 ‖ açrîrā́ tanúr bhavati rúçatî pâpáyâmuyā́ | pátir yád vadhvò vā́sasâ svám áṅgam abhidhítsate ‖ 30 ‖ 25 ‖

yé vadhvàç candrám vahatúṃ yákshmâ yánti jánâd ánu | púnas tā́n yajníyâ devā́ náyantu yáta ā́gatâḥ ‖ 31 ‖ mā́ vidan paripanthíno yá âsī́danti dámpatî | sugébhir durgám átîtâm ápa drântv árâtayaḥ ‖ 32 ‖ sumaṅgalī́r iyám vadhūr imā́ṃ saméta páçyata | saúbhâgyam asyai datvā́yā́thā́stam ví páretana ‖ 33 ‖ trishṭám etát kátukam etád apâshṭhávad vishávan naítád áttave | sûryā́m yó brahmā́ vidyā́t sá íd vā́dhûyam arhati ‖ 34 ‖ âçásanaṃ viçásanam átho adhivikártanam | sûryā́yâḥ paçya rûpā́ṇi tā́ni brahmā́ tú çundhati ‖ 35 ‖ 26 ‖

gṛibhṇā́mi te saubhagatvā́ya hástam máyâ pátyâ jarádashṭir yáthā́saḥ | bhágo aryamā́ savitā́ púraṃdhir máhyaṃ tvâdur gā́rhapatyâya devā́ḥ ‖ 36 ‖ tā́m pûshañ chivátamâm érayasva yásyâm bī́jam manushyā́ vápanti | yā́ na ûrú uçatī́ viçráyâte yásyâm uçántaḥ prahárâma çépam ‖ 37 ‖ túbhyam ágre páry avahant sûryā́ṃ vahatúnâ sahá | púnaḥ pátibhyo jâyā́ṃ dā́ agne prajáyâ sahá ‖ 38 ‖ púnaḥ pátnîm agnír adâd ā́yushâ sahá várcasâ | dîrghā́yur asyâ yáḥ pátir jī́vâti çarádaḥ çatám ‖ 39 ‖ sómaḥ prathamó vivide gandharvó

85, 27 sṛijasva ádha jívrî *iti*. 28 kṛityā́ âsaktíḥ ví ajyate. asyâḥ. 29 bhaja. kṛityā́ eshā́. bhûtvī́. 30 pâpáyâ amuyā́. 31 yákshmāḥ. yajníyâḥ devā́ḥ. 32 yé. áti itâm. 33 sam-éta. datvā́ya átha ástam ví párâ itana. 34 vishá-vat ná etát. 35 átho *iti*. 36 jarát-ashṭiḥ. yáthâ ásaḥ. tvâ aduḥ. 37 çivá-tamâm ā́ îrayasva. manushyā́ḥ. ûrú *iti*. 39 dîrghá-âyuḥ asyâḥ.

vivida úttaraḥ | tṛitîyo agnish ṭe pátis turîyas te manushyajâḥ ‖ 40 ‖ 27 ‖

sómo dadad gandharvâya gandharvó dadad agnáye | rayíṃ ca putrâṅç câdâd agnír máhyam átho imâm ‖ 41 ‖ ihaívá stam mâ ví yaushṭaṃ víçvam âyur vy àçnutam | kṛîḷantau putraír náptṛibhir módamânau své gṛihé ‖ 42 ‖ â naḥ prajâṃ janayatu prajâpatir âjarasâya sám anaktv aryamâ | ádurmaṅgalîḥ patilokám â viça çáṃ no bhava dvipáde çáṃ cátushpade ‖ 43 ‖ ághoracakshur ápatighny edhi çivâ paçúbhyaḥ sumánâḥ suvárcâḥ | vîrasûr devákâmâ syoná çáṃ no bhava dvipáde çáṃ cátushpade ‖ 44 ‖ imâṃ tvám indra mîḍhvaḥ suputrâṃ subhágâṃ kṛiṇu | dáçâsyâm putrân â dhehi pátim ekâdaçáṃ kṛidhi ‖ 45 ‖ samrâjnî çvaçure bhava samrâjnî çvaçrvâm bhava | nánândari samrâjnî bhava samrâjny ádhi devṛíshu ‖ 46 ‖ sám añjantu víçve devâḥ sám âpo hṛídayâni nau | sám mâtaríçvâ sáṃ dhâtâ sám u déshṭrî dadhâtu nau ‖ 47 ‖ 28 ‖

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

86 (912). paṅkti.

Ví hí sótor ásṛikshata néndraṃ devám amaṅsata | yátrâmadad vṛishâkapir aryáḥ pushṭéshu mátsakhâ víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 1 ‖ párâ hîndra dhâvasi vṛishâkaper áti vyáthiḥ | nó áha prá vindasy anyátra sómapîtaye víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 2 ‖ kím ayáṃ tvâṃ vṛishâkapiç cakâra hárito mṛigáḥ | yásmâ irasyásîd u nv àryó vâ pushṭimád vásu víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 3 ‖ yám imáṃ tvám vṛishâkapim

---

85, 40 vivide út-taraḥ. agníḥ te. 41 ca adât. átho *iti*. 42 ihá evá. ví açnutam. 43 â-jarasâya. 44 ápati-ghnî. 45 dáça asyâm. 46 sam-râjnî ádhi. — 86, 1 ná índram. yátra ámadat. 2 hí indra. nó *iti*. 3 yásmai irasyási ít. nú aryáḥ.

priyám indrâbhirákshasi | çvã nv àsya jambhishad ápi kárṇe varâhayúr víçvasmâd índra úttaraḥ || 4 || priyã tashṭấni me kapír vyàktâ vy àdûdushat | çíro nv àsya râvisham ná sugáṃ dushkṛíte bhuvaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 5 || 1 ||

ná mát strî subhasáttarâ ná suyấçutarâ bhuvat | ná mát práticyavîyasî ná sákthy údyamîyasî víçvasmâd índra úttaraḥ || 6 || uvé amba sulâbhike yáthevâṅgá bhavishyáti | bhasán me amba sákthi me çíro me vîva hṛishyati víçvasmâd índra úttaraḥ || 7 || kím subâho svaṅgure pṛithushṭo pṛithujâghane | kím çûrapatni nas tvám abhy àmîshi vṛishấkapiṃ víçvasmâd índra úttaraḥ || 8 || avîrâm iva mấm ayáṃ çarấrur abhí manyate | utấhám asmi vîríṇîndrapatnî marútsakhâ víçvasmâd índra úttaraḥ || 9 || saṃhotráṃ sma purấ nấrî sámanaṃ vấva gachati | vedhấ ṛitásya vîriṇîndrapatnî mahîyate víçvasmâd índra úttaraḥ || 10 || 2 ||

indrâṇîm âsú nấrishu subhágâm ahám açravam | nahy àsyâ aparáṃ caná jarásâ márate pátir víçvasmâd índra úttaraḥ || 11 || nấhám indrâṇi râraṇa sákhyur vṛishấkaper ṛité | yásyedám ápyaṃ havíḥ priyáṃ devéshu gáchati víçvasmâd índra úttaraḥ || 12 || vṛishâkapâyi révati súputra ấd u súsnushe | ghásat ta índra ukshấṇaḥ priyáṃ kâcitkaráṃ havír víçvasmâd índra úttaraḥ || 13 || ukshṇó hí me páñcadaça sâkám pácanti viṅçatím | utấhám admi pîva íd ubhấ kukshî pṛiṇanti me víçvasmâd índra úttaraḥ || 14 || vṛishabhó ná tigmáçṛiṅgo 'ntár yûthéshu róruvat | manthás ta indra çáṃ

86, 4 indra abhi-rákshasi. nú asya. 5 ví-aktâ ví adûdushat. nú asya. 7 yátha-iva aṅgá. bhasát. ví-iva. 8 su-aṅgure pṛithusto *iti* pṛithu-sto pṛithu-jaghane. abhí amîshi. 9 utá ahám. vîríṇî índra-patnî. 10 vâ áva. vîríṇî índra-patnî. 11 nahí asyâḥ. 12 ná ahám. raraṇa. yásya idám. 13 sú-putre. te. kâcit-karám. 14 utá ahám. kukshî *iti*. 15 te indra.

hṛidé yáṃ te sunóti bhavayúr víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 15 ‖ 3 ‖

ná séçe yásya rámbate 'ntarấ sakthyấ kápṛit | séd îçe yásya romaçáṃ nishedúsho vijṛímbhate víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 16 ‖ ná séçe yásya romaçáṃ nishedúsho vijṛímbhate | séd îçe yásya rámbate 'ntarấ sakthyấ kápṛid víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 17 ‖ ayám indra vṛishấkapiḥ párasvantaṃ hatáṃ vidat | asíṃ sûnấṃ návaṃ carúm ấd édhasyấna ấcitaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 18 ‖ ayám emi vicấkaçad vicinván dấsam ấryam | píbâmi pâkasútvano 'bhí dhîram acâkaçaṃ víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 19 ‖ dhánva ca yát kṛintátraṃ ca káti svit tấ ví yójanâ | nédîyaso vṛishâkapé 'stam éhi gṛihấñ úpa víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 20 ‖ púnar éhi vṛishâkape suvitấ kalpayâvahai | yá eshá svapnanáṅçanó 'stam éshi pathấ púnar víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 21 ‖ yád údañco vṛishâkape gṛihám indrâjagantana | kvà syá pulvaghó mṛigáḥ kám agan janayópano víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 22 ‖ párçur ha nấma mânavî́ sâkáṃ sasûva viṅçatím | bhadrám bhala tyásyâ abhûd yásyâ udáram âmayad víçvasmâd índra úttaraḥ ‖ 23 ‖ 4 ‖

87 (913). trishṭubh. 22—25 anushṭubh.

Rakshohánaṃ vâjínam ấ jigharmi mitrám práthishṭham úpa yâmi çárma | çiçâno agníḥ krátubhiḥ sámiddhaḥ sá no dívâ sa rishấḥ pâtu náktam ‖ 1 ‖ áyodaṅshṭro arcíshâ yâtudhấnân úpa spṛiça jâtavedaḥ sámiddhaḥ | ấ jihvâyâ mûradevân rabhasva kravyấdo vṛiktvy ápi dhatsvâsán ‖ 2 ‖

86, 16 sáḥ îçe. rámbate antarấ. sáḥ ít. ni-sedúshaḥ. 18 édhasya ánaḥ. 20 vṛishâkape ástam ấ ihi. 21 ấ ihi. svapna-náṅçanaḥ ástam. 22 indra ájagantana. 23 tyásyai. — 87, 1 sá naḥ — náktam = 98, 2. 2 kravya-ádaḥ vṛiktví ápi dhatsva âsán.

ubhóbhayâvinn úpa dhehi dáṅshṭrâ hiṅsráḥ çíçânó 'varam páraṃ ca | utántárikshe pári yâhi râjañ jámbhaiḥ sáṃ dhehy abhí yâtudhánân || 3 || yajnaír íshûḥ saṃnámamâno agne vâcấ çalyáñ açánibhir dihânáḥ | tấbhir vidhya hṛ́idaye yâtudhánân pratîcó bâhûn práti bhanddhy eshâm || 4 || ágne tvácaṃ yâtudhánasya bhindhi hiṅsrâçánir hárasâ hantv enam | prá párvâṇi jâtavedaḥ çṛiṇîhi kravyất kravishṇúr ví cinotu vṛikṇám || 5 || 5 ||

yátredánîm páçyasi jâtavedas tíshṭhantam agna utá vâ cárantam | yád vântárikshe pathíbhiḥ pátantaṃ tám ástâ vidhya çárvâ çíçânaḥ || 6 || utấlabdhaṃ spṛiṇuhi jâtaveda âlebhânấd ṛishṭíbhir yâtudhánât | ágne pū́rvo ní jahi çóçucâna âmấdaḥ kshvíṅkâs tám adantv énîḥ || 7 || ihá prá brûhi yatamáḥ só agne yó yâtudhấno yá idáṃ kṛiṇóti | tám ā́ rabhasva samídhâ yavishṭha nṛicákshasaç cákshushe randhayainam || 8 || tîkshṇénâgne cákshushâ raksha yajnám prấñcaṃ vásubhyaḥ prá ṇaya pracetaḥ | hiṅsráṃ rákshâṅsy abhí çóçucânam mā́ tvâ dabhan yâtudhánâ nṛicakshaḥ || 9 || nṛicákshâ rákshaḥ pári paçya vikshú tásya trî́ṇi práti çṛiṇîhy ágrâ | tásyâgne pṛishṭî́r hárasâ çṛiṇîhi tredhā́ mū́laṃ yâtudhánasya vṛiçca || 10 || 6 ||

trír yâtudhánaḥ prásitiṃ ta etv ṛitáṃ yó agne ánṛitena hánti | tám arcishâ sphûrjáyañ jâtavedaḥ samakshám enaṃ gṛiṇaté ní vṛiñdhi || 11 || tád agne cákshuḥ práti dhehi rebhé çaphârújaṃ yéna páçyasi yâtudhánam | atharvaváj jyótishâ daívyena satyáṃ dhū́rvantam acítaṃ ny òsha || 12 || yád

---

87, 3 ubhā́ ubhayâvin. çíçânaḥ ávaram. utá antárikshe. 5 hiṅsrā́ açániḥ. kravya-át. 6 yátra idánîm. agne. vâ antárikshe. 7 utá â-labdham. âma-ádaḥ. 8 randhaya enam. 9 tîkshṇéna agne. naya yâtu-dhánâḥ. 10 nṛi-cákshâḥ. tásya agne. 11 te. 12 çapha -ârújam. atharva-vát. ní osha.

agne adyá mithunấ çápâto yád vâcás tṛishṭám janáyanta rebhấḥ | manyór mánasaḥ çaravyấ jấyate yấ táyâ vidhya hṛídaye yâtudhấnân || 13 || párâ çṛiṇîhi tápasâ yâtudhấnân párâgne ráksho hárasâ çṛiṇîhi | párârcíshâ mṛ́radevâñ chṛiṇîhi párâsutṛípo abhí çóçucânaḥ || 14 || párâdyá devấ vṛijinám çṛiṇantu pratyáṅ enam çapáthâ yantu tṛishṭấḥ | vâcấstenam çárava ṛichantu márman víçvasyaitu prásitim yâtudhấnaḥ || 15 || 7 ||

yáḥ paúrusheyeṇa kravíshâ samañkté yó áçvyena paçúnâ yâtudhấnaḥ | yó aghnyấyâ bhárati kshîrám agne téshâm çîrshấṇi hárasấpi vṛiçca || 16 || saṃvatsarîṇam páya usríyâyâs tásya mấçîd yâtudhấno nṛicakshaḥ | pîyûsham agne yatamás títṛipsât tám pratyáñcam arcíshâ vidhya márman || 17 || vishám gávâm yâtudhấnâḥ pibantv ấ vṛiçcyantâm áditaye durévâḥ | párainân devấḥ savitấ dadâtu párâ bhâgám óshadhînâm jayantâm || 18 || sanấd agne mṛiṇasi yâtudhấnân ná tvâ rákshâṅsi pṛítanâsu jigyuḥ | ánu daha sahámûrân kravyấdo mấ te hetyấ mukshata daívyâyâḥ || 19 || tvám no agne adharấd údaktât tvám paçcấd utá rakshâ purástât | práti té te ajárâsas tápishṭhâ agháçaṅsam çóçucato dahantu || 20 || 8 ||

paçcất purástâd adharấd údaktât kavíḥ kấvyena pári pâhi râjan | sákhe sákhâyam ajáro jarimṇé 'gne mártâñ ámartyas tvám naḥ || 21 || pári tvâgne púram vayám vípram sahasya dhîmahi | dhṛishádvarṇam divé-dive hantấram bhaṅgurấvatâm || 22 || vishéṇa bhaṅgurấvataḥ práti shma raksháso daha | ágne tigména çocíshâ tápuragrâbhir

---

87, 14 párâ agne. párâ arcíshâ. çṛiṇîhi párâ asu-tṛípaḥ. 15 párâ adyá devấḥ. çapáthâḥ. vâcấ-stenam. víçvasya etu. 16 aghnyấyâḥ. hárasâ ápi. 17 mấ açît. 18 párâ enân. 19 kravya-ádaḥ. hetyấḥ. 20 raksha. 21 ágne. 22 tvâ agne. bhaṅgurá-vatâm. 23 sma.

ṛishṭíbhiḥ || 23 || práty agne mithunā́ daha yâtudhā́nâ kimîdínâ | sáṃ tvâ çiçâmi jâgṛihy ádabdhaṃ vipra mánmabhiḥ || 24 || práty agne hárasâ háraḥ çṛiṇîhí viçvátaḥ práti | yâtudhā́nasya raksháso bálaṃ ví ruja vîryàm || 25 || 9 ||

88 (914). trishṭubh.

Havísh pā́ntam ajáraṃ svarvídi divispṛíçy ā́hutaṃ júshṭam agnaú | tásya bhármaṇe bhúvanâya devā́ dhármaṇe káṃ svadháyâ paprathanta || 1 || gîrṇám bhúvanaṃ támasā́pagûḷham âvíḥ svàr abhavaj jâté agnaú | tásya devā́ḥ pṛithivī́ dyaúr utā́pó 'raṇayann óshadhîḥ sakhyé asya || 2 || devébhir nv ìshitó yajníyebhir agníṃ stoshâṇy ajáram bṛihántam | yó bhânúnâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m âtatā́na ródasî antáriksham || 3 || yó hótā́sît prathamó devájushṭo yáṃ samā́ñjann ā́jyenâ vṛiṇânā́ḥ | sá patatrī́tvaráṃ sthā́ jágad yác chvâtrám agnír akṛinoj jâtávedâḥ || 4 || yáj jâtavedò bhúvanasya mûrdhánn átishṭho agne sahá rocanéna | táṃ tvâhema matíbhir gîrbhír ukthaíḥ sá yajníyo abhavo rodasiprā́ḥ || 5 || 10 ||

mûrdhā́ bhuvó bhavati náktam agnís tátaḥ sū́ryo jâyate prâtár udyán | mâyā́m û tú yajníyânâm etā́m ápo yát tū́rṇiç cárati prajânán || 6 || dṛiçényo yó mahinā́ sámiddhó 'rocata divíyonir vibhā́vâ | tásminn agnaú sûktavâkéna devā́ havír víçva ā́juhavus tanûpā́ḥ || 7 || sûktavâkám prathamám ā́d íd agním ā́d íd dhavír ajanayanta devā́ḥ | sá eshâṃ yajnó abhavat tanûpā́s táṃ dyaúr veda tám pṛithivī́ tám ā́paḥ || 8 || yáṃ devā́só 'janayantâgníṃ yásminn ā́juhavur

---

87, 24 jâgṛihí. — 88, 1 divi-spṛíçi. devā́ḥ. 2 támasâ ápa-gûḷham. abhavat. utá ā́paḥ áraṇayan. 3 nú ishitáḥ. utá imā́m. ródasî *iti*. 4 hótâ ā́sît. sam-ā́ñjan ā́jyena. patatrí itvarám sthā́ḥ. yát çvâtrám. akṛi- 5 yát. tvâ ahema. rodasi-prā́ḥ. 6 ûṃ *iti*. 7 sám-iddhaḥ árocata diví-yonir. devā́ḥ. víçve ā́ ajuhavuḥ. 8 havíḥ. 9 devā́saḥ ájanayanta agním. ā́ ájuhavuḥ.

bhúvanâni víçvâ | só arcíshâ pṛithivîṃ dyâṃ utémâṃ ṛijûyámâno atapan mahitvâ || 9 || stómena hí diví devấso agním ájîjanañ cháktibhî rodasiprấm | tám û akṛiṇvan tredhấ bhuvé kám sá óshadhîḥ pacati viçvárûpâḥ || 10 || 11 ||

yadéd enam ádadhur yajníyâso diví devấḥ sûryam âditeyám | yadấ carishṇú mithunấv ábhûtâm âd ít prấpaçyan bhúvanâni víçvâ || 11 || víçvasmâ agním bhúvanâya devấ vaiçvânarấm ketúm áhnâm akṛiṇvan | ấ yás tatấnosháso vibhâtîr ápo ûrṇoti támo arcíshâ yán || 12 || vaiçvânarấm kavấyo yajníyâso 'gníṃ devấ ajanayann ajuryám | nákshatram pratnám áminac carishṇú yakshásyấdhyakshaṃ tavishám bṛihántam || 13 || vaiçvânarấm viçváhâ dîdivấñsam mántrair agníṃ kavím áchâ vadâmaḥ | yó mahimnấ paribabhû́vorvî́ utấvástâd utá devấḥ parástât || 14 || dvé srutî́ açṛiṇavam pitṛîṇấm ahâṃ devấnâm utá mártyânâm | tấbhyâm idáṃ víçvam éjat sám eti yád antarấ pitáram mâtáraṃ ca || 15 || 12 ||

dvé samîcî́ bibhṛitaç cárantaṃ çîrsható jâtám mánasâ vímṛishṭam | sá pratyấñ víçvâ bhúvanâni tasthâv áprayuchan taráṇir bhrấjamânaḥ || 16 || yátrâ vádete ávaraḥ páraç ca yajnanyòḥ kataró nau ví veda | ấ çekur ít sadhamấdam sákhâyo nákshanta yajnáṃ ká idáṃ ví vocat || 17 || káty agnáyaḥ káti sûryâsaḥ káty ushấso káty u svid âpáḥ | nópaspíjaṃ vaḥ pitaro vadâmi prichấmi vaḥ kavayo vidmáne kám || 18 || yâvanmâtrám usháso ná prátîkaṃ suparṇyò vásate mâtariçvaḥ | tấvad dadhâty úpa yajnám âyán brâhmaṇó hótur ávaro nishîdan || 19 || 13 ||

88, 9 utá imâṃ ṛiju-yámânaḥ atapat. 10 çákti-bhiḥ. ûṃ *iti*. 11 yadấ ít. carishṇú *iti*. prá apaçyan. 12 víçvasmai. devấḥ. tatấna ushásaḥ. ápo *iti*. 13 áminat. yakshásya ádhi-aksham. 14 ácha pari-babhû́va urvî́ *iti* utá avástât. 15 dvé-srutî́ *iti*. 16 dvé-samîcî́ *iti*. 17 yátra vádete *iti*. yajna-nyòḥ. 18 ná upa-spíjam. 19 yâvat-mâtrám. â-yán.

89 (915). trishṭubh.

Índraṃ stavâ nṛítamaṃ yásya mahnâ vibabâdhé rocanâ ví jmó ántân | â yáḥ papraú carshaṇîdhṛíd várobhiḥ prá síndhubhyo riricânó mahitvâ || 1 || sá sûryaḥ páry urû várâṅsy éndro vavṛityâd ráthyeva cakrâ | átishṭhantam apasyàṃ ná sárgaṃ kṛishṇâ támâṅsi tvíshyâ jaghâna || 2 || samânám asmâ ánapâvṛid arca kshmayâ divó ásamam bráhma návyaḥ | ví yáḥ pṛishṭhéva jánimâny aryá índraç cikâya ná sákhâyam îshé || 3 || índrâya gíro ániçitasargâ apáḥ prérayaṃ ságarasya budhnât | yó ákṣheṇeva cakríyâ çácîbhir víshvak tastámbha pṛithivîm utá dyâm || 4 || âpântamanyus tṛipálaprabharmâ dhúniḥ çímîvâṅ chárumâṅ ṛijîshî | sómo víçvâny atasâ vánâni nárvâg índram pratimânâni debhuḥ || 5 || 14 ||

ná yásya dyâvâpṛithivî ná dhánva nântárikṣham nâdrayaḥ sómo akshâḥ | yád asya manyúr adhinîyámânaḥ çṛiṇâti vîḷú rujáti sthirâṇi || 6 || jaghâna vṛitráṃ svádhitir váneva rurója púro áradan ná síndhûn | bibhéda girím návam ín ná kumbhám â gâ índro akṛiṇuta svayúgbhiḥ || 7 || tvám ha tyád ṛiṇayâ indra dhîro 'sir ná párva vṛijinâ çṛiṇâsi | prá yé mitrásya váruṇasya dhâma yújaṃ ná jánâ mináṇti mitrám || 8 || prá yé mitrám prâryamáṇaṃ durévâḥ prá saṃgíraḥ prá váruṇam mináṇti | ny àmítreshu vadhám indra túmraṃ vṛíshan vṛíshâṇam arushám çiçîhi || 9 || índro divá índra îçe pṛithivyâ índro apâm índra ít párvatânâm | índro vṛidhâm índra ín médhirâṇâm indraḥ kshéme yóge hávya índraḥ || 10 || 15 ||

89, 1 stava. carshaṇi-dhṛít váraḥ-bhiḥ. 2 urú. â índraḥ. ráthyâ -iva. 3 asmai ánapa vṛit. pṛishṭhâ-iva. 4 prá ṛayam. áksheṇa-iva. 5 âpânta-manyuḥ. çáru-mân. ná arvâk. 6 ná antáriksham ná ádrayaḥ. akshâr *iti*. 7 vánâ-iva. aradat. ít. 8 jánâḥ. 9 prá aryamáṇam. ní amítreshu. 10 ít médhirâṇâm.

práktúbhya índraḥ prá vṛidhó áhabhyaḥ prántárikshât prá samudrásya dhâséḥ | prá vátasya práthasaḥ prá jmó ántât prá síndhubhyo ririce prá kshitíbhyaḥ || 11 || prá çócucatyâ usháso ná ketúr asinvá te vartatâm indra hetíḥ | áçmeva vidhya divá á sṛijânás tápishṭhena héshasâ dróghamitrân || 12 || ánv áha mâsâ ánv íd vánány ánv óshadhîr ánu párvatâsaḥ | ánv índram ródasî vâvaçâné ánv ápo ajihata jáyamânam || 13 || kárhi svit sá ta indra cetyásad aghásya yád bhinádo ráksha éshat | mitrakrúvo yác chásane ná gávaḥ pṛithivyá âpṛíg amuyá çáyante || 14 || çatrûyánto abhí yé nas tatasré máhi vrádhanta ogaṇásа indra | andhénâmítrâs támasâ sacantâm sujyotísho aktávas tán abhí shyuḥ || 15 || purúṇi hí tvâ sávanâ jánânâm bráhmâṇi mándan gṛiṇatám ríshiṇâm | imám âghóshann ávasâ sáhûtim tiró víçvân árcato yâhy arvân || 16 || evá te vayám indra bhuñjatînâm vidyáma sumatînâm návânâm | vidyáma vástor ávasâ gṛiṇánto viçvámitrâ utá ta indra nûnám || 17 || çunám huvema maghávânam — || 18 || 16 ||

90 (916). anushṭubh. 16 trishṭubh.

Sahásraçîrshâ púrushaḥ sahasrâksháḥ sahásrapât | sá bhúmim viçváto vṛitváty atishṭhad daçângulám || 1 || púrusha evédám sárvam yád bhûtám yác ca bhávyam | utámṛitatvásyéçâno yád ánnenâtiróhati || 2 || etávân asya mahimáto jyáyâṅç ca púrushaḥ | pádo 'sya víçvâ bhûtáni tripád asyâmṛítam diví || 3 || tripád ûrdhvá úd ait púrushaḥ

89, 11 prá aktú-bhyaḥ. prá antárikshât. 12 áçmâ-iva. 13 ródasî-vâvaçâné *iti*. 14 te. cetyá asat. â-ïshat. yát çásane. â-prík. 15 çatru-yántaḥ. andhéna amítrâḥ. syur *iti* syuḥ. 17 evá. te indra. 18 çunám etc. = 264, 22. — 90, 1 sahasra-akshâḥ. vṛitvá áti. daça-aṅgulam. 2 evá idám. yát ca. utá amṛita-tvásya íçânaḥ. ánnena ati-róhati. 3 mahimá átaḥ. púrushaḥ. asya amṛítam.

pắdo 'syehắbhavat púnaḥ | táto víshvañ vy àkrâmat sâçanânaçané abhí || 4 || tásmâd virắḷ ajâyata virắjo ádhi pűrushaḥ | sá jâtó áty aricyata paççắd bhűmim átho puráḥ || 5 || 17 ||

yát púrusheṇa havíshâ devắ yajnám átanvata | vasantó asyâsîd ắjyaṃ grîshmá idhmáḥ çarád dhavíḥ || 6 || tám yajnám barhíshi praúkshan púrushaṃ jâtám agratáḥ | téna devắ ayajanta sâdhyắ ṛíshayaç ca yé || 7 || tásmâd yajnắt sarvahútaḥ sámbhṛitam pṛishadâjyám | paçűn tắṅç cakre vâyavyắn âraṇyắn grâmyắç ca yé || 8 || tásmâd yajnắt sarvahúta ṛícaḥ sắmâni jajnire | chándâṅsi jajnire tásmâd yájus tásmâd ajâyata || 9 || tásmâd áçvâ ajâyanta yé ké cobhayắdataḥ | gắvo ha jajnire tásmât tásmâj jâtắ ajâváyaḥ || 10 || 18 ||

yát púrushaṃ vy ádadhuḥ katidhắ vy àkalpayan | múkhaṃ kím asya kaú bâhű kắ ûrű pắdâ ucyete || 11 || brâhmaṇò 'sya múkham âsîd bâhű râjanyàḥ kṛitáḥ | ûrű tád asya yád vaiçyaḥ padbhyắṃ çûdró ajâyata || 12 || candrámâ mánaso jâtáç cákshoḥ sűryo ajâyata | múkhâd índraç câgníç ca prâṇắd vâyúr ajâyata || 13 || nắbhyâ âsîd antárikshaṃ çîrshṇó dyaúḥ sám avartata | padbhyắṃ bhűmir díçaḥ çrótrât táthâ lokắṅ akalpayan || 14 || saptắsyâsan paridháyas tríḥ saptá samídhaḥ kṛitắḥ | devắ yád yajnáṃ tanvânắ ábadhnan púrusham paçúm || 15 || yajnéna yajnám ayajanta devắs tắni dhármâṇi prathamắny âsan | té ha nắ-

---

90, 1 asya ihá abhavat. ví akrâmat sâçanânaçané *iti*. 5 púrushaḥ. átho *iti*. 6 devắḥ. asya âsit. havíḥ. 7 prá aukshan. pṛishad-âjyám. 10 ca ubhayắdataḥ. tásmât jâtắḥ ajâváyaḥ. 11 ví ádadhuḥ. ví akalpayan. kaú ûrű *iti* pắdau. 12 brâhmaṇắḥ asya. 13 candrámâḥ. ca agníḥ. 15 saptá asya âsan. devắḥ.

kam mahimânaḥ sacanta yátra pûrve sâdhyâḥ sánti devâḥ ‖ 16 ‖ 19 ‖

Saptamo 'nuvâkaḥ.

91 (917). jagatî. 15 triṣṭubh.

Sám jâgrivádbhir járamâṇa idhyate dáme dámûnâ iśáyann iḷás padé | víçvasya hótâ haviśo váreṇyo vibhúr vibhâvâ suśákhâ sakhîyaté ‖ 1 ‖ sá darçataçrîr átithir gṛihé -gṛihe váne-vane çiçriye takvavîr iva | jánaṃ-janaṃ jányo nâti manyate víça â kṣheti viçyò víçaṃ-viçam ‖ 2 ‖ sudáksho dákshaiḥ krátunâsi sukrátur ágne kavíḥ kâvyenâsi viçvavít | vásur vásûnâṃ kshayasi tvám éka íd dyâvâ ca yâni pṛithivî ca púshyataḥ ‖ 3 ‖ prajânánn agne táva yónim ṛitvíyam íḷâyâs padé ghṛitávantam âsadaḥ | â te cikitra uśásâm ivétayo 'repásaḥ sûryasyeva raçmáyaḥ ‖ 4 ‖ táva çríyo varshyàsyeva vidyútaç citrâç cikitra uśásâṃ ná ketávaḥ | yád óshadhîr abhíṣṛishṭo vánâni cá pári svayáṃ cinuśé ánnam âsyè ‖ 5 ‖ 20 ‖

tám óshadhîr dadhire gárbham ṛitvíyaṃ tám âpo agníṃ janayanta mâtáraḥ | tám ít samânáṃ vaninaç ca vîrúdho 'ntárvatîç ca súvate ca viçváhâ ‖ 6 ‖ vâtopadhûta ishitó váçâñ ánu tṛishú yád ánnâ vévishad vitíshṭhase | â te yatante rathyò yáthâ pṛíthak çárdhâṅsy agne ajárâṇi dhákshataḥ ‖ 7 ‖ medhâkârâṃ vidáthasya prasâdhanam agníṃ hótâram paribhûtamam matím | tám íd árbhe haviśhy â samânáṃ ít tám ín mahé vṛiṇate nâñyáṃ tvát ‖ 8 ‖ tvâm íd átra vṛiṇate tvâyávo hótâram agne vidátheshu vedhásaḥ | yád de-

---

91, 1 su-sákhâ sakhi-yaté. 2 ná áti. 3 krátunâ asi. kâvyena asi. pṛithivî *iti*. 4 â asadaḥ. cikitre. iva étayaḥ. sûryasya-iva. 5 varshyàsya-iva. cikitre. 6 antáḥ-vatîḥ. 7 vâta-upadhûtaḥ. 8 medhâ-kârâm. *ít* mahé. ná anyám.

vayánto dádhati práyâṅsi te havíshmanto mánavo vṛiktábarhishaḥ || 9 || távâgne hotrám táva potrám ṛitvíyam táva neshṭrám tvám agnid ṛitâyatáḥ | táva praçâstrám tvám adhvarîyasi brahmâ cási gṛihápatiç ca no dáme || 10 || 21 ||

yás túbhyam agne amṛítâya mártyaḥ samídhâ dâçad utá vâ havíshkṛiti | tásya hótâ bhavasi yâsi dûtyàm úpa brûshe yájasy adhvarîyási || 11 || imâ asmai matáyo vâco asmád âṅ ṛíco gíraḥ sushṭutáyaḥ sám agmata | vasûyávo vásave jâtávedase vṛiddhâsu cid várdhano yâsu câkánat || 12 || imâm pratnâya sushṭutím návîyasîm vocéyam asmâ uçaté çṛiṇótu naḥ | bhûyâ ántarâ hṛidy àsya nispṛíçe jâyéva pátya uçatî suvâsâḥ || 13 || yásminn âçvâsa ṛishabhâsa ukṣháṇo vaçâ meshâ avasṛishṭâsa âhutâḥ | kîlâlapé sómapṛishṭhâya vedháse hṛidâ matím janaye cârum agnáye || 14 || áhâvy agne havír âsyè te srucîva ghṛitám camvîva sómaḥ | vâjasánim rayím asmé suvîram praçastám dhehi yaçásam bṛihántam || 15 || 22 ||

92 (918). jagatî.

Yajnásya vo rathyàm viçpátim viçâm hótâram aktór átithim vibhâvasum | çócañ chúshkâsu háriṇîshu járbhurad vṛishâ ketúr yajató dyâm açâyata || 1 || imám añjaspâm ubháye akṛiṇvata dharmâṇam agním vidáthasya sâdhanam | aktúm ná yahvám ushásaḥ puróhitam tánûnápâtam arushásya niṅsate || 2 || bâḷ asya nîthâ ví paṇéç ca manmahe vayâ asya práhutâ âsur áttave | yadâ ghoráso amṛitatvám âçatâd íj jánasya daívyasya carkiran || 3 || ṛitásya hí prá-

---

91, 10 távâgne etc. = 192, 2. 12 â. 13 asmai. hṛidí asya. jâyéva etc. = 124, 7. 14 vaçâḥ. 15 srucí-iva. camvì-iva. — 92, 1 çúshkâsu. 2 añjaḥ-pâm. 3 bâṭ. âçata ât ít.

sitir dyaúr urú vyáco námo mahy àrámatiḥ pánîyasî | índro mitró váruṇaḥ sám cikitriré 'tho bhágaḥ savitâ pûtádakshasaḥ || 4 || prá rudréṇa yayínâ yanti síndhavas tiró mahîm arámatim dadhanvire | yébhiḥ párijmâ pariyánn urú jráyo ví róruvaj jaṭháre víçvam uksháte || 5 || 23 ||

kráṇâ rudrâ marúto viçvákṛishṭayo diváḥ çyenâso ásurasya nîḷáyaḥ | tébhiç cashṭe váruṇo mitró aryaméndro devébhir arvaçébhir árvaçaḥ || 6 || índre bhújam çaçamânâsa âçata sûro dṛíçîke vṛíshaṇaç ca paúṅsye | prá yé nv àsyârháṇâ tatakshiré yújam vájram nṛishádaneshu kârávaḥ || 7 || sûraç cid â haríto asya rîramad índrâd ấ káç cid bhayate távîyasaḥ | bhîmásya vṛíshṇo jaṭhárâd abhiçváso divé-dive sáhuriḥ stann ábâdhitaḥ || 8 || stómaṃ vo adyá rudrấya çikvase kshayádvîrâya námasâ didishṭana | yébhiḥ çiváḥ svávâñ evayấvabhir diváḥ síshakti sváyaçâ níkâmabhiḥ || 9 || té hí prajấyâ ábharanta ví çrávo bṛíhaspátir vṛishabháḥ sómajâmayaḥ | yajnaír átharvâ prathamó ví dhârayad devấ dákshair bhṛígavaḥ sám cikitrire || 10 || 24 ||

té hí dyấvâpṛithiví bhûriretasâ nárâçáṅsaç cáturaṅgo yamó 'ditiḥ | devás tváshṭâ draviṇodấ ṛibhukshấṇaḥ prá rodasî́ marúto víshṇur arhire || 11 || utá syá na uçíjâm urviyấ kavír áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávîmani | sûryâmấsâ vicárantâ divikshítâ dhiyấ çamîṇahushî asyá bodhatam || 12 || prá naḥ pûshấ caráthaṃ viçvádevyo 'pâṃ nápâd avatu vâyúr ishṭáye | âtmấnaṃ vásyo abhí vấtam arcata tád açvinâ suhavâ yấmani çrutam || 13 || viçấm âsấm ábhayânâm adhikshítaṃ gîrbhír u sváyaçasaṃ gṛiṇîmasi | gnấbhir

---

92, 2 mahî́ arámatiḥ. cikitrire átho *iti*. 5 róruvat. 6 kráṇâḥ rudrấḥ. aryamấ índraḥ. 7 nú asya arháṇâ. nṛi-sádaneshu. 9 svá-yaçâḥ. 10 devấḥ. 11 áditiḥ. rodasî́ *iti*. 12 divi-kshítâ. çaminahushî *iti*.

víçvâbhir áditim anarvánam aktór yúvânaṃ nṛimáṇâ ádhâ pátim || 14 || rébhad átra janúshâ pűrvo áṅgirâ grâvâṇa ûrdhvâ abhí cakshur adhvarám | yébhir víhâyâ ábhavad vicakshaṇáḥ páthaḥ sumékaṃ svádhitir vánanvati || 15 || 25 ||

93 (919). prastârapaṅkti. 2. 3. 13 anushṭubh. 9 aksharaiḥ paṅkti. 11 nyaṅkusâriṇî. 15 purastâdbṛihatî.

Máhi dyâvâpṛithivî bhûtam urvî nárî yahvî ná ródasî sádaṃ naḥ | tébhir naḥ pâtaṃ sáhyasa ebhír naḥ pâtaṃ çûsháṇi || 1 || yajné-yajne sá mártyo devánt saparyati | yáḥ sumnaír dîrghaçrúttama âvívâsaty enân || 2 || víçveshâm irajyavo devánâṃ vár mahâḥ | víçve hí viçvámahaso víçve yajnéshu yajníyâḥ || 3 || té ghâ rájâno amṛítasya mandrâ aryamâ mitró váruṇaḥ párijmâ | kád rudró nṛiṇâṃ stutó marútaḥ pûsháṇo bhágaḥ || 4 || utá no náktam apâṃ vṛishaṇvasû sűryâmâsâ sádanâya sadhanyâ | sácâ yát sâdy eshâm áhir budhnéshu budhnyàḥ || 5 || 26 ||

utá no devâv açvínâ çubhás pátî dhâmabhir mitrâvâruṇâ urushyatâm | mahâḥ sá râyá éshaté 'ti dhánveva duritâ || 6 || utá no rudrâ cin mṛiḷatâm açvínâ víçve devâso ráthaspátir bhágaḥ | ṛibhúr vâja ṛibhukshaṇaḥ párijmâ viçvavedasaḥ || 7 || ṛibhúr ṛibhukshâ ṛibhúr vidható máda á te hárî jûjuvânásya vâjínâ | dushṭáraṃ yásya sáma cid ṛídhag yajnó ná mânushaḥ || 8 || kṛidhí no áhrayo deva savitaḥ sá ca stushe maghónâm | sahó na índro váhnibhir ny èshâṃ carshaṇînâṃ cakráṃ raçmíṃ ná yoyuve || 9 || aíshu dyâvâpṛithivî dhâtam mahád asmé vîréshu viçvácarshaṇi çrá-

---

92, 14 nṛi-mánâḥ ádha. 15 áṅgirâḥ. — 93, 1 dyâvâpṛithivî-urvî-nárî-yahvî-ródasî *iti*. 4 gha. 5 sa-dhanyâ. 6 mitrâváruṇau. á îshate áti dhánva-iva. 7 cit. ráthaḥpátiḥ. 9 kṛidhí. sahó *iti*. ní eshâm. 10 á eshu.

vaḥ | prikshám vấjasya sấtáye prikshám rấyótá turváṇe ‖ 10 ‖ 27 ‖

etấṃ çáṅsam indrâsmayúsh ṭvấṃ kŭcit sántaṃ sahasâvann abhíshṭaye sádâ pâhy abhíshṭaye | medátâṃ vedátâ vaso ‖ 11 ‖ etám me stómaṃ tanấ ná sŭrye dyutádyâmânaṃ vâvṛidhanta nṛiṇấm | saṃvánananaṃ nấçvyaṃ táshṭevấnapacyutam ‖ 12 ‖ vâvárta yéshâṃ rấyấ yuktaíshâṃ hiraṇyáyî | nemádhitâ ná paúṅsyâ vṛítheva vishṭấntâ ‖ 13 ‖ prá tád duhçíme pṛíthavâne vené prá râmé vocam ásure maghávatsu | yé yuktvấya páñca çatấsmayú pathấ viçrávy eshâm ‖ 14 ‖ ádhîn nv átra saptatíṃ ca saptá ca | sadyó didishṭa tấnvaḥ sadyó didishṭa pârthyáḥ sadyó didishṭa mâyavấḥ ‖ 15 ‖ 28 ‖

91 (920). jagatî. 5. 7. 14 trishṭubh.

Praíté vadantu prá vayấṃ vadâma grấvabhyo vấcaṃ vadatâ vádadbhyaḥ | yád adrayaḥ parvatâḥ sâkám âçávaḥ çlókaṃ ghósham bhárathéndrâya sómínaḥ ‖ 1 ‖ eté vadanti çatávat sahásravad abhí krandanti háritebhir âsábhiḥ | vishṭvî grấvâṇaḥ sukṛítaḥ sukṛityáyâ hótuç cit pŭrve havirádyam âçata ‖ 2 ‖ eté vadanty ávidann anấ mádhu ny ŭñkhayante ádhi pakvá ấmishi | vṛikshásya çấkhâm aruṇásya bápsatas té sŭbharvâ vṛishabhấḥ prém arâvishuḥ ‖ 3 ‖ bṛihád vadanti madiréṇa mandínéndraṃ króçanto 'vidann anấ mádhu | saṃrábhyâ dhîrâḥ svásṛibhir anartishur âghosháyantaḥ pṛithivîm upabdíbhiḥ ‖ 4 ‖ suparṇấ vấcam

---

93, 10 râyấ utá. 11 indra asma-yúḥ tvám kŭ-cit. 12 dyutát -yâmânam vavṛidhanta. ná áçvyam táshṭâ-iva ánapa-cyutam. 13 vavárta. yuktấ eshâm. vṛithâ-iva vishṭá-antâ. 14 çatấ asma-yú. vi-çrávi. 15 ádhi ít nú. — 94, 1 prá eté. vadata. bháratha índrâya. 2 haviḥ -ádyam. 3 ní ŭñkhayante. pakvé. sŭbharvâḥ. prá îm. 4 mandínâ índram. sam-rábhya. 5 su-parṇấḥ.

akratópa dyávy âkharé kṛíshṇâ ishirâ anartishuḥ | nyàñ ní yanty úparasya nishkṛitám purú réto dadhire sûryaçvítaḥ || 5 || 29 ||

ugrấ iva praváhantaḥ samấyamuḥ sâkáṃ yuktấ vṛíshaṇo bíbhrato dhúraḥ | yác chvasánto jagrasânấ árâvishuḥ çṛiṇvá eshâm prothátho árvatâm iva || 6 || dáçâvanibhyo dáçakakshyebhyo dáçayoktrebhyo dáçayojanebhyaḥ | dáçâbhîçubhyo arcatâjárebhyo dáça dhúro dáça yuktấ váhadbhyaḥ || 7 || té ádrayo dáçayantrâsa âçávas téshâm âdhấnam páry eti haryatám | tá û sutásya somyásyấndhaso 'ṅçóḥ pîyûsham prathamásya bhejire || 8 || té somấdo hárî índrasya niṅsate 'ṅçúṃ duhánto ádhy âsate gávi | tébhir dugdhám papivấnt somyám mádhv índro vardhate práthate vṛishâyáte || 9 || vṛíshâ vo aṅçúr ná kílâ rishâthanéḷâvantaḥ sádam ít sthanấçitâḥ | raivatyéva máhasâ cáravaḥ sthana yásya grâvấno ájushadhvam adhvarám || 10 || 30 ||

tṛidilấ átṛidilâso ádrayo 'çramaṇấ áçrithitâ ámṛityavaḥ | anâturấ ajárâḥ sthấmavishṇavaḥ supîváso átṛishitâ átṛishṇajaḥ || 11 || dhruvấ evá vaḥ pitáro yugé-yuge kshémakâmâsaḥ sádaso ná yuñjate | ajuryấso harishấco harídrava ā́ dyấṃ ráveṇa pṛithivî́ṃ açuçravuḥ || 12 || tád íd vadanty ádrayo vimócane yấmann añjaspấ iva ghéd upabdíbhiḥ | vápanto bî́jam iva dhânyâkṛítaḥ pṛiñcánti sómaṃ ná minanti bápsataḥ || 13 || suté adhvaré ádhi vấcam akratấ kṛî-

---

94, 5 akrata úpa. nyàk. purú. 6 sam-ấyamuḥ. yuktấḥ. yát çvasántaḥ. çṛiṇvé. 7 arcata ajárebhyaḥ. yuktấḥ. 8 té ûṃ *iti*. somyásya ándhasaḥ. 9 soma-ádaḥ hárî *iti*. vṛisha-yáte. 10 kíla rishâthana íḷâ-vantaḥ. sthana ấçitâḥ raivatyấ-iva. 11 stha ámavishṇavaḥ. 12 hari-sấcaḥ. 13 gha ít. dhânya-kṛítaḥ. 14 akrata ấ.

ḷáyo ná mâtáraṃ tudántaḥ | ví shú muñcâ sushuvúsho manîshâṃ ví vartantâm ádrayaç cáyamânâḥ || 14 || 31 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

95 (921). trishṭubh.

Hayé jáye mánasâ tíshṭha ghore vácâṅsi miçrấ kṛiṇavâvahai nú | ná nau mántrâ ánuditâsa eté máyas karan páratare canâhan || 1 || kím etấ vâcấ kṛiṇavâ távâhám prấkramisham ushásâm agriyéva | púrûravaḥ púnar ástam párehi durâpanấ vấta ivâhám asmi || 2 || íshur ná çriyá ishudhér asanấ goshấḥ çatasấ ná ráṅhiḥ | avîre krátau ví davidyutan nórâ ná mâyúṃ citayanta dhúnayaḥ || 3 || sấ vásu dádhatî çváçurâya váya úsho yádi váshṭy ántigṛihât | ástaṃ nanakshe yásmiñ câkán dívâ náktaṃ çnathitấ vaitaséna || 4 || tríḥ sma mấhnaḥ çnathayo vaitasénotá sma mé 'vyatyai pṛiṇâsi | púrûravó 'nu te kétam âyaṃ rā́jâ me vîra tanvàs tád âsîḥ || 5 || 1 ||

yấ sujûrṇíḥ çréṇiḥ sumnáâpir hradécakshur ná granthínî caraṇyúḥ | tấ añjáyo 'ruṇáyo ná sasruḥ çriyé gấvo ná dhenávo 'navanta || 6 || sám asmiñ jáyamâna âsata gnấ utém avardhan nadyàḥ svágûrtâḥ | mahé yát tvâ purûravo ráṇâyấvardhayan dasyuhátyâya devấḥ || 7 || sácâ yád âsu jáhatîshv átkam ámânushîshu mā́nusho nishéve | ápa sma mát tarásantî ná bhujyús tấ atrasan rathaspṛíço nấçvâḥ || 8 || yád âsu márto amṛítâsu nispṛík sáṃ kshoṇî́bhiḥ krátubhir ná pṛiṅkté | tấ âtáyo ná tanvàḥ çumbhata svấ áçvâso ná

94, 14 sú muñca susu-vúshaḥ. — 95, 1 caná áhan. 2 kṛiṇava táva ahám prá akramisham. agriyấ-iva. párâ ihi. duḥ-âpanấ. iva ahám. 3 çriyé. go-sấḥ çata-sấḥ. davidyutat ná úrâ. 5 mâ áhnaḥ. vaitaséna utá. me ávyatyai. púrûravaḥ ánu. 6 sumné-âpiḥ hradé-cakshuḥ. 7 jáyamâne. utá îm. ráṇâya ávardhayan. 8 ni-séve. ná áçvâḥ.

kṛîḷáyo dándaçânâḥ || 9 || vidyún ná yấ pátantî dávidyod bhárantî me ápyâ kấmyâni | jánishṭo apó náryaḥ sújâtaḥ prórváçî tirata dîrghám ấyuḥ || 10 || 2 ||

jajnishá itthấ gopîthyâya hí dadhấtha tát purûravo ma ójaḥ | áçâsaṃ tvâ vidúshî sásminn áhan ná ma ấçṛiṇoḥ kím abhúg vadâsi || 11 || kadấ sûnúḥ pitáraṃ jâtá ichâc cakrán nấçru vartayad vijânán | kó dámpatî sámanasâ ví yûyod ádha yád agníḥ çváçureshu dîdayat || 12 || práti bravâṇi vartáyate áçru cakrán ná krandad âdhyè çiçvấyai | prá tát te hinavâ yát te asmé párehy ástaṃ nahí mûra mấpaḥ || 13 || sudevó adyá prapáted ánâvṛit parâvátam paramấṃ gántavấ u | ádhâ çáyîta nírṛiter upásthé 'dhainaṃ vṛikâ rabhasấsa adyúḥ || 14 || púrûravo mấ mṛithâ mấ prá papto mấ tvâ vṛikâso áçivâsa u kshan | ná vai straiṇâni sakhyấni santi sâlâvṛikấṇâṃ hṛidayâny etấ || 15 || 3 ||

yád vírûpấcaram mártyeshv ávasaṃ rấtrîḥ çarádaç cátasraḥ | ghṛitásya stokáṃ sakṛíd áhna âçnâṃ tấd evédáṃ tâtṛipâṇấ carâmi || 16 || antarikshaprấṃ rájaso vimấnîm úpa çikshâmy urváçîṃ vásishṭhaḥ | úpa tvâ rấtiḥ sukṛitásya tishṭhân ní vartasva hṛidayaṃ tapyate me || 17 || íti tvâ devấ imá âhur aiḷa yáthem etád bhávasi mṛityúbandhuḥ | prajấ te devấn havíshâ yajâti svargá u tvám ápi mâdayâse || 18 || 4 ||

96 (922). jagatî. 12. 13 trishṭubh.

Prá te mahé vidáthe çaṅsisham hárî prá te vanve vanúsho haryatám mádam | ghṛitáṃ ná yó háribhiç cấru

---

95, 10 vi-dyút. jánishṭo *iti*. prá urváçî. 11 jajnishé. me ójaḥ. me ấ açṛiṇoḥ. 12 ichât. ná áçru. 13 â-dhyè. hinava. párâ ihi. mâ ấpaḥ. 14 gántavaí. ádha. upá-sthe ádha enam vṛikâḥ. 15 mṛithâḥ. 16 vírûpâ ácaram. evá idám tatṛipâṇấ. 17 tíshṭhât. 18 imé. yáthâ îm. svaḥ-gé.

sécata ấ tvâ viçantu hárivarpasaṃ gíraḥ ‖ 1 ‖ háriṃ hí yónim abhí yé samásvaran hinvánto hárî divyáṃ yáthâ sádaḥ | ấ yám pṛiṇánti háribhir ná dhenáva índrâya çûshám hárivantam arcata ‖ 2 ‖ só asya vájro hárito yá âyasó hárir níkâmo hárir ấ gábhastyoḥ | dyumnî suçipró hárimanyusâyaka índre ní rûpấ háritâ mimikshire ‖ 3 ‖ diví ná ketúr ádhi dhâyi haryató vivyácad vájro hárito ná ráṅhyâ | tudád áhiṃ háriçipro yá âyasáḥ sahásraçokâ abhavad dharimbharáḥ ‖ 4 ‖ tvám-tvam aharyathâ úpastutaḥ pûrvebhir indra harikeça yájvabhiḥ | tváṃ haryasi táva víçvam ukthyàm ásâmi rấdho harijâta haryatám ‖ 5 ‖ 5 ‖

tấ vajríṇam mandínaṃ stómyam máda índraṃ ráthe vahato haryatấ hárî | purûṇy asmai sávanâni háryata índrâya sómâ hárayo dadhanvire ‖ 6 ‖ áraṃ kấmâya hárayo dadhanvire sthirấya hinvan hárayo hárî turấ | árvadbhir yó háribhir jósham ῑyate só asya kấmaṃ hárivantam ânaçe ‖ 7 ‖ háriçmaçârur hárikeça âyasás turaspéye yó haripấ ávardhata | árvadbhir yó háribhir vâjínîvasur áti víçvâ duritấ pấrishad dhárî ‖ 8 ‖ srúveva yásya háriṇî vipetátuḥ çípre vấjâya háriṇî dávidhvataḥ | prá yát kṛité camasé mármṛijad dhárî pîtvấ mádasya haryatásyấndhasaḥ ‖ 9 ‖ utá sma sádma haryatásya pastyòr átyo ná vấjaṃ hárivâñ acikradat | mahî cid dhí dhisháṇấharyad ójasâ bṛihád váyo dadhishe haryatáç cid ấ ‖ 10 ‖ 6 ‖

ấ ródasî háryamâṇo mahitvấ návyaṃ-navyaṃ haryasi mánma nú priyám | prá pastyàm asura haryatáṃ gór âvîsh kṛidhi háraye sûryâya ‖ 11 ‖ ấ tvâ haryántam prayújo já-

---

96, 1 sécate. 3 hárimanyu-sâyakaḥ. 4 harim-bharáḥ. 6 máde. háryate. sómâḥ. 8 turaḥ-péye. hárî *iti*. 9 srúvâ-iva. háriṇî *iti*. -çípre *iti*. háriṇî *iti*. hárî *iti*. haryatásya ándhasaḥ. 10 hí dhisháṇâ áharyat.

nânâṃ ráthe vahantu hárigipram indra | píbâ yáthâ prátibhṛitasya mádhvo háryan yajnáṃ sadhamā́de dáçoṇim || 12 || ápâḥ pū́rveshâṃ harivaḥ sutā́nâm átho idáṃ sávanaṃ kévalaṃ te | mamaddhí sómam mádhumantam indra satrā́ vṛishañ jaṭhára ā́ vṛishasva || 13 || 7 ||

97 (923). anushṭubh.

Yā́ óshadhîḥ pū́rvâ jātā́ devébhyas triyugám purā́ | mánai nú babhrūṇâṃ ahám çatáṃ dhā́mâni saptá ca || 1 || çatáṃ vo amba dhā́mâni sahásram utá vo rúhaḥ | ádhâ çatakratvo yûyám imám me agadáṃ kṛita || 2 || óshadhîḥ práti modadhvam púshpavatîḥ prasūvarîḥ | áçvâ iva sajítvarîr vîrúdhaḥ pârayishṇvàḥ || 3 || óshadhîr íti mâtaras tád vo devîr úpa bruve | sanéyam áçvaṃ gā́ṃ vā́sa âtmā́naṃ táva pûrusha || 4 || açvatthé vo nishádanam parṇé vo vasatísh kṛitā́ | gobhā́ja ít kílâsatha yát sanávatha pū́rusham || 5 || 8 ||

yátraúshadhîḥ samágmata rā́jânaḥ sámitâv iva | víprah sá ucyate bhishág rakshohā́mîvacātanaḥ || 6 || açvâvatîṃ somâvatîm ûrjáyantîm údojasam | ā́vitsi sárvâ óshadhîr asmā́ arishṭátâtaye || 7 || úc chúshmâ óshadhînâṃ gā́vo goshṭhā́d iverate | dhánaṃ sanishyántînâm âtmā́naṃ táva pûrusha || 8 || íshkṛitir nā́ma vo mâtā́tho yûyáṃ stha níshkṛitîḥ | sîrā́ḥ patatriṇîḥ sthana yád âmáyati níshkṛitha || 9 || áti víçvâḥ parishṭhā́ḥ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhîḥ prā́cucyavur yát kíṃ ca tanvò rápaḥ || 10 || 9 ||

96, 12 píba. dáça-oṇim. 13 átho *iti*. jaṭhára. — 97, 1 pū́rvâḥ jātā́ḥ. 2 ádha. 4 purusha. 5 ni-sádanam. vasatíḥ. kíla asatha. púrusham. 6 yátra óshadhîḥ. rakshaḥ-hā́ amîva-cā́tanaḥ. 7 açva-vatîm. út-ojasam. ā́ avitsi. asmaí. 8 út çúshmâḥ. gosthā́t-iva îrate. purusha. 9 mātā́ átho *iti*. 10 prá acucyavuḥ.

yád imấ vâjáyann ahám óshadhîr hásta âdadhé | âtmấ yákshmasya naçyati purấ jîvagṛíbho yathâ || 11 || yásyaushadhîḥ prasárpathāñgam-aṅgam párush-paruḥ | táto yákshmaṃ ví bâdhadhva ugró madhyamaçîr iva || 12 || sâkáṃ yakshma prá pata cấsheṇa kikidîvínâ | sâkáṃ vấtasya dhrấjyâ sâkáṃ naçya nihấkayâ || 13 || anyấ vo anyấm avatv anyấnyásyâ úpâvata | tấḥ sárvâḥ saṃvidânấ idám me prấvatâ vácaḥ || 14 || yấḥ phalínîr yấ aphalấ apushpấ yấç ca pushpíṇîḥ | bṛíhaspátiprasûtâs tấ no muñcantv áṅhasaḥ || 15 || 10 ||

muñcántu mâ çapathyâd átho varuṇyâd utá | átho yamásya pádbîçât sárvasmâd devakilbishất || 16 || avapátantîr avadan divá óshadhayas pári | yáṃ jîvám açnávâmahai ná sá rishyâti pûrushaḥ || 17 || yấ óshadhîḥ sómarâjnîr bahvîḥ çatávicakshaṇâḥ | tấsâṃ tvám asy uttamấraṃ kấmâya çáṃ hṛidé || 18 || yấ óshadhîḥ sómarâjnîr víshṭhitâḥ pṛithivîm ánu | bṛíhaspátiprasûtâ asyaí sáṃ datta vîryàm || 19 || mấ vo rishat khanitấ yásmai câháṃ khánâmi vaḥ | dvipác cátushpad asmấkaṃ sárvam astv anâturám || 20 || yấç cedám upaçṛiṇvánti yấç ca dûrám párâgatâḥ | sárvâḥ saṃgátya vîrudho 'syaí sáṃ datta vîryàm || 21 || óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rấjnâ | yásmai kṛiṇóti brâhmaṇás táṃ râjan pârayâmasi || 22 || tvám uttamấsy oshadhe táva vṛikshấ úpastayaḥ | úpastir astu sò 'smấkaṃ yó asmấñ abhidấsati || 23 || 11 ||

97, 11 imấḥ. háste. 12 yásya oshadhîḥ pra-sárpatha áñgam -aṅgam. *bâdhadhve. 13 ni-hấkayâ. 14 anyấ anyásyâḥ úpa avata. prá avata. 15 apushpấḥ. tấḥ. 16 átho *iti*. 17 púrushaḥ. 18 ut-tamấ áram. 20 ca ahám. dvi-pát. 21 ca idám. 23 ut -tamấ asi. sáḥ asmấkam.

98 (924). trishṭubh.

Bṛíhaspate práti me devátâm ihi mitró vâ yád váruṇo vâsi pûshẫ | âdityaír vâ yád vásubhir marútvânt sá parjányaṃ çáṃtanave vṛishâya || 1 || ẫ devó dûtó ajiráç cikitvẫn tvád devâpe abhí mẫm agachat | pratîcînáḥ práti mẫm ẫ vavṛitsva dádhâmi te dyumátîṃ vẫcam âsán || 2 || asmé dhehi dyumátîṃ vẫcam âsán bṛíhaspate anamîvẫm ishirẫm | yáyâ vṛishṭíṃ çáṃtanave vánâva divó drapsó mádhumâñ ẫ viveça || 3 || ẫ no drapsẫ mádhumanto viçantv índra dehy ádhirathaṃ sahásram | ní shîda hotrám ṛituthẫ yajasva devẫn devâpe havíshâ saparya || 4 || ârshṭishenó hotrám ṛíshir nishî́dan devẫpir devasumatíṃ cikitvẫn | sá úttarasmâd ádharaṃ samudrám apó divyẫ asṛijad varshyẫ abhí || 5 || asmínt samudré ádhy úttarasminn ẫpo devébhir nívṛitâ atishṭhan | tẫ adravann ârshṭisheṇéna sṛishṭẫ devẫpinâ préshitâ mṛikshíṇîshu || 6 || 12 ||

yád devẫpiḥ çáṃtanave puróhito hotrẫya vṛitáḥ kṛipáyann ádîdhet | devaçrútam vṛishṭivániṃ rárâṇo bṛíhaspátir vẫcam asmâ ayachat || 7 || yáṃ tvâ devẫpiḥ çuçucánó agna ârshṭisheṇó manushyàḥ samîdhé | víçvebhir devaír anumadyámânaḥ prá parjányam îrayâ vṛishṭimántam || 8 || tvẫm pû́rva ṛíshayo gîrbhír âyan tvẫm adhvaréshu puruhûta víçve | sahásrâṇy ádhirathâny asmé ẫ no yajnáṃ rohidaçvópa yâhi || 9 || etấny agne navatír náva tvé ẫhutâny ádhirathâ sahásrâ | tébhir vardhasva tanvàḥ çûra pûrvî́r divó no vṛishṭím ishitó rirîhi || 10 || etấny agne navatíṃ sahásrâ sám prá yacha vṛíshṇa índrâya bhâgám | vidvẫn pathá ṛi-

---

98, 1 vâ ási. çám-tanave vṛishaya. 2 deva-âpe. 4 drapsẫḥ. dehí. 6 sṛishṭẫḥ devá-âpinâ prá-ishitâḥ. 7 asmai. 8 agne. îraya. 9 pû́rve. asmé *iti*. rohit-açva úpa. 10 tvé *iti*. 11 vṛíshṇe.

tuçó devayấnân ápy aulânáṃ diví devéshu dhehi ‖ 11 ‖ ágne bấdhasva ví mṛídho ví durgáhấpấmîvâm ápa rákshâṅsi sedha | asmất samudrấd bṛiható divó no 'pấm bhûmấnam úpa naḥ sṛijehá ‖ 12 ‖ 13 ‖

99 (925). trishṭubh.

Kấṃ naç citrám ishaṇyasi cikitvấn pṛithugmấnaṃ vâçrấṃ vâvṛidhádhyai | kát tásya dấtu çávaso vyùshṭau tákshad vájraṃ vṛitratúram ápinvat ‖ 1 ‖ sá hí dyutấ vidyútâ véti sấma pṛithúṃ yónim asuratvấ sasâda | sá sánîḷebhiḥ prasahânó asya bhrấtur ná ṛité saptáthasya mâyấḥ ‖ 2 ‖ sá vấjaṃ yấtâpadushpadâ yánt svàrshâtâ pári shadat sanishyán | anarvấ yác chatádurasya védo ghnáñ chiçnádevân abhí várpasâ bhût ‖ 3 ‖ sá yahvyò 'vánîr góshv árvấ juhoti pradhanyâsu sásriḥ | apấdo yátra yújyâso 'rathấ droṇyàçvâsa îrate ghṛitáṃ vấḥ ‖ 4 ‖ sá rudrébhir áçastavâra ṛíbhvâ hitvî gáyam âréavadya ấgât | vamrásya manye mithunấ vívavrî ánnam abhîtyârodayan mushâyán ‖ 5 ‖ sá íd dấsaṃ tuvîrávam pátir dán shaḷakshấṃ triçîrshấṇaṃ damanyat | asyá tritó nv ójasâ vṛidhânó vipấ varâhám áyoagrayâ han ‖ 6 ‖ 14 ‖

sá drúhvaṇe mánusha ûrdhvasânấ ấ sâvishad arçasânấya çárum | sá nṛítamo náhusho 'smát súJâtaḥ púro 'bhinad árhan dasyuhátye ‖ 7 ‖ só abhríyo ná yávasa udanyán kshấyâya gâtúṃ vidán no asmé | úpa yát sîdad índuṃ çárîraiḥ çyenó 'yopâshṭir hanti dásyûn ‖ 8 ‖ sá vrấdhataḥ ça-

---

98, 12 duḥ-gáhâ ápa ámîvâm. sṛija ihá. — 99, 2 asura-tvấ ấ. ná. 3 yấtâ ápaduḥ-padâ. svàḥ-sâtâ. yát çatá-durasya. ghnán çiçná-devân. 4 árvâ ấ. arathấḥ. droṇí-açvâsaḥ. 5 ấ agât. vívavrî *iti* ví-vavrî. abhi-ítya arodayat. 6 tuvi-rávam. shaṭ-akshám. nú. 7 mánushe. 8 yávase. vidát. áyaḥ-apâshṭiḥ.

vasânébhir asya kútsâya çúshṇam kṛipáṇe párâdat | ayáṃ kavím anayac chasyámânam átkam yó asya sánitotá nṛiṇấm ‖ 9 ‖ ayáṃ daçasyán náryebhir asya dasmó devébhir váruṇo ná mâyí | ayáṃ kaníṇa ṛitupấ avedy ámimîtârárum yáç cátushpât ‖ 10 ‖ asyá stómebhir auçijá ṛijíçvâ vrajáṃ darayad vṛishabhéṇa píproḥ | sútvâ yád yajató dîdáyad gír̥ḥ púra iyânó abhí várpasâ bhúṭ ‖ 11 ‖ evấ mahó asura vaksháthâya vamrakáḥ paḍbhír úpa sarpad índram | sá iyânáḥ karati svastím asmâ ísham úrjaṃ sukshitíṃ víçvam ấbhâḥ ‖ 12 ‖ 15 ‖

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

100 (926). jagatî. 12 trishṭubh.

Índra dṛíhya maghavan tvấvad íd bhujá ihá stutáḥ sutapấ bodhi no vṛidhé | devébhir naḥ savitấ prấvatu çrutám ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 1 ‖ bhárâya sú bharata bhâgám ṛitvíyam prá vâyáve çucipé krandádishṭaye | gaurásya yáḥ páyasaḥ pîtím ânaçá ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 2 ‖ ấ no deváḥ savitấ sâvishad váya ṛijûyaté yájamânâya sunvaté | yáthâ devấn pratibhūshema pâkavád ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 3 ‖ índro asmé sumánâ astu viçváhâ rấjâ sómaḥ suvitásyấdhy etu naḥ | yáthâ-yathâ mitrádhitâni saṃdadhúr ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 4 ‖ índra ukthéna çávasâ párur dadhe bṛíhaspate pratarîtấsy áyushaḥ | yajnó mánuḥ prámatir naḥ pitấ hí kam ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 5 ‖ índrasya nú súkṛitaṃ daívyaṃ sáho 'gnír gṛihé jaritấ médhiraḥ kavíḥ | yajnáç ca

---

99, 9 párâ adât. anayat çasyámânam. sánitâ utá. 10 ámimîta arárum. 12 evá. asmai. ísham etc. = 846, 10. — 100, 1 bhujé. suta-pấḥ. prá avatu. 2 krandát-ishṭaye. ânaçé. 3 ṛiju-yaté. 4 suvitásya ádhi. 5 pra-tarîtấ asi.

bhûd vidáthe cārūr ántama ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 6 ‖ 16 ‖

ná vo gúhâ cakṛima bhū́ri dushkṛitā́m nā́vishṭyaṃ vasavo devahéḷanam | mā́kir no devâ ánṛitasya várpasa ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 7 ‖ ápā́mîvâṃ savitā́ sâvishan nyàg várîya íd ápa sedhantv ádrayaḥ | grā́vâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 8 ‖ ûrdhvó grā́vâ vasavo 'stu sotári víçvâ dvéshâṅsi sanutár yuyota | sá no devā́ḥ savitā́ pāyúr ī́dya ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 9 ‖ ū́rjaṃ gâvo yávase pī́vo attana ṛitásya yā́ḥ sádane kóçe aṅgdhvé | tanū́r evá tanvò astu bheshajám ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 10 ‖ kratuprā́vâ jaritā́ çáçvatâm áva índra íd bhadrā́ prámatiḥ sutā́vatâm | pūrṇám ū́dhar divyáṃ yásya siktáya ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 11 ‖ citrás te bhānúḥ kratuprā́ abhishṭíḥ sánti sprídho jaraṇiprā́ ádhṛishṭâḥ | rájishṭhayâ rájyâ paçvá ā́ gós tū́tûrshati páry ágraṃ duvasyúḥ ‖ 12 ‖ 17 ‖

101 (927). trishṭubh. 4. 6 gâyatrî. 5 bṛihatî. 9. 12 jagatî.

Úd budhyadhvaṃ sámanasaḥ sakhâyaḥ sám agníṃ indhvam bahávaḥ sánîḷâḥ | dadhikrā́m agníṃ ushásaṃ ca devī́m índrâvató 'vase ní hvaye vaḥ ‖ 1 ‖ mandrā́ kṛiṇudhvaṃ dhíya ā́ tanudhvaṃ nā́vam aritrapáraṇîṃ kṛiṇudhvam | íshkṛiṇudhvam ā́yudhā́raṃ kṛiṇudhvam prā́ñcaṃ yajnám prá ṇayatâ sakhâyaḥ ‖ 2 ‖ yunákta sī́râ ví yugā́ tanudhvaṃ kṛité yónau vapatehá bī́jam | girā́ ca çrushṭíḥ sábharâ ásan no nédîya ít sṛiṇyàḥ pakvám éyât ‖ 3 ‖ sī́râ yuñjanti ka-

---

100, 7 ná âvī́ḥ-tyam. 8 ápa ámîvâm. sâvishat. grā́vâ — bṛihád = 890, 15. 10 attana. 11 kratu-prā́vâ. siktáye. — **101**, 1 índra -vataḥ ávase. 2 ā́yudhâ áram. nayata. 3 vapata ihá. sá-bharâḥ ásat. ā́ iyât.

váyo yugā ví tanvate pṛithak | dhīrâ devéshu sumnayā || 4 || nír âhâvān kṛiṇotana sám varatrā dadhâtana | siñcā-mahâ avatám udríṇaṃ vayáṃ sushékam ánupakshitam || 5 || íshkṛitâhâvam avatáṃ suvaratráṃ sushecanám | udríṇaṃ siñce ákshitam || 6 || 18 ||

prîṇîtāçvân hitáṃ jayâtha svastivāhaṃ rátham ít kṛiṇudhvam | dróṇâhâvam avatám áçmacakram áṅsatrakoçaṃ siñcatâ nṛipāṇam || 7 || vrajáṃ kṛiṇudhvaṃ sá hí vo nṛipāṇo várma sîvyadhvam bahulā pṛithūni | púraḥ kṛiṇudhvam āyasîr ádhṛishṭâ mā vaḥ susroc camasó dṛiṃhatâ tám || 8 || ā vo dhíyaṃ yajníyâṃ varta ûtáye dévâ devīṃ yajatāṃ yajníyâm ihá | sā no duhîyad yávaseva gatvī sahásradhârâ páyasâ mahī gaúḥ || 9 || ā tū shiñca hárim îṃ dróra upásthe vāçîbhis takshatâçmanmáyîbhiḥ | pári shvajadhvaṃ dáça kakshyâbhir ubhé dhúrau práti váhniṃ yunakta || 10 || ubhé dhúrau váhnir âpíbdamâno 'ntár yóneva carati dvijāniḥ | vánaspátiṃ vána āsthâpayadhvaṃ ní shū dadhidhvam ákhananta útsam || 11 || kápṛin naraḥ kapṛithám úd dadhâtana codáyata khudáta vājasâtaye | nishṭigryàḥ putrám ā cyâvayotáya índraṃ sabādha ihá sómapîtaye || 12 || 19 ||

102 (928). trishṭubh. 1. 3. 12 bṛihatī.

Prá te rátham mithûkṛítam índro 'vatu dhṛishṇuyā | asmínn âjaú puruhûta çravāyye dhanabhakshéshu no 'va || 1 || út sma vāto vahati vāso 'syâ ádhiratham yád ájayat sahásram | rathīr abhûn mudgalānî gávishṭau bhāre kṛitáṃ

101, 4 dhīrāḥ. 5 varatrāḥ. siñcāmahai. su-sékam. 6 íshkṛita-âhâvam. su-secanám. 7 prîṇîtá āçvân. dróṇa-âhâvam. siñcata nṛi-pānam. 8 ádhṛishṭâḥ. susrot. dṛiṃhata. 9 varte. dévāḥ. sā no — gaúḥ = 337, 5. 10 tú siñca. takshata açman-máyîbhiḥ. svajadhvam. 11 yónâ-iva. váne ā asthâpayadhvam. sú. 12 kápṛit. nishṭigryàḥ. cyavaya ûtáye. — 102, 1 mithu-kṛítam. 2 abhût. gó-ishṭau.

vy àced indrasenā́ || 2 || antár yacha jíghâṅsato vájram indrâbhidā́sataḥ | dā́sasya vâ maghavann ā́ryasya vâ sanutár yavayâ vadhám || 3 || udnó hradám apibaj járhṛishâṇaḥ kū́ṭaṃ sma tṛiṅhád abhímâtim eti | prá mushkábhâraḥ çráva ichámâno 'jirám bâhū́ abharat síshâsan || 4 || ny àkrandayann upayánta enam ámehayan vṛishabhám mádhya âjéḥ | téna sū́bharvaṃ çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pradháne jigâya || 5 || kakárdave vṛishabhó yuktá âsîd ávâvacît sā́rathir asya keçī́ | dúdher yuktásya drávataḥ sahā́nasa ṛichánti shmâ nishpádo mudgalā́nîm || 6 || 20 ||

utá pradhím úd ahann asya vidvā́n úpâyunag váṅsagam átra çíkshan | índra úd âvat pátim ághnyânâm áraṅhata pádyâbhiḥ kakúdmân || 7 || çunám ashṭrâvy àcarat kapardī́ varatrā́yâṃ dā́rv ânáhyamânaḥ | nṛimṇā́ni kṛiṇván baháve jánâya gā́ḥ paspaçânás távishîr adhatta || 8 || imáṃ tám paçya vṛishabhásya yúñjaṃ kā́shṭhâyâ mádhye drughaṇáṃ çáyânam | yéna jigā́ya çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pṛitanā́jyeshu || 9 || âré aghā́ kó nv ìtthā́ dadarça yáṃ yuñjánti tám v ā́ sthâpayanti | nā́smai tṛíṇaṃ nódakám ā́ bharanty úttaro dhuró vahati pradédiçat || 10 || parivṛiktéva pativídyam ânaṭ pī́pyânâ kū́cakreṇeva siñcán | eshaishyā́ cid rathyā́ jayema sumaṅgálaṃ sínavad astu sâtám || 11 || tváṃ víçvasya jágataç cákshur indrâsi cákshushaḥ | vṛíshâ yád âjíṃ vṛíshaṇâ síshâsasi codáyan vádhriṇâ yujā́ || 12 || 21 ||

102, 2 ví acet. 3 indra abhi-dā́sataḥ. yavaya. 4 apibat. bâhū́ *iti*. 5 ní akrandayan. mádhye. sū́bharvam. 6 sahá ánasâ. sma niḥ-pádaḥ. 7 úpa ayunak. 8 ashṭrâ-vī́ acarat. 9 kā́shṭhâyâḥ. dru-ghanám. 10 nú itthā́. ná asmai. ná udakám. 11 parivṛiktā́-iva. kū́cakreṇa-iva. esha-eshyā́. 12 indra asi.

103 (929). trishṭubh. 13 anushṭubh.

Âçúḥ çíçâno vṛishabhó ná bhîmó ghanâghanáḥ kshóbhaṇaç carshaṇînâm̃ | saṃkrándano 'nimishá ekavîráḥ çatám̃ sénâ ajayat sâkám índraḥ ‖ 1 ‖ saṃkrándanenânimishéṇa jishṇúnâ yutkâréṇa duçcyavanéna dhṛishṇúnâ | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshuhastena vṛíshṇâ ‖ 2 ‖ sá íshuhastaiḥ sá nishaṅgíbhir vaçî sáṃsrashṭâ sá yúdha índro gaṇéna | saṃsṛishṭajít somapâ bâhuçardhy ùgrádhanvâ prátihitâbhir ástâ ‖ 3 ‖ bṛíhaspate pári dîyâ ráthena rakshohâm̃mítrâñ apabẫdhamânaḥ | prabhañjánt sénâḥ pramṛiṇó yudhẫ jáyann asmẫkam edhy avitẫ ráthânâm ‖ 4 ‖ balavijnâyáḥ sthávirah práyîraḥ sáhasvân vâjî̃ sáhamâna ugráḥ | abhívîro abhísatvâ sahojẫ jaítram indra rátham ẫ tishṭha govít ‖ 5 ‖ gotrabhídaṃ govídaṃ vájrabâhuṃ jáyantam ájma pramṛiṇántam ójasâ | imáṃ sajâtâ ánu vîrayadhvam índraṃ sakhâyo ánu sáṃ rabbadhvam ‖ 6 ‖ 22 ‖

abhí gotrẫṇi sáhasâ gẫhamâno 'dayó vîráḥ çatámanyur índraḥ | duçcyavanáḥ pṛitanâshẫḷ ayudhyò 'smẫkaṃ sénâ avatu prá yutsú ‖ 7 ‖ índra âsâṃ netẫ bṛíhaspátir dákshiṇâ yajnáḥ purá etu sómaḥ | devasenẫnâm abhibhañjatînẫṃ jáyantînâm marúto yantv ágram ‖ 8 ‖ índrasya vṛíshṇo váruṇasya rā̃jna âdityẫnâm marútâṃ çárdha ugrám | mahẫmanasâm bhuvanacyavẫnâṃ ghósho devẫnâṃ jáyatâm úd asthât ‖ 9 ‖ úd dharshaya maghavann ẫyudhâny út sátvanâm mâmakẫnâm mánâṅsi | úd vṛitrahan vâjínâṃ vẫjinâny úd ráthânâṃ jáyatâṃ yantu ghóshâḥ ‖ 10 ‖ asmẫkam índraḥ

103, 2 sam-krándanena ani-mishéṇa. 3 soma-pâḥ bâhu-çardhî ugrá -dhanvâ. 4 dîya. rakshaḥ-hẫ amítrân. 5 sahaḥ-jâḥ. 7 ayudhyáḥ asmẫkam. 10 harshaya.

sámṛiteshu dhvajéshv asmā́kaṃ yā́ íshavas tā́ jayantu | asmā́kaṃ vîrā́ úttare bhavantv asmā́ñ u devâ avatâ háveshu || 11 || amī́shâṃ cittám pratilobháyantî gṛihâṇā́ṅgâny apve párehi | abhí préhi nír daha hṛitsú çókair andhénâmítrâs támasâ sacantâm || 12 || prétâ jáyatâ nara índro vaḥ çárma yachatu | ugrā́ vaḥ santu bâhávo 'nâdhṛishyā́ yáthā́satha || 13 || 23 ||

104 (930). trishṭubh.

Á́sâvi sómaḥ puruhûta túbhyaṃ háribhyâṃ yajnám úpa yâhi tū́yam | túbhyaṃ gíro vípravîrâ iyānā́ dadhanviré indra píbâ sutásya || 1 || apsú dhûtásya harivaḥ píbehá nṛíbhiḥ sutásya jaṭháram pṛiṇasva | mimikshúr yám ádraya indra túbhyaṃ tébhir vardhasva mádam ukthavâhaḥ || 2 || prógrā́m pîtíṃ vṛishṇa iyarmi satyā́m prayaí sutásya haryaçva túbhyam | índra dhénâbhir ihá mâdayasva dhîbhír víçvâbhiḥ çácyâ gṛiṇânáḥ || 3 || ûtī́ ṣacîvas táva vîryèṇa váyo dádhânâ uçíja ṛitajnā́ḥ | prajā́vad indra mánusho duroṇé tasthúr gṛiṇántaḥ sadhamā́dyâsaḥ || 4 || práṇîtibhish ṭe haryaçva sushṭóḥ sushumnásya pururúco jánâsaḥ | máṅhishṭhâm ûtíṃ vitíre dádhânâḥ stotā́ra indra táva sûnṛítâbhiḥ || 5 || 24 ||

úpa bráhmāṇi harivo háribhyâṃ sómasya yâhi pîtáye sutásya | índra tvâ yajnáḥ kshámamāṇam ânaḍ dâçvā́ñ asy

---

103, 11 sám-ṛiteshu. tā́ḥ. avata. 12 gṛihâṇá áṅgâni. párâ ihi. prá ihi. andhénâ etc. = 915, 15. 13 prá ita jáyata. ugrā́ḥ. anâdhṛishyā́ḥ yáthâ ásatha. Hierauf folgt das nachstehende pariçishṭa: asaú yá séná marutaḥ páreshâm abhyaíti na ójasâ spárdhamânâ | tā́ṃ gûhata támasā́pavratena yáthâmī́shâṃ anyó anyā́ṃ ná jā́nât || 1 || andhā́ amítrâ bhavatâçírshāṇā́ áhaya iva | téshāṃ vo agnídagdhânâm agnímūḷhânâm índro hantu váraṃ-varam || 2 || Vgl. Vs. Av. und Sv. — 104, 1 iyānā́ḥ dadhanviré. píba. 2 píba ihá. 3 prá ugrā́m. vṛíshṇe. pra-yaí. 5 prāṇîti-bhiḥ te. su-stóḥ su-sumnásya.

adhvarásya praketáḥ ‖ 6 ‖ sahásravâjam abhimâtishâham sutéraṇam maghávânaṃ suvṛiktím | úpa bhûshanti gíro ápratîtam índraṃ namasyấ jaritúḥ pananta ‖ 7 ‖ saptấpo devîḥ suráṇâ ámṛiktâ yấbhiḥ síndhum átara indra pûrbhít | navatíṃ srotyấ náva ca srávantîr devébhyo gâtúm mánushe ca vindaḥ ‖ 8 ‖ apó mahîr abhíçaster amuñcó 'jâgar âsv ádhi devá ékaḥ | índra yấs tvám vṛitratûrye cakártha tấbhir viçvấyus tanvàm pupushyâḥ ‖ 9 ‖ vîrényaḥ krátur índraḥ suçastír utấpi dhénâ puruhûtám îṭṭe | ârdayad vṛitrám ákṛiṇod u lokáṃ sasâhé çakráḥ pṛitanâ abhishṭíḥ ‖ 10 ‖ çunáṃ huvema maghávânam índram — ‖ 11 ‖ 25 ‖

105 (931). ushṇih. 1 ushṇih oder gâyatrî. 2. 7 pipîlikamadhyâ. 11 trishṭubh.

Kadấ vaso stotráṃ háryata áva çmaçấ rudhad vấḥ | dîrghám sutáṃ vâtấpyâya ‖ 1 ‖ hárî yásya suyújâ vívratâ vér árvantấnu çépâ | ubhấ rajî́ ná keçínâ pátir dán ‖ 2 ‖ ápa yór índraḥ pấpaja ā́ márto ná çaçramâṇó bibhîvấn | çubhé yád yuyujé távishîvân ‖ 3 ‖ sácâyór índraç cárkṛisha ā́ṅ upânasáḥ saparyán | nadáyor vívratayoḥ çû́ra índraḥ ‖ 4 ‖ ádhi yás tasthaú kéçavantâ vyácasvantâ ná pushṭyaí | vanóti çíprâbhyâṃ çiprínîvân ‖ 5 ‖ 26 ‖

prấstaud ṛishvaújâ ṛishvébhis tatáksha çû́raḥ çávasâ | ṛibhúr ná krátubhir mâtaríçvâ ‖ 6 ‖ vájraṃ yáç cakré suhánâya dásyave hirîmaçó hírîmân | árutahanur ádbhutaṃ ná rájaḥ ‖ 7 ‖ áva no vṛijinấ çiçîhy ṛicấ vanemânṛícaḥ |

104, 7 abhimâti-sáham suté-raṇam. áprati-itam. namasyấḥ. 8 saptá ấpaḥ. ámṛiktâḥ. srotyấḥ. 9 amuñcaḥ ájâgaḥ. viçvá-âyuḥ. 10 utá ápi. sasahé. 11 çunáṃ huvema etc. = 264, 22. — 105, 1 háryate ấ áva. vấr *iti* vấḥ. 2 hárî-rajî́ *iti*. árvantâ ánu. 3 pấpaje. 4 sácâ âyóḥ. cárkṛishe ấ upânasấḥ. 6 prá astaut ṛishvá-ojâḥ. 8 vanema anṛícaḥ.

nâbrahmâ yajná ṛídhag jóshati tvé ‖ 8 ‖ ûrdhvấ yát te tretínî bhûd yajnásya dhûrshú sádman | sajûr nấvaṃ svâyaçasaṃ sácâyóḥ ‖ 9 ‖ çriyé te príçnir upasécanî bhûc chriyé dárvir arepấḥ | yáyâ své pấtre siñcása út ‖ 10 ‖ çatáṃ vâ yád asurya práti tvâ sumitrá itthấstaud durmitrá itthấstaut | ấvo yád dasyuhátye kutsaputrám prấvo yád dasyuhátye kutsavatsám ‖ 11 ‖ 27 ‖

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

106 (932). trishṭubh.

Ubhấ u nûnáṃ tád íd arthayethe ví tanvâthe dhíyo vástrâpáseva | sadhrîcînấ yấtave prém ajîgaḥ sudíneva príksha ấ tansayethe ‖ 1 ‖ ushṭấreva phárvareshu çrayethe prâyogéva çvấtryâ çấsur éthaḥ | dûtéva hí shṭhó yaçásâ jáneshu mấpa sthâtam mahishévâvapânât ‖ 2 ‖ sâkaṃyújâ çakunásyeva pakshấ paçvéva citrấ yájur ấ gamishṭam | agnír iva devayór dîdivấñsâ párijmâneva yajathaḥ purutrấ ‖ 3 ‖ âpî́ vo asmé pitáreva putrógréva rucấ nṛipátîva turyaí | íryeva pushṭyaí kiráṇeva bhujyaí çrushṭîvấneva hávam ấ gamishṭam ‖ 4 ‖ váṅsageva pûsharyấ çimbấtâ mitréva ṛitấ çatárâ çấtapantâ | vấjevoccấ váyasâ gharmyeshṭhấ mésheveshá saparyấ púrîshâ ‖ 5 ‖ 1 ‖

sṛiṇyèva jarbhárî turpharîtû naitoçéva turpharî parpharî́kâ | udanyajéva jémanâ maderû́ tấ me jarấyv ajáram ma-

---

105, 8 ná ábrahmâ. 9 sácâ âyóḥ. 10 bhût çriyé. siñcáse út. 11 itthấ astaut. prá âvaḥ. — 106, 1 ubhaú. arthayethe-tanvâthe-tañsayethe *iti*. vástrâ apásâ-iva. prá îm ajîgar *iti*. sudínâ-iva. 2 ushṭấrâ-iva. çrayethe *iti*. prâyogâ-iva. ấ ithaḥ dûtấ-iva hí sthấḥ. mấ ápa. mahishấ-iva ava-pânât. 3 çakunásya-iva. paçvấ-iva. párijmânâ-iva. 4 âpî́ *iti*. pitárâ-iva putrấ ugrấ-iva. nṛipátî iveti nṛi-pátî-iva. íryâ-iva. kiráṇâ-iva. çrushṭîvấnâ-iva. 5 váṅsagâ-iva. mitrấ-iva. vấjâ-iva uccấ. gharmye-sthấ méshâ-iva ishấ. 6 sṛiṇyấ-iva jarbhárî *iti* turpharîtû *iti* naitoçấ-iva turpharî *iti*. udanyajấ-iva. maderû́ *iti*.

rāyu || 6 || pajréva cárcaraṃ jāram marāyu kshádmevārtheshu tartarîtha ugrâ | ṛibhū nāpat kharamajrā kharájrur vâyúr ná parpharat kshayad rayîṇām || 7 || gharméva mádhu jaṭháre sanérû bhágevitâ turpharî phārivāram | pataréva cacarā candránirṇiṅ mánaṛiṅgâ mananyâ ná jágmî || 8 || bṛihánteva gambhāreshu pratishṭhām pādeva gâdhám tárate vidâthaḥ | kárṇeva çāsur ánu hí smárâthó 'ñçeva no bhajataṃ citrám ápnaḥ || 9 || ârañgaréva mádhv érayethe sâraghéva gávi nîcīnabâre | kînāreva svédam âsishvidânā kshāmevorjā sûyavasāt sacethe || 10 || ṛidhyāma stómaṃ sanuyāma vājam ā no mántraṃ saráthehópa yâtam | yáço ná pakvám mádhu góshv antár ā bhûtāñço açvínoḥ kāmam aprâḥ || 11 || 2 ||

107 (933). trishṭubh. 4 jagatî.

Âvír abhûn máhi māghonam eshāṃ víçvaṃ jîvám támaso nír amoci | máhi jyótiḥ pitṛíbhir dattám āgâd urúḥ pánthâ dákshiṇâyâ adarçi || 1 || uccā diví dákshiṇâvanto asthur yé açvadāḥ sahá té sūryeṇa | hiraṇyadā amṛitatvám bhajante vâsodāḥ soma prá tiranta āyuḥ || 2 || daívî pûrtír dákshiṇâ devayajyā ná kavâríbhyo nahí té priṇánti | áthâ náraḥ práyatadakshiṇâso 'vadyabhiyā bahávaḥ priṇanti || 3 || çatádhâraṃ vâyúm arkám svarvídam ṇricákshasas té abhí cakshate havíḥ | yé priṇánti prá ca yáchanti saṃgamé té dákshiṇāṃ duhate saptámâtaram || 4 || dákshiṇâvân pra-

---

106, 7 pajrā-iva. kshádma-iva ártheshu. ṛibhū *iti* ná âpat kharamajrā kharā-jruḥ. 8 gharmā-iva. sanérû *iti* bhâge-avitâ turpharî *iti* phārivâ áram patarā-iva. candrá-nirnik mánaḥ-ṛiṅgâ. jágmî *iti*. 9 bṛihántâ-iva. pādâ-iva. kárṇâ-iva. smárâthaḥ áñçâ-iva. 10 ârañgarā-iva. ā îrayethe *iti* sâraghā-iva. kînārâ-iva. â-sisvidânā kshāma-iva ûrjā. suyavasa-át sacethe *iti*. 11 sa-ráthâ ihá úpa. bhûtā-añçaḥ. — **107**, 1 abhût. ā agât. pánthâḥ. 2 tirante. 3 kava-aríbhyaḥ. átha.

thamó hûtá eti dákshiṇâvân grâmaṇîr ágram eti | tám evá manye nṛipátiṃ jánânâṃ yáḥ prathamó dákshiṇâm âvivâya || 5 || 3 ||

tám evá ṛíshiṃ tám u brahmâṇam âhur yajnanyàṃ sâmagâm ukthaçâsam | sá çukrásya tanvò veda tisró yáḥ prathamó dákshiṇayâ rarâdha || 6 || dákshiṇâçvaṃ dákshiṇâ gâṃ dadâti dákshiṇâ candrám utá yád dhiraṇyam | dákshiṇânnaṃ vanute yó na âtmâ dákshiṇâṃ várma kṛiṇute vijânán || 7 || ná bhojâ mamrur ná nyarthám îyur ná rishyanti ná vyathante ha bhojâḥ | idáṃ yád víçvam bhúvanaṃ svàç caitát sárvaṃ dákshiṇaibhyo dadâti || 8 || bhojâ jigyuḥ surabhíṃ yónim ágre bhojâ jigyur vadhvàṃ yâ suvâsâḥ | bhojâ jigyur antaḥpéyaṃ súrâyâ bhojâ jigyur yé áhûtâḥ prayánti || 9 || bhojâyâçvaṃ sám mṛijanty âçúm bhojâyâste kanyâ çúmbhamânâ | bhojásyedám pushkaríṇîva véçma párishkṛitaṃ devamânéva citrám || 10 || bhojám áçvâḥ sushṭhuvâho vahanti suvṛíd rátho vartate dákshiṇâyâḥ | bhojáṃ devâso 'vatâ bháreshu bhojáḥ çátrûnt samanîkéshu jétâ || 11 || 4 ||

108 (934). trishṭubh.

Kím ichántî sarámâ prédám ânaḍ dûré hy ádhvâ jáguriḥ parâcaíḥ | kâsméhitiḥ kâ páritakmyâsît kathâṃ rasâyâ ataraḥ páyâṅsi || 1 || índrasya dûtîr ishitâ carâmi mahá ichántî paṇayo nidhîṁ vaḥ | atishkádo bhiyásâ tán na âvat táthâ rasâyâ ataram páyâṅsi || 2 || kîḍṛíñ índraḥ sarame

---

107, 6 evá. yajna-nyàm sâma-gâm uktha-çásam. 7 dákshiṇâ áçvam. hiraṇyam dákshiṇâ ánnam. 8 bhojâḥ mamruḥ. ni-arthám. ca etát. dákshiṇâ ebhyaḥ. 9 bhojâḥ jigyuḥ. súrâyâḥ. 10 bhojâya áçvam. bhojâya âste. bhojásya idám pushkaríṇî-iva. pári-kṛitam devamânâ-iva. 11 sushṭhu-vâhaḥ. avata. sam-anîkéshu. — 108, 1 prá idám. hí. kâ asmé-hitiḥ. pári-takmyâ âsît. 2 ati-skádaḥ. tát.

kā́ dṛiçîkā́ yásyedáṃ dûtír ásaraḥ parâkā́t | ā́ ca gáchân mitrám enâ dadhâmāthâ gávāṃ gópatir no bhavâti || 3 || nā́háṃ táṃ veda dábhyaṃ dábhat sá yásyedáṃ dûtír ásaram parâkā́t | ná táṃ gûhanti sraváto gabhîrā́ hatā́ índreṇa paṇayaḥ çayadhve || 4 || imā́ gā́vaḥ sarame yā́ aíchaḥ pári divó ántânt subhage pátantî | kás ta enā́ áva sṛijâd áyudhvy utā́smā́kam ā́yudhâ santi tigmā́ || 5 || 5 ||

asenyā́ vaḥ paṇayo vácāṅsy anishavyā́s tanvàḥ santu pāpîḥ | ádhṛishṭo va étavā́ astu pánthā bṛíhaspátir va ubhayā́ṃ ná mṛiḷât || 6 || ayáṃ nidhíḥ sarame ádribudhno góbhir áçvebhir vásubhir nyṛishṭaḥ | rákshanti táṃ paṇáyo yé sugopā́ réku padám álakam ā́ jagantha || 7 || éhá gamann ṛíshayaḥ sómaçitā́ ayā́syo áṅgiraso návagvâḥ | tá etám ûrvám ví bhajanta gónâm áthaitád vácaḥ paṇáyo vamann ít || 8 || evā́ ca tvám sarama âjagántha prábâdhitā́ sáhasā daívyena | svásâraṃ tvâ kṛiṇavai mā́ púnar gâ ápa te gávāṃ subhage bhajâma || 9 || nā́háṃ veda bhrâtṛitvám nó svasṛitvám índro vidur áṅgirasaç ca ghorā́ḥ | gókāmā́ me achadayan yád ā́yam ápā́ta ita paṇayo várîyaḥ || 10 || dûrám ita paṇayo várîya úd gā́vo yantu minatîr ṛiténa | bṛíhaspátir yā́ ávindan nígûḷhâḥ sómo grā́vâṇa ṛíshayaç ca víprâḥ || 11 || 6 ||

109 (935). trishṭubh. 6. 7 anushṭubh.

tè 'vadan prathamā́ brahmakilbishé 'kûpā́raḥ saliló mātariçvâ | vîḷúharâs tápa ugró mayobhûr ā́po devîḥ prathamajā́ ṛiténa || 1 || sómo rā́jâ prathamó brahmajâyā́m púnaḥ

108, 3 yásya idám. gáchât. ena dadhâma átha. 4 ná ahám. gabhirā́ḥ. 5 imā́ḥ. te. áyudhvî utá asmā́kam. 6 anishavyā́ḥ. étavaí. pánthāḥ. 7 ní-ṛishṭaḥ. su-gopā́ḥ. 8 ā́ ihá. té. átha etát. 9 evá. sarame. 10 ná ahám. nó *iti*. gó-kāmāḥ. ápa átaḥ. 11 ávindat. — 109, 1 *té* avadan prathamā́ḥ. ákûpāraḥ.

prấyachad áhṛiṇîyamânaḥ | anvartitấ váruṇo mitrá âsîd agnír hótâ hastagṛíhyấ ninâya ‖ 2 ‖ hástenaivá grâhyà âdhír asyâ brahmajâyéyám íti céd ávocan | ná dûtấya prahyè tastha eshấ táthâ râshṭrấṃ gupitấṃ kshatríyasya ‖ 3 ‖ devấ etásyâm avadanta pűrve saptaṛisháyas tápase yé nishedúḥ | bhîmấ jâyấ brâhmaṇásyópanîtâ durdhấṃ dadhâti paramé vyòman ‖ 4 ‖ brahmacârî carati vévishad víshaḥ sá devấnâm bhavaty ékam áṅgam | téna jâyấm ánv avindad bṛíhaspátiḥ sómena nîtấṃ juhvàṃ ná devâḥ ‖ 5 ‖ púnar vaí devấ adaduḥ púnar manushyấ utá | rấjânaḥ satyáṃ kṛiṇvânấ brahmajâyấm púnar daduḥ ‖ 6 ‖ punardấya brahmajâyấṃ kṛitvî devaír nikilbishám | űrjam pṛithivyấ bhaktvấyorugâyám úpâsate ‖ 7 ‖ 7 ‖

110 (936). trishṭubh.

Sámiddho adyá mánusho duroṇé devó devấn yajasi jâtavedaḥ | á ca vaha mitramahaç cikitvấn tvấṃ dûtáḥ kavír asi prácetâḥ ‖ 1 ‖ tánûnapât pathá ṛitásya yấnân mádhvâ samañjánt svadayâ sujihva | mánmâni dhîbhír utá yajnám ṛindhán devatrấ ca kṛiṇuhy adhvaráṃ naḥ ‖ 2 ‖ âjúhvâna îḍyo vándyaç cấ yâhy agne vásubhiḥ sajóshâḥ | tvấṃ devấnâm asi yahva hótâ sá enân yakshîshitó yájîyân ‖ 3 ‖ prâcînam barhíḥ pradíçâ pṛithivyấ vástor asyấ vṛijyate ágre áhnâm | vy ù prathate vitaráṃ várîyo devébhyo áditaye syonám ‖ 4 ‖ vyácasvatîr urviyấ ví çrayantâm pátibhyo ná jánayaḥ çúmbhamânâḥ | dévîr dvâro bṛihatîr viçvaminvâ devébhyo bhavata suprâyaṇấḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

109, 2 prá ayachat. anu-artitấ. hasta-gṛíhya á. 3 hástena evá. asyâḥ brahma-jâyấ iyám. ca ít. pra-hyè tasthe. 4 sapta-ṛisháyaḥ. brâhmaṇásya úpa-nîtâ duḥ-dhấm. 6 kṛiṇvânấḥ. 7 pṛithivyấḥ bhaktvấya uru-gâyám úpa âsate. — 110, 2 svadaya. 3 ca á. yakshi ishitáḥ. 4 pṛithivyâḥ. asyấḥ. vy—várîyo = 124, 5. 5 viçvam-invâḥ. supra-ayanấḥ.

ā́ sushváyantī yajaté úpāke ushā́sānáktā sadatā́ṃ ní yónau | divyé yóshaṇe bṛihatī́ surukmé ádhi çríyaṃ çukrapíçaṃ dádhāne || 6 || daívyā hótā́rā prathamā́ suvā́cā mímānā yajnám mánusho yájadhyai | pracodáyantā vidátheshu kā́rū prācī́naṃ jyótiḥ pradíçā diçántā || 7 || ā́ no yajnám bhā́ratī tū́yam etv íḷā manushvád ihá cetáyantī | tisró devī́r barhír édáṃ syonáṃ sárasvatī svápasaḥ sadantu || 8 || yá imé dyā́vāpṛithivī́ jánitrī rūpaír ápiṅçad bhúvanāni víçvā | tám adyá hotar ishitó yájīyān devā́ṃ tváshṭā́ram ihá yakshi vidvā́n || 9 || upā́vasṛija tmányā samañján devā́nām pā́tha ṛitúthā́ havīṅshi | vánaspátiḥ çamitā́ devó agníḥ svádantu havyám mádhunā ghṛiténa || 10 || sadyó jā́tó vy àmimīta yajnám agnír devā́nām abhavat purogā́ḥ | asyá hótuḥ pradíçy ṛitásya vā́cí svā́hākṛitaṃ havír adantu devā́ḥ || 11 || 9 ||

111 (937). *trishṭubh.*

Mánīshiṇaḥ prá bharadhvam manīshā́ṃ yáthā-yathā matáyaḥ sánti nṛiṇā́m | índraṃ satyaír érayāmā kṛitébhiḥ sá hí vī́ró girvaṇasyúr vídānaḥ || 1 || ṛitásya hí sádaso dhītír ádyaut sā́ṃ gārshṭeyó vṛishabhó góbhir ā́naṭ | úd atishṭhat tavishéṇā ráveṇa mahā́nti cit sáṃ vivyācā rájāṅsi || 2 || índraḥ kíla çrútyā asyá veda sá hí jishṇúḥ pathikṛ́t sū́ryāya | ā́n ménāṃ kṛiṇvánn ácyuto bhúvad góḥ pátir diváḥ sanajā́ ápratītaḥ || 3 || índro mahnā́ maháto arṇavásya vratā́minād áṅgirobhir gṛiṇā́náḥ | purū́ṇi cin ní tatānā rájāṅsi dā́dhāra yó dharúṇaṃ satyátātā || 4 || índro diváḥ pratimā́-

---

110, 6 susváyanti-y.-ú.-d.-y.-b.-surukmé *iti.* dádhāne *iti.* 7 kā́rū *iti.* 8 ā́ idám. su-ápasaḥ. 9 imé-dyā́vāpṛithivī́-jánitrī *iti.* 10 upa-ávasṛija. 11 ví amimīta. — **111**, 1 ā́ ṛayāma. 2 tavishéṇa. vivyā́ca. 3 çrútyai. ā́t. ápratī-itaḥ. 4 vratā́ aminā́t. cit. tatāna.

nam pṛithivyấ víçvâ veda sávanâ hánti çúshṇam | mahîṃ cid dyấm ấtanot sũryeṇa câskámbha cit kámbhanena skábhîyân || 5 || 10 ||

vájreṇa hí vṛitrahấ vṛitrám ástar ádevasya çũçuvânasya mâyấḥ | ví dhṛishṇo átra dhṛishatấ jaghanthấthâbhavo maghavan bâhvòjâḥ || 6 || sácanta yád ushásaḥ sũryeṇa citrấm asya ketávo rấm avindan | ấ yán nákshatraṃ dádṛiçe divó ná púnar yató nákir addhấ nú veda || 7 || dûrấṃ kíla prathamấ jagmur âsâm índrasya yấḥ prasavé sasrúr ấpaḥ | kvà svid ágraṃ kvà budhná âsâm ấpo mádhyaṃ kvà vo nûnám ántaḥ || 8 || sṛijáḥ síndhûñr áhinâ jagrasânấñ ấd íd etấḥ prá vivijre javéna | múmukshamâṇâ utá yấ mumucré 'dhéd etấ ná ramante nítiktâḥ || 9 || sadhrîcîḥ síndhum uçatîr ivâyant sanấj jârá âritáḥ pûrbhíd âsâm | ástam ấ te pấrthivâ vásûny asmé jagmuḥ sûnṛítâ indra pûrvîḥ || 10 || 11 ||

112 (938). trishṭubh.

Índra píba pratikâmấṃ sutásya prâtaḥsâvás táva hí pûrvápîtiḥ | hárshasva hántave çûra çátrûn ukthébhish ṭe vîryâ prá bravâma || 1 || yás te rátho mánaso jávîyân éndra téna somapéyâya yâhi | tũyam ấ te hárayaḥ prá dravantu yébhir yấsi vṛíshabhir mándamânaḥ || 2 || háritvatâ várcasâ sũryasya çréshṭhai rûpaís tanvàṃ sparçayasva | asmấbhir indra sákhibhir huvânáḥ sadhrîcînó mâdayasvâ nishádya || 3 || yásya tyát te mahimấnam mádeshv imé mahî ródasî nấviviktâm | tád óka ấ háribhir indra yuktaiḥ priyébhir

---

111, 5 pṛithivyấḥ. ấ atanot. skámbhanena. 6 dhṛishṇo *iti*. jaghantha átha abhavaḥ. bâhú-ojâḥ. 7 yát. 8 prathamấḥ. 9 yấḥ. ádha ít etấḥ. 10 iva âyan sanât. — 112, 1 ukthébhiḥ te. 2 ấ indra. 3 çréshṭhaiḥ. mâdayasva ni-sádya. 4 imé-mahî-ródasî *iti* ná áviviktâm.

yâhi priyám ánnam ácha ‖ 4 ‖ yásya çáçvat papivấñ indra çátrûn anânukṛityấ ráṇyâ cakártha | sá te púraṃdhiṃ távishîm iyarti sá te mádâya sutá indra sómaḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

idáṃ te pấtraṃ sánavittam indra píbâ sómam enấ çatakrato | pûrṇá âhâvó madirásya mádhvo yáṃ víçva íd abhiháryanti devấḥ ‖ 6 ‖ ví hí tvấm indra purudhấ jánâso hitáprayaso vṛishabha hváyante | asmấkaṃ te mádhumattamânîmấ bhuvant sávanâ téshu harya ‖ 7 ‖ prá ta indra pûrvyấṇi prá nûnáṃ vîryấ vocam prathamấ kṛitấni | satînámanyur açrathâyo ádriṃ suvedanấm akṛiṇor bráhmaṇe gấm ‖ 8 ‖ *ní shú sîda gaṇapate gaṇéshu tvấm âhur vípratamaṃ kavînấm* | ná ṛité tvát kriyate kíṃ canấré mahấm arkám maghavañ citrám arca ‖ 9 ‖ abhikhyấ no maghavan nâdhamânânt sákhe bodhí vasupate sákhînâm | ráṇaṃ kṛidhi raṇakṛit satyaçushmấbhakte cid á bhajâ rấyé asmấn ‖ 10 ‖ 13 ‖

Navamo 'nuvâkaḥ.

113 (939). jagati. 10 trishṭubh.

Tám asya dyấvâpṛithivî́ sácetasâ víçvebhir devaír ánu çúshmam âvatâm | yád áit kṛiṇvánó mahimấnam indriyám pîtvî́ sómasya krátumâñ avardhata ‖ 1 ‖ tám asya víshṇur mahimấnam ójasâṅçúṃ dadhanvấn mádhuno ví rapçate | devébhir índro maghávâ sayấvabhir vṛitráṃ jaghanvấñ abhavad váreṇyaḥ ‖ 2 ‖ vṛitréṇa yád áhinâ bíbhrad ấyudhâ samásthithâ yudhấye çáṅsam âvíde | víçve te átra marútaḥ sahá tmánấvardhann ugra mahimấnam indriyám ‖ 3 ‖ jajnânấ

112, 5 ananu-kṛityấ. 6 píba. víçve. 7 mádhumat-tamâni imấ. 8 te. açrathayaḥ. 9 sú. ná. caná áré. 10 satya-çushma ábhakte. bhaja. — 113, 1 ójasâ aṅçúm. 3 sam-ásthithâḥ. tmánâ ávardhan.

evá vy àbâdhata spŕidhaḥ prấpaçyad vîró abhí paúṁsyaṃ ráṇam | ávṛiçcad ádrim áva sasyádaḥ sṛijad ástabhnân nấkaṃ svapasyáyâ pṛithúm ‖ 4 ‖ ấd índraḥ satrấ távishîr apatyata várîyo dyấvâpṛithivî abâdhata | ávâbharad dhṛishitó vájram âyasáṃ çévam mitrấya váruṇâya dâçúshe ‖ 5 ‖ 14 ‖

índrasyấtra távishîbhyo virapçína ṛighâyató araṁhayanta manyáve | vṛitráṃ yád ugró vy ávṛiçcad ójasâpó bíbhrataṃ támasâ párîvṛitam ‖ 6 ‖ yấ vîryâṇi prathamấni kártvâ mahitvébhir yátamânau samîyátuḥ | dhvântáṃ támó 'va dadhvase hatá índro mahnấ pûrváhûtâv apatyata ‖ 7 ‖ víçve devấso ádha vṛishṇyâni té 'vardhayant sómavatyâ vacasyáyâ | raddháṃ vṛitrám áhim índrasya hánmanâgnír ná jámbhais tṛishv ánnam âvayat ‖ 8 ‖ bhűri dákshebhir vacanébhir ṛíkvabhiḥ sakhyébhiḥ sakhyấni prá vocata | índro dhúniṃ ca cúmuriṃ ca dambháyañ chraddhâmanasyấ çṛiṇute dabhîtaye ‖ 9 ‖ tvám purűṇy ấ bharâ sváçvyâ yébhir máṁsai nivácanâni çáṁsan | sugébhir víçvâ duritấ tarema vidó shú ṇa urviyấ gâdhám adyá ‖ 10 ‖ 15 ‖

114 (940). trishṭubh. 4 jagatî.

Gharmấ sámantâ trivṛítaṃ vy ấpatus táyor júshṭim mâtaríçvâ jagâma | divás páyo dídhishâṇâ aveshan vidúr devấḥ sahásâmânam arkám ‖ 1 ‖ tisró deshṭrấya níṛṛitîr úpâsate dîrghaçrúto ví hí jânánti váhnayaḥ | tấsâṃ ní cikyuḥ kaváyo nidấnam páreshu yấ gúhyeshu vratéshu ‖ 2 ‖ cátush-

---

113, 4 ví abâdhata. prá apaçyat. sa-syádaḥ. ástabhnât. 5 dyấvâpṛithivî *iti*. áva abharat. 6 índrasya átra. ví. ójasâ apáḥ. pári-vṛitam. 7 támaḥ áva. haté. 8 te ávardhayan. hánmanâ agníḥ. tṛishú. 9 çraddhâ-manasyâ. 10 bhara. vidó *iti* sú naḥ. — 114, 1 sám-antâ. ví âpatuḥ. sahá-sâmânam. 2 úpa âsate. yấḥ.

kapardâ yuvatíḥ supéçâ ghṛitápratîkâ vayúnâni vaste | tásyâṃ suparṇấ vṛíshaṇâ ní shedatur yátra devấ dadhiré bhâgadhéyam || 3 || ékaḥ suparṇáḥ sá samudrám ấ viveça sá idáṃ víçvam bhúvanaṃ ví cashṭe | tám pấkena mánasâpaçyam ántitas tám mâtấ reḷhi sá u reḷhi mâtáram || 4 || suparṇáṃ víprâḥ kaváyo vácobhir ékaṃ sántam bahudhấ kalpayanti | chándâṅsi ca dádhato adhvaréshu gráhânt sómasya mimate dvádaça || 5 || 16 ||

shaṭtriṅçấṅç ca catúraḥ kalpáyantaç chándâṅsi ca dádhata âdvâdaçám | yajnáṃ vimấya kaváyo manîshá ṛiksâmấbhyâm prá ráthaṃ vartayanti || 6 || cáturdaçânyé mahimấno asya táṃ dhîrâ vâcấ prá ṇayanti saptá | ấpnânaṃ tîrthấṃ ká ihá prá vocad yéna pathấ prapíbante sutásya || 7 || sahasradhấ pañcadaçấny ukthấ yấvad dyấvâpṛithivî tấvad ít tát | sahasradhấ mahimấnaḥ sahásraṃ yấvad bráhma víshṭhitaṃ tấvatî vấk || 8 || káç chándasâṃ yógam ấ veda dhîraḥ kó dhíshṇyâm práti vấcam papâda | kám ṛitvíjâm ashṭamáṃ çûram âhur hárî índrasya ní cikâya káḥ svit || 9 || bhûmyâ ántam páry éke caranti ráthasya dhûrshú yuktấso asthuḥ | çrámasya dâyáṃ ví bhajanty ebhyo yadấ yamó bhávati harmyé hitáḥ || 10 || 17 ||

115 (941). jagatî. 8 trishṭubh. 9 çakvarî.

Citrá íc chíços táruṇasya vakshátho ná yó mâtárâv apyéti dhấtave | anûdhấ yádi jî́janad ádhâ ca nú vaváksha sadyó máhi dûtyàṃ cáran || 1 || agnír ha nấma dhâyi dánn apástamaḥ sáṃ yó vánâ yuváte bhásmanâ datấ | abhipra-

---

114, 3 cátuḥ-kapardâ. su-péçâḥ. sedatuḥ. devấḥ. 4 mánasâ apaçyam. 6 manîshấ. 7 cátuḥ-daça anyé. dhîrâḥ. nayanti. 8 ví-sthitam. 9 hárî *iti*. — **115**, 1 ít çíçoḥ. anûdhấḥ. ádha. 2 abhi-pramúrâ.

múrâ juhvâ svadhvará inó ná próthamâno yávase vṛishâ || 2 || tám vo vím ná drushádam devám ándhasa índum próthantam pravápantam arṇavám | âsâ váhnim ná çocíshâ virapçínam máhivratam ná sarájantam ádhvanaḥ || 3 || ví yásya te jrayasânásyâjara dhákshor ná vâtâḥ pári sánty ácyutâḥ | â raṇvâso yúyudhayo ná satvanám tritám naçanta prá çishánta ishṭáye || 4 || sá íd agníḥ káṇvatamaḥ káṇvasakhâryâḥ párasyântarasya tárushaḥ | agníḥ pâtu gṛiṇató agníḥ sûríṁ agnír dadâtu téshâm ávo naḥ || 5 || 18 ||

vâjíntamâya sáhyase supitrya tṛishú cyávâno ánu jâtávedase | anudré cid yó dhṛishatâ váram saté mahíntamâya dhánvanéd avishyaté || 6 || evâgnír mártaiḥ sahá sûríbhir vásuḥ shṭave sáhasaḥ sûnáro nṛíbhiḥ | mitrâso ná yé súdhitâ ṛitâyávo dyâvo ná dyumnaír abhí sánti mânushân || 7 || tírjo napât sahasâvann íti tvopastutásya vandate vṛishâ vâk | tvâm stoshâma tváyâ suvîrâ drâghîya âyuḥ pratarám dádhânâḥ || 8 || íti tvâgne vṛishṭihávyasya putrâ upastutâsa ṛíshayo 'vocan | tâṅç ca pâhí gṛiṇatâç ca sûríṁ váshaṭ váshaḷ íty ûrdhvâso anakshan námo náma íty ûrdhvâso anakshan || 9 || 19 ||

116 (942). trishṭubh.

Píbâ sómam mahatá indriyâya píbâ vṛitrâya hántave çavishṭha | píba râyé çávase hûyámânaḥ píba mádhvas tripád indra vṛishasva || 1 || asyá piba kshumátaḥ prásthitasyéndra sómasya váram â sutásya | svastidâ mánasâ mâdayasvârvâcînó revâte saúbhagâya || 2 || mamáttu tvâ divyáḥ

115, 2 su-adhvaráḥ. 3 dru-sádam. 4 jrayasânásya ajara. 5 káṇva-sakhâ. aryáḥ — tárushaḥ = 456, 3. 6 dhánvanâ ít. 7 evá agníḥ. stave. 8 tvâ upa-stutásya. tvâm — dádhânâḥ = 53, 11. 9 tvâ agne. — 116, 1 píba. mahaté. píba. indra â. 2 prá-sthitasya índra. svasti-dâḥ. mâdayasva arvâcînáḥ.

sóma indra mamáttu yáḥ sûyáte pấrthiveshu | mamáttu yéna várivaç cakártha mamáttu yéna niriṇấsi çátrûn || 3 || ấ dvibárhâ aminó yâtv índro vṛishâ háribhyâm párishiktam ándhaḥ | gávy ấ sutásya prábhṛitasya mádhvaḥ satrấ khédâm aruçahấ vṛishasva || 4 || ní tigmấni bhrâçáyan bhrấçyâny áva sthirấ tanuhi yâtujûnâm | ugrấya te sáho bálaṃ dadâmi pratîtyâ çátrûn vigadéshu vṛiçca || 5 || 20 ||

vy àryá indra tanuhi çrávâṅsy ójaḥ sthiréva dhánvano 'bhímâtîḥ | asmadryàg vâvṛidhânáḥ sáhobhir ánibhṛishṭas tanvàṃ vâvṛidhasva || 6 || idáṃ havír maghavan túbhyaṃ rấtâm práti samrấḷ ábṛiṇâno gribhâya | túbhyaṃ sutó maghavan túbhyam pakvò 'ddhîndra píba ca prásthitasya || 7 || addhî́d indra prásthitemấ havîṅshi cáno dadhishva pacatótá sómam | práyasvantaḥ práti haryâmasi tvâ satyấḥ santu yájamânasya kấmâḥ || 8 || préndrâgníbhyâṃ suvacasyấm iyarmi síndhâv iva prérayaṃ nấvam arkaíḥ | áyâ iva pári caranti devấ yé asmábhyaṃ dhanadấ udbhídaç ca || 9 || 21 ||

117 (943). trishṭubh. 1. 2 jagatî.

Ná vấ u devấḥ kshúdham íd vadhám dadur utấçitam úpa gachanti mṛityávaḥ | utó rayíḥ pṛiṇató nópa dasyaty utấpṛiṇan marḍitấraṃ ná vindate || 1 || yá âdhrấya cakamânấya pitvó 'nnavânt sán raphitấyopajagmúshe | sthirám mánaḥ kṛiṇuté sévate purótó cit sá marḍitấraṃ ná vindate || 2 || sá íd bhojó yó gṛiháve dádâty ánnakâmâya cárate kṛiçấya | áram asmai bhavati yấmahûtâ utấparîshu kṛiṇute

---

116, 4 pári-siktam. aruça-hấ ấ. 5 áva — yâtujûnâm = 300, 5. prati -ítya. vi-gadéshu. 6 ví aryáḥ. sthirấ-iva. vavṛidhânáḥ. vavṛidhasva. 7 pakváḥ addhí indra. 8 addhí ít. prá-sthitâ imấ. pacatấ utá. 9 prá indrâgní-bhyâm. prá îrayam. devấḥ. — 117, 1 vaí. utá ấçitam. utó *iti*. ná úpa. utá ápṛiṇan. 2 ánna-vân. raphitấya upa-jagmúshe. purấ utó *iti*. 3 yấma-hûtau utá aparîshu.

sákhâyam ‖ 3 ‖ ná sá sákhâ yó ná dádâti sákhye sacâbhúve sácamânâya pitváḥ | ápâsmât préyân ná tád óko asti pṛiṇántam anyám áraṇam cid ichet ‖ 4 ‖ pṛiṇîyâd ín nâdhamânâya távyân drâghîyâṁsam ánu paçyeta pánthâm | ó hí vártante ráthyeva cakrấnyám-anyam úpa tishṭhanta rấyaḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

mógham ánnaṃ vindate ápracetâḥ satyám bravîmi vadhá ít sá tásya | nấryamáṇam púshyati nó sákhâyaṃ kévalâgho bhavati kevalâdî́ ‖ 6 ‖ kṛishánn ít phấla âçitaṃ kṛiṇoti yánn ádhvânam ápa vṛiṅkte carítraiḥ | vádan brahmấvadato vánîyân pṛiṇánn âpír ápṛiṇantam abhí shyât ‖ 7 ‖ ékapâd bhûyo dvipádo ví cakrame dvipất tripấdam abhy èti paççất | cátushpâd eti dvipádâm abhisvaré sampáçyan paṅktî́r upatíshṭhamânaḥ ‖ 8 ‖ samaú cid dhástau ná samáṃ vivishṭaḥ sammâtárâ cin ná samáṃ duhâte | yamáyoç cin ná samấ vîryâṇi jnâtî́ cit sántau ná samám pṛiṇîtaḥ ‖ 9 ‖ 23 ‖

118 (944). gâyatrî.

Ágne háṁsi ny àtríṇaṃ dî́dyan mártyeshv ā́ | své ksháye çucivrata ‖ 1 ‖ út tishṭhasi svâhuto ghṛitấni práti modase | yát tvâ srúcaḥ samásthiran ‖ 2 ‖ sá ā́huto ví rocate 'gnír îḷényo girấ | srucấ prátîkam ajyate ‖ 3 ‖ ghṛiténâgníḥ sám ajyate mádhupratîka ā́hutaḥ | rócamâno vibhā́vasuḥ ‖ 4 ‖ járamâṇaḥ sám idhyase devébhyo havyavâhana | tám tvâ havanta mártyâḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

tám martâ ámartyaṃ ghṛiténâgníṃ saparyata | ádâbhyaṃ

117, 4 ápa asmát prá iyât. 5 ít. ó *iti.* ráthyâ-iva cakrấ anyám. 6 ná aryamáṇam. nó *iti.* kévala-aghaḥ. kevala-âdî́. 7 brahmấávadataḥ. syât. 8 abhí eti. 9 hástau. cit. jnâtî́ *iti.* — 118, 1 ní atríṇam. dî́dyat. 2 sú-âhutaḥ. 4 ghṛiténa agníḥ. 6 ghṛiténa agním.

gṛihápatim ‖ 6 ‖ ádâbhyena çocíshâgne rákshas tvám daha | gopấ ṛitásya dîdihi ‖ 7 ‖ sá tvám agne prátîkena práty osha yâtudhânyàḥ | urukshấyeshu dîdyat ‖ 8 ‖ tám tvâ gîrbhír urukshấyâ havyavấhaṃ sám îdhire | yájishṭham mā́nushe jáne ‖ 9 ‖ 25 ‖

119 (945). gâyatrî.

Íti vấ íti me máno gấm áçvaṃ sanuyâm íti | kuvít sómasyấpâm íti ‖ 1 ‖ prá vấtâ iva dódhata ún mâ pîtấ ayaṅsata | kuvít sómasyâpâm íti ‖ 2 ‖ ún mâ pîtấ ayaṅsata rátham áçvâ ivâçávaḥ | kuvít — ‖ 3 ‖ úpa mâ matír asthita vâçrấ putrám iva priyám | kuvít — ‖ 4 ‖ ahám táshṭeva vandhúram páry acâmi hṛidấ matím | kuvít — ‖ 5 ‖ nahí me akshipác canấchântsuḥ páñca kṛishṭáyaḥ | kuvít — ‖ 6 ‖ 26 ‖

nahí me ródasî ubhé anyám pakshám caná práti | kuvít — ‖ 7 ‖ abhí dyấm mahinấ bhuvam abhîmấm pṛithivî́m mahîm | kuvít — ‖ 8 ‖ hántâhám pṛithivîm imấṃ ní dadhânîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 9 ‖ oshám ít pṛithivîm ahám jaṅghánânîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 10 ‖ diví me anyáḥ pakshò 'dhó anyám acîkṛisham | kuvít — ‖ 11 ‖ ahám asmi mahâmahò 'bhinabhyám údîshitaḥ | kuvít — ‖ 12 ‖ grihó yâmy áraṃkṛito devébhyo havyavấhanaḥ | kuvít sómasyấpâm íti ‖ 13 ‖ 27 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

120 (946). trishṭubh.

Tád íd âsa bhúvaneshu jyéshṭhaṃ yáto jajñá ugrás tve-

118, 7 çocíshâ ágne. 9 uru-kshấyâḥ. — 119, 1 vaí. sómasya ápâm. 2 út. 3 iva âçávaḥ. 5 táshṭâ-iva. 6 akshi-pát caná áchântsuḥ. 7 ródasî-ubhé *iti*. 8 abhí imấm. 9 hánta ahám. dadhâni ihá vâ ihá. 10 jaṅghánâni ihá vâ ihá. 11 pakshấḥ adhấḥ. 12 mahâ-mahâḥ abhi-nabhyám út-îshitaḥ. — 120, 1 jajné.

shánṛimṇaḥ | sadyó jajnânó ní riṇâti çátrûn ánu yáṃ víçve mádanty ûmâḥ || 1 || vâvṛidhânáḥ çávasâ bhûryojâḥ çátrur dâsâya bhiyásaṃ dadhâti | ávyanac ca vyanác ca sásni sáṃ te navanta prábhṛitâ mádeshu || 2 || tvé krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ûmâḥ | svâdóḥ svâdîyaḥ svâdúnâ sṛijâ sám adâḥ sú mádhu mádhunâbhí yodhîḥ || 3 || íti cid dhí tvâ dhánâ jáyantam máde-made anumádanti víprâḥ | ójîyo dhṛishṇo sthirám â tanushva mấ tvâ dabhan yâtudhânâ durévâḥ || 4 || tváyâ vayáṃ çâçadmahe ráṇeshu prapáçyanto yudhényâni bhûri | codáyâmi ta âyudhâ vácobhiḥ sáṃ te çiçâmi bráhmaṇâ váyâṅsi || 5 || 1 ||

stushéyyam puruvárpasam ṛíbhvam inátamam âptyám âptyânâm | ấ darshate çávasâ saptá dấnûn prá sâkshate pratimânâni bhûri || 6 || ní tád dadhishé 'varam páraṃ ca yásminn âvithấvasâ duroṇé | ấ mâtárâ sthâpayase jigatnû́ áta inoshi kárvarâ purûṇi || 7 || imấ bráhma bṛihấddivo vivaktîndrâya çûshám agriyáḥ svarshấḥ | mahó gotrásya kshayati svarấjo dúraç ca víçvâ avṛiṇod ápa svấḥ || 8 || evấ mahấn bṛihấddivo átharvấvocat svấṃ tanvàm índram evá | svásâro mâtaríbhvarîr ariprấ hinvánti ca çávasâ vardháyanti ca || 9 || 2 ||

121 (947). trishṭubh.

Hiraṇyagarbháḥ sám avartatấgre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dấdhâra pṛithivîṃ dyấṃ utémấṃ kásmâi devấya havíshâ vidhema || 1 || yá ấtmadấ baladấ yásya víçva

---

120, 2 vavṛidhânáḥ. ávi-anat ca vi-anát. 3 sṛija. mádhunâ abhí. 4 hí. yâtu-dhânâḥ. 5 te âyudhâ. 7 dadhishe ávaram. âvitha ávasâ. jigatnû *iti*. 8 vivakti índrâya. dúraç — svâḥ = 265, 21. 9 evá. átharvâ ávocat. ariprâḥ. 121, 1 avartata ágre. utá imâm. 2 âtma-dâḥ bala-dâḥ. víçve.

upâsate praçísham yásya devâḥ | yásya châyâmṛítam yásya mṛityúḥ kásmai devâya havíshâ vidhema || 2 || yáḥ prâṇató nimisható mahitvaíka íd râjâ jágato babhûva | yá îçe asyá dvipádaç cátushpadaḥ kásmai devâya havíshâ vidhema || 3 || yásyemé himávanto mahitvâ yásya samudráṃ rasáyâ sahâhúḥ | yásyemâḥ pradíço yásya bâhû kásmai devâya havíshâ vidhema || 4 || yéna dyaúr ugrâ pṛithivî ca dṛiḷhâ yéna svàḥ stabhitáṃ yéna nâkaḥ | yó antárikshe rájaso vimânaḥ kásmai devâya havíshâ vidhema || 5 || 3 ||

yáṃ krándasî ávasâ tastabhâné abhy aíkshetâṃ mánasâ réjamâne | yátrâdhi sûra údito vibhâti kásmai devâya havíshâ vidhema || 6 || âpo ha yád bṛihatîr víçvam âyan gárbhaṃ dádhânâ janáyantîr agním | táto devânâṃ sám avartatâsur ékaḥ kásmai devâya havíshâ vidhema || 7 || yáç cid âpo mahinâ paryápaçyad dákshaṃ dádhânâ janáyantîr yajnám | yó devéshv ádhi devá éka âsît kásmai devâya havíshâ vidhema || 8 || mâ no hiṅsîj janitâ yáḥ pṛithivyâ yó vâ divaṃ satyádharmâ jajâna | yáç câpáç candrâ bṛihatîr jajâna kásmai devâya havíshâ vidhema || 9 || prájâpate ná tvád etâny anyó víçvâ jâtâni pári tâ babhûva | yátkâmâs te juhumás tán no astu vayáṃ syâma pátayo rayîṇâm || 10 || 4 ||

122 (948). jagatî. 1. 5 trishṭubh.

Vásuṃ ná citrámahasaṃ gṛiṇîshe vâmáṃ çévam átithim advisheṇyám | sá râsate çurúdho viçvádhâyaso 'gnír hótâ gṛihápatiḥ suvîryam || 1 || jushâṇó agne práti harya me váco

---

121, 2 upa-âsate. châyâ amṛítam. 3 prâṇataḥ. mahi-tvâ ékaḥ. yásya imé. sahá âhúḥ yásya imâḥ. 6 krándasî-tastabhâné-réjamâne *iti.* abhí. yátra ádhi. 7 dádhânâḥ. avartata ásuḥ. 8 dádhânâḥ. 9 hiṅsît. pṛithivyâḥ. ca apáḥ candrâḥ. 10 Dieser Vers wird im pada nicht abgetheilt, und nur mit der Bemerkung „yathâsaṃhitam" begleitet. Dasselbe fand 575, 12 statt.

viçvâni vidvân̄ vayúnâni sukrato | ghṛítanirṇig bráhmaṇe gâtúm éraya táva devâ ajanayann ánu vratám ‖ 2 ‖ saptá dhâmâni pariyánn ámartyo dâçad dâçúshe sukṛíte mâmahasva | suvîreṇa rayíṇâgne svâbhúvâ yás ta ânaṭ samídhâ táṃ jushasva ‖ 3 ‖ yajnásya ketúm prathamám puróhitaṃ havíshmanta îḷate saptá vâjinam | çṛiṇvántam agníṃ ghṛitápṛishṭham uksháṇam pṛiṇántaṃ devám pṛiṇaté suvîryam ‖ 4 ‖ tváṃ dûtáḥ prathamó váreṇyaḥ sá hûyámâno amṛitâya matsva | tvâm marjayan marúto dâçúsho gṛihé tváṃ stómebhir bhṛígavo ví rurucuḥ ‖ 5 ‖ 5 ‖

íshaṃ duhánt sudúghâṃ viçvádhâyasaṃ yajnapríye yájamânâya sukrato | ágne ghṛitásnus trír ṛitáni dîdyad vartír yajnám pariyánt sukratûyase ‖ 6 ‖ tvâm íd asyâ usháso vyùshṭishu dûtáṃ kṛiṇvânâ ayajanta mânushâḥ | tvâṃ devâ mahayâyyâya vâvṛidhur âjyam agne nimṛijánto adhvaré ‖ 7 ‖ ní tvâ vásishṭhâ ahvanta vâjínaṃ gṛiṇánto agne vidátheshu vedhásaḥ | râyás pósham yájamâneshu dhâraya yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 8 ‖ 6 ‖

123 (949). trishṭubh.

Ayáṃ venáç codayat pṛíçnigarbhâ jyótirjarâyû rájaso vimâne | imám apâṃ saṃgamé sûryasya çíçuṃ ná víprâ matíbhî rihanti ‖ 1 ‖ samudrâd ûrmím úd iyarti venó nabhojâḥ pṛishṭhám haryatásya darçi | ṛitásya sânâv ádhi vishṭápi bhrâṭ samânám yónim abhy ànûshata vrâḥ ‖ 2 ‖ samânám pûrvîr abhí vâvaçânâs tíshṭhan vatsásya mâtáraḥ sánîḷâḥ | ṛitásya sânâv ádhi cakramâṇâ rihánti mádhvo

---

122, 2 â îraya. 3 mamahasva. rayíṇâ agne su-âbhúvâ. te. 4 yajnásya — puróhitaṃ = 365, 2. 6 sukratu-yase. 7 devâḥ. vavṛidhuḥ. — 123, 1 pṛíçni-garbhâḥ jyótiḥ-jarâyuḥ. víprâḥ matí-bhiḥ. 2 abhí anûshata. 3 cakramâṇâḥ.

amṛítasya vā́ṇîḥ ‖ 3 ‖ jânánto rûpám akṛipanta víprâ mṛigásya ghósham mahishásya hí gmán | ṛiténa yánto ádhi sindhum asthur vidád gandharvó amṛítâni nā́ma ‖ 4 ‖ apsarā́ jā́ram upasishmiyâṇā́ yóshâ bibharti paramé vyòman | cárat priyásya yónishu priyáḥ sánt sī́dat pakshé hiraṇyáye sá venáḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

nā́ke suparṇám úpa yát pátantam hṛidā́ vénanto abhy ácakshata tvâ | hiraṇyapakshaṃ váruṇasya dûtáṃ yamásya yónau çakunám bhuraṇyúm ‖ 6 ‖ ûrdhvó gandharvó ádhi nā́ke asthât pratyáñ citrā́ bíbhrad asyā́yudhâni | vásâno átkam surabhíṃ dṛiçé kám svàr ṇá nā́ma janata priyā́ṇi ‖ 7 ‖ drapsáḥ samudrám abhí yáj jígâti páçyan gṛídhrasya cákshasâ vídharman | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ cakânás tṛitī́ye cakre rájasi priyā́ṇi ‖ 8 ‖ 8 ‖

124 (950). trishṭubh. 7 jagatî.

Imám no agna úpa yajnám éhi páñcayâmam trivṛítam saptátantum | áso havyavā́ḷ utá naḥ purogā́ jyóg evá dîrghám táma ā́çayishṭhâḥ ‖ 1 ‖ ádevâd devā́ḥ pracátâ gúhâ yán prapáçyamâno amṛitatvám emi | çivám yát sántam áçivo jáhâmi svā́t sakhyā́d áraṇîm nā́bhim emi ‖ 2 ‖ páçyann anyásyâ átithim vayā́yâ ṛitásya dhā́ma ví mime purū́ṇi | çáṅsâmi pitré ásurâya çévam ayajniyā́d yajníyam bhâgám emi ‖ 3 ‖ bahvī́ḥ sámâ akaram antár asminn índram vṛiṇānáḥ pitáram jahâmi | agníḥ sómo váruṇas té cyavante paryā́vard râshṭrám tád avâmy âyán ‖ 4 ‖ nírmâyâ u tyé ásurâ abhûvan tvám ca mâ varuṇa kâmáyâse | ṛiténa râjann ánṛitam viviñcán máma râshṭrásyā́dhipatyam éhi ‖ 5 ‖ 9 ‖

123, 4 víprâḥ. 5 apsarā́ḥ. 6 abhí. 7 ûrdhvó — asthât = 797, 12. asya ā́yudhâni. vásâno — svàr ná = 470, 3. 8 yát. — 124, 1 agne. ā́ ihi. puraḥ-gā́ḥ. ā́ āçayishṭhâḥ. 2 pra-cátâ. 4 pari-ā́vart. â-yán. 5 vi-viñcán. râshṭrásya ádhi-patyam ā́ ihi.

idáṃ svàr idám íd âsa vâmám ayám prakâçá urv àntárikṣam | hánâva vṛitráṃ niréhi soma havíṣh ṭvâ sántaṃ havíshâ yajâma || 6 || kavíḥ kavitvâ diví rûpám âsajad áprabhûtî váruṇo nír apáḥ sṛijat | kshémaṃ kṛiṇvânâ jánayo ná síndhavas tâ asya várṇaṃ çúcayo bharibhrati || 7 || tâ asya jyéshṭham indriyáṃ sacante tâ îm â ksheti svadháyâ mádantîḥ | tâ îṃ víço ná râjânaṃ vṛiṇânâ bîbhatsúvo ápa vṛitrâd atishṭhan || 8 || bîbhatsúnâṃ sayújaṃ haṅsám âhur apâṃ divyânâṃ sakhyé cárantam | anushṭúbham ánu carcûryámâṇam índraṃ ní cikyuḥ kaváyo manîshâ || 9 || 10 ||

125 (951). trishṭubh. 2 jagatî.

Ahám rudrébhir vásubhiç carâmy ahám âdityaír utá viçvádevaiḥ | ahám mitrâváruṇobhâ bibharmy ahám indrâgnî ahám açvínobhâ || 1 || ahám sómam âhanásam bibharmy ahám tváshṭâram utá pûshâṇam bhágam | ahám dadhâmi dráviṇaṃ havíshmate suprâvyè yájamânâya sunvaté || 2 || ahám râshṭrî saṃgámanî vásûnâṃ cikitúshî prathamâ yajníyânâm | tâm mâ devâ vy àdadhuḥ purutrâ bhûríshṭhâtrâm bhûry âveçáyantîm || 3 || máyâ só ánnam atti yó vipáçyati yáḥ práṇiti yá îṃ çṛiṇóty uktám | amantávo mâṃ tá úpa kshiyanti çrudhí çruta çraddhivám te vadâmi || 4 || ahám evá svayám idáṃ vadâmi júshṭaṃ devébhir utá mánushebhiḥ | yáṃ kâmáye táṃ-tam ugráṃ kṛiṇomi tám brahmâṇaṃ tám ṛíshiṃ táṃ sumedhâm || 5 || 11 ||

ahám rudrâya dhánur â tanomi brahmadvíshe çárave

124, 6 urú antárikṣam. niḥ-éhi. havíḥ tvâ. 7 â asajat. kṛiṇvânâḥ. 8 vṛiṇânâḥ. — 125, 1 mitrâváruṇâ ubhâ. indrâgnî *iti*. açvínâ ubhâ. 2 supra-ayyè. 3 devâḥ ví adadhuḥ. 4 práṇiti. té.

hántavā́ u | ahám jánāya samádam kṛiṇomy ahám dyā́vāpṛithivī́ ā́ viveça || 6 || ahám suve pitáram asya mūrdhán máma yónir apsv àntáḥ samudré | táto ví tishṭhe bhúvanānu víçvotā́mūṃ dyā́ṃ varshmāṇópa spṛiçāmi || 7 || ahám evá vā́ta iva prá vāmy ârábhamāṇā bhúvanāni víçvā | paró divá pará enā́ pṛithivyaítā́vatī mahinā́ sám babhūva || 8 || 12 ||

126 (952). uparishṭādbṛihatī. 8 trishṭubh.

Ná tám áṅho ná duritám dévāso ashṭa mártyam | sajóshaso yám aryamā́ mitró náyanti váruṇo áti dvíshaḥ || 1 || tád dhí vayám vṛiṇîmáhe váruṇa mítrāryaman | yénā nír áṅhaso yūyám pāthá nethā́ ca mártyam áti dvíshaḥ || 2 || té nūnám no 'yám ūtáye váruṇo mitró aryamā́ | náyishṭhā u no neshaṇi párshishṭhā u naḥ parshā́ny áti dvíshaḥ || 3 || yūyám víçvam pári pātha váruṇo mitró aryamā́ | yushmā́kam çármaṇi priyé syā́ma supraṇîtayó 'ti dvíshaḥ || 4 || âdityā́so áti srídho váruṇo mitró aryamā́ | ugrám marúdbhî rudrám huveméndram agnim svastáyé 'ti dvíshaḥ || 5 || nétāra û shú ṇas tiró váruṇo mitró aryamā́ | áti víçvāni duritā́ rā́jānaç carshaṇînām áti dvíshaḥ || 6 || çunám asmábhyam ūtáye váruṇo mitró aryamā́ | çárma yachantu saprátha âdityā́so yád îmahe áti dvíshaḥ || 7 || yáthā ha tyád vasavo gauryàṃ cit padí shitā́m ámuñcatā yajatrāḥ | evó shv àsmán muñcatā vy áṅhaḥ prá tāry agne pratarám na āyuḥ || 8 || 13 ||

125, 6 hántavaí. sa-mádam. dyā́vāpṛithivī́ *iti*. 7 ap-sú antár *iti*. bhúvanā ánu víçvā utá amūm. varshmáṇā úpa. 8 pṛithivyā́ etā́vatī. paró — pṛithivyā́ = 908, 5. — 126, 2 hí. mítra áryaman yéna. nethá. 4 su-praṇîtayaḥ áti. 5 marút-bhiḥ. huvema índram. svastáye áti. 6 ûṃ *iti* sú naḥ. 8 = 308, 6.

127 (953). gâyatrî.

Râtrî vy àkhyad âyatî purutrâ devy àkshábhiḥ | víçvâ ádhi çríyo 'dhita || 1 || órv àprâ ámartyâ niváto devy ùdvátaḥ | jyótishâ bâdhate támaḥ || 2 || nír u svásâram askṛitoshásaṃ devy âyatî | ápéd u hâsate támaḥ || 3 || sâ no adyá yásyâ vayáṃ ní te yámann ávikshmahi | vṛikshé ná vasatíṃ váyaḥ || 4 || ní grâmâso avikshata ní padvánto ní pakshíṇaḥ | ní çyenâsaç cid arthínaḥ || 5 || yâváyâ vṛikyàṃ vṛikaṃ yaváya stenám ûrmye | áthâ naḥ sutárâ bhava || 6 || úpa mâ pépiçat támaḥ kṛishṇáṃ vyàktam asthita | úsha ṛiṇéva yâtaya || 7 || úpa te gâ ivâkaraṃ vṛiṇîshvá duhitar divaḥ | rátri stómaṃ ná jigyúshe || 8 || 14 ||

128 (954). trishṭubh. 9 jagatî.

Mámâgne várco vihavéshv astu vayáṃ tvéndhânâs tanvàm pushema | máhyaṃ namantâm pradíçaç cátasras tváyâdhyakshéṇa pṛítanâ jayema || 1 || máma devâ vihavé santu sárva índravanto marúto víshṇur agníḥ | mámântárikshaṃ urúlokam astu máhyaṃ vâtaḥ pavatâṃ kâme asmín || 2 || máyi devâ dráviṇam â yajantâm máyy âçîr astu máyi devâhûtiḥ | daivyâ hótâro vanushanta pûrvé 'rishṭâḥ syâma tanvâ suvîrâḥ || 3 || máhyaṃ yajantu máma yâni havyâkûtiḥ satyâ mánaso me astu | éno mâ ní gâṃ katamác canâháṃ víçve devâso ádhi vocatâ naḥ || 4 || dévîḥ shaḷ urvîr urú naḥ kṛiṇota víçve devâsa ihá vîrayadhvam | mâ hâs-

---

127, 1 ví akhyat â-yatî. devî akshá-bhiḥ. 2 â urú aprâḥ. devî ut -vátaḥ. 4 akṛita ushásam devî â-yatî ápa ít. 4 yásyâḥ. 6 yaváya vṛikyàm. átha. 7 ví-aktam. ṛiṇâ-iva. 8 iva â akaram. In den saṃhitâ-mss. folgt ein khila von 14 Versen, beginnend „â râtri pârthivaṃ rajaḥ“, das gewöhnlich als das râtrîsûktam bezeichnet wird. — 128, 1 máma agne. tvâ índhânâḥ. tváyâ ádhi-akshéṇa pṛítanâḥ. 2 devâḥ. sárve. máma antárikshaṃ. 3 devâḥ. máyi â-çîḥ. daívyâḥ. pûrve árishṭâḥ. 4 havyâ â-kûtiḥ. katamát caná ahám. vocata.

mahi prajáyâ mấ tanūbhir mấ radhâma dvishaté soma râjan || 5 || 15 ||

ágne manyúm pratinudán páreshâm ádabdho gopấḥ pári pâhi nas tvám | pratyáñco yantu nigútaḥ púnas tè 'maíshâṃ cittám prabúdhâṃ ví neçat || 6 || dhâtấ dhâtṛîṇấm bhúvanasya yás pátir devấṃ trâtấram abhimâtishâhám | imáṃ yajnám açvínobhấ bṛíhaspátir devấḥ pântu yájamânaṃ nyarthất || 7 || uruvyácâ no mahishấḥ çárma yaṅsad asmín háve puruhûtấḥ purukshúḥ | sá naḥ prajấyai haryaçva mṛiḷayéndra mấ no rîrisho mấ párâ dâḥ || 8 || yé naḥ sapátnâ ápa té bhavantv indrâgníbhyâm áva bâdhâmahe tấn | vásavo rudrấ âdityấ uparispṛíçam mográṃ céttâraṃ adhirâjám akran || 9 || 16 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

129 (955). trishṭubh.

Nấsad âsîn nó sád âsît tadấnîṃ nấsîd rájo nó vyòmâ paró yát | kím ấvarîvaḥ kúha kásya çármann ámbhaḥ kím âsîd gáhanaṃ gabhîrám || 1 || ná mṛityúr âsîd amṛítaṃ ná tárhi ná rấtryâ áhna âsît praketáḥ | ấnîd avâtáṃ svadháyâ tád ékaṃ tásmâd dhânyán ná paráḥ kíṃ canấsa || 2 || táma âsît támasâ gûḷhám ágre 'praketáṃ salilâṃ sárvam â idám | tuchyénâbhv ápihitaṃ yád ấsît tápasas tán mahinấjâyataíkam || 3 || kấmas tád ágre sám avartatấdhi mánaso rétaḥ prathamáṃ yád ấsît | sató bandhúm ásati nír avindan hṛidí pratîshyâ kaváyo manîshấ || 4 || tiraççîno vitato raçmír eshâm

---

128, 6 ni-gútaḥ. té amấ eshâm. 7 abhimâti-sahám. açvínâ ubhấ. ni-arthất. 8 uru-vyácâḥ. mṛiḷaya índra. ririshaḥ. 9 mâ ugrám. — 129, 1 ná ásat âsît nó *iti*. ná âsît. nó *iti*. ví-oma. ấ avarîvar *iti*. 2 ha anyát. caná âsa. 3 tuchyéna âbhú. tát mahinấ ajâyata ékam. 4 avartata ádhi. prati-íshya.

adháḥ svid âsîɜd upári svid âsîɜt | retodhấ âsan mahimấna âsant svadhấ avástât práyatiḥ parástât || 5 || kó addhấ veda ká ihá prá vocat kúta ấjâtâ kúta iyáṃ víṣṛishṭiḥ | arvấg devấ asyá visárjanenâthâ kó veda yáta âbabhűva || 6 || iyáṃ víṣṛishṭir yáta âbabhűva yádi vấ dadhé yádi vâ ná | yó asyấdhyakshaḥ paramé vyòmant só aṅgá veda yádi vâ ná véda || 7 || 17 ||

130 (956). trishṭubh. 1 jagati.

Yó yajnó viçvátas tántubhis tatá ékaçataṃ devakarmébhir ấyataḥ | imé vayanti pitáro yá âyayúḥ prá vayấpa vayéty -âsate taté || 1 || púmâñ enaṃ tanuta út kṛiṇatti púmân ví tatne ádhi nâke asmín | imé mayűkhâ úpa sedur û sádaḥ sấmâni cakrus tásarâṇy ótave || 2 || kấsît pramấ pratimấ kíṃ nidấnam ấjyaṃ kím âsît paridhíḥ ká âsît | chándaḥ kím âsît práügaṃ kím ukthấṃ yád devấ devám áyajanta víçve || 3 || agnér gâyatry àbhavat sayúgvoshṇíhayâ savitấ sám babhûva | anushṭúbhâ sóma ukthair máhasvân bṛíhaspáter bṛihatî vấcam âvat || 4 || virấṇ mitrấváruṇayor abhiçrîr índrasya trishṭúb ihá bhâgó áhnaḥ | víçvân devấñ jágaty ấ viveça téna câkḷipra ṛíshayo manushyâḥ || 5 || câkḷipré téna ṛíshayo manushyấ yajné jâté pitáro naḥ purâṇé | páçyan manye mánasâ cákshasâ tấn yá imáṃ yajnám áyajanta pűrve || 6 || sahástomâḥ saháchandasa âvṛítaḥ sahápramâ ṛíshayaḥ saptá daívyâḥ | pűrveshâm pánthâm anudṛíçya dhîrâ anvấlebhire rathyò ná raçmîn || 7 || 18 ||

129, 5 svadhấ avástât 6 kó — vocat = 288, 5. vi-sárjanena átha. 7 asya ádhi-akshaḥ. — 130, 1 yé â-yayúḥ. vaya ápa vaya íti. 2 tanute. ûṃ *iti*. 3 kấ âsît. devấḥ. 4 gâyatrî abhavat sa -yúgvâ ushṇíhayâ. 5 vi-rấṭ. jágatî. câkḷipre. 6 téna. manushyâḥ. yé. 7 anu-álebhire.

131 (957). trishṭubh. 4 anushṭubh.

Ápa prā́ca indra víçvâñ amítrân ápā́pâco abhibhûte nudasva | ápódîco ápa çûrâdharā́ca uraú yáthâ táva çárman mádema || 1 || kuvíd añgá yávamanto yávaṃ cid yáthâ dā́nty anupûrváṃ viyū́ya | ihéhaishâṃ kṛiṇuhi bhójanâni yé barhísho námovṛiktiṃ ná jagmúḥ || 2 || nahí sthū́ry ṛituthā́ yâtám ásti nótá çrávo vivide saṃgaméshu | gavyánta índraṃ sakhyā́ya víprâ açvâyánto vṛíshaṇaṃ vâjáyantaḥ || 3 || yuváṃ surā́mam açvinâ námucâv âsuré sácâ | vipipânā́ çubhas patî índraṃ kármasv âvatam || 4 || putrám iva pitárâv açvínobhéndrâváthuḥ kā́vyair daṅsánâbhiḥ | yát surā́maṃ vy ápibaḥ çácîbhiḥ sárasvatî tvâ maghavann abhishṇak || 5 || índraḥ sutrā́mâ svávâñ ávobhiḥ sumṛiḷîkó bhavatu viçvávedâḥ | bā́dhatâṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvī́ryasya pátayaḥ syâma || 6 || tásya vayáṃ sumataú yajníyasyā́pi bhadré saumanasé syâma | sá sutrā́mâ svávâñ índro asmé ârā́c cid dvéshaḥ sanutár yuyotu || 7 || 19 ||

132 (958). 1. 3. 4 virâḍrûpâ. 2 mahâsatobṛihatî. 5. 6 prastârapañkti. 7 nyañkusâriṇî.

Îjânám íd dyaúr gûrtā́vasur îjânám bhū́mir abhí prabhûsháṇi | îjânáṃ devā́v açvínâv abhí sumnaír avardhatâm || 1 || tā́ vâm mitrâvaruṇâ dhârayátkshitî sushumnéshitatvátâ yajâmasi | yuvóḥ krâṇā́ya sakhyaír abhí shyâma rakshásaḥ || 2 || ádhâ cin nú yád dídhishâmahe vâm abhí priyáṃ rékṇaḥ pátyamânâḥ | dadvā́ñ vâ yát púshyati rékṇaḥ sám v âran nákir asya maghā́ni || 3 || asā́v anyó asura sûyata dyaús

---

131, 1 ápa ápâcaḥ. ápa údîcaḥ. çûra adharā́caḥ. 2 ihá-iha eshâm. 3 ná. utá. gavyánta — vâjáyantaḥ = 313, 16. 4 patî *iti*. 5 açvínâ ubhā́ índra âváthuḥ. ví. 6. 7 = 488, 12. 13. — 132, 1 gûrtá-vasuḥ. 2 dhârayátkshitî *iti* dhârayát-kshitî su-sumnā́ ishitatvátâ. syâma. 3 ádha cit.

tváṃ víçveshâṃ varuṇâsi rấjâ | mûrdhấ ráthasya câkan naitấvataínasântakadhrúk || 4 || asmínt sv ètác chákapûta éno hité mitré nígatân hanti vîrấn | avór vâ yád dhất tanűshv ávaḥ priyấsu yajníyâsv árvâ || 5 || yuvór hí mâtấditir vicetasâ dyaúr ná bhűmiḥ páyasâ pupûtáni | áva priyấ didishṭana sűro ninikta raçmíbhiḥ || 6 || yuváṃ hy àpnarấjâv ásîdataṃ tíshṭhad ráthaṃ ná dhûrshádaṃ vanarsádam | tấ naḥ kaṇûkayántîr nṛimédhas tatre áṅhasaḥ sumédhas tatre áṅhasaḥ || 7 || 20 ||

133 (959). 1 — 3 çakvarî. 4 — 6 mahâpaṅkti. 7 trishṭubh.

Pró shv àsmai puroráthám índrâya çûshám arcata | abhîke cid u lokakṛít saṃgé samátsu vṛitrahấsmâkam bodhi coditấ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 1 || tváṃ síndhűñr ávâsṛijo 'dharấco áhann áhim | açatrúr indra jajnishe víçvam pushyasi vấryaṃ táṃ tvâ pári shvajàmahe nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 2 || ví shú víçvâ árâtayo 'ryó naçanta no dhíyaḥ | ástâsi çátrave vadhâṃ yó na indra jíghâṅsati yấ te râtír dadír vásu nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 3 || yó na indrâbhíto jáno vṛikâyúr âdídeçati | adhaspadâṃ tám îṃ kṛidhi vibâdhó asi sâsahír nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 4 || yó na indrâbhidấsati sánâbhir yáç ca níshṭyaḥ | áva tásya bálaṃ tira mahîva dyaúr ádha tmánâ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 5 || vayám indra tvâyávaḥ sakhitvám ấ rabhâmahe | ṛitásya naḥ pathấ nayấti víçvâni duritấ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkấ ádhi dhánvasu || 6 ||

132, 4 tváṃ — rấjâ = 218, 10. ná etấvatâ énasâ antaka-dhrúk. 5 sú etát çáka-pûte. 6 mâtấ áditiḥ. 7 hí apna-rấjau. dhûḥ-sádam vana-sádam tấḥ. — 133, 1 pró *iti* sú asmai. vṛitra-hấ asmâkam. 2 áva asṛijaḥ. svajâmahe. 3 sú. ástâ asi. 4 indra abhítaḥ. vṛika-yúḥ. sasahíḥ. 5 indra abhi-dấsati. mahî-iva. 6 naya áti.

asmábhyaṃ sú tvám indra táṃ çiksha yá dóhate práti váraṃ jaritré | áchidrodhnî pîpáyad yáthâ naḥ sahásradhârâ páyasâ mahî́ gaúḥ || 7 || 21 ||

134 (960). mahâpaṅkti. 7 paṅkti.

Ubhé yád indra ródasî âpaprâthoshá iva | mahántaṃ tvâ mahînâṃ samrấjaṃ carshaṇînâṃ devî́ jánitry ajîjanad bhadrá jánitry ajîjanat || 1 || áva sma durhaṇâyató mártasya tanuhi sthirám | adhaspadáṃ tám îṃ kṛidhi yó asmấñ âdídeçati devî́ jánitry ajîjanad bhadrá jánitry ajîjanat || 2 || áva tyá bṛihatî́r ísho viçváçcandrâ amitrahan | çácîbhiḥ çakra dhûnuhîndra víçvâbhir ûtíbhir devî́ jánitry — || 3 || áva yát tvám çatakratav indra viçvâni dhûnushé | rayíṃ ná sunvaté sácâ sahasríṇîbhir ûtíbhir devî́ jánitry — || 4 || áva svedá ivâbhíto víshvak patantu didyávaḥ | dûrvâyâ iva tántavo vy àsmád etu durmatír devî́ jánitry — || 5 || dîrghám hy àṅkuçám yathâ çáktim bíbharshi mantumaḥ | pûrveṇa maghavan padấjó vayáṃ yáthâ yamo devî́ jánitry — || 6 || nákir devâ minîmasi nákir á yopayâmasi mantraçrútyaṃ carâmasi | pakshébhir apikakshébhir átrâbhí sám rabhâmahe || 7 || 22 ||

135 (961). anushṭubh.

Yásmin vṛikshé supalâçé devaíḥ sampíbate yamáḥ | átrâ no viçpátiḥ pitá purâṇấñ ánu venati || 1 || purâṇấñ anuvénantaṃ cárantaṃ pâpáyâmuyá | asûyánn abhy àcâkaçaṃ tásmâ aspṛihayam púnaḥ || 2 || yáṃ kumâra návaṃ rátham

---

133, 7 áchidra-ûdhnî. sahásra-dhârâ — gaúḥ = 337, 5. — 134, 1 ubhé -ródasî *iti* â-paprátha ushấḥ. jánitrî. 2 duḥ-hanâyatáḥ. 3 tyấḥ. viçvá -candrâḥ. dhûnuhi índra. 4 çatakrato *iti*. 5 iva abhítaḥ. ví asmát. 6 hí aṅkuçám. padấ ajáḥ. 7 devâḥ. átra abhí. — 135, 1 átra. 2 pâpáyâ amuyấ. abhí acâkaçam tásmai.

acakrám mánasākṛiṇoḥ | ékesham viçvátaḥ prāñcam ápaçyann ádhi tishṭhasi || 3 || yám kumâra prāvartayo rátham víprebhyas pári | tám sāmānu prāvartata sám itó nâvy āhitam || 4 || káḥ kumârám ajanayad rátham kó nír avartayat | káḥ svit tád adyá no brûyâd anudéyî yáthābhavat || 5 || yáthābhavad anudéyî táto ágram ajâyata | purástād budhná ātataḥ paççān niráyaṇam kṛitám || 6 || idám yamásya sādanam devamānám yád ucyáte | iyám asya dhamyate nâḷîr ayám gîrbhíḥ párishkṛitaḥ || 7 || 23 ||

136 (962). anushṭubh.

Keçy àgním keçî́ visháṃ keçî́ bibharti ródasî | keçî́ víçvam svàr dṛiçé keçī́dám jyótir ucyate || 1 || múnayo vātaraçanāḥ piçāṅgâ vasate málâ | vātasyānu dhrājim yanti yád devāso ávikshata || 2 || únmaditâ maúneyena vātā́ñ ā tasthimâ vayám | çárîréd asmā́kam yûyám mártâso abhí paçyatha || 3 || antárikshena patati víçvâ rûpāvacākaçat | múnir devásya-devasya saúkṛityâya sákhâ hitáḥ || 4 || vātasyā́çvo vâyóḥ sákhātho devéshito múniḥ | ubhaú samudrā́v ā́ ksheti yáç ca pū́rva utāparaḥ || 5 || apsarāsām gandharvā́ṇām mṛigā́ṇām cáraṇe cáran | keçî́ kétasya vidvā́nt sákhâ svâdúr madíntamaḥ || 6 || vâyúr asmâ úpâmanthat pináshṭi smâ kunamnamā́ | keçî́ vishásya pā́treṇa yád rudréṇāpibat sahá || 7 || 24 ||

137 (963). anushṭubh.

Utá devâ ávahitam dévâ ún nayathâ púnaḥ | utā́gaç

135, 3 mánasâ ákṛiṇoḥ éka-îsham. 4 prá ávartayaḥ. sāma ánu prá avartata. nâví. 5. 6 yáthâ ábhavat. 6 paççā́t niḥ-áyanam. 7 sádanam. pári-kṛitaḥ. — 136, 1 keçî́ agním. keçî́ idám. 2 vātasya ánu. 3 út-maditâḥ. tasthima. çárîrâ ít. 4 rûpā́ ava-cā́kaçat. 5 vātasya áçvaḥ. sákhâ átho *iti*. devá-ishitaḥ. utá áparaḥ. 7 asmai úpa amanthat. sma. rudréṇa ápibat. — 137, 1 út nayatha. utá ā́gaḥ.

cakrúshaṃ devâ dévâ jîváyathâ púnaḥ ‖ 1 ‖ dvấv imaú vấtau vâta ấ síndhor ấ parâvátaḥ | dákshaṃ te anyá ấ vâtu párâṇyó vâtu yád rápaḥ ‖ 2 ‖ ấ vâta vâhi bheshajáṃ ví vâta vâhi yád rápaḥ | tváṃ hí viçvábheshajo devấnâṃ dûtá ĩyase ‖ 3 ‖ ấ tvâgamaṃ çáṃtâtibhir átho arishṭátâtibhiḥ | dákshaṃ te bhadrám ấbhârsham párâ yákshmaṃ suvâmi te ‖ 4 ‖ trấyantâm ihá devấs trấyatâm marútâṃ gaṇáḥ | trấyantâṃ víçvâ bhûtấni yáthâyám arapấ ásat ‖ 5 ‖ ấpa íd vấ u bheshajĩr ấpo amîvacấtanîḥ | ấpaḥ sárvasya bheshajĩs tấs te kṛiṇvantu bheshajám ‖ 6 ‖ hástâbhyâṃ dáçaçâkhâbhyâṃ jihvấ vâcáḥ purogavĩ | anâmayitnúbhyâṃ tvâ tấbhyâṃ tvópa spṛiçâmasi ‖ 7 ‖ 25 ‖

138 (964). jagatî.

Táva tyá indra sakhyéshu váhnaya ṛitám manvânấ vy àdardirur valám | yátrâ daçasyánn usháso riṇánn apáḥ kútsâya mánmann ahyàç ca daṅsáyaḥ ‖ 1 ‖ ávâsṛijaḥ prasvàḥ çvañcáyo girĩn úd âja usrấ ápibo mádhu priyám | ávardhayo vaníno asya dáṅsasâ çuçóca sũrya ṛitájâtayâ girấ ‖ 2 ‖ ví sũryo mádhye amucad ráthaṃ divó vidád dâsấya pratimấnam ấryaḥ | dṛiḷhấni pípror ásurasya mâyína índro vy âsyac cakrivấṅ ṛijíçvanâ ‖ 3 ‖ ánâdhṛishṭâni dhṛishitó vy âsyan nidhĩṅr ádevâṅ amṛiṇad ayấsyaḥ | mâséva sũryo vásu púryam ấ dade gṛiṇânáḥ çátrûṅr açṛiṇâd virúkmatâ ‖ 4 ‖ áyuddhaseno vibhvâ vibhindatấ dấçad vṛitrahấ tújyâni tejate | índrasya vájrâd abibhed abhiçnáthaḥ prấkrâmac chundhyũr ájahâd ushấ ánaḥ ‖ 5 ‖ etấ tyấ te çrútyâni kévalâ yád

---

137, 1 devâḥ dévâḥ jîváyatha. 2 párâ anyáḥ. 4 tvâ agamam. átho iti. ấ abhârsham. 5 yathấ ayám. 6 vaí. 7 tvâ úpa. — 138, 1 tyé. manvânấḥ ví adardiruḥ. yátra. 2 áva asṛijaḥ. 3. 4 ví âsyat. 4 mâsấ-iva. 5 prá akrâmat çundhyũḥ.

éka ékam ákṛiṇor ayajnám | mâsấṃ vidhấnam adadhâ ádhi dyávi tváyâ víbhinnam bharati pradhím pitấ ‖ 6 ‖ 26 ‖

139 (965). trishṭubh.

Sũryaraçmir hárikeçaḥ purástât savitấ jyótir úd ayâñ ájasram | tásya pûshấ prasavé yâti vidvấnt sampáçyan víçvâ bhúvanâni gopấḥ ‖ 1 ‖ nṛicákshâ eshá divó mádhya âsta âpaprivấn ródasî antáriksham | sá viçvấcîr abhí cashṭe ghṛitấcîr antarấ pũrvam áparaṃ ca ketúm ‖ 2 ‖ râyó budhnáḥ saṃgámano vásûnâṃ víçvâ rûpấbhí cashṭe çácîbhiḥ | devá iva savitấ satyádharméndro ná tasthau samaré dhánânâm ‖ 3 ‖ viçvấvasuṃ soma gandharvám ấpo dadṛiçúshîs tád ṛiténâ vy ấyan | tád anvávaid índro râraháṇá âsâm pári sũryasya paridhĩ̃ṃr apaçyat ‖ 4 ‖ viçvấvasur abhí tán no gṛiṇâtu divyó gandharvó rájaso vimấnaḥ | yád vâ ghâ satyám utá yán ná vidmá dhíyo hinvânó dhíya ín no avyâḥ ‖ 5 ‖ sásnim avindac cáraṇe nadĩ́nâm ápâvṛiṇod dúro áçmavrajânâm | prấsâṃ gandharvó amṛítâni vocad índro dáksham pári jânâd ahĩ́nâm ‖ 6 ‖ 27 ‖

140 (966). 1 vishṭârapaṅkti. 2—4 satobṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 6 trishṭubh.

Ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjante arcáyo vibhâvaso | bṛihadbhâno çávasâ vấjam ukthyàṃ dádhâsi dâçúshe kave ‖ 1 ‖ pâvakávarcâḥ çukrávarcâ ánûnavarcâ úd iyarshi bhânúnâ | putró mâtárâ vicárann úpâvasi pṛiṇákshi ródasî ubhé ‖ 2 ‖ ũrjo napâj jâtavedaḥ suçastíbhir mándasva dhîtíbhir

---

139, 1 ayân. 2 mádhye âste. ródasî *iti*. 3 râyó — vásûnâṃ = 96, 6. rûpấ abhí. satyá-dharmâ índraḥ. 4 viçvá-vasum. ṛiténa ví âyan. rarahâṇáḥ. 5 viçvá-vasuḥ. tát. yád — vidmá = 439, 8. ít. 6 avindat. ápa avṛiṇot. prá âsâm. — 140, 2 úpa avasi. ródasî-ubhé *iti*. 3 napât.

hitáḥ | tvé íshaḥ sám dadhur bhűrivarpasaç citrótayo vâmájâtâḥ ‖ 3 ‖ irajyánn agne prathayasva jantúbhir asmé rấyo amartya | sá darçatásya vápusho ví râjasi pṛṇákshi sânasíṃ krátum ‖ 4 ‖ ishkartấram adhvarásya prácetasaṃ kshấyantaṃ rấdhaso mahấḥ | râtíṃ vâmásya subhágâm mahîṃ íshaṃ dádhâsi sânasíṃ rayím ‖ 5 ‖ ṛitávânam mahishám viçvádarçatam agníṃ sumnấya dadhire puró jánâḥ | çrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ tvâ girấ daívyam mấnushâ yugấ ‖ 6 ‖ 28 ‖

141 (967). anushṭubh.

Ágne áchâ vadehá naḥ pratyáñ naḥ sumánâ bhava | prá no yacha viças pate dhanadấ asi nas tvám ‖ 1 ‖ prá no yachatv aryamấ prá bhágaḥ prá bṛihaspátiḥ | prá devấḥ prótá sûnṛítâ râyó devî dadâtu naḥ ‖ 2 ‖ sómaṃ rấjânam ávase 'gníṃ gîrbhír havâmahe | âdityấn víshṇuṃ sűryam brahmấṇaṃ ca bṛíhaspátim ‖ 3 ‖ indravâyű bṛíhaspátiṃ suhávehá havâmahe | yáthâ naḥ sárva íj jánaḥ sámgatyâṃ sumánâ ásat ‖ 4 ‖ aryamáṇam bṛíhaspátim índraṃ dấnâya codaya | vấtaṃ víshṇuṃ sárasvatîṃ savitấraṃ ca vâjínam ‖ 5 ‖ tvấṃ no agne agníbhir bráhma yajnáṃ ca vardhaya | tvấṃ no devátâtaye râyó dấnâya codaya ‖ 6 ‖ 29 ‖

142 (968). trishṭubh. 1. 2 jagatî. 7. 8 anushṭubh.

Ayám agne jaritấ tvé abhûd ápi sáhasaḥ sûno nahy ànyád ásty ấpyam | bhadráṃ hí çárma trivárûtham ásti ta âré hiṅsânâm ápa didyúm ấ kṛidhi ‖ 1 ‖ pravát te agne jánimâ pitûyatáḥ sâcîva víçvâ bhúvanâ ny ṛiñjase | prá

140, 3 tvé *iti*. citrá-ûtayaḥ. 6 ṛitá-vânam. agníṃ — jánâḥ = 236, 5. — 141, 1 ácha vada ihá. su-mánâḥ. 2 prá utá. 4 su-hávâ ihá. ít. — 142, 1 tvé *iti*. nahí anyát. te. 2 jánima pitu-yatáḥ sâcî-iva. ní ṛiñjase.

sáptayaḥ prá sanishanta no dhíyaḥ puráç caranti paçupā́ iva tmánâ ‖ 2 ‖ utá vā́ u pári vṛiṇakshi bápsad bahór agna úlapasya svadhâvaḥ | utá khilyā́ urvárâṇâm bhavanti mā́ te hetíṃ távishîṃ cukrudhâma ‖ 3 ‖ yád udváto niváto yā́si bápsat pṛíthag eshi pragardhínîva sénâ | yadā́ te vā́to anuvā́ti çocír vápteva çmáçru vapasi prá bhū́ma ‖ 4 ‖ práty asya çréṇayo dadṛiçra ékaṃ niyā́nam bahávo ráthâsaḥ | bâhū́ yád agne anumármṛijâno nyàñn uttânā́m anvéshi bhū́mim ‖ 5 ‖ út te çúshmâ jihatâm út te arcír út te agne çaçamânásya vā́jâḥ | úc chvañcasva ní nama várdhamâna ā́ tvâdyá víçve vásavaḥ sadantu ‖ 6 ‖ apā́m idáṃ nyáyanam samudrásya nivéçanam | anyáṃ kṛiṇushvetáḥ pánthâṃ téna yâhi váçâñ ánu ‖ 7 ‖ ā́yane te parā́yaṇe dū́rvâ rohantu pushpíṇîḥ | hradā́ç ca puṇḍárîkâṇi samudrásya gṛihā́ imé ‖ 8 ‖ 30 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

143 (969). anushṭubh.

Tyáṃ cid átrim ṛitajúram ártham áçvaṃ ná yā́tave | kakshī́vantaṃ yádî púnâ ráthaṃ ná kṛiṇuthó návam ‖ 1 ‖ tyáṃ cid áçvaṃ ná vâjínam areṇávo yám átnata | dṛiḷhám granthíṃ ná ví shyatam átriṃ yávishṭham ā́ rájaḥ ‖ 2 ‖ nárâ dáṅsishṭhâv átraye çúbhrâ síshâsataṃ dhíyaḥ | áthâ hí vâṃ divó narâ púnaḥ stómo ná viçáse ‖ 3 ‖ cité tád vâṃ surâdhasâ râtíḥ sumatír açvinâ | ā́ yán naḥ sádane pṛithaú sámane párshatho narâ ‖ 4 ‖ yuvám bhujyúṃ samudrá ā́ rájasaḥ pârá îṅkhitám | yâtám áchâ patatríbhir nāsatyâ

142, 3 vaí. agne. 4 pragardhíni-iva. váptâ-iva. 5 dadṛiçre. 6 çúshmâḥ. út çvañcasva. tvâ adyá. 7 ni-áyanam. kṛiṇushva itáḥ. 8 â-áyane. parâ-áyane dūrvâḥ. — 143, 1 yádi púnar *iti*. 2 syatam. 3 átha. vi-çáse. 4 yát. 5 samudré. pâré. ácha.

sâtáye kṛitam || 5 || á vâṃ sumnaíḥ çamyú iva máṅhishṭhâ víçvavedasâ | sám asmé bhûshataṃ narótsaṃ ná pipyúshîr íshaḥ || 6 || 1 ||

144 (970). 1. 3. 4 gâyatrî. 2 bṛihatî. 5 satobṛihatî. 6 vishṭârapaṅkti.

Ayáṃ hí te ámartya índur átyo ná pátyate | dáksho viçvâyur vedháse || 1 || ayám asmásu kávya ṛibhúr vájro dâsvate | ayám bibharty ûrdhvákṛiçanam mádam ṛibhúr ná kṛítvyam mádam || 2 || ghṛíshuḥ çyenáya kṛítvana âsú svásu váṅsagaḥ | áva dîdhed ahîçúvaḥ || 3 || yáṃ suparṇáḥ parâvátaḥ çyenásya putrá ábharat | çatácakraṃ yò 'hyò vartaníḥ || 4 || yáṃ te çyenáç cárum avṛikám padábharad aruṇám mânám ándhasaḥ | enâ váyo ví târy áyur jîvása enâ jâgâra bandhútâ || 5 || evá tád índra índunâ devéshu cid dhârayâte máhi tyájaḥ | krátvâ váyo ví târy áyuḥ sukrato krátvâyám asmád á sutáḥ || 6 || 2 ||

145 (971). anushṭubh. 6 paṅkti.

Imáṃ khanâmy óshadhiṃ vîrúdham bálavattamâm | yáyâ sapátnîm bádhate yáyâ saṃvindáte pátim || 1 || úttânaparṇe súbhage dévajûte sáhasvati | sapátnîm me párâ dhama pátim me kévalaṃ kuru || 2 || úttarâhám uttara úttaréd úttarâbhyaḥ | áthâ sapátnî yá mámádharâ sádharâbhyaḥ || 3 || nahy àsyâ náma gṛibhṇámi nó asmín ramate jáne | párâm evá parâvátaṃ sapátnîṃ gamayâmasi || 4 || ahám asmi sáhamânátha tvám asi sâsahíḥ | ubhé sáhasvatî bhûtvî sapátnîm me sahâvahai || 5 || úpa te 'dhâṃ sáhamânâm abhí

143, 6 çamyú iveti çamyú-iva. narâ útsam. — 144, 1 viçvá-âyuḥ. 3 kṛítvane. 4 á ábharat. yáḥ ahyàḥ. 5 padá á ábharat. jîváse. 6 evá. krátvâ ayám. — 145, 3 út-tarâ ahám ut-tare út-tarâ ít. átha. máma ádharâ sá ádharâbhyaḥ. 4 nahí asyâḥ. nó *iti*. 5 sáhamânâ átha. sasahíḥ. ubhé-sáhasvatî *iti*.

tvâdhâṃ sâhîyasâ | mâm ánu prá te máno vatsáṃ gaúr iva dhâvatu pathấ vấr iva dhâvatu || 6 || 3 ||

146 (972). anushṭubh.

Áraṇyâny áraṇyâny asaú yấ préva náçyasi | kathấ grấmaṃ ná pṛichasi ná tvâ bhîr iva vindatîm̃ || 1 || vṛishâraváya vádate yád upấvati ciccikáḥ | âghâṭíbhir iva dhâváyann araṇyânír mahîyate || 2 || utá gấva ivâdanty utá véçmeva dṛiçyate | utó araṇyâníḥ sâyáṃ çakaṭîr iva sarjati || 3 || gấm aṅgaíshá ấ hvayati dấrv aṅgaíshó ápâvadhît | vásann araṇyânyấṃ sâyám ákrukshad íti manyate || 4 || ná vấ araṇyânír hanty anyáç cén nấbhigáchati | svâdóḥ phálasya jagdhvấya yathâkấmaṃ ní padyate || 5 || ấñjanagandhiṃ surabhím bahvannấm ákṛishîvalâm | prấhám mṛigấṇâm mấtaram araṇyânîm açaṅsisham || 6 || 4 ||

147 (973). jagatî. 5 trishṭubh.

Çrát te dadhâmi prathamấya manyáve 'han yád vṛitráṃ náryaṃ vivér apâḥ | ubhé yát tvâ bhávato ródasî ánu réjate çúshmât pṛithivî́ cid adrivaḥ || 1 || tvám mâyấbhir anavadya mâyínaṃ çravasyatấ mánasâ vṛitrám ardayaḥ | tvấm ín náro vṛiṇate gávishṭishu tvấṃ víçvâsu hávyâsv ishṭíshu || 2 || aíshu câkandhi puruhûta sûríshu vṛidhấso yé maghavann ânaçúr maghám | árcanti toké tánaye párishṭishu medhásâtâ vấjínam áhraye dháne || 3 || sá ín nú râyáḥ súbhṛitasya câkanan mádaṃ yó asya ráṅhyaṃ cíketati | tvấvṛidho maghavan dâçvàdhvaro makshû́ sá vấjam bharate

---

145, 6 tvâ adhâm. — 146, 1 prá-iva. vindatîm̃3 d. i. vindati mit pluta. 2 vṛisha-ravấya. upa-ávati. 3 iva adanti. véçma-iva. utó *iti*. 4 aṅgá eshâḥ. aṅgá eshâḥ ápa avadhît. 5 vaí. ca *ít* ná abhi-gáchati. 6 ákṛishi-valâm prá ahám. — 147, 1 manyáve áhan. ubhé-ródasî *iti*. 2 ít. 3 ấ eshu. 4 *ít*. câkanat. tvấ-vṛidhaḥ. dâçú-adhvaraḥ makshú.

dhánâ nṛíbhiḥ || 4 || tvám çárdhâya mahiné gṛiṇáná urú kṛidhi maghavañ chagdhí râyáḥ | tvám no mitró váruṇo ná mâyî pitvó ná dasma dayase vibhaktâ || 5 || 5 ||

148 (974). trishṭubh.

Sushvâṇâsa indra stumási tvâ sasavâṅsaç ca tuvinṛimṇa vâjam | â no bhara suvitám yásya câkán tmánâ tánâ sanuyâma tvótâḥ || 1 || ṛishvás tvám indra çûra jâtó dâsîr víçaḥ sûryeṇa sahyâḥ | gúhâ hitám gúhyam gûḷhám apsú bibhṛimási prasrávaṇe ná sómam || 2 || aryó vâ gíro abhy àrca vidvân ṛishîṇâm víprah sumatím cakânáḥ | té syâma yé raṇáyanta sómair enótá túbhyam ratholha bhakshaíḥ || 3 || imâ bráhmendra túbhyam çaṁsi dâ nṛíbhyo nṛiṇâm çûra çávaḥ | tébhir bhava sákratur yéshu câkánn utá trâyasva gṛiṇatá utá stîn || 4 || çrudhî hávam indra çûra pṛithyâ utá stavase venyásyârkaiḥ | â yás te yónim ghṛitávantam ásvâr ûrmír ná nimnaír dravayanta vákvâḥ || 5 || 6 ||

149 (975). trishṭubh.

Savitâ yantraíḥ pṛithivîm aramṇâd askambhané savitâ dyâm adṛiṁhat | áçvam ivâdhukshad dhúnim antáriksham atûrte baddhám savitâ samudrám || 1 || yátrâ samudráḥ skabhitó vy aúnad ápâm napât savitâ tásya veda | áto bhûr áta â útthitam rájó 'to dyâvâpṛithivî aprathetâm || 2 || paçcédám anyád abhavad yájatram ámartyasya bhúvanasya bhûnâ | suparṇó añgá savitúr garútmân pûrvo jâtáḥ sá u asyânu dhárma || 3 || gáva iva grâmam yûyudhir ivâçvân

---

147, 5 çagdhí. — 148, 1 susvânâsaḥ. tvâ-ûtâḥ. 2 dâsîr — apsú = 202, 3. 4. 3 abhí arca. enâ utá. ratha-ûḷha. 4 bráhma indra. dâḥ. 5 çrudhí. venyásya arkaiḥ. — 149, 1 iva adhukshat. 2 yátra. ví. rájaḥ átaḥ dyâvâpṛithivî *iti*. 3 paçcâ idám. asya ánu. 4 yúyudhiḥ iva áçvân.

vâçréva vatsáṃ sumánâ dúhânâ | pátir iva jâyấm abhí no ny ètu dhartấ diváḥ savitấ viçvávârah || 4 || hiraṇyastûpaḥ savitar yáthâ tvâṅgirasó juhvé vâje asmín | evấ tvấrcann ávase vándamânaḥ sómasyevâṅçúm práti jâgarâhám || 5 || 7 ||

150 (976). bṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 4 uparishṭâjjyotis oder jagatî.

Sámiddhaç cit sám idhyase devébhyo havyavâhana | âdityaí rudraír vásubhir na ấ gahi mṛiḷîkấya na ấ gahi || 1 || imáṃ yajnám idáṃ váco jujushâṇá upấgahi | mártâsas tvâ samidhâna havâmahe mṛiḷîkấya havâmahe || 2 || tvấm u jâtávedasaṃ viçvávâraṃ gṛiṇe dhiyấ | ágne devấṅ ấ vaha naḥ priyávratân mṛiḷîkấya priyávratân || 3 || agnír devó devấnâm abhavat puróhito 'gním manushyâ ṛíshayaḥ sám îdhire | agním mahó dhánasâtâv ahám huve mṛiḷîkáṃ dhánasâtaye || 4 || agnír átrim bharádvâjaṃ gávishṭhiram prấvan naḥ káṇvaṃ trasádasyum âhavé | agníṃ vásishṭho havate puróhito mṛiḷîkấya puróhitaḥ || 5 || 8 ||

151 (977). anushṭubh.

Çraddháyâgníḥ sám idhyate çraddháyâ hûyate havíḥ | çraddhấm bhágasya mûrdháni váçasâ vedayâmasi || 1 || priyáṃ çraddhe dádataḥ priyáṃ çraddhe dídâsataḥ | priyám bhojéshu yájvasv idám ma uditáṃ kṛidhi || 2 || yáthâ devấ ásureshu çraddhấm ugréshu cakriré | evám bhojéshu yájvasv asmấkam uditáṃ kṛidhi || 3 || çraddhấṃ devấ yájamânâ vâyúgopâ úpâsate | çraddhấṃ hṛidayyàyấkûtyâ çraddháyâ vindate vásu || 4 || çraddhấm prâtár havâmahe çraddhấm

---

149, 4 vâçrấ-iva. su-mánâḥ. ní etu. 5 tvâ âṅgirasâḥ. evá tvâ árcan. sómasya-iva aṅçúm. jâgara ahám. — 150, 1 âdityaíḥ. 2 imáṃ — upâgahi = 91, 10. 5 prá âvat. — 151, 1 çraddháyâ agníḥ. váçasâ ấ. 2 me. 4 devấḥ yájamânâḥ. úpa âsate. hṛidayyàyâ ấ-kûtyâ.

madhyáṃdinam pári | çraddhấṃ sűryasya nimrúci çráddhe çrád dhâpayehá naḥ || 5 || 9 ||

Ekâdaço 'nuvâkaḥ.

152 (978). anushṭubh.

Çâsá itthấ mahấñ asy amitrakhâdó ádbhutaḥ | ná yásya hanyáte sákhâ ná jîyate kádâ caná || 1 || svastidấ viçás pátir vṛitrahấ vimṛidhó vaçî | vṛishéndraḥ purá etu naḥ somapấ abhayaṃkaráḥ || 2 || ví ráksho ví mṛídho jahi ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra vṛitrahann amítrasyâbhidấsataḥ || 3 || ví na indra mṛídho jahi nîcấ yacha pṛitanyatáḥ | yó asmấñ abhidấsaty ádharaṃ gamayâ támaḥ || 4 || ápendra dvisható mánó 'pa jîjyâsato vadhám | ví manyóḥ çárma yacha várîyo yavayâ vadhám || 5 || 10 ||

153 (979). gâyatrî.

Îṅkháyantîr apasyúva índraṃ jâtám úpâsate | bhejânấsaḥ suvîryam || 1 || tvám indra bálâd ádhi sáhaso jâtá ójasaḥ | tvấṃ vṛishan vṛíshéd asi || 2 || tvám indrâsi vṛitrahấ vy àntárikṣam atiraḥ | úd dyấm astabhnâ ójasâ || 3 || tvám indra sajóshasam arkám bibharshi bâhvóḥ | vájraṃ çiçâna ójasâ || 4 || tvám indrâbhibhûr asi víçvâ jâtấny ójasâ | sá víçvâ bhúva ấbhavaḥ || 5 || 11 ||

154 (980). anushṭubh.

Sóma ékebhyaḥ pavate ghṛitám éka úpâsate | yébhyo

151, 5 çrát dhâpaya ihá. — 152, 2 svasti-dấḥ. vṛíshâ índraḥ. 3 hánû *iti*. amítrasya abhi-dấsataḥ. 4 gamaya. 5 ápa indra. mánaḥ ápa. yavaya. — 153, 1 úpa âsate. 2 vṛíshâ ít. 3 indra asi. ví antárikṣam. 5 indra abhi-bhûḥ. víçvâḥ bhúvaḥ ấ abhavaḥ. — 154, 1 éke úpa âsate.

mádhu pradhā́vati tā́ṅç cid evā́pi gachatât || 1 || tápasâ yé anâdhṛishyā́s tápasâ yé svàr yayúḥ | tápo yé cakriré máhas tā́ṅç cid evā́pi gachatât || 2 || yé yúdhyante pradháneshu çū́râso yé tanûtyájaḥ | yé vâ sahásradakshiṇâs tā́ṅç cid evā́pi gachatât || 3 || yé cit pū́rva ṛitasā́pa ṛitā́vâna ṛitâvṛídhaḥ | pitṛī́n tápasvato yama tā́ṅç cid evā́pi gachatât || 4 || sahásraṇîthâḥ kaváyo yé gopâyánti sū́ryam | ṛíshîn tápasvato yama tapojā́ñ ápi gachatât || 5 || 12 ||

155 (981). anushṭubh.

Árâyi kā́ṇe víkaṭe giríṃ gacha sadânve | çirímbiṭhasya sátvabhir tébhish ṭvâ câtayâmasi || 1 || cattó itáç cattā́mútaḥ sárvâ bhrûṇā́ny ârúshî | arâyyàm brahmaṇas pate tī́kshṇaçṛiñgodṛishánn ihi || 2 || adó yád dā́ru plávate síndhoḥ pâré apûrushám | tád ā́ rabhasva durhaṇo téna gacha parastarám || 3 || yád dha prā́cîr ájagantóro maṇḍûradhâṇikîḥ | hatā́ índrasya çátravaḥ sárve budbudáyâçavaḥ || 4 | párîmé gā́m aneshata páry agním ahṛishata | devéshv akrata çrávaḥ ká imā́ñ ā́ dadharshati || 5 || 13 ||

156 (982). gâyatrî.

Agníṃ hinvantu no dhíyaḥ sáptim âçúm ivâjíshu | téna jeshma dhánaṃ-dhanam || 1 || yáyâ gā́ âkárâmahe sénayâgne távotyā́ | tā́ṃ no hinva magháttaye || 2 || ā́gne sthûráṃ rayím bhara pṛithúṃ gómantam açvínam | añdhí kháṃ vartáyâ paṇím || 3 || ágne nákshatram ajáram ā́ sū́ryaṃ rohayo diví | dádhaj jyótir jánebhyaḥ || 4 || ágne ketúr viçā́m

---

154, 1 evá ápi. 4 pū́rve. ṛitá-vânaḥ ṛita-vṛídhaḥ. — 155, 1 tébhiḥ tvâ. 2 cattó *iti*. cattā́ amútaḥ. tī́kshṇa-çṛiñga ut-ṛishán. 3 apurushám. durhano *iti* duḥ-hano. 4 ha. ájaganta úraḥ. budbudá-yâçavaḥ. 5 pári imé. — 156, 1 iva âjíshu. 2 sénayâ agne táva ûtyā́. 3 ā́ agne. vartáya. 4 dádhat.

asi préshṭhaḥ çréshṭha upasthasát | bódhâ stotré váyo dádhat || 5 || 14 ||

157 (983). dvipadâ trishṭubh.

Imấ nú kam bhúvanâ sîshadhâméndraç ca víçve ca devấḥ || 1 || yajnáṃ ca nas tanvàṃ ca prajấṃ câdityaír índraḥ sahá cîkḷipâti || 2 || âdityaír índraḥ ságaṇo marúdbhir asmấkam bhûtv avitấ tanữnâm || 3 || hatvấya devấ ásurân yád ấyan devấ devatvám abhirákshamâṇâḥ || 4 || pratyáñcam arkám anayañ chácîbhir ấd ít svadhấm ishirấm páry apaçyan || 5 || 15 ||

158 (984). gâyatrî.

Sữryo no divás pâtu vấto antárikshât | agnír naḥ pấrthivebhyaḥ || 1 || jóshâ savitar yásya te háraḥ çatáṃ savấñ árhati | pâhí no didyútaḥ pátantyâḥ || 2 || cákshur no devấḥ savitấ cákshur na utá párvataḥ | cákshur dhâtấ dadhâtu naḥ || 3 || cákshur no dhehi cákshushe cákshur vikhyaí tanữbhyaḥ | sáṃ cedáṃ ví ca paçyema || 4 || susaṃdṛíçaṃ tvâ vayáṃ práti paçyema sûrya | ví paçyema nṛicákshasaḥ || 5 || 16 ||

159 (985). anushṭubh.

Úd asaú sữryo agâd úd ayám mâmakó bhágaḥ | ahấṃ tád vidvalấ pátim abhy àsâkshi vishâsahíḥ || 1 || ahấṃ ketúr ahám mûrdhấhám ugrấ vivấcanî | mámêd ánu krátum pátiḥ sehânấyâ upấcaret || 2 || máma putrấḥ çatruháṇó 'tho me duhitấ virấṭ | utấhám asmi saṃjayấ pátyau me çlóka utta-

---

156, 5 bódha. — 157, 1 sîsadhâma índraḥ. 2 ca âdityaíḥ. 4 devấḥ deva-tvám. 5 çácîbhiḥ. ấd — apaçyan = 168, 9. — 158, 2 jósha. 4 ca idám. 5 susaṃdṛíçaṃ — sûrya = 82, 3. 863, 7. — 159, 1 abhí asâkshi vi-sasahíḥ. 2 mûrdhấ ahám. vi-vấcanî máma ít. upa-ấcaret. 3 çatru-hánaḥ átho *iti*. utá ahám.

máḥ ‖ 3 ‖ yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád akri devâ asapatnâ kílâbhuvam ‖ 4 ‖ asapatnâ sapatnaghnî jáyanty abhibhûvarî | âvṛiksham anyâsâṃ várco râdho ástheyasâm iva ‖ 5 ‖ sám ajaisham imâ aháṃ sapátnîr abhibhûvarî | yáthâháṃ asyá vîrásya virâjâni jánasya ca ‖ 6 ‖ 17 ‖

160 (986). trishṭubh.

Tîvrásyâbhívayaso asyá pâhi sarvarathâ ví hárî ihá muñca | índra mâ tvâ yájamânâso anyé ní rîraman túbhyam imé sutâsaḥ ‖ 1 ‖ túbhyaṃ sutâs túbhyam u sótvâsas tvâṃ gíraḥ çvâtryâ â hvayanti | índredám adyá sávanaṃ jushâṇó viçvasya vidvâñ ihá pâhi sómam ‖ 2 ‖ yá uçatâ mánasâ sómam asmai sarvahṛidâ devákâmaḥ sunóti | ná gâ índras tásya párâ dadâti praçastám ic cârum asmai kṛiṇoti ‖ 3 ‖ ánuspashṭo bhavaty eshó asya yó asmai revân ná sunóti sómam | nír aratnaú maghávâ táṃ dadhâti brahmadvísho hanty ánânudishṭaḥ ‖ 4 ‖ açvâyánto gavyánto vâjáyanto hávâmahe tvópagantavâ u | âbhûshantas te sumataú návâyâṃ vayám indra tvâ çunáṃ huvema | 5 ‖ 18 ‖

161 (987). trishṭubh. 5 anushṭubh.

Muñcâmi tvâ havíshâ jîvanâya kám ajnâtayakshmâd utá râjayakshmât | grâhir jagrâha yádi vaitád enaṃ tásyâ indrâgnî prá mumuktam enam ‖ 1 ‖ yádi kshitâyur yádi vâ páreto yádi mṛityór antikáṃ nîta evá | tám â harâmi nírṛiter upásthâd áspârsham enaṃ çatáçâradâya ‖ 2 ‖ sahas-

---

159, 4 yéna índraḥ. kṛitvî. dyumnî ut-tamáḥ. kíla abhuvam. 5 jáyantî. â avṛiksham. 6 yáthâ aháṃ. — 160, 1 tîvrásya abhí-vayasaḥ. hárî *iti*. 2 índra idám. 3 ít. 4 ánanu-dishṭaḥ. 5 açva-yántaḥ. úpa-gantavaí. — 161, 1 vâ etát. 2 kshitá-âyuḥ. párâ-itaḥ. ní-itaḥ.

râkshéṇa çatáçâradena çatấyushâ havíshấhârsham enam | çatáṃ yáthemáṃ çarádo náyâtîndro víçvasya duritásya pârám || 3 || çatáṃ jîva çarádo várdhamânaḥ çatáṃ hemantấñ chatám u vasantấn | çatám indrâgnî́ savitấ bṛíhaspátiḥ çatấyushâ havíshemám púnar duḥ || 4 || ā́hârshaṃ tvấvidaṃ tvâ púnar ā́gâḥ punarnava | sárvâṅga sárvaṃ te cákshuḥ sárvam ā́yuç ca te 'vidam || 5 || 19 ||

162 (988). anushṭubh.

Bráhmaṇâgníḥ saṃvidânó · rakshohấ bâdhatâm itáḥ | ámîvâ yás te gárbhaṃ durṇā́mâ yónim âçáye || 1 || yás te gárbham ámîvâ durṇā́mâ yónim âçáye | agníṣ ṭám bráhmaṇâ sahá níṣh kravyā́dam anînaçat || 2 || yás te hánti patáyantaṃ nishatsnúṃ yáḥ sarîsṛipám | jâtáṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 3 || yás ta ûrú viháraty antarấ dámpatî çáye | yóniṃ yó antár ârélhi tám itó nâçayâmasi || 4 || yás tvâ bhrấtâ pátir bhûtvấ jâró bhûtvấ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 5 || yás tvâ svápnena támasâ mohayitvấ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 6 || 20 ||

163 (989). anushṭubh.

Akshî́bhyâṃ te nā́sikâbhyâṃ kárṇâbhyâṃ chúbukâd ádhi | yákshmaṃ çîrshaṇyàm mastíshkâj jihvā́yâ ví vṛihâmi te || 1 || grîvā́bhyas ta ushṇíhâbhyaḥ kî́kasâbhyo anûkyā́t | yákshmaṃ doshaṇyàm áṅsâbhyâm bâhúbhyâṃ ví vṛihâmi

---

161, 3 sahasra-akshéṇa. çatá-âyushâ havíshâ ā́ ahârsham. yáthâ imám. náyâti índraḥ. 4 hemantā́n çatám. çatá-âyushâ havíshâ imám. 5 ā́ ahârsham tvâ ávidam. ā́ agâḥ. sárva-aṅga. — 162, 1 bráhmaṇâ agníḥ. duḥ-nā́mâ. â-çáye. 2 agníḥ tám. níḥ kravya-ádam. 3 ni-satsnúm. 4 te ûrú *iti*. — 163, 1 mastíshkât jihvā́yâḥ. 2 te.

te ‖ 2 ‖ ântrébhyas te gúdâbhyo vanishṭhór hṛídayâd ádhi | yákshmam mátasnâbhyâṃ yaknáḥ plâçíbhyo ví vṛihâmi te ‖ 3 ‖ ûrúbhyâṃ te ashṭhîvádbhyâm pârshṇibhyâm prápadâbhyâm | yákshmaṃ çróṇibhyâm bhâsadâd bháṅsaso ví vṛihâmi te ‖ 4 ‖ méhanâd vanaṃkáraṇâl lómabhyas te nakhébhyaḥ | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te ‖ 5 ‖ áṅgâd-aṅgâl lómno-lomno jâtám párvaṇi-parvaṇi | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te ‖ 6 ‖ 21 ‖

164 (990). anushṭubh. 3 trishṭubh. 5 paṅkti.

Ápehi manasas paté 'pa krâma paráç cara | paró nírṛityâ á cakshva bahudhâ jîvato mánaḥ ‖ 1 ‖ bhadráṃ vaí váraṃ vṛiṇate bhadráṃ yuñjanti dákshiṇam | bhadráṃ vaivasvaté cákshur bahutrâ jîvato mánaḥ ‖ 2 ‖ yád âçásâ niḥçásâbhiçásopârimá jâgrato yát svapántaḥ | agnír víçvâny ápa dushkṛitâny ájushṭâny âré asmád dadhâtu ‖ 3 ‖ yád indra brahmaṇas pate 'bhidrohám cárâmasi | prácetâ na âṅgirasó dvishatâṃ pâtv áṅhasaḥ ‖ 4 ‖ ájaishmâdyâsanâma câbhûmâṇâgaso vayám | jâgratsvapnáḥ saṃkalpáḥ pâpó yáṃ dvishmás táṃ sá ṛichatu yó no dvéshṭi tám ṛichatu ‖ 5 ‖ 22 ‖

165 (991). trishṭubh.

Dévâḥ kapóta ishitó yád ichán dûtó nírṛityâ idám âjagâma | tásmâ arcâma kṛiṇávâma níshkṛitiṃ çáṃ no astu dvipáde çáṃ cátushpade ‖ 1 ‖ çivâḥ kapóta ishitó no astv

---

163, 5 vanam-káraṇât. 6 áṅgât-aṅgât. — 164, 1 ápa ihi. pate ápa. níḥ-ṛityai. 3 niḥ-çásâ abhi-çásâ upa-ârimá. 4 prá-cetâḥ. 5 ájaishmâ — vayám = 667, 18. — 165, 1 tásmai.

anâgâ devâḥ çakunó gṛihéshu | agnír hí vípro jushátâṃ havír naḥ pári hetíḥ pakshíṇî no vṛiṇaktu || 2 || hetíḥ pakshíṇî ná dabhâty asmân âshṭryâm padáṃ kṛiṇute agnidhâne | çáṃ no góbhyaç ca púrushebhyaç câstu mâ no hiṅsîd ihá devâḥ kapótaḥ || 3 || yád úlûko vádati moghám etád yát kapótaḥ padám agnaú kṛiṇóti | yásya dûtáḥ práhita eshá etát tásmai yamâya námo astu mṛityáve || 4 || ṛicâ kapótaṃ nudata praṇódam ísham mádantaḥ pári gâṃ nayadhvam | saṃyopáyanto duritâni víçvâ hitvâ na ûrjam prá patât pátishṭhaḥ || 5 || 23 ||

166 (992). anushṭubh. 5 mahâpaṅkti.

Ṛishabhám mâ samânânâṃ sapátnânâṃ vishâsahím | hantâraṃ çátrûṇâṃ kṛidhi virâjaṃ gópatiṃ gávâm || 1 || ahám asmi sapatnahéndra ivârishṭo ákshataḥ | adháḥ sapátnâ me padór imé sárve abhíshṭhitâḥ || 2 || átraivá vó 'pi nahyâmy ubhé ârtnî iva jyáyâ | vâcas pate ní shedhemân yáthâ mád ádharaṃ vádân || 3 || abhibhûr ahám âgamaṃ viçvákarmeṇa dhâmnâ | â vaç cittám â vo vratám â vo 'hám sámitiṃ dade || 4 || yogakshemáṃ va âdâyâhám bhûyâsam uttamá â vo mûrdhânam akramîm | adhaspadân ma úd vadata maṇḍûkâ ivodakân maṇḍûkâ udakâd iva || 5 || 24 ||

167 (993). jagatî.

Túbhyedám indra pári shicyate mádhu tvám sutásya kaláçasya râjasi | tvám rayím puruvîrâm u nas kṛidhi tvám tápaḥ paritápyâjayaḥ svàḥ || 1 || svarjítam máhi mandânám

---

165, 2 anâgâḥ. 3 ca astu. 5 pra-nódam. — 166, 1 vi-sasahím. 2 sapatna-hâ índraḥ-iva árishṭaḥ. sa-pátnâḥ. 3 átra evá vaḥ ápi. ubhé -ârtnî *iti*. sedha imân. 4 â agamam. 5 â-dâya ahám. adhaḥ-padât me. iva udakât. — 167, 1 túbhya idám. sicyate. pari-tápya ajayaḥ.

ándhaso hávâmahe pári çakráṃ sutấñ úpa | imáṃ no yajnám ihá bodhy ấ gahi spṛídho jáyantam maghávânam îmahe || 2 || sómasya rấjno váruṇasya dhármaṇi bṛíhaspáter ánumatyâ u çármaṇi | távâhám adyá maghavann úpastutau dhấtar vídhâtaḥ kaláçâñ abhakshayam || 3 || prásûto bhakshấṁ akaraṃ carấv ápi stómaṃ cemám prathamáḥ sûrír ún mṛije | suté sâténa yády ấgamaṃ vâm práti viçvâmitrajamadagnî dáme || 4 || 25 ||

168 (994). trishṭubh.

Vấtasya nú mahimấnaṃ ráthasya rujánn eti stanáyann asya ghóshaḥ | divispṛíg yâty aruṇấni kṛiṇvánn utó eti pṛithivyấ reṇúm ásyan || 1 || sám prérate ánu vấtasya vishṭhấ ainaṃ gachanti sámanaṃ ná yóshâḥ | tấbhiḥ sayúk sarátham devá îyate 'syá víçvasya bhúvanasya rấjâ || 2 || antárikshe pathíbhir îyamâno ná ní viçate katamác canấhaḥ | apấṃ sákhâ prathamajấ ṛitávâ kvà svij jâtáḥ kúta ấ babhûva || 3 || âtmấ devấnâm bhúvanasya gárbho yathâvaçáṃ carati devá eshấḥ | ghóshâ íd asya çriṇvire ná rûpáṃ tásmai vấtâya havishâ vidhema || 4 || 26 ||

169 (995). trishṭubh.

Mayobhûr vấto abhí vâtûsrấ ûrjasvatîr óshadhîr ấ riçantâm | pîvasvatîr jîvádhanyâḥ pibantv avasấya padváte rudra mṛiḷa || 1 || yấḥ sárûpâ virûpâ ékarûpâ yấsâm agnír íshṭyâ nấmâni véda | yấ ấṅgirasas tápasehá cakrús tấbhyaḥ parjanya máhi çárma yacha || 2 || yấ devéshu tanvàm aíra-

---

167, 3 táva ahám. 4 ca imám. út. ấ ágamam. — 168, 1 utó *iti.* pṛithivyấ. 2 prá îrate. vi-sthâḥ ấ enam. 3 katamát caná áhar *iti.* ṛitá-vâ. svit. — 169, 1 vâtu usrấḥ. 2 sá-rûpâḥ. éka-rûpâḥ. tápasâ ihá. 3 yấḥ.

yanta yấsâṃ sómo víçvâ rûpấṇi véda | tấ asmábhyam páyasâ pínvamânâḥ prajấvatîr indra goshṭhé ririhi || 3 || prajấpatir máhyam etấ rárâṇo víçvair devaíḥ pitṛíbhiḥ saṃvidânáḥ | çivấḥ satîr úpa no goshṭhám ấkas tấsâṃ vayám prajáyâ sáṃ sadema || 4 || 27 ||

170 (996). jagatî. 4 âstârapaṅkti.

Vibhrấḍ bṛihát pibatu somyám mádhv ấyur dádhad yajnápatâv ávihrutam | vấtajûto yó abhiráksha tmánâ prajấḥ puposha purudhấ ví râjati || 1 || vibhrấḍ bṛihát súbhṛitaṃ vâjasấtamaṃ dhárman divó dharúṇe satyám árpitam | amitrahấ vṛitrahấ dasyuhántamaṃ jyótir jajne asurahấ sapatnahấ || 2 || idáṃ çréshṭhaṃ jyótishâṃ jyótir uttamáṃ viçvajíd dhanajíd ucyate bṛihát | viçvabhrấḍ bhrâjó máhi sűryo dṛiçá urú paprathe sáha ójo ácyutam || 3 || vibhrấjañ jyótishâ svàr ágacho rocanáṃ diváḥ | yénemấ víçvâ bhúvanâny ấbhṛitâ viçvákarmaṇâ viçvádevyâvatâ || 4 || 28 |

171 (997). gâyatrî.

Tváṃ tyám iṭáto rátham índra prấvaḥ sutấvataḥ | áçrinoḥ somíno hávam || 1 || tvám makhásya dódhataḥ çíró 'va tvacó bharaḥ | ágachaḥ somíno gṛihám || 2 || tváṃ tyám indra mártyam âstrabudhnấya venyám | múhuḥ çrathnâ manasyáve || 3 || tváṃ tyám indra sűryam paçcấ sántam purás kṛidhi | devấnâṃ cit tiró váçam || 4 || 29 ||

169, 3 go-sthé. 4 etấḥ. ấ akar *ity* akaḥ. — 170, 3 dṛiçé. 4 vibhrấjañ — diváḥ = 707, 3. yéna imấ. viçvádevya-vatâ. — 171, 1 prá âvaḥ sutá-vataḥ. 2 çíraḥ áva. 3 çrathnâḥ.

bhiḥ || 1 || ā́ yâhi vásvyâ dhiyā́ máṅhishṭho jârayánmakhaḥ sudā́nubhiḥ || 2 || pitubhṛíto ná tántum ít sudā́navaḥ práti dadhmo yájâmasi || 3 || ushā́ ápa svásus támaḥ sáṃ vartayati vartaníṃ sujâtátâ || 4 || 30 ||

173 (999). anushṭubh.

Ā́ tvâhârsham antár edhi dhruvás tishṭhā́vicâcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantu mā́ tvád râshṭrám ádhi bhraçat || 1 || ihaívaídhi mā́pa cyoshṭhâḥ párvata ivā́vicâcaliḥ | índra ivehá dhruvás tishṭhehá râshṭrám u dhâraya || 2 || imám índro adîdharad dhruvā́ṃ dhruvéṇa havíshâ | tásmai sómo ádhi bravat tásmâ u bráhmaṇas pátiḥ || 3 || dhruvā́ dyaúr dhruvā́ pṛithivī́ dhruvā́saḥ párvatâ imé | dhruvā́ṃ víçvam idáṃ jágad dhruvó rā́jâ viçā́m ayám || 4 || dhruvā́ṃ te rā́jâ váruṇo dhruvā́ṃ devó bṛíhaspátiḥ | dhruvā́ṃ ta índraç câgníç ca râshṭrā́ṃ dhârayatâṃ dhruvā́m || 5 || dhruvā́ṃ dhruvéṇa havíshâbhí sómam mṛiçâmasi | átho ta índraḥ kévalîr víço balihṛítas karat || 6 || 31 ||

174 (1000). anushṭubh.

Abhîvarténa havíshâ yénéndro abhivâvṛité | ténâsmā́n brahmaṇas pate 'bhí râshṭrā́ya vartaya || 1 || abhivṛítya sapátnân abhí yā́ no árâtayaḥ | abhí pṛitanyántaṃ tishṭhâbhí yó na irasyáti || 2 || abhí tvâ devā́ḥ savitā́bhí sómo avîvṛitat | abhí tvâ víçvâ bhûtā́ny abhîvartó yáthā́sasi || 3 || yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád

---

172, 2 jârayát-makhaḥ. — 173, 1 tvâ ahârsham. tishṭha ávi-câcaliḥ. sárvâḥ. 2 ihá evá edhi mā́ ápa. iva ávi-câcaliḥ. iva ihá. tishṭha ihá. 3 bravat tásmai. 5 te índraḥ ca agníḥ. 6 havíshâ abhí. átho *iti* te. — 174, 1 abhi-varténa. yéna índraḥ abhi-vavṛité. téna asmā́n. 2 yā́ḥ. tishṭha abhí. 3 savitā́ abhí. abhi-vartáḥ yáthâ ásasi. 4 = 985, 4.

akri devâ asapatnáḥ kílâbhuvam ‖ 4 ‖ asapatnáḥ sapatnahâ-bhírâshṭro vishâsahíḥ | yáthâhám eshâm bhûtânâṃ virâjâni jánasya ca ‖ 5 ‖ 32 ‖

175 (1001). gâyatrî.

Prá vo grâvâṇaḥ savitâ devâḥ suvatu dhármaṇâ | dhûrshú yujyadhvaṃ sunutá ‖ 1 ‖ grâvâṇo ápa duchúnâm ápa sedhata durmatím | usrâḥ kartana bheshajám ‖ 2 ‖ grâvâṇa úpareshv â mahîyánte sajóshasaḥ | vríshṇe dádhato vríshṇyam ‖ 3 ‖ grâvâṇaḥ savitâ nú vo devâḥ suvatu dhármaṇâ | yájamânâya sunvaté ‖ 4 ‖ 33 ‖

176 (1002). anushṭubh. 2 gâyatrî.

Prá sûnáva ṛibhûṇâṃ bṛihán navanta vṛijánâ | kshâmâ yé viçvádhâyaso 'çnan dhenúṃ ná mâtáram ‖ 1 ‖ prá devám devyâ dhiyâ bháratâ jâtávedasam | havyâ no vakshad ânushák ‖ 2 ‖ ayám u shyá prá devayúr hótâ yajnâya nîyate | rátho ná yór abhîvṛito ghṛiṇîvân cetati tmánâ ‖ 3 ‖ ayám agnír urushyaty amṛitâd iva jánmanaḥ | sáhasaç cid sáhîyân devó jîvâtave kṛitáḥ ‖ 4 ‖ 34 ‖

177 (1003). 1 jagatî. 2. 3 trishṭubh.

Pataṃgám aktám ásurasya mâyáyâ hṛidâ paçyanti mánasâ vipaççítaḥ | samudré antáḥ kaváyo ví cakshate márîcînâm padám ichanti vedhásaḥ ‖ 1 ‖ pataṃgó vâcam mánasâ bibharti tâṃ gandharvò 'vadad gárbhe antáḥ | tâṃ dyótamânâṃ svaryàm manîshâm ṛitásya padé kaváyo ní pânti ‖ 2 ‖ ápaçyaṃ gopâm ánipadyamânam â ca párâ ca

174, 5 sapatna-hâ abhí-râshṭraḥ vi-sasahíḥ yáthâ ahám. — 176, 1 bṛihát. kshâma. viçvá-dhâyasaḥ áçnan. 2 bhárata. 3 syáḥ. abhí-vṛitaḥ ghṛiṇi-vân. — 177, 2 gandharváḥ avadat.

pathíbhiç cárantam | sá sadhrīcîḥ sá víshûcîr vásâna ấ varîvarti bhúvaneshv antáḥ || 3 || 35 ||

178 (1004). trishṭubh.

Tyám û shú vâjínaṃ devájûtaṃ sahấvânaṃ tarutấraṃ ráthânâm | árishṭanemim pṛitanấjam âçúṃ svastáye tấrkshyam ihấ huvema || 1 || índrasyeva rấtím âjóhuvânâḥ svastáye nấvam ivấ ruhema | úrvî ná pṛithvî báhule gábhîre mấ vâm étau mấ páretau rishâma || 2 || sadyáç cid yáḥ çávasâ páñca kṛishṭīḥ sūrya iva jyótishâpás tatấna | sahasrasấḥ çatasấ asya ráṇhir ná smâ varante yúvatiṃ ná çáryâm || 3 || 36 ||

179 (1005). 1 anushṭubh. 2. 3 ṭrishṭubh.

Út tishṭhatấva paçyaténdrasya bhâgám ṛitvíyam | yádi çrâtó juhótana yády áçrâto mamáttana || 1 || çrâtáṃ havír ó shv ìndra prá yâhi jagấma sūro ádhvano vímadhyam | pári tvâsate nidhíbhiḥ sákhâyaḥ kulapấ ná vrâjápatiṃ cárantam || 2 || çrâtám manya ŭdhani çrâtám agnaú súçrâtam manye tád ṛitáṃ návîyaḥ | mấdhyaṃdinasya sávanasya dadhnáḥ píbendra vajrin purukṛij jushâṇáḥ || 3 || 37 ||

180 (1006). trishṭubh.

Prá sasâhishe puruhûta çátrūñ jyéshṭhas te çúshma ihá rấtír astu | índrấ bhara dákshiṇenâ vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm || 1 || mṛigó ná bhîmáḥ kucaró girishṭhấḥ pa-

---

177, 3 = 164, 31. — 178, 1 ûṃ *iti* sú. sahá-vânam. ihá. 2 índrasya-iva. iva ấ. úrvî-pṛithvî-báhule-gábhîre *iti*. ấ-itau. párâ-itau. 3 jyótishâ apáḥ. sma. — 179, 1 tishṭhata áva paçyata índrasya. 2 *ó iti* sú indra. tvâ âsate. kula-pấḥ. 3 manye. píba indra. puru-kṛit. — 180, 1 sasahishe. índra ấ. dákshiṇena. 2 mṛigó — girishṭhấḥ = 154, 2.

râváta ấ jagánthâ párasyâḥ | sṛikáṃ saṃçấya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḷhi ví mṛídho nudasva ‖ 2 ‖ índra kshatrám abhí vâmám ójo 'jâyathâ vṛishabha carshaṇînấm | ápânudo jánam amitrayántam urúṃ devébhyo akṛiṇor u lokám ‖ 3 ‖ 38 ‖

181 (1007). trishṭubh.

Práthaç ca yásya sapráthaç ca nấmấnushṭubhasya havísho havír yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇo rathaṃtarám ấ jabhârâ vásishṭhaḥ ‖ 1 ‖ ávindan té átihitaṃ yád ấsîd yajnásya dhấma paramáṃ gúhâ yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇor bharádvâjo bṛihád ấ cakre agnéḥ ‖ 2 ‖ tè 'vindan mánasâ dîdhyânâ yájuḥ shkannám prathamáṃ devayấnam | dhâtúr dyutânất savitúç ca víshṇor ấ sûryâd abharan gharmám eté ‖ 3 ‖ 39 ‖

182 (1008). trishṭubh.

Bṛíhaspátir nayatu durgáhâ tiráḥ púnar neshad aghấçaṅsâya mánma | kshipád áçastim ápa durmatíṃ hann áthâ karad yájamânâya çáṃ yóḥ ‖ 1 ‖ nárâçáṅso no 'vatu prayâjé çáṃ no astv anuyâjó háveshu | kshipád áçastim — ‖ 2 ‖ tápurmûrdhâ ṭapatu raksháso yé brahmadvíshaḥ çárave hántavấ u | kshipád áçastim — ‖ 3 ‖ 40 ‖

183 (1009). trishṭubh.

Ápaçyaṃ tvâ mánasâ cékitânaṃ tápaso jâtáṃ tápaso víbhûtam | ihá prajấm ihá rayíṃ rárâṇaḥ prá jâyasva pra-

---

180, 2 jagantha. ấnu-stubhasya. víshṇoḥ. — 181, 1 nấma nám. — 182, 1 átha. 3 ójaḥ ájâyathâḥ. ápa anudaḥ. — 181, 1 jabhâra. 3 té avindan. dîdhyânâḥ. skannám. 3 hántavaí.

jáyâ putrakâma || 1 || ápaçyaṃ tvâ mánasâ dîdhyânâṃ svâyâṃ tanûṃ ṛítvye nâdhamânâm | úpa mâm uccâ yuvatír babhûyâḥ prá jâyasva prajáyâ putrakâme | 2 || ahám gárbham adadhâm óshadhîshv ahám víçveshu bhúvaneshv antáḥ | ahám prajâ ajanayam pṛithivyâm ahám jánibhyo aparîshu putrân || 3 || 41 ||

184 (1010). anushṭubh.

Víshṇur yóniṃ kalpayatu tváshṭâ rûpâṇi piṅçatu | â siñcatu prajâpatir dhâtâ gárbhaṃ dadhâtu te || 1 || gárbhaṃ dhehi sinîvâli gárbhaṃ dhehi sarasvati | gárbhaṃ te açvínau devâv â dhattâm púshkarasrajâ || 2 || hiraṇyáyî aráṇî yáṃ nirmánthato açvínâ | tám te gárbhaṃ havâmahe daçamé mâsi sûtave || 3 || 42 ||

185 (1011). gâyatrî.

Máhi trîṇâm ávo 'stu dyukshám mitrásyâryamṇáḥ | durâdhárshaṃ váruṇasya || 1 || nahí téshâm amâ caná nâdhvasu vâraṇéshu | îçe ripúr agháçaṅsaḥ || 2 || yásmai putrâso áditeḥ prá jîváse mártyâya | jyótir yáchanty ájasram || 3 || 43 ||

186 (1012). gâyatrî.

Vâta â vâtu bheshajám çambhú mayobhú no hṛidé | prá ṇa âyûṅshi târishat || 1 || utá vâta pitâsi na utá bhrâtotá naḥ sákhâ | sá no jîvâtave kṛidhi || 2 || yád adó vâta te gṛihè 'mṛitasya nidhír hitáḥ | táto no dehi jîváse || 3 || 44 ||

183, 2 tanûṃ *iti*. — 184, 3 hiraṇyáyî aráṇî *iti*. — 185, 1 mitrásya aryamṇáḥ duḥ-âdhársham. 2 ná ádhva-su. — 186, 1 naḥ. 2 pitâ asi. bhrâtâ utá. 3 gṛihé amṛítasya.

187 (1013). gâyatrî.

Prâgnáye vâcam îraya vṛishabhâya kshitînâm | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 1 || yáḥ párasyâḥ parâvátas tiró dhánvâtirócate | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 2 || yó rákshâṅsi nijûrvati vṛíshâ çukréṇa çocíshâ | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 3 || yó víçvâbhí vipáçyati bhúvanâ sáṃ ca páçyati | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 4 || yó asyá pâré rájasaḥ çukró agnír ájâyata | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 5 || 45 ||

188 (1014). gâyatrî.

Prá nûnáṃ jâtávedasam áçvaṃ hinota vâjínam | idáṃ no barhír âsáde || 1 || asyá prá jâtávedaso vípravîrasya mîḷhúshaḥ | mahîṃ iyarmi sushṭutím || 2 || yấ rúco jâtávedaso devatrấ havyavấhanîḥ | tấbhir no yajnám invatu || 3 || 46 ||

189 (1015). gâyatrî.

Âyáṃ gaúḥ pṛíçnir akramîd ásadan mâtáram puráḥ | pitáraṃ ca prayánt svàḥ || 1 || antáç carati rocanấsyá prâṇấd apânatî́ | vy àkhyan mahishó dívam || 2 || triṅçád dhấma ví râjati vấk pataṃgấya dhîyate | práti vástor áha dyúbhiḥ || 3 || 47 ||

190 (1016). anushṭubh.

Ṛitáṃ ca satyáṃ câbhîddhât tápasó 'dhy ajâyata | táto rấtry ajâyata tátaḥ samudró arṇaváḥ || 1 || samudrấd arṇavấd ádhi saṃvatsaró ajâyata | ahorâtrấṇi vidádhad víçvasya misható vaçî́ || 2 || sûryâcandramásau dhâtấ yathâpûrvám

---

187, 1 prá agnáye. 2 dhánva ati-rócate. 4 yó — páçyati = 296, 9. — 188, 3 yâḥ. — 189, 1 ấ ayám. ásadat. pra-yán. 2 rocanấ asyá. apa-anatî́ ví akhyat. — 190. Dieser Hymnus wird im pada nicht zerlegt.

akalpayat | dívaṃ ca pṛithivîṃ cântárikshaṃ átho svàḥ ‖ 3 ‖ 48 ‖

191 (1017). anushṭubh. 3 trishṭubh.

Sáṃ-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ấ | iḷás padé sám idhyase sá no vásûny ấ bhara ‖ 1 ‖ sáṃ gachadhvaṃ sáṃ vadadhvaṃ sáṃ vo mánâṅsi jânatâm | devấ bhâgáṃ yáthâ pûrve saṃjânânấ upấsate ‖ 2 ‖ samânó mántraḥ sámitiḥ samânî samânám mánaḥ sahá cittám eshâṃ | samânám mántram abhí mantraye vaḥ samânéna vo havíshâ juhomi ‖ 3 ‖ samânî va ấkûtiḥ samânấ hṛídayâni vaḥ | samânám astu vo máno yáthâ vaḥ súsahấsati ‖ 4 ‖ 49 ‖

Dvâdaço 'nuvâkaḥ.

DAÇAMAM MAṆḌALAM.

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

ASHṬAMO 'SHṬAKAḤ.

191, 2 devấḥ. upa-ấsate. 4 sú-saha ásati.

Vâlakhilya.

1 (1018). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Abhí prá vaḥ surấdhasam índram arca yáthâ vidé | yó jaritṛ́bhyo maghávâ purûvásuḥ sahásreṇeva çíkshati || 1 || çatấnîkeva prá jigâti dhṛishṇuyấ hánti vṛitrấṇi dâçúshe | girér iva prá rásâ asya pinvire dátrâṇi purubhójasaḥ || 2 || ấ tvâ sutấsa índavo mádâ yá indra girvaṇaḥ | ấpo ná vajrinn ánv okyàṃ sáraḥ pṛiṇánti çûra rấdhase || 3 || anehásam pratáraṇam vivákshaṇam mádhvaḥ svấdishṭham îm piba | ấ yáthâ mandasânáḥ kirấsi naḥ prá kshudréva tmánâ dhṛishát || 4 || ấ naḥ stómam úpa dravád dhiyânó áçvo ná sótṛibhiḥ | yáṃ te svadhâvant svadáyanti dhenáva índra káṇveshu râtáyaḥ || 5 || 14 ||

ugráṃ ná vîráṃ námasópa sedima víbhûtim ákshitâvasum | udrîva vajrinn avató ná siñcaté kshárantîndra dhîtáyaḥ || 6 || yád dha nûnáṃ yád vâ yajné yád vâ pṛithivyấm ádhi | áto no yajnám âçúbhir mahemata ugrá ugrébhir ấ gahi || 7 || ajirấso hárayo yé ta âçávo vấtâ iva prasakshíṇaḥ | yébhir ápatyam mánushaḥ parîyase yébhir víç-

1, 1 puru-vásuḥ sahásreṇa-iva. 2 çatấnîkâ-iva. 3 mádâḥ yé. 4 kshudrấ-iva. 5 hiyânáḥ. 6 námasâ úpa. ákshita-vasum udrî́-iva. ksháranti indra. 7 ha. mahe-mate. 8 te. pari-îyase.

vaṃ svàr dṛiçé ‖ 8 ‖ etắvatas ta îmaha índra sumnásya gómataḥ | yáthâ prắvo maghavan médhyâtithiṃ yáthâ nîpâtithiṃ dháne ‖ 9 ‖ yáthâ káṇve maghavan trasádasyavi yáthâ pakthé dáçavraje | yáthâ góçarye ásanor ṛijíçvanîndra gómad dhiraṇyavat ‖ 10 ‖ 15 ‖

2 (1019). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Prá sú çrutáṃ surắdhasam árcâ çakrám abhíshṭaye | yáḥ sunvaté stuvaté kắmyaṃ vásu sahásreṇeva máṅhate ‖ 1 ‖ çatắnîkâ hetáyo asya dushṭárâ índrasya samísho mahîḥ | girír ná bhujmắ maghávatsu pinvate yád îṃ sutắ ámandishuḥ ‖ 2 ‖ yád îṃ sutắsa índavo 'bhí priyám ámandishuḥ | ắpo ná dhâyi sávanam ma ắ vaso dúghâ ivópa dâçúshe ‖ 3 ‖ anebásaṃ vo hávamânam ûtáye mádhvaḥ ksharanti dhîtáyaḥ | ắ tvâ vaso hávamânâsa índava úpa stotréshu dadhire ‖ 4 ‖ ắ naḥ sóme svadhvará iyânó átyo ná toçate | yáṃ te svadâvant svádanti gûrtáyaḥ pauré chandayase hávam ‖ 5 ‖ 16 ‖

prá vîrám ugráṃ vívicim dhanasprítaṃ víbhûtiṃ rắdhaso mahắḥ | udrîva vajrinn avató vasutvanắ sádâ pîpetha dâçúshe ‖ 6 ‖ yád dha nûnám parâváti yád vâ pṛithivyắṃ diví | yujânâ indra háribhir mahemata ṛishvá ṛishvébhir ắ gahi ‖ 7 ‖ rathirắso hárayo yé te asrídha ójo vâtasya píprati | yébhir ní dásyum mánusho nighóshayo yébhiḥ svàḥ parîyase ‖ 8 ‖ etắvatas te vaso vidyắma çûra návyasaḥ | yáthâ prắva étaçam kṛítvye dháne yáthâ váçaṃ dáçavraje ‖ 9 ‖ yáthâ káṇve maghavan médhe adhvaré dîrghánîthe

---

1, 9 te îmahe. prá ắvaḥ. médhya-atithim. nîpa-atithim. 10 ṛijî çvani índra. hiraṇya-vat. — 2, 1 árca. sahásreṇa-iva. 2 çatá-anîkâḥ. sam-íshaḥ. 3 me. vaso *iti*. iva úpa. 5 su-adhvaré. svadâ-van. 7 ha. mahe-mate. 8 pari-îyase. 9 prá ắvaḥ.

dámûnasi | yáthâ góçarye ásishâso adrivo máyi gotrám hariçríyam || 10 || 17 ||

3 (1020). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau sámvaraṇau sómam indrápibaḥ sutám | nípâtithau maghavan médhyâtithau púshṭigau çrúshṭigau sácâ || 1 || pârshadvâṇáḥ práskaṇvam sám asâdayac cháyânam jívrim úddhitam | sahásrâṇy asishâsad gávâm ṛíshir tvóto dásyave vṛíkaḥ || 2 || yá ukthébhir ná vindháte cikíd yá ṛishicódanaḥ | índram tám áchâ vada návyasyâ maty ávishyantam ná bhójase || 3 || yásmâ arkám saptáçîrshâṇam ânṛicús tridhâtum uttamé padé | sá tv ìmâ víçvâ bhúvanâni cikradad âd íj janishṭa paúṁsyam || 4 || yó no dâtâ vásûnâm índram tám hûmahe vayám | vidmâ hy àsya sumatím návîyasîm gaméma gómati vrajé || 5 || 18 ||

yásmai tvám vaso dâṇáya çíkshasi sá râyás pósham açnute | tám tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutâvanto havâmahe || 6 || kadâ caná starîr asi néndra saçcasi dâçúshe | úpopén nú maghavan bhûya ín nú te dâṇam devásya pṛicyate || 7 || prá yó nanakshé abhy ójasâ krívim vadhaíḥ çúshṇam nighosháyan | yadéd ástambhît pratháyann amûm dívam âd íj janishṭa párthivaḥ || 8 || yásyâyám víçva áryo dâsaḥ çevadhipâ aríḥ | tiráç cid aryé rúçame pávîravi túbhyét só ajyate rayíḥ || 9 || turaṇyávo mádhumantam ghṛitaçcútam víprâso arkám ânṛicuḥ | asmé rayíḥ paprathe vṛíshṇyam çávo 'smé suvânâsa índavaḥ || 10 || 19 ||

3, 1 indra ápibaḥ. 2 asâdayat çáyânam. tvâ-ûtaḥ. 3 ácha. matî. 4 yásmai. tú imâ. ít. 5 vidmá hí asya. 7 ná indra. úpa-upa ít. bhûyaḥ ít. 8 abhí. yadâ ít. ât ít. 9 yásya ayám. çevadhi-pâḥ. túbhya ít.

4 (1021). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau vívasvati sómaṃ çakrā́pibaḥ sutám | yáthâ trité chánda indra jújoshasy âyaú mâdayase sácâ || 1 || pṛíshadhre médhye mâtaríçvanī́ndra suvâné ámandathâḥ | yáthâ sómaṃ dáçaçipre dáçoṇye syū́maraçmâv ṛíjûnasi || 2 || yá ukthā́ kévalâ dadhé yáḥ sómaṃ dhṛishitā́pibat | yásmai víshṇus trī́ṇi padā́ vicakramá úpa mitrásya dhármabhiḥ || 3 || yásya tvám indra stómeshu câkáno vā́je vâjiñ chatakrato | táṃ tvâ vayáṃ sudúghâm iva godúho juhûmási çravasyávaḥ || 4 || yó no dâtā́ sá naḥ pitā́ mahā́ñ ugrá îçânakṛít | áyâmann ugró maghávâ purûvásur gór áçvasya prá dâtu naḥ || 5 || 20 ||

yásmai tváṃ vaso dânā́ya máṅhase sá râyás pósham invati | vasûyávo vásupatiṃ çatákratuṃ stómair índraṃ havâmahe || 6 || kadā́ caná prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî | túrîyâditya hávanaṃ ta indriyám ā́ tasthâv amṛítaṃ diví || 7 || yásmai tvám maghavann indra girvaṇaḥ çíksho çíkshasi dâçúshe | asmā́kaṃ gíra utá sushṭutíṃ vaso kaṇvavác chṛiṇudhî hávam || 8 || ástâvi mánma pûrvyám bráhméndrâya vocata | pûrvī́r ṛitásya bṛihatī́r anûshata stotúr medhā́ asṛikshata || 9 || sám índro rā́yo bṛihatī́r adhûnuta sáṃ kshoṇī́ sám u sū́ryam | sáṃ çukrā́saḥ çúcayaḥ sáṃ gávâçiraḥ sómâ índram amandishuḥ || 10 || 21 ||

5 (1022). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Upamáṃ tvâ maghónâṃ jyéshṭhaṃ ca vṛishabhā́ṇâm | pûrbhíttamam maghavann indra govídam ī́çânaṃ râyá îmahe

---

4, 1 çakra ápibaḥ. 2 mâtaríçvani índra. dáça-oṇye. 3 dhṛishitā́ ápibat. vi-cakramé. 4 çatakrato *iti*. 5 puru-vásuḥ. 6 vasu-yávaḥ. 7 ubhé-jánmanî *iti*. túrîya âditya. te. 8 çíksho *iti*. vaso *iti* kaṇva-vát çṛiṇudhi. 9 bráhma índrâya. 10 kshoṇī́ *iti*. gó-âçiraḥ.

‖ 1 ‖ yá âyúṃ kútsam atithigvám árdayo vâvṛidhânó divédive | táṃ tvâ vayáṃ háryaçvaṃ çatákratuṃ vâjayánto havâmahe ‖ 2 ‖ ấ no víçveshâṃ rásam mádhvaḥ siñcantv ádrayaḥ | yé parâváti sunviré jáneshv ấ yé arvâvátīndavaḥ ‖ 3 ‖ víçvâ dvéshâṅsi jahí cấva cấ kṛidhi víçve sanvantv ấ vásu | çíshṭeshu cit te madirấso aṅçávo yátrâ sómasya tṛimpási ‖ 4 ‖ 22 ‖

índra nédîya éd ihi mitámedhâbhir ûtíbhiḥ | ấ çaṃtama çáṃtamâbhir abhíshṭibhir ấ svâpe svâpíbhiḥ ‖ 5 ‖ âjitúraṃ sátpatiṃ viçvácarshaṇiṃ kṛidhí prajấsv ấbhagam | prá sú tirâ çácîbhir yé ta ukthínaḥ krátum punatá ânushák ‖ 6 ‖ yás te sấdhishṭhó 'vase té syâma bháreshu te | vayáṃ hótrâbhir utá deváhûtibhiḥ sasavấṅso manâmahe ‖ 7 ‖ ahám hí te harivo bráhma vâjayúr âjíṃ yấmi sádotíbhiḥ | tvấm íd evá tám áme sám açvayúr gavyúr ágre mathîmấm ‖ 8 ‖ 23 ‖

6 (1023). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Etát ta indra vîryàṃ gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ | té stóbhanta ŭrjam âvan ghṛitaçcútam paurấso nakshan dhîtíbhiḥ ‖ 1 ‖ nákshanta índram ávase sukṛityáyâ yéshâṃ sutéshu mándase | yáthâ saṃvarté ámado yáthâ kṛiçá evấsmé indra matsva ‖ 2 ‖ ấ no víçve sajóshaso dévâso gántanópa naḥ | vásavo rudrấ ávase na ấ gamañ chṛiṇvántu marúto hávam ‖ 3 ‖ pûshấ víshṇur hávanam me sárasvaty ávantu saptá síṇdhavaḥ | ấpo vấtaḥ párvatâso vánaspátiḥ çṛiṇótu pṛithivî́ hávam ‖ 4 ‖ 24 ‖

5, 2 vavṛidhânáḥ. 3 arvâ-váti índavaḥ. 4 ca áva ca ấ. yátra. 5 ấ ít. su-âpe. 6 âji-túram. ấ-bhagam. sú tira. te. punaté. 7 sấdhishṭhaḥ ávase. kṛiçé evá asmé *iti*. 8 sádâ ûtí-bhiḥ. — 6, 1 te indra. 2 nákshante. 3 gántana úpa. çṛiṇvántu. 4 sárasvatî.

yád indra rấdho ásti te mấghonam maghavattama | téna no bodhi sadhamấdyo vṛidhé bhágo dânấya vṛitrahan || 5 || ấjipate nṛipate tvám íd dhí no vấja ấ vakshi sukrato | vîtî hótrâbhir utá devávîtibhiḥ sasavấṅso ví çriṇvire || 6 || sánti hy àryá âçísha índra ấyur jánânâm | asmấn nakshasva maghavann úpấvase dhukshásva pipyúshîm ísham || 7 || vayáṃ ta indra stómebhir vidhema tvám asmákaṃ çatakrato | máhi sthûráṃ çaçayáṃ rấdho áhrayam práskaṇvâya ní toçaya || 8 || 25 ||

7 (1024). gâyatrî. 3. 5 anushṭubh.

Bhűrîd índrasya vîryàṃ vy ákhyam abhy ấyati | rấdhas te dasyave vṛika || 1 || çatáṃ çvetấsa uksháṇo diví tấro ná rocante | mahnấ dívaṃ ná tastabhuḥ || 2 || çatáṃ veṇűñ chatáṃ çúnaḥ çatáṃ cármâṇi mlâtấni | çatám me balbajastukấ árushîṇâṃ cátuḥçatam || 3 || sudevấḥ stha kâṇvâyanâ váyo-vayo vicaránta ḥ | áçvâso ná caṅkramata || 4 || ấd ít sâptásya carkiran nấnûnasya máhi çrávaḥ | çyấvîr atidhvasán patháç cákshushâ caná saṃnáçe || 5 || 26 ||

8 (1025). gâyatrî. 5 paṅkti.

Práti te dasyave vṛika rấdho adarçy áhrayam | dyaúr ná prathinấ çávaḥ || 1 || dáça máhyam pautakratấḥ sahásrâ dásyave vṛikaḥ | nítyâd râyó amaṅhata || 2 || çatám me gardabhấnâṃ çatám űrṇâvatînâm | çatáṃ dâsấṅ áti srájaḥ || 3 || tátro ápi prấṇîyata pûtákratâyai vyàktâ | áçvânâm ín ná yûthyấm || 4 || ácety agníç cikitúr havyavấṭ sá sumádratha ḥ |

6, 6 hí. vấje. 7 hí aryé. úpa ávase. 8 te. — 7, 1 bhűri ít. ví ákhyam abhí ấ ayati. 3 çatám çúnaḥ. 4 kâṇvâyanâḥ. 5 ná ánûnasya. — 8, 4 tátro *iti*. prá anîyata. ví-aktâ. ít.

agníḥ çukréṇa çocíshâ bṛihát sŭro arocata diví sŭryo arocata ‖ 5 ‖ 27 ‖

9 (1026). trishṭubh.

Yuvâṃ devâ krátunâ pûrvyéṇa yuktẫ ráthena tavishấṃ yajatrâ | ẫgachataṃ nâsatyâ çácîbhir idấṃ tṛitî́yaṃ sávanam pibâthaḥ ‖ 1 ‖ yuvẫṃ devẫs tráya ekâdaçẫsaḥ satyẫḥ satyásya dadṛiçe purástât | asmấkaṃ yajnáṃ sávanaṃ jushâṇẫ pâtâṃ sómam açvinâ dî́dyagnî ‖ 2 ‖ panấyyaṃ tád açvinâ kṛitấṃ vâṃ vṛishabhó divó rájasaḥ pṛithivyấḥ | sahásraṃ çáṅsâ utá yé gávishṭau sárvâñ ít tẫñ úpa yâtâ pibadhyai ‖ 3 ‖ ayáṃ vâm bhâgó níhito yajatremẫ gíro nâsatyópa yâtam | pibataṃ sómam mádhumantam asmé prá dâçvấṅsam avataṃ çácîbhiḥ ‖ 4 ‖ 28 ‖

10 (1027). trishṭubh.

Yám ṛitvíjo bahudhẫ kalpáyantaḥ sácetaso yajnám imáṃ váhanti | yó anûcânó brâhmaṇó yuktá âsît kấ svit tátra yájamânasya saṃvít ‖ 1 ‖ éka evấgnír bahudhẫ sámiddha ékaḥ sŭryo víçvam ánu prábhûtaḥ | ékaivóshâḥ sárvam idấṃ ví bhâty ékaṃ vấ idấṃ ví babhûva sárvam ‖ 2 ‖ jyótishmantaṃ ketumántaṃ tricakráṃ sukháṃ ráthaṃ sushádam bhŭrivâram | citrấmaghâ yásya yóge 'dhijajne tấṃ vâṃ huvé áti riktam pibadhyai ‖ 3 ‖ 29 ‖

11 (1028). jayatí.

Imấni vâm bhâgadhéyâni sisrata índrâvaruṇâ prá mahé sutéshu vâm | yajné-yajne ha sávanâ bhuraṇyátho yát su-

---

9, 1 yuktấḥ. â agachatam. 2 dî́dyagnî *iti* dî́di-agnî. 3 gó-ishṭau. yâta. 4 yajatrâ imấḥ. nâsatyâ úpa. — **10**, 2 evá agníḥ. ékâ evá ushấḥ. vaí. 3 su-sádam. citrá-maghâ. — **11**, 1 sisrate.

nvaté yájamânâya çikshathaḥ ‖ 1 ‖ nishshídhvarîr óshadhîr ấpa âstâm índrâvaruṇâ mahimấnam âçata | yấ sísratû rájasaḥ pâré ádhvano yáyoḥ çátrur nákir ấdeva óhate ‖ 2 ‖ satyấṃ tád indrâvaruṇâ kṛiçásya vâm mádhva ûrmíṃ duhate saptá vấṇîḥ | tấbhir dâçvấṅsam avataṃ çubhas patî yó vâm ádabdho abhí pấti cíttibhiḥ ‖ 3 ‖ ghṛitaprúshaḥ saúmyâ jîrádânavaḥ saptá svásâraḥ sádana ṛitásya | yấ ha vâm indrâvaruṇâ ghṛitaçcútas tấbhir dhattaṃ yájamânâya çikshatam ‖ 4 ‖ 30 ‖

ávocâma mahaté saúbhagâya satyấṃ tveshấbhyâm mahimấnam indriyám | asmấnt sv ìndrâvaruṇâ ghṛitaçcútas tríbhiḥ sâptébhir avataṃ çubhas patî ‖ 5 ‖ índrâvaruṇâ yád ṛishíbhyo manîshấṃ vâcó matíṃ çrutám adattam ágre | yấni sthấnâny asṛijanta dhîrâ yajnáṃ tanvânấs tápasâbhy àpaçyam ‖ 6 ‖ índrâvaruṇâ saumanasám ádṛiptaṃ râyás póshaṃ yájamâneshu dhattam | prâjấm pushṭím bhûtim asmấsu dhattaṃ dîrghâyutvấya prá tirataṃ na áyuḥ ‖ 7 ‖ 31 ‖

11, 2 niḥ-sídhvarîḥ. sísratuḥ. ádevaḥ. 4 saúmyâḥ. sádane. yấḥ. 5 sú indrâvaruṇâ. 6 dhîrâḥ. tápasâ abhí apaçyam.

Anhang.

I. Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter gemäfs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1—10 Madhuchandas Vaiçvâmitra. — 11 Jetṛi Mâdhuchandasa — 12—23 Medhâtithi Kâṇva. — 24—30 Çunaḥçepa Âjigarti, der von Viçvâmitra an Kindes statt aufgenommen den Namen Devarâta erhielt. — 31—35 Hiraṇyastûpa Âṅgirasa. — 36—43 Kaṇva Ghaura. — 44—50 Praskaṇva Kâṇva. — 51—57 Savya Âṅgirasa (Indra in menschlicher Gestalt). — 58—64 Nodhas Gautama. — 65—73 Parâçara Çâktya. — 74—93 Gotama Râhûgaṇa. — 94—98 Kutsa. — 99 Kaçyapa. — 100 Ṛijrâçva, Ambarîsha, Sahadeva, Bhayamâna, Surâdhas, alle fünf Vârshâgira. — 101—104 Kutsa. — 105 Kutsa, oder Trita Âptya. — 106—115 Kutsa. — 116—125 Kakshîvat Dairghatamasa, Sohn der Uçij. — 126 Kakshîvat (1—5), Bhâvayavya (6), Romaçâ (7). — 127—139 Paruchchepa Daivodâsi. — 140—164 Dîrghatamas Aucathya. — 165 Indra (1. 2. 4. 6. 8. 10—12), die Marut (3. 5. 7. 9), Agastya (13—15). — 166—169 Agastya. — 170 Indra (1. 3. 4), Agastya (2. 5). — 171—178 Agastya. — 179 Lopâmudrâ (1. 2), Agastya (3. 4), dessen Zögling (5. 6). — 180—191 Agastya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1—3 Gṛitsamada Bhârgava Çaunaka, vormals Âṅgirasa Çaunahotra. — 4—7 Somâhuti Bhârgava. — 8—26 Gṛitsamada. — 27—29 Kûrma Gârtsamada, oder Gṛitsamada. — 30—43 Gṛitsamada. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1—12 Viçvâmitra Gâthina. — 13. 14 Ṛishabha. — 15. 16 Utkîla Kâtya. — 17. 18 Kata Vaiçvâmitra. — 19—22 Gâthin. — 23 Devaçravas Bhârata und Devavâta Bhârata. — 24. 25 Viçvâmitra. — 26 Viçvâmitra (1—6. 8. 9), Âtman (7). — 27—30 Viçvâmitra. — 31 Kuçika Aishîrathi,

oder Viçvâmitra. — 32 Viçvâmitra. — 33 Viçvâmitra (1—3. 5. 7. 9. 11—13), Nadyaḥ (4. 6. 8. 10). — 34. 35 Viçvâmitra. — 36 Viçvâmitra (1—9. 11), Ghora (10). — 37 Viçvâmitra. — 38 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya, oder beide vereint, oder Viçvâmitra allein. — 39—53 Viçvâmitra. — 54—56 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya. — 57—61 Viçvâmitra. — 62 Viçvâmitra (1—15), Viçvâmitra oder Jamadagni (16—18).

Maṇḍala 4.

Hymn. 1—17 Vâmadeva Gautama. — 18 Unterredung zwischen Indra, Aditi, Vâmadeva. — 19—25 Vâmadeva. — 26 Vâmadeva oder Indra (1—3), Vâmadeva (4—7). — 27—41 Vâmadeva. — 42 Trasadasyu Paurukutsya. — 43. 44 Purumîḷha Sauhotra und Ajamîḷha Sauhotra. — 45—58 Vâmadeva. —

Maṇḍala 5.

Hymn. 1 Budha Âtreya und Gavishṭhira Âtreya. — 2 Kumâra Âtreya oder Vṛiça Jâra oder beide vereint (1. 3—8. 10—12), Vṛiça Jâra (2. 9). — 3—6 Vasuçruta Âtreya. — 7. 8 Isha Âtreya. — 9. 10 Gaya Âtreya. — 11—14 Sutambhara Âtreya. — 15 Dharuṇa Âṅgirasa. — 16. 17 Pûru Âtreya. — 18 Mṛiktavâhas Dvita Âtreya. — 19 Vavri Âtreya. — 20 Prayasvanto 'trayaḥ. — 21 Sasa Âtreya. — 22 Viçvasâman Âtreya. — 23 Dyumna Viçvacarshaṇi Âtreya. — 24 Bandhu (1), Subandhu (2), Çrutabandhu (3), Viprabandhu (4), sämmtlich Gaupâyana oder Laupâyana. — 25. 26 Die Âtreya Vasûyu. — 27 Tryaruṇa Traivṛishṇa, Trasadasyu Paurukutsya, und Açvamedha Bhârata, oder Atri allein. — 28 Viçvavârâ Âtreyi. — 29 Gaurivîti Çâktya. — 30 Babhru Âtreya. — 31 Avasyu Âtreya. — 32 Gâtu Âtreya. — 33. 34 Saṃvaraṇa Prâjâpatya. — 35. 36 Prabhûvasu Âṅgirasa. — 37—43 Atri. — 44 Avatsâra Kâçyapa (und andere im Hymn. ersichtliche Ṛishi). — 45 Sadâpṛiṇa Âtreya. — 46 Pratikshatra Âtreya. — 47 Pratiratha Âtreya. — 48 Pratibhânu Âtreya. — 49 Pratiprabha Âtreya. — 50. 51 Svastyâtreya. — 52—61 Çyâvâçva Âtreya. — 62 Çrutavid Âtreya. — 63. 64 Arcanânas Âtreya. — 65. 66 Râtahavya Âtreya. — 67. 68 Yajata Âtreya. — 69. 70 Urucakri Âtreya. — 71. 72 Bâhuvṛikta Âtreya. — 73. 74 Paura Âtreya. — 75 Avasyu Âtreya. — 76. 77 Atri. — 78 Saptavadhri Âtreya. — 79. 80 Satyaçravas Âtreya. — 81. 82 Çyâvâçva Âtreya. — 83—86 Atri. — 87 Evayâmarut. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—14 Bharadvâja Bârhaspatya. — 15 Vîtahavya, oder Bharadvâja. — 16—30 Bharadvâja. — 31. 32 Suhotra Bhâradvâja. — 33. 34 Çunahotra Bhâradvâja. — 35. 36 Nara Bhâradvâja. — 37—43 Bharadvâja. — 44—46 Çaṃyu Bârhaspatya. — 47 Garga Bhâradvâja. — 48 Çaṃyu Bârhaspatya. — 49—52 Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 53—74 Bharadvâja. — 75 Pâyu Bhâradvâja. —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1—31 Vasishṭha. — 32 Vasishṭha (1—25), Çakti Vâsishṭha (26[a]), Vasishṭha (26[b]. 27), oder auch Dichter von 26. 27. — 33 Vasishṭha (1—9), Vasishṭha's Söhne (10—14). — 34—100 Vasishṭha. — 101—102 Kumâra Âgneya, oder Vasishṭha. — 103. 104 Vasishṭha. —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Pragâtha Kâṇva, Bruder und Adoptivsohn von Kaṇva, früher Pragâtha Ghaura (1. 2), Medhâtithi Kâṇva und Medhyâtithi Kâṇva (3—29), Âsaṅga Plâyogi (30—33), Çaçvatî Âṅgirasî, Âsaṅgapatnî (34). — 2 Medhâtithi Kâṇva und Priyamedha Âṅgirasa (1—40), Medhâtithi Kâṇva (41. 42). — 3 Medhyâtithi Kâṇva. — 4 Devâtithi Kâṇva. — 5 Brahmâtithi Kâṇva. — 6 Vatsa Kâṇva. — 7 Punarvatsa Kâṇva. — 8 Sadhvaṅsa Kâṇva. — 9 Çaçakarṇa Kâṇva. — 10 Pragâtha Kâṇva. — 11 Vatsa Kâṇva. — 12 Parvata Kâṇva. — 13 Nârada Kâṇva. — 14. 15 Goshûktin Kâṇvâyana und Açvasûktin Kâṇvâyana. — 16—18 Irimbiṭhi Kâṇva. — 19—22 Sobhari Kâṇva. — 23—25 Viçvamanas Vaiyaçva. — 26 Der vorige, oder Vyaçva Âṅgirasa. — 27. 28 Manu Vaivasvata. — 29 Der vorige, oder Kaçyapa Mârîca. — 30. 31 Manu Vaivasvata. — 32 Medhâtithi Kâṇva. — 33 Medhyâtithi Kâṇva. — 34 Nîpâtithi Kâṇva (1—15), die tausend Ṛishi Vasurocis Âṅgirasa (16—18). — 35—38 Çyâvâçva. — 39—41 Nâbhâka Kâṇva. — 42 Der vorige, oder Arcanânas ist Dichter entweder von 1—3 oder 4—6. — 43. 44 Virûpa Âṅgirasa. — 45 Triçoka Kâṇva. — 46 Vaça Açvya. — 47 Trita Âptya. — 48 Pragâtha Kâṇva. — 49. 50 Bharga Prâgâtha. — 51—54 Pragâtha Kâṇva. — 55 Kali Prâgâtha. — 56 Matsya Sâmmada, oder Mânya Maitrâvaruṇi, oder bahavo matsyâ jâlanaddhâḥ. — 57. 58 Priyamedha Âṅgirasa. — 59 Puruhanman Âṅgirasa. — 60 Sudîti Âṅgirasa und Purumîḷha Âṅgirasa, oder einer von beiden. — 61 Haryata Prâgâtha. — 62. Gopavana Âtreya, oder Saptavadhri. — 63 Gopavana. — 64 Virûpa Âṅgirasa. — 65—67 Kurusuti Kâṇva. — 68 Kṛitnu Bhârgava. — 69 Ekadyû Naudhasa. — 70—72 Kusîdin Kâṇva. — 73 Uçanas Kâvya. — 74 Kṛishṇa Âṅgirasa. — 75 Der vorige, oder Viçvaka Kârshṇi. — 76 Kṛishṇa, oder Dyumnîka Vâsishṭha, oder Priyamedha Âṅgirasa. — 77 Nodhas Gautama. — 78. 79 Nṛimedha Âṅgirasa und Purumedha Âṅgirasa. — 80 Apâlâ Âtreyî. — 81 Çrutakaksha Âṅgirasa, oder Sukaksha Âṅgirasa. — 82 Sukaksha Âṅgirasa. — 83 Bindu Âṅgirasa, oder Pûtadaksha Âṅgirasa. — 84 Tiraçcî Âṅgirasa. — 85 Derselbe, oder Dyutâna Mâruti. — 86 Rebha Kâçyapa. — 87. 88 Nṛimedha Âṅgirasa. — 89 Nema Bhârgava (1—3. 6—12), Indra (4. 5). — 90 Jamadagni Bhârgava. — 91 Prayoga Bhârgava, oder Agni Pâvaka Bârhaspatya, oder Agni Gṛihapati Sahasaḥ sûnu und Agni Yavishṭha Sahasaḥ sûnu, oder einer von beiden. — 92 Sobhari Kâṇva. —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1 Madhuchandas. — 2 Medhâtithi. — 3 Çunaḥçepa. — 4 Hi-

raṇyastûpa Âṅgirasa. — 5—24 Asita Kâçyapa, oder Devala Kâçyapa. — 25 Dṛiḷhacyuta Âgastya. — 26 Idhmavâha Dârḍhacyuta. — 27 Nṛimedha Âṅgirasa. — 28 Priyamedha Âṅgirasa. — 29 Nṛimedha Âṅgirasa. — 30 Bindu Âṅgirasa. — 31 Gotama Râhûgaṇa. — 32 Çyâvâçva Âtreya. — 33. 34 Trita. — 35. 36 Prabhûvasu Âṅgirasa. — 37. 38 Rahûgaṇa Âṅgirasa. — 39. 40 Bṛihanmati Âṅgirasa. — 41—43 Medhyâtithi Kâṇva. — 44—46 Ayâsya Âṅgirasa. — 47—49 Kavi Bhârgava. — 50—52 Ucathya Âṅgirasa. — 53—60 Avatsâra Kâçyapa. — 61 Amahîyu Âṅgirasa. — 62 Jamadagni. — 63 Nidhruvi Kâçyapa. — 64 Kaçyapa. — 65 Bhṛigu Vâruṇi, oder Jamadagni. — 66 Çataṃ Vaikhânasâḥ. — 67 Bharadvâja (1—3), Kaçyapa (4—6), Gotama (7—9), Atri (10—12), Viçvâmitra (13—15), Jamadagni (16—18), Vasishṭha (19—21), Pavitra Âṅgirasa, oder Vasishṭha, oder beide (22—32). — 68 Vatsaprî Bhâlandana. — 69 Hiraṇyastûpa. — 70 Reṇu Vaiçvâmitra. — 71 Ṛishabha Vaiçvâmitra. — 72 Harimanta Âṅgirasa. — 73 Pavitra Âṅgirasa. — 74 Kakshîvat Dairghatamasa. — 75—79 Kavi Bhârgava. — 80—82 Vasu Bhâradvâja. — 83 Pavitra Âṅgirasa. — 84 Prajâpati Vâcya. — 85 Vena Bhârgava. — 86 Akṛishṭâḥ alias Mâshâ Ṛishigaṇâḥ (1—10), Sikatâḥ alias Nivâvarî Ṛishigaṇâḥ (11—20), Pṛiçniyaḥ alias Ajâ Ṛishigaṇâḥ (21—30), Atrayaḥ (31—40), Atri Bhauma (41—45), Gṛitsamada (46—48). — 87—89 Uçanas. — 90 Vasishṭha. — 91. 92 Kaçyapa. — 93 Nodhas. — 94 Kaṇva. — 95 Praskaṇva. — 96 Pratardana Daivodâsi. — 97 Vasishṭha (1—3), Indrapramati Vâsishṭha (4—6), Vṛishagaṇa Vâsishṭha (7—9), Manyu Vâsishṭha (10—12), Upamanyu Vâsishṭha (13—15), Vyâghrapâd Vâsishṭha (16—18), Çakti Vâsishṭha (19—21), Karṇaçrut Vâsishṭha (22—24), Mṛiḷîka Vâsishṭha (25—27), Vasukra Vâsishṭha (28—30), Parâçara Çâktya (31—44), Kutsa Âṅgirasa (45—58). — 98 Ambarîsha Vârshâgira und Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 99. 100 Die beiden Rebhasûnû Kâçyapa. — 101 Andhîgu Çyâvâçvi (1—3), Yayâti Nâhusha (4—6), Nahusha Mânava (7—9), Manu Sâṃvaraṇa (10—12), Prajâpati (13—16). — 102 Trita. — 103 Dvita Âptya. — 104 Parvata Kâṇva und Nârada Kâṇva, oder die beiden Apsaras Çikhaṇḍinî, Töchter des Kaçyapa. — 105 Parvata und Nârada. — 106 Agni Câkshusha (1—3. 10—14), Cakshus Mânava (4—6), Manu Âpsava (7—9). — 107 Saptaṛishayaḥ. — 108 Gaurivîti Çâktya (1. 2), Çakti Vâsishṭha (3. 14—16), Ûru Âṅgirasa (4. 5), Ṛijiçvan Bhâradvâja (6. 7), Ûrdhvasadman Âṅgirasa (8. 9), Kṛitayaças Âṅgirasa (10. 11), Ṛiṇaṃcaya (12. 13). — 109 Agnayo Dhishṇyâ Aiçvarayaḥ. — 110 Tryaruṇa und Trasadasyu. — 111 Anânata Pârucchepi. — 112 Çiçu Âṅgirasa. — 113. 114 Kaçyapa. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Trita. — 8 Triçiras Tvâshṭra. — 9 Derselbe, oder Sindhudvîpa Âmbarîsha. — 10 Yama Vaivasvata (2. 4. 8—10. 12. 14), Yamî Vaivasvatî (1. 3. 5—7. 11. 13). — 11. 12 Havirdhâna Âṅgi. — 13 Der vorige, oder Vivasvat Âditya. — 14 Yama Vaivasvata. — 15 Çaṅkha Yâmâyana. —

16 Damana Yâmâyana. — **17** Devaçravas Yâmâyana. — **18** Saṃkasuka Yâmâyana. — **19** Mathita Yâmâyana, oder Bhṛigu Vâruṇi, oder Cyavana Bhârgava. — **20—26** Vimada Aindra oder Prâjâpatya, oder auch Vasukṛit Vâsukra. — **27** Vasukra Aindra. — **28** Vasukrapatnî (1), Indra (2. 6. 8. 10. 12), Vasukra (3—5. 7. 9. 11). — **29** Vasukra. — **30—33** Kavasha Ailûsha. — **34** Derselbe, oder Aksha Maujavat. — **35. 36** Luça Dhânâka. — **37** Abhitapas Saurya. — **38** Indra Mushkavat. — **39. 40** Ghoshâ Kâkshîvatî. — **41** Suhastya Ghausheya. — **42—44** Kṛishṇa Âṅgirasa. — **45. 46** Vatsapri Bhâlandana. — **47** Saptagu Âṅgirasa. — **48—50** Indra Vaikuṇṭha. — **51** Agni Saucîka (2. 4. 6. 8), Devâḥ (1. 3. 5. 7. 9). — **52** Agni Saucîka. — **53** Agni Saucîka (4. 5), Devâḥ (1—3. 6—11). — **54—56** Bṛihaduktha Vâmadevya. — **57—60** Bandhu, Subandhu, Çrutabandhu, Viprabandhu Gaupâyanâs oder Laupâyanâs, mit Ausnahme von 60, 6, welcher Vers von der Mutter dieser vier Ṛishi, einer Schwester des Agastya, herrührt. — **61. 62** Nâbhânedhishṭha Mânava. — **63. 64** Gaya Plâta. — **65. 66** Vasukarṇa Vâsukra. — **67. 68** Ayâsya. — **69. 70** Sumitra Bâdhryaçva. — **71** Bṛihaspati Âṅgirasa. — **72** Derselbe, oder Bṛihaspati Laukya, oder Aditi Dâkshâyaṇî. — **73. 74** Gaurivîti. — **75** Sindhukshit Praiyamedha. — **76** Jaratkarṇa Sarpa Airâvata. — **77. 78** Syûmaraçmi Bhârgava. — **79** Agni Saucîka, oder Agni Vaiçvânara, oder Sapti Vâjambhara. — **80** Agni Saucîka oder Agni Vaiçvânara. — **81. 82** Viçvakarman Bhauvana. — **83. 84** Manyu Tâpasa. — **85** Sûryâ Sâvitrî. — **86** Indra (1. 8. 11. 12. 14. 19—22), Indrâṇî (2—6. 9. 10. 15—18), Vṛishâkapi Aindra (7. 13. 23). — **87** Pâyu. — **88** Mûrdhanvat, ein Âṅgirasa oder Vâmadevya. — **89** Reṇu. — **90** Nârâyaṇa. — **91** Aruṇa Vaitahavya. — **92** Çâryâta Mânava. — **93** Tânva Pârtha. — **94** Arbuda Kâdraveya Sarpa. — **95** Purûravas Aila (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Urvaçî (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — **96** Baru Âṅgirasa, oder Sarvahari Aindra. — **97** Bhishaj Âtharvaṇa. — **98** Devâpi Ârshṭisheṇa. — **99** Vamra Vaikhânasa. — **100** Duvasyu Vândana. — **101** Budha Saumya. — **102** Mudgala Bhârmyaçva. — **103** Apratiratha Aindra. — **104** Ashṭaka Vaiçvâmitra. — **105** Durmitra (seinem Wesen nach *sumitra*) Kautsa, oder Sumitra (seinem Wesen nach *durmitra*) Kautsa. — **106** Bhûtâṅça Kâçyapa. — **107** Divya Âṅgirasa, oder Dakshiṇâ Prâjâpatya. — **108** Paṇayo 'surâḥ (1. 3. 5. 7. 9), Saramâ Devaçunî (2. 4. 6. 8. 10. 11). — **109** Juhû Brahmajâyâ, oder Ûrdhvanâbhan Brâhma. — **110** Jamadagni, oder Râma Jâmadagnya (Paraçurâma). — **111** Ashṭâdaṅshṭra Vairûpa. — **112** Nabhaprabhedana Vairûpa. — **113** Çataprabhedana Vairûpa. — **114** Sadhri Vairûpa, oder Gharma Tâpasa. — **115** Upastuta Vârshṭihavya. — **116** Agniyuta Sthaura, oder Agniyûpa Sthaura. — **117** Bhikshu Âṅgirasa. — **118** Urukshaya Âmahîyava. — **119** Laba Aindra. — **120** Bṛihaddiva Âtharvaṇa. — **121** Hiraṇyagarbha Prâjâpatya. — **122** Citramahas Vâsishṭha. — **123** Vena. — **124** Agni (2—4), Agni, Varuṇa, Soma (1. 5—9). — **125** Vâc Âmbhṛiṇî. — **126** Kulmalabarhisha Çailûshi, oder Aṅhomuc Vâmadevya. — **127** Kuçika Saubhara, oder Râtri Bhâradvâjî. — **128** Vihavya Âṅgirasa. — **129** Prajâpati Parameshṭhin. — **130**

Yajna Prâjâpatya. — **131** Sukîrti Kâkshîvata. — **132** Çakapûta Nârmedha. — **133** Sudâs Paijavana. — **134** Mândhâtṛi Yauvanâçva (1—6. 7d), Godhâ (7abc). — **135** Kumâra Yâmâyana. — **136** Jûti (1), Vâtajûti (2), Viprajûti (3), Vṛishâṇaka (4), Karikrata (5), Etaça (6), Ṛishyaçṛinga (7), alle sieben Muni Söhne des Vâtaraçana. — **137** Bharadvâja (1), Kaçyapa (2), Gotama (3), Atri (4), Viçvâmitra (5), Jamadagni (6), Vasishṭha (7). — **138** Aṅga Aurava. — **139** Viçvâvasu Devagandharva. — **140** Agni Pâvaka. — **141** Agni Tâpasa. — **142** Jaritṛi (1. 2), Droṇa (3. 4), Sârisṛikta (5. 6), Stambamitra (7. 8), alle vier Çârṅga. — **143** Atri Sâṃkhya. — **144** Suparṇa Târkshyaputra, oder Ûrdhvakṛiçana Yâmâyana. — **145** Indrâṇî. — **146** Devamuni Airammada. — **147** Suvedas Çairîshi. — **148** Pṛithu Vainya. — **149** Arcat Hairaṇyastûpa. — **150** Mṛiḷîka Vâsishṭha. — **151** Çraddhâ Kâmâyanî. — **152** Çâsa Bhâradvâja. — **153** Indramâtaro Devajâmayaḥ. — **154** Yamî. — **155** Çirimbiṭha Bhâradvâja. — **156** Ketu Âgneya. — **157** Bhuvana Âptya, oder Sâdhana Bhauvana. — **158** Cakshus Saurya. — **159** Çacî Paulomî. — **160** Pûraṇa Vaiçvâmitra. — **161** Yakshmanâçana Prâjâpatya. — **162** Rakshohan Brâhma. — **163** Vivṛihan Kâçyapa. — **164** Pracetas Âṅgirasa. — **165** Kapota Nairṛita. — **166** Ṛishabha, ein Vairâja oder Çâkvara. — **167** Viçvâmitra und Jamadagni. — **168** Anila Vâtâyana. — **169** Çabara Kâkshîvata. — **170** Vibhrâj Saurya. — **171** Iṭa Bhârgava. — **172** Saṃvarta Âṅgirasa. — **173** Dhruva Âṅgirasa. — **174** Abhîvarta Âṅgirasa. — **175** Ûrdhvagrâvan Ârbudi. — **176** Sûnu Ârbhava. — **177** Patañga Prâjâpatya. — **178** Arishṭanemi Târkshya. — **179** Çibi Auçînara (1), Pratardana Daivodâsi Kâçirâja (2), Vasumanas Rauhidaçva (3). — **180** Jaya Aindra. — **181** Pratha Vâsishṭha (1), Sapratha Bhâradvâja (2), Gharma Saurya (3). — **182** Tapurmûrdhan Bârhaspatya. — **183** Prajâvat Prâjâpatya. — **184** Tvashṭṛi Garbhakartṛi, oder Vishṇu Prâjâpatya. — **185** Satyadhṛiti Vâruṇi. — **186** Ula Vâtâyana. — **187** Vatsa Âgneya. — **188** Çyena Âgneya. — **189** Sârparâjnî. — **190** Aghamarshaṇa Mâdhuchandasa. — **191** Saṃvanana Âṅgirasa. —

Vâlakhilya.

Hymn. **1** Praskaṇva. — **2** Pushṭigu Kâṇva. — **3** Çrushṭigu. — **4** Âyu. — **5** Medhya. — **6** Mâtariçvan. — **7** Kṛiça. — **8** Pṛishadhra. — **9. 10** Medhya. — **11** Suparṇa. —

II. Alphabetisches Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter, deren Patronymica und Attribute.

Aṅhomuc Vâmadevya **10**, 127
Akṛishṭâ Mâshâ Ṛishigaṇâḥ **9**, 86, 1—10
Aksha Maujavat **10**, 34
Agastya **1**, 165, 13—15. 166—169. 170, 2. 4. 171—178. 179, 3. 4. 180—191
Agastyaçishya **1**, 179, 5. 6
Agastyasya svasâ **10**, 60, 6
Agnayo Dhishṇyâ Aiçvarayaḥ **9**, 109
Agni **10**, 124
— Gṛihapati Sahasaḥ sûnu **8**, 91
— Câkshusha **9**, 106, 1—3. 10—14
— Tâpasa **10**, 141
— Pâvaka **10**, 140
— — Bârhaspatya **8**, 91
— Yavishṭha Sahasaḥ sûnu **8**, 91
— Vaiçvânara **10**, 79. 80
— Saucîka **10**, 51 (2. 4. 6. 8). 52. 53 (4. 5). 79. 80
Agniyuta Sthaura **10**, 116
Agniyûpa Sthaura **10**, 116
Aghamarshaṇa Mâdhuchandasa **10**, 190
Aṅga Aurava **10**, 138
Aṅgirasaḥ s. Vasurocishaḥ
Ajamîḷha Sauhotra **4**, 43. 44
Ajâḥ s. Pṛiçniyaḥ
Atrayaḥ **9**, 86, 31—40. s. Prayasvantaḥ
Atri Bhauma **5**, 27. 37—43. 76. 77. 83—86. **9**, 67, 10—12. 86, 41—45. **10**, 137, 4
— Sâṃkhya **10**, 143
Aditi **4**, 18
— Dâkshâyaṇî **10**, 72
Anânata Pârucchepi **9**, 111
Anila Vâtâyana **10**, 168
Andhîgu Çyâvâçvi **9**, 101, 1—3
Apâlâ Âtreyî **8**, 80
Apratiratha Aindra **10**, 103
Apsaras s. Çikhaṇḍinî
Abhitapas Saurya **10**, 37
Abhîvarta Âṅgira° **10**, 172
Amahîyu Âṅgirasa **9**, 61
Ambarîsha Vârshâgira **1**, 100. **9**, 98
Ayâsya Âṅgirasa **9**, 44—46. **10**, 67. 68
Arishṭanemi Târkshya **10**, 178
Aruṇa Vaitahavya **10**, 91
Arcat Hairaṇyastûpa **10**, 149
Arcanânas Âtreya **5**, 63. 64. **8**, 42
Arbuda Kâdraveya **10**, 94
Avatsâra Kâçyapa **5**, 44. **9**, 53—60
Avasyu Âtreya **5**, 31. 75
Açvamedha Bhârata **5**, 27
Açvasûktin Kâṇvâyana **8**, 14. 15
Açvya s. Vaça
Ashṭaka Vaiçvâmitra **10**, 104
Ashṭâdaṅshṭra Vairûpa **10**, 111
Asita Kâçyapa **9**, 5—24
Asurâḥ s. Paṇayaḥ
Âgastya s. Dṛiḷhacyuta
Âgneya s. Kumâra, Ketu, Vatsa, Çyena
Âṅgi s. Havirdhâna
Âṅgirasa s. Abhîvarta, Amahîyu, Ayâsya, Ucathya, Ûru, Ûrdhvasadman, Kutsa, Kṛitayaças, Kṛishṇa, Ghora, Tiraçci, Divya, Dharuṇa, Dhruva, Nṛimedha, Pavitra, Purumîḷha, Purumedha, Puruhanman, Pûtadaksha, Pracetas, Prabhûvasu, Priyamedha, Baru, Bindu, Bṛihanmati, Bṛihaspati, Bhikshu, Mûrdhanvat, Rahûgaṇa, Virûpa, Vihavya, Vîtahavya, Vyaçva, Çiçu, Çrutakaksha, Saṃvanana, Saṃvarta, Saptagu, Savya, Sukaksha, Sudîti, Harimanta, Hiraṇyastûpa.
Âṅgirasî s. Çaçvatî

Âjigarti s. Çunaḥçepa
Âtman 3, 26, 7
Âtreya s. Arcanânas, Avasyu, Isha, Urucakri, Kumâra, Gaya, Gavishṭhira, Gâtu, Gṛitsamada, Gopavana, Dyumna, Pûru, Paura, Pratikshatra, Pratiprabha, Pratibhânu, Pratiratha, Babhru, Bâhuvṛikta, Budha, Mṛiktavâhas, Yajata, Râtahavya, Vavri, Vasuçruta, Viçvasâman, Çyâvâçva, Çrutavid, Satyaçravas, Sadâpṛiṇa, Saptavadhri, Sasa, Sutambhara.
Âtreyâḥ s. Vasûyavaḥ
Âtreyî s. Apâlâ, Viçvavârâ
Âtharvaṇa s. Bṛihaddiva, Bhishaj
Âditya s. *Vivasvat*
Âptya s. Trita, Dvita, Bhuvana
Âpsava s. Manu
Âmahîyava s. Urukshaya
Âmbarîsha s. Sindhudvîpa
Âmbhṛiṇî s. Vâc
Âyu Vâl. 4.
Ârbudi s. Ûrdhvagrâvan
Ârbhava s. Sûnu
Ârshṭishena s. Devâpi
Âsaṅga Plâyogi 8, 1, 30—33
Iṭa Bhârgava 10, 171
Idhmavâha Dârḍhacyuta 9, 26
Indra 1, 165, 1. 2. 4. 6. 8. 10—12. 170, 1. 3. 5. 4, 18. 26, 1—3. 8, 89, 4. 5. 10, 28, 2. 6. 8. 10. 12. 86, 1. 7. 10. 11. 13. 18—21. s. Savya Âṅgirasa
— Mushkavat 10, 38
— Vaikuṇṭha 10, 48—50
Indrapramati Vâsishṭha 9, 97, 4—6
Indramâtaro Devajâmayaḥ 10, 153
Indrâṇî 10, 86, 2—6. 8. 9. 14—17. 145
Irimbiṭhi Kâṇva 8, 16—18
Isha Âtreya 5, 7. 8
Ucathya Âṅgirasa 9, 50—52
Utkila Kâtya 3, 15. 16
Upamanyu Vâsishṭha 9, 97, 13—15
Upastuta Vârshṭihavya 10, 115
Urukshaya Âmahîyava 10, 118
Urucakri Âtreya 5, 69. 70
Urvaçî 10, 95, 2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18
Ula Vâtâyana 10, 186
Uçanas Kâvya 8, 73. 9, 87—89
Uçij s. Kakshîvat
Ûru Âṅgirasa 9, 108, 4. 5
Ûrdhvakṛiçana Yâmâyana 10, 144
Ûrdhvagrâvan Ârbudi 10, 175
Ûrdhvanâbhan Brâhma 10, 109
Ûrdhvasadman Âṅgirasa 9, 108, 8. 9
Ṛijiçvan Bhâradvâja 6, 49—52. 9, 98. 108, 6. 7
Ṛijrâçva Vârshâgira 1, 100
Ṛiṇaṁcaya 9, 108, 12. 13
Ṛishabha Vairâja oder Çâkvara 10, 166
— Vaiçvâmitra 3, 13. 14. 9, 71
Ṛishyaçṛiṅga Vâtaraçana 10, 136, 7
Ekadyû Naudhasa 8, 69
Etaça Vâtaraçana 10, 136, 6
Evayâmarut 5, 87
Aila s. Purûravas
Aindra s. Apratiratha, Jaya, Laba, Vasukra, Vimada, Vṛishâkapi, Sarvahari
Airammada s. Devamuni
Airâvata s. Jaratkarṇa
Ailûsha s. Kavasha
Aiçvari s. Agnayaḥ
Aishîrathi s. Kuçika
Aucathya s. Dîrghatamas
Aurava s. Aṅga
Auçînara s. Çibi
Kakshîvat Dairghatamasa, Sohn der Uçij 1, 116—125. 126, 1—5. 9, 74
Kaṇva Ghaura 1, 36—43. 9, 94
Kata Vaiçvâmitra 3, 17. 18
Kapota Nairṛita 10, 165
Karikrata Vâtaraçana 10, 136, 5
Karṇaçrut Vâsishṭha 9, 97, 22—24
Kali Prâgâtha 8, 55
Kavasha Ailûsha 10, 30—34
Kavi Bhârgava 9, 47—49. 75—79
Kaçyapa Mârîca 1, 99. 8, 29. 9, 64. 67, 4—6. 91. 92. 113. 114. 10, 137, 2
Kâkshîvata s. Çabara, Sukîrti
Kâkshîvatî s. Ghoshâ
Kâṇva s. Irimbiṭhi, Kurusuti, Kusîdin, Triçoka, Devâtithi, Nâbhâka, Nârada, Nipâtithi, Parvata, Punarvatsa, Pushṭigu, Pragâtha, Praskaṇva, Brahmâtithi, Medhâtithi, Medhyâtithi, Vatsa, Çaçakarṇa, Sadhvaṅsa, Sobhari
Kâṇvâyana s. Açvasûktin, Goshûktin
Kâtya s. Utkîla
Kâdraveya s. Arbuda
Kâmâyanî s. Çraddhâ
Kârshṇi s. Viçvaka
Kâvya s. Uçanas
Kâçirâja s. Pratardana
Kâçyapa s. Avatsâra, Asita, Devala, Nidhruvi, Bhûtâṅça, Rebha, Rebhasûnû, Vivṛihan
Kâçyapî s. Çikhaṇḍinî
Kutsa Âṅgirasa 1, 94—

98. 101—125. 9, 97, 45—58
Kumâra Âgneya 7, 101. 102. Vgl. Vatsa
— Âtreya 5, 2, 1. 3—8. 10—12
— Yâmâyana 10, 135
Kurusuti Kâṇva 8, 65—67
Kulmalabarhisha Çailûshi 10, 126
Kuçika Aishîrathi 3, 31
— Saubhara 10, 127
Kusîdin Kâṇva 8, 70—72
Kûrma Gârtsamada 2, 27—29
Kṛitayaças Âṅgirasa 9, 108, 10—11
Kṛitnu Bhârgava 8, 68
Kṛiça Vâl. 7
Kṛishṇa Âṅgirasa 8, 74. 75. 76. 10, 42—44
Ketu Âgneya 10, 156
Kautsa s. Durmitra, Sumitra
Gaya Âtreya 5, 9. 10
— Plâta 10, 63. 64
Garga Bhâradvâja 6, 47
Garbhakartṛi s. Tvashṭṛi
Gavishṭhira Âtreya 5, 1
Gâtu Âtreya 5, 32
Gâthin 3, 19—22
Gâthina s. Viçvâmitra
Gârtsamada s. Kumâra
Gṛitsamada Âṅgirasa Çaunahotra s. d. f.
— Bhârgava Çaunaka 2, 1—3. 8—43. 9, 86, 46-48
Gṛihapati s. Agni
Gotama Râhûgaṇa 1, 74—93. 9, 31. 67, 7—9. 10, 137, 3
Godhâ 10, 134, 7abc
Gopavana Âtreya 8, 62. 63
Goshûktin Kâṇvâyana 8, 14. 15
Gautama s. Nodhas, Vâmadeva
Gaupâyana s. Bandhu, Viprabandhu, Çrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Laupâyana*
Gaurivîti Çâktya 5, 29. 9, 108, 1. 2. 10, 73. 74
Gharma Tâpasa 10, 114
— Saurya 10, 181, 3
Ghora Âṅgirasa 3, 36, 10
Ghoshâ Kâkshîvati 10, 39. 40
Ghaura s. Kaṇva, Pragâtha
Ghausheya s. Suhastya
Cakshus Mânava 9, 106, 4—6
— Saurya 10, 158
Câkshusha s. Agni
Citramahas Vâsishṭha 10, 122
Cyavana Bhârgava 10, 19
Jamadagni Bhârgava 3, 62, 16—18. 8, 90. 9, 62. 65. 67, 16—18. 110. 10, 137, 6. 167
Jaya Aindra 10, 180
Jaratkarṇa Sarpa Airâvata 10, 76
Jaritṛi Çârṅga 10, 142, 1. 2
Jâmadagnya s. Râma
Jâra s. Vṛiça
Juhû Brahmajâyâ 10, 109
Jûti Vâtaraçana 10, 136, 1
Jetṛi Mâdhuchandasa 1, 11
Tapurmûrdhan Bârhaspatya 10, 182
Tânva Pârtha 10, 93
Tâpasa s. Agni, Gharma, Manyu
Târkshya s. Arishṭanemi
Târkshyaputra s. Suparṇa
Tiraçci Âṅgirasa 8, 84. 85
Trasadasyu Paurukutsya 4, 42. 5, 27. 9, 110
Trita Âptya 1, 105. 8, 47. 9, 33. 34. 102. 10, 1—7
Triçiras Tvâshṭra 10, 8. 9
Triçoka Kâṇva 8, 45
Traivṛishṇa s. Tryaruṇa
Tryaruṇa Traivṛishṇa 5, 27. 9, 110
Tvashṭṛi Garbhakartṛi 10, 184
Tvâshṭra s. Triçiras
Dakshiṇâ Prâjâpatyâ 10, 107
Damana Yâmâyana 10, 16
Dâkshâyaṇî s. Aditi
Dârḍhacyuta s. Idhmavâha
Divya Âṅgirasa 10, 107
Dîrghatamas Aucathya 1, 140—164
Durmitra Kautsa 10, 105
Duvasyu Vândana 10, 100
Dṛiḍhacyuta Âgastya 9, 25
Devagandharva s. Viçvâvasu
Devajâmayaḥ s. Indramâtaraḥ
Devamuni Airammada 10, 146
Devarâta s. Çunaḥçepa 1, 24—30
Devala Kâçyapa 9, 5—24
Devavâta Bhârata 3, 23
Devaçuni s. Saramâ
Devaçravas Bhârata 3, 23
— Yâmâyana 10, 17
Devâḥ 10, 51, 1. 3. 5. 7. 9. 53, 1—3. 6—11
Devâtithi Kâṇva 8, 4
Devâpi Ârshṭisheṇa 10, 98
Dairghatamasa s. Kakshîvat
Daivodâsi s. Parucchepa, Pratardana
Dyutâna Mâruti 8, 85
Dyumna Viçvacarshaṇi Âtreya 5, 23
Dyumnîka Vâsishṭha 8, 76
Droṇa Çârṅga 10, 142, 3. 4
Dvita Âptya 9, 103
— s. Mṛiktavâhas
Dharuṇa Âṅgirasa 5, 15
Dhânâka s. Luça
Dhishṇya s. Agnayaḥ
Dhruva Âṅgirasa 10, 173
Nadyaḥ 3, 33, 4. 6. 8. 10
Nabhaprabhedana Vairûpa 10, 112
Nara Bhâradvâja 6, 35. 36
Nahusha Mânava 9, 101, 7—9
Nâbhâka Kâṇva 8, 39-42

Nâbhânedishṭha Mânava 10, 61. 62
Nârada Kâṇva 8, 13. 9, 104. 105
Nârâyaṇa 10, 90
Nârmedha s. Çakapûta
Nâhusha s. Yayâti
Nidhruvi Kâçyapa 9, 63
Nivâvarî s. Sikatâḥ
Nipâtithi Kâṇva 8, 34, 1—15
Nṛimedha Âṅgirasa 8, 78. 79. 87. 88. 9, 27. 29
Nema Bhârgava 8, 89
Nairṛita s. Kapota
Nodhas Gautama 1, 58—64. 8, 77. 9, 93
Naudhasa s. Ekadyû
Paṇayo 'surâḥ 10, 108, 1. 3. 5. 7. 9
Pataṅga Prâjâpatya 10, 177
Parameshṭhin s. Prajâpati
Parâçara Çâktya 1, 65—73. 9, 97, 31—44
Parucchepa Daivodâsi 1, 127—139
Parvata Kâṇva 8, 12. 9, 104. 105
Pavitra Âṅgirasa 9, 67, 22—32. 73. 83
Pâyu Bhâradvâja 6, 75. 10, 87
Pârucchepi s. Anânata
Pârtha s. Tânva
Pâvaka s. Agni
Punarvatsa Kâṇva 8, 7
Purumîḷha Âṅgirasa 8, 60 — Sauhotra 4, 43. 44
Purumedha Âṅgirasa 8, 78. 79
Puruhanman Âṅgirasa 8, 59
Purûravas Aiḷa 10, 95, 3. 6. 8—10. 12. 14. 17
Pushṭigu Kâṇva Vâl. 2
Pûtadaksha Âṅgirasa 8, 83
Pûraṇa Vaiçvâmitra 10, 160
Pûru Âtreya 5, 16. 17
Pṛithu Vainya 10, 148
Pṛiçniyo 'jâ Ṛishiganâḥ 9, 86, 21—30
Paijavana s. Sudâs
Paura Âtreya 5, 73. 74
Paurukutsya s. Trasadasyu
Paulomî s. Çaçî
Pragâtha Kâṇva 8, 1, 1. 2. 10. 48. 51—54
— Ghaura s. d. v.
Pracetas Âṅgirasa 10, 164
Prâjâpati 9, 101, 13—16
— Parameshṭhin 10, 129
— Vâcya 3, 38. 54—56. 9, 84
— Vaiçvâmitra 3, 38. 54—56
Prajâvat Prâjâpatya 10, 183
Pratardana Kâçirâja Daivodâsi 9, 96. 10, 179, 2
Pratikshatra Âtreya 5, 46
Pratiprabha Âtreya 5, 49
Pratibhânu Âtreya 5, 48
Pratiratha Âtreya 5, 47
Pratha Vâsishṭha 10, 181, 1
Prabhûvasu Âṅgirasa 5, 35. 36. 9, 35. 36
Prayasvanto 'trayaḥ 5, 20
Prayoga Bhârgava 8, 91
Praskaṇva Kâṇva 1, 44—50. 9, 95. Vâl. 1
Prâgâtha s. Kali, Bharga, Haryata
Prâjâpatya s. Tatanga, Prajâvat, Yakshmanâçana, Yajna, Vimada, Vishṇu, Saṃvaraṇa, Hiraṇyagarbha
Prâjâpatyâ s. Dakshiṇâ
Priyamedha Âṅgirasa 8, 2, 1—40. 57. 58. 76. 9, 28
Praiyamedha s. Sindhukshit
Plâta s. Gaya
Plâyogi s. Âsaṅga
Bandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 1. 10, 57—60
Babhru Âtreya 5, 30
Baru Âṅgirasa 10, 96
Bâdhryaçva s. Sumitra
Bârhaspatya s. Agni, Tapurmûrdhan, Bharadvâja, Çaṃyu
Bâhuvṛikta Âtreya 5, 71. 72
Bindu Âṅgiraº 8, 83. 9, 80
Budha Âtreya 5, 1
— Saumya 10, 1
Bṛihaduktha Vâmadevya 10, 54—56
Bṛihaddiva Âtharvaṇa 10, 120
Bṛihanmati Âṅgirasa 9, 39. 40
Bṛihaspati Âṅgirasa 10, 71. 72
— Laukya 10, 72
Brahmajâyâ s. Juhû
Brahmâtithi Kâṇva 8, 5
Brâhma s. Ûrdhvanâbhan, Rakshohan
Bhayamâna Vârshâgira 1, 100
Bharadvâja Bârhaspatya 6, 1—30. 37—43. 53—74. 9, 67, 1—3. 10, 137, 1
Bharga Prâgâtha 8, 49. 50
Bhârata s. Açvamedha, Devavâta, Devaçravas
Bhâradvâja s. Ṛijiçvan, Garga, Nara, Pâyu, Vasu, Çâsa, Çirimbiṭha, Çunahotra, Sapraṭha, Suhotra
Bhâradvâjî s. Râtrî
Bhârgava s. Iṭa, Kali, Kṛitnu, Gṛitsamada, Cyavana, Jamadagni, Nema, Prayoga, Vena, Somâhuti, Syûmaraçmi
Bhârmyaçva s. Mudgala
Bhâlandana s. Vatsapri
Bhâvayavya 1, 126, 6
Bhikshu Âṅgirasa 10, 117
Bhishaj Âtharvaṇa 10, 97
Bhuvana Âptya 10, 157
Bhûtâṅça Kâçyapa 10, 106
Bhṛigu Vâruṇi 9, 65. 10, 19
Bhauma s. Atri
Bhauvana s. Viçvakarman, Sâdhana

Matsya Sâmmada 8, 56
Matsyâḥ 8, 56
Mathita Yâmâyana 10, 19
Madhuchandas Vaiçvâmitra 1, 1—10. 9, 1
Manu Âpsava 9, 106, 7—9
— Vaivasvata 8, 27—31
— Sâṃvaraṇa 9, 101, 10—12
Manyu Tâpasa 10, 83. 84
— Vâsishṭha 9, 97, 10—12
Marutaḥ 1, 165, 3. 5. 7. 9
Mâtariçvan Vâl. 6
Mâdhuchandasa s. Aghamarshaṇa, Jetṛi
Mânava s. Cakshus, Nahusha, Nâbhânedishṭha, Çâryâta
Mândhâtṛi Yauvanâçva 10, 134
Mânya Maitrâvaruṇi 8, 56
Mârîca s. Kaçyapa
Mâruti s. Dyutâna
Mâshâḥ s. Akṛishṭâḥ
Mudgala Bhârmyaçva 10, 102
Mushkavat s. Indra
Mûrdhanvat Âṅgirasa oder Vâmadevya 10, 88
Mṛiktavâhas Dvita Âtreya 5, 18
Mṛiḷika Vâsishṭha 9, 97, 25—27. 10, 150
Medhâtithi Kâṇva 1, 12—23. 8, 1, 3—29. 2. 32. 9, 2
Medhya Vâl. 5. 9. 10
Medhyâtithi Kâṇva 8, 1, 3—29. 3. 33. 9, 41—43
Maitrâvaruṇi s. Mânya, Vasishṭha
Maujavat s. Aksha
Yakshmanâçana Prâjâpatya 10, 161
Yajata Âtreya 5, 67. 68
Yajna Prâjâpatya 10, 130
Yama Vaivasvata 10, 10 (2. 4. 6. 8—10. 12. 14). 14
Yamî 10, 154
Yamî Vaivasvatî 10, 10, 1. 3. 5. 7. 11. 13
Yayâti Nâhusha 9, 101, 4—6
Yavishṭhya s. Agni
Yâmâyana s. Ûrdhvakṛiçana, Kumâra, Damana, Devaçravas, Mathita, Çaṅkha, Saṃkasuka
Yauvanâçva s. Mândhâtṛi
Rakshohan Brâhma 10, 162
Rahûgaṇa Âṅgirasa 9, 37. 38
Râtahavya Âtreya 5, 65. 66
Râtri Bhâradvâjî 10, 127
Râma Jâmadagnya 10, 110
Râhûgaṇa s. Gotama
Reṇu Vaiçvâmitra 9, 70. 10, 89
Rebha Kâçyapa 8, 86
Rebhasûnû Kâçyapau 9, 99. 100
Romaçâ 1, 126, 7
Rauhidaçva s. Vasumanas
Laba Aindra 10, 119
Luça Dhânâka 10, 35. 36
Lopâmudrâ 1, 179, 1. 2
Laukya s. Bṛihaspati
Laupâyana s. Bandhu, Viprabandhu, Çrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Gaupâyana*
Vatsa Âgneya 10, 187. Vgl. Kumâra
— Kâṇva 8, 6. 11
Vatsaprî Bhâlandana 9, 68. 10, 45. 46
Vamra Vaikhânasa 10, 99
Varuṇa 10, 124, 1. 5—9
Vavri Âtreya 5, 19
Vaça Açvya 8, 46
Vasishṭha Maitrâvaruṇi 7, 1—32. 33, 1—9. 34—104. 9, 67, 19—32. 90. 97, 1—3. 10, 137, 7
Vasishṭhaputrâḥ 7, 33, 10—14
Vasu Bhâradvâja 9, 80—82
Vasukarṇa Vâsukra 10, 65. 66
Vasukṛit Vâsukra 10, 20—26
Vasukra Aindra 10, 27. 28 (3—5. 7. 9. 11) 29
— Vâsishṭha 9, 97, 28—30
Vasukrapatnî 10, 28, 1
Vasumanas Rauhidaçva 10, 179, 3
Vasurocisho 'ṅgirasaḥ 8, 34, 16—18
Vasuçruta Âtreya 5, 3—6
Vasûyava Âtreyâḥ 5, 25. 26
Vâc Âmbhṛiṇî 10, 125
Vâcya s. Prajâpati
Vâjambhara s. Sapti
Vâtajûti Vâtaraçana 10, 136, 2
Vâtaraçana s. Ṛishyaçṛiṅga, Etaça, Karikrata, Jûti, Vâtajûti, Viprajûti, Vṛishâṇaka
Vâtâyana s. Anila, Ula
Vândana s. Duvasyu
Vâmadeva Gautama 4, 1—41. 45—58
Vâmadevya s. Aṅhomuc, Bṛihaduktha, Mûrdhanvat
Vâruṇi s. Bhṛigu, Satyadhṛiti
Vârshâgira s. Ambarîsha, Ṛijrâçva, Bhayamâna, Sahadeva, Surâdhas
Vârshṭihavya s. Upastuta
Vâsishṭha s. Indrapramati, Upamanyu, Karṇaçrut, Citramahas, Dyumnîka, Pratha, Manyu, Mṛiḷika, Vasukra, Vṛishagaṇa, Vyâghrapâd, Çakti
Vâsukra s. Vasukarṇa, Vasukṛit
Viprajûti Vâtaraçana 10, 136, 3
Viprabandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 4. 10, 57—60
Vibhrâj Saurya 10, 170

Vimada Aindra oder Prâjâpatya 10, 20 26
Virûpa Âṅgirasa 8, 43. 44. 64
Vivasvat Âditya 10, 13
Vivṛihan Kâçyapa 10, 163
Viçvaka Kârshṇi 8, 75
Viçvakarman Bhauvana 10, 81. 82
Viçvacarshaṇi s. Dyumna
Viçvamanas Vaiyaçva 8, 23—26
Viçvavârâ Âtreyî 5, 28
Viçvasâman Âtreya 5, 22
Viçvâmitra Gâthina 3, 1 —12. 24. 25. 26 (1—6. 8. 9) 27—32. 33 (1—3. 5. 7. 9. 11—13) 34. 35. 36 (1—9. 11). 37—53. 57—62. 9, 67, 13—15. 10, 137, 5. 167
Viçvâvasu Devagandharva 10, 139
Vishṇu Prâjâpatya 10, 184
Vihavya Âṅgirasa 10, 128
Vîtahavya Âṅgirasa 6, 15
Vṛiça Jâra 5, 2
Vṛishagaṇa Vâsishṭha 9, 97, 7—9
Vṛishâkapi Aindra 10, 86, 6. 12. 22
Vṛishâṇaka Vâtaraçana 10, 136, 4
Vena Bhârgava 9, 85. 10, 123
Vaikuṇṭha s. Indra
Vaikhânasa s. Vamra
Vaikhânasâḥ çatam 9, 66
Vaitahavya s. Aruṇa
Vainya s. Pṛithu
Vaiyaçva s. Viçvamanas
Vairâja s. Ṛishabha
Vairûpa s. Ashṭâdaṅshṭra, Nabhaprabhedana, Çataprabhedana, Vâdhri
Vaivasvata s. Manu, Yama
Vaivasvatî s. Yamî
Vaiçvânara s. Agni
Vaiçvâmitra s. Ashṭaka, Ṛishabha, Kata, Purâṇa, Prajâpati, Madhuchandas, Reṇu
Vyaçva Âṅgirasa 8, 26
Vyâghrapâd Vâsishṭha 9, 97, 16—18
Çaṃyu Bârhaspatya 6, 44—46. 48
Çakapûta Nârmedha 10, 132
Çakti Vâsishṭha 7, 32, 26ª 9, 97, 19—21. 108, 3. 14—16
Çaṅkha Yâmâyana 10, 15
Çacî Paulomî 10, 159
Çataprabhedana Vairûpa 10, 113
Çabara Kâkshîvata 10, 169
Çaçakarṇa Kâṇva 8, 9
Çaçvatî Âṅgirasî 8, 1, 34
Çâktya s. Gauriviti, Parâçara
Çâkvara s. Ṛishabha
Çârṅga s. Jaritṛi, Droṇa, Sârisṛikta, Stambamitra
Çâryâta Mânava 10, 92
Çâsa Bhâradvâja 10, 152
Çikhaṇḍinî Apsarasau Kâçyapyau 9, 104
Çibi Auçînara 10, 179, 1
Çirimbiṭha Bhâradvâja 10, 155
Çiçu Âṅgirasa 9, 112
Çunaḥçepa Âjigarti 1, 24 —30. 9, 3
Çunahotra Bhâradvâja 6, 33. 34
Çairîshi s. Suvedas
Çailûshi s. Kulmalabarhisha
Çaunaka s. Gṛitsamada
Çaunahotra s. Gṛitsamada
Çyâvâçva Âtreya 5, 52—61. 81. 82. 8, 35—38. 9, 32
Çyâvâçvi s. Andhîgu
Çyena Âgneya 10, 188
Çraddhâ Kâmâyanî 10, 151
Çrutakaksha Âṅgirasa 8, 81
Çrutabandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 3. 10, 57—60
Çrutavid Âtreya 5, 62
Çrushṭigu Vâl. 3
Saṃvanana Âṅgirasa 10, 191
Saṃvaraṇa Prâjâpatya 5, 33. 34
Saṃvarta Âṅgira° 10, 172
Saṃkasuka Yâmâyana 10, 18
Satyadhṛiti Vâruṇi 10, 185
Satyaçravas Âtreya 5, 79. 80
Sadâpṛiṇa Âtreya 5, 45
Sadhri Vairûpa 10, 114
Sadhvaṅsa Kâṇva 8, 8
Saptarishayaḥ 9, 107. Vgl. 10, 137
Saptagu Âṅgirasa 10, 47
Saptavadhri Âtreya 5, 78. 8, 62
Sapti Vâjambhara 10, 79
Sapratha Bhâradvâja 10, 181, 2
Saramâ Devaçuni 10, 108, 2. 4. 6. 8. 10. 11
Sarpa s. Arbuda, Jaratkarṇa
Sarvahari Aindra 10, 96
Savya Âṅgirasa 1, 51—57
Sasa Âtreya 5, 21
Sahadeva Vârshâgira 1, 100
Sahasaḥ sûnu s. Agni
Sâṃvaraṇa s. Manu
Sâṃkhya s. Atri
SâdhanaBhauvana 10, 157
Sâmmada s. Matsya
Sârisṛikta Çârṅga 10, 142, 5. 6
Sârparâjnî 10, 189
Sâvitrî s. Sûryâ
Sikatâ Nivâvarî Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 11—20
Sindhukshit Praiyamedha 10, 75
Sindhudvîpa Âmbarîsha 10, 9
Sukaksha Âṅgirasa 8, 81. 82
Sukîrti Kâkshîvata 10, 131
Sutambhara Âtreya 5, 11 —14

Sudâs Paijavana 10, 133
Sudîti Âṅgirasa 8, 60
Suparṇa Vâl. 11
— Târkshyaputra 10, 144
Subandhu Gaupâyana od. Laupâyana 5, 24, 2. 10, 57—60
Sumitra Kautsa 10, 105
— Bâdhryaçva 10, 69. 70
Surâdhas Vârshâgira 1, 100
Suvedas Çairishi 10, 147
Suhastya Ghausheya 10, 41
Suhotra Bhâradvâja 6, 31. 32
Sûnu Ârbhava 10, 176
Sûryâ Sâvitrî 10, 85
Sobhari Kâṇva 8, 19—22. 92
Soma 10, 124, 1. 5—9
Somâhuti Bhârgava 2, 4—7
Saucika s. Agni
Saubhara s. Kuçika
Saumya s. Budha
Saurya s. Abhitapas, Gharma, Cakshus, Vibhrâj
Sauhotra s. Ajamîḷha, Purumîḷha
Stambamitra Çârṅga 10, 142, 7. 8
Sthaura s. Agniyuta, Agniyûpa
Syûmaraçmi Bhârgava 10, 77. 78
Svastyâtreya 5, 50. 51
Harimanta Âṅgirasa 9, 72
Haryata Prâgâtha 8, 61
Havirdhâna Âṅgi 10, 11—13
Hiraṇyagarbha Prâjâpatya 10, 121
Hiraṇyastûpa Âṅgirasa 1, 31—35. 9, 4. 69
Hairaṇyastûpa s. Arcat

III. Die wirklichen und angeblichen Gottheiten der einzelnen Hymnen gemäfs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1 Agni. — 2 Vâyu (1—3), Indra und Vâyu (4—6), Mitra und Varuṇa (7—9). — 3 Açvinau (1—3), Indra (4—6), Viçve Devâḥ (7—9), Sarasvatî (10—12). — 4. 5 Indra. — 6 Indra (1—3. 10), Marutaḥ (4. 6. 8. 9) Indra und Marutaḥ (5. 7). — 7—11 Indra. — 12 Agni. Der erste pâda von 6 ist Agni Nirmathya und Agni Âhavanîya geweiht. — 13 Âpriyaḥ *). Idhma oder Samiddho 'gniḥ (1), Tanûnapât (2), Narâçaṅsa (3), Iḷa (4), Barhis (5), Devîr Dvâraḥ (6), Ushâsânaktâ (7), Daivyau Hotârau Pracetasau (8), Tisro devyaḥ, nämlich Sarasvatî, Iḷâ, Bhâratî (9), Tvashṭṛi (10), Vanaspati (11), Svâhâkṛitayaḥ (12). — 14 Viçve Devâḥ. — 15 Ṛitavaḥ, zu gleicher Zeit Indra (1. 5), Marutaḥ (2), Tvashṭṛi (3), Agni (4. 12), Mitra und Varuṇa (6), Draviṇodas (7—10), Açvinau (11). — 16 Indra. — 17 Indra und Varuṇa. — 18 Brahmaṇaspati (1—3), Brahmaṇaspati, Indra, Soma (4), Brahmaṇaspati und Dakshiṇâ (5), Sadasaspati (6—8), Sadasaspati oder Narâçaṅsa (9). — 19 Agni und Marutaḥ. — 20 Ṛibhavaḥ. — 21 Indra und Agni. — 22 Açvinau (1—4), Savitṛi (5—8), Agni (9. 10), Devyaḥ (11), Indrâṇî, Varuṇânî, Agnâyî (12), Dyâvâpṛithivyau (13. 14), Pṛithivî (15), Vishṇu oder Devâḥ (16), Vishṇu (17—21). —

*) In den Hymnen, die mit dem adj. *âpra* bezeichnet sind, ist *Tanûnapât* übergangen. Wenn die Anukramaṇî den Ausdruck *âpriyaḥ* verwendet und der Hymnus nur 11 Verse enthält, so fehlt *Narâçaṅsa*.

23 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2. 3), Mitra und Varuṇa (4—6), Indra Marutvat (7—9), Viçve Devâḥ (10—12), Pûshan (13—15), Âpaḥ (16—23[a]), Agni (23[b]. 24). — 24 Ka (1), Agni (2), Savitṛi (3. 4), Savitṛi oder Bhaga (5), Varuṇa (6—15). — 25 Varuṇa. — 26 Agni. — 27 Agni (1—12), Devâḥ (13). — 28 Indra (1—4), Ulûkhala (5. 6), Ulûkhala und Musala (7. 8), Prajâpati Hariçcandra oder carmapraçaṅsâ (9). — 29 Indra. — 30 Indra (1—16), Açvinau (17—19), Ushas (20—22). — 31 Agni. — 32. 33 Indra. — 34 Açvinau. — 35 Agni, Mitra und Varuṇa, Râtri, Savitṛi (1), Savitṛi (2—11). — 36 Agni (1—12. 15—20), Yûpa (13. 14). — 37—39 Marutaḥ. — 40 Brahmaṇaspati. — 41 Varuṇa, Mitra, Aryaman (1—3. 7—9), Âdityâḥ (4—6). — 42 Pûshan. — 43 Rudra (1. 2. 4—6), Rudra, Mitra und Varuṇa (3), Soma (7—9). — 44 Agni, Açvinau, Ushas (1. 2), Agni (3—14). — 45 Agni (1—10[a]), Devâḥ (10[b]). — 46. 47 Açvinau. — 48. 49 Ushas. — 50 Sûrya. — 51—57 Indra. — 58 Agni. — 59 Vaiçvânara. — 60 Agni. — 61—63 Indra. — 64 Marutaḥ. — 65—78 Agni. — 79 Agni, oder Agni Madhyama (1—3), Agni (4—12). — 80—84 Indra. — 85—88 Marutaḥ. — 89. 90 Viçve Devâḥ. — 91 Soma. — 92 Ushas (1—15), Açvinau (16—18). — 93 Agni und Soma. — 94 Agni (1—7. 8[d]. 9—15. 16[ab]), Devâḥ (8[abc]), Agni, oder Mitra, Varuṇa, Aditi, Sindhu, Pṛithivî, Dyo (16[cd]). — 95 Agni, oder Agni Aushasa. — 96 Agni, oder Agni Draviṇodas. — 97 Agni, oder Agni Çuci. — 98 Agni, oder Viçvânara. — 99 Agni, oder Agni Jâtavedas. — 100—104 Indra. — 105—107 Viçve Devâḥ. — 108. 109 Indra und Agni. — 110. 111 Ṛibhavaḥ. — 112 Dyâvâpṛithivyau (1[a]), Agni (1[b]), Açvinau (1[cd]—25). — 113 Ushas (1[ab]. 2—20), Ushas und Râtri (1[cd]). — 114 Rudra. — 115 Sûrya. — 116—119 Açvinau. — 120 Açvinau (1—11), duḥsvapnanâçana (12). — 121 Indra oder Viçve Devâḥ. — 122 Viçve Devâḥ. — 123. 124 Ushas. — 125 Svanayasya dânastutiḥ. — 126 Bhâvayavya (1—5. 7), Romaçâ (6). — 127. 128 Agni. — 129 Indra (1—5. 7—11), Indu (6). — 130. 131 Indra. — 132 Indra (1—5. 6[b]), Indra und Parvata (6[a]). — 133 Indra. — 134 Vâyu. — 135 Vâyu (1—3. 9), Indra (4—8). — 136 Mitra und Varuṇa (1—5), liṅgoktadevatâḥ (6. 7). — 137 Mitra und Varuṇa. — 138 Pûshan. — 139 Viçve Devâḥ, oder einzeln: Viçve Devâḥ (1. 11), Mitra und Varuṇa (2), Açvinau (3—5), Indra (6), Agni (7), Marutaḥ (8), Indra und Agni (9), Bṛihaspati (10). — 140. 141 Agni. — 142 Âpriyaḥ (1—12), Indra (13). — 143—150 Agni. — 151 Mitra (1), Mitra und Varuṇa (2—9). — 152. 153 Mitra und Varuṇa. — 154 Vishṇu. — 155 Vishṇu und Indra (1—3), Vishṇu (4—6). — 156 Vishṇu. — 157. 158 Açvinau. — 159. 160 Dyâvâpṛithivyau. — 161 Ṛibhavaḥ. — 162. 163 açvastutiḥ. — 164 Viçve Devâḥ (1—41), Vâc (42[a]. 45), Âpaḥ (42[b]), Çakadhûma (43[a]), Soma (43[b]) Agni, Sûrya, Vâyu (44), Sûrya (46. 47), saṃvatsarasaṃstham kâlacakravarṇanam (48), Sarasvatî (49), Sâdhyâḥ (50), Sûrya, oder Parjanya und Agni (51), Sarasvat oder Sûrya (52). — 165 Indra Marutvat. — 166 Marutaḥ. — 167 Indra (1), Marutaḥ (2—11). — 168 Marutaḥ. — 169. 170 Indra. —

171 Marutaḥ (1. 2), Indra Marutvat (3—6). — 172 Marutaḥ. — 173—178 Indra. — 179 ratyartham saṃvâdaḥ. — 180—184 Açvinau. — 185 Dyâvâpṛithivyau. — 186 Viçve Devâḥ. — 187 annastutiḥ. — 188 Âpriyaḥ. — 189 Agni. — 190 Bṛihaspati. — 191 Âp, Tṛiṇam, Sûrya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1. 2 Agni — 3 Âpra. — 4—10 Agni. — 11—22 Indra. — 23 Brahmaṇaspati (1. 5. 9. 11. 17. 19), Bṛihaspati (2—4. 6—8. 10. 12—16. 18). — 24 Brahmaṇaspati (1—11. 13—16), Brahmaṇaspati und Indra (12). — 25. 26 Brahmaṇaspati. — 27 Âdityâḥ. — 28 Varuṇa. — 29 Viçve Devâḥ. — 30 Indra (1—5. 7. 8[b]. 10), Indra und Soma (6), Sarasvatî (8[a]), Bṛihaspati (9), Marutaḥ (11). — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Dyâvâprithivyau (1), Indra oder Tvashṭṛi (2. 3), Râkâ (4. 5), Sinîvâlî (6. 7), liṅgoktadevatâḥ (8). — 33 Rudra. — 34 Marutaḥ. — 35 Apâmnapât. — 36. 37 Ṛitavaḥ. — 38 Savitṛi. — 39 Açvinau. — 40 Soma und Pûshan (1—6[a]), dieselben und Aditi (6[b]). — 41 Vâyu (1. 2), Indra und Vâyu (3), Mitra und Varuṇa (4—6), Açvinau (7—9), Indra (10—12), Viçve Devâḥ (13—15), Sarasvatî (16—18), Dyâvâpṛithivyau oder havirdhânam (19[ab]. 20. 21), dieselben oder Agni (19[c]). — 42. 43 adhvani vâçyamânasya çakuntasya stutiḥ. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1 Agni. — 2. 3 Vaiçvânara. — 4 Âpriyaḥ. — 5. 6 Agni (anyâsâm api nipâto dṛiçyate). — 7 Agni. — 8 Yûpa (1—5), Yûpâḥ (6. 7. 9. 10), Yûpâḥ oder Viçve Devâḥ (8), vraçcinî (11). — 9—11 Agni. — 12 Indra und Agni. — 13—19 Agni. — 20 Viçve Devâḥ (1. 5), Agni (2—4). — 21 Agni. — 22 Agnayaḥ Purîshyâḥ. — 23. 24 Agni. — 25 Agni (1—3. 5), Agni und Indra (4). — 26 Vaiçvânara (1—3), Marutaḥ (4—6), Agni oder âtmastutiḥ (7. 8), upâdhyâyastutiḥ (9). — 27 Agni oder Ṛitavaḥ (1), Agni (2—15). — 28 Agni. — 29 Agni (1—4. 6—16), Agni oder Ṛitvijaḥ (5). — 30—32 Indra. — 33 Nadyaḥ (1—3. 5. 9. 11. 13), Viçvâmitra (4. 8. 10), Indra (6. 7). — 34—52 Indra. — 53 Indra und Parvata (1), Indra (2—14. 21—24), Vâc sasarparî (15. 16), rathâṅgastutiḥ (17—20). — 54—57 Viçve Devâḥ. — 58 Açvinau. — 59 Mitra. — 60 Ṛibhavaḥ (1—4), Ṛibhavaḥ und Indra (5—7). — 61 Ushas. — 62 Indra und Varuṇa (1—3), Bṛihaspati (4—6), Pûshan (7—9), Savitṛi (10—12), Soma (13—15), Mitra und Varuṇa (16—18). —

Maṇḍala 4.

Hymn. 1 Agni (1. 6—20), Agni und Varuṇa (2—5). — 2 Agni. — 3 Rudra (1), Agni (2—16). — 4 Agni Rakshohan. — 5 Vaiçvânara. — 6—12 Agni. — 13. 14 Agni oder liṅgoktadevatâḥ. — 15 Agni (1—6), Somaka Sâhadevya (7. 8), Açvinau (9. 10). — 16. 17 Indra. — 18 saṃvâda Indrâditivâmadevânâm. — 19—22 Indra. — 23 Indra (1—7. 11),

Indra oder Ṛita (8—10). — 24. 25 Indra. — 26 Indra oder Âtman (1—3), çyenastutiḥ (4—7). — 27 çyenastutiḥ (1—4), çyenastutiḥ oder Indra (5). — 28 Indra, oder Indra und Soma. — 29 Indra. — 30 Indra (1—8. 12—24), Indra und Ushas (9—11). — 31 Indra. — 32 Indra (1—22), Indrâçvau (23. 24). — 33—37 Ṛibhavaḥ. — 38 Dyâvâpṛithivyau (1), Dadhikrâvan (2—10). — 39 Dadhikrâvan. — 40 Dadhikrâvan (1—4), Sûrya (5). — 41 Indra und Varuṇa. — 42 âtmâstavaḥ (1—6), Indra und Varuṇa (7—10). — 43—45 Açvinau. — 46 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—7). — 47 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—4). — 48 Vâyu. — 49 Indra und Bṛihaspati. — 50 Bṛihaspati (1—9), Indra und Bṛihaspati (10. 11). — 51. 52 Ushas. — 53. 54 Savitṛi. — 55 Viçve Devâḥ. — 56 Dyâvâpṛithivyau. — 57 Kshetrapati (1—3), Çuna (4), Çunâsîrau (5—8), Sîtâ (6. 7). — 58 Agni, oder Sûrya, oder Âpaḥ, oder Gâvaḥ, oder ghṛitastutiḥ.

Maṇḍala 5.

Hymn. 1. 2 Agni. — 3 Agni (1. 2. 4—12), Marutaḥ, Rudra und Vishṇu (3). — 4 Agni. — 5 Âpram. — 6—25 Agni. — 26 Agni (1—8), Viçve Devâḥ (9). — 27 Agni (1—5), Indra und Agni (6). — 28 Agni. — 29 Indra (1—8. 9 b. 10—15), Indra oder Uçanas (9 a). — 30 Indra (Ṛiṇaṃcayo 'py atra râjâ stutaḥ). — 31 Indra (1—7. 8 ab. 10—13), Indra, Kutsa, oder Uçanas (8 cd), Indra und Kutsa (9). — 32—39 Indra. — 40 Indra (1—4), Sûrya (5), Atri (6—9). — 41 Viçve Devâḥ. — 42 Viçve Devâḥ (1—10. 12—18), Rudra (11). — 43—45 Viçve Devâḥ. — 46 Viçve Devâḥ (1—6), devapatnîstavaḥ (7. 8). — 47—50 Viçve Devâḥ. — 51 Viçve Devâḥ (1—3. 8—15), Indra und Vâyu (4. 6. 7), Vâyu (5). — 52—59 Marutaḥ. — 60 Marutaḥ, oder Marutaḥ und Agni. — 61 Marutaḥ (1—4. 11—16), Çaçîyasî Tarantamahishî (5—8), Purumîḷha Vaidadaçvi (9), Taranta Vaidadaçvi (10), Rathaviti Dârbhya (17—19). — 62—72 Mitra und Varuṇa. — 73—78 Açvinau. — 79. 80 Ushas. — 81. 82 Savitṛi. — 83 Parjanya. — 84 Pṛithivî. — 85 Varuṇa. — 86 Indra und Agni. — 87 Marutaḥ. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—6 Agni. — 7—9 Vaiçvânara. — 10—16 Agni. — 17—20 Indra. — 21 Indra (1—8. 10. 12), Viçve Devâḥ (9. 11). — 22—26 Indra. — 27 Indra (1—7), Abhyâvartinaç Câyamânasya dânastutiḥ (8). — 28 Gâḥ (1. 3—7. 8 abc), Gâvaḥ und Indra (2. 8 d). — 29—44 Indra. — 45 Indra (1—30), Bṛibus Takshâ (31—33). — 46 Indra. — 47 Soma (1—5), Indra (6—19. 20 b. 21. 31 b), liṅgoktadevatâḥ (20 a), Prastokasya Sârñjayasya dânastutiḥ (22—25), Ratha (26—28), Dundubhi (29. 30. 31 a). — 48 Triṇapâṇikam Pṛiçnisûktam. Agni (1—10), Marutaḥ (11. 12. 20. 21), Marutaḥ oder liṅgoktadevatâḥ (13—15), Pûshan (16—19), Dyâvâbhûmî oder Pṛiçni (22). — 49—52 Viçve Devâḥ. — 53—56 Pûshan. — 57 Pûshan und Indra. — 58 Pûshan. — 59. 60 Indra und Agni. — 61 Sarasvatî. — 62. 63 Açvinau. — 64. 65 Ushas. — 66 Marutaḥ. — 67 Mitra und Va-

ruṇa. — 68 Indra und Varuṇa. — 69 Indra und Vishṇu. — 70 Dyâvâpṛithivyau. — 71 Savitṛi. — 72 Indra und Soma. — 73 Bṛihaspati. — 74 Soma und Rudra. — 75 Saṃgrâmâṅgâni: varman (1), dhanus (2), jyâ (3), ârtnî (4), ishudhi (5), sârathi (6ª), raçmayaḥ (6ᵇ), açvâḥ (7), ratha (8), rathagopâḥ (9), liṅgoktadevatâḥ (10), ishavaḥ (11. 12. 15. 16), pratoda (13), hastaghna (14), liṅgoktadevatâḥ (17—19 saṃgrâmâçishaḥ). —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1 Agni. — 2 Âpram. — 3. 4 Agni. — 5. 6 Vaiçvânara. — 7—12 Agni. — 13 Vaiçvânara. — 14—17 Agni. — 18 Indra (1—21), Sudâsaḥ Paijavanasya dânastutiḥ (22—25). — 19—32 Indra. — 33 Vasishṭhaputrâḥ (1—9), Vasishṭhaḥ (10—14). — 34 Viçve Devâḥ (1—15. 17ᵇ. 18—25), Ahi (16), Ahirbudhnya (17ª). — 35—37 Viçve Devâḥ. — 38 Savitṛi (1—5. 6ª), Savitṛi oder Bhaga (6ᵇ), Vâjinaḥ (7. 8). — 39. 40 Viçve Devâḥ. — 41 liṅgoktadevatâḥ (1), Bhaga (2—6), Ushas (7). — 42. 43 Viçve Devâḥ. — 44 liṅgoktadevatâḥ (1), Dadhikrâvan (2—5). — 45 Savitṛi. — 46 Rudra. — 47 Âpaḥ. — 48 Ṛibhavaḥ (1—3), Ṛibhavaḥ, oder Viçve Devâḥ (4). — 49 Âpaḥ. — 50 Mitra und Varuṇa (1), Agni (2), Viçve Devâḥ (3), nadîstutiḥ (4). — 51. 52 Âdityâḥ. — 53 Dyâvâpṛithivyau. — 54 Vâstoshpati. — 55 Vâstoshpati (1), prasvâpinyaḥ (2—8). — 56—58 Marutaḥ. — 59 Marutaḥ (1—11), Rudra (12 marityuvimocinî). — 60 Sûrya (1), Mitra und Varuṇa (2—12). — 61 Mitra und Varuṇa. — 62 Sûrya (1—3), Mitra und Varuṇa (4—6). — 63 Sûrya (1—4. 5ª), Mitra und Varuṇa (5ᵇ. 6). — 64. 65 Mitra und Varuṇa. — 66 Mitra und Varuṇa (1—3. 17—19), Âdityâḥ (4—13), Sûrya (14—16). — 67—74 Açvinau. — 75—81 Ushas. — 82—85 Indra und Varuṇa. — 86—89 Varuṇa. — 90 Vâyu (1—4), Indra und Vâyu (5—7). — 91 Vâyu (1. 3), Indra und Vâyu (2. 4—7). — 92 Vâyu (1. 3—5), Indra und Vâyu (2). — 93. 94 Indra und Agni. — 95 Sarasvatî (1. 2. 4—6), Sarasvat (3). — 96 Sarasvatî (1—3), Sarasvat (4—6). — 97 Indra (1), Bṛihaspati (2. 4—8), Indra und Bṛahmaṇaspati (3. 9), Indra und Bṛihaspati (10). — 98 Indra (1—6), Indra und Bṛihaspati (7). — 99 Vishṇu (1—3. 7), Indra und Vishṇu (4—6). — 100 Vishṇu. — 101. 102 Parjanya. — 103 Maṇḍûkâḥ (parjanyastutiḥ). — 104 Indra und Soma Rakshohaṇau (1—7. 15. 24), Indra (8. 16. 19—22. 24), Soma (9. 12. 13), Agni (10. 14), Devâḥ (11), Grâvâṇaḥ (17), Marutaḥ (18), Vasishṭha (23ª), Pṛithivî, Antariksham, Dyauḥ (23ᵇ). —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Indra (1—29), dânastutiḥ (30—33), Âsaṅga (34). — 2 Indra (1—40), Vibhindor dânastutiḥ (41. 42). — 3 Indra (1—20), Pâkasthâmnaḥ Kaurayâṇasya dânastutiḥ (21—24). — 4 Indra (1—14), Indra oder Pûshan (15—18), Kuruṅgasya dânastutiḥ (19—21). — 5 Açvinau (1—36. 37ª), Kaçoç Caidyasya dânastutiḥ (37ᵇ—39). — 6 Indra (1—45), Tirindirasya Pârçavyasya dânastutiḥ (46—48). — 7 Marutaḥ. — 8—10 Açvinau. —

11 Agni. — 12—17 Indra. — 18 Âdityâḥ (1—7. 10—22), Açvinau (8), Agni, Sûrya, Anila (9). — 19 Agni (1—33), Âdityâḥ (34. 35), Trasadasyor dânastutiḥ (36. 37). — 20 Marutaḥ. — 21 Indra (1—16), Citrasya dânastutiḥ (17. 18). — 22 Açvinau. — 23 Agni. — 24 Indra (1—27), Varoḥ Saushâmṇasya dânastutiḥ (28—30). — 25 Mitra und Varuṇa (1—9. 13—24), Viçve Devâḥ (10—12). — 26 Açvinau (1—19), Vâyu (20—25). — 27—30 Viçve Devâḥ. — 31 ijyâstavo yajamânapraçaṅsâ ca (1—4), Dampatî (5—9), dampatyor âçishaḥ (10—18). — 32—34 Indra. — 35 Açvinau. — 36. 37 Indra. — 38 Indra und Agni. — 39 Agni. — 40 Indra und Agni. — 41 Varuṇa. — 42 Varuṇa (1—3), Açvinau (4—6). — 43. 44 Agni. — 45 Agni und Indra (1), Indra (2—42). — 46 Indra (1—20. 29—31. 33), Pṛithuçravasaḥ Kânîtasya dânastutiḥ (21—24), Vâyu (25—28. 32). — 47 Âdityâḥ (1—13), Âdityâḥ und Ushas (14—18). — 48 Soma. — 49 Agni. — 50. 51 Indra. — 52 Indra (1—11), Devâḥ (12). — 53—55 Indra. — 56 Âdityâḥ (Aditi 10—12). — 57 Indra (1—13), Ṛikshâçvamedhayor dânastutiḥ (14—19). — 58 Indra (1—10. 13—18), Viçve Devâḥ (11[a]), Varuṇa (11[b]. 12). — 59 Indra. — 60 Agni. — 61 Agni, oder havishâṃ stutiḥ. — 62 Açvinau. — 63 Agni (1—12), Çrutarvaṇa Ârkshyasya dânastutiḥ. — 64 Agni. — 65—67 Indra. — 68 Soma. — 69 Indra (1—9), Devâḥ (10). — 70. 71 Indra. — 72 Viçve Devâḥ. — 73 Agni. — 74—76 Açvinau. — 77—81 Indra. — 82 Indra (1—33), Indra und Ṛibhu (34). — 83 Marutaḥ. — 84 Indra. — 85 Indra (1—13. 14[abc]. 16—21), Marutaḥ (14[d]), Indra und Bṛihaspati (15). — 86—88 Indra. — 89 Indra (1—9. 12), Vâc (10. 11). — 90 Mitra und Varuṇa (1—4. 5[abc]), Âdityâḥ (5[d]. 6), Açvinau (7. 8), Vâyu (9. 10), Sûrya (11. 12), Ushas oder sûryaprabhâstutiḥ (13), Pavamâna (14), Go (15. 16). — 91 Agni. — 92 Agni (1—13), Agni und Marutaḥ (14). —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1—4 Pavamâna Soma. — 5 Âpriyaḥ. — 6—65 Pavamâna Soma. — 66 Pavamâna Soma (1—18. 22—30), Agni (19—21). — 67 Pavamâna Soma (1—9. 13—22. 28—30), Pavamâna Soma oder Pûshan (10—12), Agni (23. 24), Agni und Savitṛi (25. 26), Agni und Viçve Devâḥ (27), pâvamânyadhyeṭṛistutiḥ (31. 32). — 68—114 Pavamâna Soma. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Agni. — 8 Agni (1—6), Indra (7—9). — 9 Âpaḥ. — 10 Yama (1. 3. 5—7. 11. 13), Yamî (2. 4. 8—10. 12. 14). — 11. 12 Agni. — 13 Havirdhâna. — 14 Yama (1—5. 13—16), liṅgoktadevatâḥ (6), dieselben oder Pitaraḥ (7—9), Çvânau (10—12). — 15 Pitaraḥ. — 16 Agni. — 17 Saraṇyû (1. 2), Pûshan (3—6), Sarasvatî (7—9), Âpaḥ (10. 14), Âpaḥ oder Soma (11—13). — 18 Mṛityu (1—4), Dhâtṛi (5), Tvashṭṛi (6), Pitṛimedhâḥ (7—13), Pitṛimedha oder Prajâpati (14: aniruktâ d. i. aprakâça-devatâbhidhânâ). — 19 Âpaḥ oder Gâvaḥ (1[a]. 2—8), Agni und Soma (1[b]). — 20. 21 Agni (20, 1 çântyarthâ). — 22. 23 Indra. — 24 Indra (1—3), Açvinau

(4—6). — 25 Soma. — 26 Pûshan. — 27 Indra. — 28 Indra (1. 3—5. 7. 9. 11), Vasukra (2. 6. 8. 10. 12). — 29 Indra. — 30 Âpaḥ, oder Apâmnapât. — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Indra. — 33 Viçve Devâḥ (1), Indra (2. 3), Kuruçrâvaṇasya Trâsadasyavasya dânastutiḥ (4. 5), Upamaçravas Mitrâtithiputra (6—9). — 34 akshakṛishipraçaṅsâ ca, akshakitavanindâ ca. — 35. 36 Viçve Devâḥ. — 37 Sûrya. — 38 Indra. — 39—41 Açvinau. — 42—44 Indra. — 45. 46 Agni. — 47—50 Indra Vaikuṇṭha. — 51 Agni (1. 3. 5. 7. 9), Devâḥ (2. 4. 6. 8). — 52 Devâḥ. — 53 Agni (1—3. 6—11), Devâḥ (4. 5). — 54. 55 Indra. — 56. 57 Viçve Devâḥ. — 58 manaâvartanam. — 59 Nirṛiti (1—3), Nirṛiti und Soma (4), Asunîti (5. 6), liṅgoktadevatâḥ (7), Dyâvâpṛithivyau (8. 9. 10[b]), Dyâvâpṛithivyau oder Indra (10[a]). — 60 Asamâti (1—4. 6), Indra (5), Subandhor jîvitâhvâno 'rthaḥ (7—11), hastastutiḥ (12). — 61 Viçve Devâḥ. — 62 Viçve Devâḥ oder Aṅgirasâm stutiḥ (1—6), Viçve Devâḥ (7), Sâvarṇer dânastutiḥ (8—11). — 63 Viçve Devâḥ (1—14. 17), pathyâ svastiḥ (15. 16). — 64—66 Viçve Devâḥ. — 67. 68 Bṛihaspati. — 69 Agni. — 70 Âpram. — 71 jnânam. — 72 Devâḥ. — 73. 74 Indra. — 75 nadîstutiḥ. — 76 Grâvâṇaḥ. — 77. 78 Marutaḥ. — 79. 80 Âgni. — 81. 82 Viçvakarman. — 83. 84 Manyu. — 85 Soma (1—5), Sûryâvivâha (6—16), Devâḥ (17), Soma und Atka (18), Candramas (19), nṛiṇâm vivâhamantrâ âçishaç ca (20—28), vadhûvâsaḥsaṃsparçanindâ (29. 30), yakshmanâçanam (31), Dampatî (32), Sûryâ (33—47). — 86 Aindro Ṛishâkapir, Indrâṇî, Indraç ca samûdire. — 87 Agni Rakshohaṇ. — 88 Sûrya und Vaiçvânara. — 89 Indra (1—4. 6—18), Indra und Soma (5). — 90 Purusha. — 91 Agni. — 92. 93 Viçve Devâḥ. — 94 Grâvâṇaḥ. — 95 Urvaçî (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Purûravas (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — 96 haristutiḥ. — 97 oshadhistutiḥ. — 98 Devâḥ. — 99 Indra. — 100 Viçve Devâḥ. — 101 Viçve Devâḥ, oder ṛitvikstutiḥ. — 102 Indra oder drughaṇa. — 103 Indra (1—3. 5—11), Bṛihaspati (4), Apvâ (12), Indra oder Marutaḥ (13). — 104. 105 Indra. — 106 Açvinau. — 107 Dakshiṇâ, oder Yajamânâḥ. — 108 Saramâ (1. 3. 5. 7. 9), Paṇayaḥ (2. 4. 6. 8. 10. 11). — 109 Viçve Devâḥ. — 110 Âpriyaḥ. — 111—113 Indra. — 114 Viçve Devâḥ. — 115 Agni. — 116 Indra. — 117 dhanâni dânapraçaṅsâ. — 118 Agni Rakshohan. — 119 Labasyâtmastutiḥ. — 120 Indra. — 121 Ka. — 122 Agni. — 123 Vena. — 124 Agni (1—4), yathânipâtam (5—8), Indra (9). — 125 Vâg Âmbhṛiṇî. — 126 Viçve Devâḥ. — 127 râtristavaḥ. — 128 Viçve Devâḥ. — 129. 130 bhâvavṛittam (Shaḍguruçishya: bhâvânâm padârthânâm vṛittiḥ sṛishṭyâdipravṛittir yasya devatâ, tad bhâvavṛittîyam). — 131 Indra (1—3. 6. 7), Açvinau (4. 5). — 132 Dyâvâbhûmî und Açvinau (1), Mitra und Varuṇa (2—7). — 133. 134 Indra. — 135 Yama. — 136 Keçinaḥ (= Agni, Sûrya, Vâyu). — 137 Viçve Devâḥ. — 138 Indra. — 139 Sûrya (1—3), Viçvâvasu (4—6). — 140 Agni. — 141 Viçve Devâḥ. — 142 Agni. — 143 Açvinau. — 144 Indra. — 145 sapatnîbâdhanam. — 146 Araṇyânî. — 147. 148 Indra. — 149 Savitṛi. — 150 Agni. — 151 Çraddhâ. — 152. 153 Indra. — 154 bhâvavṛittam. — 155 alakshmînâça

1), Brahmaṇaspati (2. 3), Viçve Devâḥ (5). — 156 Agni. — 157 Viçve
158 Sûrya. — 159 Çacî Paulomî. — 160 Indra. — 161 râ-
âçanam. — 162 garbhasamâdhânam. — 163 yakshmanâçanam.
apnanâçanam. — 165 Viçve Devâḥ. — 166 çatrunâçanam. —
(1. 2. 4), liṅgoktadevatâḥ (3). — 168 Vâyu. — 169 Gâvaḥ.
. — 171 Indra. — 172 Ushas. — 173. 174 râjastutiḥ. — 175
. — 176 Ṛibhavaḥ (1), Agni (2—4). — 177 mâyâbheda. — 178
. — 179. 180 Indra. — 181 Viçve Devâḥ. — 182 Bṛihaspati. —
amâna (1), patnî (2), hotṛi (3). — 184. liṅgoktadevatâḥ. — 185
— 186 Vâyu. — 187 Agni. — 188 Agni Jâtavedas. — 189 Sâr-
oder Sûrya. — 190 bhâvavṛittam. — 191 Agni (1), saṃjnânam
).

Vâlakhilya.

Hymn. 1—5 Indra. — 6 Indra (1. 2. 5—8), Viçve Devâḥ (3. 4). —
skaṇvasya dânastutiḥ. — 8 Praskaṇvasya dânastutiḥ (1—4), Agni und
a (5). — 9 Açvinau. — 10 Viçve Devâḥ oder Ṛitvijaḥ (1), Viçve De-
(2. 3). — 11 Indra und Varuṇa. —

Anmerkung. Wer die beiden vorliegenden Verzeichnisse mit den von Prof. Müller je am Schlusse eines Bandes seiner Ausgabe gegebenen vergleicht, wird einzelne Abweichungen finden. Sie beruhen gröfsten Theils auf einer verschiedenen Auffassung von Seiten dieses sorgfältigen Gelehrten. Hiefür einige Belege aus dem so eben erschienenen siebenten und achten Maṇḍala. — Zu VII, 34 giebt Professor Müller das folgende: „Viçve Devâḥ, 16 Abjâ Ahiḥ, 17 Ahirbudhnyaḥ“. Vergleicht man die Anukramaṇî, so erhellt leicht, dafs nur 17ª dem Ahirbudhnya zugetheilt wird. *Abjâm aher* in derselben bedeutet „der Vers der mit *abjâ* beginnt, kommt Ahi zu“. Der Abjâ Ahi ist wohl nur ein Druckfehler. — VII, 91 und 92. Nach Professor Müller ist Vâyu Gottheit dieser beiden Hymnen. Die Anukramaṇî zu 90 lehrt ein anderes. — VII, 99. Die Anukramaṇî Indra und Vishṇu nur drei Verse zutheilt, so ist 5—7 bei Professor Müller wahrscheinlich ein Druckfehler. — VII, 104. Das von mir zugefügte *rakshohaṇau* beruht auf der Angabe der Anukramaṇî, grâvâṇaḥ ist wohl richtiger als grâvâ. Da das mir zu Gebote stehende Manuscript der Anukramaṇî „pṛithivy antarikṣham dyaur itidaivataḥ“ liest, so habe ich die Dreizahl statt des vom Professor Müller gegebenen sachgemäfseren Dual „pṛithivyantarikshe“ gewählt. — Die Metra, Ṛishi und Devatâ der Vâlakhilya sind der Anukramaṇî gemäfs verzeichnet. — VIII, 56 (67). Professor Müller nennt den Ṛishi dieses Hymnus „Matsyaḥ, son of Samadaḥ“, und hat im Texte *sâmada* und *samada*. Dieses ist wahrscheinlich ein Druckfehler. — VIII, 65 (76). „The same“ ist ein Druckfehler für Indra. — VIII, 75 (86). Das *vâ* in der Anukramaṇî zeigt den richtigen Verhalt meiner Angabe. —

00048847

In Hymn. 25, 19 lies: imám. — 34, 9 nâsatyo-. — 53, 4 daráyanta. 57, 2 pada: ha asat. — 73, 8 agne. — 88, 6 vṛíthâsâm. — 110, 1 ápa 122 Ueberschrift: 5. 6 virâḍrûpâ. — 128 Desgl.: 6 atidhṛiti. — 137, 3 tắm vâṃ. — 164, 43 dhármâṇi. — 170, 2 sâdhuyâ. — 177, 1 yuktvâ. — 178, 2 râjéndra. 4 çáṅsaḥ. — 191, 14 tắs te. — 192, 1 vidhaté. — 211 Ueberschrift: 3 virâḍrûpâ. — 221 Desgl.: 11. — 223, 1 síshâsataḥ. — 229, 1 dhắti. 4 kártor. — 249, 3 nṛicákshâ. — 264, 3 tuvikûrmír. — 287, 3 pada: çáṅsâva. — 297, 16 ànúshata. — 314, 11 amí. — 346, 9 visarmắṇam. — 486 Ueberschrift: 31 pâdanicṛit. — 503, 4 çúbham. 6 patatríbhir. — 552. té rayíṃ. — 571, 7 jánânt. — 618 Ueberschrift: 2 pâdanicṛ — 6 Desgl.: 11 kakubh. 12 madhyejyotis. — 602, 5 drugdhắni. — schrift: 1. 2 streiche 29. Der 22te Vers ist nach der Anukr. saṃstâr 850 Desgl.: 4—6 anushṭubh.

Gedruckt bei A. W. Schade in Berlin, Stallschreiberstr. 47.

Digitized with financial assistance from
Hemendra Kothari
on 20 February, 2020